Chief Editor
SOWMIKA

Editor
KALYAN

Sub Editors
MANJUNATH
VENUGOPAL REDDY

DTP & Design
SANDEEP VELIGETI
B. KRISHNA PRASAD

Address :
Beside Subregistrar Office,
Ashok Nagar, Hyderabad

Email :
amigosias1@gmail.com

website :
www.amigosias.com

Contact :
9000230734, 9000230735

Social Media
AMIGOS IAS

For more copies :
Contact
9000230734

Printed By
SRI SRINIVASA PRINTERS

ప్రియమైన పాఠకులారా,

'అమిగోస్ ఐ.ఏ.యస్' మ్యాగజైన్ ఆగస్టు 2024కు సంబంధించి బడ్జెట్ మరియు ఆర్థిక సర్వేను ప్రచురిస్తూ, దేశంలోని ఆర్థిక స్థితిగతులను వివరిస్తూ ఈ సంచికను అందించడం ఆనందంగా ఉంది. ఈ సంచిక భారతదేశ భవిష్యత్తును నిర్ణయించడానికి రూపొందించబడిన ఆర్థిక విధానాలు, ఆర్థిక చర్యలు మరియు వ్యూహాత్మక కార్యక్రమాలపై సమగ్ర అంతర్దృష్టిని అందించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

కేంద్ర ఆర్థికమంత్రి శ్రీమతి నిర్మలా సీతారామన్ సమర్పించిన కేంద్ర బడ్జెట్ 2024 'తదుపరి తరం సంస్కరణలు' అనే నేపథ్యంతో భారతదేశ ఆర్థికాభివృద్ధికి మార్గాన్ని నిర్దేశించారు. కేంద్రం మరియు రాష్ట్రాల మధ్య సహకారాన్ని నొక్కి చెబుతూ, ఆర్థిక వృద్ధిని పెంపొందించడం, ఉత్పాదకతను మెరుగుపరచడం మరియు మార్కెట్ సామర్థ్యాన్ని పెంచడం ఈ బడ్జెట్ లక్ష్యం అని పేర్కొన్నారు.

ఆరోగ్య సంరక్షణ, విద్య, గ్రామీణాభివృద్ధి, నేషనల్ ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ పైప్‌లైన్, పునరుత్పాదక ఇంధన పెట్టుబడులు మరియు వివిధ రంగాలలో డిజిటలైజేషన్ ప్రయత్నాలు వంటి కార్యక్రమాల కోసం ముఖ్యమైన కేటాయింపులు కీలక సంస్కరణల్లో భాగంగా ఉన్నాయి.

ఆర్థిక సర్వే 2024 భారతదేశం యొక్క ఆర్థిక స్థితిస్థాపకతను, కోవిడ్ మహమ్మారి తర్వాత పునరుద్ధరణ పథాన్ని, దీర్ఘకాలిక వృద్ధి సాధనలో నూతన ఆవిష్కరణలు, డిజిటల్ పరివర్తన మరియు స్థిరమైన పద్ధతుల యొక్క ప్రాముఖ్యతను ప్రస్తావిస్తుంది. అంతేకాకుండా, స్థూల ఆర్థిక పోకడలు, వివిధ రంగాల పనితీరు మరియు విధాన పరమైన కార్యక్రమాలపై లోతైన విశ్లేషణ భారతదేశ సంపూర్ణ ఆర్థిక స్థితిని చిత్రీకరిస్తుంది.

ఈ బడ్జెట్, భూమి మరియు కార్మిక సంస్కరణలపై ప్రత్యేక వ్యూహాత్మక దృష్టిని సారించింది. యూనిక్ ల్యాండ్ పార్శిల్ ఐడెంటిఫికేషన్ నెంబర్ (ULPIN) లేదా భూ-ఆధార్ మరియు డిజిటలైజేషన్ అనేవి భూ నిర్వహణలో ముఖ్యమైన అంశాలు. ఇ-శ్రమ్ (E-Shram) పోర్టల్‌ను ఇతర వేదికలతో అనుసంధానించడం ద్వారా మెరుగైన ఉపాధి అవకాశాల కల్పన సాధించడం అనేది కార్మిక సంస్కరణల యొక్క లక్ష్యం.

ఆర్థిక సంస్కరణలో భాగంగా క్లైమేట్ ఫైనాన్స్ వర్గీకరణ అభివృద్ధి మరియు ప్రైవేట్ ఈక్విటీ, లీజింగ్ కార్యకలాపాలకు మద్దతుగా వేరియబుల్ క్యాపిటల్ కంపెనీ నిర్మాణాన్ని ప్రవేశపెట్టడం. మైనర్‌లను ఆర్థిక వ్యవస్థలో భాగస్వాములను చేయుటకు ప్రవేశపెట్టిన NPS వాత్సల్య ప్రణాళిక మరియొక గుర్తించదగిన చర్య.

అప్పులు మినహాయించి మొత్తం వసూళ్ళు (3.07 లక్షల కోట్లు) మరియు చెల్లింపులు (48.21 లక్షల కోట్లు) అనేవి 2024-25 బడ్జెట్ అంచనాల ఆర్థిక బాధ్యతను ప్రతిబింబిస్తాయి. ద్రవ్యలోటు అంచనా GDPలో 4.9% కాగా దీనిని వచ్చే ఆర్థిక సంవత్సరంలో 4.5%కు తగ్గించడం మరియు సుస్థిర ఆర్థిక నిర్మాణం అనేవి సంస్కరణల యొక్క లక్ష్యం.

భారతదేశ ఆర్థిక సంక్లిష్టత మరియు ఆర్థిక విధానాలు సులభంగా అర్థం చేసుకోవడానికి ఈ సంచికలోని కేంద్రబడ్జెట్ విశ్లేషణ ఎంతగానో దోహదపడుతుంది.

ఇట్లు
అమిగోస్ సంపాదక బృందం
జైహింద్.

Disclaimer : The views and opinions in this magazine belong to the authors and don't necessarily reflect those of CURRENT AFFAIRS Magazine or AMIGOS IAS. They are the personal opinions of the author/ authors. AMIGOS IAS doesn't take responsibility for these views and opinions, nor does it endorse any claims made in the advertisements in the Magazine.

AMIGOS IAS has made every effort to ensure the accuracy of the data in this book. However, if any inaccuracies or printing errors occur, AMIGOS IAS is not responsible. We'd appreciate your help in pointing out any such errors. Your suggestions are welcome. © All rights reserved by AMIGOS IAS. No part of this book may be used or reproduced without written permission from the publisher.

While painstaking effort has been made to ensure the accuracy and authenticity of the information published in the Magazine, neither the Publisher, Editor, nor any of its employees does not accept any claim for compensation if any data is wrong, incorrect, abbreviated, cancelled, omitted, misprinted, misinterpreted, misplaced, or erroneously inserted.

INDEX

ప్రత్యేక కథనాలు

★ యూనియన్ బడ్జెట్ 2024-25 7

★ 2023-24 ఆర్థిక సర్వే 13

★ భారత SDG 2023-24 సూచీ విడుదల చేసిన నీతి ఆయోగ్ 19

★ ఎమర్జెన్సీ కథ 22

★ భారతదేశంలో కొత్త క్రిమినల్ చట్టాలు 25

1. రాజకీయాలు మరియు పాలన

★ సమతుల్య చట్టం : రిజర్వేషన్ల పెంపుపై పాట్నా హైకోర్టు తీర్పు విశ్లేషణ 29

★ లోక్‌సభ స్పీకర్ ఎన్నిక 30

★ పార్లమెంట్‌లో రాష్ట్రపతి ముర్ము ప్రసంగం 31

★ పబ్లిక్ ఎగ్జామినేషన్స్ యాక్ట్.. మోసాన్ని ఎలా ఎదుర్కోగలదు 32

★ రాష్ట్రం పేరును 'కేరళం'గా మార్చుతూ కేరళ అసెంబ్లీ తీర్మానం 34

★ ఒక ఆయుధంగా PMLA : హేమంత్ సోరెన్ కేసు 35

★ నకిలీ వార్తల నుంచి ప్రజల రక్షణకు వాస్తవ తనిఖీ విభాగం అవసరం: బొంబాయి హై కోర్టులో కేంద్రం 35

★ మార్చి 2025 వరకు స్మార్ట్ సిటీస్ మిషన్ పొడగింపు 37

★ సఫాయి అప్నావో, బిమారీ భగావో (SABB) కార్యక్రమం 37

★ పార్లమెంట్‌లో రికార్డుల్లో పదాల తొలగింపు అధికారాలు 37

★ బెయిల్ నిలుపుదల ఒక శిక్ష కాకూడదు 38

★ వికీపీడియాపై ANI పరువు నష్టం దావా 39

★ SC : విడాకులు పొందిన ముస్లిం మహిళలు భరణానికి అర్హులు 40

★ 'పట్టణ నక్సలిజం'ను అరికట్టడానికి మహారాష్ట్ర కొత్త బిల్లు 40

★ MSPC బిల్లు vs UAPA 41

★ "పౌరసత్వ చట్టం" మానవీకరణ.. అస్సాం వ్యక్తి కేసులో సుప్రీం తీర్పు 41

★ రాజకీయాల్లో మహిళల ప్రాతినిధ్యం 42

★ సంస్థ నిర్వహణ స్థాయి ఉద్యోగాల్లో స్థానికులకు 50% కోటా తప్పనిసరి.. బిల్లును ఆమోదించిన కర్ణాటక అసెంబ్లీ 43

★ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు ఉప-కుల రిజర్వేషన్ల అధికారం 44

★ U-విన్, ఆల్ విన్: గేమ్ ఛేంజర్ 44

★ ఫైనాన్స్ కమిషన్ పాత్ర 45

2. ఆర్థిక వ్యవస్థ

★ గ్రేట్ నికోబార్‌లో నీతి ఆయోగ్ ప్రాజెక్ట్ 46

★ RBI భాగస్వామ్యం పొందిన ప్రాజెక్ట్ నెక్సస్ అంటే ఏమిటి? 49

★ PPI మెథడాలజీపై IMF నిపుణుల సలహా తీసుకుంటున్న DPIIT 50

★ పుస్తక ముద్రణ సంస్థలనుంచి ఇంటర్నెట్ ఆర్కైవ్ కు ఎదురుదెబ్బ 51

★ 'కేంద్ర ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలలో 49% వాటా ఉపసంహరణతో రూ.11.5 లక్షల కోట్లు రాబడి" 53

★ SEHER ప్రోగ్రామ్ 53

★ 56 పంటలకు చెందిన 323 నూతన రకాలను ఆవిష్కరించిన ICAR 54

★ భారతదేశ అనధికారిక ఆర్థిక వ్యవస్థ 54

3. సైన్స్ - టెక్నాలజీ

★ ప్రయోగ పరీక్ష పూర్తి చేసిన ఇస్రో పునర్వినియోగ ప్రయోగ వాహనం, పుష్పక్ 56

★ ప్లూటోనియం ఐసోటోప్ విచ్ఛిత్తిపై కీలక సమాచారం అందించిన అణు అధ్యయనం 56

★ 'బాధ్యతాయుతమైన క్వాంటం టెక్నాలజీస్ ఉద్యమం అంటే ఏమిటి? 57

★ పాకిస్థాన్, ఆఫ్ఘనిస్తాన్‌లలో అటవీరకపు పోలియోవైరస్ టైప్-1 కేసులపై తీవ్ర ఆందోళన 58

★ గర్భధారణ మధుమేహ నిర్ధారణకు పాయింట్-ఆఫ్-కేర్ HbA1c పరీక్షను సూచించిన అధ్యయనం 59

INDEX

★ కేరళలోని త్రిసూర్‌లో "ఆఫ్రికన్ స్వైన్ ఫీవర్" వ్యాప్తి 60
★ ముప్పై మీటర్ల టెలిస్కోప్ 60
★ గ్రహాల పరిరక్షణకు ఇస్రో ప్రణాళికలు 61
★ GRSE యాక్సిలరేటెడ్ ఇన్నోవేషన్ నర్చరింగ్ స్కీమ్ (GAINS 2024) 62

4. పర్యావరణం - జీవవైవిధ్యం

★ వర్షాకాలంలో 13 హిమ సరస్సుల ప్రమాదంపై ఉత్తరాఖండ్ ప్రభుత్వ అధ్యయనం 63
★ హిమాలయాల అభివృద్ధిపై వ్యాఖ్యానించిన భారతదేశ అత్యున్నత న్యాయస్థానం 64
★ 2023లో 641 కొత్త జంతు, 339 కొత్త వృక్ష జాతులను కనుగొన్న భారత్ 65
★ జీవవైవిధ్య రిజిస్టర్ ప్రచురించిన కేరళ గ్రామం 67
★ చివరి దశకు చేరుకున్న బ్రహ్మపుత్ర ఆడ ఒంటరి మొసలి (ఘరియల్) సుదీర్ఘ నిరీక్షణ 68
★ చెట్ల పెంపక పథకాలతో సమస్య 69
★ 2023 లో 641 నూతన జంతు మరియు 339 వృక్షజాతులను "టెక్సా" లో చేర్చిన భారత్ 70
★ బొటానికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా (B.S.I) 70
★ జులాజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా (Z.S.I) 70
★ "కర్కుమా" పసుపు మొక్క ఆవిష్కరణ మరియు లక్షణలు 70
★ "కుర్కుమా" మొక్క ప్రాముఖ్యత 70
★ Aystasia Vanvi గురించి 70
★ ఫ్యూనా (Fauna) ఆఫ్ ఇండియా చెక్ లిస్ట్ పోర్టల్ 71
★ లోతైన జీవ వైవిధ్య రిజిస్టర్‌ను సంకలనం చేసిన కేరళ గ్రామం 71
★ మిషన్ లైఫ్ అలైన్‌మెంట్ 72
★ బ్రహ్మపుత్ర స్త్రీ మొసలి (ఘరిమాల్) మొక్క జీవిత భాగస్వామి కొరకు నిరిక్షణ త్వరలో ముగియవచ్చు 72
★ భారతదేశంలో వివిధ రకాల మొసలులు (CROCODILES OF INDIA) 72
★ చెట్ల పెంపకం పథకాలు - సమస్యలు 73

5. అంతర్జాతీయ సంబంధాలు

★ బలమైన కూటమి NATO 75వ వార్షికోత్సవం 74
★ LAC ని తప్పనిసరిగా గౌరవించాలి.. చైనా విదేశాంగ మంత్రి వాంగ్ యితో జై శంకర్ 75
★ బ్రహ్మోస్ క్షిపణులను 'గేమ్ ఛేంజర్'గా అభివర్ణించిన ఫిలిప్పీన్స్ రాయబారి 75
★ జూలియన్ అస్సాంజే విడుదల 76
★ చైనా విదేశాంగ విధాన "ఐదు సూత్రాలు": ఆరంభం మరియు ప్రస్తుత స్థితి 78
★ ఆంక్షలు దాటి... రష్యా 'అధిక ఆదాయ' రేటింగ్! 81
★ భారతదేశ వ్యూహాత్మక స్వయంప్రతిపత్తి విధానం 82

6. అంతర్గత భద్రత

★ భారత భవిష్యత్తు భద్రత: ఐదేళ్ళ అంతర్గత భద్రతా ప్రణాళిక ఆవశ్యకత 83
★ డ్రగ్ సిండికేట్‌లపై చర్యలకు అమిత్ షా పిలుపు 85
★ NATO 75వ వార్షికోత్సవం 85
★ LAC ని గౌరవించాలి : భారత విదేశాంగ శాఖా మంత్రి జై శంకర్ 86

7. సమాజం - సామాజిక న్యాయం

★ సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాలు - నేషనల్ ఇండికేటర్ ఫ్రేమ్‌వర్క్ (NIF) ప్రోగ్రెస్ రిపోర్ట్, 2024 87

INDEX

8. భౌగోళిక శాస్త్రం - విపత్తు నిర్వహణ

★ ఈటానగర్‌లో మేఘ విస్ఫోటనంతో విరిగి పడిన కొండచరియలు, వరద సూచన 88

9. సంస్కృతి - చరిత్ర

★ శ్రీనగర్ 'ప్రపంచ హస్తకళల నగరం' గా గుర్తింపుతో ప్రపంచంతో కాశ్మీర్ తిరిగి అనుసంధానం 89

★ ఇండోనేషియాలోని పురాతన గుహ చిత్రలేఖనంలో 'పంది మరియు ప్రజలు' 89

★ ప్రాజెక్ట్ PARI 90

10. ఇతరాలు

★ సుచేతా కృపలానీ 91

★ వంట పాత్రల తయారీలో బ్యూరో ఆఫ్ ఇండియన్ స్టాండర్డ్స్ (BIS) ప్రమాణాలు 92

★ జూన్ 25ను 'సంవిధాన్‌హత్యా దివస్'గా ప్రకటించిన కేంద్రం 92

★ 2024 పిచ్ బ్యాక్ కార్యక్రమం 93

★ "విశిష్ట వినియోగ" సమస్య 93

11. తెలంగాణ ప్రాంతీయ అంశాలు

94

12. ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రాంతీయ అంశాలు

113

13. AMIGOS IAS AUGUST 2024 MAGAZINE (PYQS)

★ ప్రిలిమ్స్ ప్రశ్నలు 134

★ మెయిన్స్ ప్రశ్నలు 136

UPSC
TSPSC
APPSC

CIVILS
GROUP-I
GROUP-II

Online / Offline Class (E/M)
Test Series (EM & TM)

ADMISSIONS
ARE OPEN
OFFLINE / ONLINE

Enroll Today

AMIGOS IAS

Call Us: 9000230735 | 9000230734
Beside Sub Registrar Office, Ashok Nagar, Hyderabad

AMIGOS IAS

COVER STORY

యూనియన్ బడ్జెట్ 2024-25

వార్తల్లోని అంశం

- కేంద్ర ఆర్థిక, కార్పొరేట్ వ్యవహారాల శాఖా మంత్రి **శ్రీమతి. నిర్మలా సీతారామన్** 2024-25 కేంద్ర బడ్జెట్‌ను పార్లమెంట్‌లో ప్రవేశపెట్టారు.
- కేంద్ర బడ్జెట్ (భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 112 ప్రకారం అధికారిక వార్షిక ఆర్థిక ప్రకటన) ప్రభుత్వ ఆర్థిక స్థితి గురించి వివరణాత్మక గణాంకాలను అందిస్తుంది.
- రాజ్యాంగంలో ఎక్కడా 'బడ్జెట్' అనే పదాన్ని ఉపయోగించలేదు
- గత ఆర్థిక సంవత్సర రాబడి, ఖర్చులు, రుణ అవసరాలను, రాబోయే ఆర్థిక సంవత్సరానికి సంబంధించిన ఆదాయం, ఖర్చులు, మూలధనం, రుణ అవసరాల అంచనాలను కూడా బడ్జెట్ కలిగి ఉంటుంది.

2024-25 బడ్జెట్ అంచనాలు

- 2024-25 ఆర్థిక సంవత్సరానికి, రుణాలు కాకుండా మొత్తం రాబడిని రూ. 32.07 లక్షల కోట్లుగా అంచనా వేయగా, మొత్తం వ్యయం **రూ.48.21 లక్షల కోట్లు**గా ఈ బడ్జెట్ అంచనా వేసింది.
- నికర పన్ను వసూళ్లు రూ. 25.83 లక్షల కోట్లు కాగా, ద్రవ్య లోటు GDPలో 4.9%. రానున్న ఏడాదిలో ద్రవ్యలోటును 4.5 శాతానికి తగ్గించాలని ప్రభుత్వం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- 2024-25కి సంబంధించి దీర్ఘకాలిక బాండ్ల ద్వారా రానున్న స్థూల రుణాలు రూ.14.01 లక్షల కోట్లు కాగా, నికర మార్కెట్ రుణాలు రూ.11.63 లక్షల కోట్లు.
- నిర్మల సీతారామన్ బడ్జెట్ ప్రసంగం తక్కువగానూ, స్థిరంగానూ ఉన్న భారతదేశ ద్రవ్యోల్బణాన్ని ప్రధానంగా పేర్కొంటూ 4 శాతానికి దాన్ని తగ్గించే లక్ష్యం దిశగా ముందుకూ వెళ్తోంది; ప్రస్తుత ప్రధాన ద్రవ్యోల్బణం (ఆహారేతర, ఇంధనేతర) 3.1% వద్ద ఉంది.
- **రక్షణ:** 2024-25 ఆర్థిక సంవత్సరం రక్షణ మంత్రిత్వ శాఖ (MoD)కు రూ. 6,21,940.85 కోట్లు (సుమారు US $75 బిలియన్లు) కేటాయించారు. అన్ని మంత్రిత్వ శాఖల కంటే దీనికే అత్యధికం.
- ఈ స్థిరత్వాన్ని కొనసాగించడానికి పాడైపోయిన వస్తువుల సరఫరా తగినంతగా ఉండేలా నిర్దిష్ట చర్యలతో కూడిన ప్రణాళిక రూపొందించారు.

కేంద్ర బడ్జెట్ 2024-25 ప్రధాన అంశాలు

- **ప్రధాన లక్ష్యం:** యూనియన్ బడ్జెట్ 2024-25 పేదలు, మహిళలు, యువత, మరియు రైతులు వంటి నాలుగు కీలక రంగాలపై దృష్టి సారించింది. మధ్యంతర బడ్జెట్ లో పేర్కొన్న లక్ష్యాలకు కొనసాగింపుగా ఈ రంగాలపై ప్రధాన శ్రద్ధ పెట్టింది.

- **బడ్జెట్ థీమ్:** ఉపాధి కల్పన, నైపుణ్యాభివృద్ధి, MSMEలకు మధ్యతరగతికి ఈ బడ్జెట్ మద్దతుగా ఉంటుంది. విద్య, ఉపాధి, నైపుణ్యాభివృద్ధికి గణనీయంగా రూ. 1.48 లక్షల కోట్లు కేటాయించడం ఈ రంగాల అభివృద్ధిపై ప్రభుత్వ నిబద్ధతకు అద్దం పడుతోంది.
- **బడ్జెట్ ప్రాధాన్యతలు:** "వికసిత్ భారత్" లక్ష్య సాధనలో భాగంగా దేశ ప్రజలందరికి తగిన అవకాశాలు కల్పించడానికి ఈ బడ్జెట్ తొమ్మిది కీలక అంశాల్లో నిరంతర ప్రయత్నాలు అవసరం అని ఈ బడ్జెట్ భావించింది. ఆ అంశాలు వరుసగా.. వ్యవసాయం, ఉపాధి, మానవ వనరుల అభివృద్ధి, తయారీ, సేవలు, పట్టణాభివృద్ధి, ఇంధన భద్రత, అవస్థాపన మరియు తరువాతి తరంలో సంస్కరణలు, ఆవిష్కరణ, పరిశోధన & అభివృద్ధి. వివిధ రంగాలలో సమగ్ర వృద్ధి మరియు అభివృద్ధి సాధించడం ఈ అంశాల ఎంపిక ప్రధాన లక్ష్యం.

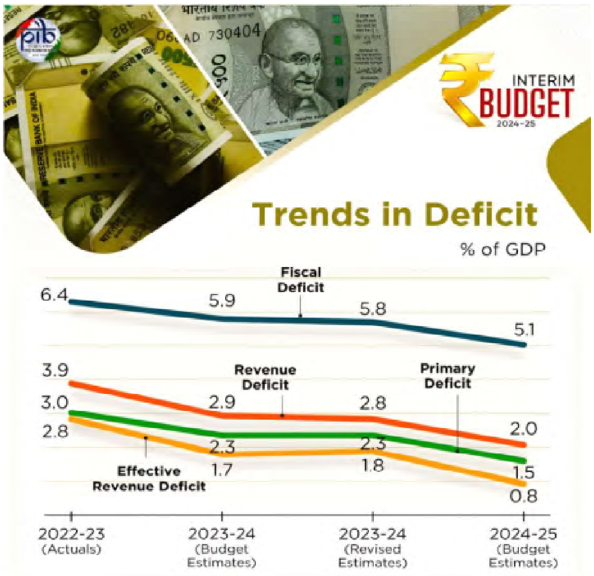

ప్రాధాన్యత 1: వ్యవసాయ ఉత్పాదకత, స్థితిస్థాపకత

- 109 కొత్త అధిక దిగుబడినిచ్చే పంట రకాలను రూపొందించడం, 1 కోటి మంది రైతుల్లో సహజ వ్యవసాయాన్ని ప్రోత్సహించడం
- నూనె గింజల ఉత్పత్తిలో స్వయం సమృద్ధి లక్ష్యంగా పప్పుధాన్యాలు, నూనెగింజల ఉత్పత్తి, నిల్వ, మార్కెటింగ్‌ని మెరుగుపరచడానికి 10,000 బయో-ఇన్‌పుట్ కేంద్రాలు స్థాపన.
- వ్యవసాయం, అనుబంధ రంగాలకు రూ. 1.52 లక్షల కోట్ల కేటాయింపు.
- మూడు సంవత్సరాలలోపు రైతులను, వారి భూములను కవర్ చేస్తూ రాష్ట్రాల సహకారంతో డిజిటల్ పబ్లిక్ ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చర్ ప్రభుత్వం అమలు చేస్తుంది. ఐదు రాష్ట్రాల్లో జన్ సమర్థ్ ఆధారిత కిసాన్ క్రెడిట్ కార్డులను కూడా ప్రారంభిస్తుంది.
- రొయ్యల సంతానోత్పత్తిని పెంపొందించే న్యూక్లియస్ పెంపకం కేంద్రాల నెట్‌వర్క్ ఏర్పాటుకు ఆర్థిక మద్దతు.

ప్రాధాన్యత 2: ఉపాధి & నైపుణ్యం

- ఉపాధి సంబంధిత ప్రోత్సాహక పథకాలను ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెట్ రానున్న ఐదేళ్లలో 20 లక్షల మంది యువతకు నైపుణ్యం కల్పించడం, 1,000 పారిశ్రామిక శిక్షణా సంస్థలను ఉన్నతీకరించడంపై దృష్టి సారించింది.

చదువు :

- ◆ ప్రభుత్వ పథకాలు, విధానాల ద్వారా ఏ విధమైన ప్రయోజనాలు పొందని యువతకు దేశీయ విద్యా సంస్థల్లో ఉన్నత విద్య కోసం 10 లక్షల వరకు రుణాలు పొందేందుకు ఆర్థిక మద్దతు.
- ◆ ఏటా 25,000 మంది విద్యార్థులకు ప్రయోజనం కల్పిస్తూ ప్రభుత్వం ప్రమోట్ చేసిన ఫండ్ నుంచి పూచీకత్తుతో రూ. 7.5 లక్షల వరకు రుణాలను అందించడానికి మోడల్ స్కిల్ లోన్ స్కీమ్ ని సవరించాలని నిర్ణయించారు.

- **మహిళా శ్రామిక శక్తి భాగస్వామ్యాన్ని పెంపొందించే చర్యలు:** వర్కింగ్ ఉమెన్స్ హాస్టళ్ల ఏర్పాటు, శిశు సంరక్షణ సౌకర్యాలను ఏర్పాటు, మహిళల-నిర్దిష్ట నైపుణ్యాభివృద్ధికి మద్దతు ఇవ్వడం, మహిళల నేతృత్వంలోని స్వయం సహాయక సంఘాలకు మార్కెట్ అవకాశాలను ప్రోత్సహించడం, మహిళలకు, బాలికలకూ లబ్ధి చేకూర్చే పథకాలకు రూ. 3 లక్షల కోట్లకు పైగా కేటాయింపు, మహిళలు కొనుగోలు చేసే ఆస్తులకు తక్కువ స్టాంప్ డ్యూటీ విధించేలా రాష్ట్రాలను ప్రోత్సహించడం వంటి చర్యల ద్వారా శ్రమ శక్తిలో మహిళల భాగస్వామ్యాన్ని ప్రభుత్వం పెంపొందిస్తుంది..

ప్రాధాన్యత 3: సమగ్ర మానవ వనరుల అభివృద్ధి, సామాజిక న్యాయం

- గిరిజన సంఘాలు, మహిళా పారిశ్రామికవేత్తలతో సహా అట్టడుగు వర్గాల ఆర్థిక కార్యకలాపాలకు మెరుగైన మద్దతు.
- భారతదేశంలోని తూర్పు ప్రాంతాలైన బీహార్, జార్ఖండ్, పశ్చిమ బెంగాల్, ఒడిషా మరియు ఆంధ్రప్రదేశ్‌లను అభివృద్ధి చేయడానికి పూర్వోదయ కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించనుంది. మానవ వనరుల అభివృద్ధి, మౌలిక సదుపాయాల పెంపుదల మరియు ఆర్థిక వృద్ధిపై దృష్టి సారించడం ద్వారా వికసిత్ భారత్ సాధనకు ఈ ప్రాంతాన్ని ఒక ఇంజిన్‌గా మార్చడం ఈ కార్యక్రమం లక్ష్యం.
  - ◆ అమృత్‌సర్-కోల్‌కతా ఇండస్ట్రియల్ కారిడార్‌లోని గయా వద్ద ఒక పారిశ్రామిక కేంద్రాన్ని అభివృద్ధి చేస్తారు.
  - ◆ 21,400 కోట్లతో పిరపైంటి వద్ద 2400 మెగావాట్ల విద్యుత్ కేంద్ర నిర్మాణంతో పాటు పలు విద్యుత్ కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేస్తుంది.
- గిరిజన వర్గాల సామాజిక-ఆర్థిక స్థితిగతులను అభివృద్ధి చేయడానికి ప్రధాన మంత్రి జనజాతీయ ఉన్నత్ గ్రామ్ అభియాన్‌ను ఆర్థిక మంత్రి ప్రకటించారు. గిరిజనులు అధికంగా ఉన్న ప్రాంతాలు, జిల్లాల్లోని 63,000 గ్రామాలలోని సుమారు 5 కోట్ల మంది గిరిజనులకు ఈ పథకం ద్వారా ప్రయోజనం చేకూరుతుంది.
- బ్యాంకింగ్ సేవల అభివృద్ధి లక్ష్యంతో ఇండియా పోస్ట్ పేమెంట్ బ్యాంక్ కు చెందిన 100కి పైగా శాఖలను ఈశాన్య ప్రాంతంలో ప్రారంభిస్తారు. ఈ సంవత్సరం గ్రామీణాభివృద్ధి, మౌలిక సదుపాయాల కల్పనకు రూ 2.66 లక్షల కోట్లు కేటాయించారు.
- ఆంధ్రప్రదేశ్ పునర్వ్యవస్థీకరణ చట్టం: బహుళజాతి అభివృద్ధి సంస్థల ద్వారా ఈ ఏడాది రూ. 15,000 కోట్ల ఆర్థిక సహాయం అందిస్తూ భవిష్యత్ లో ఈ సహాయాన్ని మరింత పెంచనున్నారు. పోలవరం నీటిపారుదల ప్రాజెక్ట్, కీలకమైన పారిశ్రామిక కారిడార్‌లతో పాటు కొప్పర్తి, ఓర్వకల్ పారిశ్రామిక కేంద్రాలలో అవసరమైన మౌలిక సదుపాయాల కల్పనకు కేంద్రం ఆర్థిక సహాయం చేయనుంది.

- సమీకృత, సమగ్ర వనరుల అభివృద్ధి, సామాజిక న్యాయం సాధనకు 'సంతృప్త విధానం' ను అమలు చేయనున్నారు.
- PM విశ్వకర్మ, PMSVANidhi, నేషనల్ లైవ్లీహుడ్ మిషన్లు, స్టాండ్-అప్ ఇండియా వంటి పథకాలను మరింత వేగవంతం చేయనున్నారు.

ప్రాధాన్యత 4: తయారీ & సేవలు

- **MSMEలు:**
  - ♦ MSMEలకు, ముఖ్యంగా శ్రమతో కూడిన తయారీ పరిశ్రమలకు తగిన మద్దతు ఇవ్వనున్నట్లు బడ్జెట్ లో పేర్కొన్నారు. నూతన సెల్ఫ్-ఫైనాన్సింగ్ గ్యారెంటీ నిధి ద్వారా ఒక్కో దరఖాస్తుదారునికి రూ.100 కోట్ల వరకు లోన్ ఇవ్వనున్నారు.
  - ♦ MSME క్రెడిట్ కోసం ప్రభుత్వ రంగ బ్యాంకులు తమ అంతర్గత మదింపు సామర్థ్యాలను మెరుగుపరచనున్నాయి. గతంలో 'తరుణ్' కేటగిరీ కింద ఋణం తీసుకున్న వారికి ముద్ర రుణ పరిమితులను రూ.20 లక్షలకు పెంచారు.
  - ♦ దేశీయ ఉత్పత్తి, క్లిష్టమైన ఖనిజాల రీసైక్లింగ్, కీలకమైన ఖనిజాల విదేశీ సేకరణ కోసం క్రిటికల్ మినరల్ కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభిస్తున్నారు.

తయారీ & సేవల ప్రోత్సాహం:

- ♦ 50 ఫుడ్ రేడియేషన్ యూనిట్లు (రేడియేషన్ ద్వారా ఆహార నాణ్యత నిర్ధారణ కేంద్రాలు), 100 ఆహార నాణ్యతా ల్యాబ్‌లు, ఈ-కామర్స్ ఎక్స్‌పోర్ట్ హబ్‌ల ఏర్పాటును బడ్జెట్ లో పేర్కొన్నారు.
- ♦ రానున్న ఐదేళ్లలో కోటి మంది యువతకు ప్రయోజనం చేకూర్చే లక్ష్యంతో 500 అగ్రశ్రేణి కంపెనీలలో ఇంటర్న్‌షిప్‌ల సౌకర్యం కల్పించడానికి ఒక పథకాన్ని రూపొందించనుంది.

ప్రాధాన్యత 5: పట్టణాభివృద్ధి

- PM ఆవాస్ యోజన అర్బన్ 2.0 కింద పట్టణ పేద, మధ్యతరగతికి చెందిన కోటి కుటుంబాల గృహ అవసరాలను తీర్చడానికి రూ.10 లక్షల కోట్లు కేటాయించారు. ఐదు సంవత్సరాలలో కేంద్ర సహాయంగా రూ.2.2 లక్షల కోట్లు ఇవ్వనున్నారు.
- **నీటి సరఫరా & పారిశుద్ధ్యం:** 100 పెద్ద నగరాల్లో నీటి సరఫరా, మురుగునీటి శుద్ధి, ఘన వ్యర్థాల నిర్వహణను ప్రోత్సహించడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు, బహుళజాతి అభివృద్ధి బ్యాంకుల సహకారంతో ప్రభుత్వం తగిన ప్రణాళికను రూపొందిస్తుంది.
- **స్ట్రీట్ మార్కెట్లు:** PM SVANIdhi విజయాన్ని పురస్కరించుకుని, రానున్న ఐదేళ్లలో ఏటా 100 వీక్లీ స్ట్రీట్ ఫుడ్ హబ్‌లను (హాట్స్) ఏర్పాటు చేయాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది.
- **స్టాంప్ డ్యూటీ విధానం:** స్టాంప్ డ్యూటీ రేట్లు తగ్గించేలా రాష్ట్రాలకు ప్రోత్సాహం అందిస్తూ, పట్టణాభివృద్ధి ప్రణాళికల్లో కీలకమైన అంశంగా భావించే మహిళలు కొనుగోలు చేసే ఆస్తులపై స్టాంపు ఛార్జీలను మరింత తగ్గించేలా ఏర్పాట్లు చేయనున్నారు.
- **రవాణా ప్రాంతాల సమీప అభివృద్ధి:** జనాభా 30 లక్షల కంటే ఎక్కువగా ఉన్న 14 పెద్ద నగరాలను అభివృద్ధికి తగిన ఆర్థిక సహాయం అందించడానికి ట్రాన్సిట్ ఓరియెంటెడ్ డెవలప్‌మెంట్ ప్రణాళికలు, వ్యూహాలను రూపొందించనున్నారు.

ప్రాధాన్యత 6: విద్యుత్ భద్రత

- **శక్తి పరివర్తన:** ఉపాధి, వృద్ధి, పర్యావరణ సుస్థిరత అవసరాలను సమతుల్యం చేయడానికి 'శక్తి పరివర్తన మార్గాల'పై విధాన పత్రాన్ని రూపొందించారు.
- **సోలార్ విద్యుత్:** పీఎం సూర్య ఘర్ ముఫ్త్ బిజిలీ యోజన కింద కోటి కుటుంబాలకు ఉచిత విద్యుత్ (నెలకు 300 యూనిట్ల వరకు) అందించడానికి రూఫ్‌టాప్ సోలార్ ప్లాంట్‌లను ఏర్పాటు చేయాలని నిర్ణయించారు.
- **న్యూక్లియర్ ఎనర్జీ:** చిన్న, మాడ్యులర్ న్యూక్లియర్ రియాక్టర్ల పరిశోధన మరియు అభివృద్ధి ఆవశ్యకతను నొక్కిచెప్తూ భారతదేశ విద్యుత్ శక్తిలో అణుశక్తిని ఒక ముఖ్యమైన అంశంగా పేర్కొన్నారు.
- **పంప్డ్ స్టోరేజ్ పాలసీ:** విద్యుత్ ను నిల్వ ఉంచే పంప్డ్ స్టోరేజీ ప్రాజెక్ట్‌లను ప్రోత్సహించడానికి, నిరంతరం పెరుగుతున్న పునరుత్పాదక విద్యుత్ ను సాధారణ విద్యుత్ లో సమీకృతం చేయడానికి ఒక విద్యుత్ నిల్వ విధానాన్ని రూపొందిస్తున్నారు.
- **'హార్డ్ టు అబేట్' పరిశ్రమల కోసం రోడ్‌మ్యాప్:** 'హార్డ్ టు అబేట్ (కర్బన ఉద్గారాల విడుదలను తగ్గించడానికి ఏ మాత్రం వీలుకాని)' పరిశ్రమలను 'శక్తి సామర్థ్యం' పరిశ్రమల నుంచి 'ఉద్గార లక్ష్యాలు' సాధించే పరిశ్రమలుగా మార్చడానికి ఒక వ్యూహాన్ని అభివృద్ధి చేస్తున్నారు.
- **అధునాతన అల్ట్రా సూపర్ క్రిటికల్ థర్మల్ పవర్ ప్లాంట్లు:** అధునాతన అల్ట్రా సూపర్ క్రిటికల్ (AUSC) థర్మల్ పవర్ ప్లాంట్లను పూర్తి స్థాయి 800 MW కమర్షియల్ ప్లాంట్ లుగా మార్చేందుకు అనువైన స్వదేశీ సాంకేతికతను NTPC, BHEL ల సంయుక్త ప్రాజెక్ట్ అభివృద్ధి చేసింది. ఈ ప్లాంట్లు ఉన్నత ప్రమాణాలు కలిగిన స్టీల్ ను భారీ స్థాయిలో స్థానికంగానే ఉత్పత్తి చేయడమే కాకుండా ఆర్థిక ప్రయోజనాలను నెరవేర్చే అధునాతన మెటలర్జీ పదార్థాలను కూడా ఉత్పత్తి చేస్తాయి.

ప్రాధాన్యత 7: మౌలిక సదుపాయాలు

- **కేటాయింపు:** ఈ ఏడాది మౌలిక సదుపాయాల కల్పనకు ఆర్థిక మద్దతు కొనసాగించాలని భావించిన ప్రభుత్వం GDPలో 3.4% అయిన రూ.11,11,111 కోట్లను ఆ రంగ మూలధన వ్యయానికి కేటాయించింది.
- **రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల మౌలిక సదుపాయాల పెట్టుబడి:** రాష్ట్రాల మౌలిక సదుపాయాల పెట్టుబడి కోసం1.5 లక్షల కోట్ల దీర్ఘకాలిక వడ్డీ లేని రుణాలను కేంద్రం కేటాయించింది.
- **ప్రధాన్ మంత్రి గ్రామ్ సడక్ యోజన:** జనాభా విస్తరించిన 25,000 గ్రామీణ నివాసాలు అన్ని రకాల సౌకర్యాలను పొందేందుకు వీలుగా తగిన రోడ్ల నిర్మాణ లక్ష్యంతో PMGSY యొక్క 4వ దశను కేంద్రం ప్రారంభించనుంది.

నీటిపారుదల, వరద నియంత్రణ:

- ♦ యాక్సిలరేటెడ్ ఇరిగేషన్ బెనిఫిట్ ప్రోగ్రామ్ మరియు ఇతర వనరుల ద్వారా, బీహార్ లోని కోసి-మెచి అంతరాష్ట్ర ప్రాజెక్టుకు, బ్యారేజీలు, నదుల కాలుష్యం తగ్గింపు, నీటిపారుదల మరియు 20 ఇతర పథకాలకు రూ.11,500 కోట్లు కేటాయించనున్నారు.
- ♦ వరద నిర్వహణ, కొండచరియలు ప్రమాదాల నివారణ

సంబంధిత ప్రాజెక్టుల కోసం అస్సాం, హిమాచల్ ప్రదేశ్, ఉత్తరాఖండ్ మరియు సిక్కింలకు ఆర్థిక సహాయం అందించనున్నారు.

- ♦ **పర్యాటక అభివృద్ధి:** బీహార్‌లోని విష్ణుపాద దేవాలయం, మహాబోధి దేవాలయాలను కాశీ విశ్వనాథ్ కారిడార్వంటి ప్రపంచ స్థాయి గమ్యస్థానాలుగా తీర్చి దిద్దనున్నారు. అంతేగాక, రాజ్‌గిర్, నలంద, ఒడిశాలోని కీలక ప్రదేశాల అభివృద్ధికి సమగ్ర వ్యూహాలు రూపొందించనున్నారు.
- ♦ జాతీయ పారిశ్రామిక కారిడార్ అభివృద్ధి కార్యక్రమం ద్వారా పెట్టుబడికి సిద్ధంగా ఉన్న పన్నెండు “ప్లగ్ అండ్ ప్లే” పారిశ్రామిక పార్కులు ఏర్పాటు చేయనున్నారు.

MSMEల ప్రోత్సాహానికి ఎనిమిది నూతన విధానాలను ప్రతిపాదించిన కేంద్ర ఆర్థిక మంత్రి

- తయారీ రంగంలో రూ.100 కోట్ల వరకు మూలధన పెట్టుబడి పెట్టడానికి సిద్ధంగా ఉన్న MSMEలకు క్రెడిట్ గ్యారెంటీ పథకం ప్రతిపాదించారు.
- MSMEకి క్రెడిట్ అందించే లక్ష్యంతో నూతన, స్వతంత్ర అంచనా నమూనాను అభివృద్ధి చేయనున్న PSBలు.
- ఒత్తిడి సమయంలో ప్రభుత్వ ప్రమోట్ చేసిన ఫండ్ నుంచి MSMEలకు ఋణం.
- సులభ, ప్రత్యక్ష క్రెడిట్ అవసరాలకు MSME క్లస్టర్లలో 24 కొత్త SIDBI శాఖలు ప్రతిపాదించారు.
- ఆహార వికిరణం, నాణ్యత & భద్రతకు నూతన MSME యూనిట్లు ప్రతిపాదించారు.
- MSMEలు తమ వాణిజ్య రాబడులను నగదుగా మార్చుకోవడం ద్వారా తమ వర్కింగ్ క్యాపిటల్‌ను అన్‌లాక్ చేసుకోవడానికి వీలుగా, కొనుగోలుదారులు %ు=జుణూ% ప్లాట్‌ఫారమ్‌లో ఆన్‌బోర్డింగ్ చేయడానికి విధించిన టర్నోవర్ పరిమితిని రూ.500 కోట్ల నుండి రూ.250 కోట్లకు తగ్గించాలని ఆర్థిక మంత్రి ప్రతిపాదించారు.

ప్రాధాన్యత 8: ఆవిష్కరణ, పరిశోధన & అభివృద్ధి

- **ప్రాథమిక పరిశోధన, నమూనా:** వాణిజ్య స్థాయిలో ప్రైవేట్ రంగ పరిశోధన, ఆవిష్కరణలను ప్రోత్సహించడానికి రూ.లక్ష కోట్లతో ప్రాథమిక పరిశోధన, నమూనా అభివృద్ధికి అనుసంధానంగా ప్రభుత్వం అనుసంధాన్ నేషనల్ రీసెర్చ్ ఫండ్‌ను ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేస్తోంది.
- **స్పేస్ ఎకానమీ:** రానున్న దశాబ్దంలో అంతరిక్ష ఆర్థిక వ్యవస్థను ఐదు రెట్లు విస్తరించడానికి 1000 కోట్ల వెంచర్ క్యాపిటల్ ఫండ్‌ను ఏర్పాటు చేయాలని ప్రభుత్వం ప్రణాళిక రూపొందిస్తోంది.

ప్రాధాన్యత 9: సంస్కరణలు

- **గ్రామీణ & పట్టణ భూ సంస్కరణలు:** యూనిక్ ల్యాండ్ పార్సెల్ ఐడెంటిఫికేషన్ నంబర్‌లను కేటాయించడం (ULPIN), భూ రికార్డులను డిజిటలైజ్ చేయడం, యాజమాన్యం ఆధారంగా సబ్-డివిజన్‌లను సర్వే చేయడం, భూ నిధిని ఏర్పాటు చేయడం, రైతుల రిజిస్ట్రీకి లింక్ చేయడం, GIS మ్యాపింగ్‌తో పట్టణ భూ రికార్డులను డిజిటలైజ్ చేయడం వంటి సంస్కరణలను కేంద్రం ప్రతిపాదించింది.
- **NPS వాత్సల్య:** మైనర్‌లకు సహకారం అందించడానికి తల్లిదండ్రులు, సంరక్షకులకు అవకాశం కల్పించే ‘‘నూతన ప్రణాళిక’’ను రూపొందిస్తున్నారు. మైనర్‌లు యుక్తవయస్సుకు చేరుకున్నప్పుడు ఈ ప్రణాళిక సాధారణ NPS ఖాతాగా మారిపోతుంది.
- **ఈజ్ ఆఫ్ డూయింగ్ బిజినెస్:** వ్యాపార సంస్కరణల కార్యాచరణ ప్రణాళికలు, డిజిటలైజేషన్‌ను అమలు చేయడానికి రాష్ట్రాలు ప్రోత్సహిస్తూ, వ్యాపారాన్ని సులభతరం చేసేందుకు ప్రభుత్వం జన్ విశ్వాస్ బిల్లు 2.0ని ముందుకు తీసుకువెళుతోంది.
- **కొత్త పెన్షన్ స్కీమ్ (NPS):** వివేకవంతమైన ఆర్థిక విధానాల ద్వారా సాధారణ పౌరులకు ఆర్థిక భద్రత కల్పించడంలో ఉన్న సమస్యలను పరిష్కరిస్తూ NPSని సమీక్షించడానికి ఒక కమిటీని ఏర్పాటు చేశారు.
- **విదేశీ ప్రత్యక్ష పెట్టుబడులు మరియు విదేశీయుల పెట్టుబడులు:** విదేశీ పెట్టుబడులను సులభతరం చేయడానికి, ప్రాధాన్యతను ప్రోత్సహించడానికి, విదేశీ పెట్టుబడులకు కరెన్సీగా భారత రూపాయి ఉపయోగాన్ని ప్రోత్సహించడానికి, విదేశీ ప్రత్యక్ష పెట్టుబడుల (FDI) మరియు విదేశీయుల పెట్టుబడులకు సంబంధించిన నియమనిబంధనలు సరళీకృతం చేయనున్నారు.
- **ఆర్థిక విధాన ముసాయిదా:** ఉపాధి అవకాశాలను పెంపొందించడమే లక్ష్యంగా ఆర్థికాభివృద్ధి, సంస్కరణలకు మార్గనిర్దేశం చేసేందుకు ప్రభుత్వం ఆర్థిక విధాన ముసాయిదాను రూపొందిస్తుంది.

కార్మిక సంబంధిత సంస్కరణలు:

- ♦ ఇ-శ్రమ్, శ్రమ సువిధ, సమాధాన్ వంటి సమీకృత పోర్టల్‌ల ద్వారా సమగ్ర కార్మిక సంస్కరణలను అమలు చేయనున్నారు.
- ♦ పరిశ్రమ, వాణిజ్యం అనుకూలతను మెరుగుపరచడానికి ఈ పోర్టల్లను పునరుద్ధరించనున్నారు. వాతావరణ అనుకూలత, సమస్యల పరిష్కారానికి మూలధన లభ్యతను పెంచే ఉద్దేశంతో వాతావరణ ఫైనాన్స్ ను సులభతరం చేసే విభిన్న వాతావరణ వర్గీకరణ వ్యవస్థను ప్రభుత్వం అభివృద్ధి చేస్తుంది.

- **క్లైమేట్ ఫైనాన్స్ టాక్సానమీ:** వాతావరణ అనుకూలత, వాతావరణ సమస్యల పరిష్కారానికి మూలధన లభ్యతను అభివృద్ధి చేయడానికి విభిన్న వాతావరణాల వర్గీకరణ జాబితాను రూపొందించనున్నారు.

ఉపాధి, నైపుణ్యాభివృద్ధికి ప్రధానమంత్రి ఐదు పథకాల ప్యాకేజీ

- ఈ ప్రధానమంత్రి ప్యాకేజీలో ఐదు సంవత్సరాల కాలంలో 4.1 కోట్ల మంది యువతకు ఉపాధి, నైపుణ్యం, ఇతర అవకాశాలను సృష్టించే లక్ష్యంతో ఐదు పథకాలు, ఇతర కార్యక్రమాలు ఉన్నాయి. దీనిపై కేంద్రం చేయనున్న వ్యయం రూ. 2 లక్షల కోట్లు.

1. **స్కీమ్ A: తొలి ఉద్యోగులు:** ఈ పథకం కింద EPFO ఖాతా కలిగిన తొలి ఉద్యోగులకు ఒక నెలకు మూడు వాయిదాలలో రూ.15,000 జీతం లభిస్తుంది.
2. **స్కీమ్ B: తయారీ రంగంలో ఉద్యోగ కల్పన:** తొలి నాలుగు సంవత్సరాల ఉద్యోగ కాలంలో EPFO ఖాతా ఆధారంగా ఉద్యోగులు, యజమానులు ఇద్దరికీ నేరుగా నిర్దిష్ట పరిమాణంలో ప్రోత్సాహకాలు అందిస్తారు.
3. **స్కీమ్ C: యజమానులకు మద్దతు:** ప్రతి యజమానికి తాము నియమించుకునే ప్రతి అదనపు ఉద్యోగి EPFO ఖాతాకు జమ చేసే నగదును రెండేళ్లపాటు నెలకు రూ.3,000 వరకు ప్రభుత్వం తిరిగి చెల్లిస్తుంది.

4. **నూతన కేంద్ర ప్రాయోజిత నైపుణ్య పథకం:** హబ్-అండ్-స్పోక్ విధానంలో ఐదేళ్ల వ్యవధిలో 20 లక్షల మంది యువతకు నైపుణ్యం కల్పించడం, 1,000 ఇండస్ట్రియల్ ట్రైనింగ్ ఇన్స్టిట్యూట్‌లను (ITIలు) ఉన్నతీకరించడం ఈ పథకం లక్ష్యం.
5. **నూతన ఇంటర్న్‌షిప్ పథకం:** రానున్న ఐదేళ్లలో కోటి మంది యువతకు 500 ఉన్నత శ్రేణి కంపెనీల్లో ఇంటర్న్‌షిప్‌లను అందించడానికి కొత్త పథకం ప్రారంభిస్తున్నారు. ఈ ఇంటర్న్‌షిప్ లో నెలకు రూ. 5,000 అలవెన్స్‌తో పాటు, ఏదైనా అత్యవసరాల కోసం ఒకేసారి రూ. 6,000 సహాయం అందిస్తారు. శిక్షణ ఖర్చును, ఇంటర్న్‌షిప్ ఖర్చులో 10 శాతాన్ని కంపెనీలు తమ CSR నిధుల నుండి భరించాల్సి ఉంటుంది.

ఇతర ముఖ్యాంశాలు

ప్రత్యక్ష పన్ను సంస్కరణలు:

- ప్రత్యక్ష, పరోక్ష పన్ను విధానాల సమగ్ర సమీక్ష, సరళీకరణ చేపట్టనున్నారు.
- సవరించిన ఆదాయపు పన్ను పరిమితులు, తగ్గింపులు, పన్నుల సరళీకరణ, మూలధన లాభాల పన్నులో సంస్కరణలు వంటి మార్పులు సూచించారు.

కస్టమ్ డ్యూటీ సంస్కరణలు:

- GST, కస్టమ్ డ్యూటీ రేట్ల హేతుబద్ధీకరణ, అత్యవసర మందులు, కీలకమైన ఖనిజాలకు మినహాయింపులు, దేశీయ తయారీ రంగాన్ని ప్రోత్సహించే చర్యలు ప్రధానంగా ఉన్నాయి.

వివాద పరిష్కారం:

- ఫిర్యాదులపై పెరిగిన ద్రవ్య పరిమితులను, నగదు బదిలీ చార్జీ అంచనాల క్రమబద్ధీకరణ చర్యలను, వివాదాన్ని తగ్గించి, పన్ను ఖచ్చితత్వాన్ని నిర్దేశించడానికి వివాద సే విశ్వాస్ పథకాన్ని ప్రారంభించింది.

పన్ను వసూలులో ముఖ్యాంశాలు

పరోక్ష పన్నులు

GST:

- GST విజయం మిగిల్చిన ఉత్సాహంతో, ఇతర రంగాలకు కూడా GSTని విస్తరించేందుకు పన్నుల విధానాన్ని సరళీకృతం చేసి హేతుబద్ధం చేయనున్నారు.
- GST, కస్టమ్స్, ఆదాయపు పన్ను పరిధిలోని అన్ని సేవలను రెండు సంవత్సరాలలో డిజిటలైజ్ చేయాలి.

నిర్దిష్ట సెక్టార్ ఆధారిత కస్టమ్స్ డ్యూటీ ప్రతిపాదనలు

మందులు, వైద్య పరికరాలు:

- ట్రాస్టూజుమాబ్ డెరక్స్‌టెకాన్, ఒసిమెర్టినిబ్, దుర్వాలుమాబ్ వంటి మూడు క్యాన్సర్ మందులకు కస్టమ్స్ డ్యూటీ మినహాయించారు.
- మెడికల్ ఎక్స్-రే యంత్రాలలో ఉపయోగించే x-ray ట్యూబ్‌లు, ఫ్లాట్ ప్యానెల్ డిటెక్టర్‌లపై ప్రాథమిక కస్టమ్స్ డ్యూటీ (BCD)లో దశలవారీ తయారీ కార్యక్రమం కింద మార్పులు అమలు చేస్తారు.

మొబైల్ ఫోన్, సంబంధిత పరికరాలు

- మొబైల్ ఫోన్, మొబైల్ ప్రింటెడ్ సర్క్యూట్ బోర్డ్ అసెంబ్లీ (PCBA), మొబైల్ ఛార్జర్‌పై ప్రాథమిక కస్టమ్స్ డ్యూటీ (BCD) 15 శాతానికి తగ్గించారు.

విలువైన లోహాలు:

- బంగారం, వెండిపై కస్టమ్స్ సుంకాలు 6%నకు, ప్లాటినంపై 6.4% నకు తగ్గించారు.

ఇతర లోహాలు

- ఫెర్రో నికెల్, బ్లిస్టర్ కాపర్‌పై ప్రాథమిక కస్టమ్స్ డ్యూటీ (BCD) తీసివేశారు.
- ఫెర్రస్ స్క్రాప్, నికెల్ కాథోడ్‌పై ప్రాథమిక కస్టమ్స్ డ్యూటీ (BCD) తీసివేశారు.
- మిగిలి పోయిన రాగి ముక్కలపై 2.5 శాతం ప్రాథమిక కస్టమ్స్ డ్యూటీ (BCD) రాయితీ.

Rupee comes from		Rupee goes to	
Borrowings and Other Liabilities	27p	Centrally Sponsored Schemes	8p
Corporation Tax	17p	Central Sector Schemes	16p
Income Tax	19p	Interest Payments	19p
Customs	4p	Defence	8p
Union Excise Duties	5p	Subsidies	6p
Goods & Services Tax and Other Taxes	18p	Finance Commission and Other Transfers	9p
Non-Tax Receipts	9p	States' Share of Taxes & Duties	21p
Non-Debt Capital Receipts	1p	Pensions	4p
		Other Expenditure	9p

ఎలక్ట్రానిక్స్

- ఆక్సిజన్ రహిత రాగి రెసిస్టర్‌ల తయారీపై షరతులకు లోబడి BCD తొలగించారు.

రసాయనాలు, పెట్రోకెమికల్స్

- అమ్మోనియం నైట్రేట్ పై BCD 7.5 నుండి 10 శాతానికి పెరిగింది.

ప్లాస్టిక్స్

- PVC ఫ్లెక్స్ బ్యానర్‌లపై BCD 10 నుండి 25 శాతానికి పెరిగింది.

టెలికమ్యూనికేషన్ పరికరాలు:

- నిర్దేశిత టెలికాం పరికరాల ప్రింటెడ్ సర్క్యూట్ బోర్డ్ అసెంబ్లీ (PCBA)పై BCD 10% నుంచి 15%నకు పెంచారు.

వాణిజ్య సౌకర్యం:

- దేశీయ విమానయానం, పడవ & ఓడ నిర్వహణ, మరమ్మతు, పునర్నిర్మాణం (MRO)ను ప్రోత్సహించడానికి, మరమ్మతుల కోసం దిగుమతి చేసుకున్న వస్తువుల ఎగుమతి కాల వ్యవధి ఆరు నెలల నుంచి ఒక సంవత్సరానికి పొడిగించారు.
- మరమ్మతుల కోసం వస్తువులను వారంటీతో తిరిగి దిగుమతి చేసుకునే కాల పరిమితిని మూడు నుంచి ఐదు సంవత్సరాలకు పొడిగించారు.

క్లిష్టమైన ఖనిజాలు:

- 25 కీలకమైన ఖనిజాలు కస్టమ్స్ సుంకాల నుంచి పూర్తిగా మినహాయించారు. రెండు కీలకమైన ఖనిజాలపై BCD తగ్గించారు.

సౌర శక్తి:

- సౌర ఘటాలు, ప్యానెళ్ల తయారీలో ఉపయోగించే మూలధన వస్తువులను కస్టమ్స్ సుంకం నుంచి మినహాయించారు.

సముద్ర ఉత్పత్తులు

- కొన్ని చేపల పునరుత్పత్తి వస్తువులు, పాలీచెట్ (ఎక్కువ బొచ్చు కలిగిన) పురుగులు, రొయ్యలు, చేపల మేతపై BCD ని 5 శాతానికి తగ్గించారు.
- రొయ్యలు, చేపల మేత తయారీకి సంబంధించిన వివిధ వస్తువులను కస్టమ్స్ సుంకం నుంచి మినహాయించారు.

తోలు, నేత వస్త్రాలు

- బాతుల శరీరం నుంచి సేకరించే మృదువైన పదార్థాలపై BCD తగ్గించారు.
- స్పాండెక్స్ (సింథటిక్ ఫైబర్) నూలు తయారీలో ఉపయోగించే మిథైలిన్ డైఫినైల్ డైసోసైనేట్ (MDI)పై, కొన్ని షరతులు విధిస్తూ, BCDని 7.5 నుండి 5 శాతానికి తగ్గించారు.

ప్రత్యక్ష పన్నులు

- పన్నులను సరళీకృతం చేయడానికి, పన్ను చెల్లింపుదారుల సేవలను మెరుగుపరచడానికి, పన్ను ఖచ్చితత్వాన్ని నిర్దేశించడానికి, వివాదాలను తగ్గించడానికి ప్రయత్నాలు కొనసాగానున్నాయి.
- FY23లో, 58% కార్పొరేట్ పన్ను సరళీకృత పన్ను విధానం నుంచి రాగా, FY24లో వ్యక్తిగత ఆదాయపు పన్ను చెల్లింపుదారులలో మూడింట రెండు వంతులకు మించి సరళీకృత పన్ను విధానాన్ని వినియోగించారు.

పెట్టుబడి లాభాల సరళీకరణ, హేతుబద్ధీకరణ

- నిర్దిష్ట ఆర్థిక ఆస్తుల ద్వారా వచ్చే స్వల్పకాలిక లాభాలపై కట్టాల్సిన పన్ను 20%.
- ఆర్థిక, ఆర్థికేతర ఆస్తుల ద్వారా వచ్చే దీర్ఘకాలిక లాభాలపై కట్టాల్సిన పన్ను 12.5%.
- నిర్దిష్ట ఆర్థిక ఆస్తులపై మూలధన లాభాలపై మినహాయింపు పరిమితిని ఏడాదికి రూ.1.25 లక్షలకు పెంచారు.

వివాదాలు, ఫిర్యాదులు

- 'వివాద్ సే విశ్వాస్ స్కీమ్, 2024' పెండింగ్‌లో ఉన్న ఆదాయపు పన్ను వివాదాలను పరిష్కరిస్తుంది.
- పన్ను ట్రిబ్యునళ్ళు, హైకోర్టులు, సుప్రీంకోర్టులో ప్రత్యక్ష పన్నులు, ఎక్సైజ్, సేవా పన్ను సంబంధిత అప్పీళ్లను దాఖలు చేయడానికి ద్రవ్య పరిమితులు వరుసగా రూ. 60 లక్షలు, రూ.2 కోట్లు, రూ.5 కోట్లకు పెంచారు.
- వివాదాలను తగ్గించడానికి, అంతర్జాతీయ పన్నుల విషయంలో ఖచ్చితత్వాన్ని నిర్దేశించడానికి సేఫ్ హార్బర్ నియమాలను విస్తరించారు.

ఉపాధి, పెట్టుబడి

- స్టార్ట్-అప్ లను ప్రోత్సహించే వాతావరణాన్ని బలోపేతం చేయడానికి అన్ని తరగతుల పెట్టుబడిదారులకు ఏంజెల్ పన్ను (స్టార్ట్ అప్ ల స్థాపనకు పొందే ఆర్థిక సహాయం మార్కెట్ విలువకు మించి ఉంటే విధించే పన్ను) రద్దు.
- విదేశీ కంపెనీలపై కార్పొరేట్ పన్ను రేటును 40% నుంచి 35%నకు తగ్గించారు.
- ఆర్థిక రంగం లక్ష్యం, వ్యూహాల పత్రాన్ని రూపొందిస్తారు.
- వాతావరణ అనుకూల పెట్టుబడులను సులభతరం చేసేందుకు విభిన్న వాతావరణాల వర్గీకరణను అభివృద్ధి చేయాలి.
- విదేశీ ప్రత్యక్ష పెట్టుబడులు, విదేశీయుల పెట్టుబడులకు సంబంధించిన నియమనిబంధనలను సరళీకృతం చేస్తారు.
- దేశీయ క్రూయిజ్‌లను నిర్వహించే విదేశీ షిప్పింగ్ కంపెనీలకు సరళమైన పన్ను విధానం.

పన్ను ఆధారాల విస్తరణ

- సెక్యూరిటీల ఫ్యూచర్స్, ఎంపికల భద్రతా లావాదేవీల పన్ను వరుసగా 0.02శాతానికి, 0.1 శాతానికి పెంచనున్నారు.
- షేర్లను తిరిగి కొనడం ద్వారా వచ్చే ఆదాయంపై ఆ ఆదాయాన్ని పొందే వ్యక్తి పన్ను చెల్లించాలి.

సామాజిక భద్రతా ప్రయోజనాలు

- NPS కోసం యజమానులు చెల్లించే మొత్తాన్ని ఉద్యోగుల జీతంలో 10% నుండి 14%కి పెంచనున్నారు.
- రూ.20 లక్షల విలువైన చిన్న చిన్న చరాస్తుల వివరాలు ప్రభుత్వానికి నివేదించకపోతే జరిమానా విధిస్తారు.

కొత్త పన్ను విధానంలో వ్యక్తిగత ఆదాయపు పన్నులో మార్పులు:

- ఒక ఆర్థిక సంవత్సరంలో వ్యక్తులు ఆర్జించే ఆదాయం, వ్యాపారాల ద్వారా ఆర్జించిన ఆదాయంపై ప్రభుత్వం విధించే పన్ను ఆదాయపు పన్ను. ఆదాయపు పన్ను చట్టంలోని సెక్షన్ 2(24) ప్రకారం విస్తృతంగా నిర్వచించిన వివిధ వనరుల ద్వారా "ఆదాయం" పొందవచ్చు.

2023-24 ఆర్థిక సర్వే

- ఆర్థిక మంత్రి శ్రీమతి నిర్మలా సీతారామన్ 2023-24 ఆర్థిక సర్వేను 2024, జూలై 22న పార్లమెంట్‌లో ప్రవేశపెట్టారు.
- ఆర్థిక స్థితిని అంచనా వేయడానికి కేంద్ర బడ్జెట్‌కు ముందు సమర్పించే వార్షిక ప్రభుత్వ నివేదిక ఈ ఆర్థిక సర్వే.
- ఆర్థిక మంత్రిత్వ శాఖ పరిధిలోని, ప్రధాన ఆర్థిక సలహాదారు (ప్రస్తుతం V. అనంత నాగేశ్వరన్) నేతృత్వంలోని ఆర్థిక విభాగం రూపొందించే సర్వేను కేంద్ర ఆర్థిక మంత్రి పార్లమెంటు ఉభయ సభలలో సమర్పిస్తారు.

సర్వేలోని ముఖ్యాంశాలు:

1) ఆర్థిక స్థితి - స్థిరమైన అభివృద్ధి

స్థూల దేశీయోత్పత్తి (GDP):

- 2024-25లో వాస్తవ GDP వృద్ధిని 6.5%-7%గా ఆర్థిక సర్వే అంచనా వేసింది. FY24 నాలుగు త్రైమాసికాలలో మూడింటిలో 8 శాతం మార్కును అధిగమించి 2023-24లో, భారతదేశ వాస్తవ GDP 8.2% పెరిగింది.
- బలమైన దేశీయ పెట్టుబడి డిమాండ్, మెరుగైన వ్యవసాయ పనితీరు, సరుకులు, సేవల ఎగుమతుల పెరుగుదల 2024-25లో వృద్ధికి తోడ్పడతాయని భావిస్తున్నారు.
- మరోవైపు, సరఫరా-గొలుసును దెబ్బతీసే దారితీసే భౌగోళిక రాజకీయ సమస్యలు, అధిక వస్తువుల ధరలు, పెరిగిన రక్షణవాదం, ద్రవ్యోల్బణ ఒత్తిళ్లను పునరుద్ధరణ ఆర్థిక వృద్ధిని ప్రతికూలంగా ప్రభావితం చేస్తాయని సర్వే గుర్తించింది.
- అదనంగా, చవకైన దిగుమతులు, నైరుతి రుతుపవనాల పురోగతి వల్ల ప్రైవేట్ మూలధన సేకరణలో ఎదురయ్యే మందగమనం కూడా ఆర్థిక వృద్ధిని ప్రభావితం చేస్తుంది.
- కోవిడ్ తరువాత, కేవలం కొన్ని నిర్దిష్ట ఆర్థిక వ్యవస్థలు మాత్రమే సాధించిన FY20 నాటి వృద్ధి స్థాయిలను FY24 వాస్తవ GDP 20% అధిగమించి, భారత ఆర్థిక వ్యవస్థ క్రమశిక్షణతో కూడిన పునరుద్ధరణ, వృద్ధిని ప్రదర్శించింది,

నియంత్రణలో ద్రవ్యోల్బణం

- కోవిడ్-19 మహమ్మారి తర్వాత కనిష్ట స్థాయి ద్రవ్యోల్బణాన్ని నమోదు చేస్తూ, సమర్థవంతమైన పరిపాలన, ద్రవ్య విధానాల వల్ల FY24లో రిటైల్ ద్రవ్యోల్బణం FY23 నాటి 6.7 శాతం నుండి 5.4%కి తగ్గింది.
- ఆహార ద్రవ్యోల్బణం 2022-23 నాటి 6.6% నుంచి 2023-24లో 7.5%కి పెరిగింది. రష్యా-ఉక్రెయిన్ యుద్ధం, దేశీయ వాతావరణ పరిస్థితులు అధిక ఆహార ద్రవ్యోల్బణానికి దారి తీశాయి.
- గృహాల అద్దె ద్రవ్యోల్బణం వంటి సేవల ద్వారా 2023-24లో ప్రధాన ద్రవ్యోల్బణం (ఆహారం, ఇంధన ధరలు మినహాయించి) నియంత్రణలో ఉంది.

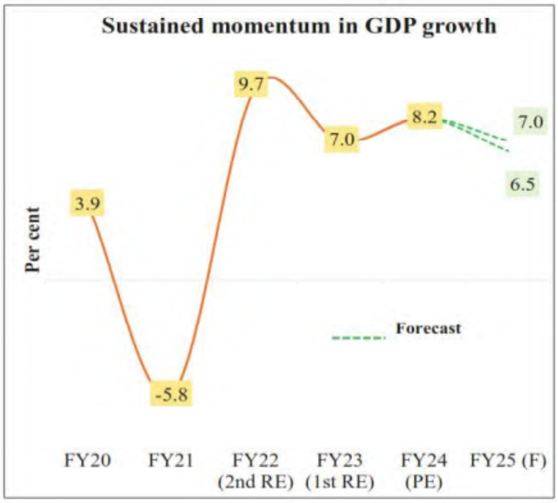

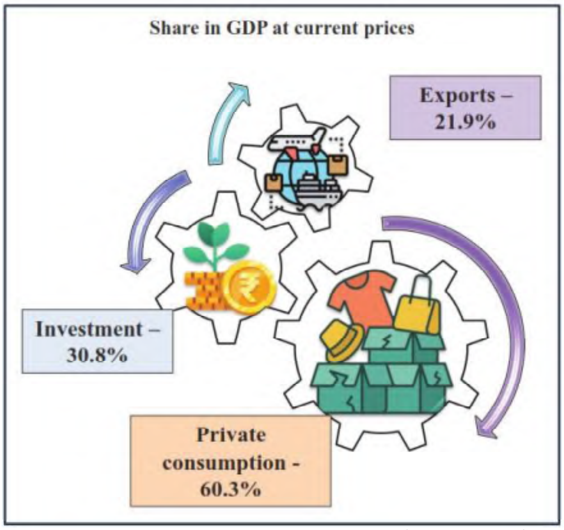

- రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా, 2024-25లో రిటైల్ ద్రవ్యోల్బణాన్ని 4.5%గా అంచనా వేసింది. భారతదేశ స్వల్పకాలిక ద్రవ్యోల్బణ దృక్పథం అనుకూలమైనదని సర్వే పేర్కొంది.
- అయితే, దీర్ఘకాలిక ధరల స్థిరత్వానికి కొన్ని చర్యలు తీసుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. అవి: (i) పప్పుధాన్యాల సాగులో విస్తరణ, (ii) కూరగాయల ఆధునిక నిల్వ సౌకర్యాలను అభివృద్ధి చేయడం (iii)

పొలాల నుంచి వ్యవసాయ ఉత్పత్తులు వినియోగదారులకు చేరేవరకు ధరల పెరుగుదలను సమర్థవంతంగా పర్యవేక్షించడం.

- FY24లో 29 రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలలో ద్రవ్యోల్బణం 6 శాతం కంటే తక్కువగా నమోదయ్యింది.
- అంతేకాకుండా, అధిక ద్రవ్యోల్బణాన్ని ఎదుర్కొంటున్న రాష్ట్రాలలో పట్టణ ద్రవ్యోల్బణం కంటే గ్రామీణ ద్రవ్యోల్బణం ఎక్కువగా ఉండడం గ్రామీణ-పట్టణ ద్రవ్యోల్బణాల మధ్య అంతరం ఎక్కువగా ఉంది.
- సాధారణ రుతుపవనాలు, విదేశీ లేదా విధానపరమైన అడ్డంకులు ఉండవని అంచనా వేస్తూ FY25లో ద్రవ్యోల్బణం 4.5 శాతానికి, FY26లో 4.1 శాతానికి తగ్గుతుందని RBI అంచనా వేసింది.
- 2024లో భారతదేశ ద్రవ్యోల్బణాన్ని 4.6 శాతంగా, 2025లో 4.2 శాతంగా IMF అంచనా వేసింది.

ప్రస్తుత ఖాతా నిల్వ:

- 2023-24లో, భారతదేశ ప్రస్తుత ఖాతా లోటు 2022-23 నాటి 67 అమెరికా బిలియన్ డాలర్ల (GDPలో 2%) నుంచి 23.2 అమెరికా బిలియన్ డాలర్లకు (GDPలో 0.7%) తగ్గింది. సరుకుల వాణిజ్య లోటు తగ్గడం, నికర సేవల ఎగుమతులు పెరగడం, విదేశీ ఆదాయం పెరగడం వల్ల కరెంట్ ఖాతా మిగులు వృద్ధి చెందింది.
- సాఫ్ట్‌వేర్ ఎగుమతులు, ప్రయాణం, వ్యాపార సేవల రూపేణా సేవల ఎగుమతుల్లో పెరుగుదల కనిపించింది. ఉత్పత్తి ఆధారిత ప్రోత్సాహక పథకాలు తయారీ రంగంలో పోటీతత్వ ఉత్పాదకతను సృష్టిస్తాయి కాబట్టి రానున్న సంవత్సరాల్లో భారతదేశ వాణిజ్య లోటు మరింత తగ్గుతుందని భావిస్తున్నారు.
- భారతదేశ విదేశీ వ్యాపార రంగానికి రానున్న ప్రమాదాలు: (i) ప్రధాన వ్యాపార భాగస్వాముల నుంచి డిమాండ్ తగ్గడం, (ii) పెరుగుతున్న వాణిజ్య వ్యయాలు, (iii) వస్తువుల ధరలలో అస్థిరత (iv) ప్రధాన వ్యాపార భాగస్వాముల వాణిజ్య విధానాలలో మార్పులు.

Headline inflation was the lowest in FY24

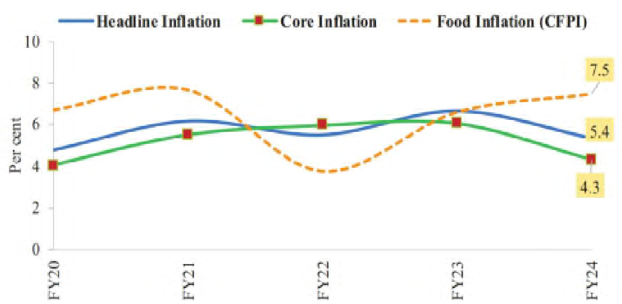

Monetary policy transmission evident in easing core inflation to 4-year low

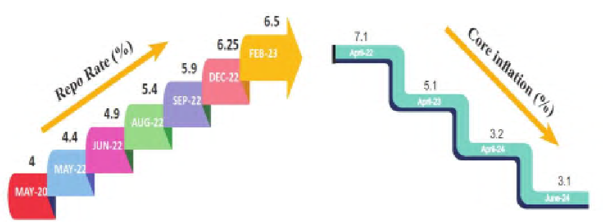

Relatively low domestic inflation, high growth and stable external sector and imparting resilience to the economy

India a high-growth and low-inflation economy

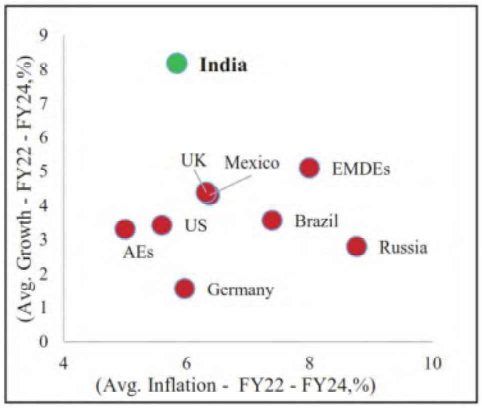

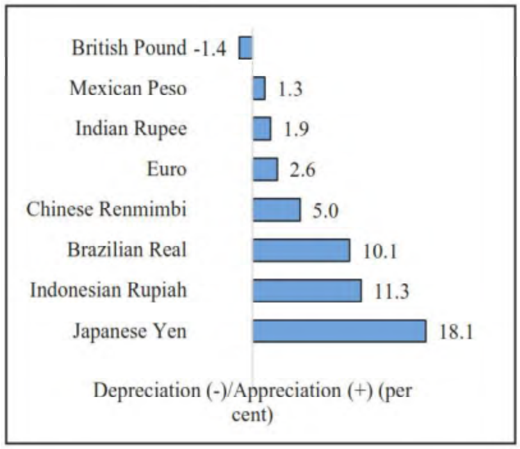

ద్రవ్య లోటు:

- కేంద్ర ప్రభుత్వ ఆర్థిక లోటు 2022-23 నాటి GDPలో 6.4% నుంచి 2023-24లో GDPలో 5.6%కి తగ్గింది. ప్రత్యక్ష మరియు పరోక్ష పన్నుల వసూళ్లలో బలమైన వృద్ధి, బడ్జెట్ అంచనాలకు మించి ఎక్కువ పన్నుయేతర రాబడి కారణంగా ద్రవ్య లోటులో తగ్గుదల ఏర్పడింది.

Current account surplus in Q4 of FY24 led to a moderation in CAD in FY24

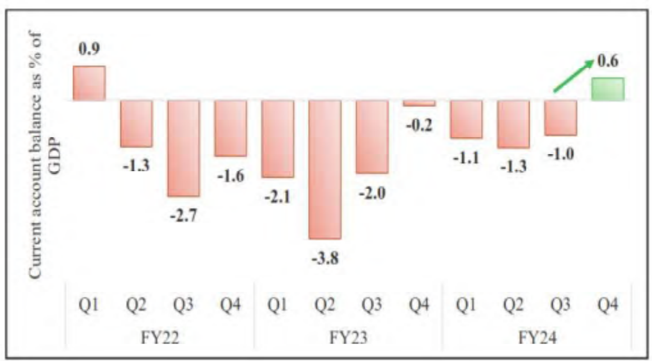

- ఇది మూలధన వ్యయం ద్వారా లెక్కించిన ద్రవ్యలోటు యొక్క ఎక్కువ భాగంలోని నియంత్రిత ఆదాయ వ్యయంతో కలిసి ఉంటుంది.

- కేంద్ర ప్రభుత్వ ఆర్థిక లోటు 2025-26 నాటికి GDPలో 4.5% లేదా అంతకంటే తక్కువగా ఉంటుందని అంచనా వేస్తున్నారు.

India's services exports more than doubled in nine years

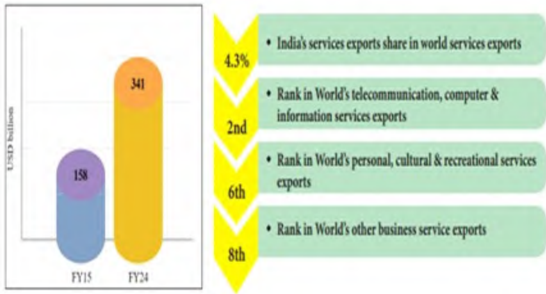

రుణం:

- పెరుగుతున్న వడ్డీ రేట్లు, బడ్జెట్ అంచనాల కంటే తక్కువగా ఉన్న నామమాత్రపు GDP వృద్ధి కారణంగా 2023-24లో సాధారణ ప్రభుత్వ రుణం-GDP నిష్పత్తి కొద్దిగా పెరిగింది.

Higher share of capex in total expenditure

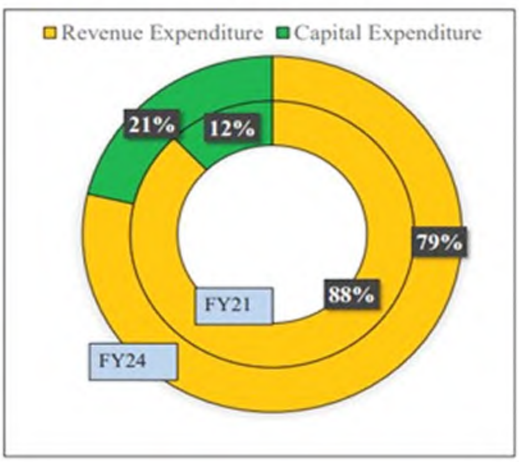

- అయితే, సులభతర ద్రవ్య విధానం, WPI ద్రవ్యోల్బణం పెరుగుదల, ఆర్థిక ఏకీకరణ కొనసాగడం వంటి కారణాలతో ఇది క్షీణించవచ్చని అంచనా.

Decomposition of fiscal deficit shows increasing investment orientation

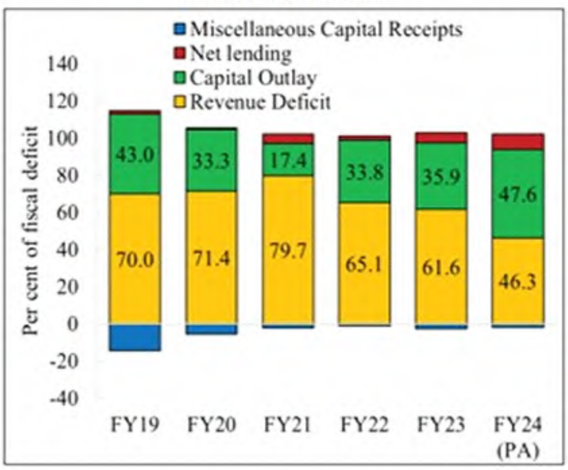

- కేంద్ర రుణానికి తక్కువ కరెన్సీ, వడ్డీ రేటు సమస్యలు ఎదురవుతాయని సర్వే పేర్కొంది. తక్కువ విదేశీ రుణం, అధికారిక మార్గాల నుంచి విదేశీ రుణాలు తీసుకోవడం దీనికి ప్రధాన కారణం.

2) వ్యవసాయం, అనుబంధ కార్యకలాపాలు

- గత ఐదేళ్లలో భారతదేశ వ్యవసాయ రంగం వార్షిక సగటు వృద్ధి రేటు 4.2%గా నమోదయ్యింది. 2022-23 నాటి 4.7% వృద్ధి రేటుతో పోలిస్తే 2023-24లో ఈ రంగం 1.4% చొప్పున వృద్ధి సాధించింది. ఆలస్యమైన, బలహీనమైన రుతుపవనాల వలన ఆహారధాన్యాల ఉత్పత్తి తగ్గడం దీనికి కారణం.

India's agricultural sector shows resilience and diverse growth, with notable improvements in fishing and aquaculture over recent years.

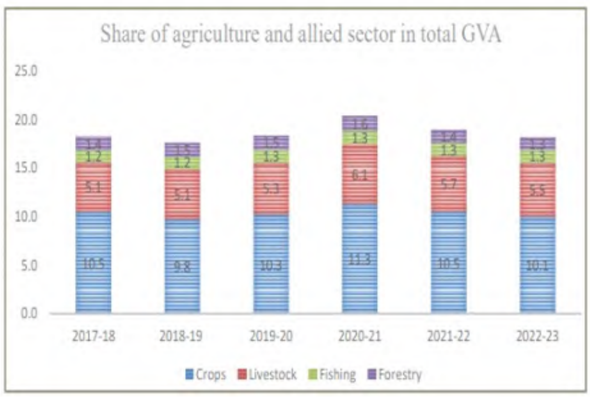

- భారతదేశం ప్రధాన వ్యవసాయ ఉత్పత్తిదారు అయినప్పటికీ, ఇతర ప్రధాన ఉత్పత్తిదారులతో పోలిస్తే పంట దిగుబడి చాలా తక్కువగా ఉందని సర్వే తెలిపింది. తక్కువ దిగుబడికి కారణాలు ఈ విధంగా ఉన్నాయిః (i) విచ్ఛిన్నమైన భూ కమతాలు (ii) తక్కువ వ్యవసాయ పెట్టుబడి (iii) వ్యవసాయ యాంత్రీకరణ లేకపోవడం (iv) తగినన్ని నాణ్యమైన పరికరాలు అందుబాటులో లేకపోవడం.
- పశువుల పెంపకం, మత్స్య సంపద వంటి అనుబంధ రంగాలు సాంప్రదాయ పంటల కంటే మెరుగ్గా ఉన్నాయి. 2014-15, 2022-23 మధ్య, వ్యవసాయ స్థూల విలువ జోడింపులో పశు సంపద వాటా 24.3% నుంచి 30.4%నికి పెరగ్గా, మత్స్యసంపద వాటా వరుసగా 4.4% నుంచి 7.3%నికి పెరిగింది.

- వ్యవసాయ ఆదాయాల వృద్ధికి అనుబంధ రంగాలు స్థిరమైన వృద్ధి కేంద్రాలుగా, ఆశాజనకమైన మార్గాలుగా అభివృద్ధి చెందుతున్నాయని సర్వే వెల్లడించింది.
- చిన్న రైతులు పండ్లు, కూరగాయలు, పౌల్ట్రీ, పాడి వంటి అధిక-విలువైన వ్యవసాయానికి మళ్ళాలి. ఈ రంగంలో ప్రైవేట్ పెట్టుబడులను పెంచడం కీలకం.
- వ్యవసాయ పరిశోధనకు (విద్యతో సహా) పెట్టిన ప్రతి రూపాయికి రూ. 13.85ల లాభం ఉంటుందని అంచనా వేస్తున్నారు.

3) పరిశ్రమ

- 2023-24లో పారిశ్రామిక రంగం 9.5% పెరిగింది. 2023-24లో పారిశ్రామిక రంగ GVA (స్థిరమైన ధరలతో) 2019-20లో కోవిడ్‌కు ముందు ఉన్న స్థాయి కంటే 25% ఎక్కువగా ఉంది. బ్యాంకు రుణాలు ఎక్కువగా ఉండడం, మూలధన సేకరణపై పెట్టిన శ్రద్ధ, పాలసీ విధానాల మద్దతు దీనికి ప్రధాన కారణాలు.

Industrial growth powers economic growth in FY24

- అనేక విధాలైన అడ్డంకులు ఎదురైనప్పటికీ, రసాయనాలు, కలప ఉత్పత్తులు, ఫర్నిచర్, రవాణా పరికరాలు, ఔషధాలు, యంత్రాలు, పరికరాలు వంటి ప్రధాన వృద్ధి చోదకాలతో తయారీ రంగం గత దశాబ్దంలో సగటు వార్షిక వృద్ధి రేటు 5.2 శాతం సాధించింది.

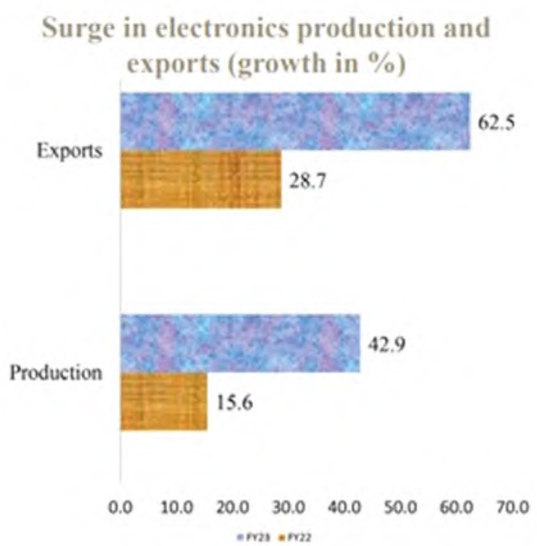

- ఆటోమొబైల్స్, కెమికల్స్, ఫార్మాస్యూటికల్స్ ప్రాముఖ్యతను సంతరించుకోవడంతో భారతదేశ తయారీ రంగంలోని వివిధ కీలక విభాగాల కూర్పు మార్పునకు గురైంది.
- 2014 నుంచి ఎలక్ట్రానిక్స్ తయారీ రంగం గణనీయ వృద్ధి సాధించిందని సర్వే ప్రధానంగా పేర్కొంది. 2021- 22 నాటి భారతదేశ మొత్తం GDPలో దీని వాటా 4%.
- మొబైల్ ఫోన్‌ల ఉత్పత్తిలో ప్రత్యక్ష శ్రామిక శక్తి 2016-17 నుంచి 2021-22 నాటికి మూడు రెట్లు పెరిగింది.
- బొగ్గు, క్యాపిటల్ గూడ్స్, రసాయనాల వంటి కీలక రంగాలలో భారతదేశం ఇంకా దిగుమతిపై ఆధారపడి ఉందని సర్వే తెలిపింది. వస్త్రాలు, ఆహార ఉత్పత్తులు వంటి రంగాలు తమ స్థానాలను కోల్పోయాయి.
- పరిశ్రమలలో పరిశోధన, అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించడం, శ్రామిక శక్తి నైపుణ్య స్థాయిని అభివృద్ధి చేయడం అవసరం. నైపుణ్యం కొరతను తీర్చడానికి పరిశ్రమ, విద్యాసంస్థల మధ్య సహకారం తప్పనిసరి.

4) సేవల రంగం

- 2023-24 భారత ఆర్థిక వ్యవస్థలో సేవల రంగం వాటా 55%గా ఉంది. విద్య, ఆరోగ్య సంరక్షణ, ఫైనాన్స్ వంటి సేవలకు పెద్దలు, యువత నుంచి డిమాండ్ ఎక్కువగా ఉంది.
- ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ వ్యాపార సేవల వృద్ధి అవకాశాలను నిరోధించగలదని, దీర్ఘకాలిక స్థిరత్వం, ఉద్యోగ కల్పనకు సవాలుగా మారుతుందని సర్వే పేర్కొంది.

Increasing trend of GVA in the services sector

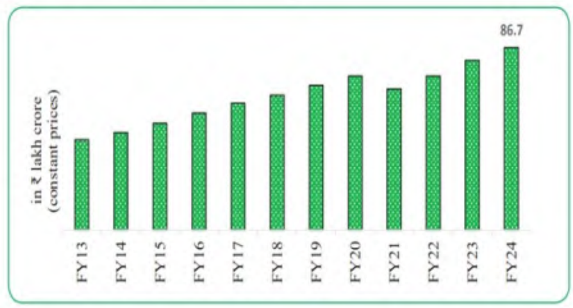

- సాంకేతిక పురోగతులు, నూతన యుగ వ్యాపార నమూనాలు, ప్రభుత్వ కార్యక్రమాల కారణంగా భారతదేశ ఇ-కామర్స్ మార్కెట్ గత కొన్ని సంవత్సరాలుగా ఊపందుకుంది. ఆన్‌లైన్ విక్రయానికి అవసరమైన నైపుణ్యాలు తగినంతగా లేకపోవడం వల్ల ఈ రంగంలో వృద్ధి మందగిస్తోంది. అదనంగా, సమాచార గోప్యతా సమస్యలు, పెరుగుతున్న ఆన్‌లైన్ మోసాలు కూడా ఈ రంగం అభివృద్ధికి అడ్డంకిగా మారుతున్నాయి.
- **సేవల రంగం ఎదుర్కొంటున్న కొన్ని ముఖ్యమైన సవాళ్లు:** (i) అవసరమైన డిజిటల్ నైపుణ్యాలు కలిగిన కార్మికుల కొరత (ii) చిన్న, మధ్యతరహా సంస్థలకు ఫైనాన్స్ అందుబాటులో లేకపోవడం (iii) తాత్కాలిక ప్రపంచ ఆర్థిక దృక్పథం (iv) వస్తువుల ధరలలో అనిశ్చితి.
- భారతదేశ సేవల రంగాన్ని పునర్నిర్మిస్తున్న రెండు కీలక మార్పులు: సాంకేతికత వల్ల వేగవంతమైన సేవల లభ్యత, వైవిధ్యమైన భారతదేశ సేవల ఎగుమతులు.

Roads

- The average pace of NH construction increased by ~3 times between FY14 and FY24
- Toll digitisation reduced waiting time at toll plazas by nearly 16 times during 2014-24

Railway

- Capital expenditure on Railways increased by 77% percent between FY20 and FY24).
- Significant investments in new lines, gauge conversion and doubling

Water Transport

- India's rank in International Shipments category in Logistics Performance Index improved from 44 in 2014 to 22 in 2023
- Under Sagarmala, 262 projects worth ₹1.4 lakh crore stand completed.

Civil Aviation

- New terminal buildings at 21 airports in FY24
- Increase in passenger handling capacity by 62 million passengers per annum

5) మౌలిక సదుపాయాలు

- రోడ్లు, రైల్వే రంగాలపై దృష్టి సారించడంతో కేంద్ర ప్రభుత్వ మూలధన వ్యయం 2019-20తో పోలిస్తే 2023-24లో మూడు రెట్లు పెరిగింది.
- భారీ మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్టులకు నిధులు సమకూర్చడంలో కేంద్ర, రాష్ట్రాల మూలధన వ్యయం ప్రధాన పాత్ర పోషిస్తోందని సర్వే పేర్కొంది.
- ఏదేమైనప్పటికీ, కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల ఆర్థిక ఏకీకరణ ప్రణాళికల నేపథ్యంలో, ప్రభుత్వ-ప్రైవేట్ భాగస్వామ్యం ద్వారా ఆచరణీయమైన ప్రాజెక్టులను అమలు చేయాలి.
- మౌలిక సదుపాయాల కల్పనలో ప్రైవేట్ రంగ భాగస్వామ్యం ఆశించిన మేరకు జరగడం లేదు. దీనికి కారణం: (i) మొండి మూలధన పెట్టుబడి, దీర్ఘ చెల్లింపు కాలం, (ii) ప్రమాదాల అంచనా, కేటాయింపు, ఉపశమనంతో కూడిన ప్రాజెక్ట్ నిర్మాణంలో సమస్యలు, (iii) భూసేకరణలో జాప్యం (iv) మౌలిక సదుపాయాల కల్పన రంగాల్లో స్వతంత్ర నియంత్రకం లేకపోవడం.
- ప్రైవేట్ రంగంలో భారీ పెట్టుబడులు, నూతన మార్గాల ద్వారా వనరుల సమీకరణ చాలా కీలకం. దీనికి కేంద్ర, రాష్ట్ర మరియు స్థానిక ప్రభుత్వాల మద్దతు తప్పనిసరి.
- NH నిర్మాణం సగటు వేగం FY14లో రోజుకు 11.7 కిమీ ఉండగా FY24 నాటికి దాదాపు 3 రెట్లు పెరిగి రోజుకు 34 కి.మీ.లకు చేరుకుంది.
- కొత్త లైన్ల నిర్మాణం, గేజ్ మార్పిడి, డబ్లింగ్‌లో గణనీయమైన పెట్టుబడులతో రైల్వేలపై మూలధన వ్యయం గత 5 సంవత్సరాలలో 77 శాతం పెరిగింది.

6) ఉపాధి

- 2022-23లో నిరుద్యోగం 3.2%నకు తగ్గడంతో గత ఆరేళ్లలో భారతీయ కార్మిక మార్కెట్ సూచీ లు మెరుగయ్యాయని సర్వే పేర్కొంది.

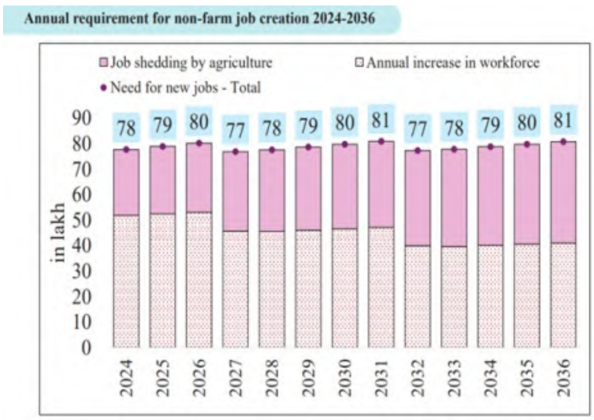

- PLFS ప్రకారం, మొత్తం శ్రామిక శక్తిలో 45 శాతం కంటే ఎక్కువ శ్రామిక శక్తి వ్యవసాయ రంగంలో, 11.4 శాతం తయారీ రంగంలో, 28.9 శాతం సేవల రంగంలో, 13.0 శాతం నిర్మాణ రంగంలో కేంద్రీకృతమైంది.
- అయితే, 2030 వరకు సంవత్సరానికి సగటున 78.5 లక్షల ఉద్యోగాలను వ్యవసాయేతర రంగంలో భారత్ సృష్టించాలి. పెరుగుతున్న శ్రామికశక్తి అవసరాలు తీర్చడానికి ఇది చాలా కీలకం.
- వ్యవసాయ-ప్రాసెసింగ్, సంరక్షణ ఆర్థిక వ్యవస్థలు నాణ్యమైన ఉపాధిని సృష్టించి, కొనసాగించడానికి ఆశాజనక రంగాలుగా పరిగణించబడతాయి.
- ఉపాధి భవిష్యత్తుకు అతిపెద్ద అంతరాయం కృత్రిమ మేధస్సు పెరుగుదల. ఇది ఉత్పాదకతను తీవ్రంగా పెంచి, కొన్ని రంగాలలో

ఉపాధికి అంతరాయం కలిగించే అవకాశం ఉంది. ఒప్పందాలను సడలించడం, భూ చట్టాలను సంస్కరించడం ద్వారా వ్యాపార సంస్థలు తమ నియామకాలు జరపడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు అనుమతి ఇచ్చే అవకాశం ఉంది.

- ప్రైవేట్ రంగంలో ఉద్యోగాలు ఎక్కువగా ఉన్నందున, ఉపాధి కల్పనకు సంబంధించి వ్యాపార సంస్థలు తమ బాధ్యతను గుర్తుంచుకోవాలి.
- 2029-30 నాటికి గిగ్ వర్క్‌ఫోర్స్ 2.35 కోట్లకు విస్తరించవచ్చని అంచనా.
- MGNREGSలో మహిళల భాగస్వామ్య రేటు 2019-20లో 54.8 శాతం ఉండగా 2023-24 నాటికి 58.9 శాతానికి పెరిగింది.

7) వాతావరణ మార్పు, శక్తి పరివర్తన

- 2024 ఏప్రిల్ చివరి నాటికి పునరుత్పాదక ఇంధన రంగంలో 82.6 GW స్థాపిత సౌర విద్యుత్ సామర్థ్యాన్ని సాధించి భారత్ మంచి పనితీరు కనబరిచింది.

Installed Power Capacity 30 April 2024 : 442.8 GW

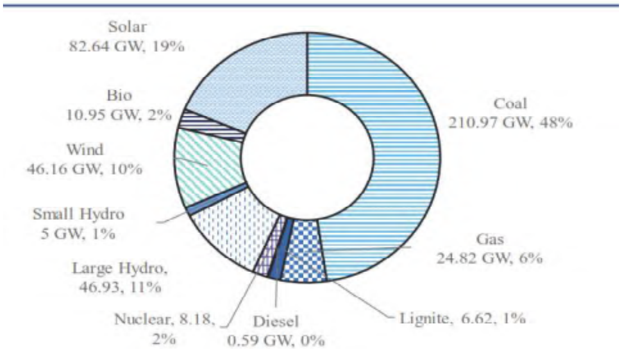

- 2024 మే 31 నాటికి, భారతదేశ మొత్తం వ్యవస్థాపిత విద్యుత్ ఉత్పత్తి సామర్థ్యంలో 45% శిలాజేతర ఇంధన వనరులు ఉన్నాయి.
- అదనంగా, గ్రీన్ ప్రాజెక్ట్‌ల కోసం సావరిన్ గ్రీన్ బాండ్ల (సుస్థిర పర్యావరణ అభివృద్ధి ప్రాజెక్టుల కోసం చేసే రుణాలు) ఫ్రేమ్‌వర్క్ వనరుల సమీకరణను ప్రారంభించింది. 2023లో సావరిన్ గ్రీన్ బాండ్ల ద్వారా ప్రభుత్వం రూ.36,000 కోట్లు సేకరించింది.
- కర్బన ఉద్గారాలను తగ్గించే క్రమంలో తన విద్యుత్ అవసరాలను తీర్చుకోవడంలో భారతదేశం రెండు రకాల సవాళ్ళను ఎదుర్కొంటుందని సర్వే పేర్కొంది.
- వైవిధ్యమైన శక్తి వనరుల ఆవశ్యకతను పెంచుతూ శిలాజేతర ఇంధన వనరులను దశలవారీగా మార్చడం భారతదేశానికి సవాలుగా మారింది. తక్కువ-ఉద్గార విధానాల అనుసరణలో, ఇంధన వ్యవస్థల ద్వారా వచ్చే నష్టాలను తగ్గించడంలో ఇది సహాయపడుతుందని భావిస్తున్నారు.
- ఆర్థిక వనరుల లభ్యత, స్తోమత సుస్థిరమైన వాతావరణ మార్పునకు దారి తీస్తుంది.
- కోల్ గ్యాసిఫికేషన్ మిషన్ (బొగ్గును గ్యాస్ గా మార్చే కార్యక్రమం) తో సహా అనేక స్వచ్ఛమైన బొగ్గు సంబంధిత కార్యక్రమాలను ప్రభుత్వం ప్రారంభించింది.
- పాశ్చాత్య దేశాల "అందరికి ఒకే విధానం" అనే దృక్పథాన్ని విడనాడి, 'స్థానిక దృక్పథం" నుంచి భారతదేశం వాతావరణ మార్పును అంచనా వేయాలి.
- ప్రపంచ వాతావరణ మార్పు సమస్యకు కేంద్రంగా ఉన్న అధిక వినియోగంపై కాకుండా వివేకవంతమైన వినియోగాన్ని ప్రోత్సహించే మానవ-ప్రకృతి సామరస్యంపై మిషన్ లైఫ్ కార్యక్రమం ప్రధానంగా దృష్టి కేంద్రీకరిస్తుంది.

The Indian Approach to tackling Climate Change

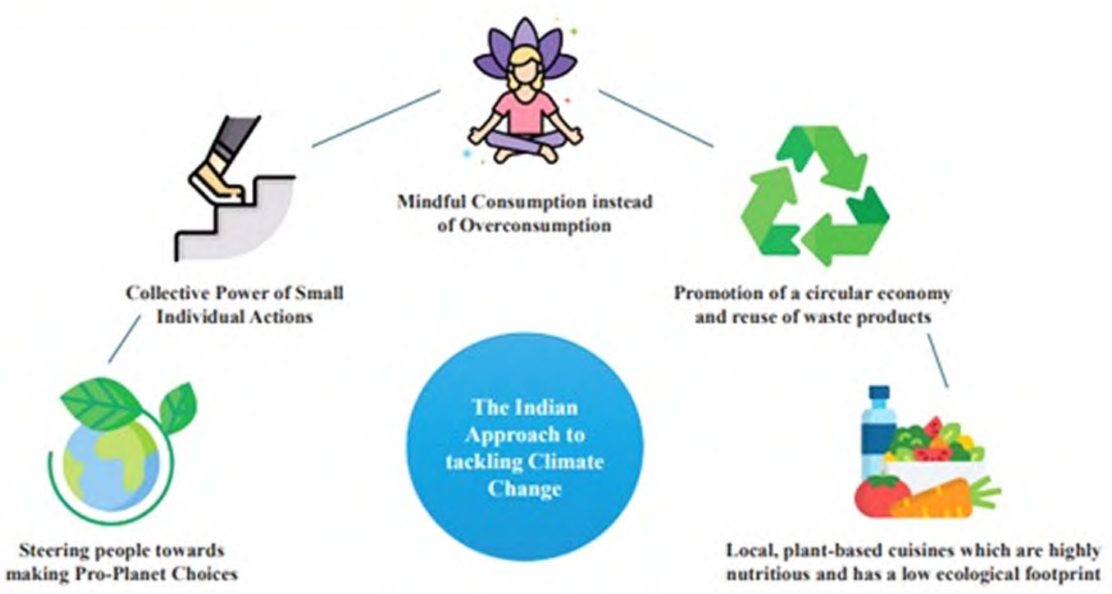

COVER STORY

భారత SDG 2023-24 సూచీ విడుదల చేసిన నీతి ఆయోగ్

వార్తల్లోని అంశం:

- భారత SDG 2023-24 సూచీని నీతి ఆయోగ్ NITI (నేషనల్ ఇన్‌స్టిట్యూషన్ ఫర్ ట్రాన్స్‌ఫార్మింగ్ ఇండియా ఆయోగ్) విడుదల చేసింది. రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలలో సుస్థిర అభివృద్ధిలో చెప్పుకోదగ్గ పురోగతి సాధించినట్లు ఈ సూచీ వెల్లడించింది.

భారత SDG సూచీ

- UN సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాల సాధన దిశగా భారతదేశం ప్రయాణాన్ని అంచనా వేయడానికి NITI ఆయోగ్ భారత SDG సూచీని రూపొందించింది.
- గ్రామీణ స్థాయిలో SDGల సాధన కార్యక్రమాలను ప్రోత్సహించేలా తమ అభివృద్ధి విధానాలలో ఈ లక్ష్యాలను సమీకృతం చేయాలని రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలను NITI కోరింది.
- 2030 నాటికి సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాల దిశగా తమ అభివృద్ధి విధానాలను రూపొందించడానికి విధాన నిర్ణేతలకు ఒక స్పష్టమైన ప్రామాణికంగా ఈ సూచీ పనిచేస్తుంది.

అధ్యయన పద్ధతి:

- జాతీయ ప్రాధాన్యతలతో అనుసంధానం అయిన సమగ్ర సూచీని ఉపయోగిస్తూ 16 సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాల సాధనలో రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాల (UTలు) పనితీరును ఈ భారత SDG సూచీ అంచనా వేస్తుంది.
- జాతీయ సూచీలోని 113 సూచికలను ఉపయోగించి, ఒక్కొక్క SDG సాధనలో వివిధ రాష్ట్రాలు, కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలు సాధించిన స్కోర్ ను లెక్కించి మొత్తం SDGలలో ఆయా రాష్ట్రాలు, కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలు సాధించిన సమగ్ర స్కోరును ఈ సూచీ లెక్కిస్తుంది.
- తీరప్రాంత రాష్ట్రాలకు మాత్రమే వర్తించే ఒక్క SDG 14 (సముద్ర జలాల పరిరక్షణ) మినహా, ప్రతి SDGకి 0 నుండి 100 మార్కులు కేటాయిస్తుంది. స్కోర్ లో పెరుగుదల SDG లక్ష్యాల సాధనలో పురోగతిని సూచిస్తుంది.
- SDG లక్ష్యాల సాధనకు సంబంధించి వివిధ రాష్ట్రాలు/యుటిలు సాధించే స్కోర్ ఆధారంగా వాటిని వివిధ విభాగాలుగా వర్గీకరించారు. (0-49) మార్కులు వస్తే ఉత్సాహవంతమైన రాష్ట్రాలు, (50-64) మార్కులు వస్తే బాగా పనిచేస్తున్న రాష్ట్రాలు, (65-99) మార్కులు వస్తే ముందు వరసలో ఉన్న రాష్ట్రాలు, 100 మార్కులు వస్తే లక్ష్యాన్ని సాధించిన రాష్ట్రాలు.

అభివృద్ధిపై ప్రభావం:

- SDGల సాధనలో పరస్పర అవగాహనను, లోపాలను తగ్గించే ప్రయత్నాలను ప్రోత్సహిస్తూ రాష్ట్రాలు, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల మధ్య ఒక విధమైన పోటీతత్వాన్ని, సహకార సమాఖ్య భావనను ఈ భారత SDG సూచీ ప్రేరేపిస్తుంది.
- SDGల సాధనలో సాధించిన విజయాలను, ఇంకా శ్రద్ధ పెట్టాల్సిన అంశాలను ఎప్పటికప్పుడు వెల్లడిస్తూ, SDGల పురోగతికి సంబంధించిన వివరణాత్మక విశ్లేషణను ఈ సూచీ అందిస్తుంది. సంస్థాగత యాజమాన్యం, సహకార పోటీ, సామర్థ్య పెంపుదల మరియు సంపూర్ణ సామాజిక విధానాల ప్రాముఖ్యాన్ని నొక్కి చెబుతూ తన జాతీయ అభివృద్ధి వ్యూహాలలో SDGలను భారత్ పూర్తిగా సమీకృతం చేసింది.
- వికసిత్ భారత్ ఏ 2047 దిశగా సాధించే పురోగతికి కీలక సూచీగా, ఈ SDG సూచీ జాతీయ, ప్రాంతీయ అభివృద్ధి వ్యూహాలను తెలియజేస్తుంది.

2023-24 SDG భారత నివేదిక ముఖ్యాంశాలు

సమగ్ర పురోగతి:

- అన్ని రాష్ట్రాలలో గణనీయమైన అభివృద్ధిని ప్రతిబింబిసస్తూ, దేశ మొత్తం SDG స్కోర్ 2023-24లో 71కి చేరుకుంది. ఇది 2020-21లో 66 ఉండగా 2018లో 57గా ఉంది.

- లక్ష్యం 1 (పేదరికంనిర్మూలన), 8 (గౌరవమైన పని, ఆర్థిక వృద్ధి), 13 (వాతావరణ పరిరక్షణ) 15 (భూమిపై జీవించే వాతావరణం) వంటి వాటిని ప్రభుత్వ కీలకమైన లక్ష్యాలుగా నిర్ధరించుకుంది.
- లక్ష్యం 13 (వాతావరణ పరిరక్షణ) స్కోర్ 2020-21లో 54 ఉండగా 2023-24లో 67కి చేరుకొని అత్యధిక వృద్ధిని నమోదు చేసింది.

దీని తర్వాత లక్ష్యం 1 (పేదరిక నిర్మూలన) 60 నుండి 72కి చేరుకుంది.

- ప్రధాన్ మంత్రి ఆవాస్ యోజన, ఉజ్వల, స్వచ్ఛ భారత్, జన్ ధన్, ఆయుష్మాన్ భారత్–PMJAY, ఆయుష్మాన్ ఆరోగ్య మందిర్, PM–ముద్ర యోజన, సౌభగయ, స్టార్ట్–అప్ ఇండియా వంటి మొదలైన ప్రభుత్వ పథకాలు తీవ్ర ప్రభావం చూపి లక్ష్యాల సాధనలో పురోగతికి దారితీశాయి.
- ఉత్తమ పెర్ఫార్మర్స్‌గా ముందంజలో ఉన్న కేరళ, ఉత్తరాఖండ్ రాష్ట్రాలు ఒక్కొక్కటి 79 పాయింట్లు సాధించాయి. బీహార్ 57 పాయింట్లతో అత్యల్పంగా కింద నుంచి మొదటి ర్యాంక్‌లో ఉండగా, జార్ఖండ్ 62 పాయింట్లతో రెండో స్థానంలో ఉంది.
- అరుణాచల్ ప్రదేశ్, అస్సాం, ఛత్తీస్‌గఢ్ మరియు ఉత్తరప్రదేశ్ వంటి 10 రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలు ముందు వరసలో ఉన్న రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాల జాబితాలో కొత్తగా చేరడంతో ఈ జాబితా సంఖ్య 32కు చేరింది.

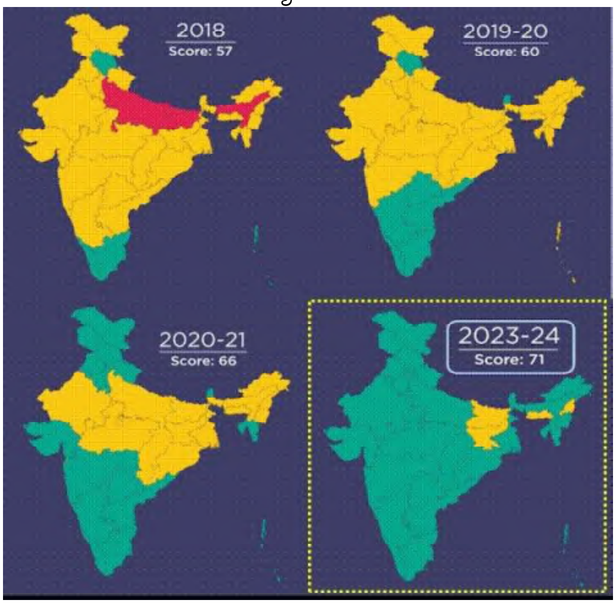

SDGలు

- **లక్ష్యం 1 – పేదరికం నిర్మూలన:** MGNREGA ఉపాధిని ఆశించే వారిలో 99.7% మందికి ఉపాధి లభ్యతతో 2020-21లో 60 పాయింట్లు ఉన్న ఈ స్కోర్ 2023-24లో 72కు పెరిగింది,
- **లక్ష్యం 2 – ఆకలి నిర్మూలన:** ఈ లక్ష్య సాధనలో 'ఉత్సాహవంత' జాబితా నుంచి "బాగా పనిచేస్తున్న" జాబితా పురోగమిస్తూ, జాతీయ ఆహార భద్రతా చట్టం (NFSA), 2013 ప్రకారం 99.01% లబ్ధిదారులను నమోదు చేసింది.
- **లక్ష్యం 3 – మంచి ఆరోగ్యం, శ్రేయస్సు:** ఈ లక్ష్యం స్కోరు 2018లో 52 ఉండగా 2023-24లో 77కు చేరింది. 9-11 నెలల వయస్సు పిల్లలకు 93.23% ఇమ్యునైజేషన్ పూర్తి చేయడం, 1,00,000 సజీవ జననాలకు ప్రసూతి మరణాల రేటు 97కు పరిమితం చేయడం ఈ లక్ష్య సాధనలో సాధించిన ప్రధాన విజయాలు.
- **లక్ష్యం 4 – నాణ్యమైన విద్య:** ప్రాథమిక విద్యలో సవరించిన నికర నమోదు రేటు (ANER) 2021-2022లో 96.5%. అదనంగా, 88.65% పాఠశాలలు విద్యుత్ మరియు త్రాగునీటి వసతి కలిగి ఉన్నాయి. ఉన్నత విద్యలో (18-23 సంవత్సరాలు) లింగ సమానత్వం సాధించడం మరో విజయం.

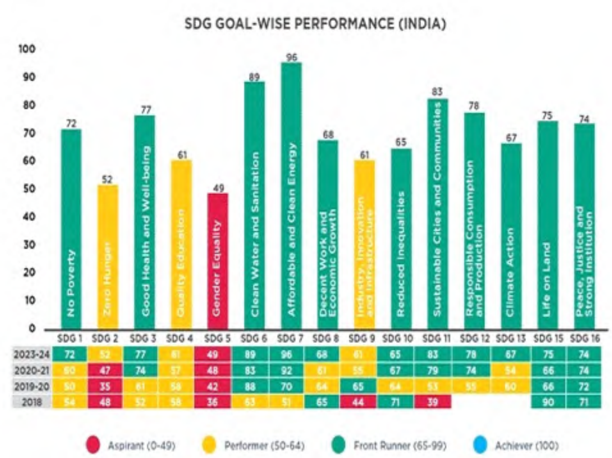

- **లక్ష్యం 5 – లింగ సమానత్వం:** లింగ నిష్పత్తి 1,000 మంది పురుషులకు 929 మంది స్త్రీలతో ఈ స్కోర్ 2018లో ఉన్న 36 నుండి 2023-24లో 49కి పెరిగింది,
- **లక్ష్యం 6 – స్వచ్ఛమైన నీరు పారిశుద్ధ్యం:** ఈ స్కోర్ 2018లో 63 ఉండగా 2023-24లో 89కి గణనీయంగా పెరిగింది. 99.29% గ్రామీణ కుటుంబాలకు మెరుగైన తాగునీటి వనరులు, 94.7% పాఠశాలల్లో బాలికలకు పనిచేస్తున్న టాయిలెట్లు అందుబాటులో ఉన్నాయి.
- **లక్ష్యం 7 – చవకైన విద్యుత్, స్వచ్ఛమైన ఇంధనం:** ఈ లక్ష్యం స్కోరు 2018లో ఉన్న 51 నుంచి 2023-24లో 96కి గణనీయంగా పెరిగింది. సౌభాగ్య పథకం ద్వారా అన్ని గృహాలకు విద్యుత్ అందుబాటులో ఉండగా, వంటకు స్వచ్ఛమైన ఇంధనాలను ఉపయోగించే గృహాల సంఖ్య గణనీయంగా పెరిగింది.
- **లక్ష్యం 8 – గౌరవమైన పని, ఆర్థిక వృద్ధి:** భారతదేశ వార్షిక తలసరి GDP 2022-23 సంవత్సరానికి 5.88% వృద్ధి చెందగా, నిరుద్యోగిత రేటు 6.2% నుండి 3.40%కి తగ్గింది.
- **లక్ష్యం 9 – పరిశ్రమలు, ఆవిష్కరణ మరియు మౌలిక సదుపాయాలు:** ఈ స్కోరు 2018లో 41 ఉండగా 2023-24లో 61కి మెరుగుయ్యింది. ముఖ్యంగా, ప్రధానమంత్రి గ్రామ్ సడక్ యోజన ద్వారా 99.70% నిర్ధారించిన గ్రామీణ ప్రాంతాలు రోడ్డు సౌకర్యాన్ని కలిగి ఉన్నాయి.
- **లక్ష్యం 10 – అసమానతల తగ్గింపు:** 2020-21లో 67గా ఉన్న ఈ స్కోర్ 2023-24లో 65కి తగ్గింది. ఈ లక్ష్యంలో స్కోరు తగ్గినప్పటికీ, పంచాయితీ రాజ్ సంస్థల్లోని 45.61% స్థానాల్లో మహిళల, రాష్ట్ర శాసనసభలలో 28.57% స్థానాల్లో SC/ST వ్యక్తుల ప్రాతినిధ్యం పెరిగింది.
- **లక్ష్యం 11 – సుస్థిర నగరాలు మరియు కమ్యూనిటీలు:** మునిసిపల్ ఘన వ్యర్థాల ప్రాసెసింగ్, ఇంటింటి చెత్త సేకరణ గణనీయంగా పెరగడంతో 2018లో 39గా ఈ స్కోర్ 2023-24నాటికీ 83కి పెరిగింది.
- **లక్ష్యం 12 – బాధ్యతాయుత వినియోగం, ఉత్పత్తి:** 2022-23లో భారతదేశం 91.5% బయోమెడికల్ వ్యర్థాల శుద్ధి చేసి, 54.99%

ప్రమాదకర వ్యర్థాల రీసైక్లింగ్/పునర్వినియోగాన్ని సాధించింది.

- **లక్ష్యం 13 – వాతావరణ పరిరక్షణ:** విపత్తు సంసిద్ధతలో పురోగతి, పునరుత్పాదక ఇంధన ఉత్పత్తిలో అభివృద్ధి, పర్యావరణ ప్రమాణాలకు సామాజిక సమ్మతి సాధనలో విజయం వంటి అంశాల ద్వారా ఈ లక్ష్య సాధనలో 2023-24లో 67 స్కోర్ సాధించిన భారత్ "ముందు వరసలో" ఉన్న జాబితాలోకి ప్రవేశించింది.
- **లక్ష్యం 14 – సముద్ర జలాల పరిరక్షణ:** తీరప్రాంత రాష్ట్రాలకు మాత్రమే సంబంధించిన కారణంగా ఈ లక్ష్య సాధనలో స్కోరు లెక్కించలేదు.
- **లక్ష్యం 15 – భూ పర్యావరణ వ్యవస్థ పరిరక్షణ:** 2020-21లో ఈ స్కోర్ 66 ఉండగా 2023-24లో 75కి పెరిగింది. దేశ వ్యాప్తంగా ఉన్న భౌగోళిక ప్రాంతంలో దాదాపు 25% అటవీ మరియు చెట్లతో నిండి ఉంది.
- **లక్ష్యం 16 – శాంతి, న్యాయం మరియు బలమైన సంస్థలు:** 2024 మార్చి నాటికి 95.5% జనాభాకు ఆధార్ జారీ పూర్తి కాగా, 2022 నాటికి IPC నేరాలకు సంబంధించి ఛార్జ్ షీటింగ్ దాఖలు రేటు 71.3% చేరుకోవడం కీలక విజయాలు.

అదనపు సమాచారం:

నీతి ఆయోగ్:

- విధానాల రూపకల్పనలో NITI ఆయోగ్, లేదా నేషనల్ ఇన్‌స్టిట్యూషన్ ఫర్ ట్రాన్స్‌ఫార్మింగ్ ఇండియా (ప్రణాళిక సంఘం స్థానంలో 2015లో ఏర్పాటు చేశారు) భారత ప్రభుత్వానికి 'థింక్ ట్యాంక్'గా పనిచేస్తుంది.

లక్ష్యాలు:

- సహకార సమాఖ్య భావనను పెంపొందించడం, సమ్మిళిత అభివృద్ధిని నిర్ధారించడం, ఆర్థిక వ్యూహాలలో జాతీయ భద్రతను సమీకృతం చేయడం దీని లక్ష్యం.
- వికేంద్రీకృత ప్రణాళికను ప్రాముఖ్యాన్ని నొక్కి చెప్తూ, విధాన నిర్ణయాల సామర్థ్య పర్యవేక్షణ, నూతన ఆవిష్కరణలకు తగిన భాగస్వామ్యాల ప్రోత్సాహం, వివిధ ప్రభుత్వ విభాగాల మధ్య సమస్యల పరిష్కారం వంటి వివిధ బాధ్యతలను నెరవేరుస్తుంది.
- సుపరిపాలన, సుస్థిర అభివృద్ధి సంబంధిత ఉత్తమ విధానాలకు ఇది ఒక నాలెడ్జ్ హబ్‌గా పనిచేస్తుంది. అంతేగాక, సాంకేతికత, సామర్థ్య ఉన్నతీకరణ ద్వారా విధాన నిర్ణయాల అమలుకు అధిక ప్రాధాన్యం ఇస్తుంది.
- **ప్రధాన కార్యక్రమాలు:** భారత SDG సూచీ, సమ్మిళిత నీటి నిర్వహణ సూచీ, అటల్ ఇన్నోవేషన్ మిషన్, ఆస్పిరేషనల్ డిస్ట్రిక్ట్ ప్రోగ్రామ్, ఇ-అమృత్ పోర్టల్, భారత ఆవిష్కరణల సూచీ, సుపరిపాలన సూచీ, న్యూ ఇండియా 75 వ్యూహం.

Composition of NITI Aayog

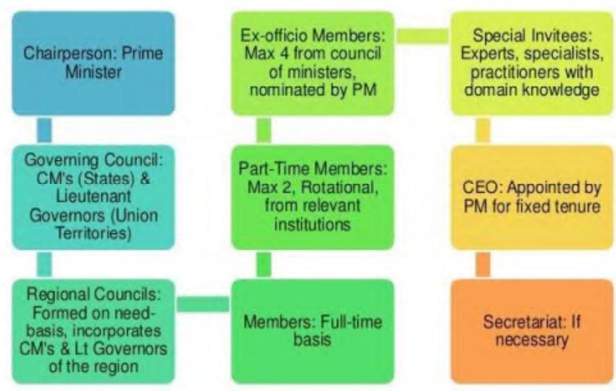

విజన్: గరిష్ట పాలన మరియు కనిష్ట ప్రభుత్వం:

- వికసిత్ భారత్@2047 రానున్న 25 సంవత్సరాలలో ఆవిష్కరణ, సాంకేతికత, మానవాభివృద్ధి, సామాజిక సంక్షేమం, పర్యావరణ సుస్థిరతలో ప్రపంచానికి నాయకత్వం వహించే దిశగా భారత అభివృద్ధి నమూనాను రూపొందించడం NITI ఆయోగ్ ప్రారంభించిన విజన్ ఇండియా@2047 లక్ష్యం.
- యువత, పేదలు, మహిళలు, రైతులపై దృష్టి సారించి 2047లో 100వ స్వాతంత్ర్య వార్షికోత్సవం నాటికి అభివృద్ధి చెందిన దేశంగా భారత్ రూపొందాలనే ఆకాంక్షను ఇది సూచిస్తుంది.

లక్ష్యాలు:

- బలమైన పబ్లిక్ ఫైనాన్స్, బలమైన ఆర్థిక రంగానికి భరోసా ఇస్తూ 18,000-20,000 అమెరికన్ డాలర్ల తలసరి ఆదాయంతో 30 అమెరికన్ ట్రిలియన్ డాలర్ల ఆర్థిక వ్యవస్థను సాధించడం.
- గ్రామీణ, పట్టణ ప్రాంతాల్లో ప్రపంచ స్థాయి మౌలిక సదుపాయాలను అభివృద్ధి చేయడం.
- పౌరుల జీవితాల్లో ప్రభుత్వ జోక్యాన్ని తగ్గిస్తూ, డిజిటల్ ఆర్థిక వ్యవస్థ, పాలనను ప్రోత్సహించడం.
- స్వదేశీ పరిశ్రమ మరియు ఆవిష్కరణలను అభివృద్ధి చేయడం, విలీనాలు లేదా పునర్నిర్మాణం ద్వారా ప్రతి రంగంలో 3-4 ప్రపంచ స్థాయి సంస్థలను ఏర్పాటు చేయడం.
- రక్షణ, అంతరిక్ష రంగాలలో స్వావలంబన సాధించి ప్రపంచ వేదికపై భారతదేశ స్థాయిని పెంచడం.
- పునరుత్పాదక శక్తి సామర్థ్యాన్ని విస్తరించి, కార్బన్ ఉద్గారాలను తగ్గించడం ద్వారా పచ్చదనాన్ని అభివృద్ధి చేయడం.
- గణనీయమైన ఉపాధి అవకాశాలను సృష్టించి, విద్య, నైపుణ్యాభివృద్ధి ద్వారా యువతను సాధికారత వైపు నడిపించడం.
- విదేశీ R&D సంస్థలతో సహకారంతో దేశంలో పది అత్యుత్తమ పరిశోధక ల్యాబ్ లను స్థాపించడం, 10 భారతీయ సంస్థలను ప్రపంచంలో అత్యుత్తమంగా తీర్చి దిద్దడం.

COVER STORY

ఎమర్జెన్సీ కథ

వార్తల్లోని అంశం

- 1975 నుండి 1977 వరకు అసాధారణంగా 21 నెలలపాటు కొనసాగిన ఎమర్జెన్సీ జూన్ 25 నాటికి యాభై ఏళ్లు పూర్తి చేసుకుంది.
- ఎమర్జెన్సీ కాలంలో పౌరహక్కుల తొలగింపు, పత్రికా స్వేచ్ఛపై పరిమితి, విస్తృతమైన అరెస్టులు, ఎన్నికల రద్దు వంటి పలు నిరంకుశ నిర్ణయాల ద్వారా పాలన సాగింది.
- భారత రాజకీయాలను తీవ్రంగా ప్రభావితం చేసిన ఎమర్జెన్సీ ఆధునిక భారత చరిత్రలో ఒక భయంకరమైన దశగా మిగిలిపోయింది.

భారతదేశ ఆధునిక రాజకీయ చరిత్రలో అత్యవసర పరిస్థితి

- నాటి ప్రధానమంత్రి ఇందిరా గాంధీ ప్రభుత్వం జూన్ 25, 1975 నుండి మార్చి 21, 1977 వరకు దేశవ్యాప్తంగా కీలకమైన కార్యనిర్వాహక, శాసనపరమైన విధానాలను అమలు చేయడానికి ప్రత్యేక రాజ్యాంగ నిబంధనలను ఉపయోగించుకున్న కాలాన్ని ఎమర్జెన్సీ సూచిస్తుంది.
- ఈ సమయంలో, చాలా మంది ప్రతిపక్ష నాయకులు ఖైదు అరెస్ట్ అవడమే కాక, మీడియాపై ముందస్తు ఆంక్షలు విధిస్తూ ఆర్టికల్ 19(1)(a) ద్వారా లభించే వాక్ స్వాతంత్ర్యంతో సహా పలు ప్రాథమిక హక్కులు పరిమితులు విధించారు.
- ఎమర్జెన్సీ ప్రకటన భారత సమాఖ్య వ్యవస్థను ఏకీకృత వ్యవస్థగా మార్చుతూ, కేంద్ర ప్రభుత్వం రాష్ట్ర పరిపాలనలకు ఆదేశాలు జారీ చేయడానికి వీలు కల్పించి, రాష్ట్రాలపై కేంద్రానికి పూర్తి నియంత్రణను కల్పించింది.
- లోక్‌సభ పదవీకాలాన్ని మరింతగా పొడగించడానికి, రాష్ట్ర జాబితాలోని అంశాలపై కేంద్రం చట్టం చేయడానికి, కేంద్ర కార్యనిర్వాహక అధికారాన్ని రాష్ట్రాలకు విస్తరించడానికి ఈ ఎమర్జెన్సీ పార్లమెంటుకు అధికారం కల్పించింది.
- అంతేగాక, కేంద్ర రాష్ట్రాల మధ్య ఆర్థిక వనరుల పంపిణీకి సంబంధించిన రాజ్యాంగ నిబంధనలను కూడా పార్లమెంటు అనుమతితో రాష్ట్రపతి సవరించవచ్చు.

ఎమర్జెన్సీ విధింపునకు చట్ట, రాజ్యాంగ అనుమతి

- రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 352 ప్రకారం, "యుద్ధం, విదేశీ దురాక్రమణ, సాయుధ తిరుగుబాటు" వంటి చర్యల ద్వారా దేశ వ్యాప్తంగా లేదా దేశంలోని ఏదైనా ప్రాంత భద్రతకు ప్రమాదం ఏర్పడిందని భావిస్తే ప్రధానమంత్రి నేతృత్వంలోని మంత్రుల మండలి సిఫార్సుపై అత్యవసర పరిస్థితిని ప్రకటించే అధికారం రాష్ట్రపతికి ఉంటుంది.
- కేవలం సాయుధ తిరుగుబాటు కారణంగానే కాకుండా "అంతర్గత భద్రతకు భంగం వాటిల్లిందనే కారణంగా కూడా 1975లో అత్యవసర పరిస్థితిని ప్రకటించామని నాటి ప్రభుత్వం సమర్థించుకుంది.
- పోలీసులు, సాయుధ బలగాలు తమ విధులను విస్మరించేలా కొందరు వ్యక్తులు ప్రోత్సహిస్తున్నారని, ప్రభుత్వ "అనైతిక" ఆదేశాలను ధిక్కరించాలని పోలీసులకు జయప్రకాష్ నారాయణ్ చేసిన పిలుపును ప్రభుత్వం తన అధికారిక ప్రకటనలో పరోక్షంగా ప్రస్తావించింది. "అంతర్గత భద్రతకు భంగం కలిగిందనే కారణంగా అత్యవసర పరిస్థితిని ప్రకటించిన ఏకైక సందర్భం ఇది. 1962 అక్టోబరు 26న చైనాతోను, 1971 డిసెంబర్ 3న పాకిస్తాన్ తోను యుద్ధం కారణంగా రెండు సార్లు అత్యవసర పరిస్థితిని ప్రకటించారు.
- ఎమర్జెన్సీ తర్వాత అధికారంలోకి వచ్చిన జనతా ప్రభుత్వం అంతర్గత భద్రతకు భంగం కారణంగా ఎమర్జెన్సీని ప్రకటించే నిబంధనను 44 వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం, 1978 ద్వారా తొలగించింది.
- అత్యవసర పరిస్థితిని ప్రకటించిన వెంటనే ఆర్టికల్ 19 ("స్వేచ్ఛ హక్కు") పై ఉన్న పరిమితులన్నింటిని ఆర్టికల్ 358 తొలగిస్తుంది. అంతేగాక, అత్యవసర పరిస్థితి కాలంలో హక్కుల అమలు కోసం చట్టపరమైన పరిష్కారాన్ని కోరే వ్యక్తుల హక్కును కూడా తాత్కాలికంగా నిలిపివేసే అధికారాన్ని ఆర్టికల్ 359 రాష్ట్రపతికి కల్పిస్తుంది.

ఎమర్జెన్సీకి ముందు భారతదేశ రాజకీయ, సామాజిక పరిస్థితులు

- 1974 తొలినాళ్ళలో చిమన్‌భాయ్ పటేల్ నేతృత్వంలోని అవినీతి కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వాన్ని వ్యతిరేకిస్తూ గుజరాత్‌లో నవనిర్మాణ్ పేరుతో విద్యార్థి ఉద్యమం మొదలైంది. నిరసనలు హింసాత్మకంగా మారడంతో, పటేల్ రాజీనామా చేయడమే కాక రాష్ట్రపతి పాలన కూడా విధించారు.
- అవినీతి, అధికార దుర్వినియోగానికి వ్యతిరేకంగా నిరసన తెలియజేయడానికి బీహార్‌లోని విద్యార్థులను గుజరాత్ ఉద్యమం ప్రేరేపించింది. ఇది ABVP, ఇతర సోషలిస్ట్ గ్రూపులు ఛత్ర సంఘర్ష్ సమితి ఏర్పాటుకు దారితీసింది. అనంతరం దేశవ్యాప్తంగా అవినీతి, దుష్పరిపాలన నిర్మూలనకు కేవలం అహింసాత్మకంగా పద్ధతుల్లో ఉద్యమాన్ని కొనసాగించాలనే షరతుతో నాటి విద్యార్థులు గాంధేయవాది మరియు క్విట్ ఇండియా ఉద్యమ వీరుడు అయిన జయప్రకాష్ నారాయణ్ ('జెపి') నాయకత్వాన్ని కోరారు. ఇది "జెపి ఉద్యమానికి నాంది పలికింది.
- 1974 మేలో, సోషలిస్టు నాయకుడు జార్జ్ ఫెర్నాండెజ్ రైల్వే కార్మికులతో భారీ సమ్మెను నిర్వహించి మూడు వారాల పాటు భారతీయ రైల్వేలను స్తంభింపజేశారు. జూన్ 5న పాట్నాలోని గాంధీ మైదాన్‌లో JP ప్రసంగిస్తూ ఇచ్చిన పిలుపు "సంపూర్ణ క్రాంతి" (సంపూర్ణ విప్లవం) కీలకమైన ఉద్యమానికి వేదికగా నిలిచింది. ఆ ఏడాది చివరి నాటికి, దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాల నుంచే కాక, ఢిల్లీలోని ప్రతిపక్ష పార్టీల నుంచి కూడా JP మద్దతు సాధించారు. 1975లో ఆయన నేతృత్వంలో జరిగిన శక్తివంతమైన ర్యాలీలు "సింహాసనాన్ని ఖాళీ చేయండి, ప్రజలు వస్తున్నారు" వంటి నినాదాలతో ప్రజల బలాన్ని చాటి చెప్పాయి.
- 1975 జూన్ 12న, ఇందిరా గాంధీ ఎన్నికలలో అధికార దుర్వినియోగానికి పాల్పడ్డారని అలహాబాద్ హైకోర్టు న్యాయమూర్తి జగ్‌మోహన్‌లాల్ సిన్హా నిర్ధారించిన అనంతరం జూన్ 25న ఎమర్జెన్సీని ప్రకటించారు. ఇందిరా రాజీనామాకు డిమాండ్లు పెరగడంతో, ఆమె ఇచ్చిన అనైతిక ఆదేశాలను ప్రతిఘటించాలని JP పోలీసులను కోరారు.
- రాష్ట్రపతి ఫక్రుద్దీన్ అలీ అహ్మద్ ప్రకటనపై సంతకంతో జూన్ 25న అధికారికంగా ప్రకటించిన ఎమర్జెన్సీ భారతదేశ రాజకీయ, సామాజిక రంగాల్లో తీవ్రమైన పరిణామాలతో కూడిన వరుస సంఘటనలకు దారితీసింది.

ఎమర్జెన్సీలో ప్రతిపక్ష నాయకులు, జర్నలిస్టులు, అసమ్మతివాదుల పరిస్థితి

- అంతర్గత నిర్వహణ భద్రతా చట్టం (MISA) కింద దాదాపు 36,000 మందిని నిర్బంధించి, JPతో సహా ప్రతిపక్షానికి చెందిన ప్రముఖ నాయకులను అరెస్టు చేశారు.
- వార్తాపత్రికలపై ముందస్తు ఆంక్షలు విధించారు. UNI మరియు PTIలు ప్రభుత్వ నియంత్రణలో ఉన్న సమాచార సంస్థల్లో విలీనం చేశారు. ప్రెస్ కౌన్సిల్ ను రద్దు చేసి, 250 మంది జర్నలిస్టులను అరెస్టు చేశారు.
- కుటుంబ నియంత్రణ, మురికివాడల తొలగింపు వంటి కార్యక్రమాలను అమలు చేయడానికి "ఐదు-అంశాల కార్యక్రమం"ను ప్రకటించాడు. 1976 ఏప్రిల్ లో ఢిల్లీ అభివృద్ధి అథారిటీ వైస్ ఛైర్మన్ ఆదేశం మేరకు అధికారులు మురికివాడలను తొలగించేందుకు ప్రయత్నించడంతో ఢిల్లీలోని తుర్క్‌మన్ గేట్ వద్ద హింసాత్మక ఘర్షణలు చెలరేగి ప్రాణనష్టం సంభవించింది.
- జాతీయ, రాష్ట్ర స్థాయి అధికారులకు కుటుంబ నియంత్రణ లక్ష్యాలను నిర్ధారించడంతో నిర్బంధ అబార్షన్ లకు దారితీసింది. 1976 అక్టోబర్ 18న ఉత్తర ప్రదేశ్ లోని ముజఫర్‌నగర్‌లో బలవంతపు అబార్షన్ లకు వ్యతిరేకంగా జరిగిన కీలక నిరసన ఘటనలో పోలీసు కాల్పుల కారణంగా 50 మంది ప్రాణాలు కోల్పోయారు.

ఎమర్జెన్సీలో పార్లమెంటు, న్యాయవ్యవస్థ నేతృత్వంలో జరిగిన చట్ట సవరణలు

- ప్రతిపక్ష నాయకుల నిర్బంధం మధ్య, అత్యవసర పరిస్థితిపై న్యాయ సమీక్షను నిషేధిస్తూ 38వ రాజ్యాంగ చట్టాన్ని, ప్రధానమంత్రి ఎన్నిక చట్టబద్ధతను సుప్రీం కోర్టులో సవాలు చేయకూడదనే షరతు విధిస్తూ 39వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టాన్ని పార్లమెంట్ ప్రవేశపెట్టింది.
- 42వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం వివిధ కీలక చట్టాల్లో మార్పులు తీసుకొచ్చింది. ఎన్నికల వివాదాలను విచారించే న్యాయవ్యవస్థ అధికారాన్ని ఈ చట్టం తొలగించింది. రాష్ట్ర వ్యవహారాలపై కేంద్ర పెత్తనాన్ని విస్తరిస్తూ కేంద్ర అధికార పరిధిని విస్తృతం చేసింది. న్యాయపరమైన పర్యవేక్షణ లేకుండా రాజ్యాంగాన్ని సవరించే అధికారాన్ని పార్లమెంటుకు కట్టబెట్టింది. అంతేగాక, ఆదేశిక సూత్రాల అమలుకు సంబంధించి రూపొందించిన చట్టాలకు న్యాయసమీక్ష నుంచి రక్షణ కల్పించింది.
- 1976లో కీలకమైన ADM జబల్‌పూర్ vs శివకాంత్ శుక్లా కేసులో, అత్యవసర సమయంలో ఎటువంటి విచారణ లేకుండా నిర్బంధించడం చట్టబద్ధమేనని సుప్రీంకోర్టు ఐదుగురు న్యాయమూర్తుల బెంచ్ ప్రకటించింది. ఈ మెజారిటీ తీర్పును బెంచ్ లోని జస్టిస్ హెచ్ ఆర్ ఖన్నా మాత్రమే వ్యతిరేకించారు.

ఎమర్జెన్సీపై సుప్రీంకోర్టు తీర్పులు:

- **మినర్వా మిల్స్ లిమిటెడ్ vs యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (1980):** అత్యవసర సమయంలో న్యాయ సమీక్ష అధికారాన్ని తాత్కాలికంగా కూడా నిలిపివేయలేమని సుప్రీం కోర్టు పేర్కొంది. న్యాయ సమీక్ష అధికారంతో సహా రాజ్యాంగ ప్రాథమిక నిర్మాణం రద్దు చేయబడదని ఈ కేసులో కోర్టు ప్రకటించింది.
- **ఎస్.ఆర్. బొమ్మై vs యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (1994):** ఆర్టికల్ 356 వినియోగంపై మార్గదర్శకాలు మరియు పరిమితులను నిర్దేశిస్తూ,

ఈ నిబంధన ప్రకారం రాష్ట్రపతి పాలన విధింపు న్యాయ సమీక్ష పరిధిలో ఉంటుందని సుప్రీంకోర్టు పేర్కొంది.

- **భూత్ నాథ్ మేటే vs స్టేట్ ఆఫ్ వెస్ట్ బెంగాల్ (1974):** ఆర్టికల్ 359 ప్రకారం ప్రాథమిక హక్కుల తాత్కాలిక నిలుపుదల చేయడం అంటే అన్నిరకాల చట్టపరమైన రక్షణలు తొలగించడం కాదని కోర్టు తెలిపింది. ఈ చర్యలైనా చట్టపరమైన నిబంధనలకు అనుగుణంగా లేనిపక్షంలో రిట్‌లను దాఖలు చేయవచ్చు.

1975 ఎమర్జెన్సీని విమర్శించిన తీర్పులు, నివేదికలు

- **ADM జబల్పూర్ vs శివకాంత్ శుక్లా (1976):** ఎమర్జెన్సీలో జీవించే హక్కు, వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛతో సహా ప్రాథమిక హక్కులను సస్పెండ్ చేయవచ్చంటూ సుప్రీం కోర్ట్ బెంచ్ 4:1 మెజారిటీతో తీర్పును వెలువరించింది. ఈ బెంచ్ లోని జస్టిస్ హెచ్.ఆర్. ఖన్నా మాత్రం భిన్నాభిప్రాయాన్ని వ్యక్తం చేశారు. ఈ తీర్పు ప్రాథమిక హక్కుల ప్రాముఖ్యతను తగ్గించిందని ఆయన తీవ్రంగా విమర్శించారు.
- **పుట్టస్వామి vs యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (2017):** ADM జబల్పూర్ తీర్పును ఏకగ్రీవంగా తోసిపుచ్చిన 9 మంది న్యాయమూర్తుల బెంచ్ వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛ, జీవించే హక్కు సహజసిద్ధమైనవని, అత్యవసర సమయంలో తాత్కాలికంగా కూడా వీటిని నిలిపివేయకూడదని తీర్పు చెప్పింది.
- **షా కమిషన్ నివేదిక (1978):** ఎమర్జెన్సీలో జరిగిన ఈ అధికార దుర్వినియోగాన్ని అధ్యయనం చేయడానికి జస్టిస్ J.C. షా నేతృత్వంలో ఒక కమిషన్ ను నియమించారు. విపక్ష నేతల మూకుమ్మడి అరెస్టులు, మీడియాపై ఆంక్షలు, బలవంతపు అబార్షన్ లకు సంబంధించి ఈ కమీషన్ ప్రభుత్వాన్ని తీవ్రంగా విమర్శించింది.

ఇందిరా గాంధీ ఎమర్జెన్సీని ఎందుకు తొలగించింది? ఎమర్జెన్సీ తొలగింపు అనంతర పరిణామాలు

- ఊహించని విధంగా, ఎమర్జెన్సీని ఎత్తివేయాలని 1977 తొలి నెలల్లో ఇందిరా గాంధీ నిర్ణయించింది. "ఇండియా ఆఫ్టర్ గాంధీ" పుస్తకంలో చరిత్రకారుడు రామచంద్ర గుహ ఇందిరా నిర్ణయం వెనుక గల అనేక కారణాలను వివరించాడు. రానున్న ఎన్నికల్లో ఆమె విజయం సాధించనుందని ఇంటెలిజెన్స్ బ్యూరో నివేదికలు ఆమెను నమ్మించడం, పాకిస్తాన్‌లో జుల్ఫికర్ అలీ భుట్టో తీసుకున్న చర్యలను ఈమె భారత్ లో కొనసాగించడం, సాధారణ ప్రజలు తనకు దూరం జరుగుతున్నారని ఆమె భావించడం వంటి కారణాలు దీనిలో ఉన్నాయి.
- ఎమర్జెన్సీ అనంతరం జరిగిన 1977 ఎన్నికలలో ఇందిర ఘోర పరాజయాన్ని చవిచూసింది. జనతా పార్టీ, జనసంఘ్, కాంగ్రెస్ (O), సోషలిస్టులు మరియు భారతీయ లోక్ దళ్‌ల కలయికతో ఒక శక్తివంతమైన కూటమి ఆవిర్భవించి విజయం సాధించింది. ఎన్నికల ఫలితాల అనంతరం మొరార్జీ దేశాయ్ భారత మొదటి కాంగ్రెసేతర ప్రధాన మంత్రిగా అధికారం చేపట్టాడు.

ఎమర్జెన్సీ దుష్పరిణామాలను సరిదిద్దడానికి జనతా ప్రభుత్వం తీసుకున్న చర్యలు

- 1976 నాటి 42వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం ద్వారా చేసిన అనేక రాజ్యాంగ సవరణలను జనతా ప్రభుత్వం తొలగించింది. అత్యవసర పరిస్థితులకు సంబంధించిన నిబంధనను రద్దు చేయనప్పటికీ, భవిష్యత్తులో ఎమర్జెన్సీ ప్రకటనలకు సంబంధించిన నిబంధనలను కఠినతరం చేసింది.
- అత్యవసర ప్రకటనలను న్యాయ సమీక్ష పరిధిలోకి తీసుకొచ్చింది. అన్ని అత్యవసర ప్రకటనల జారీకి ఒక నెలముందుగా పార్లమెంటు ఉభయ సభలకు ఆ నిర్ణయాన్ని నివేదించి ప్రత్యేక మెజారిటీ ఆమోదం పొందాలని పేర్కొంది.
- ఎమర్జెన్సీ విధింపునకు కారణాల్లో "అంతర్గత భద్రతకు భంగం" నిబంధనను తొలగించి, సాయుధ తిరుగుబాటు, యుద్ధం, విదేశీ దురాక్రమణ నిబంధనలను యధావిధిగా కొనసాగించింది. 42వ సవరణ ద్వారా రాజ్యాంగ పీఠికలో పొందుపరిచిన 'లౌకిక', 'సోషలిస్ట్' పదాలను ఈ సవరణ తొలగించలేదు.
- ఎమర్జెన్సీ దుష్పరిణామాలను అధ్యయనం చేయడానికి జనతా ప్రభుత్వం నియమించిన షా కమిషన్, ఎమర్జెన్సి విధింపు ఏకపక్ష నిర్ణయమని, పౌర హక్కులకు తీవ్రమైన భాగం కలిగించిందని వెల్లడిస్తూ ఘాటైన నివేదికను సమర్పించింది.

భారత రాజకీయాలపై ఎమర్జెన్సీ ప్రభావం

- లాలూ ప్రసాద్ యాదవ్, జార్జ్ ఫెర్నాండెజ్, అరుణ్ జైట్లీ, రామ్ విలాస్ పాశ్వాన్ వంటి సమర్ధవంతమైన నూతనతరం ప్రభావవంతమైన నాయకులను రూపొందించి భారత రాజకీయాలపై ఎమర్జెన్సీ తీవ్రమైన ప్రభావం చూపింది.
- జనసంఘ్, సోషలిస్టులు వంటి విరుద్ధ సామాజిక సమూహాలు ఏకతాటిపైకి రావడంతో ఎమర్జెన్సీ అనంతర పార్లమెంటరీ వ్యవహారాలలో గణనీయమైన మార్పుకు దారితీసింది. దీని ఫలితంగా పార్లమెంటులో OBCల ప్రాతినిధ్యం పెరిగింది.
- అంతేగాక, పౌర హక్కుల విజేతగా కాంగ్రెస్ సాధించిన ప్రతిష్టను దిగజార్చి, ప్రజాస్వామ్య రాజకీయాల్లో ఒక హెచ్చరిక కథగా ఎమర్జెన్సీ నిలిచిపోయింది.
- ప్రభుత్వం తీసుకునే ఎటువంటి చర్యలైనా నిరకుశంగా అనిపిస్తే వాటిని ఎమర్జెన్సి నాటి రోజులతో ముడిపెడుతున్న నేటి సమకాలీన రాజకీయాల్లో సైతం దాని ప్రభావాలు ప్రతిధ్వనిస్తూనే ఉన్నాయి.

భారతదేశంలో కొత్త క్రిమినల్ చట్టాలు

వార్తల్లోని అంశం

- భారతదేశంలో ప్రస్తుతం అమల్లో ఉన్న భారతీయ శిక్షాస్మృతి (IPC), భారతీయ నేర స్మృతి (CrPC), ఇండియన్ ఎవిడెన్స్ యాక్ట్ స్థానంలో జూలై 1, 2024 నుంచి భారతీయ న్యాయ సంహిత (BNS), భారతీయ నగరిక్ సురక్షసంహిత (BNSS), మరియు భారతీయ సాక్ష్యా అధినియం (BSA) చట్టాలు అమల్లోకి వస్తాయి.
- కేంద్ర హోం మంత్రి అమిత్ షా ప్రవేశపెట్టిన ఈ చట్టాల లక్ష్యం భారతదేశ నేర న్యాయ వ్యవస్థను ఆధునీకరించడం. ఏదేమైనా, ఈ మూడు నూతన క్రిమినల్ చట్టాల అమలుకు సంబంధించిన ప్రక్రియ, సాంకేతిక అంశాలను సిద్ధం చేయడానికి మూడు నుంచి నాలుగేళ్ళ సమయం పట్టొచ్చు.
- ఈ నూతన చట్టాలను వలసరాజ్యాలనాటి కాలం చెల్లిన చట్టాలకు ప్రత్యమ్నాయాంగా పరిగణిస్తున్నప్పటికి, వీటిని రూపొందించిన విధానం, వీటిలోని కొన్ని అంశాలు ఆందోళనలను రేకెత్తిస్తున్నాయి.

ఈ చట్టాల ముఖ్య లక్షణాలు

భారతీయన్యాయ సంహిత (BNS), 2023

- 1860 నాటి భారత శిక్షాస్మృతిని ఈ నూతన చట్టం భర్తీ చేస్తుంది. గత చట్టంలో 512 సెక్షన్లు ఉండగా, ఈ చట్టంలో 356 సెక్షన్‌లు ఉన్నాయి. వీటిలో 175 సెక్షన్‌లను సవరించి, 8 కొత్త సెక్షన్‌లు జోడించి, 22 సెక్షన్‌లను రద్దు చేశారు.
- దేశద్రోహ నేరాన్ని నేర జాబితాలోంచి తొలగించిన ఈ చట్టం కింద పేర్కొన్న చర్యలకు సంబంధించి శిక్షలను విధిస్తుంది:
  - (i) వేర్పాటు, సాయుధ తిరుగుబాటు, విధ్వంసక కార్యకలాపాలను ప్రేరేపించే, పాల్పడే ప్రయత్నం
  - (ii) వేర్పాటువాద కార్యకలాపాలకు సంబంధించిన భావాలను ప్రోత్సహించడం
  - (iii) భారతదేశ సార్వభౌమాధికారం, ఐక్యత లేదా సమగ్రతకు ప్రమాదాన్ని సృష్టించడం
- ఉగ్రవాదం, వ్యవస్థీకృత నేరాలకు నిర్వచనాలను కూడా ఈ చట్టం అందించింది. దేశ ఐక్యత, సమగ్రత, భద్రతకు ముప్పు కలిగించే, సాధారణ ప్రజలను భయపెట్టే, ప్రభుత్వ కార్యకలాపాలకు భంగం కలిగించే చర్యలను ఉగ్రవాదంగా ఈ చట్టం నిర్వచించింది. అంతేగాక, వ్యవస్థీకృత నేరాన్ని నిర్వచించి, అటువంటి నేరాలకు జరిమానాలు కూడా విధించింది.
- మహిళల రక్షణకు సంబంధించి, 18 ఏళ్లలోపు మహిళలపై సామూహిక అత్యాచారం చేసిన కేసుల్లో ఈ చట్టం మరణశిక్షను అనుమతించింది. మోసపూరితంగా స్త్రీతో లైంగిక సంబంధం కొనసాగిస్తే గరిష్టంగా 10 సంవత్సరాల జైలు శిక్ష మరియు జరిమానా విధించబడుతుంది.

భారతీయ నాగరిక్ సురక్ష సంహిత (BNSS), 2023

- 1898 నాటి క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ స్థానాన్ని ఆక్రమించిన ఈ నూతన చట్టంలో 533 సెక్షన్లు ఉన్నాయి. పాత చట్టంలోని 160 సెక్షన్లని మార్చి, 9 కొత్త సెక్షన్లు చేర్చారు. 9 సెక్షన్లు రద్దు చేసారు.
- దర్యాప్తు, విచారణ మరియు ప్రొసీడింగ్స్ ను ఎలక్ట్రానిక్ పద్ధతిలో నిర్వహించడానికి ఈ నూతన చట్టం అనుమతిస్తుంది. అంతేగాక, ఏడేళ్ల జైలు శిక్ష కలిగిన నేరాలకు ఫోరెన్సిక్ పరిశోధనలను తప్పనిసరి చేసింది.
- దర్యాప్తు, విచారణకు సంబంధించి నిర్దిష్ట గడువులను కూడా ఈ ఏర్పాటు చేసింది. ఉదాహరణకు, అత్యాచార బాధితులను పరీక్షించే వైద్య నిపుణులు ఏడు రోజుల్లోగా తమ నివేదికలను దర్యాప్తు అధికారికి సమర్పించాలి. ఇతర ముఖ్యమైన గడువులు:
  1) వాదనలు పూర్తయిన 30 రోజులలోపు తీర్పును వెలువరించాలి. ఈ గడువును గరిష్టంగా 60 రోజులకు పొడిగించవచ్చు.
  2) దర్యాప్తు పురోగతిని 90 రోజుల్లోపు బాధితుడికి తెలియజేయాలి.
  3) ఒక వ్యక్తిపై ఆరోపణలకు సంబంధించి మొదటి విచారణ నుండి 60 రోజులలోపు సెషన్స్ కోర్టు అభియోగాలను రూపొందించాలి.

భారతీయ సాక్ష్య అధినియం (BSA), 2023

- 1872 నాటి భారతీయ సాక్ష్యాధారాల చట్టాన్ని రద్దు చేసిన ఈ నూతన చట్టం మునుపటి 167 సెక్షన్ల స్థానంలో 170 సెక్షన్‌లను ప్రవేశపెట్టింది. వీటిలో 23 సెక్షన్‌లు సవరణకు గురి కాగా, 1 కొత్తగా ఒక సెక్షన్ ను జోడించి సెక్షన్‌లు రద్దు చేశారు.
- చట్టపరమైన వ్యవహారాల్లో సాక్ష్యం ఆమోదయోగ్యతకు సంబంధించిన నియమాలను ఈ చట్టం రూపొందించింది. పాత చట్టంలోని అనేక భాగాలను అలాగే ఉంచుతూ, చట్టంలోని వలస కాలానికి అంశాలను తొలగించింది. ఎలక్ట్రానిక్ రికార్డులను సాక్ష్యంగా అనుమతిస్తూ వాటి పరిధిని విస్తృతం చేసిన ఈ చట్టం, టెలిగ్రాఫిక్ సందేశాలకు సంబంధించిన నిబంధనలను తొలగించింది.
- ఎలక్ట్రానిక్, డిజిటల్ రికార్డుల ఆమోదయోగ్యతకు సంబంధించి, అటువంటి రికార్డులు పేపర్ రికార్డుల మాదిరిగానే చట్టపరమైన ప్రభావాన్ని కలిగి ఉంటాయని ఈ చట్టం నిర్దేశిస్తుంది. నమోదు చేయబడిన మరియు మౌఖిక సాక్ష్యాలను ఈ చట్టం గుర్తిస్తుంది.
- అంతేగాక, ఇమెయిల్‌లు, సర్వర్ లాగ్‌లు, కంప్యూటర్‌లు, స్మార్ట్‌ఫోన్‌లు, ల్యాప్‌టాప్‌లు, SMS, వెబ్‌సైట్‌లు, ప్రాంత సంబంధిత సాక్ష్యం, సాంకేతిక పరికరాల్లోని సందేశాలు వంటి ఎలక్ట్రానిక్ లేదా డిజిటల్ రికార్డులన్నింటిని నమోదు చేయబడిన సాక్ష్యంగా ఈ చట్టం నిర్వచించింది.

చట్టం ప్రాముఖ్యత

వలస వాసనల నిర్మూలన:

- రద్దయిన మూడు చట్టాలు వాస్తవానికి భారతదేశంలో బ్రిటీష్ పాలనను బలోపేతం చేసే లక్ష్యంతో రూపొందించారు. న్యాయం కంటే శిక్షపై ఎక్కువ దృష్టి సారించిన ఈ చట్టాలు వలసరాజ్యాల అణచివేతకు సంబంధించిన వాసనలు కలిగి ఉన్నాయి.
- చట్టపరమైన విధానాల్లో వలస వాసనలు తొలగించి, వలసవాదం అవశేషాలను నిర్మూలించడానికి ఈ నూతన చట్టాలను ప్రవేశపెట్టారు.

పౌరుల హక్కుల పరిరక్షణ:

- భారత పౌరుల రాజ్యాంగ హక్కులను పరిరక్షించడం, న్యాయం జరిగేలా చూడడం ఈ నూతన చట్టాల లక్ష్యం.

పారదర్శకత, సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించడం:

- న్యాయ వ్యవస్థ పారదర్శకతను, సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించడానికి ఈ కొత్త చట్టాలు అనేక నిబంధనలను ప్రవేశపెట్టాయి.
- ఎఫ్ఐఆర్ దాఖలు నుంచి కేసు డైరీని నిర్వహించడం, ఛార్జ్ షీట్ సిద్ధం చేయడం, తీర్పును అందించడం వరకు సమస్త నేర న్యాయ ప్రక్రియ డిజిటలైజేషన్ చేయబడుతుంది.

సత్వర న్యాయం

- త్వరిత న్యాయాన్ని అందించడం ఈ నూతన చట్టాల లక్ష్యం. గరిష్టంగా మూడు సంవత్సరాలలోపు కేసులు పరిష్కరించాలని ఈ చట్టాలు నిర్దేశిస్తున్నాయి.
- ఫిర్యాదు ఏ స్థితిలో ఉందనే విషయాన్ని 90 రోజులలోపు, ఆ తర్వాత ప్రతి 15 రోజులలోపు ఫిర్యాదుదారుడికి పోలీసులు తప్పనిసరిగా తెలియజేయాలి.

ఈ చట్టాలలోని సమస్యలు

చట్టాల రూపకల్పనలో అస్పష్టత

- ఈ చట్టాల రూపకల్పనలో భాగం పంచుకున్న భాగస్వాములు ఇచ్చిన సూచనలు, నేర చట్టాల సంస్కరణల కోసం నియమించిన MHA కమిటీ (CRCL) తుది నివేదిక విడుదల చేయకపోవడంతో ఈ చట్టాల రూపకల్పనలోని అస్పష్టత గురించి ఆందోళనలు తలెత్తుతున్నాయి.

పౌరులపై అనుమానం

- చట్టాలలో పేర్కొన్న విధానాలు దేశ పౌరులను అనుమానితులుగా పరిగణించడమేగాక, తన పౌరుల విషయంలో ఈ దేశం ఒక ప్రతిపక్ష పాత్ర తీసుకున్నట్లుగా భావిస్తున్నారు.

వలస అధికారాల కొనసాగింపు

- కార్యనిర్వాహక తనిఖీ లేని పోలీసు అధికారాలను మంజూరు చేయడం ద్వారా భద్రత ముసుగులో పౌరులను అణచివేసే వలసరాజ్యం లక్షణ కొనసాగింపు ఈ నూతన చట్టాల్లో కనిపిస్తోంది.
- ఒక వ్యక్తిని తమ అధీనంలో ఉంచుకోవడానికి ప్రస్తుత క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ అనుమతిస్తున్న సమయం కంటే మరింత ఎక్కువ కాలం అనుమతిస్తూ భారతీయ నాగరిక్ సురక్షసంహిత (BNSS) చట్టం పోలీసు అధికారాలను విస్తరిస్తోంది.
- పోలీసు అధికారాలలో ఈ శాసనపరమైన పెంపుదల వలస విధానాలను రద్దు చేయడానికి బదులు వాటిని కొనసాగిస్తున్నట్లుగా పరిగణిస్తున్నారు.

అసమగ్ర పోలీసు, జైలు సంస్కరణలు

- వలస చట్టాల నిర్మూలన లక్ష్యంతో వీటిని రుపొందించినప్పటికి వలస పాలన అవశేషాలైన పోలీసు, జైలు వ్యవస్థలలో ఈ చట్టాలు ఎటువంటి సంస్కరణలను ప్రవేశపెట్టలేదు. దీంతో వలస చట్టాలను నిర్మూలించాలనే ప్రయత్నాలు వృధా అయినట్టుగా భావిస్తున్నారు.

మానవ హక్కుల ఉల్లంఘన:

- నిందితులు, బాధితులు, సాక్షులు, ఇతరుల హక్కులకు భంగం కలిగిస్తున్న నిబంధనల విషయంలో ఈ చట్టాలు విమర్శలు ఎదుర్కొంటున్నాయి.
- "సార్వభౌమాధికారానికి హాని కలిగించే చర్యలు" మరియు పోలీసుల దగ్గర నేరం అంగీకారానికి సంబంధించిన నిబంధనలు దీనికి ఉదాహరణ.

సమగ్రత, స్థిరత్వ ఆందోళనలు:

- ప్రస్తుతం అమల్లో ఉన్న చట్టాలతో పోల్చితే నూతన సంస్కరణలలో స్థిరత్వం లేదని విమర్శలు వస్తున్నాయి.
- స్పష్టమైన నిర్వచనాలు లేకుండానే నేరాలకు, సాక్ష్యాలకు నూతన ప్రమాణాలను రూపొందించారు.

పోలీసు అధికారులకు నూతన నిబంధనలు

- ఈ కొత్త నిబంధనలను అమలు చేయడంలో పోలీసు అధికారులకు మార్గనిర్దేశం చేసేందుకు బ్యూరో ఆఫ్ పోలీస్ రీసెర్చ్ అండ్ డెవలప్‌మెంట్ (BPRD) ప్రామాణిక నిర్వహణ విధానాలను (SOPలు) జారీ చేసింది.

నిబంధనలు

FIR నమోదు నిబంధనలు:

- భౌగోళిక అధికార పరిధితో నిమిత్తం లేకుండా పోలీస్ కార్యాలయంలోని సంబంధిత పోలీసు అధికారులు తొలి సమాచార నివేదికను తప్పనిసరిగా రూపొందించాలి. దీనిని జీరో ఎఫ్ఐఆర్ అని పిలుస్తారు. భారతీయ నాగరిక్ సురక్షసంహిత (BNSS)లోని సెక్షన్ 173 ప్రకారం ఈ నిబంధన పాటించకపోవడాన్ని శిక్షార్హమైన చర్యగా పరిగణిస్తారు.
- IRలను మౌఖికంగా, వ్రాతపూర్వకంగా లేదా ఎలక్ట్రానిక్ పద్ధతుల్లో నివేదించవచ్చు. ఎలక్ట్రానిక్ నివేదికలపై మూడు రోజులలోపు సంబంధిత అధికారులు తప్పనిసరిగా సంతకం చేయాలి. సున్నితమైన అంశాల్లో వెంటనే విచారణ ప్రారంభించడానికి పోలీసు అధికారులు అనుమతి ఉంది.

వీడియోగ్రఫీ తప్పనిసరి

- శోధనలు (సెక్షన్ 185), నేర సన్నివేశాల నమోదు (సెక్షన్ 176), ఆస్తి స్వాధీనం (సెక్షన్ 105) సహా వివిధ పోలీసు దర్యాప్తు సంబంధిత విధానాలలో వీడియోగ్రఫీ చేయడం BNSS ప్రకారం తప్పనిసరి.
- వీడియోగ్రఫీని సులభతరం చేయడానికి నేషనల్ ఇన్ఫర్మేటిక్స్ సెంటర్ 'eSakshya' యాప్‌ను అభివృద్ధి చేసింది. సమగ్ర సమాచార నమోదుకు, దానిని న్యాయ, పరిశోధన సంస్థలకు అందుబాటులో ఉంచేందుకు అవసరమైన ఫోటోలు, వీడియోలు తీయడానికి, జియో-ట్యాగ్ చేయడానికి అధికారులకు ఈ యాప్ ఉపయోగపడుతుంది.

అరెస్టు నిబంధనలు

- అరెస్టు చేసిన వ్యక్తుల సమాచారాన్ని ప్రదర్శించాలని (సెక్షన్ 37) పోలీసు స్టేషన్‌లను BNSS నిర్దేశిస్తుంది.
- శారీరక బలహీనులను, రోగులను, వృద్ధులను అరెస్టు చేయడంపై పరిమితులు (సెక్షన్ 35(7)) విధించారు. చిన్న నేరాలకు సంబంధించిన అరెస్టులకు DySP స్థాయి అనుమతి తప్పనిసరి.
- సుప్రీం కోర్ట్ మార్గదర్శకాలకు అనుగుణంగా చేతికి బేడీలు వేయడంపై కూడా పరిమితులు విధించారు. తప్పించుకునే లేదా హాని కలిగించే ప్రమాదం ఉన్నప్పుడు మాత్రమే చేతికి బేడీలు వెయ్యాలి.

ప్రేమ్ శంకర్ శుక్లా Vs ఢిల్లీ అడ్మినిస్ట్రేషన్ 1980

ఒక వ్యక్తి చేతికి బేడీలు వేయాలంటే..

- తీవ్రమైన నాన్-బెయిలబుల్ నేరాలలో ప్రమేయం: మరియు/లేదా
- హింసాత్మక, క్రమరహిత, మూర్ఖ స్వభావం కలిగి ఉండడం: మరియు/లేదా
- ఆత్మహత్య చేసుకునే అవకాశం: మరియు/లేదా
- తప్పించుకోవడానికి ప్రయత్నించే అవకాశం

దర్యాప్తునకు సంబంధించి నిర్దిష్ట గడువులు

- కేసుల దర్యాప్తు, విచారణకు సంబంధించి BNSS నిర్దిష్ట గడువులను నిర్దేశించింది. ఉదాహరణకు, అత్యాచార కేసుల్లో వైద్య నివేదికలను ఏడు రోజుల్లోగా అందించాలి (సెక్షన్ 184(6)), పోక్సో కేసు విచారణను రెండు నెలల్లోగా పూర్తి చేయాలి.
- సాక్ష్యాల మార్పును నిరోధించడానికి ఎలక్ట్రానిక్ పరికరాలను పోలీసులు చేసుకోవచ్చని BNSS పేర్కొంది. కేసు పురోగతి గురించి బాధితుడికి ప్రతి 90 రోజులకు ఒకసారి సమాచారాన్ని అందించాలి.

తీవ్రవాద-సంబంధిత నిబంధనలు

- భారతీయన్యాయసంహిత (BNS)లోని సెక్షన్ 113 తీవ్రవాద చర్యలను నిర్వచిస్తుంది. ఈ సెక్షన్ లేదా UAPA కింద కేసులను నమోదు చేయాలా వద్దా అని నిర్ధారించే అధికారం సూపరింటెండెంట్ ఆఫ్ పోలీస్ (SP) కు ఉంటుంది.
- ఈ సెక్షన్ కింద కేసుల నమోదుకు ఉగ్రవాద సంస్థ స్థాయి, దర్యాప్తు గడువు, దర్యాప్తు అధికారి స్థాయి, పరిశీలన స్థాయి, నిందితుల వల్ల కలిగే ప్రమాదం వంటి అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకుంటారు.

ఒక విశ్లేషణ

1) వంచన ద్వారా పొందే లైంగిక సంభోగాన్ని శిక్షించే క్లాజ్ 69 వంటి అనేక నేరాలను ఈ BNS చట్టం పొందుపరిచింది.

- వివాహం చేసుకుంటామని వాగ్దానం చేసి లైంగిక కార్యకలాపాలలో పాల్గొని ఆ వాగ్దానాన్ని ఉద్దేశపూర్వకంగా ఉల్లంఘించే వ్యక్తులను శిక్షించే లక్ష్యంతో ఈ నిబంధనను రుపొందించారు.
- ఇరు పక్షాల సమ్మతి కలిగిన సంబంధాలను కూడా ఉద్దేశపూర్వకంగా నేరాలుగా పరిగణించి, "లవ్ జిహాద్" వంటి కథనాలను ప్రేరేపించడం ఈ నిబంధన ఉద్దేశం అని విమర్శకులు ఆందోళన చెందుతున్నారు.

2) మొట్ట మొదటిసారిగా జాతి, కులం లేదా సంఘం ఆధారంగా హత్యను ప్రత్యేక నేరంగా BNS క్లాజ్ 103 గుర్తిస్తోంది.

- క్రూరమైన హత్యా నేరాలను ప్రత్యేక చట్టం ద్వారా పరిష్కరించాలన్న 2018 నాటి సుప్రీంకోర్టు ఆదేశాలకు అనుగుణంగా ఈ నిబంధనను రూపొందించారు.

3) చట్టవ్యతిరేక కార్యకలాపాల నిరోధక చట్టం వంటి ప్రత్యేక చట్టాలలోని అంశాలను స్వీకరిస్తూ, సంఘటిత నేరాలు, ఉగ్రవాదం వంటి నేరాల జాబితా BNS పరిధిని విస్తరిస్తోంది. అయితే, తీవ్ర పరిణామాలు కలిగిన సైబర్ నేరాల వివరణలు వంటి కొన్ని నిబంధనలకు స్పష్టమైన నిర్వచనాలు అవసరం.

4) IPC లోని నేరాల జాబితాకు భిన్నంగా దేశానికి వ్యతిరేకంగా జరిగే నేరాల కంటే మహిళలపై జరిగే నేరాలకు అధిక ప్రాధాన్యమిస్తూ, అనేక సెక్షన్లను BNS పునర్నిర్మించింది.

5) పోలీస్ కస్టడీకి సంబంధించి CrPCలోని 15 రోజుల పరిమితి స్థానంలో 90 రోజుల వరకు ఆ పరిమితిని పెంచడం BNSSలో కీలకమైన మార్పు.

- CrPC సెక్షన్ 167(2) ప్రకారం, గరిష్ఠంగా 15 రోజుల పోలీసు కస్టడీ తర్వాత, నిందితుడిని జ్యుడీషియల్ కస్టడీకి (జైలు) బదిలీ చేయాలి.
- కస్టడీ దుర్వినియోగం, బలవంతపు నేరాంగీకార ప్రమాదాన్ని తగ్గించేందుకు, కేసు దర్యాప్తును వేగంగా ముగించేలా పోలీసులను ప్రేరేపించేందుకు ఈ నిబంధనను రూపొందించారు.
- BNSS క్లాజ్ 187(3) లోని "పోలీసు కస్టడీలో కాకుండా" అనే పదబంధాన్ని తొలగించడం ద్వారా, BNSSలో పేర్కొన్న అన్ని నేరాలకు సంబంధించి నిందితుడిని 90 రోజుల వరకు కస్టడీలో ఉంచుకోవడానికి పోలీసులకు ఇప్పుడు అధికారం ఉంది.
- దర్యాప్తు పూర్తి చేయడానికి నిర్దిష్ట గడువులను అమలు చేయడం ద్వారా "బాధితుల కేంద్రీకృత" విధానాన్ని BNSS అవలంభిస్తోందని అమిత్ షా పార్లమెంటులో ప్రధానంగా పేర్కొన్నారు.

6) ఏడేళ్లకు మించి శిక్ష పడే కేసుల్లో, ప్రభుత్వం కేసును ఉపసంహరించుకునే ముందు బాధితుడు ప్రభుత్వానికి తన అభిప్రాయాలను వెల్లడించే అవకాశాన్ని BNSS తప్పనిసరి చేసింది.

7) BNSSలోని కొత్తగా చేర్చిన భావన ట్రయల్స్ ఇన్ అబ్సెన్షియా (గైర్హాజరీ విచారణ). నేరాలకు పాల్పడిన వ్యక్తులు కోర్టుకు హాజరు కానప్పుడు కూడా వారి కేసును విచారించడానికి, దోషులుగా నిర్ధారించడానికి అనుమతించడం దీని లక్ష్యం. ఒకవేళ వారు కోర్టుకు హాజరయితే వారి న్యాయమైన విచారణకు హక్కును కోల్పోయినట్లే.

- UAPA కింద ఇప్పటికే ఇలాంటి నిబంధనలు ఉన్నప్పటికీ, ఈ నూతన తీవ్రవాద నిరోధ చట్టం ప్రకారం నేరాన్ని రుజువు చేయాల్సిన ప్రభుత్వ బాధ్యత స్థానంలో నిందితులే తమ నిర్దోషిత్వాన్ని రుజువు చేసుకోవాల్సి ఉంటుంది.
- ఏది ఏమైనప్పటికీ, ప్రామాణిక క్రిమినల్ చట్టం పేర్కొన్న గైర్హాజరీ విచారణపై విమర్శలు వెల్లువెత్తుతున్నాయి. ఈ నిబంధన విచారణ మొదలుకాక ముందే నిందితుడిని గుర్తించాల్సిన బాధ్యత నుంచి ప్రభుత్వాన్ని పక్కదారి పట్టించే అవకాశం ఉంది.

8) అంతేకాకుండా, ఒక నిందితుడు ఒకటి కంటే ఎక్కువ అభియోగాలను ఎదుర్కొన్నప్పుడు అతని చట్టబద్ధ బెయిల్ ను BNSS నిరాకరిస్తోంది.

- గతంలో CrPC ప్రకారం నిందితులకు అన్యాయమైన బాధలు కలిగించే సుదీర్ఘ విచారణలను నిరోధించె లక్ష్యంతో, ఒక నిందితుడు తన నేరానికి పొందే గరిష్ట శిక్షలో సగం శిక్షా కాలం పూర్తైన తర్వాత చట్టబద్ధమైన బెయిల్‌కు అనుమతి ఇచ్చేవారు. ఈ నిబంధాన్ ప్రకారమే ఇటీవల జెఎన్‌యు విద్యార్థి షర్జీల్ ఇమామ్‌కు ఢిల్లీ హైకోర్టు బెయిల్ మంజూరు చేసింది.

3 నూతన క్రిమినల్ చట్టాల అమలుకు ప్రభుత్వం సంసిద్ధత

- **శిక్షణ మరియు సమీకృత పాఠ్యాంశాలు:** న్యాయ నిపుణులను సన్నద్ధం చేసేందుకు 2024-25 విద్యా సంవత్సరం నుండి విశ్వవిద్యాలయ పాఠ్యాంశాల్లో కొత్త చట్టాలను పాఠ్యాంశాలుగా చేర్చాలని బార్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ ఇండియా నిర్దేశించింది.

- **అవగాహన మరియు ప్రచారం:** బ్యూరో ఆఫ్ పోలీస్ రీసెర్చ్ అండ్ డెవలప్‌మెంట్ (BPR&D) సహకారంతో ఒక ఇంటర్-మినిస్టీరియల్ గ్రూప్ కొత్త చట్టాల గురించి ప్రజలకు తెలియజేయడానికి సమగ్ర అవగాహన ప్రచార కార్యక్రమాన్ని నిర్వహిస్తోంది.
- **సాంకేతికతల అభివృద్ధి:** FIR నమోదు సామర్థ్యాలను మెరుగుపరుస్తూ నేరం మరియు నేరస్తుల ట్రాకింగ్ నెట్‌వర్క్ మరియు సిస్టమ్స్ కు సంబంధించి జాతీయ క్రైం రికార్డ్స్ బ్యూరో 23 కార్యాచరణ నవీకరణలను అమలు చేసింది.
- NIC అభివృద్ధి చేసిన eSakshya, NyayShruti, eSummon వంటి యాప్ లు నేర దృశ్యాలు, కోర్టు విచారణలు, ఎలక్ట్రానిక్ పద్ధతుల్లో సమన్ల జారీ వంటి వ్యవహారాల డిజిటల్ నమోదును సులభతరం చేస్తాయి.
- **కెపాసిటీ బిల్డింగ్ ప్రయత్నాలు:** కొత్త చట్టాలను సమర్థవంతంగా అమలు చేయడానికి పోలీసులు, జైలు అధికారులు, ప్రాసిక్యూటర్లు, న్యాయాధికారులు, ఫోరెన్సిక్ నిపుణులు మరియు కేంద్ర పోలీసు సంస్థలలో నైపుణ్యాలను పెంపొందించే లక్ష్యంతో BPR&D13 శిక్షణా మాడ్యూళ్లను రూపొందించింది.

1

రాజకీయాలు మరియు పాలన

సమతుల్య చట్టం: రిజర్వేషన్ల పెంపుపై పాట్నా హైకోర్టు తీర్పు విశ్లేషణ

వార్తల్లోని అంశం

- విద్య మరియు ఉపాధిలో వెనుకబడిన వర్గాలకు పెంచిన రిజర్వేషన్లను కొట్టివేస్తూ ఇటీవల పాట్నా హైకోర్టు తీసుకున్న నిర్ణయం రిజర్వేషన్లపై 50% పరిమితి ప్రాముఖ్యతను మరోసారి తెరపైకి తీసుకొచ్చింది.
- వెనుకబడిన తరగతుల రిజర్వేషన్లను 12 నుండి 18 శాతానికి, అత్యంత వెనుకబడిన వర్గాల (EBC) రిజర్వేషన్లను 18 నుండి 25 శాతానికి మరియు షెడ్యూల్డ్ కులాల రిజర్వేషన్లను 16 నుండి 20 శాతానికి, షెడ్యూల్డ్ తెగల రిజర్వేషన్లను 1 నుండి 2 శాతానికి మొత్తం రిజర్వేషన్ స్థాయిని 65 శాతానికి పెంచుతూ, కోటా చట్టాన్ని సవరించడానికి నితీష్ కుమార్ ప్రభుత్వం తీసుకున్న చర్య చెల్లుబాటు కాదని కోర్టు కొట్టివేసింది.
- ప్రస్తుతం అమల్లో ఉన్న రిజర్వేషన్ పరిమితిని అమలు చేయాలని చెప్పడం ద్వారా కులాల ఆధారంగా రిజర్వేషన్ ను విస్తరించాలన్న బీహార్ ఆలోచనలకు కోర్టు గండి కొట్టింది.
- **అఫర్మేటివ్ యాక్షన్**: విద్య, ఉద్యోగాలలో ప్రోత్సాహం, ప్రాధాన్యం ఇవ్వడం ద్వారా అట్టడుగు వర్గాల అవకాశాలను విస్తృతం చేయడానికి రూపొందించిన విధానమే అఫర్మేటివ్ యాక్షన్. భారత దేశంలోని రిజర్వేషన్ విధానం వలె, వివక్షను రూపుమాపి, వైవిధ్యాన్ని పెంపొందించడం దీని లక్ష్యం.

అఫర్మేటివ్ యాక్షన్ కు రాజ్యాంగ రక్షణలు:

సమానత్వానికి హామీ :

- రాజ్యాంగంలోని 15 మరియు 16 అధికరణలు విద్య మరియు ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలలో సమానత్వాన్ని ప్రోత్సహించడం, అఫర్మేటివ్ యాక్షన్ కు వీలు కల్పించడం ద్వారా సామాజిక న్యాయానికి వీలు కల్పిస్తాయి.

వెనుకబడిన తరగతుల కోసం ప్రత్యేక నిబంధనలు:

- OBCలకు లభించే 27% రిజర్వేషన్లకు కారణమైన 1992 నాటి ఇందిరా సాహ్నీ కేసులో వెలువడిన తీర్పును స్వాగతిస్తూ, మొత్తం రిజర్వేషన్లు 50%కు పరిమితం చేయడం ద్వారా OBC, ఎస్సీ, ఎస్టీ వంటి వెనుకబడిన వర్గాల అభ్యున్నతికి రాజ్యాంగం అనేక ప్రత్యేకమైన నిబంధనలను అమలు పరుస్తుంది.

క్రీమీ లేయర్ మినహాయింపు:

- రిజర్వేషన్ ప్రయోజనాల సమాన పంపిణీ లక్ష్యంగా సంవత్సరానికి రూ.8 లక్షలకు మించి ఆదాయం కలిగిన OBCలను రిజర్వేషన్ నుంచి మినహాయించాలని న్యాయస్థానాలు నిర్దేశించాయి.

EWS రిజర్వేషన్:

- సామాజిక ఐక్యతను ప్రోత్సహించడానికి ఆర్థికంగా వెనుకబడిన బలహీనవర్గాల (EWS) కోసం 10% కోటాకు 2022నాటి జన్హిత్ అభియాన్ కేసు ద్వారా అవకాశం లభించింది.

ముస్లిం రిజర్వేషన్:

- మొదట హిందువులలోని OBCలకు మాత్రమే పరిమితమైన OBC రిజర్వేషన్ లో కర్నాటక ప్రభుత్వం OBC కేటగిరీ కింద ముస్లింలకు 4% ఉప-కోటాను అమలు చేస్తుంది. ఈ నిర్ణయాన్ని తరువాత కోర్టులు కూడా సమర్థించాయి.

మరింత సమాచారం

- రిజర్వేషన్ సీలింగ్‌లపై న్యాయస్థానం దృఢమైన వైఖరిని కలిగి ఉన్నప్పటికీ, కోటా పెంపునకు అనుకూలంగా ఉన్న ప్రత్యేక పరిస్థితులు ఉన్నాయన్న బీహార్ ప్రభుత్వ వాదనను కోర్టు తోసిపుచ్చింది.
- ఇందిరా సహాని తీర్పు ప్రకారం అసాధారణ పరిస్థితుల్లో కోటా పెంపును గుర్తించిన కోర్టు, భౌగోళిక వెనుకబాటు వంటి కారణాలు మాత్రమే ఈ మినహాయింపు కిందకు వస్తాయని వ్యాఖ్యానించింది. ఇటువంటి పరిమితమైన దృక్కోణం బీహార్ వంటి వెనుకబడిన రాష్ట్రాలు ఎదుర్కొంటున్న విస్తృత సామాజిక-ఆర్థిక సవాళ్లను విస్మరిస్తున్నట్లు కనిపిస్తోంది. అంతేగాక, తమకు జరిగిన చారిత్రక అన్యాయాలను కోటా పెంపు ద్వారా ఎదుర్కోగలిగే వారి సామర్థ్యాన్ని కూడా అడ్డుకుంటుంది.

ఇందిరా సహాని కేసు

- భారతదేశంలో అఫర్మేటివ్ యాక్షన్ విధానాలకు వీలు కల్పించిన ప్రధానమైన కేసు ఇందిరా సహాని కేసు. దీనిని మండల్ కమిషన్ కేస్ అని కూడా పిలుస్తారు.
- 1992లో, తొమ్మిది మంది న్యాయమూర్తుల సుప్రీంకోర్టు బెంచ్ ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలలో ఇతర వెనుకబడిన తరగతుల (OBCలు) రిజర్వేషన్ల అమలును ప్రస్తావించింది.

- భారతదేశంలో సమానత్వం, సామాజిక న్యాయం మరియు రిజర్వేషన్ ప్రయోజనాల పరిధిపై చర్చలను ఈ తీర్పు తీవ్రంగా ప్రభావితం చేసింది.
- రిజర్వేషన్లపై ఈ పరిమితి న్యాయమైనదే కాక సహేతుకమైనదిగా పేర్కొంటూ రిజర్వేషన్లు 50% మించరాదని సుప్రీం కోర్టు తీర్పు చెప్పింది. అయితే అసాధారణ పరిస్థితులలో మినహాయింపులను అనుమతించినప్పటికీ దీనికి సంబంధించి ఎటువంటి వివరాలు పేర్కొనలేదు.
- రిజర్వేషన్ పరిమితులకు ఖచ్చితంగా కట్టుబడి ఉండాలని కోర్టు నొక్కిచెప్పడంతో రిజర్వేషన్ ను తప్పనిసరిగా పెంచాలని పేర్కొంటూ విడుదలైన అధ్యయనం యొక్క సమగ్రతపై అనుమానాలు వ్యక్తం అవుతున్నాయి. అభివృద్ధి ఆధారంగా మార్పులు చేర్పులు అనుమతించినప్పటికీ, అట్టడుగు, వెనుకబడిన వర్గాలకు ప్రాతినిధ్యం విస్తరించడంపై పరిమితులు విధించడం అసమానతలను కొనసాగించే ప్రమాదం ఉంది.
- అఫర్మేటివ్ యాక్షన్ అవసరాన్ని సమతుల్యం చేసే చట్టపరమైన పరిమితులతో కూడిన సూక్ష్మమైన విధానం రిజర్వేషన్ పరిమితులను ఉల్లంఘించకుండా సామాజిక ఐక్యతను పెంపొందించే సమర్థవంతమైన రిజర్వేషన్ విధానాన్ని రూపొందించగలదు.

లోక్‌సభ స్పీకర్ ఎన్నిక

వార్తల్లోని అంశం

- జూన్ 26, 2024న, అధికార BJP నేతృత్వంలోని NDA అభ్యర్థి ఓం బిర్లా 18వ లోక్‌సభ స్పీకర్‌గా వరుసగా రెండోసారి వాయిస్ ఓటు ద్వారా ఎన్నికయ్యారు.
- నేషనల్ డెమోక్రటిక్ అలయన్స్ (NDA) ప్రభుత్వం మరియు భారత ప్రతిపక్ష పార్టీల ఏకాభిప్రాయం సాధించడంలో విఫలమవడంతో 18వ లోక్‌సభలో భారతీయ జనతా పార్టీకి చెందిన ఓం బిర్లా మరియు కాంగ్రెస్‌కు చెందిన కొడికున్నిల్ సురేష్ మధ్య ప్రత్యేక స్పీకర్ ఎన్నిక జరిగింది.

స్పీకర్ ఎన్నిక జరిగిన సందర్భాలు

- స్వతంత్ర భారత చరిత్రలో, 1952, 1967 మరియు 1976లో కేవలం మూడు సందర్భాల్లో మాత్రమే స్పీకర్ స్థానం కోసం ఎన్నికలు జరిగాయి.

మొదటి లోక్ సభ (1952):

- **స్పీకర్ ఎన్నిక:** మొదటి సారి జరిగిన స్పీకర్ ఎన్నికల్లో జి.వి. మావలంకర్‌కు 394 ఓట్లు రాగా, శాంతారామ్ మోరేపై 55 ఓట్లు వచ్చాయి. ఇది లోక్‌సభ చరిత్రలో స్పీకర్ పదవికి జరిగిన మొదటి అధికారిక ఎన్నిక.

నాల్గవ లోక్ సభ (1967):

- **స్పీకర్ ఎన్నిక:** కాంగ్రెస్‌కు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్న నీలం సంజీవ రెడ్డి 278 ఓట్లతో తెన్నేటి విశ్వనాథన్‌పై 207 ఓట్లతో గెలుపొందారు.
- **ప్రత్యేకత:** అటల్ బిహారీ వాజ్‌పేయి విశ్వనాథన్ అభ్యర్థిత్వానికి మద్దతు ఇచ్చారు. నీలం సంజీవ రెడ్డి విజయం నాటి రాజకీయ క్రియాశీలతను నొక్కిచెప్పింది.

ఐదవ లోక్ సభ (1976):

- **స్పీకర్ ఎన్నిక:** కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వంలో క్యాబినెట్ మంత్రిగా పనిచేసిన G.S. ధిల్లాన్ రాజీనామా చేయడంతో బలిరామ్ భగత్ ఎన్నికయ్యారు.
- **ప్రత్యేకత:** ప్రధాని ఇందిరాగాంధీ ప్రకటించిన ఎమర్జెన్సీ కారణంగా ఐదవ లోక్ సభ పొడిగించడంతో ఈ ఎన్నికల అవసరం ఏర్పడింది.

ప్రొటెమ్ స్పీకర్

- భర్తృహరి మహతాబ్ రాష్ట్రపతిచే 18వ లోక్‌సభకు 'స్పీకర్ ప్రొటెమ్'గా నియమించబడ్డారు. ఈయన ఏడుసార్లు ఎంపీగా ఎన్నికయ్యారు,
- పూర్తిస్థాయి స్పీకర్ కోసం అధికారిక ఎన్నిక జూన్ 26న జరగనుంది. అధికార పార్టీ మిత్రపక్షాలలో ఒకరికి డిప్యూటీ స్పీకర్ పదవిని మంజూరు చేసే అవకాశాలు ఉన్నాయి. 10వ లోక్‌సభ (1991) నుంచి ఈ పదవిని సాంప్రదాయకంగా ప్రతిపక్షం నిర్వహిస్తుంది.

ప్రొటెం స్పీకర్ పాత్ర

- రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 94 ప్రకారం, లోక్‌సభ రద్దు తర్వాత నూతన లోక్ సభ ప్రారంభ సమావేశానికి ముందు వరకు లోక్‌సభ ప్రొటెం స్పీకర్ పదవిని కలిగి ఉంటుంది. స్పీకర్ స్థానం ఎప్పుడూ ఖాళీగా ఉండదని ఈ నిబంధన నిర్ధారిస్తుంది.
- రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 95(1) ప్రకారం, స్పీకర్ మరియు డిప్యూటీ స్పీకర్ స్థానాలు రెండూ ఖాళీగా ఉంటే, స్పీకర్ విధులను నిర్వహించేందుకు రాష్ట్రపతి ఒక లోక్ సభ సభ్యుడిని నియమిస్తారు. కొత్త లోక్‌సభ సమావేశాలు ప్రారంభమైనప్పుడు ఈ దృశ్యం తలెత్తుతుంది.
- కాబట్టి, పూర్తి స్థాయి స్పీకర్‌ను ఎన్నుకునే వరకు ఈ రాజ్యాంగ నిబంధన ప్రకారం 'ప్రొటెమ్ స్పీకర్'ను రాష్ట్రపతి నియమిస్తారు.
- 'ప్రో టెమ్' అనగా 'తాత్కాలికం' లేదా 'ప్రస్తుతానికి' అని అర్థం.
- రాజ్యాంగం లేదా లోక్‌సభ నిబంధనావళిలో స్పష్టంగా పేర్కొనబడనప్పటికీ, ప్రొటెమ్ స్పీకర్' అనే పదం 'పార్లమెంటరీ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖకు సంబంధించిన హ్యాండ్‌బుక్'లో వివరించబడి ఉంది.
- సాధారణంగా, అత్యంత సీనియర్ లోక్‌సభ సభ్యులలో ఒకరిని ప్రొటెమ్ స్పీకర్' గా ఎంపిక చేస్తారు. ఆ తర్వాత అతనితో రాష్ట్రపతి ప్రమాణ స్వీకారం చేయిస్తారు.
- ప్రొటెమ్ స్పీకర్' నూతన ఎంపీలతో ప్రమాణ స్వీకారం చేయిస్తారు. అంతేగాక పూర్తి స్థాయి స్పీకర్ ఎన్నిక ప్రక్రియను పర్యవేక్షిస్తారు.

స్పీకర్ - ఆచార సంప్రదాయాలు

- UKలో, నూతనంగా ఎన్నికైన సభలో నిష్పక్షపాతతను కాపాడేందుకు తను ప్రాతినిధ్యం వహించిన రాజకీయ పార్టీకి రాజీనామా చేస్తారు. నూతన సాధారణ సభ (హౌస్ ఆఫ్ కామన్స్)కు జరిగే ఎన్నికలలో

గత సభ స్పీకర్ స్వతంత్ర అభ్యర్థిగా పోటీ చేయడమనేది పార్లమెంటరీ కార్యకలాపాలకు అధ్యక్షత వహించే స్పీకర్ నిష్పక్షపాత విధానాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది.

- స్పీకర్ పదవీ బాధ్యతలు స్వీకరించిన తర్వాత తమ పార్టీలకు రాజీనామా చేయడానికి పదవ షెడ్యూల్ అనుమతించినప్పటికీ, ఇప్పటి వరకు ఏ స్పీకర్ కూడా ఇటువంటి రాజీనామా చేయలేదు. స్పీకర్ పదవిని స్వీకరించిన తర్వాత పార్టీకి రాజీనామా చేయడమనేది స్పీకర్ స్వతంత్రతను ప్రదర్శించడానికి మొదటి చర్యగా ఉపయోగపడుతుంది.
- డిప్యూటీ స్పీకర్ కూడా కీలకమైన రాజ్యాంగ పదవి. స్పీకర్ గైర్హాజరు లేదా ఆ స్థానంలో ఏ విధంగానైనా ఏర్పడిన ఖాళీని డిప్యూటీ స్పీకర్ భర్తీ చేస్తారు. 1991లో ప్రారంభమైన ప్రతిపక్షానికి డిప్యూటీ స్పీకర్ పదవిని అందించే సంప్రదాయం 16వ లోక్‌సభ వరకు కొనసాగింది. 17వ లోక్‌సభలో డిప్యూటీ స్పీకర్ ఎన్నిక జరగకపోవడం రాజ్యాంగ నిబంధనలకు విరుద్ధం.
- ప్రస్తుత లోక్‌సభలో ప్రతిపక్షానికి డిప్యూటీ స్పీకర్ పాత్రను కేటాయించే ఆరోగ్యకరమైన సంప్రదాయాన్ని పునరుద్ధరించడం అత్యవసరం.

పార్లమెంట్‌లో రాష్ట్రపతి ముర్ము ప్రసంగం

వార్తల్లోని అంశం?

- లోక్‌సభ ఎన్నికల ఫలితాల అనంతరం పార్లమెంటులో రాష్ట్రపతి ద్రౌపది ముర్ము చేసిన ప్రసంగంలో, మెడికల్ కాలేజీ అడ్మిషన్లు మరియు ప్రభుత్వ నియామక పరీక్షలను ప్రభావితం చేసే "పేపర్ లీక్" సంఘటనలపై దర్యాప్తు చేయడంలో ప్రభుత్వం యొక్క అచంచలమైన అంకితభావాన్ని ప్రధానంగా పేర్కొన్నారు.
- పరీక్షలు మరియు నియామకాల్లో పారదర్శకత మరియు సమగ్రతను కాపాడాల్సిన ప్రాధాన్యతను ఆమె నొక్కిచెప్పారు. రాజకీయ విబేధాలను పక్కనపెట్టి జాతీయ ప్రయోజనాలకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలని ఎంపీలను కోరారు.

మరిన్ని వివరాలు

రాష్ట్రపతి ప్రసంగంలోని ముఖ్యాంశాలు:

- 1975లో కాంగ్రెస్ నేతృత్వంలోని ఇందిరా గాంధీ ప్రభుత్వం విధించిన ఎమర్జెన్సీని రాష్ట్రపతి ముర్ము తీవ్ర ఖండించారు. ఈ చర్యను తీవ్రమైన రాజ్యాంగ ఉల్లంఘనగా పేర్కొన్నారు.
- ప్రతిపక్షమరియు ట్రెజరీ బెంచ్‌ల నుండి వ్యక్తం అయిన ప్రతిస్పందనల మధ్య, దేశంలో ప్రజాస్వామ్య విలువలు మరియు చట్టబద్ధ పాలన యొక్క ప్రాముఖ్యతను ఆమె పునరుద్ఘాటించారు.
- ఎలక్ట్రానిక్ ఓటింగ్ మెషీన్‌ల (EVMలు) వినియోగాన్ని ఎన్నికల నిర్వహణకు విశ్వసనీయమైన సాధనంగా రాష్ట్రపతి సమర్థిస్తూ పేపర్ బ్యాలెట్‌లను తిరిగి ప్రవేశపెట్టాలన్న డిమాండ్ ను తోసిపుచ్చారు. న్యాయమైన మరియు సురక్షితమైన ఎన్నికల ప్రక్రియలను నిర్ధారించడంలో EVMల సామర్థ్యాన్ని ఆమె నొక్కిచెప్పారు.
- ఈశాన్య రాష్ట్రాల్లో శాంతి, శ్రేయస్సును పెంపొందించడంలో ప్రభుత్వ నిబద్ధతను నొక్కిచెప్పారు.
- భారతదేశాన్ని ప్రపంచంలోని మూడో అతిపెద్ద ఆర్థిక వ్యవస్థగ రూపొందించే లక్ష్యంతో రూపొందించిన ప్రభుత్వ ఆర్థిక ఆశయాలను రాష్ట్రపతి ముర్ము వివరించారు.

ఎకానమీ మరియు ఫైనాన్స్:

- **అత్యంత వేగంగా అభివృద్ధి చెందుతున్న ప్రధాన ఆర్థిక వ్యవస్థ:**
  1. అంతర్జాతీయ సవాళ్లు ఉన్నప్పటికీ, వరుసగా రెండు త్రైమాసికాల్లో 7.5% కంటే ఎక్కువ వృద్ధి రేటును కొనసాగిస్తూ అత్యంత వేగంగా అభివృద్ధి చెందుతున్న ప్రధాన ఆర్థిక వ్యవస్థగా భారతదేశాన్ని రాష్ట్రపతి ప్రకటించారు. దివాలా మరియు దివాలా కోడ్ అమలులోకి వచ్చింది.
  2. గత 10 సంవత్సరాలలో భారతదేశ ఎగుమతులు USD 450 బిలియన్ నుండి USD 775 బిలియన్లకు పెరిగాయి.
  3. విదేశీ మారక నిల్వలు ప్రస్తుతం USD 600 బిలియన్ల కంటే ఎక్కువగా ఉన్నాయి.
- వృద్ధి మరియు స్వయం సమృద్ధి లక్ష్యంగా తయారీ, సేవలు మరియు వ్యవసాయ రంగాలను బలోపేతం చేసే విధంగా కేంద్ర బడ్జెట్‌లో ప్రణాళికలు రుపొందించడంపై ప్రభుత్వాన్ని శ్రద్ధను ప్రధానంగా పేర్కొన్నారు.

పరిశ్రమ:

1. ప్రపంచంలో మొబైల్ ఫోన్ల ఉత్పత్తిలో భారతదేశం రెండవ స్థానంలో ఉంది. గతంలో మాదిరిగా బొమ్మలను దిగుమతి చేసుకోకుండా ఎగుమతి చేయడం ప్రారంభించింది.
2. సుమారు 3.5 కోట్ల MSMEలు Udyam మరియు Udyam అసిస్ట్ పోర్టల్‌లో నమోదయ్యాయి. దాదాపు ఐదు లక్షల కోట్ల రూపాయల విలువైన MSME రుణాలకు ప్రభుత్వ గ్యారంటీ అందించింది. 2014కి ముందు అందించిన గ్యారంటీ కంటే ఇది ఆరు రెట్లు ఎక్కువ.
3. ఎలక్ట్రానిక్స్ మరియు ఫార్మాస్యూటికల్స్ వంటి 14 రంగాల్లో PLI పథకాలు ప్రవేశపెట్టబడ్డాయి.

శక్తి:

1. భారతదేశం 2030 నాటికి శిలాజేతర ఇంధనాల నుండి 50% స్థాపిత సామర్థ్యాన్ని సాధించాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
2. గత 10 సంవత్సరాలలో, శిలాజ ఇంధనం ఆధారిత శక్తి సామర్థ్యం 81 గిగావాట్ నుండి 188 గిగావాట్లకు పెరిగింది.
3. దేశ వ్యాప్తంగా 10,000 కి.మీ గ్యాస్ పైప్ లైన్ ఏర్పాటు చేసారు. వన్ నేషన్, వన్ గ్యాస్ గ్రిడ్ విధానం గ్యాస్ ఆధారిత ఆర్థిక వ్యవస్థను ప్రోత్సహిస్తోంది.

- **గిరిజన వ్యవహారాలు**: ప్రధానమంత్రి జన్మన్ యోజన పథకం బలహీన గిరిజన సమూహాల అభివృద్ధి లక్ష్యంలో భాగంగా గత దశాబ్ద కాలంలో, వేలాది గిరిజన గ్రామాలకు విద్యుత్ సౌకర్యం మరియు రహదారులు అందుబాటులోకి వచ్చాయి.
- **మహిళలు మరియు శిశు అభివృద్ధి**: లోక్‌సభ మరియు శాసన సభలలో మహిళలు ఎక్కువగా పాల్గొనేందుకు వీలుగా నారీ శక్తి వందన్ అధినియం చట్టం చేయబడింది.
- **విదేశీ వ్యవహారాలు**: ఆఫ్రికన్ యూనియన్‌కు G20లో శాశ్వత సభ్యత్వం అందించేందుకు ప్రభుత్వం తీవ్రమైన ప్రయత్నాలు చేసింది. భారత్-మధ్యప్రాచ్య (మిడిల్ ఈస్ట్) యూరప్ కారిడార్ అభివృద్ధిని ఈ సమ్మిట్‌లో ప్రకటించారు.
- బిజెపి ఎన్నికల మేనిఫెస్టోలో చేసిన వాగ్దానాన్ని నెరవేరుస్తూ ఆయుష్మాన్ భారత్ యోజన కింద 70 ఏళ్లు పైబడిన పౌరులకు ఉచిత వైద్య

చికిత్స వంటి కార్యక్రమాలను ముర్ము ప్రకటించారు. అయితే, ఆమె ప్రసంగంలో యూనిఫాం సివిల్ కోడ్ లేదా ఒకేసారి రాష్ట్ర అసెంబ్లీ మరియు పార్లమెంటరీ ఎన్నికల ప్రతిపాదన వంటి ఇతర మేనిఫెస్టో వాగ్దానాల ప్రస్తావన లేదు.

ఆయుష్మాన్ భారత్ యోజన

- ఆయుష్మాన్ భారత్ పథకాన్ని సెప్టెంబర్ 2018లో భారత ప్రభుత్వం ప్రారంభించింది. దీనిని ప్రధాన్ మంత్రి జన్ ఆరోగ్య యోజన (PMJAY) అనికూడా పిలుస్తారు.
- ఇది జాతీయ ఆరోగ్య విధానం 2017లో వివరించిన విధంగా యూనివర్సల్ హెల్త్ కవరేజ్ (UHC)ను సాధించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

రాష్ట్రపతి ప్రసంగం

- రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 87, పార్లమెంటులోని రెండు సభ (రాజ్యసభ మరియు లోక్‌సభ)లను ఉద్దేశించి రాష్ట్రపతి ప్రసంగించే రెండు సందర్భాల గురించి తెలియజేస్తుంది.
  1. ప్రతి సార్వత్రిక ఎన్నికల తర్వాత మొదటి సమావేశం ప్రారంభంలో, కొత్తగా ఏర్పాటైన లోక్‌సభ మొదటిసారి సమావేశమైనప్పుడు.
  2. ప్రతి సంవత్సరం మొదటి సమావేశం ప్రారంభంలో. దీనినే బడ్జెట్ సెషన్ అని పిలుస్తారు.
- **గమనిక:** రాజ్యాంగం (మొదటి సవరణ) చట్టం, 1951 ప్రకారం, సాధారణ ఎన్నికల తర్వాత మొదటి సమావేశం ప్రారంభంలో మరియు ఏటా మొదటి సమావేశం ప్రారంభంలో మాత్రమే ఉభయ సభలను ఉద్దేశించి రాష్ట్రపతి ప్రసంగాన్ని తప్పనిసరి చేయడానికి ఆర్టికల్ 87ను సవరించారు.
- ఈ ప్రసంగాల సమయంలో, భారత రాష్ట్రపతి ప్రభుత్వ ప్రాధాన్యతలను, రాబోయే సంవత్సరానికి సంబంధించిన ప్రణాళికలను పేర్కొంటూ విస్తృతమైన ఎజెండాతో కూడిన దిశానిర్దేశం చేస్తారు. ప్రభుత్వ ఎజెండాను సమగ్రంగా వివరించేందుకు ఈ ప్రసంగాలు ఉపయోగపడతాయి.
- ఈ రాష్ట్రపతి ప్రసంగాన్ని, బ్రిటన్‌లో 'సింహాసనం యొక్క ప్రసంగం' పేరుతో, పార్లమెంటు ఉభయ సభలలో 'ధన్యవాద తీర్మానం' పేరుతో పార్లమెంటులో చర్చిస్తారు. ఇది ప్రభుత్వ ఎజెండా మరియు విధానాలపై చర్చకు వీలు కల్పిస్తుంది.
- **రాష్ట్రపతి ప్రసంగం ప్రాముఖ్యత:** రాష్ట్రపతి ప్రసంగం పార్లమెంటు లక్ష్యాలను నిర్దేశిస్తుంది. ప్రభుత్వ విధానాలు మరియు ప్రాధాన్యతలను వివరిస్తుంది. జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ సమస్యలపై చర్చించడానికి మరియు అభిప్రాయాలను వ్యక్తం చేయడానికి పార్లమెంటుకు అవకాశం కల్పిస్తుంది.

ధన్యవాద తీర్మానం: రాష్ట్రపతి ప్రసంగానికి పార్లమెంటు ప్రతిస్పందన

- రాష్ట్రపతి చేసిన ప్రసంగానికి పార్లమెంటు ఉభయ సభలు కృతజ్ఞతలు లేదా ప్రశంసలను తెలియజేసే అధికారిక పార్లమెంటరీ విధానం ధన్యవాద తీర్మానం. ఓటు విధానం ద్వారా ఈ ధన్యవాద తీర్మానానికి ఓటు విధానం ద్వారా ఆమోదం లేదా తిరస్కరణ లభిస్తుంది.
- **ధన్యవాద తీర్మానానికి సవరణలు:** రాష్ట్రపతి ప్రసంగంలో పేర్కొన్న ప్రభుత్వ విధానాలలో లోపాలు లేదా ఇతర అంశాలకు సంబంధించి ప్రతిపక్ష సభ్యులు సవరణలను ప్రతిపాదించవచ్చు.
- **చర్చ ముగింపు:** చర్చల తర్వాత, చివర్లో ప్రధాన మంత్రి లేదా మరొక మంత్రి ప్రభుత్వ వైఖరిని స్పష్టం చేస్తారు. అనంతరం ధన్యవాద తీర్మానంపై సభలో ఓటు వేయబడుతుంది.
- **ప్రాముఖ్యత:** సభలో ధన్యవాద తీర్మానం తప్పనిసరిగా ఆమోదించబడాలి. లేకుంటే అది ప్రభుత్వ ఓటమికి సమానం. ప్రభుత్వంపై లోక్‌సభకు విశ్వాసం లేకపోవడాన్ని తెలియజేసే మార్గాల్లో ఇది ఒకటి.
- **పరిమితులు:** ఈ చర్చలో సభ సభ్యులు కేంద్ర ప్రభుత్వ ప్రత్యక్ష అధికార పరిధికి వెలుపల ఉన్న విషయాలను చర్చించరు. అంతేగాక, చర్చ సమయంలో రాష్ట్రపతి పేరును నేరుగా ప్రస్తావించకుండా రాష్ట్రపతి ప్రసంగంలో పేర్కొన్న ప్రభుత్వ విధానాలపై మాత్రమే దృష్టి సారిస్తారు.

పబ్లిక్ ఎగ్జామినేషన్స్ యాక్ట్.. మోసాన్ని ఎలా ఎదుర్కోగలదు

వార్తల్లోని అంశం

- ఫిబ్రవరిలో పార్లమెంట్ ఆమోదించిన చీటింగ్ నిరోధక చట్టమైన పబ్లిక్ ఎగ్జామినేషన్స్ (తప్పుడు మార్గాల నివారణ) చట్టం 2024ని అమలు చేయడానికి అవసరమైన నియమాలను కేంద్రం ఇటీవల నోటిఫై చేసింది. అధికారిక గెజిట్‌లో ప్రచురించబడిన తర్వాత జూన్ 21 నుండి ఈ చట్టం అమలులోకి వచ్చింది.
- పబ్లిక్ పరీక్షలలో సెంటర్ కోఆర్డినేటర్‌లు, వెన్యూ ఇన్‌చార్జ్‌లు మరియు ప్రాంతీయ అధికారులను నియమించడం వంటి అన్యాయమైన పద్ధతులను నిరోధించడానికి సిబ్బంది, ప్రజా ఫిర్యాదులు మరియు పెన్షన్ల మంత్రిత్వ శాఖ ద్వారా రుపొందించబడిన నిబంధనలతో కూడిన ఒక ఫ్రేమ్‌వర్క్ రుపొందించబడుతుంది.
- UGC-NET, CSIR UGC NET మరియు NEET PG పోటీ పరీక్షలను వాయిదా వేయడం వల్ల ప్రతిపక్షాల నుండి మరియు దేశవ్యాప్తంగా నిరసన తెలుపుతున్న విద్యార్థుల నుండి ప్రభుత్వం తీవ్రమైన ఒత్తిడిని ఎదుర్కొంది.
- NEET UG పేపర్ లీక్‌పై బీహార్‌లో లభించిన వివరాల ఆధారంగా సీబీఐ విచారణ జరుపుతోంది.

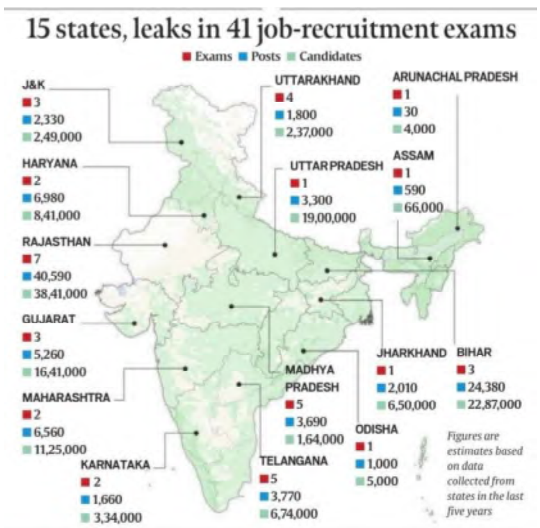

నిబంధనల పరిశీలన

కంప్యూటర్ ఆధారిత పరీక్ష:

- అభ్యర్థి నమోదు, కేంద్ర నిర్ధారింపునకు అనుగుణంగా ప్రశ్న పత్రాల పంపిణీ, జవాబు మూల్యాంకనం మరియు తుది సిఫార్సుల వరకు కంప్యూటర్ ఆధారిత పరీక్షల (CBT) అన్ని దశల వివరాలను ఈ నిబంధనలు నిర్వచించాయి.
- ఈ నిబంధనలప్రకారం, సంబంధిత భాగస్వాములను సంప్రదించి CBTలకు సంబంధించిన నిబంధనలు, ప్రమాణాలు మరియు మార్గదర్శకాలను రూపొందించడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆధ్వర్యంలోని నేషనల్ రిక్రూట్‌మెంట్ ఏజెన్సీ బాధ్యత వహిస్తుంది. ఈ నిబంధనలను ఖరారు చేసిన తర్వాత కేంద్రం అధికారికంగా తెలియజేస్తుంది.
- పబ్లిక్ పరీక్షా కేంద్ర నమోదు, CBT సెంటర్ భౌగోళిక అవసరాలు, సీటింగ్ లేఅవుట్, కంప్యూటర్ నోడ్ స్పెసిఫికేషన్‌లు, సర్వర్ మరియు నెట్‌వర్క్ ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ కోసం ప్రామాణిక ఆపరేటింగ్ విధానం (SOP), ఎలక్ట్రానిక్ ప్లాట్‌ఫారమ్, అభ్యర్థుల చెక్-ఇన్, బయోమెట్రిక్ రిజిస్ట్రేషన్, సెక్యూరిటీ ప్రోటోకాల్‌లు, ప్రశ్నపత్రాల నిర్వహణ, ఇన్విజిలేషన్ మరియు పరీక్షానంతర విధానాలతో సహా భౌతిక, డిజిటల్ అవస్థాపన మరియు ఇతర కార్యకలాపాలకు సంబంధించిన వివరాలను ఈ నిబంధనలు, ప్రమాణాలు మరియు మార్గదర్శకాలు పేర్కొంటాయి.

సెంటర్ కోఆర్డినేటర్:

- పబ్లిక్ ఎగ్జామినేషన్ కోసం సెంటర్ కోఆర్డినేటర్ నియామకాన్ని ఈ నిబంధనలు వివరిస్తాయి. ఈ కోఆర్డినేటర్ వివిధ ప్రభుత్వ సంస్థలలో పనిచేస్తున్న ప్రస్తుత లేదా రిటైర్డ్ ఉద్యోగి కావచ్చు.
- ఈ నిబంధనల ప్రకారం, సెంటర్ కోఆర్డినేటర్ పబ్లిక్ ఎగ్జామినేషన్ అథారిటీ ప్రతినిధిగా వ్యవహరిస్తారు. సర్వీస్ ప్రొవైడర్ కార్యకలాపాలను సమన్వయం చేయడం, పరీక్షా నిబంధనలు, ప్రమాణాలు మరియు మార్గదర్శకాలకు అనుగుణంగా ఉండేలా చూసుకోవడం ఇతని బాధ్యతలు.
- అంతేకాకుండా, ఈ చట్టంలో పేర్కొన్న "సేవా ప్రదాత" అనే పదం నిర్వచనాన్ని కూడా ఈ నిబంధనలు వివరిస్తాయి.

ఈ చట్టం పరిధిలోకి వచ్చే పరీక్షలు

- ఈ చట్టంలోని షెడ్యూల్ లో పేర్కొన్న పబ్లిక్ ఎగ్జామినేషన్ అథారిటీ లేదా కేంద్ర ప్రభుత్వం నోటిఫై చేసిన ఇతర సంస్థలైన నిర్వహించే ఏ పరీక్షనయినా పబ్లిక్ పరీక్షగా పబ్లిక్ ఎగ్జామినేషన్స్ (తప్పుడు మార్గాల నివారణ) చట్టం, 2024లోని సెక్షన్ 2(కె) నిర్వచిస్తోంది.
- **ఈ షెడ్యూల్‌లో ఐదు పబ్లిక్ పరీక్షా సంస్థలు ఉన్నాయి:** యూనియన్ పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్ (UPSC), స్టాఫ్ సెలక్షన్ కమిషన్ (SSC), రైల్వే రిక్రూట్‌మెంట్ బోర్డులు (RRBs), ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ బ్యాంకింగ్ పర్సనల్ సెలక్షన్ (IBPS), మరియు నేషనల్ టెస్టింగ్ ఏజెన్సీ (NTA).
- అన్ని కేంద్ర ప్రభుత్వ మంత్రిత్వ శాఖలు లేదా విభాగాలు మరియు వాటి అనుబంధ కార్యాలయాల సిబ్బంది నియామకం కూడా ఈ చట్టం పరిధిలోకి వస్తుంది.
- ఒక నోటిఫికేషన్ ద్వారా కొత్త సంస్థలను ఈ షెడ్యూల్‌లో చేర్చే హక్కు కేంద్ర ప్రభుత్వానికి ఉంది.
- పరీక్ష నిర్వహణ సంస్థ ద్వారా గుర్తించబడిన వ్యక్తిని లేదా వ్యక్తికీ సహాయకారుడిని ఈ పరీక్షల్లో 'అభ్యర్థి'గా ఈ చట్టం నిర్వచించింది.

ఈ చట్టం ప్రకారం అన్యాయమైన చర్యలు ఏవి?

- నగదు లేదా ఏదైనా ఇతర తప్పుడు ప్రయోజనం కోసం పబ్లిక్ పరీక్షల్లో తప్పుడు మార్గాలను లేదా పద్ధతులను అవలంబించే 15 చర్యలను చట్టంలోని సెక్షన్ 3 గుర్తిస్తుంది. పబ్లిక్ పరీక్షలలో దుష్ప్రవర్తనను నిర్ధారించే చర్యలు:
- **లీకేజీ:** ప్రశ్న పత్రాలు, జవాబు 'కీ'లు లేదా వాటిలో ఏదైనా భాగాన్ని అక్రమంగా బయటపెట్టడం లేదా పొందడం.
- **అనధికార అనుమతి పొందడం:** అనుమతి లేకుండా ప్రశ్న పత్రాలు లేదా ఆప్టికల్ మార్క్ రికగ్నిషన్ రీ-స్పాన్స్ షీట్‌లను పొందడం.
- **ట్యాంపరింగ్:** ఆప్టికల్ మార్క్ రికగ్నిషన్ రెస్పాన్స్ షీట్లతో సహా ఆన్సర్ షీట్లను మార్చడం.
- **పరిష్కారాలను అందించడం:** పబ్లిక్ పరీక్షల సమయంలో అనధికార వ్యక్తుల ప్రశ్నలకు సమాధానాలు ఇవ్వడం.
- **అభ్యర్థులకు సహాయం చేయడం:** పబ్లిక్ పరీక్షల సమయంలో అభ్యర్థులకు ప్రత్యక్షంగా లేదా పరోక్షంగా సహాయం చేయడం.
- ఎంపిక చేయబడిన లేదా ర్యాంకింగ్ జాబితాలోని అభ్యర్థులకు సంబంధించిన కీలకమైన పత్రాలను సవరించడం, కంప్యూటర్ సిస్టమ్‌లను ట్యాంపరింగ్ చేయడం, నకిలీ వెబ్‌సైట్‌లను సృష్టించడం మరియు మోసపూరిత పరీక్షలను నిర్వహించడం లేదా మోసపూరిత ప్రయోజనాల కోసం నకిలీ పత్రాలను జారీ చేయడం వంటి కార్యకలాపాలను కూడా ఈ విభాగం నిషేధిస్తుంది.
- కొత్తగా ప్రకటించిన నిబంధనలు ఒక సమగ్ర విధానాన్నే కాక తప్పుడు మార్గాలతో కూడిన సంఘటనలను గుర్తించే ఒక విధానాన్ని రూపొందిస్తాయి.
  1) "తప్పుడు మార్గంలో ఏదైనా సంఘటన జరిగినప్పుడు లేదా ఇతర నేరం జరిగినప్పుడు, వేదిక ఇన్‌చార్జి ఫారమ్ 1ని ఉపయోగించి తమ పరిశీలన అంశాలను పొందుపరుస్తూ ఒక నివేదిక రూపొందించాలి. ఈ నివేదికను కేంద్ర సమన్వయకర్త ద్వారా ప్రాంతీయ అధికారికి అందించాలి. నేరానికి సంబంధించి తొలి ఫిర్యాదు పత్రం దాఖలు చేయడానికి వీలైన ప్రాథమిక ఆధారాలు లభ్యమైతే సంబంధిత చర్యలను ప్రారంభించాల్సిన అవసరం ఉంది" అని నియమాలు పేర్కొంటున్నాయి.
  2) "సేవలు అందించే విభాగానికి చెందిన నిర్వహణ లేదా బోర్డ్ స్థాయి కంటే దిగువన ఉన్న వ్యక్తులు తప్పుడు పద్ధతుల్లో నిమగ్నమైనప్పుడు లేదా అటువంటి సంఘటనలను సంబంధిత విభాగాలకు తెలియజేయడంలో విఫలమైనప్పుడు, సెంటర్ కోఆర్డినేటర్ తప్పనిసరిగా ఫారం 2ని ఉపయోగించి ప్రాంతీయ అధికారికి తెలియజేయాలి. సేవా విభాగానికి చెందిన ఏ ప్రతినిధి అయినా పరీక్షా కేంద్ర స్థాయి కార్యక్రమాల్లో పాల్గొన్నట్టు దర్యాప్తులో నిర్ధారణ అయిన పక్షంలో తొలి దర్యాప్తు నివేదికను నమోదు చేయమని సెంటర్ కోఆర్డినేటర్‌ను ప్రాంతీయ అధికారి ఆదేశిస్తారు."
- వివిధ సర్వీస్ ప్రొవైడర్ల కార్యకలాపాల నిర్వహణ, పర్యవేక్షణ, సమన్వయం కోసం, మరియు నిర్దేశించిన ప్రమాణాలు మరియు మార్గదర్శకాలకు అనుగుణంగా పరిక్షల నిర్వహణ జరిగేలా చూసేందుకు సేవల విభాగం తరఫున నియమితమైన వ్యక్తిని వెన్యు ఇంచార్జ్ గా ఈ నిబంధనలు నిర్వచించాయి.

చట్టం హేతుబద్ధత

- ఇటీవలి పేపర్ లీక్‌ల చుట్టూ తలెత్తుతున్న వివాదాలు ఇటువంటి సమస్యల నివారణకు ఒక చట్టం అవసరం అనే విషయాన్ని నొక్కి చెబుతున్నాయి. అంతేగాక, భవిష్యత్తులో పరీక్షల నిర్వహణలో తలెత్తే తప్పుడు పద్ధతులు లేదా సంఘటనలు ఈ చట్టం ద్వారా విచారించబడతాయి.
- ఇటీవలి కాలంలో, దేశవ్యాప్తంగా జరిగిన నియామక పరీక్షలలో గణనీయమైన సంఖ్యలో ప్రశ్నపత్రాల లీక్‌లు జరిగాయి. గత ఐదేళ్లలో 16 రాష్ట్రాల్లో కనీసం 48 పేపర్ లీక్‌ల సంఘటనలు, ప్రభుత్వ ఉద్యోగాల నియామక ప్రక్రియకు అంతరాయం కలిగించడంతోపాటు దాదాపు 1.2 లక్షల ఉద్యోగ స్థానాలకు, 1.51 కోట్ల మంది దరఖాస్తుదారులపై ప్రభావం చూపినట్లు ఒక వార్తా సంస్థ చేసిన పరిశోధనలో వెల్లడైంది.
- పబ్లిక్ పరీక్షల నిర్వహణలో జరిగే అవకతవకలు జాప్యాలు మరియు రద్దులకు ఎలా దారి తీస్తూ, లక్షలాది మంది యువతపై చూపే ప్రతికూల ప్రభావాన్ని చట్టంలో "లక్ష్యాలు మరియు కారణాల ప్రకటన" హైలైట్ చేసింది. తప్పుడు విధానాలను పరిష్కరించడానికి నిర్దిష్ట చట్టం లేకపోవడం అనేది పరీక్షా వ్యవస్థలో ఉన్న దుర్బలత్వాన్ని, దోపిడీని ఎదుర్కోవడానికి సమగ్ర కేంద్ర చట్టాన్ని రూపొందించడం అవసరాన్ని సృష్టించింది.
- పబ్లిక్ పరీక్షా వ్యవస్థలో పారదర్శకత, న్యాయబద్ధత మరియు విశ్వసనీయతను పెంపొందించడం, ఔత్సాహిక యువత నిజాయితీతో కూడిన కృషి వృధా కాకుండా భవిషత్తులో తగిన ప్రతిఫలం అందేలా చూడటం ఈ చట్టం లక్ష్యం. ఈ చట్టాన్ని అతిక్రమించిన వారికి రూ. 1 కోటి వరకు జరిమానా మరియు గరిష్టంగా 10 సంవత్సరాల జైలు శిక్ష విధించబడుతుంది.
- పరీక్షల నిర్వహణ మరియు భద్రతకు సంబంధించి ప్రామాణిక విధానాన్ని ప్రోత్సహిస్తూ, రాష్ట్రాలు స్వచ్ఛందంగా అవలంభించేందుకు వీలుగా ఈ చట్టం ఒక బ్లూప్రింట్‌గా పనిచేస్తుంది.

ముగింపు:

- 2024 పబ్లిక్ పరీక్షా చట్టం భారతదేశ విద్యా వ్యవస్థకు కీలకమైనది, పరీక్షలలో పారదర్శకతను మెరుగుపరుస్తుంది. కఠినమైన తప్పుడు పద్ధతుల నిరోధక చర్యలతో కూడిన ఈ చట్టం, పరిక్ష మూల్యాంకనంలో ప్రతిభను, సమగ్రతను ప్రోత్సహిస్తూ, పరీక్షలను సమర్థతకు నిజమైన సూచికలుగా రూపొందిస్తుంది. ఇది దేశవ్యాప్తంగా విద్యావ్యవస్థ పురోగతిని పెంపొందించడంలో కీలకమైన మూల్యాంకన ప్రక్రియపై నమ్మకాన్ని పెంచుతుంది.

రాష్ట్రం పేరును 'కేరళం'గా మార్చుతూ కేరళ అసెంబ్లీ తీర్మానం

వార్తల్లోని అంశం

- రాజ్యాంగంలో తమ రాష్ట్రం పేరును "కేరళం"గా మార్చాలని కేంద్రాన్ని కోరుతూ కేరళ అసెంబ్లీ జూన్ 24న చేసిన తీర్మానం ఏకగ్రీవంగా ఆమోదం పొందింది. గత ఏడాది కాలంలో ఇలాంటి తీర్మానాన్ని ఆమోదించడం ఇది రెండోసారి.

తీర్మానం వివరాలు

- కేరళ ముఖ్యమంత్రి పినరయి విజయన్ ప్రతిపాదించిన తీర్మానం ఈ విధంగా ఉంది: "మలయాళంలో మన రాష్ట్రం పేరు కేరళం. అయితే, రాజ్యాంగంలోని మొదటి షెడ్యూల్‌లో మన రాష్ట్రం పేరు కేరళ అని వ్రాయబడింది. రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 3 ద్వారా కేరళ రాష్ట్రం పేరును "కేరళం"గా మార్చుతూ తగిన చర్యలు తీసుకోవాలని కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని ఈ అసెంబ్లీ ఏకగ్రీవంగా అభ్యర్థిస్తుంది".
- ఇటువంటి ఒక తీర్మానాన్ని గతేడాది ఆగస్టు 9న కూడా ఆమోదించారు. కాని, కొన్ని సాంకేతిక సమస్యల కారణంగా మళ్లీ ప్రవేశపెట్టాల్సి వచ్చిందని ముఖ్యమంత్రి స్పష్టం చేశారు. ఆ తీర్మానం రాజ్యాంగంలోని మొదటి షెడ్యూల్‌కు, అదేవిధంగా అధికారిక భాషలను జాబితాను పేర్కొన్న ఎనిమిదవ షెడ్యూల్‌కు కూడా సవరణను కోరింది. అయితే, ఈ తీర్మానంలో ఈ డిమాండ్ కు తగిన అక్షర రూపం ఇవ్వకపోవడంతో, తీర్మానాన్ని సవరించి పునఃప్రవేశపెట్టాల్సి వచ్చింది.

"కేరళం" పేరుకు ఉన్న హేతుబద్ధత

- ఆంగ్లంలో "కేరళ" అనే పదం "కేరళం" అనే మలయాళీ పదానికి అనుగుణంగా ఉంటుంది.
- ఈ శబ్దవ్యుత్పత్తి మూలాల చుట్టూ వివిధ సిద్ధాంతాలు ఉన్నాయి. ఈ పదం మొట్టమొదటి ప్రస్తావన క్రీ. పూ 257 నాటి అశోక చక్రవర్తి రాతి శిలా శాసనంలో ఉంది.
- సంస్కృతంలో "కేరళ కుమారుడు" అని అనువదించబడిన "కేరళపుత్ర", అనే పదం దక్షిణ భారతదేశంలోని ప్రాథమిక రాజ్యాలలో ఒకటైన చేర రాజవంశాన్ని సూచిస్తుంది.
- జర్మన్ భాషా శాస్త్రవేత్త డాక్టర్ హెర్మన్ గుండర్ట్ ప్రకారం కెనరీస్ (లేదా కన్నడ)లో "కేరం" అనే పదం "చేరం" అనే పదాన్ని సూచిస్తుంది. ఈ చేరం అనే పదం గోకర్ణ (కర్ణాటక) మరియు కన్యాకుమారి (తమిళనాడు, భారతదేశం యొక్క దక్షిణ కొన) మధ్య తీర ప్రాంతాన్ని సూచిస్తుంది. పాత తమిళంలో "చేరడం" అని అర్థాన్నిచ్చే "చేర్"అనే పదంలో దీని మూలాలు ఉండవచ్చు.

కేరళ రాష్ట్ర పరిణామం

- మద్రాసు ప్రెసిడెన్సీలోని మలబార్ జిల్లాలో ట్రావెన్‌కోర్ మరియు కొచ్చిన్ వంటి రాచరిక సంస్థానాలను విలీనం చేయాలనే లక్ష్యంతో 1920లలో ఏకీకృత మలయాళం మాట్లాడే రాష్ట్రం కోసం ఉద్యమం సాగింది.
- స్వాతంత్ర్యం తరువాత, జూలై 1, 1949న, మలయాళం మాట్లాడే రెండు రాచరిక సంస్థానాలు కలిసి ట్రావెన్‌కోర్-కొచ్చిన్‌గా ఏర్పడ్డాయి.
- భాషా ప్రాతిపదిక రాష్ట్రాల ఏర్పాటు కోసం నియమించిన రాష్ట్ర పునర్వ్యవస్థీకరణ కమిషన్ సిఫార్సు తర్వాత కేరళ రాష్ట్ర ఏర్పాటు ఖరారు చేయబడింది. సయ్యద్ ఫజల్ అలీ నేతృత్వంలోని కమిషన్, మలబార్ జిల్లాతో పాటు మలయాళం మాట్లాడే జనాభా ఉన్న కాసరగోడ్ తాలూకా ప్రాంతాన్ని కలిపి నూతన రాష్ట్రాన్ని ప్రతిపాదించింది. ట్రావెన్‌కోర్‌లోని నాలుగు దక్షిణ తాలూకాలైన తోవాలా, అగస్తీశ్వరం, కల్‌కులం మరియు విలయంకోడ్‌లతో పాటు షెంకోట్టైలోని కొన్ని ప్రాంతాలను మినహాయించాలని (ఈ ప్రాంతాలు ఇప్పుడు తమిళనాడులో భాగంగా ఉన్నాయి) సూచించింది.
- కేరళ రాష్ట్రం అధికారికంగా నవంబర్ 1, 1956న ఉనికిలోకి వచ్చింది.

ఒక ఆయుధంగా PMLA: హేమంత్ సోరెన్ కేసు

వార్తల్లోని అంశం

- జార్ఖండ్ మాజీ ముఖ్యమంత్రి హేమంత్ సోరెన్ ఇటీవల బెయిల్ విడుదల ఎన్‌ఫోర్స్‌మెంట్ డైరెక్టరేట్ వ్యవహారశైలిపై పలు ఆందోళనలు రేకెత్తిస్తోంది.
- వారు కేవలం అరెస్టు చేసే ఉద్దేశంతోనే రాజకీయ ప్రత్యర్థులపై మనీ-లాండరింగ్ కేసులు పెడుతున్నారని విమర్శలు ఎదుర్కొంటున్నారు.

మరిన్ని వివరాలు

- మనీలాండరింగ్ నిరోధక చట్టం (PMLA) కింద, నేరానికి తగిన సాక్ష్యం లేనప్పుడు మాత్రమే బెయిల్ మంజూరు చేయబడుతుంది. ఈ కేసులో త్వరలో అరెస్టు కానున్నందున ముఖ్యమంత్రి పదవికి రాజీనామా చేసిన సోరెన్ ఐదు నెలల కస్టడీలో గడిపాడు.
- అక్రమ భూసేకరణ మరియు ఫోర్జరీకి సంబంధించిన కేసులో తగిన సాక్ష్యాధారాలు లేవని పేర్కొంటూ జార్ఖండ్ హైకోర్టు న్యాయమూర్తి రోంగోన్ ముఖోపాధ్యాయ సోరెన్ కు బెయిల్ మంజూరు చేశారు.
- ఊహాగానాల ఆధారంగా రాజకీయ ప్రముఖులను అదుపులోకి తీసుకోవడంలో తొందరపాటును పేర్కొంటూ, ED ఆరోపణల సహేతుకతను కోర్టు ప్రశ్నించింది.

డైరెక్టరేట్ ఆఫ్ ఎన్‌ఫోర్స్‌మెంట్ (ED) గురించి

- ఆర్థిక మరియు రెవెన్యూ మంత్రిత్వ శాఖ పరిధిలో పనిచేసే ఎన్‌ఫోర్స్‌మెంట్ డైరెక్టరేట్ (ED), మనీలాండరింగ్, విదేశీ మారకపు ఉల్లంఘనల వంటి ఇతర ఆర్థిక నేరాలను పరిశోధించే బాధ్యతను కలిగి ఉంది.
- ఇది COFEPOSA, FEMA, PMLA మరియు FEOA వంటి కీలక చట్టాలను అమలు చేస్తుంది.
- మనీలాండరింగ్ నిరోధక చట్టం (PMLA) మనీలాండరింగ్‌ను నిరోధించడానికి మరియు FATF సిఫార్సులకు అనుగుణంగా మనీలాండరింగ్ కార్యకలాపాల ద్వారా పొందిన ఆస్తులను స్వాధీనం చేసుకోవడానికి అనుమతించడం కోసం రూపొందించబడింది.
- PMLA ప్రకారం ఎటువంటి ముందస్తు సమాచారం ఇవ్వకుండా ఎవరినైనా నిర్బంధించటం, అరెస్టులు మరియు ప్రత్యక్ష చర్యలు తీసుకునే అధికారాలు EDకి ఉన్నాయి. ఉగ్రవాదం, కాపీరైట్ ఉల్లంఘనలు వంటి వివిధ నేరాల దర్యాప్తు, నేర కార్యకలాపాలు మరియు వర్చువల్ డిజిటల్ ఆస్తుల (VDA) ద్వారా సంపాదించిన ఆస్తులను స్వాధీన అధికారం కల్పిస్తూ కొన్ని సవరణలు ED పరిధిని విస్తరించాయి.
- అవినీతి కేసుల్లో రాష్ట్రాల అవసరం తప్పనిసరి అయిన CBI వలె కాకుండా PMLA ప్రకారం ED అధికార పరిధి రాష్ట్రాల అనుమతితో సంబంధం లేకుండా దేశవ్యాప్తంగా విస్తరించింది.
- విచారణ ఫలితాలను ముందస్తుగా అంచనా వేయకుండా నిరోధించడానికి సుప్రీంకోర్టు బెయిల్ నిబంధనలను సవరించిన నేపథ్యంలో PMLA ప్రకారం బెయిల్ నిబంధనలు మరియు నిందితుల వాంగ్మూలాల ఆమోదయోగ్యత చర్చనీయాంశం అయ్యాయి.

నకిలీ వార్తల నుంచి ప్రజల రక్షణకు వాస్తవ తనిఖీ విభాగం అవసరం: బొంబాయి హై కోర్టులో కేంద్రం

వార్తల్లోని అంశం

- ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ (మధ్యవర్తి మార్గదర్శకాల) రూల్ 3(1)(బి)(v) మరియు డిజిటల్ మీడియా ఎథిక్స్ కోడ్) నియమాలు, 2021 ను సవాలు చేస్తూ హాస్యనటుడు కునాల్ కమ్రా మరియు ఇతరులు దాఖలు చేసిన పిటిషన్‌లకు ప్రతిస్పందనగా కేంద్ర ప్రభుత్వం వాదనలు వినిపించే ప్రక్రియను బాంబే హైకోర్టులోని టైబ్రేకర్ జడ్జి అయిన జస్టిస్ ఎ.ఎస్. చందూర్కర్ పర్యవేక్షించారు.
- సోషల్ మీడియా ప్లాట్‌ఫారమ్‌లలో ప్రభుత్వ కార్యకలాపాలకు సంబంధించిన నకిలీ, తప్పుడు మరియు తప్పుదారి పట్టించే సమాచారాన్ని గుర్తించే లక్ష్యంతో వాస్తవ-తనిఖీ యూనిట్ (FCU)ని ఏర్పాటు చేయడానికి ఈ నియమం ప్రభుత్వానికి అవకాశం కలిపిస్తుంది.

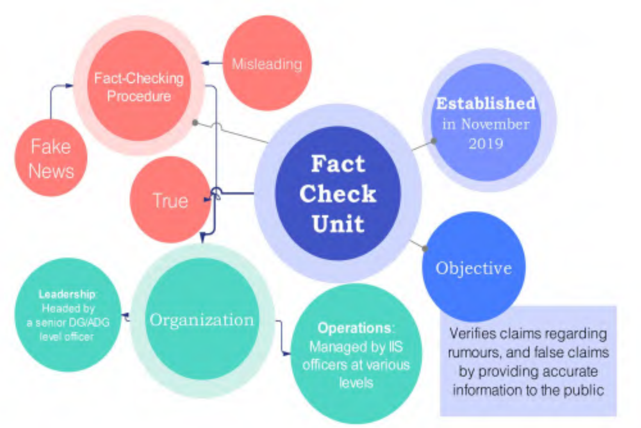

వాస్తవ తనిఖీ యూనిట్ (FCU)

- **స్థాపన:** భారత ప్రభుత్వానికి సంబంధించిన నకిలీ వార్తలను ఎదుర్కోవడానికి 2019, నవంబర్ లో వాస్తవ తనిఖీ యూనిట్ (FCU)ను ప్రెస్ ఇన్ఫర్మేషన్ బ్యూరో (PIB) ద్వారా ప్రారంభించింది.
- **లక్ష్యం:** ప్రభుత్వ విధానాలు, నిబంధనలు, ప్రకటనలు మరియు అపోహలు, పుకార్లు మరియు తప్పుడు క్లెయిమ్‌లను గుర్తించి ప్రజలకు ఖచ్చితమైన సమాచారాన్ని అందించేందుకు సంబంధించిన వాదనలను ఈ యూనిట్ ధృవీకరిస్తుంది,.

సంస్థ:

- **నేతృత్వం:** భారత సమాచార సేవా విభాగం (IIS) యొక్క సీనియర్ DG/ADG స్థాయి అధికారి నేతృత్వంలో పనిచేస్తుంది.
- **కార్యకలాపాలు:** వివిధ స్థాయిలలో IIS అధికారులచే రోజువారీ నిర్వహణ
- **నివేదన:** భారత ప్రభుత్వ ప్రధాన ప్రతినిధిగా పనిచేస్తున్న PIBకి చెందిన ప్రిన్సిపల్ డైరెక్టర్ జనరల్ కు ఈ సంస్థ నివేదిస్తుంది.
- **వాస్తవ తనిఖీ విధానం:** సమాచారాన్ని PIBకి చెందినా వాస్తవ తనిఖీ యూనిట్ మూడు రకాలుగా వర్గీకరిస్తుంది.

- **నకిలీ వార్తలు:** హాని లేదా నష్టం కలిగించే ఉద్దేశ్యంతో నిమిత్తం లేకుండా, పూర్తిగా తప్పుడు, ప్రేక్షకులను మోసం చేసే లేదా తారుమారు చేసే అవకాశం ఉన్న సమాచారాన్ని నకిలీ వార్తలుగా గుర్తిస్తుంది.
- **తప్పుదారి పట్టించేవి:** పాఠకులను మోసానికి లేదా అపార్థానికి దారితీసే అవకాశం ఉన్న వక్రీకరించబడిన వాస్తవాలు లేదా గణాంకాలను ఎంపిక చేసి ప్రదర్శించే సమాచారం.
- **నిజం:** వాస్తవ-తనిఖీ యూనిట్ ద్వారా వాస్తవంగా మరియు ఖచ్చితమైనదిగా ధృవీకరించబడిన సమాచారం.

వాస్తవ-తనిఖీ మెకానిజం:

- **అభ్యంతరాల నిర్వహణ:** వినియోగదారులు WhatsApp, ఇమెయిల్ లేదా వెబ్ పోర్టల్ ద్వారా లేవనెత్తే అభ్యంతరాలలో భారత ప్రభుత్వానికి సంబంధించిన ప్రతి దాన్ని ఈ యూనిట్ చర్య తీసుకోదగిన అభ్యంతరంగా గుర్తిస్తుంది.
- **ధృవీకరణ ప్రక్రియ:** ప్రభుత్వ అధికారిక ఓపెన్ సోర్స్ సమాచారం, సాంకేతిక సాధనాలు మరియు సంబంధిత ప్రభుత్వ సంస్థల సహకారంతో అభ్యంతరాలను, లేదా నకిలీ వార్తల కచ్చితమైన, కఠినమ్కైన పునపరిశీలన ఉంటుంది.
- PIB వాస్తవ తనిఖీ యూనిట్ (PIB-FCU)ని కేంద్ర ప్రభుత్వ వాస్తవ తనిఖీ యూనిట్‌గా ప్రకటించడంలో ప్రభుత్వ హేతుబద్ధత:
- **నకిలీ వార్తల పర్యవేక్షణ:** ఆన్‌లైన్‌లో నకిలీ వార్తలు మరియు తప్పుడు సమాచారాన్ని గుర్తించి, దానివల్ల సమాజానికి జరిగే హాని నుంచి రక్షించడం PIB- వాస్తవ తనిఖీ యూనిట్ లక్ష్యం.
- **సోషల్ మీడియా జవాబుదారీతనాన్ని మెరుగుపరచడం:** PIB- వాస్తవ తనిఖీ యూనిట్ ని అధికారిక వాస్తవ-తనిఖీ యూనిట్‌గా నియమించడం ద్వారా తప్పుడు మరియు తప్పుదారి పట్టించే సమచారాన్ని తొలగించడంలో ఫేస్‌బుక్ మరియు ట్విట్టర్ వంటి సోషల్ మీడియా సంస్థల జవాబుదారీతనాన్ని పెంచుతుంది.
- **సైబర్ భద్రతను మెరుగుపరచడం:** డీప్‌ఫేక్‌ల ప్రచారం వంటి కార్యకలాపాలను నియంత్రించడం ద్వారా, సైబర్ భద్రతను మెరుగుపరచడానికి, ఆన్‌లైన్ ప్లాట్‌ఫారమ్‌ల దుర్వినియోగాన్ని నిరోధించడానికి PIB- వాస్తవ తనిఖీ యూనిట్ దోహదపడుతుంది.
- **ద్వేషపూరిత ప్రసంగాలు మరియు హింసను నిరోధించడం:** భారతీయ చట్టాలు, IT చట్టం మరియు జాతీయ భద్రతా నిబంధనలకు అనుగుణంగా ఉండేలా రూపొందించడం ద్వారా సామాజిక మరియు డిజిటల్ మీడియా మాధ్యమాల్లో ద్వేషపూరిత ప్రసంగం మరియు హింసను అరికట్టడంలో PIB- వాస్తవ తనిఖీ యూనిట్ సహాయపడుతుంది.

వాస్తవ తనిఖీ విభాగంపై భారత ప్రభుత్వ నియంత్రణపై ఆందోళనలు:

- **వాక్ స్వాతంత్ర్యంపై ప్రభావం:** ఆర్టికల్ 19(1)(a) ద్వారా లభించే వాక్ స్వాతంత్రాన్ని PIB వాస్తవ-తనిఖీ యూనిట్ అణిచివేస్తుందనే ఆందోళనలు వ్యక్తం అవుతున్నాయి. చట్టపరమైన పరిణామాల నుంచి బయటపడటానికి వ్యక్తులు తమ భావాలను తామే సెన్సార్ చేసుకునే వాతావరణాన్ని PIB వాస్తవ-తనిఖీ యూనిట్ సృష్టిస్తుంది.
- **అధికార దుర్వినియోగం:** ప్రభుత్వ కార్యకలాపాలు లేదా చర్యలపై వ్యక్తమయ్యే భిన్నాభిప్రాయాలు లేదా విమర్శలను అణిచివేసేందుకు PIB వాస్తవ-తనిఖీ యూనిట్ ద్వారా ప్రభుత్వం అధికారం దుర్వినియోగానికి పాల్పడవచ్చు. ఇది ప్రజాస్వామ్య సూత్రాలు మరియు మానవ హక్కులకు విఘాతం కలిగిస్తుంది.
- **ఆసక్తుల వైరుధ్యం:** ఈ వాస్తవ-తనిఖీ యూనిట్ ఒక న్యాయమూర్తి, జ్యూరీ మరియు కార్యనిర్వాహకుడిగా వ్యవహరిస్తూ, వ్యక్తుల విభిన్న ఆసక్తుల వైరుధ్యాన్ని నియంత్రించే యంత్రాగంగా పనిచేస్తుంది.
- **"తప్పుడు సమాచారం" నిర్వచనంపై అస్పష్టత:** "నకిలీ, తప్పుడు లేదా తప్పుదారి పట్టించే" సమాచారం అనేదానికి స్పష్టమైన నిర్వచనం లేకపోవటం వలన ఏర్పడే అస్పష్టత వలన ప్రభుత్వం ప్రతి సమాచారంపై సెన్సార్‌షిప్ విధించే అవకాశం కల్పిస్తుంది.
- **చట్టపరమైన రక్షణలకు విఘాతం:** సామాజిక మాధ్యమ భావ ప్రకటన స్వేచ్ఛకు సంబంధించి శ్రేయా సింఘాల్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా మరియు IT చట్టంలోని సెక్షన్ 69A వంటి తీర్పులలో పేర్కొన్న చట్టపరమైన విధానాలను వాస్తవ-తనిఖీ యూనిట్ ఏర్పాటు విఘాతం కల్పించవచ్చు.

మరింత సమాచారం

- ఆర్టికల్ 19(1)(a) పౌరులకు వారి ఆలోచనలు, అభిప్రాయాలు మరియు ఆలోచనలను స్వేచ్ఛగా వ్యక్తీకరించే హక్కును కలిస్తుంది. ప్రసంగం, రచన, ముద్రణ, దృశ్యమాన ప్రాతినిధ్యాలు లేదా మరేదైనా ఇతర మార్గాల ద్వారా తమ భావాలను వ్యక్తీకరించే స్వేచ్ఛ వ్యక్తులకు ఉంటుంది.
- నకిలీ సమాచారం నుండి ప్రజలను రక్షించడానికి వాస్తవ-తనిఖీ యూనిట్ ఒక అవసరమైన యంత్రాంగం అని సొలిసిటర్-జనరల్ తుషార్ మెహతా నొక్కిచెప్పారు. ఆర్టికల్ 19(1)(ఎ)లో పొందుపరిచిన వాక్ స్వాతంత్ర్యం మరియు భావప్రకటనా స్వేచ్ఛ ఎంత కీలకమో సమాచార హక్కు మరియు తప్పుడు సమాచారం నుండి రక్షణ కూడా అంతే కీలకమని మిస్టర్ మెహతా పేర్కొన్నారు.
- "కేరళ మరియు ఉత్తరాఖండ్ వంటి అనేక రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు వాస్తవ-తనిఖీ యూనిట్ లను స్థాపించాయి. అంతేకాకుండా, సామాజిక మాధ్యమాలతో అనుసంధానమై ఇతర వార్తా సంస్థలు, ప్రైవేట్ సంస్థలు కూడా నకిలీ సమాచారాన్ని నిరోధించడానికి వాస్తవ-తనిఖీ యూనిట్ లను ఉపయోగించుకోవచ్చు. నకిలీ సమాచార తనిఖీని విస్మరిచడం ద్వారా మన బాధ్యతను పూర్తిగా నిర్వర్తించలేము" అంటూ సోషల్ మీడియాలో నకిలీ వార్తలు విస్తరిస్తున్న సందర్భాలను పేర్కొంటూ, శ్రీ మెహతా మాట్లాడారు.
- ఓటింగ్‌కు దూరంగా ఉన్న వ్యక్తులపై రూ.350 జరిమానా విధించాలని ఎన్నికల సంఘం ఆలోచిస్తున్నట్లు సోషల్ మీడియాలో ప్రచారం అవుతున్న తప్పుడు సమాచారాన్ని మిస్టర్ మెహతా ఈ సందర్భంగా ఉదహరించారు. ఇటువంటి సమాచారాన్ని సామాజిక మాధ్యమాల నుంచి తొలగించడం ద్వారాల కలిగే ప్రయోజనాలు నేపథ్యంలో ఈ యూనిట్ పై ప్రతిపక్షాల ఆందోళనలను ప్రశ్నిస్తూ ఇటువంటి నకిలీ వార్తల ప్రభావాన్ని ఆయన గుర్తు చేసారు.
- కోవిడ్ మహమ్మారి ప్రబలిన సమయంలో నకిలీ వార్తలు సృష్టించిన దుష్ప్రభావాన్ని ప్రస్తావిస్తూ, ఇటువంటి తప్పుడు వార్తల వల్ల U.S. ఇబ్బంది పడిన విధానాన్ని మెహతా వివరించారు.

- కాగా ఈ కేసులో జూలై 24 మరియు 25 తేదీల్లో కేంద్ర ప్రభుత్వం తన వాదనలను సమర్పించనుండగా, పిటిషనర్లు జూలై 29, 30 మరియు 31 తేదీల్లో తమ ప్రతివాదనలు వినిపిస్తారు.
- బహిరంగ చర్చకు లేదా పరిశీలనకు అవకాశం లేనిదిగా ప్రభుత్వం గుర్తించే ఏ సమాచారాన్నైనా సెన్సార్ చేసే యంత్రాంగంగా ఈ వాస్తవ తనిఖీ విభాగం పనిచేస్తుందని ఆరోపిస్తూ పిటిషనర్లు తమ వాదనలను ఏప్రిల్ లో ముగించారు.

మార్చి 2025 వరకు స్మార్ట్ సిటీస్ మిషన్ పొడగింపు

వార్తల్లోని అంశం

- కేంద్ర పట్టణాభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ ఆధ్వర్యంలోని స్మార్ట్ సిటీస్ మిషన్ (SCM)ని కేంద్రం మార్చి 31, 2025 వరకు పొడిగించింది.
- ప్రాంత అభివృద్ధి ప్రణాళిక ద్వారా ఎంపికచేసిన 100 నగరాలను స్మార్ట్ సిటీలుగా అభివృద్ధి చేస్తూ, వాటి చుట్టూ పక్కల ప్రాంతాలను ప్రభావితం చేయడాన్ని జూన్ 2015లో ప్రారంభమైన ఈ మిషన్ లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

మరింత సమాచారం

- SCM ద్వారా రూ.1.6 లక్షల కోట్ల విలువైన 8,000 ప్రాజెక్టులు అమలు చేయబడుతున్నాయి.
- జూలై 3, 2024 నాటికి, రూ.1,44,237 కోట్ల విలువైన 90% ప్రాజెక్ట్‌లు (8,000లో 7,188) పూర్తయ్యాయి. రూ.19,926 కోట్ల విలువైన మిగిలిన 830 ప్రాజెక్టులు చివరి దశలో ఉన్నాయి.
- ఈ పథకం పూర్తి బడ్జెట్ రూ.48,000 కోట్లు కాగా, ఇప్పటికే మంజూరైన 97% (రూ.46,585 కోట్లు) నిధులలో 93% వినియోగించబడ్డాయి.
- వివిధ సమస్యల కారణంగా ఆలస్యమైన మిగిలిన 10% ప్రాజెక్ట్‌లను పూర్తి చేయడానికి మరికొంత గడువు కావాలని రాష్ట్రాలు మరియు నగర ప్రభుత్వాల నుండి వచ్చిన అనేక అభ్యర్థనల నేపథ్యంలో ఈ పొడిగింపు అనివార్యమైంది. అయితే, పొడిగింపు వల్ల ఎటువంటి అదనపు ఆర్థిక భారం లేకపోగా, కొనసాగుతున్న ఈ ప్రాజెక్టులన్నీ తదుపరి గడువులోపు పూర్తవుతాయని భావిస్తున్నారు.

సఫాయి అప్నావో, బిమారీ భగావో (SABB) కార్యక్రమం

వార్తల్లోని అంశం

- రానున్న వర్షాకాల సమయానికి స్వచ్ఛ భారత్ మిషన్ - అర్బన్ 2.0కు పట్టణ స్థానిక సంస్థలను (ULBలు) సన్నద్ధం చేయడంలో సహాయంగా ఉండడానికి గృహనిర్మాణ మరియు పట్టణ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ (MoHUA) Safai Apnao, BimaariBhagao (SABB) కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించింది.

మరింత సమాచారం

- ఆరోగ్య మరియు కుటుంబ సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ ప్రారంభించిన 'STOP డయేరియా క్యాంపెయిన్'లో భాగంగా రూపొందించిన ఒక కార్యక్రమం ఈ Safai Apnao, BimaariBhagao (SABB). ఇది జూలై 1 నుండి ఆగస్టు 31, 2024 వరకు అమలులో ఉంటుంది.
- పరిశుభ్రత, వ్యర్థ పదార్థాల నిర్వహణ ప్రచారం మరియు నీటి నాణ్యత అంచనాలను నిర్వహించడం వంటి కార్యకలాపాలు ద్వారా వర్షాకాలంలో పారిశుధ్యం మరియు పరిశుభ్రత పరిస్థితులను మెరుగుపరచడం ఈ కార్యక్రమం ప్రధాన లక్ష్యం.
- అంతేగాక, అత్యంత సమస్యాత్మక ప్రాంతాలను గుర్తించడమే కాక ప్రొటెక్ట్ ప్రివెంట్ ట్రీట్ స్ట్రాటజీ (PPTS)ని (దీని గురించి కూడా ఒక నోట్ రాస్తే బాగుంటుంది) కూడా ఈ కార్యక్రమం చేస్తుంది.

స్వచ్ఛ భారత్ మిషన్-అర్బన్ 2.0

- భారత ప్రభుత్వం 2014లో ప్రారంభించిన దేశవ్యాప్త పరిశుభ్రత కార్యక్రమానికి కొనసాగింపు స్వచ్ఛ భారత్ మిషన్-అర్బన్ 2.0. 2026 నాటికి "చెత్త రహిత" పట్టణ భారతదేశాన్ని సాధించాలనే దృక్పథాన్ని ఈ కార్యక్రమం లక్ష్యం.
- అక్టోబరు 1, 2021న ప్రారంభించబడిన SBM-U 2.0, చెత్త లక్షణాల ఆధారంగా వ్యర్థాలను విభజించడం, ప్రతి ఇంటి నుంచి చెత్త సేకరించడం, శాస్త్రీయ పద్ధతుల్లో చెత్త నిర్వహణ మరియు పల్లపు ప్రదేశాలలో ఆ చెత్తను పారవేయడం వంటి గత SBM విజయాలను మరింత విస్తృతం చేయడాన్ని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- **బహిరంగ మలవిసర్జన రహితం (ODF++):** కమ్యూనిటీ మరియు పబ్లిక్ టాయిలెట్ల సమర్థవంతమైన నిర్వహణ, పునర్వినియోగానికి వీలుగా మురుగునీటిని శుద్ధి చేయడం కూడా ఈ కార్యక్రమం లక్ష్యం.

పార్లమెంట్‌లో రికార్డుల్లో పదాల తొలగింపు అధికారాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- సామాజిక మాధ్యమాల్లో ప్రచారం అయిన ప్రత్యక్ష ప్రసారాలు, వీడియోలు, స్క్రీన్‌షాట్ వంటి తొలగించబడిన సమాచారాన్ని తిరిగి పొందగలిగే ఈ డిజిటల్ యుగంలో సమాచార తొలగింపు అంశం మరోసారి చర్చకు వచ్చింది.

నేపథ్యం

- 18వ లోక్‌సభ మొదటి సంయుక్త సమావేశంలో రాష్ట్రపతి ప్రసంగానికి ధన్యవాద తీర్మానం సందర్భంగా ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా ప్రతిపక్షాలు లేవనెత్తిన వివిధ అంశాలకు సంబంధించి వాడివేడి చర్చలు జరిగాయి.
- ఈ సమావేశాల్లో రెండు సభలలోని ప్రతిపక్ష సభ్యులు చేసిన వ్యాఖ్యల తొలగింపునకు సంబంధించిన వివాదంతో ఈ సమావేశాలు ముగిశాయి.
- ప్రధానమంత్రి నరేంద్ర మోడీ మరియు రాష్ట్రీయ స్వయంసేవక్ సంఘ్‌ను విమర్శిస్తూ ప్రతిపక్ష నాయకుడు మల్లికార్జున్ ఖర్గే చేసిన ప్రసంగంలోని ముఖ్యమైన భాగాలను రాజ్యసభ ఛైర్మన్ జగ్దీప్ ధన్‌ఖర్ తొలగించారు,
- అదేవిధంగా, లోక్‌సభలో, ప్రధానమంత్రి మరియు BJPపై రాహుల్ గాంధీ చేసిన వ్యాఖ్యలలోని కొన్ని భాగాలను స్పీకర్ ఓం బిర్లా ఆదేశాల మేరకు తొలగించడం కూడా సభలోని సభ్యులకు వేరువేరు ప్రమాణాలను వర్తింపజేస్తున్నారనే ఆరోపణలకు దారితీసింది.

పార్లమెంటరీ రికార్డింగ్‌ల నుండి కొన్ని వ్యాఖ్యలను ఎప్పుడు తొలగిస్తారు?

పార్లమెంటరీ విశేషాధికారాలు:

- భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 105లో వివరించి విధంగా, పార్లమెంటు సభ్యులు మరియు వారి కమిటీలకు (రాష్ట్రాల శాసనసభల సభ్యులకు 194వ అధికరణం ప్రకారం) కల్పించబడిన ప్రత్యేక హక్కులు, రక్షణలు మరియు మినహాయింపులు వంటి పార్లమెంటరీ విశేషాధికారాలు కలిగి ఉంటారు.
- వారి విధుల నిర్వహణలో పార్లమెంట్ సభ్యులు చేసిన వ్యాఖ్యలు లేదా తీసుకున్న చర్యలకు సంబంధించిన పౌర బాధ్యత (నేర బాధ్యత కానప్పటికీ) నుండి ఈ అధికారాలు వారికీ రక్షణగా ఉంటాయి.
- పార్లమెంటు రూపొందించిన ఒక చట్టం ద్వారా ఈ అధికారాల క్రోడీకరణ జరగనప్పటికీ వివిధ రాజ్యాంగ నిబంధనలు, పార్లమెంటరీ చట్టం, సభా నియమాలు, సభా సంప్రదాయాలు మరియు న్యాయవ్యవస్థ వివరణల నుండి ఈ అధికారాలు స్వీకరించారు.
- సభలో జరిగే అన్ని కార్యకలాపాలను సంపూర్ణ పదాలతో సహా పార్లమెంట్ నమోదు చేస్తుంది. రాజ్యాంగ నిబంధనలు మరియు సభా నియమాలకు లోబడి, పార్లమెంటు సభ్యులకు కొన్ని ప్రత్యేకాధికారాలు మరియు వాక్ స్వాతంత్ర్యాన్ని రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 105 మంజూరు చేస్తుంది.
- సభాధ్యక్షులు "పరువు నష్టం కలిగించే, అసభ్యకరమైన, పార్లమెంటరీయేతర" పదాలు, పదబంధాలు మరియు వ్యక్తీకరణలను రికార్డులనుంచి తొలగిస్తూ ఆదేశించే అధికారం ఎగువ సభలో చైర్మన్ మరియు దిగువ సభలో స్పీకర్ కు ఉంటుంది.
- లోక్ సభలో ఇటువంటి 'అన్ పార్లమెంటరీ' పదాలు మరియు వ్యక్తీకరణల సమగ్ర జాబితాను లోక్ సభ సెక్రటేరియట్ నిర్వహిస్తుంది.
- రాజ్యసభలో ఇటువంటి అభ్యంతరకరమైన మరియు అన్‌పార్లమెంటరీ వ్యక్తీకరణలను తప్పనిసరిగా నివారించాలని పార్లమెంటరీ మర్యాద నియమాలు నిర్దేశిస్తున్నాయి. ఒక పదం లేదా వ్యక్తీకరణ అన్‌పార్లమెంటరీ అని నిర్ధారిస్తే ఎటువంటి చర్చ లేకుండా దానిని వెంటనే రికార్డుల నుంచి తొలగించాలి.
- ఇటువంటి తొలగించబడిన పదాలు లేదా పదబంధాలను ముద్రణ నుంచి తొలగిస్తారు. జాతీయ ప్రయోజనాలకు విఘాతం కలిగించే, విదేశీ ప్రముఖులకు గౌరవానికి భంగం కలిగించే, లేదా సైన్యాన్ని అప్రతిష్టపాలు చేసేటటువంటిగా భావించే ఇతర పదాలను కూడా తొలగిస్తూ స్పీకర్ ఆదేశించవచ్చు. ఉదాహరణకు, ఒక సందర్భంలో ఒక అనుబంధ ప్రశ్న సందర్భంగా పాకిస్తాన్ అధ్యక్షుడిని ఉద్దేశించి ఒక సభ్యుడు ప్రస్తావించడాన్ని నాటి ప్రధాన మంత్రి జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ ఒకసారి వ్యతిరేకించారు, దీంతో ఆ పదాలను నమోదు నుంచి తొలగించారు.
- చైర్మన్ అసంబద్ధంగా భావించిన వ్యాఖ్యలను సంబంధిత సభ్యులు తప్పనిసరిగా ఉపసంహరించుకోవాలి. లేని పక్షంలో ఆ సభ్యుడిని సభ నుంచి బహిష్కరణకు గురవుతారు. ఆధారాలు లేని పత్రాల నుండి కోట్ చేయడం లేదా వాదనను విరమించాలని చైర్మన్ లేదా స్పీకర్ కోరిన పక్షంలో కూడా ప్రసంగాలను కొనసాగిస్తే సదరు సభ్యులు బహిష్కరణకు గురవుతారు.

ఒక మంత్రికి వ్యతిరేకంగా వ్యాఖ్యలు చేస్తే ఏమవుతుంది?

- సహా సభ్యులు లేదా ఇతర వ్యక్తులపై ఆరోపణలు చేసే విధానాన్ని లోక్‌సభలోని రూల్ 353 వివరిస్తుంది. ఇది ఆరోపణలకు అనుమతిని నిరాకరించనప్పటికి, ఆ ఆరోపణలకు సంబంధించిన మంత్రిత్వ శాఖకు చెందిన మంత్రి సదరు ఆరోపణలకు వాస్తవాలను సమర్పించేందుకు వీలుగా అతనికి/ఆమెకు ముందస్తు నోటీసు ఇవ్వాల్సి ఉంటుంది.
- ప్రభుత్వంలోని మంత్రులపై ఆరోపణలు చేయడానికి ఈ నియమం వర్తించదు. ఎందుకంటే మంత్రుల మండలి పార్లమెంటుకు జవాబుదారీగా ఉంటుంది. మంత్రులను మరియు వారి ప్రవర్తనను ప్రశ్నించే హక్కు ఎంపీలకు ఉంటుంది.
- **నోట్:** ఈ ప్రశ్నకు.. దీని వివరణకు సంబంధం లేదు

ప్రిసైడింగ్ అధికారులు వ్యాఖ్యలను ఎలా తొలగిస్తారు? నిబంధనలు ఏం చెబుతున్నాయి?

- రాజ్యసభలోని రూల్ 261 మరియు లోక్‌సభలోని రూల్స్ 380 మరియు 381 ప్రకారం అసంబద్ధ వ్యాఖ్యలను తొలగించాలని చైర్మన్ మరియు స్పీకర్ ఆదేశించవచ్చు.
- రూల్ 261 ప్రకారం, సభా చర్చలో పరువు నష్టం కలిగించే, అసభ్యకరమైన, అన్‌పార్లమెంటరీ లేదా అప్రతిష్టమైన పదాలను ఉపయోగించినట్లు చైర్మన్ భావిస్తే, వాటిని తొలగించాల్సిందిగా ఆదేశించవచ్చు. దిగువ సభకు కూడా ఇలాంటి నిబంధనలే ఉన్నాయి.
- తొలగించబడిన భాగాలు వివరణాత్మక ఫుట్‌నోట్‌తో చిహ్నాలతో నమోదు చేయబడి ఉంటాయి. సభ్యుని ప్రసంగం లేదా చర్చకు అంతరాయం కలిగిన సమయంలో "ఏదీ రికార్డ్ చేయబడదని" సభాపతి ఆదేశిస్తే, 'రికార్డ్ చేయబడలేదు' అని పేర్కొన్న ఫుట్‌నోట్ చేర్చబడుతుంది.
- తొలగించబడిన పదాలు మరియు పదబంధాల జాబితాను ఆ రోజు సభా కార్యకలాపాల అనంతరం పత్రికా సంస్థలకు పంపిణీ చేస్తారు. తొలగించబడిన వ్యాఖ్యల అధికారిక నమోదుకు వీలు లేదు. అలాకాకుండా అవి నమోదుకు నోచుకుంటే సంబంధిత వ్యక్తులు సభా హక్కుల ఉల్లంఘనలను ఎదుర్కోవాల్సి ఉంటుంది.

ముగింపు

- ఇటువంటి అసంబద్ధ వ్యాఖ్యల తొలగింపు అనేది సభలో ఒక ప్రామాణిక ప్రవర్తనను కొనసాగించడానికి ఉద్దేసిన్పినప్పటికి ఆధునిక కాలంలో దీని అమలు తీరు విధానం మరియు ఔచిత్యం వివాదాస్పద అంశంగా మిగిలింది.

బెయిల్ నిలుపుదల ఒక శిక్ష కాకూడదు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- నేర తీవ్రతతో సంబంధం లేకుండా బెయిల్ నిలుపుదలను ఇక శిక్షగా ఉపయోగించకూడదని సుప్రీంకోర్టు తీర్పు చెప్పింది.
- త్వరితగతిన విచారణ పూర్తి చేసే ఉద్దేశంతో రాష్ట్రం, దర్యాప్తు సంస్థలు, కోర్టుల అసమర్థత కారణంగా బెయిల్ పొందే నిందితుడి హక్కును కాలరాయడం కుదరదని న్యాయమూర్తులు J.B. పార్దివాలా మరియు ఉజ్జల్ భుయాన్‌ల ధర్మాసనం ఉద్ఘాటించింది.

మరింత సమాచారం

- ఒక నిందితుడు నేరం రుజువయ్యే వరకు నిర్దోషిగానే ఉంటాడని, అటువంటి నిందితుడికి బెయిల్ నిరాకరించడం అన్యాయమని కోర్టు గుర్తు చేసింది. నేర స్వభావంతో సంబంధం లేకుండా త్వరిత గతిన నేర విచారణ హక్కును రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21 ప్రతి వ్యక్తికీ కల్పిస్తుంది. రాష్ట్రం లేదా దర్యాప్తు సంస్థలు ఈ హక్కును నిందితుడికి అందించలేని పక్షంలో, నేరం తీవ్రత ఆధారంగా నిందితుడికి బెయిల్ నిరాకరించకూడదు.
- చట్టవ్యతిరేక కార్యకలాపాల (నివారణ) చట్టం, 1967 (UAPA) కింద తనకు బెయిల్ నిరాకరించిన బాంబే హైకోర్టు నిర్ణయంపై జావేద్ గులాం నబీ షేక్ చేసిన అప్పీల్‌కు ప్రతిస్పందనగా కోర్టు ఈ తీర్పు ఇచ్చింది. ఈ కేసు విచారణను వాయిదా వేయాలన్న జాతీయ దర్యాప్తు సంస్థ (ఎన్ఐఏ) అభ్యర్థనను సుప్రీంకోర్టు తిరస్కరించి బెయిల్ మంజూరు చేసింది.

అదనపు సమాచారం

కేసు నేపథ్యం:

- నకిలీ రూ.2000 నోట్లు కలిగి ఉన్నాడనే ఆరోపణల మధ్య జావేద్ గులాం నబీ షేక్‌ను ముంబై పోలీసులు ఇండియన్ పీనల్ కోడ్, 1860 (IPC) సెక్షన్లు 489B, 489C, 120B మరియు 34 కింద అరెస్ట్ చేసారు.
- అనంతరం జాతీయ దర్యాప్తు సంస్థ ఈ కేసును విచారిస్తోంది. అయితే, UAPA కింద బెయిల్ కోసం షేక్ బాంబే హైకోర్టును ఆశ్రయించగా అది తిరస్కరణకు గురవ్వడం న్యాయపరమైన సవాలుకు దారితీసింది.

బెయిల్ అంటే ఏమిటి?

- నిర్బంధంలో ఉన్న, పెండింగ్‌లో ఉన్న విచారణ లేదా విచారణలో ఉన్న వ్యక్తిని న్యాయస్థానాలు నిర్ణయించే స్పష్టమైన షరతులు మధ్య తాత్కాలికంగా విడుదల చేయడాన్ని బెయిల్ అంటారు.
- క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్, 1973 (CrPC) లో ఈ బెయిల్ అనే పదానికి ఎటువంటి నిర్వచనం లేదు.
- కోడ్‌లోని సెక్షన్ 2(ఎ) కింద 'బెయిలబుల్ అఫెన్స్' మరియు 'నాన్ బెయిలబుల్ అఫెన్స్' అనే పదాలు మాత్రమే నిర్వచించబడ్డాయి.

బెయిల్ రకాలు:

- **సాధారణ బెయిల్:** క్రిమినల్ ప్రోసిజర్ కోడ్ లోని సెక్షన్ 437 మరియు 439 ప్రకారం నిందితుడు బెయిల్ పొందడానికి కోర్టులు నిర్ధారించిన నగదును డిపాజిట్ చేసిన తర్వాత, పోలీసు కస్టడీ నుండి తాత్కాలిక బెయిల్ ద్వారా విడుదల అవుతాడు.
- **మధ్యంతర బెయిల్:** నిందితుడి సాధారణ లేదా ముందస్తు బెయిల్ దరఖాస్తు ఇంకా పెండింగ్‌లో ఉన్నప్పుడు నిందితుడి తాత్కాలిక విడుదల కోసం కోర్టులు మంజూరు చేసే అనుమతే ఈ ఈ మధ్యంతర బెయిల్.
- **ముందస్తు బెయిల్:** నాన్-బెయిలబుల్ నేరం విషయంలో అరెస్టుకు భయపడే వ్యక్తి అరెస్టు నుండి రక్షణ పొందేందుకు అనుమతించే ముందుజాగ్రత్త చర్య ఈ ముందస్తు బెయిల్. సాధారణంగా క్రిమినల్ ప్రోసిజర్ కోడ్ లోని సెక్షన్ 438 ప్రకారం హైకోర్టు లేదా సెషన్ కోర్టులో ఈ బెయిల్ కోసం దరఖాస్తు చేస్తారు.

ల్యాండ్‌మార్క్ కేసులు:

- **గుర్బక్ష్ సింగ్ సిబ్బియా వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ పంజాబ్ (1980):** ఈ కేసు విచరణ ప్రక్రియలో భాగంగా విచారణలో ఉన్న నిందితుడి ఉనికిని నిర్ధారించడానికి ముందస్తు బెయిల్ సూత్రాలను రూపొందించారు.
- **హుస్సేనారా ఖాటూన్ v. హోమ్ సెసీ. బీహార్ రాష్ట్రం (1980):** క్రిమినల్ కేసుల్లో నిందితులకు లభించే త్వరిత విచారణ హక్కును రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21లో అంతర్భాగంగా ఈ కేసు నిర్ధారించింది.
- **అబ్దుల్ రెహ్మాన్ అంతులే v. R.S. నాయక్ (1992):** బెయిల్ మంజూరు చేయడంలో జరిగే జాప్యాన్ని నివారించడానికి సమర్థవతమైన, వేగవంతమైన దర్యాప్తు చేయాల్సిన బాధ్యత ప్రభుత్వాలకు ఉంది అని ఈ కేసు పేర్కొంది.
- **సతేందర్ కుమార్ యాంటిల్ వర్సెస్ సెంట్రల్ బ్యూరో ఆఫ్ ఇన్వెస్టిగేషన్ (2022):** క్రిమినల్ ప్రోసిజర్ కోడ్ లోని సెక్షన్ 436Aను ప్రత్యేక చట్టాలకు వర్తింపజేయడాన్ని ధృవీకరిస్తూ విచారణ పెండింగ్‌లో ఉన్న కేసులకు సంబంధించిన అరెస్టులలో నిందితుల అమాయకత్వం మరియు జవాబుదారీతనం పాత్రను నొక్కి చెపింది.

వికీపీడియాపై ANI పరువు నష్టం దావా

వార్తల్లోని అంశం :

- వికీపీడియాలోని తన పేజీలో పొందుపరిచిన సమాచారం తన ప్రతిష్ట మరియు విశ్వసనీయతను దెబ్బతీసిందని ఆరోపిస్తూ, ఏషియన్ న్యూస్ ఇంటర్నేషనల్ (ANI) ఢిల్లీ హైకోర్టులో వికీపీడియాపై దావా వేసింది.
- తన పేజీలోని సమాచారాన్ని సరిదిద్దడానికి ఏప్రిల్‌లో తాము చేసిన సవరణలను మే నెలలో తమ సంస్థకు సంస్థకు హాని కలిగించేలా పొందుపరిచారని వాదిస్తూ ANI రూ. 2 కోట్ల నష్టపరిహారాన్ని డిమాండ్ చేస్తోంది.

మరింత సమాచారం

- తమ సమాచారాన్ని పొందుపరచడానికి, మార్పులు చేర్పులు చేయడానికి అందరికీ వీలు కల్పించే ఒక సహకార ఓపెన్ సోర్స్ ప్లాట్‌ఫారమ్ అయిన వికీపీడియా తన వెబ్ సైట్ లో ఎటువంటి సమాచారాన్ని తనకు తానుగా పొందుపరచదు. వినియోగాదారులే నేరుగా ఈ వెబ్‌సైట్ లో తమ సమాచారాన్ని పొందుపరుస్తారు. ఒక బాధ్యత కలిగిన మధ్యవర్తిగా వికీపీడియా నిర్లక్ష్యంగా వ్యవహరించిందనేది ANI దావా ప్రధాన ఆరోపణ. ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ చట్టం, 2000లోని సెక్షన్ 2(1)(w) ప్రకారం వికీపీడియా ఒక ప్రధానమైన సోషల్ మీడియా మధ్యవర్తి అని, ఇతరుల తరపున సమాచార నిల్వ లేదా ప్రసారం చేసే సంస్థ అని ANI వాదిస్తోంది.
- సోషల్ మీడియా వేదికల్లో సమాచార ప్రచారం, ప్రసారం, సవరణలకు వహించాల్సిన బాధ్యత విషయంలో ఆ వేదికలకు IT చట్టంలోని సెక్షన్ 79లోని "సేఫ్ హార్బర్" నిబంధన మరియు "2021 మధ్యవర్తిత్వ మార్గదర్శకాలు మరియు డిజిటల్ మీడియా ఎథిక్స్ కోడ్" రక్షణ కల్పిస్తున్నప్పటికీ ఈ మార్గదర్శకాల ప్రకారం వినియోగదారుల ఫిర్యాదుల పరిష్కారానికి అధికారుల నియామకంతో

కూడిన ఒక యంత్రాంగాన్ని ఏర్పాటు చేయాల్సిన బాధ్యత సోషల్ మీడియా మధ్యవర్తులకు ఉంటుంది. అంతేగాక, సెక్షన్ 79(3) ప్రకారం ప్రభుత్వం నిర్దేశించిన సమస్యాత్మక సమాచారాన్ని తొలగించడంలో సోషల్ మీడియా మధ్యవర్తులు విఫలమైతే పై రక్షణలు వర్తించవు.

- **కోర్టు తీర్పులు:** ఇలాంటి పిటిషన్లను గతంలో సుప్రీం కోర్ట్ కొట్టివేసింది. వికీపీడియాలో ప్రసారం అయ్యే సమాచారాన్ని పిటిషనర్లే స్వయంగా సవరించుకోవాలని లేదా ఇతర చట్టపరమైన పరిష్కారాలను కోరుకోవాలని కోర్టు సూచించింది. ఉదాహరణకు, 2022 అక్టోబర్ లో, పరువు నష్టం కలిగించే సమాచారానికి సంబంధించి వికీపీడియాపై ఆయుర్వేదిక్ మెడిసిన్ మాన్యుఫ్యాక్చరర్స్ ఆర్గనైజేషన్ ఆఫ్ ఇండియా వేసిన దావాను కోర్టు కొట్టివేసింది. అంతేగాక, 2023 జనవరిలో చట్టపరమైన వివాద పరిష్కారాలకు వికీపీడియాను వివాదాల్లోకి లాగొద్దని హెచ్చరిస్తూ, దాని ఓపెన్ సోర్స్ స్వభావం సహజంగానే తప్పుడు సమాచారానికి ప్రసారానికి దారితీయొచ్చని పేర్కొంది.

SC : విడాకులు పొందిన ముస్లిం మహిళలు భరణానికి అర్హులు

వార్తల్లోని అంశం :

- తన నుంచి విడాకులు పొందిన భార్యకు భరణం చెల్లించాలంటూ తెలంగాణ హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పుపై ఒక ముస్లిం వ్యక్తి చేసిన అప్పీల్‌ను సుప్రీంకోర్టు తోసిపుచ్చింది.
- మత సంబంధిత చట్టం ప్రకారం విడాకులు తీసుకున్నప్పటికీ, "లౌకిక చట్టం (సెక్యులర్ యాక్ట్)" CrPCలోని సెక్షన్ 125 ప్రకారం ముస్లిం మహిళ తన భర్త నుండి భరణం పొందేందుకు అర్హురాలే అంటూ ఇద్దరు న్యాయమూర్తుల బెంచ్ పునరుద్ఘాటించింది.
- CrPC లోని సెక్షన్ 125 ప్రకారం "తగినంత స్తోమత కలిగిన ఏ వ్యక్తి అయినా" తన భార్య లేదా మైనర్ సంతానం తమను తాము కాపాడుకోలేకపోతే తప్పనిసరిగా భరణం చెల్లించాలని ఆదేశించింది. ఈ నిబంధన ప్రకారం "భార్య" అనగా విడాకులు పొంది మళ్లీ పెళ్లి చేసుకోని మహిళ మాత్రమే.

మరింత సమాచారం

- తన మాజీ భార్యకు నెలకు రూ. 20,000 భరణం చెల్లించాలంటూ ఆదేశిస్తూ ఫ్యామిలీ కోర్టు 2017లో ఇచ్చిన ఒక ఉత్తర్వును మహమద్ అబ్దుల్ సమద్ తెలంగాణ హై కోర్టులో సవాలు చేయగా ఫ్యామిలీ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును హైకోర్టు సమర్థించింది.
- రాజ్యాంగ సామాజిక న్యాయ సూత్రాల మూలాల నుంచి CrPC సెక్షన్ 125 పుట్టుకొచ్చిందని, ఇది రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 15(3) మరియు ఆర్టికల్ 39(e)లకు అనుగుణంగా ఉందని నిరాశ్రయులైన మరియు అణగారిన మహిళలకు భరణం చాలా కీలకమని సుప్రీం కోర్టు వ్యాఖ్యానించింది.
- అంతేగాక, CrPC సెక్షన్ 125 ప్రకారం విడాకులు పొందిన ముస్లిం మహిళలకు భరణం చెల్లింపు, ముస్లిం మహిళల (విడాకుల హక్కుల పరిరక్షణ) చట్టం, 1986 (MWPRD చట్టం) నిబంధనలకు అనుగుణంగానే ఉందని ఈ తీర్పు పునరుద్ఘాటించింది.

షా బానో కేసు (1985)

- 1978లో షా బానో బేగం అనే ముస్లిం మహిళ తనతో పాటు తన ఐదుగురు పిల్లలకు CrPC సెక్షన్ 125 ప్రకారం తన భర్త నుంచి భరణం కోరింది. 'తలాక్' ద్వారా ఆమెకు విడాకులు ఇచ్చిన ఆమె భర్త, ముస్లిం వ్యక్తిగత చట్టం ప్రకారం ఇద్దత్ కాలంలో మాత్రమే భరణం అందించాల్సి ఉంటుందని వాదించాడు.
- అయితే, మతంతో సంబంధం లేకుండా CrPC సెక్షన్ 125 ప్రకారం ఇద్దత్ కాలానికి మించి భరణం పొందే హక్కు షా బానోకు ఉందని సుప్రీంకోర్టు పేర్కొంది.
- తీవ్రమైన వివాదానికి దారితీసిన ఈ తీర్పుతో 1986లో ప్రధానమంత్రి రాజీవ్ గాంధీ ప్రభుత్వం MWPRD చట్టాన్ని రూపొందించి ఇద్దత్ కాలం తర్వాత మహిళ బాధ్యతను ఆమె బంధువులు లేదా రాష్ట్ర వక్ఫ్ బోర్డుకు బదిలీ చేసింది.
- అయితే MWPRD చట్ట రాజ్యాంగబద్ధతను షా బానో సవాలు చేసింది. ఈ చట్టం ముస్లిం మహిళల పట్ల వివక్ష చూపుతోందని, వారి సమానత్వ, గౌరవ హక్కులను ఉల్లంఘిస్తుందని వాదించింది.
- విడాకులు ఇచ్చిన భర్త తన మాజీ భార్య భవిష్యత్తు అవసరాలకు సంబంధించి ఇద్దత్ వ్యవధిలోపు తప్పనిసరిగా తగిన ఏర్పాట్లు చేయాలంటూ పేర్కొన్న సుప్రీం కోర్టు ఈ విధంగా ఇద్దత్ కాలం అనంతరం కూడా మహిళ బాధ్యతను భర్తకే అప్పగిస్తూ ఈ కేసును సృజనాత్మకంగా వ్యాఖ్యానించింది.

'పట్టణ నక్సలిజం'ను అరికట్టడానికి మహారాష్ట్ర కొత్త బిల్లు

వార్తల్లోని అంశం:

- పట్టణ ప్రాంతాల్లో పెరుగుతున్న నక్సలిజంను అరికట్టడానికి మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం కొత్త చట్టాన్ని ప్రతిపాదించింది.

మరింత సమాచారం :

- పబ్లిక్ ఆర్డర్‌లో జోక్యం చేసుకోవడం, భయాన్ని సృష్టించడం మరియు చట్ట వ్యతిరేకతను ప్రేరేపించడం వంటి చర్యలను అరికట్టే లక్ష్యంతో మహారాష్ట్ర స్పెషల్ పబ్లిక్ సెక్యూరిటీ (MSPC) బిల్లు, 2024, జూలై 11న అసెంబ్లీలో ప్రవేశపెట్టారు.
- మాజీ ముఖ్యమంత్రి పృథ్వీరాజ్ చవాన్, పీపుల్స్ యూనియన్ ఫర్ సివిల్ లిబర్టీస్‌తో సహా విమర్శకులు ఈ బిల్లును "కఠినమైనది"గా, రాజ్యాంగ విరుద్ధమైనదిగా పేర్కొన్నారు. అంతేగాక, ప్రభుత్వ అసమ్మతిని అణిచివేసే ఉద్దేశం ఈ బిల్లు వెనుక ఉందని వాదిస్తున్నారు.
- ప్రజా సంఘాలు, పౌర సంఘాలు సాయుధ కార్యకర్తలకు రవాణా మరియు ఇతర సౌకర్యాలు కల్పించడం, ఆశ్రయం అందిస్తుండడం వలన నక్సలిజం మారుమూల ప్రాంతాల నుండి పట్టణ కేంద్రాలకు వ్యాపిస్తోందని మరియు ఈ ప్రమాదాన్ని ఎదుర్కోవడానికి ప్రస్తుత చట్టాలు సరిపోవని ప్రభుత్వం వాదిస్తోంది. ఛత్తీస్‌గఢ్, తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్ మరియు ఒడిశా వంటి ఇతర రాష్ట్రాలు ఇలాంటి ప్రజా భద్రతా చట్టాలను రూపొందించి, నక్సల్ అనుబంధ సంస్థలను నిషేధించాయి.

- అయితే, ప్రస్తుత అసెంబ్లీ సమావేశాలు పూర్తవడంతో, నవంబర్‌లో జరిగే అసెంబ్లీ ఎన్నికల అనంతరం ఏర్పడే ప్రభుత్వంపై ఈ బిల్లు పురోగతి ఆధారపడి ఉంటుంది.

బిల్లులోని కొన్ని ముఖ్య నిబంధనలు :

1) ఏదైనా అనుమానిత సంస్థను చట్టవిరుద్ధంగా ప్రకటించడానికి, అటువంటి సంస్థల సభ్యత్వం, నిధుల సేకరణ, నిర్వహణ, సహాయం చేయడం మరియు చట్టవిరుద్ధమైన కార్యకలాపాలకు తగిన శిక్షలను సూచించడానికి ఈ చట్టం ప్రభుత్వానికి అవకాశం కల్పిస్తుంది.
2) రెండు నుండి ఏడేళ్ల జైలు శిక్ష, రూ. 2 లక్షల నుండి రూ. 5 లక్షల వరకు జరిమానాలు.
3) నాన్-బెయిలబుల్ కేసులు, విచారణకు అర్హత కలిగిన కేసులను ఈ చట్టం నేరాలుగా గుర్తిస్తుంది. అంతేగాక, వారెంట్ లేకుండా అరెస్టు చేయడానికి ఈ చట్టం అనుమతిస్తుంది.

MSPC బిల్లు vs UAPA

- 1967 నాటి భారతదేశ ప్రధాన ఉగ్రవాద నిరోధక చట్టం అయిన "చట్టవిరుద్ధ కార్యకలాపాల నిరోధక చట్టం (UAPA)" నకు MSPC బిల్లు భిన్నమైనది.
- చట్టవ్యతిరేక సంస్థలను గుర్తించి, ప్రకటించడానికి ఈ రెండు చట్టాలు రాష్ట్రానికి అధికారం కల్పించినప్పటికీ, చట్టవిరుద్ధ కార్యకలాపాలను నిర్వచించడంలో MSPC బిల్లు తగిన ప్రమాణాలు పాటించలేదు. UAPA ప్రకారం సంస్థల గుర్తింపునకు సంబంధించి రాష్ట్రం చేసే ప్రకటనలను హైకోర్టు న్యాయమూర్తి నేతృత్వంలోని ట్రిబ్యునల్ ధృవీకరిస్తే, ఇదే బాధ్యత నిర్వర్తించడానికి MSPC బిల్లు అర్హత కలిగిన ముగ్గురు వ్యక్తులతో కూడిన సలహా బోర్డును నియమిస్తుంది.
- చట్టవిరుద్ధమైన కార్యకలాపానికి UAPA కంటే మహారాష్ట్ర బిల్లు మరింత విస్తృత నిర్వచనాన్ని అందిస్తోంది. పబ్లిక్ ఆర్డర్‌కు విఘాతం కలిగించడం, పరిపాలనలో జోక్యం చేసుకోవడం, ప్రభుత్వ అధికారులను మభ్యపెట్టడం, హింసను ప్రేరేపించడం లేదా చట్టానికి అవిధేయతను ప్రోత్సహించడం వంటి వంటి చర్యలను చట్ట విరుద్ధమైనవిగా ఈ బిల్లు గుర్తిస్తోంది. ఈ చట్ట పరిధిలోని కేసుల త్వరితగత విచారణకు అవసరమైన అనుమతులు మంజూరు చేయడానికి జిల్లా మేజిస్ట్రేట్‌లు లేదా పోలీసు కమీషనర్‌లను ఈ చట్టం అనుమతిస్తుంది. నిర్దోషుల విడుదలలో జాప్యాన్ని నివారించడం దీని లక్ష్యం.

అర్బన్ నక్సలిజం :

- పట్టణ ప్రాంతాల్లో నక్సలైట్ భావజాలానికి మద్దతు ఇచ్చే వ్యక్తుల ఉనికి, కార్యకలాపాలు, క్రియాశీలతను "అర్బన్ నక్సలిజం" సూచిస్తుంది.
- పశ్చిమ బెంగాల్‌లోని నక్సల్బరీ గ్రామంలో పురుడు పోసుకున్న నక్సలిజం హింస ద్వారా ప్రభుత్వాన్ని పడగొట్టాలనే లక్ష్యం కలిగిన వామపక్ష తీవ్రవాదం లేదా మావోయిజం.
- రిక్రూట్‌మెంట్, ప్రచారం, నిధుల సేకరణ, మరియు సాయుధ నక్సలైట్లకు రవాణా ఇతర సౌకర్యాలు కల్పించడం, వారికి సురక్షితమైన ఆశ్రయం కల్పించడం వంటి అహింసా పద్ధతుల పాటిస్తూ గ్రామీణ నక్సలిజానికి భిన్నంగా ఉంటుంది.
- 'అర్బన్ నక్సల్స్' అనే పదం 2018 నుంచి ప్రాచుర్యం పొందింది. మహారాష్ట్రలోని ఎల్గార్ పరిషత్ కేసు అణిచివేతకు సంబంధించిన వ్యతిరేకులను, నిరసనకారులు, అసమ్మతివాదులను అర్బన్ నక్సల్స్‌గా పేర్కొన్నారు.

"పౌరసత్వ చట్టం" మానవీకరణ.. అస్సాం వ్యక్తి కేసులో సుప్రీం తీర్పు

వార్తల్లోని అంశం:

- విదేశీ ట్రిబ్యునల్ నిర్ణయాన్ని రద్దు చేస్తూ, అస్సాం నివాసి Md రహీమ్ అలీని భారతదేశ పౌరుడిగా ప్రకటిస్తూ ఇటీవల సుప్రీం కోర్టు తీర్పునిచ్చింది.
- విదేశీ జాతీయత మరియు జాతీయత రుజువు భాధ్యతకు సంబంధించి చట్టపరమైన ప్రమాణాలను జస్టిస్ అహ్సానుద్దీన్ అమానుల్లా మరియు జస్టిస్ విక్రమ్ నాథ్ రాసిన కీలక తీర్పు స్పష్టం చేసింది.

నేపథ్యం

- బార్పేట జిల్లా, డోలూర్ గ్రామంలో జన్మించిన Md రహీమ్ అలీ 1965, 1985 ఓటర్ల జాబితాలో ఉన్నాడు. 1997లో వివాహానంతరం నల్బరీ జిల్లాలోని కాశింపూర్‌కు వలస వెళ్ళిన అలీ అక్కడి ఓటర్ల జాబితాలో పేరు నమోదు చేయించుకున్నాడు.
- అతని జాతీయతపై 2004లో జరిగిన పోలీసు విచారణ తర్వాత, అతని పత్రాల్లోని వ్యత్యాసాల ఆధారంగా విదేశీ ట్రిబ్యునల్ అతన్ని విదేశీయుడిగా ప్రకటించింది. ఈ విషయంలో సుప్రీం కోర్టు జోక్యం చేసుకున్నప్పటికీ, అస్సాంలో పౌరసత్వ గుర్తింపునకు సంబంధించిన కటాఫ్ తేది 1971, మార్చి 25 తర్వాతే అతను భారతదేశంలోకి ప్రవేశించాడంటూ విదేశీ ట్రిబ్యునల్ నిర్ణయాన్ని సమర్థించింది.
- 1985 అస్సాం ఒప్పందంలోని క్లాజ్ 5 ప్రకారం అస్సాంలో ఉన్న "విదేశీయులను" గుర్తించి, తొలగించడానికి 1966, జనవరి 1ను కట్-ఆఫ్ తేదీగా నిర్ణయించినప్పటికీ, ఆ తేదీ నుంచి 1971 మార్చి 24 లోపు రాష్ట్రంలోకి వలస వచ్చిన వారి జాతీయత క్రమబద్ధీకరణకు ఇదే క్లాజ్ లోని ఇతర నిబంధనలు అవకాశం కల్పిస్తున్నాయి.
- దీంతో ఈ నిబంధనలను సరిదిద్దుతూ కాజ్ 5కు సవరణ చేస్తూ పౌరసత్వ చట్టం సెక్షన్ 6A జత చేసారు. ఈ సవరణ ప్రకారం రాష్ట్రంలోకి ప్రవేశానికి సంబంధించి 1971, మార్చి 24ను కటాఫ్ తేదీగా నిర్ణయించారు. అంటే పైన పేర్కొన్న తేదీ తర్వాత రాష్ట్రంలోకి ప్రవేశించే వారిని "చట్టవిరుద్ధ వలసదారులు"గా పరిగణిస్తారు.

మరింత సమాచారం :

- 1946 విదేశీ చట్టంలోని సెక్షన్ 9, నిర్దోషిత్వాన్ని నిరూపించుకోవాల్సిన బాధ్యతను నిందితులపైనే మోపినప్పటికి, వారిపై ఆరోపణలకు మద్దతుగా తగిన ఆధారాలు రాష్ట్రం సమర్పించినప్పుడు మాత్రమే ఈ నిబంధన వర్తిస్తుందని సుప్రీంకోర్టు స్పష్టం చేసింది.
- అలీకి వ్యతిరేకంగా సాక్ష్యాలు లేవని పేర్కొన్న కోర్టు, సహజ న్యాయం, తమ గోడు వినిపించే హక్కు ఎవ్వరికి నిరాకరించకూడదనే విలువలను ఎత్తిపడుతూ, అలీకి సంబంధించిన పత్రాలను అతనికి అందించాలని సూచించింది.

- ఓటర్ల జాబితాలో నమోదైన పేర్లలో అక్షర దోషాలు సహజమని, ఇటువంటి సూక్ష్మమైన సాంస్కృతిక వైరుధ్యాలు విస్మరించినందుకు ట్రిబ్యునల్‌ను విమర్శిస్తూ, ఇటువంటి అంశాలు తీవ్రమైన పరిణామాలకు దారి తీయకూడదని SC వ్యాఖ్యానించింది.
- పౌరసత్వ (సవరణ) చట్టం, 2019 మరియు ప్రతిపాదిత జాతీయ పౌరుల రిజిస్టర్ (NRC)కు సంబంధించిన పత్ర సంబంధిత ఆందోళనలు, సమస్యలకు ఈ తీర్పు ఒక పరిష్కారాన్ని చూపిస్తోందనే ఆశాభావం వ్యక్తం అవుతోంది.

ముగింపు:

- విదేశీయులకు సంబంధించిన వివాదాల పరిష్కారానికి 1946లో రూపొందించిన విదేశీ చట్టం పరిధిలోని విదేశీ ట్రిబ్యునల్ 1997లో అస్సాంలో దాదాపు 300,000 మందిని అనుమానాస్పద ఓటర్లుగా గుర్తించి, ఎటువంటి ముందస్తు సమాచారం కూడా లేకుండా వారందరిని జాతీయ పౌరసత్వ జాబితా నుంచి తొలగించింది.
- ఇటువంటి కేసుల్లో ఇచ్చే నోటీసులు కూడా నిర్దిష్ట కారణాలను పేర్కొనకుండా నిందితులు తమకు తాముగా తమ జాతీయతను నిరూపించుకోవాలని నిర్దేశిస్తాయి. 2019 మార్చి నాటికి, విచారణకు హాజరు కాని 63,959 మందితో పాటు మొత్తం 117,000 మంది విదేశీయులుగా ప్రకటించబడ్డారు.
- పెండింగ్ కేసులపై సుప్రీంకోర్టు తీర్పు సానుకూల ప్రభావం చూపుతుందని భావిస్తున్నారు.

అస్సాం విదేశీ ట్రిబ్యునల్ పనితీరు

- 1946 విదేశీ చట్టం ప్రకారం 1964లో అస్సాంలో విదేశీ జాతీయత వివాదాలను విచారించడానికి విదేశీ ట్రిబ్యునళ్ళను ఏర్పాటు చేసారు.
- ఇతర రాష్ట్రాల వలె కాకుండా అస్సాం విదేశీ ట్రిబ్యునళ్ళు ఈ కేసులను విచారిస్తాయి. ప్రతి ట్రిబ్యునల్‌కు న్యాయపరమైన అనుభవం కలిగిన నిపుణులు అధ్యక్షత వహిస్తారు.
- హెూం వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ 300 ట్రిబ్యునళ్ళు ఉన్నట్లు చెప్పున్నప్పటికీ, ప్రస్తుతం 100 మాత్రమే పని చేస్తున్నాయి. 2005లో రద్దయిన 1983 చట్టవిరుద్ధ వలసదారుల (ట్రిబ్యునళ్ళు నిర్ధారించే) చట్టం స్థానంలో ఈ ట్రిబ్యునళ్ళు పనిచేస్తున్నాయి.
- 1962లో స్థాపించబడి 1974 నుండి స్వతంత్రంగా పనిచేస్తున్న అస్సాం పోలీస్ సరిహద్దు సంస్థ అక్రమ విదేశీయులను గుర్తించి, బహిష్కరిస్తుంది. అనుమానాస్పదంగా ఉన్న కేసులను ట్రిబ్యునళ్ళకు సూచిస్తుంది.
- రాష్ట్ర నిధులతో నడిచే ఈ సంస్థలో మొత్తం 3,153 ఉద్యోగులు, అదనపు సిబ్బంది ఉన్నారు. సరిహద్దు పెట్రోలింగ్, నూతన స్థావరాల పర్యవేక్షణ, భారత ఎన్నికల సంఘం ఆదేశాల పరిశీలన, నేషనల్ రిజిస్టర్ ఆఫ్ సిటిజన్స్ (NRC) తొలగింపుల అమలు వంటి బాధ్యతలను నెరవేరుస్తుంది.
- 3.3 కోట్ల NRC దరఖాస్తుదారులలో ఆగస్టు 2019 నాటికి, దాదాపు 19.06 లక్షల మంది బహిష్కరణకు గురయ్యారు.

రాజకీయాల్లో మహిళల ప్రాతినిధ్యం

వార్తల్లోని అంశం:

- ఇటీవలి U.K. సాధారణ ఎన్నికలలో, సాధారణ సభకు గణనీయంగా 263 మంది మహిళా MPలు (40%) ఎన్నికయ్యారు. దక్షిణాఫ్రికా జాతీయ అసెంబ్లీలో దాదాపు 45% మహిళా ప్రాతినిధ్యం ఉండగా, U.S. ప్రతినిధుల సభలో 29% మహిళలు ఉన్నారు.
- 1893లో న్యూజిలాండ్, 1928లో U.K. మరియు 1920లో U.S.లో అమల్లోకి వచ్చిన సార్వజనీన ఓటు హక్కు సుదీర్ఘ రాజకీయ ఉద్యమాల ఫలితంగా ప్రపంచవ్యాప్తంగా అమల్లో ఉంది.

ఒక విశ్లేషణ:

- 1952లో జరిగిన మొదటి సార్వత్రిక ఎన్నికలలో భారతదేశం మహిళలకు ఓటు హక్కును కల్పించింది. అయితే, లోక్‌సభ మరియు రాష్ట్ర శాసనసభలలో మహిళల ప్రాతినిధ్యం తక్కువగా ఉంది.
- లోక్‌సభలో 2004 వరకు మహిళా ఎంపీలు 5 నుంచి 10శాతం మధ్య ఉండగా, 2014లో 12 శాతానికి మరియు 18వ లోక్‌సభలో 14 శాతానికి స్వల్పంగా పెరిగింది. రాష్ట్ర శాసన సభల పరిస్థితి అధ్వాన్నంగా ఉండగా జాతీయ సగటు దాదాపు 9%.
- 1992/1993నాటి 73వ మరియు 74వ రాజ్యాంగ సవరణలు పంచాయతీలు మరియు మునిసిపాలిటీలలో మహిళలకు మూడింట ఒక వంతు రిజర్వేషన్లు కల్పించాయి. లోక్‌సభ మరియు అసెంబ్లీలలో ఇలాంటి రిజర్వేషన్‌లు అమల్లో లేవు.
- పార్లమెంటులో మహిళల ప్రాతినిధ్యం ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఒకే విధంగా లేదు. రాజకీయ పార్టీలు మహిళా అభ్యర్థులకు స్వచ్ఛందంగా లేదా చట్టబద్ధంగా సీట్లు కేటాయించడం, పార్లమెంట్ లో సీట్ల రిజర్వేషన్ల ద్వారా కోటా అమలు చేయడం వంటి విధానాలు మహిళలకు అధిక ప్రాతినిధ్యం కల్పించడానికి ప్రస్తుతం అమల్లో ఉన్నాయి.
- పార్టీలు అమలుపరిచే కోటా విధాన అమలులో ప్రజాస్వామికత మరియు పరిస్థితులకు అనుగుణంగా మార్చుకునే వెసులుబాటు ఉండగా, అయితే పార్లమెంట్‌లో రిజర్వ్‌డ్ స్థానాలు ప్రతిభను బలహీనపరిచేవిగా చూడవచ్చు. బంగ్లాదేశ్ మరియు పాకిస్తాన్‌లలో ఉన్నట్లు పార్లమెంట్ లో రిజర్వ్ స్థానాలతో పోలిస్తే రాజకీయ పార్టీ కోటాలు ఉన్న దేశాలు తరచుగా మెరుగ్గా ఉన్నాయి.
- జాతీయ పార్లమెంట్లలో మహిళల ప్రాతినిధ్యానికి సంబంధించి ఇంటర్-పార్లమెంటరీ యూనియన్ ఇచ్చే నెలవారీ ర్యాంకింగ్ 2024 ఏప్రిల్ నాటికి భారతదేశం 143వ స్థానంలో ఉంది. ప్రస్తుత లోక్‌సభలో తృణమూల్ కాంగ్రెస్ అత్యధికంగా 38% మహిళా ఎంపీలను కలిగి ఉండగా, బీజేపీకి 13% కాంగ్రెస్‌కు 13% ఎంపీలు ఉన్నారు.
- తమిళనాడుకు చెందిన "నామ్ తమిళర్ కట్చి" పార్టీ గత మూడు సాధారణ ఎన్నికలలో మహిళా అభ్యర్థులకు 50% స్వచ్ఛంద కోటాను అమలు చేసింది.
- ఎన్నో ప్రయత్నాలు చేసినప్పటికీ, రాజకీయ పార్టీల స్వచ్ఛంద లేదా చట్టబద్ధమైన కోటాలు భారతదేశంలో మహిళలకు తగిన ప్రాతినిధ్యాన్ని ఇవ్వలేకపోయాయి.
- 2023 సెప్టెంబరులో ఆమోదం పొందిన 106వ రాజ్యాంగ సవరణ ప్రకారం లోక్‌సభ మరియు రాష్ట్ర శాసనసభలలో మహిళలకు

మూడింట ఒక వంతు సీట్ల రిజర్వేషన్‌ను తప్పనిసరి. పార్లమెంటరీ ప్రక్రియలు మరియు చట్టాలలో లింగ సున్నితత్వాన్ని పెంచడం మరియు కేంద్రం మరియు రాష్ట్ర స్థాయిలలో మహిళా మంత్రుల సంఖ్యను పెంచడం దీని ప్రధాన లక్ష్యం.

- చట్టం అమలులోకి వచ్చిన తర్వాత సేకరించే మొదటి జనాభా లెక్కల ప్రచురణ తర్వాత జరిగే నియోజకవర్గాల పునర్విభజన ఆధారంగా ఈ రిజర్వేషన్ అమలు చేస్తారు. కాబట్టి, 2029 సార్వత్రిక ఎన్నికల నాటికి ఈ రిజర్వేషన్ అమలు చేయడానికి వీలుగా ఇప్పటికే ఆలస్యం అయిన 2021 జన గణనను పూర్తిచేయాలి.

సంస్థ నిర్వహణ స్థాయి ఉద్యోగాల్లో స్థానికులకు 50% కోటా తప్పనిసరి.. బిల్లును ఆమోదించిన కర్ణాటక అసెంబ్లీ

వార్తల్లోని అంశం:

- స్థానిక అభ్యర్థులకు కర్ణాటక రాష్ట్ర ఉపాధిని నిర్దేశిస్తూ "పరిశ్రమలు, కర్మాగారాలు మరియు ఇతర సంస్థల బిల్లు, 2024"ను కర్ణాటక రాష్ట్ర అసెంబ్లీ ఆమోదించింది.

బిల్లులోని ముఖ్యాంశాలు:

- 50% నిర్వహణ స్థాయి ఉద్యోగాలు, 75% నిర్వహణ స్థాయేతర ఉద్యోగాలను స్థానిక అభ్యర్థులతో భర్తీ చేయాలని చట్టం ఆదేశించింది.
- అభ్యర్థులు తప్పనిసరిగా కర్ణాటకలో జన్మించి, రాష్ట్రంలో కనీసం 15 సంవత్సరాలు నివసించి, కన్నడలో ప్రావీణ్యం కలిగి ఉండడమే గాక నిర్దేశిత విద్యార్హతలను కలిగి ఉండాలి.
- ఈ బిల్లు ప్రకారం, తగినంత మంది స్థానిక అభ్యర్థులు అందుబాటులో లేకుంటే ప్రభుత్వ మినహాయింపు కోసం పరిశ్రమలు దరఖాస్తు చేసుకోవచ్చు. కానీ ఆ విధంగా తీసుకున్న వారికి గరిష్టంగా మూడేళ్లలోపు శిక్షణ ఇవ్వడానికి సిద్ధంగా ఉండాలి. ఈ నిబంధన ఉల్లంఘనకు Rs. 10,000 నుండి Rs. 25,000 వరకు జరిమానా ఉంటుంది.
- సరోజినీ మహిషి నివేదిక సిఫార్సులను అమలు చేయాలంటూ, కన్నడిగులకు స్థానిక ఉద్యోగాల్లో రిజర్వేషన్ల కోసం 1984 నుండి కొనసాగుతున్న దీర్ఘకాల డిమాండ్లను అనుసరించి ప్రభుత్వం ఈ నిర్ణయం తీసుకుంది.

ప్రైవేట్ రంగంలో స్థానికులకు రిజర్వేషన్ బిల్లుకు వ్యతిరేక వాదనలు

- అర్హత కలిగిన స్థానిక అభ్యర్థులు అందుబాటులో లేకుంటే, స్థానిక అభ్యర్థులకు సంస్థలు తప్పనిసరిగా మూడు సంవత్సరాలలోపు శిక్షణనిచ్చి వారికి ఉద్యోగ అవకాశాలు ఇవ్వాలని "పరిశ్రమలు, కర్మాగారాలు మరియు ఇతర సంస్థలలో స్థానిక అభ్యర్థులకు కర్ణాటక రాష్ట్ర ఉపాధి బిల్లు, 2024" బిల్లు ఆదేశించింది.
- ఆంధ్రప్రదేశ్ మరియు హర్యానా వంటి రాష్ట్రాల్లో ఇలాంటి చట్టాలు అమల్లో ఉన్నాయి.
- ఏది ఏమైనప్పటికీ, ఇటువంటి చట్టాలు భారతీయుల మధ్య వివక్షకు కారణం అవుతున్నాయి. రాజ్యాంగ నైతికతను ఉల్లంఘించిందని మరియు ఇతర రాష్ట్రాలలో జీవనోపాధిని పొందే పౌరుల ప్రాథమిక హక్కులను హరించి వేస్తోందని గత ఏడాది నవంబర్‌లో ఇటువంటి ఒక చట్టాన్ని కొట్టివేయాలని పంజాబ్ మరియు హర్యానా హైకోర్టు నిర్ణయం తీసుకుంది.
- విపరీతమైన నిరుద్యోగం, స్థానిక ఓటర్ల ప్రయోజనాలను కాపాడాలనే రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల కోరిక నుండి ఇటువంటి చట్టాల కోసం వ్యక్తుల్లో రాజకీయ ప్రేరణ కలిగినప్పటికీ ఈ విధానం లోపభూయిష్టం అని చెప్పడానికి అనేక ఇతర కారణాలు కూడా ఉన్నాయి.

1) మొదటగా, దేశ వ్యాప్తంగా స్వేచ్ఛగా తిరగడానికి, జీవనోపాధి పొందడానికి రాజ్యాంగపరంగా లభించే స్వేచ్ఛను పరిమితం చేస్తూ పౌరుల పట్ల ఈ ప్రతిపాదిత చట్టం వివక్ష చూపుతుంది.

2) రెండోది, రాష్ట్రం బయటి వ్యక్తులకు అవకాశం కల్పించినందుకు సంస్థకు జరిమానా వేయాలా వద్దా అని నిర్ణయించే అధికారాన్ని అధికారులకు అవకాశం కల్పిస్తూ, ఇన్‌స్పెక్టర్-రాజ్‌విధానాన్ని తిరిగి ప్రవేశపెడుతుంది. ఇది లంచాలకు, అవినీతికి దారి తీస్తుంది.

3) చివరగా, ప్రైవేట్ రంగంపై ప్రతికూల ప్రభావం పడుతుంది. భారత ప్రభుత్వాలు యువతకు తగినంత ఉద్యోగాలను సృష్టించలేకపోతున్నాయి కాబట్టి ఉద్యోగాలను సృష్టించగలిగే ప్రైవేట్ రంగ వృద్ధిలోనే ఈ సమస్యకు పరిష్కారం ఉంది. మరోవైపు ఈ చట్టం ప్రైవేట్ సంస్థల ఖర్చును పెంచుతూ, ప్రతిభ కలిగిన వారిని తీసుకోగలిగే సంస్థల సామర్థ్యాన్ని బలహీనపరిచి, మొత్తం సామర్థ్యాన్ని, లాభాన్ని తగ్గిస్తుంది.

- ఇటువంటి నిర్బంధ కోటాలు బహిరంగ ఆర్థిక వ్యవస్థల కారణంగా అభివృద్ధి చెందుతున్న గురుగ్రామ్ మరియు బెంగళూరు వంటి నగరాల ఆర్థిక వృద్ధిని గణనీయంగా దెబ్బతీస్తాయి.

పరిశ్రమల ఆందోళనల నేపథ్యంలో బిల్లును నిలిపివేసిన కర్ణాటక:

- పారిశ్రామిక ప్రముఖులు, వాణిజ్య సంస్థల తీవ్రమైన వ్యతిరేకత నేపథ్యంలో ప్రైవేట్ రంగంలో స్థానికులకు ఉద్యోగ రిజర్వేషన్‌లను ప్రతిపాదించిన ముసాయిదా బిల్లును కర్ణాటక ప్రభుత్వం నిలిపివేసింది.
- బిల్లు ఇంకా ప్రారంభ దశలోనే ఉందని, విస్తృత చర్చల తర్వాత తదుపరి సమీక్ష జరుగుతుందని ముఖ్యమంత్రి సిద్ధరామయ్య ప్రకటించారు,
- కిరణ్ మజుందార్-షా మరియు మోహన్‌దాస్ పాయ్ వంటి పారిశ్రామిక ప్రముఖులు, NASSCOM మరియు FKCCI వంటి పరిశ్రమ సంఘాల నుంచి వచ్చిన వ్యతిరేకత నేపథ్యంలో జూలై 15న క్యాబినెట్ ఆమోదం పొందిన ఈ బిల్లుపై ప్రస్తుత ప్రకటన వెలువడింది.
- నైపుణ్యం కలిగిన ప్రతిభావంతుల నియామకం, సాంకేతిక రంగంలో రాష్ట్ర సామర్థ్యం వంటి అంశాలపై ఈ బిల్లు వల్ల కలిగే ప్రభావంపై ఆందోళన వ్యక్తం చేశారు.
- కన్నడ పౌర సంస్థలు ఈ నిర్ణయాన్ని స్వాగతించగా, సాంకేతిక కేంద్రంగా కర్ణాటక హోదాను కాపాడేందుకు అత్యంత నైపుణ్యం కలిగిన ఉద్యోగ నియామకాలకు సంబంధించి మినహాయింపులు ఇవ్వాల్సిన అవసరాన్ని పారిశ్రామిక ప్రముఖులు నొక్కి చెప్పారు.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు ఉప-కుల రిజర్వేషన్ల అధికారం

వార్తల్లోని అంశం :

- ఉప-కుల రిజర్వేషన్ల వర్గీకరణ అధికారం రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు అనుమతిస్తూ సుప్రీం కోర్టు తీర్పు చెప్పింది.

ఒక విశ్లేషణ:

- దళితులు ఎదుర్కొంటున్న చారిత్రక అన్యాయాలను పరిష్కరించడానికి మూడు ప్రధాన విధాన సాధనాలను డా. బి.ఆర్. అంబేద్కర్ సూచించారు: కుల వివక్షకు వ్యతిరేకంగా చట్టపరమైన రక్షణలు, విద్య, ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలు మరియు చట్టసభలలో రిజర్వేషన్లు మరియు భూమి మరియు వ్యాపారాల వంటి మూలధన ఆస్తులను పెంపొందించే చర్యలు.
- ఈ విధానాలను సూచించడంలో అంబేద్కర్ ను ప్రేరేపించిన అంశం అంటరానితనం వలన దళితులు ఎదుర్కొంటున్న తీవ్రమైన సామాజిక మరియు ఆర్థిక వివక్ష. చట్టపరమైన రక్షణలు, రిజర్వేషన్లు మరియు ఆర్థిక సాధికారతలు ఈ సమస్యకు విడివిడి పరిష్కారాలు కాజాలవని, ఒకదానికొకటి సహకరించుకుంటూ అసలు లక్ష్యాన్ని నేరవేర్చగలవని ఆయన వివరించారు.
- సాధారణ హక్కులు పొందేందుకు చట్టపరమైన రక్షణలు కీలకమైనప్పటికీ, ఈ వర్గాల అభివృద్ధికి కోసం చట్టపరమైన రక్షణలకు తోడుగా ఉంటూ సమాన ప్రాతినిధ్యాన్ని నిర్ధారించడానికి రిజర్వేషన్లను ప్రతిపాదించారు. అయితే, దళితులకు చారిత్రకంగా తిరస్కరించిన ఆస్తి హక్కులు, ఉపాధి, విద్య సంబంధిత సమస్యల పరిష్కారంలో ఈ చర్యల పరిమితులను కూడా ఆయన ఎత్తిచూపారు.
- ఆ విధంగా, ఆదాయాన్ని ఆర్జించే ఆస్తులు లేని దళిత వ్యక్తుల ఆర్థిక సామర్థ్యాలు మరియు విద్యా అవకాశాలను మెరుగుపరిచే లక్ష్య సాధనకు ఆర్థిక సాధికారతను మూడో స్తంభంగా ఆయన అభివర్ణించారు.
- విద్య, ఆర్థిక వనరులలో అసమానతల కారణంగా SC/STలలోని కొన్ని ఉప కులాలు రిజర్వేషన్ల ప్రయోజనాన్ని సమానంగా ఉప-కుల రిజర్వేషన్ల మద్దతుదారులు వాదిస్తున్నారు. ఈ అసమానతలను సరిదిద్దడానికి, న్యాయమైన ప్రాతినిధ్యాన్ని నిర్ధారించడానికి ఉప-కుల కోటాలు అవసరమని వారు వాదిస్తున్నారు.
- ఏది ఏమైనప్పటికీ, అంతర్లీనంగా ఉన్న ఆర్థిక, విద్యాపరమైన సమస్యలను పరిష్కరించకుండా కేవలం ఉప-కుల రిజర్వేషన్లు అమలు చేస్తే ఈ అసమానతలను సమర్థవంతంగా పరిష్కరించలేమని సుఖదేవ్ థోరట్‌తో సహా పలువురు విమర్శకులు హెచ్చరిస్తున్నారు.
- వెనుకబడిన ఉప కులాల విద్య, ఆర్థిక అవకాశాలను మెరుగుపరచడం ఉద్యోగాలు మరియు విద్యా అవకాశాలలో పోటీపడేలా వారిని సన్నద్ధం చేస్తుందని వారు వాదిస్తున్నారు.
- వ్యక్తిగత ఆర్థిక మరియు విద్యా సాధికారతపై దృష్టి సారించడం, ఉప-కుల రిజర్వేషన్ల ప్రయోజనాలకు మించి సమర్థవంతమైన ప్రత్యామ్నాయాన్ని అందించగలదని థోరట్ సూచించారు. ఈ విధానం, ప్రస్తుతం అమల్లో ఉన్న రిజర్వేషన్ విధానాల నుండి ప్రయోజనం పొందేందుకు వెనుకబడిన వ్యక్తుల సామర్థ్యాలను మెరుగుపరుస్తుందని, తద్వారా ఉప-కుల-నిర్దిష్ట కోటాలపై ఆధారపడటం తగ్గుతుందని ఆయన వాదించారు.

ముగింపు:

- ఉప-కుల రిజర్వేషన్లపై చర్చ కొనసాగుతున్నప్పటికీ, భారతదేశంలో దళిత వర్గాలు ఎదుర్కొంటున్న సంక్లిష్ట సమస్యలను పరిష్కరించడానికి సామాజిక-ఆర్థిక వాస్తవాలను అర్థం చేసుకోవడం, ఇప్పటికే అమల్లో ఉన్న విధానాలను సమర్థవంతంగా అమలు చేయడం చాలా కీలకం.

భారతదేశంలో రిజర్వేషన్లపై తీర్పులు

- **ఇందిరా సాహ్నీ & ఇతరులు Vs సి. యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (1992):** అసాధారణ పరిస్థితుల్లో అత్యవసర మినహాయింపులు ఇస్తూ ఆర్టికల్ 16(4) ప్రకారం రిజర్వేషన్లపై 50% పరిమితిని విధించిందిబీ రిజర్వేషన్ల ప్రయోజనాల నుండి కొందరిని మినహాయిస్తూ 'క్రీమీ లేయర్' అనే భావనను ప్రవేశపెట్టింది.
- **ఎం.నాగరాజ్ Vs యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (2006):** వెనుకబాటు గణనకు సంబంధించిన సమాచారం, తగినంత ప్రాతినిధ్యం లేదనే సాక్ష్యాలు, పరిపాలనా సమర్థతకు ఆధారాలు వాటి అంశాలతో పదోన్నతులలో రిజర్వేషన్‌లపై షరతులు విధించింది.
- **జర్నైల్ సింగ్ & ఇతరులు Vs లచ్మీ నారాయణ్ గుప్తా & ఇతరులు (2018):** పదోన్నతులలో SC మరియు STల వెనుకబాటు గణనకు సంబంధించిన సమాచార షరతును తొలగించారు.
- **జన్హిత్ అభియాన్ Vs యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (2022):** ఆర్థిక ప్రమాణాల ఆధారంగా ఆర్థిక బలహీన వర్గాలకు (EWS) రిజర్వేషన్‌లను ప్రవేశపెడుతూ చేసిన 103వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టాన్ని సమర్థించింది.

U-విన్, ఆల్ విన్: గేమ్ ఛేంజర్

వార్తల్లోని అంశం :

- మొదట్లో "విస్తరించిన రోగనిరోధక కార్యక్రమం" అని పిలిచే తన మొదటి జాతీయ రోగనిరోధక కార్యక్రమాన్ని భారత్ 1978లో ప్రారంభించింది. దీనిలో నాలుగు వ్యాక్సిన్‌లు ఉన్నాయి.
- ప్రపంచంలోని నేటి ప్రధాన ప్రజారోగ్య విజయాలలో సార్వజనీన రోగనిరోధక కార్యక్రమం (UIP) కీలకమైనది. దీని లక్ష్యం 12 వ్యాధులకు వ్యాక్సిన్ పూర్తి చేయడం దీని లక్ష్యం.

మరింత సమాచారం

- ఆగస్ట్ 15న U-Win డిజిటల్ వ్యాక్సినేషన్ పోర్టల్ ప్రారంభం కానుండడంతో, UIP మరింత పటిష్టంగా మారనుంది.
- ఈ పోర్టల్ ద్వారా ప్రతి ఏటా 29 మిలియన్ల గర్భిణీ స్త్రీలకు, 26 మిలియన్ల శిశువులకు వ్యాక్సిన్-నివారిత వ్యాధులకు టీకాలు వేస్తారు.
- ప్రస్తుతం, అక్రెడిటెడ్ సోషల్ హెల్త్ యాక్టివిస్ట్ (ASHA) వర్కర్ల సహాయంతో నిర్వహిస్తున్న టీకాల సమాచార నమోదు, అనంతరం రాష్ట్ర మరియు జాతీయ టీకా జాబితాలో చేరుతోంది. ఈ కార్యక్రమం పూర్తి కావడానికి నెలకు పైగానే సమయం పడుతోంది. అంతేగాక, ప్రైవేట్ ఆరోగ్య కేంద్రాలలో నిర్వహించే టీకాలు సరిగా నమోదు కావడం లేదు.

- U-Win ప్రతి టీకా కార్యక్రమానికి సంబంధించిన ప్రత్యక్ష సమాచారాన్ని అందిస్తుంది. దీనివల్ల టీకా నిర్వహణ కార్యక్రమాలు మరింత సమర్థవంతంగా నిర్వహించవచ్చు.

UIP విజయం సాధించినప్పటికీ, సవాళ్లు మిగిలే ఉంటాయి :

1) WHO-UNICEF నివేదిక ప్రకారం కోవిడ్ మహమ్మారి సాధారణ ఇమ్యునైజేషన్ కార్యక్రమాలకు అంతరాయం కలిగించడంతో డిఫ్తీరియా, పెర్టుసిస్ మరియు టెటానస్ వంటి వ్యాధుల వ్యాక్సినేషన్ తగ్గుముఖం పట్టింది.
2) అంతేకాకుండా, భారత వలసలలో కొంతమంది సకాలంలో టీకాలు వేయించుకోకపోవడం, కొంతమంది మధ్యలోనే టీకాలు మానేయడం వంటి సమస్యలు నిరంతరం కొనసాగుతున్నాయి.

- దేశంలో ఏ ప్రాంతంలోనైనా అందుబాటులో ఉండే U-Win వెనుకబడిన వర్గాలలో టీకా కవరేజీని పెంచడం ద్వారా ఈ సమస్యలను పరిష్కరించి శిశు మరణాల రేటు తగ్గిస్తుంది.
- ఎటువంటి భౌతిక జాబితాలు లేకుండానే దేశవ్యాప్తంగా ఉన్న తల్లిదండ్రులకు రానున్న టీకా కార్యక్రమానికి సంబంధించిన SMS సందేశాలు వస్తాయి, అంతేగాక, తాము అందుబాటును బట్టి టీకా స్లాట్‌లను కూడా బుక్ చేసుకునే అవకాశం ఉంటుంది. అయితే, లబ్ధిదారులందరూ ఈ సేవలను వినియోగించుకోగలరని నిర్ధారించడానికి సాంకేతిక పరిజ్ఞాన వినియోగ సామర్థ్యంలో ఉన్న లోపాలను అధిగమించడం చాలా కీలకం.
- మహమ్మారి సమయంలో టీకా కార్యక్రమ నిర్వహణలో COWIN ప్లాట్‌ఫారమ్ కీలకపాత్ర పోషించింది. 2015 నుండి టీకా సంబంధిత సమస్త పరికరాల రవాణా నుంచి టీకా కార్యక్రమ ఫలితాల నమోదు వరకు జరిగే వ్యవహారాన్ని నిరంతరం పర్యవేక్షించే e-Vin పోర్టల్, వ్యాక్సిన్ అందుబాటులో లేని సమస్యను 80 శాతం తగ్గించింది.
- ప్రస్తుతం, ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద రోగనిరోధక నిధి (ఇమ్యునైజేషన్ రిజిస్ట్రీ-పూర్తైన టీకాల జాబితా)ని రూపొందించడానికి భారతదేశం U-Winతో సిద్ధంగా ఉంది. అందుబాటులో ఉన్న డిజిటల్ వ్యవస్థల సహాయంతో టీకా రంగంలో సాధించిన ఈ అభివృద్ధి UIP పరిధిని, ప్రభావాన్ని విస్తరించి, ఈ కార్యక్రమంలో హ్యూమన్ పాపిల్లోమావైరస్ వ్యాక్సిన్‌లను (HPV) విలీనం చేస్తుంది.

ఫైనాన్స్ కమిషన్ పాత్ర

వార్తల్లోని అంశం:

- 2023 డిసెంబర్ లో తన పనిని ప్రారంభించిన అరవింద్ పనగారియా నేతృత్వంలోని పదహారో ఆర్థిక సంఘం 2025 అక్టోబర్ నాటికి దాని సిఫార్సులను సమర్పిస్తుందని భావిస్తున్నారు.
- 2026 ఏప్రిల్ 1 నుండి ఐదేళ్లపాటు దీని సిఫార్సులు అమలవుతాయి.

ఫైనాన్స్ కమిషన్ :

- ఒక రాజ్యాంగబద్ధ సంస్థ అయిన ఫైనాన్స్ కమిషన్ (ఆర్థిక సంఘం) కేంద్రం మరియు వివిధ రాష్ట్రాల మధ్య కేంద్ర ప్రభుత్వం వసూలు చేసే పన్ను సంబంధిత ఆదాయ పంపిణీ విధానాలను సిఫార్సు చేస్తుంది.
- అయితే, దాని సిఫార్సులను ఖచ్చితంగా అమలు చేయాలనే నిబంధనేమి లేదు. సాధారణంగా ప్రతి ఐదు ఏళ్లకు నూతనంగా ఏర్పాటయ్యే ఈ సంఘం దాని సిఫార్సులను ఖరారు చేయడానికి రెండు సంవత్సరాలకు పైగా సమయం తీసుకుంటుంది.
- కేంద్ర నికర పన్ను రాబడిలో రాష్ట్రాలకు కేటాయించాల్సిన వాటాను, దాని పంపిణీ విధానాలను (క్షితిజ సమాంతర డెవల్యూషన్) ఈ సంఘం నిర్ధారిస్తుంది.
- జనాభా, సంతానోత్పత్తి, ఆదాయ స్థాయి, భౌగోళిక పరిస్థితులు వంటి అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకుని ఈ పంపిణీ విధానాన్ని రూపొందిస్తారు.
- 13వ, 14వ మరియు 15వ కమీషన్‌లు వరుసగా 32%, 42% మరియు 41% నికర పన్ను రాబడిని రాష్ట్రాలకు కేంద్రం కేటాయించాలని సిఫార్సు చేశాయి. వీటితో పాటు కేంద్రం మరియు రాష్ట్రాలు సంయుక్తంగా నిర్వహించే పథకాలకు కేంద్రం అదనపు గ్రాంట్లు అందించవచ్చు.
- 16వ ఆర్థిక సంఘం పంచాయతీలు, మునిసిపాలిటీల వంటి స్థానిక సంస్థల ఆదాయ అవసరాలను కూడా పరిష్కరిస్తుందని అంచనా వేస్తున్నారు. 2015 నాటికి మొత్తం వ్యయంలో వీటికి కేటాయించింది కేవలం 3% మాత్రమే. చైనా వంటి దేశాలలో ఇది 50% కంటే ఎక్కువ.

కేంద్రం, రాష్ట్రాల మధ్య ఘర్షణ:

- పన్ను రాబడి పంపకానికి సంబంధించి కేంద్ర, రాష్ట్రాల మధ్య విభేదాలు కొనసాగుతున్నాయి.
- ఆదాయ సుంకం, వ్యాపార సుంకం, మరియు GSTతో సహా ప్రధాన సుంకాలను కేంద్రం సేకరిస్తుంది. GST పరిధిలోకి రాని మద్యం మరియు ఇంధనాల వంటి వస్తువులపై పన్నులను రాష్ట్రాలు సేకరిస్తాయి.
- విద్య, ఆరోగ్య సంరక్షణ మరియు పోలీసు వంటి సేవలను అందించే రాష్ట్రాలు, కేంద్రం తమ పన్ను సేకరణ అధికారాలను తగ్గించిందని, తమ బాధ్యతలను నెరవేర్చడానికి తగిన వాటా ఇవ్వడం లేదని వాదిస్తున్నాయి.
- అంతేగాక, పన్ను రాబడిలో తమకు కేటాయించిన వాటా శాతం, వాటి విడుదలకు సంబంధించి రాష్ట్రాలు కేంద్రంతో తరచుగా విభేదిస్తాయి. ఫైనాన్స్ కమిషన్ సిఫార్సులను కేంద్రం గౌరవించడం లేదని వాదిస్తున్నాయి.
- ఉదాహరణకు, పదిహేనో ఆర్థిక సంఘం 41% సిఫార్సు చేసినప్పటికీ, పన్ను సేకరణ, సెస్సు, సర్ చార్జీలు మినహాయించి కేంద్రం కేవలం 38% నిధులను కేటాయించింది. పన్ను రాబడిలో సెస్సులు, సర్‌ఛార్జీలను మినహాయించి రాష్ట్రాల వాటాను 28 శాతానికి కూడా కేంద్రం కుదించగలదని, తద్వారా రాష్ట్రాలకు రావాల్సిన నిధులు బాగా తగ్గుతాయని రాష్ట్రాలు వ్యతిరేకిస్తున్నాయి.
- తమ పన్ను చెల్లింపులకు తగిన వాటాలు తమకు రావడం లేదని, తక్కువ అభివృద్ధి చెందిన రాష్ట్రాలతో పోలిస్తే తమకు తక్కువ వాటా వస్తోందని కర్ణాటక, తమిళనాడు వంటి అభివృద్ధి చెందిన రాష్ట్రాలు వాదిస్తున్నాయి. ఉదాహరణకు, తాము చెల్లించే ప్రతి రూపాయికి తమిళనాడు కేవలం 29 పైసలు మాత్రమే అందుకోగా, బీహార్ రూపాయికి 7 కంటే ఎక్కువ పొందింది.
- వెనుకబడిన రాష్ట్రాలకు ప్రయోజనం చేకూర్చేందుకు అభివృద్ధి చెందిన రాష్ట్రాలు జరిమానా చెల్లిస్తున్నాయని విమర్శకులు వ్యాఖ్యానిస్తున్నారు. అంతేగాక, ఆర్థిక సంఘ సభ్యులను కేంద్రం నియమించినందున, ఆ సంఘంపై రాజకీయ ప్రభావం కూడా ఉంటుందంటూ దాని స్వతంత్రతపై కొందరు ఆందోళనలు వ్యక్తం చేస్తున్నారు.

2

ఆర్థిక వ్యవస్థ

గ్రేట్ నికోబార్‌లో నీతి ఆయోగ్ ప్రాజెక్ట్

వార్తల్లోని అంశం

- “చట్టబద్ధ ప్రక్రియ, గిరిజనుల వర్గాల చట్టపరమైన మరియు రాజ్యాంగపరమైన రక్షణల ఉల్లంఘనలు మరియు ప్రాజెక్ట్ ద్వారా కలిగే విపరీతమైన పర్యావరణ మరియు మానవ నష్టం” నేపథ్యంలో గ్రేట్ నికోబార్ ద్వీపంలో నీతి ఆయోగ్ చెందిన భారీ ప్రాజెక్ట్ కోసం మంజూరు చేయబడిన అన్ని అనుమతులను “తక్షణమే నిలిపివేయాలని” కాంగ్రెస్ పార్టీ జూన్ 17న పిలుపునిచ్చింది.
- “సంబంధిత పార్లమెంటరీ కమిటీలకు భాగస్వామం కల్పిస్తూ ఈ ప్రతిపాదిత ప్రాజెక్ట్ నిష్పాక్షిక మూల్యాంకనం” చేయాల్సిన అవసరం ఉందని కూడా డిమాండ్ చేసింది.
- 2024 ఎన్నికల మేనిఫెస్టోలో, “అండమాన్ మరియు నికోబార్ లో ప్రతిపాదించిన పర్యావరణ హానికరమైన మరియు వ్యాపార అనుకూల దీవుల అభివృద్ధి ప్రణాళికను రద్దు చేస్తామని” భారత కమ్యునిస్టు పార్టీ (మార్క్సిస్టు) ప్రకటించింది.
- ఈ ప్రాజెక్ట్‌ను వ్యతిరేకించేవారిలో ట్రైబల్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ గ్రేట్ నికోబార్ మరియు లిటిల్ నికోబార్, వివిధ పర్యావరణవేత్తలు, వన్యప్రాణుల సంరక్షణకారులు మరియు గిరిజన న్యాయవాద సమూహాలు ఉన్నాయి.

గ్రేట్ నికోబార్ ఎక్కడ ఉంది, .అక్కడ నివసించే తెగలు ఏమిటి?

- భారత దక్షిణ ప్రాంతంలో ఈ గ్రేట్ నికోబార్ ఉంది. ఇది అండమాన్ మరియు నికోబార్ ద్వీపసమూహంలో 600 కంటే ఎక్కువ ద్వీపాలను కలిగి ఉంది.
- ఇది దాదాపు 3,500 మి.మీ వార్షిక వర్షపాతం కలిగి దట్టమైన వర్షారణ్యాలతో కప్పబడిన పర్వత ప్రాంతం. పెద్ద లెదర్‌బ్యాక్ తాబేలు, నికోబార్ మెగాపోడ్, గ్రేట్ నికోబార్ క్రేక్, నికోబార్ క్రాబ్-ఈటింగ్ కోతులు మరియు నికోబార్ చెట్ల చిట్టెలుకలు వంటి అనేక అంతరించిపోతున్న మరియు స్థానిక జాతులకు ఈ వర్షారణ్యాలు ఆవాసాలు.
- 910 చ.కి.మీ విస్తీర్ణంలో విస్తరించి ఉన్న గ్రేట్ నికోబార్ తీరానికి సరిహద్దుగా ఉన్న మడ అడవులు మరియు పాండన్ అడవులను కలిగి ఉంది.
- ఈ ద్వీపంలో షోంపెన్ మరియు నికోబారీస్ అనే రెండు తెగలు నివసిస్తున్నాయి
  1) షోంపెన్ తెగ జనాభా సంఖ్య మొత్తం 250 మంది. వీళ్ళంతా నాగరిక సమూహాలకు దూరంగా ఎక్కువగా అంతర్గత అడవులలో ఒంటరిగా నివసిస్తున్నారు. వేటపై ప్రధానంగా ఆధారపడే ఈ తెగ ప్రజలు ప్రధానంగా షెడ్యూల్డ్ తెగల రోస్టర్‌లో ప్రత్యేకమైన దుర్బలత్వం కలిగిన గిరిజన సమూహంగా వర్గీకరించబడ్డారు.
  2) వ్యవసాయం మరియు చేపలు వేటపై ఆధారపడే నికోబారీస్ తెగ రెండు వర్గాలుగా విభజించబడింది: గ్రేట్ నికోబారీస్ మరియు లిటిల్ నికోబారీస్. వీరు మాట్లాడే నికోబారీస్ భాష విభిన్న మాండలికాలను కలిగి ఉంది. (షోంపెన్ తెగ సొంత భాషను కలిగి ఉంది).
- 2004 సునామీకి ముందు వరకు, ఈ తెగలు ద్వీపం ఆగ్నేయ మరియు పశ్చిమ తీరం వెంబడి నివసించాయి. తరువాత ప్రభుత్వం క్యాంప్‌బెల్ బే వద్ద ప్రభుత్వం వీరికి పునరావాసం కల్పించింది. ప్రస్తుతం, ద్వీపంలో దాదాపు 450 మంది గ్రేట్ నికోబారీస్ ఉన్నారు.
- దాదాపు 850 జనాభా ఉన్న లిటిల్ నికోబారీస్, ఎక్కువగా గ్రేట్ నికోబార్‌లోని ఆఫ్రా బేలో మరియు ఆర్చిపెలగోలోని పులోమిలో మరియు లిటిల్ నికోబార్ అనే ద్వీపసమూహంలోని ఇతర దీవులలో కూడా నివసిస్తున్నారు.
- గ్రేట్ నికోబార్‌లోని జనాభాలో భారతదేశ ప్రధాన భూభాగం నుండి వలస వచ్చిన వారు ఎక్కువగా ఉన్నారు. 1968 మరియు 1975 మధ్య, పంజాబ్, ఉత్తరప్రదేశ్, బీహార్, మహారాష్ట్ర, ఆంధ్రప్రదేశ్, కర్ణాటక మరియు తమిళనాడు వంటి రాష్ట్రాల నుండి పదవీ విరమణ పొందిన సైనిక సిబ్బంది మరియు వారి కుటుంబాలు ఈ ద్వీపంలో స్థిరపడ్డారు.
- తూర్పు తీరంలోని ఏడు రెవెన్యూ గ్రామాలైన క్యాంప్‌బెల్ బే, గోవింద్‌నగర్, జోగిందర్ నగర్, విజయనగర్, లక్ష్మీనగర్, గాంధీనగర్ మరియు శాస్త్రినగర్ కు చెందిన సుమారు 330 కుటుంబాలు సుమారు 15 ఎకరాల భూమిని పొందాయి
- క్యాంప్‌బెల్ బే స్థానిక ప్రభుత్వ కార్యాలయాలు మరియు పంచాయితీని కలిగిన పరిపాలనా కేంద్రంగా పనిచేస్తుంది. మత్స్యకారులు, వ్యవసాయ కార్మికులు, నిర్మాణ కార్మికులు, వ్యాపార యజమానులు మరియు ప్రధాన భూభాగం మరియు అండమాన్ దీవుల నుండి

అటవీ సిబ్బంది, ఇంజనీర్లు మరియు ఉపాధ్యాయులు వంటి పరిపాలనా సిబ్బంది స్వల్ప మరియు దీర్ఘకాలికంగా వలస వచ్చినవాళ్ళు కూడా ఇక్కడ ఉన్నారు. 2004 సునామీ తర్వాత, నిర్మాణ కాంట్రాక్టర్లు ద్వీపానికి వచ్చారు.

- ప్రస్తుతం, గ్రేట్ నికోబార్ గురించి అవగాహన ఉన్న పరిశోధకుల అంచనాల ప్రకారం, ఇక్కడ స్థిరపడిన జనాభా సంఖ్య దాదాపు 6,000.

నీతి ఆయోగ్ ప్రాజెక్ట్ ఏమి చేస్తుంది?

- 'అండమాన్ మరియు నికోబార్ లోని గ్రేట్ నికోబార్ ద్వీపం సమగ్ర అభివృద్ధి' పేరుతో రూ.72,000 కోట్ల విలువైన ప్రాజెక్టును మార్చి 2021లో, NITI ఆయోగ్ ప్రకటించింది.
- ఈ ప్రాజెక్టులో భాగంగా 130 చ.కి.మీ. అటవీ ప్రాంతంలో ట్రాన్స్-షిప్‌మెంట్ పోర్ట్, అంతర్జాతీయ విమానాశ్రయం, టౌన్‌షిప్ అభివృద్ధి మరియు 450 MVA గ్యాస్ మరియు సోలార్ ఆధారిత పవర్ ప్లాంట్ ఏర్పాటు చేస్తారు. గ్రేట్ నికోబార్ ఐలాండ్ (GNI) ప్రాజెక్ట్ అనేది అండమాన్ మరియు నికోబార్ దీవుల దక్షిణ భూభాగంలో అమలు చేయబడే భారీ ప్రాజెక్ట్.
- ఈ ప్రాజెక్ట్‌ను అండమాన్ మరియు నికోబార్ దీవుల సమగ్ర అభివృద్ధి సంస్థ (ANIIDCO) పర్యవేక్షిస్తుంది.
- NITI ఆయోగ్ నుండి సిఫార్సులకు అనుగుణంగా నికోబార్ దీవుల సమగ్ర అభివృద్ధికి సంబంధించి ఆ ప్రాంత వ్యూహాత్మక స్థానాన్ని సమర్థవంతంగా ఉపయోగించుకునే ముందస్తు సాధ్యాసాధ్యాలను ఒక ముందస్తు నివేదిక ఆధారంగా గుర్తించారు.
- ప్రపంచ సముద్ర పరిశ్రమలో ప్రధానంగా కార్గో టౌన్ షిప్మెంట్ రంగంలో ప్రముఖమైన పాత్ర పోషించగలిగే సామర్థ్యం గ్రేట్ నికోబార్ కు ఉన్నట్లు ఒక ప్రతిపాదన వెల్లడించింది. ఈ దీవులకే ప్రత్యేకమైన సహజ వాతావరణాన్ని ఆస్వాదిస్తూ, సుస్థిరమైన పర్యాటక కార్యక్రమాల్లో పాల్గొనడానికి దేశీయ మరియు అంతర్జాతీయ పర్యాటకులను ఆకర్షించే సామర్థ్యాన్ని మరియు సముద్ర తీర సేవలను ఈ విమానాశ్రయ ప్రాజెక్ట్ పెంపొందించగలదని భావిస్తున్నారు.
- ప్రస్తుత ప్రాజెక్ట్‌ను NITI ఆయోగ్ ప్రవేశపెట్టినప్పటికీ, ప్రపంచ సముద్ర వ్యాపార రంగంలో మన భాగస్వామ్యాన్ని పెంపొందించే లక్ష్యంతో నిరంతరం రద్దీగా ఉండే మలక్కా సంధి వద్ద వ్యూహాత్మక పోర్ట్ ఏర్పాటు చేయాలనే ప్రధాన లక్ష్యంతో 1970ల కాలంలోనే ఆలోచనలు చేసారు.

దీనిపై వ్యతిరేకత ఎందుకు?

- పర్యావరణ విఘాతం మరియు గిరిజన హక్కుల ఉల్లంఘనల అంశంలో ఈ ప్రాజెక్టు తీవ్ర విమర్శలను ఎదుర్కొంది.

1) అటవీ భూముల అన్యాక్రాంతం మరియు వన్యప్రాణి అభయారణ్యాల డీనోటిఫికేషన్

- దాదాపు దాదాపు 10 లక్షల చెట్ల నరికివేసి 130 చదరపు కిలోమీటర్ల అటవీ భూమిని ఈ ప్రాజెక్ట్ కోసం మళ్లిస్తారు.
- ప్రాజెక్ట్‌ను ముందుకు తీసుకెళ్ళడానికి భారత ప్రభుత్వం రెండు వన్యప్రాణుల ఆభయారణ్యాలను, గలాథియా బే వన్యప్రాణుల ఆభయారణ్యాన్ని మరియు మెగాపోడ్ వన్యప్రాణుల ఆభయారణ్యాన్ని జనవరి 2021లో డీనోటిఫై చేసింది.
- అదే నెలలో గలాథియా బేను భారతదేశంలో సముద్ర తాబేళ్ల నివాస స్థలంగా పేర్కొంటూ ప్రభుత్వం 'జాతీయ సముద్ర తాబేలు కార్యాచరణ ప్రణాళిక'ను విడుదల చేసింది.
- అటవీ హక్కుల చట్టాన్ని అమలు చేయడంలోని సవాళ్లను సూచిస్తూ గణనీయమైన సంఖ్యలో తిరస్కరణకు గురైన FRA క్లెయిమ్‌లు మరియు పెండింగ్‌లో ఉన్న కేసులను ఫిబ్రవరి 2024లో రూపొందించిన నివేదికల్లోని డేటా వెల్లడించింది.
- అటవీ సంరక్షణ నియమాలు, 2017 ద్వారా నిర్దేశించిన అటవీ హక్కుల పరిరక్షణలోని అంతరాలను ఎత్తిచూపుతూ, FRA కింద అటవీ భూమిపై స్థానిక గిరిజనుల యాజమాన్యాన్ని గుర్తించడానికి నిరాకరించిన అండమాన్ మరియు నికోబార్ పరిపాలనా నిర్ణయం అనేక విమర్శలకు దారితీసింది.
- ఈ ప్రాజెక్టుకు అనుమతి పొందే ప్రక్రియలో అటవీ హక్కుల చట్టం (FRA) ఉల్లంఘనల ఆరోపణలపై నేషనల్ కమిషన్ ఫర్ షెడ్యూల్డ్ ట్రైబ్స్ (NCST) ఇప్పటికే దర్యాప్తు చేస్తోంది, అంతేగాక, రాజ్యాంగం ప్రకారం తప్పనిసరిగా పాటించాల్సిన సంప్రదింపుల ప్రక్రియను కూడా విచారిస్తోంది.

2) ట్రాన్స్‌షిప్‌మెంట్ టెర్మినల్ డెవలప్‌మెంట్

- భారీ లెదర్‌బ్యాక్ తాబేళ్లు చేరుకునే ప్రపంచంలోని అతిపెద్ద ప్రదేశాలలో ఒకటిగా పేరుగాంచిన గెలాథియా బే వద్ద ట్రాన్స్‌షిప్‌మెంట్ టెర్మినల్‌ను నిర్మించాలని ప్రణాళిక రూపొందించారు.
- భారతీయ చట్టం ప్రకారం అత్యున్నత స్థాయి రక్షణను పొందుతున్న భారీ లెదర్‌బ్యాక్ తాబేలు మరియు నికోబార్ మెగాపోడ్ లు వన్యప్రాణి (రక్షణ చట్టం), 1972 షెడ్యూల్ I కింద గుర్తించబడ్డాయి.
- గిరిజన రక్షిత భూముల వినియోగానికి సంబంధించిన కీలక సమాచారాన్ని దాచిపెట్టడం, గిరిజన సంఘాల నుంచి హడావుడిగా అనుమతి పొందడాన్ని పేర్కొంటూ ట్రైబల్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ గ్రేట్ నికోబార్ మరియు లిటిల్ నికోబార్ తమ నో-అబ్జెక్షన్ సర్టిఫికేట్‌ను నవంబర్ 2022లో ఉపసంహరించుకుంది.

3) స్వదేశీ కమ్యూనిటీలపై ప్రభావం

- గ్రేట్ నికోబారీస్ తెగలకు చెందిన పూర్వీకుల భూములలో కొన్ని భూములు NITI ఆయోగ్ యొక్క ప్రణాళికలో "జనావాసాలు లేనివి"గా వర్గీకరించబడ్డాయి.
- సునామీ అనంతర పునరావాసం పొందిన గ్రేట్ నికోబారీస్ భారీ అభివృద్ధి ప్రాజెక్టు వల్ల ఉత్పన్నం అవుతున్న పరిపాలనాపరమైన సవాళ్ళ మధ్య తమ భూములను తిరిగి స్వాధీనం చేసుకోవడానికి ప్రయత్నాలు కొనసాగిస్తున్నారు.

4) షోంపెన్ తెగ ఆందోళనలు

- బయటి ప్రపంచంతో తమకున్న పరిమిత సంబంధాల కారణంగా సాధారణ భారతీయ జనాభాను ప్రభావితం చేసే సాధారణ అంటు వ్యాధులను ఎదుర్కోడానికి అవసరమైన రోగనిరోధక శక్తి కూడా తమకు లేక కొన్ని వ్యాధుల నుండి గణనీయమైన ప్రమాదాన్ని షోంపెన్ తెగ ఎదుర్కొంటోంది.
- కొన్ని షోంపెన్ సెటిల్మెంట్లు NITI ఆయోగ్ ద్వారా ట్రాన్స్‌షిప్‌మెంట్ టెర్మినల్ కోసం ప్రతిపాదించబడిన ప్రాంతాలను పోలి ఉన్నాయి.
- ఏది ఏమైనప్పటికీ, ప్రత్యేక దుర్బలత్వం కలిగిన గిరిజన సమూహంగా గుర్తించబడిన షోంపెన్ తెగపై గిరిజన రక్షిత అటవీ భూముల సేకరణ ప్రభావానికి సంబంధించి ఆందోళనలు వ్యక్తమవుతున్నాయి. ఈ ప్రాజెక్టు కోసం అటవీ భూములను వినియోగిస్తున్న ప్రభుత్వం ఈ తెగల పునరావాసానికి ఎటువంటి పునరావాస ప్రణాళికలను రూపొందించలేదు.

PVTG గురించి

- PVTGలు గిరిజన వర్గాలలో అత్యంత దుర్బలమైనవి. అభివృద్ధి చెందిన మరియు బలమైన గిరిజన సమూహాలతో పోల్చితే వీరి నిర్దిష్ట అవసరాలను తీర్చడానికి అభివృద్ధి నిధులను ఎక్కువగా కేటాయించాల్సిన అవసరం ఉంది.
- ఈ నేపథ్యంలో 1975లో, ధేబార్ కమిషన్ సిఫార్సుపై భారత ప్రభుత్వం 52 గిరిజన సమూహాలను PVTGలుగా ప్రకటించింది.
- ప్రస్తుతం, దేశంలో (2011 జనాభా లెక్కలు) 18 రాష్ట్రాలు మరియు ఒక కేంద్ర పాలిత ప్రాంతం (UT)లో విస్తరించి ఉన్న 705 షెడ్యూల్డ్ తెగలలో 75 PVTGలు ఉన్నాయి.
- పివిటిజిలు అధిక సంఖ్యలో ఉన్న రాష్ట్రాల్లో ఒడిశాలో మొదటి స్థానంలో ఉంది. ఆ తర్వాత స్థానాల్లో ఆంధ్రప్రదేశ్, గుజరాత్ మరియు తమిళనాడులు ఉన్నాయి, అయితే పంజాబ్ మరియు హర్యానా రాష్ట్రాల్లో పివిటిజిలు లేవు.
- ప్రత్యేకమైన దుర్బలత్వం కలిగిన గిరిజన సమూహాలను గుర్తించే ప్రమాణాలు:
    1. పాత (పూర్వ) వ్యవసాయ పద్ధతుల పరిరక్షణ
    2. ఆర్థిక వెనుకబాటుతనం
    3. జనాభా పెరుగుదల నిలిచిపోవడం లేదా తగ్గడం, మరియు
- ఇతర గిరిజన సమూహాలతో పోల్చితే అక్షరాస్యత సాపేక్షంగా తక్కువగా ఉండడం

5) సామాజిక ప్రభావ నిర్ధారణ మరియు భూకంప ప్రమాదం

- విమానాశ్రయం ప్రాజెక్టు భూసేకరణ వలన కలిగే సామాజిక ప్రభావ నిర్ధారణ ప్రక్రియ మరియు భూకంప ప్రమాదాల నిర్ధారణకు సంబంధించి క్యాంప్‌బెల్ బే స్థానిక పంచాయతీ మరియు విపత్తు నిర్వహణ పరిశోధకులు ఆందోళన వ్యక్తం చేశారు.
- భూకంప క్రియాశీల "రింగ్ ఆఫ్ ఫైర్" ప్రాంతంలో ఉన్న అండమాన్ మరియు నికోబార్ ద్వీపసమూహం అనేక భూకంపాలను ఎదుర్కొంటుంది. ఈ ప్రాంతంలో గత దశాబ్దంలో వివిధ తీవ్రతలతో దాదాపు 500 భూకంపాలు సంభవించాయి. ఇది అత్యధిక భూకంప ప్రమాదం ఉన్న భౌగోళిక మండలం V వర్గం క్రిందకు వస్తుంది.
- గ్రేట్ నికోబార్ అనుమతులను పరిశీలిస్తామని కేంద్ర గిరిజన వ్యవహారాల మంత్రి హామీ
- ప్రస్తుత ప్రభుత్వం ప్రతిపాదించిన గ్రేట్ నికోబార్ ద్వీపంలో రూ.72,000 కోట్ల మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్టుకు సంబంధించిన అటవీ అనుమతుల పత్రాలను మంత్రి జుయల్ ఓరమ్ నేతృత్వంలోని కేంద్ర గిరిజన వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ సమీక్షించనుంది.

ఈ ద్వీప అభివృద్ధికి ప్రాధాన్యత ఇవ్వడంలో ప్రభుత్వాన్ని ప్రేరేపిస్తున్న అంశం

- **ఆర్థిక కారణాలు:** NITI ఆయోగ్ నివేదిక ప్రకారం, కార్గో ట్రాన్స్‌షిప్‌మెంట్‌లో ప్రతిపాదిత పోర్ట్ ప్రధాన పాత్ర పోషించడం ద్వారా ప్రాంతీయ మరియు ప్రపంచ సముద్ర ఆర్థిక వ్యవస్థలో గ్రేట్ నికోబార్ పాల్గొనడానికి అవకాశం కల్పిస్తుంది.
- ఆర్థిక మరియు వ్యూహాత్మక కారణాల దృష్ట్యా ద్వీపం యొక్క భౌగోళిక స్థానం వల్ల కలిగే ప్రయోజనాన్ని పొందడం ప్రభుత్వ ప్రధాన లక్ష్యం.
- గ్రేట్ నికోబార్ యొక్క వ్యూహాత్మక స్థానం, అటు కొలంబో మరియు పోర్ట్ క్లాంగ్/సింగపూర్ నుండి సమాన దూరంలో ఉంటూ, దీనిని తూర్పు-పశ్చిమ అంతర్జాతీయ షిప్పింగ్ కారిడార్ వెంబడి ఉంచుతుంది. దీంతో ప్రతిపాదిత ICTT ద్వారా ప్రపంచ షిప్పింగ్ వాణిజ్యానికి ఈ ప్రాంతం కేంద్రంగా మారనుంది.

వ్యూహాత్మక & భద్రతా కారణాలు:

- గ్రేట్ నికోబార్‌ను అభివృద్ధి చేయాలనే ప్రతిపాదన మొదటిసారిగా 1970లలో వ్యక్తం కాగా, మరియు జాతీయ భద్రత మరియు హిందూ మహాసముద్ర ప్రాంతానని ఏకం చేయాల్సిన ప్రాముఖ్యతను ఇది పదే పదే నొక్కి చెప్తోంది.
- బంగాళాఖాతం మరియు ఇండో-పసిఫిక్‌లో ప్రబలుతున్న చైనా ప్రభావం ఇటీవలి సంవత్సరాలలో ఈ ప్రాధాన్యతను మరింత పెంచింది.
- ద్వీపసమూహం చుట్టూ ఉన్న ప్రాంతాన్ని నిశితంగా పరిశీలించడం మరియు గ్రేట్ నికోబార్ వద్ద బలమైన సైనిక రక్షణను ఏర్పాటు చేయడం భారతదేశ జాతీయ భద్రతకు చాలా కీలకం.

పర్యావరణ ఆందోళనలు:

జీవవైవిధ్యంపై ప్రభావం:

- తీర నియంత్రణ ప్రాంతాలైన-IA మరియు IBలలో మరియు క్లిష్టమైన పక్షి గూడు కేంద్రాలు మరియు తాబేలు గూడు ప్రాంతాలు ఉన్న గలాథియా బే వంటి సమృద్ధిగా ఉన్న జీవవైవిధ్యం మరియు

అంతరించిపోతున్న జాతుల ఆవాసాలకు ప్రాజెక్ట్ ద్వారా కలిగే హాని విషయంలో విమర్శకులు అనేక ఆందోళనలు వ్యక్తం చేశారు.

వృక్ష సంపద మరియు మడ అడవులపై ప్రభావం:

- ఈ అభివృద్ధి ప్రాజెక్ట్ కారణంగా ద్వీపంలో వృక్ష సంపద మరియు మడ అడవులను కోల్పోయే ప్రమాదాన్ని పర్యావరణవేత్తలు ప్రత్యేకంగా పేర్కొంటున్నారు. ఈ నష్టం స్థానిక వృక్షజాలం మరియు జంతుజాల మనుగడకే అంతరాయం కలిగించడమే కాక సముద్రాలలో పూడికను మరియు ప్రవాహ వేగాన్ని పెంచుతుంది. ఇది సమీపంలోని పగడపు దిబ్బలపై తీవ్ర ప్రభావం చూపుతుంది.

మూల్యాంకన సమస్యలు:

అసమగ్ర పర్యావరణ అంచనా:

- ప్రాజెక్ట్ పర్యావరణ ప్రభావ అంచనా విభిన్న కాలాల వాతావరణానికి సంబంధించిన సమగ్ర సమాచారంపై ఆధారపడి కాకుండా కేవలం ఒక ప్రత్యేక కాలానికి చెందిన డేటాపై ఆధారపడి ఉందని విమర్శకులు అభిప్రాయపడుతున్నారు. పర్యావరణ అంచనాలు నిబంధనలకు (ToR) కట్టుబడి లేవని వారు వాదించారు.

గిరిజనుల స్థలం ఆక్రమణ:

- ప్రత్యేకమైన దుర్బలత్వం కలిగిన గిరిజన సమూహాల (PVTGలు) కోసం ప్రత్యేక రక్షణలు ఉన్నప్పటికీ, అభివృద్ధి ప్రాజెక్టుల పేరుతో వారి భూభాగాలను ఆక్రమించి, ఈ అట్టడుగు వర్గాలు ఎదుర్కొంటున్న సవాళ్లను మరింత తీవ్రతరం చేస్తున్నారని విమర్శకులు వాదించారు.

భూకంప ఆందోళనలు

- ప్రతిపాదిత నౌకాశ్రయం భూకంప ప్రభావిత ప్రాంతంలో ఉందని, 2004 సునామీ సమయంలో దాదాపు 15 అడుగుల మేర శాశ్వత క్షీణతను అనుభవించిందని చాలా మంది నిపుణులు పేర్కొన్నారు.

నికోబార్ ట్రయాంగిల్

- మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధి, సహజ జీవవైవిధ్య పరిరక్షణ మరియు స్వదేశీ కమ్యూనిటీలు మరియు తెగల హక్కులను గౌరవించడం అనే త్రయాన్ని సమతుల్యం చేసే క్రమంలో ప్రభుత్వ సంస్థలు ఎదుర్కొనే సంక్లిష్ట నిర్ణయాల ప్రాధాన్యతను నొక్కి చెప్తూ ఈ ప్రాజెక్ట్ ప్రభుత్వానికి కీలకమైన అభివృద్ధి కార్యక్రమంగా గుర్తింపు పొందింది.

మరింత సమాచారం

- ఈ ప్రత్యేకమైన వర్షాభావ అటవీ పర్యావరణ వ్యవస్థ నష్టాన్ని తగ్గించడానికి హర్యానాలోని మరో పర్యావరణ జోన్‌లో 'పరిహార అటవీ నిర్మాణం' ప్రణాళికతో సుమారు 9.6 లక్షల చెట్లను నాటనున్నామని ప్రభుత్వం ఆగస్టు 2023లో పార్లమెంటుకు తెలియజేసింది.
- నికోబార్ దీవులలోని గలాథియా బే లెదర్‌బ్యాక్ తాబేలు వంటి వివిధ అంతరించిపోతున్న జాతులకు నిలయంగా ఉంది. ఈ ప్రాజెక్టు వలన ఈ తాబేలు భవిష్యత్తు తీవ్రమైన ప్రమాదంలో పడనుంది.
- హిందూ మహాసముద్రం మరియు దక్షిణ చైనా సముద్రాన్ని కలిపే కీలకమైన షిప్పింగ్ మార్గం అయిన మలక్కా జలసంధికి పశ్చిమ కొన నుండి కేవలం 90 కి.మీ దూరంలో ఉన్న గ్రేట్ నికోబార్ ద్వీపం యొక్క వ్యూహాత్మక స్థానాన్ని ఉపయోగించుకోవడమే ప్రాథమిక లక్ష్యం అని ప్రభుత్వం పేర్కొన్నప్పటికీ, పర్యాటకాన్ని పెంచడం ఈ ప్రాజెక్టుకు ప్రాథమిక శక్తిగా ఉండవచ్చని విమర్శకులు మరియు కొంతమంది ప్రభుత్వ విధాన సలహాదారులు అంచనా వేస్తున్నారు.
- పర్యావరణ నిబంధనలను పర్యవేక్షణ బాధ్యత కలిగిన పర్యావరణ మంత్రిత్వ శాఖ, ఈ ప్రాజెక్టుకు సంబంధించి గోప్యత పాటించింది. అంతేగాక, ఈ ద్వీప పరిపాలన విభాగాలు కూడా స్థానిక తెగల, ప్రత్యేకించి షోంపెన్ యొక్క అనుమతి హక్కులను విస్మరిస్తూ ప్రాజెక్ట్‌ను ముందుకు తీసుకువెళుతున్నట్లు కనిపిస్తోంది.
- ఈ అంశంపై ఆందోళనలను లేవనెత్తిన రాజ్యాంగ సంస్థ అయిన జాతీయ షెడ్యూల్డ్ తెగల కమిషన్ దీనిపై సంబంధిత జిల్లా యంత్రాంగం నుండి పూర్తి వివరణ కోరింది.
- ఈ ప్రాజెక్టులో పారదర్శకతను కొనసాగించడానికి, పర్యావరణ మంత్రిత్వ శాఖ కార్యదర్శి నేతృత్వంలో అటవీ అనుమతుల ఆమోదంపై నివేదికను అందించడానికి జాతీయ హరిత ట్రిబ్యునల్ ఒక కమిటీని నియమించింది. అయితే, ఈ నివేదికను బహిర్గతం చేయలేదు.

RBI భాగస్వామ్యం పొందిన ప్రాజెక్ట్ నెక్సస్ అంటే ఏమిటి?

వార్తలలోని అంశం

- రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా (RBI) ఇటీవల భాగస్వామ్యం పొందిన బహుపాక్షిక అంతర్జాతీయ కార్యక్రమం ప్రాజెక్ట్ నెక్సస్. దేశీయ ఫాస్ట్ పేమెంట్స్ వ్యవస్థలను (FPSలు)ని అంతర్జాతీయంగా అనుసంధానం చేయడం ద్వారా తక్షణ క్రాస్-బోర్డర్ రిటైల్ చెల్లింపులను సులభతరం చేయడం దీని లక్ష్యం.
- భారతదేశ యూనిఫైడ్ పేమెంట్స్ ఇంటర్‌ఫేస్ (UPI) మలేషియా, ఫిలిప్పైన్స్, సింగపూర్ మరియు థాయ్‌లాండ్ యొక్క FPSలతో Nexus ద్వారా ఇంటర్‌లింక్ చేయబడుతుంది. భవిష్యత్తులో మరిన్ని దేశాలకు దీన్ని సమర్థవంతంగా విస్తరించేందుకు ఈ ప్లాట్‌ఫారమ్ రూపొందించబడింది.

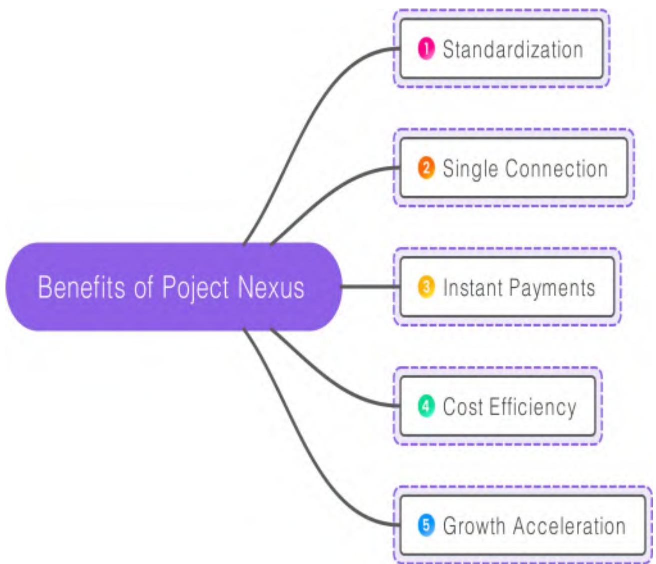

ప్రాజెక్ట్ నెక్సస్

- ప్రపంచంలోని వివిధ దేశాల తక్షణ చెల్లింపు వ్యవస్థలను (IPS) ఒకదానికొకటి లింక్ చేయడం ద్వారా సరిహద్దు చెల్లింపులను మెరుగుపరచడానికి బ్యాంక్ ఫర్ ఇంటర్నేషనల్ సెటిల్‌మెంట్స్ (BIS) యొక్క ఇన్నోవేషన్ హబ్ ఈ ప్రాజెక్ట్ Nexusను రూపొందించింది. చెల్లింపుల విభాగంలో ప్రత్యక్ష అమలు దిశగా ఇది BIS యొక్క ఇన్నోవేషన్ హబ్ తొలి ప్రాజెక్ట్.

ప్రయోజనాలు :

- ప్రపంచవ్యాప్తంగా IPS అనుసంధాన విధానాన్ని ప్రామాణీకరించడం ఈ ప్రాజెక్ట్ నెక్సస్ యొక్క ముఖ్య ప్రయోజనాల్లో ఒకటి. కొత్తగా అనుసంధానం కాబడిన ప్రతి దేశానికి విడివిడిగా అనుసంధాన విధానాల రూపకల్పనకు బదులుగా, Nexus ప్లాట్‌ఫామ్ ద్వారా ఒకే అనుసంధాన విధానాన్ని రూపొందించవచ్చు.
- తక్షణ సరిహద్దు చెల్లింపుల పురోగతిని వేగవంతం చేస్తూ వేగవంతమైన చెల్లింపుల వ్యవస్థలు ఈ నెట్వర్క్ లోని అన్ని దేశాలకు చేరుకోవడానికి ఈ క్రమబద్ధీకరించబడిన వవస్థ వీలుకల్పిస్తుంది.

భాగస్వామ్య దేశాలు:

- వ్యవస్థాపక మరియు తొలి ప్రారంభాకులుగా భారతదేశంతో పాటు ఆగ్నేయాసియా దేశాల సంఘం (ఆసియాన్)లోని నాలుగు దేశాలైన – మలేషియా, ఫిలిప్పీన్స్, సింగపూర్ మరియు థాయిలాండ్‌ల FPSలను అనుసంధానం చేయడం ఈ ప్రాజెక్ట్ Nexus లక్ష్యం.

ASEAN గురించి:

- దక్షిణ ఆసియా దేశాల మధ్య ఆర్థిక మరియు భద్రతా సహకారాన్ని ప్రోత్సహించే ప్రాంతీయ సంస్థ ఆసియాన్ (అసోసియేషన్ ఆఫ్ సౌత్ ఈస్ట్ ఏషియన్ నేషన్స్ (ASEAN)). ఈ సంస్థలో మొత్తం పది సభ్య దేశాలున్నాయి. అవి బ్రూనై, కంబోడియా, ఇండోనేషియా, లావోస్, మలేషియా, మయన్మార్, ఫిలిప్పీన్స్, సింగపూర్, థాయ్‌లాండ్ మరియు వియత్నాం.
- ఈ సంస్థ థాయిలాండ్‌లోని బ్యాంకాక్‌లో 8 ఆగస్టు 1967న ఆసియాన్ డిక్లరేషన్ (బ్యాంకాక్ డిక్లరేషన్) ద్వారా స్థాపించబడింది.
- **లక్ష్యం:** “ఒక దృష్టి, ఒక గుర్తింపు, ఒక సంఘం” ఆసియాన్ నినాదం
- **సెక్రటేరియట్:** ఆసియాన్ సెక్రటేరియట్ ఇండోనేషియాలోని జకార్తాలో ఉంది.
- 2022 నాటికి, మొత్తం ఆసియాన్ దేశాలు 662 మిలియన్ల జనాభా మరియు $3.2 ట్రిలియన్ల GDPని కలిగి ఉన్నాయి.
- BIS మరియు వ్యవస్థాపక దేశాల సెంట్రల్ బ్యాంక్‌లైన బ్యాంక్ నెగరా మలేషియా, బ్యాంక్ ఆఫ్ థాయిలాండ్, బ్యాంకోసెంట్రల్ ఎన్జి పిలిపినాస్, సింగపూర్ మానిటరీ అథారిటీ మరియు రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా మధ్య జూన్ 30న 2024 స్విట్జర్లాండ్‌లోని బాసెల్‌లో ఒప్పందం జరిగింది.
- ఈ ప్రాజెక్టులో భవిష్యత్తులో చేరడానికి ఇండోనేషియా సిద్ధంగా ఉంది.

ప్లాట్‌ఫామ్ ప్రయోజనాలు:

- **ప్రామాణీకరణ:** తక్షణ చెల్లింపు వ్యవస్థల (IPS) అనుసంధాన విధానాలకు సంబంధించి ప్రాజెక్ట్ Nexus ఒక ప్రామాణిక విధానాన్ని రూపొందిస్తుంది.
- **సింగిల్ కనెక్షన్:** పేమెంట్ సిస్టమ్ ఆపరేటర్‌లు వివిధ దేశాలకు వేరువేరు అనుసంధాన విధానాలు లేకుండా ఒక్కసారి %చీవఞబం% ప్లాట్‌ఫామ్‌కి అనుసంధానం కావడం ద్వారా ఈ నెట్వర్క్ లోని అన్ని దేశాలకు చెల్లింపులకు సంబంధించిన అనుమతులు మంజూరు చేయవచ్చు.
- **తక్షణ చెల్లింపులు:** కేవలం 60 సెకన్లలోపు సరిహద్దు చెల్లింపులను పూర్తి చేసి, నగదు పంపినవారి నుండి గ్రహీతకు నిధుల అందజేతను సులభతరం చేస్తుంది.
- **తక్కువ ఖర్చు:** చెల్లింపులను పంపడం మరియు స్వీకరించడానికి ఎటువంటి చార్జీలు వసూలు చేయదు.
- **గ్రోత్ యాక్సిలరేషన్:** ఇప్పటికే ఉన్న తక్షణ చెల్లింపు వ్యవస్థలను ఉపయోగించుకోవడం ద్వారా సరిహద్దు తక్షణ చెల్లింపులను గణనీయంగా విస్తరిస్తుంది.

వేగవంతమైన చెల్లింపుల వ్యవస్థలు (FPSs) గురించి

- **నిర్వచనం:** వివిధ ఇవి ఖాతాల మధ్య తక్షణ నిధుల బదిలీకి వీలు కల్పించే ఒక రియల్ టైమ్ విధానం వేగవంతమైన చెల్లింపుల వ్యవస్థ.

ప్రధానాంశాలు:

- నిధుల స్వీకరించే వ్యక్తికీ నిధులను ఎప్పుడూ అందుబాటులో ఉంచుతూ అత్యంత వేగంగా, భద్రతగా, మరియు తక్కువ ఖర్చులో రిటైల్ లావాదేవీలను ఈ వేగవంతమైన చెల్లింపుల వ్యవస్థలు నిర్వహిస్తాయి.
- ప్రపంచవ్యాప్తంగా 100కి పైగా దేశాల్లో అమలవుతూ, చెల్లింపు సేవా ప్రొవైడర్ల మధ్య పోటీని ప్రోత్సహిస్తూ , అదనపు ఆర్థిక సేవలకు గేట్‌వేలుగా ఈ (FPSs) పనిచేస్తారు.
- ప్రభావవంతమైన FPS రూపకల్పనలో ప్రజల సహకారం, సెంట్రల్ బ్యాంక్ ప్రమేయం, నాన్-బ్యాంక్ ప్రొవైడర్ ప్రమేయం మరియు సరిహద్దు సంబంధాలు కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి.

ఉదాహరణలు:

- **UK:** 2008లో ప్రారంభమైన వేగవంతమైన చెల్లింపుల వ్యవస్థ (FPS), ఖాతాల మధ్య చెల్లింపు సమయాన్ని గణనీయంగా తగ్గిస్తోంది.
- **హాంకాంగ్:** 2018లో వేగవంతమైన చెల్లింపుల వ్యవస్థ (FPS) వివిధ బ్యాంకుల మధ్య తక్షణ, తక్కువ-ఖర్చుతో కూడిన చెల్లింపులను అందిస్తుంది.

PPI మెథడాలజీపై IMF నిపుణుల సలహా తీసుకుంటున్న DPIIT

వార్తల్లోని అంశం

- అంతర్జాతీయ ద్రవ్య నిధి (IMF)లోని నిపుణుల మార్గదర్శకత్వంలో G20 దేశాలు విస్తృతంగా ఉపయోగించే బెంచ్‌మార్క్ లాంటి ప్రొడ్యూసర్స్ ప్రైస్ ఇండెక్స్ (PPI) కోసం పరిశ్రమ రంగాన్ని మరియు అంతర్గత వాణిజ్యాన్ని ప్రోత్సహించే విభాగం (DPIIT)ఒక నమూనాను ఖరారు చేస్తోంది.

మరింత సమాచారం

- ఈ నమూనాను ఉన్నతాధికారులకు నివేదించేందుకు సంబంధించి గణాంకాలు మరియు కార్యక్రమాల అమలు మంత్రిత్వ శాఖ (MoSPI)తో సంప్రదింపులు పూర్తయ్యాయని, జాతీయ గణాంక కమిషన్ (NSC)తో విధానపరమైన సంప్రదింపులు మాత్రమే పెండింగ్‌లో ఉన్నాయని DPIIT కార్యదర్శి రాజేష్ కుమార్ సింగ్ తెలిపారు.
- పరివర్తన జరిగే కాలంలో, ఉత్పత్తిదారుల ధరల సూచిక (PPI) మరియు టోకు ధర సూచిక (WPI) రెండూ అమల్లో ఉంటాయి. విభిన్న సేవల అందుబాటు మరియు పరోక్ష పన్నుల మినహాయింపు వంటి ప్రయోజనాల కారణంగా దీర్ఘకాలంలో PPIకి ప్రాధాన్యత ఉన్నప్పటికీ, WPIని దశలవారీగా రద్దు చేయడంపై ఇంకా ఖచ్చితమైన నిర్ణయం తీసుకోవలసి ఉందని ఆయన సూచించారు.
- పరోక్ష పన్నులను మినహాయించి, ఉత్పత్తిదారులు అందుకున్న సగటు ధరలలో వచ్చే మార్పులను PPI లెక్కిస్తుంది. WPI మాత్రం టోకు దశలో పన్నులను, పంపిణీ ఖర్చులను కలుపుతూ టోకు లావాదేవీలలో భాగంగా ధరలలో వచ్చే మార్పులను ట్రాక్ చేస్తుంది.
- టోకు ధరల సూచిక (WPI) బేస్ ఏడాదిలోని తీవ్రమైన మార్పులకు సంబంధించి, బేస్ ఇయర్‌ను 2011-12 నుండి 2017-18 మార్చాలంటూ చేసే ప్రతిపాదనలతో సహా ప్రభుత్వ చర్చలను సెక్రటరీ సింగ్ అంగీకరించారు. దేశం యొక్క ధరలలో మార్పును మరింత ఖచ్చితమైన అంచనాతో ప్రదర్శించే లక్ష్యం కలిగిన ఈ ప్రతిపాదిత మార్పులో ఔషధ మొక్కలు, పెన్ డ్రైవ్‌లు, లిఫ్టులు, వ్యాయామశాల పరికరాలు మరియు మోటార్‌సైకిల్ ఇంజన్‌లు వంటి దాదాపు 480 కొత్త వస్తువులను జోడించడం జరిగింది.
- ప్రస్తుతం, భారతదేశంలో ధరల మార్పులను పర్యవేక్షించడంలో WPI మరియు వినియోగదారుల ధర సూచిక (CPI)లు కీలకమైనవి. టోకు మార్కెట్లలో వస్తువుల ధరల మార్పులను WPI పర్యవేక్షిస్తుండగా, రిటైల్ స్థాయిలో ద్రవ్యోల్బణాన్ని CPI ట్రాక్ చేస్తుంది.

అదనపు సమాచారం

జాతీయ గణాంక కమిషన్ (NSC):

- **ఏర్పాటు:** 2001లో భారత గణాంక వ్యవస్థను సమీక్షించిన రంగరాజన్ కమిషన్ సిఫార్సుల మేరకు జూన్ 1, 2005న ఒక తీర్మానం ద్వారా జాతీయ గణాంక కమిషన్ (NSC)ను భారత ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసింది.

ప్రస్తుతం NSC:

కూర్పు:

- NSCలో పార్ట్ టైమ్ చైర్‌పర్సన్, నలుగురు పార్ట్ టైమ్ సభ్యులు మరియు ఎక్స్-అఫీషియో సభ్యుడు ఉంటారు.
- ప్రతి సభ్యునికి నిర్దిష్ట గణాంక రంగాలలో నైపుణ్యం మరియు అనుభవం ఉంటుంది.
- భారతదేశ ప్రధాన గణాంకవేత్త ఈ కమిషన్ కార్యదర్శిగా వ్యవహరిస్తూ, గణాంకాలు మరియు కార్యక్రమ అమలు మంత్రిత్వ శాఖలో భారత ప్రభుత్వ కార్యదర్శిగా కూడా వ్యవహరిస్తారు.

లక్ష్యం:

- గణాంక రంగంలో నూతన విధానాలు, లక్ష్యాలు మరియు ప్రమాణాలను రూపొందించడం.
- గణాంక ఉత్పత్తులు మరియు ప్రక్రియలలో సమాచార నాణ్యతను మెరుగుపరచడం.
- ఈ ప్రమాణాల అమలును పర్యవేక్షించడానికి కేంద్ర మరియు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలలోని గణాంక సంస్థలతో కలిసి పని చేయడం.
- **పాత్ర:** జాతీయ గణాంక వ్యవస్థ పనితీరును, సమర్థవంతమైన వ్యూహాలను అభివృద్ధి చేయడంలో సహాయంగా ఉంటూ నిరంతరం అవసరమైన సిఫార్సులు చేసే సంస్థ ఈ NSC.

WPI మరియు CPI మధ్య వ్యత్యాసాలు:

- ఒక నిర్దిష్టమైన కాలంలో ఉత్పత్తిదారులు తమ వస్తువులకు పొందే ధరల్లో వచ్చే సగటు మార్పు ను లెక్కిస్తూ ఉత్పత్తిదారుల స్థాయిలో ఏర్పడే ద్రవ్యోల్బణాన్ని టోకు ధరల సూచిక (WPI) ట్రాక్ చేస్తుంది. దీనికి విరుద్ధంగా, వినియోగదారులు కొనుగోలు చేసే వస్తువులు మరియు సేవలలో వచ్చే మార్పును వినియోగదారు ధరల సూచిక (CPI) లెక్కిస్తుంది.
- చారిత్రాత్మకంగా ముఖ్యమైనదైనప్పటికి, ఇకనుంచి రెపో రేట్లను నిర్ణయించడం వంటి విధాన ప్రయోజనాల కోసం భారతీయ రిజర్వ్ బ్యాంక్ WPIని ఉపయోగించదుబీ దీనికి బదులుగా, ద్రవ్య మరియు విత్త విధాన నిర్ణయాల కోసం వినియోగదారు ద్రవ్యోల్బణాన్ని ప్రతిబింబించే CPIపై RBI ఆధారపడుతుంది.
- WPI తయారీ వస్తువులకు ఎక్కువ వెయిటేజీని ఇస్తుండగా, CPI ఆహార పదార్థాలకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యం ఇస్తుంది.
- WPIకి ఆధార సంవత్సరం 2011-2012 కాగా, CPI 2012ని బేస్ ఇయర్‌గా ఉపయోగిస్తుంది.

పుస్తక ముద్రణ సంస్థలనుంచి ఇంటర్నెట్ ఆర్కైవ్ కు ఎదురుదెబ్బ

వార్తల్లోని అంశం?

- మల్టీమీడియా కంటెంట్‌ను డిజిటలైజ్ చేయడం, భద్రపరచడం, పంపిణీ చేయడం వంటి లక్ష్యాలను కలిగిన ఒక లాభాపేక్ష లేని సంస్థ ఇంటర్నెట్ ఆర్కైవ్. కాపీరైట్ ఉల్లంఘనలకు పాల్పడతోందనే ఆరోపణలు ఎదుర్కొంటూ ప్రస్తుతం సంప్రదాయ పుస్తక ప్రచురణకర్తలతో ఒక ప్రధాన న్యాయ పోరాటంలో ఈ సంస్థ చిక్కుకుంది.
- రచయితల ముద్రణా హక్కులు ఉన్న పుస్తకాలను స్కానింగ్ ద్వారా డిజిటల్ కాపీలను రూపొందించి పంపిణీ చేస్తున్న ఇంటర్నెట్ ఆర్కైవ్ విధానం చుట్టూ ప్రస్తుతం వివాదం నెలకొంది. ఈ చట్టపరమైన వివాదం నేపథ్యంలో ఆర్కైవ్ ప్లాట్‌ఫారమ్ నుండి దాదాపు ఐదు లక్షల పుస్తకాలను తొలగించే ప్రమాదం ఉంది.
- అయితే ఈ వివాదానికి సంబంధించి తమ సంస్థ ఒక సంప్రదాయ గ్రంథాలయంగా పనిచేస్తుందని ఇంటర్నెట్ ఆర్కైవ్ వాదిస్తుండగా ఈ వాదనతో ప్రచురణకర్తలు తీవ్రంగా విభేదిస్తున్నారు.

మరింత సమాచారం

ఇంటర్నెట్ ఆర్కైవ్‌పై కేసు

- ఇంటర్నెట్ ఆర్కైవ్ డిజిటలైజ్ చేసిన, ఆన్లైన్ లో అందుబాటులో ఉన్న పుస్తకాలు, చారిత్రక గ్రంథాలు మరియు క్లాసిక్ సాహిత్యం వంటి పబ్లిక్ డొమైన్‌లో ఉన్నాయి. అయితే, ఇంటర్నెట్ ఆర్కైవ్ ఎటువంటి అనుమతి లేకుండానే కాపీరైట్ ఉన్న పుస్తకాలను డిజిటలైజ్ చేసి అందుబాటులోకి తెచ్చిందని సంప్రదాయ ప్రచురణకర్తలు ఆరోపిస్తున్నారు.
- ప్రముఖ ప్రచురణకర్తలు Hachette, HarperCollins, Wiley మరియు Penguin Random House లు ఇంటర్నెట్ ఆర్కైవ్ కు వ్యతిరేకంగా 2020 లో పిటిషన్ వేశారు. తర్వాత, మార్చి 2023లో, జిల్లా జడ్జి జాన్ జి. కోయెల్ట్ల్ ప్రచురణకర్తలకు అనుకూలంగా తీర్పునిచ్చాడు.
- వినియోగదారులు ఉచితంగా డౌన్‌లోడ్ చేసుకోగలిగే మిలియన్ల కొద్దీ పబ్లిక్ డొమైన్ ఇ-బుక్స్‌లను ఇంటర్నెట్ ఆర్కైవ్ వెబ్‌సైట్ కలిగి ఉందని న్యాయమూర్తి కోయెల్ట్ల్ యొక్క ఉత్తర్వు పేర్కొన్నారు. అయినప్పటికీ, ముద్రణా హక్కుల రక్షణలో ఉన్న 3.6 మిలియన్ పుస్తకాలను కూడా అందుబాటులో ఉంచింది. వాటిలో దావా వేసిన ప్రచురణ సంస్థలకు చెందిన 33,000 పుస్తకాలు కూడా ఉన్నాయి. COVID-19 మహమ్మారి సమయంలో ఆర్కైవ్ "నేషనల్ ఎమర్జెన్సీ లైబ్రరీ" (NEL) ప్రారంభించడాన్ని ప్రచురణకర్తలు ప్రత్యేక సమస్యగా భావించారు. ఆర్కైవ్ వద్ద ఉన్న భౌతిక పుస్తకాల సంఖ్యను బట్టి ఆన్లైన్ లో డిజిటల్ పుస్తకాల అనుమతి ఉండాలనే ఆ సంస్థ సాధారణంగా పాటించే నియమాలను ఉల్లంఘించి ప్రతి ఇ-బుక్‌ను పొందడానికి ఒకేసారి 10,000 మంది వినియోగదారులను అనుమతించింది.
- పుస్తక పంపిణీకి సంబంధించి తమ విధానాలు చట్టపరిధిలోకి వస్తాయని, "న్యాయ ఉపయోగ సిద్ధాంతాన్ని" ప్రస్తావిస్తూ ఆర్కైవ్ తనను తాను సమర్థించుకుంది. అయితే, కోర్టు ఈ వాదనను సమర్థించలేదు. మౌఖిక వాదనలతో ఈ నిర్ణయంపై జూన్ 28, 2024న అప్పీల్ చేయాలని సంస్థ భావిస్తోంది.

పుస్తకాలు ఎందుకు తొలగిస్తున్నారు?

- కేసు కారణంగా, ఇంటర్నెట్ ఆర్కైవ్ దాని డేటాబేస్ నుండి ఐదు లక్షల పుస్తకాలను తొలగించాల్సి వచ్చింది.
- ఈ తొలగింపు వినియోగదారులపై, ముఖ్యంగా విద్యా పరిశోధన కోసం ఈ పుస్తకాలపై ఆధారపడే విద్యార్థులపై చూపే "తీవ్రమైన ప్రతికూల ప్రభావాన్ని" ఆర్కైవ్‌లోని లైబ్రరీ సర్వీసెస్ డైరెక్టర్ ప్రధానంగా ప్రస్తావించారు.
- ఇంటర్నెట్ ఆర్కైవ్ యొక్క నియంత్రిత డిజిటల్ పుస్తకాల పంపిణీ విధానం షాడో లైబ్రరీ లేదా పైరసీ డేటాబేస్ నిర్వహణతో పోల్చదగినదని సాంప్రదాయ ప్రచురణకర్తలు వాదిస్తున్నారు. ఎక్కువ సంఖ్యలో పుస్తకాలు తొలగించినప్పటికీ, ఇంటర్నెట్ ఆర్కైవ్ ఇప్పటికీ 835 బిలియన్ వెబ్ పేజీలు, 44 మిలియన్ పుస్తకాలు, 15 మిలియన్ ఆడియో రికార్డింగ్‌లు, 10.6 మిలియన్ వీడియోలు, 4.8 మిలియన్ ఇమేజ్‌లు మరియు 1 మిలియన్ సాఫ్ట్‌వేర్ ప్రోగ్రామ్‌లను అందిస్తోంది.

వేబ్యాక్ మెషిన్ అంటే ఏమిటి?

- పుస్తకాలను డిజిటలైజ్ చేయడంతో పాటు, 1996 నుండి వేబ్యాక్ మెషిన్ ద్వారా వెబ్ పేజీలను ఇంటర్నెట్ ఆర్కైవ్ భద్రపరుస్తోంది. ఈ సాధనం 866 బిలియన్లకు పైగా సేవ్ చేసిన వెబ్ పేజీలను పొందడానికి వినియోగదారులను అవకాశం కల్పిస్తోంది
- ముఖ్యమైన వెబ్ పేజీలను గుర్తించి, భద్రపరచి డిజిటల్ సమాచారం అందుబాటులో ఉంచడానికి 1,200 కంటే ఎక్కువ లైబ్రరీ మరియు సంస్థాగత భాగస్వాములతో కలిసి ఆర్కైవ్ కృషి చేస్తుంది.

వేబ్యాక్ మెషీన్‌ను ఎలా ఉపయోగించాలి?

- వేబ్యాక్ మెషీన్‌ని ఉపయోగించే విధానం చాలా సరళం మరియు ఉచితం కూడా. వినియోగదారులు వేబ్యాక్ మెషిన్ వెబ్‌పేజీకి వెళ్లి తాము వెతుకుతున్న సమాచారానికి సంబంధించిన URL లేదా కీలకపదాలను ఎంటర్ చేయాలి. వెంటనే మన ఎంటర్ చేసిన కీలక పాదాలకు సంబందించి వివిధ తేదిలలో నమోదు కాబడిన ఛాయా చిత్రాల రూపంలో ఉన్న వివిధ వెబ్ పేజీలు కనిపిస్తాయి. ఆయా తేదీలలో ఆ పేజీ ఎలా ఉందో వీక్షించడానికి వినియోగదారులు ఆ ఛాయా చిత్రాలపై క్లిక్ చేయవచ్చు.
- ఉనికిలో లేని పాత వెబ్‌సైట్‌లు, ఇప్పటికే ఉన్న వెబ్‌సైట్‌ల మునుపటి వెర్షన్‌లు, తొలగింపునకు గురైన సోషల్ మీడియా పోస్ట్‌లు, ఆర్కైవ్ కాబడిన రుసుము ఆధారిత వ్యాసాల నమూనాలు, నిర్దిష్ట ప్రాంతాలలో బ్లాక్ చేయబడిన లేదా సెన్సార్ చేయబడిన కంటెంట్‌ను కనుగొనడానికి ఈసాధనం ప్రత్యేకంగా ఉపయోగపడుతుంది.
- అయితే, వేబ్యాక్ మెషిన్ కు పరిమితులు లేకుండా పోలేదు. ఒక అంశానికి సంబంధించి ప్రతి వెబ్ పేజీని, అనగా ప్రత్యేకించి కొత్త సమాచారం, చాలా తక్కువ మంది వెతికిన, లేదా ఆర్కైవ్ కాక ముందు తొలగించబడిన వెబ్ పేజీలను నమోదు చేసి ఉండకపోవచ్చు. అంతేగాక, కొన్ని సార్లు సేవ్ చేయబడిన పేజీలకు సంబంధించిన లింకులు, సమాచారం తప్పిపోవడం లేదా ఆ వెబ్ పేజీలు సరిగా ఓపెన్ కావడానికి ఉండే ఇతర సమస్యలు కూడా ఈ మెషిన్ లో ఉంటాయి.
- ఇన్ని పరిమితులు ఉన్నప్పటికీ, పరిశోధకులు, చరిత్రకారులు మరియు ఆర్కైవ్ చేసిన వెబ్ కంటెంట్‌ను యాక్సెస్ చేయాలని చూస్తున్న వారందరికీ ఒక విలువైన సాధనంగా వేబ్యాక్ మెషిన్ పనిచేస్తుంది.
- పరిశోధనకు లేదా సమాచారాన్ని పొందడానికి వేబ్యాక్ మెషిన్ అనువైన సాధనం అయినప్పటికీ, ఆర్కైవ్ అయిన సమాచారం కొన్నిసార్లు కాలం చెల్లింది, లేదా అసమగ్రంగా కూడా ఉంటుందని వినియోగదారులు గమనించాలి.
- వేబ్యాక్ మెషిన్ ద్వారా పొందిన సమాచారం విశ్వసనీయతను నిర్ధారించడానికి ఇతర వనరుల సహాయంతో దానిని పునపరిశీలన చేయాల్సిన అవసరం ఉంది.

'కేంద్ర ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలలో 49% వాటా ఉపసంహరణతో రూ.11.5 లక్షల కోట్లు రాబడి"

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- కేర్ ఎడ్జ్ రేటింగ్స్ ప్రకారం, కేంద్ర ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలలో (CPSEలు) 49% వరకు వాటాను ఉపసంహరించుకోవడం ద్వారా భారత ప్రభుత్వం రూ. 11.5 లక్షల కోట్లను సమీకరించగలిగే అవకాశం ఉంది.
- 15 ప్రభుత్వ రంగ బ్యాంకులు మరియు బీమా సంస్థలతో పాటు 59 ప్రధాన CPSEలను విశ్లేషించడం ద్వారా, CPSEలు దాదాపు రూ. 5 లక్షల కోట్లు, PSBలు/బీమా సంస్థలు రూ. 6.5 లక్షల కోట్లను ఉపసంహరణ ఆదాయానికి జోడించగలవని కేర్ ఎడ్జ్ ఆర్థికవేత్తలు గుర్తించారు.
- ప్రస్తుత మూలధన సమీకరణ స్థాయిల ఆధారంగా వేసిన ఈ అంచనా.. పెట్టుబడుల ఉపసంహరణతో తగినన్ని నిధులు సమీకరిస్తూనే తన నియంత్రణను కొనసాగించడానికి ప్రభుత్వానికి అవకాశం కల్పిస్తుంది.

పెట్టుబడుల ఉపసంహరణ అంటే ఏమిటి?

- **నిర్వచనం:** ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలలో ప్రభుత్వం తన వాటాను వ్యూహాత్మక లేదా ఆర్థిక కొనుగోలుదారులకు వాటాల ఎక్స్ఛేంజీలు లేదా ప్రత్యక్ష లావాదేవీలపై విక్రయించడాన్ని పెట్టుబడుల ఉపసంహరణ అంటారు.
- **ప్రయోజనం:** పెట్టుబడుల ఉపసంహరణ ద్వారా వచ్చే నిధులు సామాజిక మరియు మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్టులకు ఆర్థిక సహాయం చేయడానికి మరియు ప్రభుత్వ ద్రవ్య లోటును తగ్గించడానికి ఉపయోగించబడతాయి.

విధానాలు:

- **మైనారిటీ ఉపసంహరణ:** సంస్థలపై నిర్వహణ నియంత్రణ కోసం ప్రభుత్వం 51% వాటాను కలిగి ఉంటుంది.
- **మెజారిటీ ఉపసంహరణ:** సంస్థలపై ప్రభుత్వం నియంత్రణను కొనుగోలుదారులకు బదిలీ చేస్తూనే, గణనీయమైన వాటాను కలిగి ఉంటుంది.
- **పూర్తి ఉపసంహరణ:** 100% యాజమాన్యం మరియు నియంత్రణ కొనుగోలుదారుకు బదిలీ చేయబడుతుంది.

భారతదేశంలో ప్రక్రియ:

- ఈ ఉపసంహరణ ప్రక్రియ ఆర్థిక మంత్రిత్వ శాఖ ఆధ్వర్యంలోని ప్రభుత్వ ఆస్తుల నిర్వహణ & ఉపసంహరణ విభాగం (DIPAM - డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ ఇన్వెస్ట్‌మెంట్ అండ్ పబ్లిక్ అసెట్ మేనేజ్‌మెంట్) ద్వారా నిర్వహించబడుతుంది.
- DIPAM పెట్టుబడుల ఉపసంహరణను పర్యవేక్షిస్తూ, ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలలో ప్రభుత్వ వాటాలను నిర్వహిస్తుంది.
- ఈ విక్రయాల ద్వారా వచ్చే ఆదాయం తరచుగా జాతీయ పెట్టుబడుల నిధికి (NIF - నేషనల్ ఇన్వెస్ట్‌మెంట్ ఫండ్) జమచేయబడుతుంది. 2005లో స్థాపించబడిన NIF ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలలో పెట్టుబడుల ఉపసంహరణ నిధులను ఇతర అభివృద్ధి ప్రాజెక్టులకు మళ్ళిస్తుంది.

కొన్ని కీలకాంశాలు

- అనుకూలమైన మార్కెట్ పరిస్థితులు ఉన్నప్పటికీ, ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరంలో ప్రభుత్వం ఉపసంహరణను దూకుడుగా కొనసాగించే అవకాశం లేదు.
- డివిడెండ్‌లు మరియు స్పెక్ట్రమ్ వేలం ద్వారా పన్నేతర రాబడుల గణనీయంగా పెరిగి ఆర్థిక పరిస్థితి మెరుగవుతుంది. షిప్పింగ్ కార్పోరేషన్ ఆఫ్ ఇండియా, పవన్ హన్స్ మరియు CONCOR వంటి సంస్థలలో పెట్టుబడుల ఉపసంహరణ లాభాలు కలిగే పరిస్థితుల నేపథ్యంలో వివిధ మూలధన రశీదులు, ఉపసంహరణలతో సహా 2024-25కి ?500 బిలియన్ల రాబడి లక్ష్యంగా నిర్ణయించబడింది.
- ఆర్థిక మార్కెట్ అస్థిరత, కార్మిక సంఘాల వ్యాజ్యాలు, విధానపరమైన జాప్యాలు మరియు ధరల ఆందోళనలను అడ్డంకుల నేపథ్యంలో గత ఐదేళ్లలో ఉపసంహరణ లక్ష్యాలను సాధించడంలో ఎదుర్కొన్న నిరంతర సవాళ్లను నివేదిక హైలైట్ చేస్తుంది. ఆఫర్ ఫర్ సేల్ విధానంపై ఆధారపడి ఇప్పటివరకు ప్రయత్నాలు కొనసాగించినప్పటికీ, గణనీయమైన ఆదాయానికి పెద్ద ఎత్తున ఉపసంహరణలు తప్పనిసరి కావచ్చు.

SEHER ప్రోగ్రామ్

వార్తల్లోని అంశం

- మహిళా పారిశ్రామిక వేదిక (WEP - ఉమెన్ ఎంటర్‌ప్రెన్యూర్‌షిప్ ప్లాట్‌ఫామ్) మరియు ట్రాన్స్ యూనియన్ CIBIL ఇటీవల SEHER ప్రోగ్రామ్‌ను ప్రారంభించాయి.

SEHER ప్రోగ్రామ్

- SEHER ప్రోగ్రామ్‌ను మహిళా పారిశ్రామిక వేదిక మరియు ట్రాన్స్ యూనియన్ CIBIL ప్రారంభించాయి.
- భారతదేశంలోని మహిళా వ్యాపారవేత్తలలో ఆర్థిక అవగాహనను పెంపొందించడం, ఆర్థిక సహాయం పొందడంలో ఉత్తమమైన క్రెడిట్ రికార్డు మరియు CIBIL స్కోర్ యొక్క ప్రాముఖ్యతను నొక్కిచెప్పడం దీని లక్ష్యం.
- వ్యాపార వృద్ధికి కీలకమైన పరపతి (ఫైనాన్స్) పాత్ర మరియు దాని నిర్వహణను అర్థం చేసుకోవడానికి ఈ కార్యక్రమం మహిళలకు సహాయపడుతుంది.

SEHER యొక్క ముఖ్య లక్ష్యాలు :

1) **ఆర్థిక అక్షరాస్యత:** CIBIL ర్యాంక్ మరియు వాణిజ్య పరపతి నివేదికల అంటి ఆర్థిక అంశాలపై మహిళలకు అవగాహన కల్పించడం.
2) **వ్యాపార నైపుణ్యాలు:** వ్యాపార నిర్వహణ మరియు అభివృద్ధిలో సహాయపడానికి మహిళలకు తగిన వనరులు మరియు శిక్షణను అందించడం.
3) **ఫైనాన్స్‌కు యాక్సెస్:** పరపతి పొందడం మరియు సమర్థవంతమైన పరపతి నిర్వహణను అవగాహన కల్పించడంలో మహిళలకు సహాయం చేయడం.

మహిళా పారిశ్రామిక వేదిక (WEP)

- NITI ఆయోగ్ ఆలోచన రూపమైన పబ్లిక్-ప్రైవేట్ భాగస్వామ్య వేదిక ఈ WEP. మహిళా పారిశ్రామికవేత్తలకు మద్దతు కల్పించే ఒక వాతావరణాన్ని సృష్టించడం దీని లక్ష్యం.

- పరిశ్రమల స్థాపనకు అవసరమైన ప్రోత్సాహం, పెట్టుబడుల లభ్యత, మార్కెట్ అనుసంధానం, శిక్షణ మరియు నైపుణ్యాల అభివృద్ధి వంటి అనేక వ్యాపార అభివృద్ధి సేవలను అందించడం ద్వారా మహిళా పారిశ్రామిక వేత్తలకు ఇది సహాయపడుతుంది. మద్దతు ఇస్తుంది.

TransUnion CIBIL

- మహిళా పారిశ్రామికవేత్తల ఆర్థిక నైపుణ్యాలను మెరుగుపరచడానికి అవసరమైన కీలకమైన సలహాలు మరియు పరపతి క్రెడిట్ సమాచారాన్ని TransUnion CIBIL అందిస్తుంది. 2019 నుండి 2024 ఆర్థిక సంవత్సరాల్లో 3.9 రెట్లు పెరిగిన మహిళల వ్యాపార పరపతి డిమాండ్ ఈ ప్రయత్నాల ప్రభావాన్ని స్పష్టం చేస్తుంది.
- ఆర్థిక అవకాశాల పెంపు, వ్యక్తిగత సాధికారత, బ్యాంకులు, ఆర్థిక సంస్థలు, NBFCలు, హౌసింగ్ ఫైనాన్స్ కంపెనీలు, మైక్రోఫైనాన్స్ కంపెనీలు మరియు బీమా సంస్థలను మెరుగుపరచడానికి ఈ సంస్థ కృషి చేస్తుంది.

ప్రభావం:

- మార్చి 2024 నాటికి, వ్యాపార పరపతి పొందిన 1.5 కోట్ల మంది రుణగ్రహీతలలో 38% మంది మహిళలు ఉన్నారు. అంతేగాక, మార్చి 2019 నుండి మార్చి 2024 వరకు పోర్ట్‌ఫోలియో బ్యాలెన్స్ లో మహిళా వ్యాపార రుణాల శాతం 35% నికి పెరిగింది.
- SEHER మహిళా వ్యాపారవేత్తలకు వ్యక్తిగత స్థాయిలో అవసరమైన వనరులు, ఆర్థిక సాహిత్య సమాచారం వంటి ఇతర సహాయాలు అందిస్తుంది.
- భారతదేశంలో ఉన్న 63 మిలియన్ల సూక్ష్మ, చిన్న మరియు మధ్యతరహా పరిశ్రమ (MSME)లలో 20% మహిళల యాజమాన్యంలో ఉన్నాయి. మహిళల యాజమాన్యంలోని వ్యాపారాలు దాదాపు 27 మిలియన్ల మందికి ఉపాధి కల్పిస్తున్నాయి.
- మహిళా పారిశ్రామిక అభివృద్ధిని వేగవంతం చేయడం ద్వారా 30 మిలియన్ల కొత్త వ్యాపారాలు మరియు 170 మిలియన్ల వరకు కొత్త ఉద్యోగాలు సృష్టించబడతాయి.

56 పంటలకు చెందిన 323 నూతన రకాలను ఆవిష్కరించిన ICAR

వార్తల్లోని అంశం :

- భారత వ్యవసాయ పరిశోధన మండలి (ఇండియన్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ అగ్రికల్చరల్ రీసెర్చ్ – ICAR) తన 96వ వ్యవస్థాపక దినోత్సవం సందర్భంగా ఒక కీలక ప్రకటనతో సిద్ధమవుతోంది. వ్యవసాయం, పశుపోషణలో నూతన ఆవిష్కరణలను ప్రోత్సహించే లక్ష్యంతో "ఒక శాస్త్రవేత్త, ఒక ఉత్పత్తి" కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభిస్తోంది.
- ఈ ఉత్సవాల్లో పాల్గొననున్న మొత్తం 5,521 మంది ICAR శాస్త్రవేత్తలలో, ప్రతి ఒక్కరూ రానున్న ఐదేళ్లపాటు ఏటా ఒక వ్యవసాయ సంబంధిత ఉత్పత్తి, సాంకేతికత, రకం, ప్రచురణను లేదా భావనను అభివృద్ధి చేసే పనిలో ఉంటారు.

మరింత సమాచారం :

- ఈ వేడుకల్లో వాతావరణ మార్పులను తట్టుకునే సామర్థ్యంలో, పంటలలో సూక్ష్మ పోషకాల స్థాయిని పెంచడం (బయో-ఫోర్టిఫికేషన్)లో పురోగతిని హైలైట్ చేస్తూ ICAR 56 పంటలకు చెందిన 323 కొత్త రకాలను ఆవిష్కరించనుంది.
- ఈ నూతన రకాలలో తృణధాన్యాలు, నూనెగింజలు, మేత పంటలు మరియు చెరకు వంటి ముఖ్యమైన పంటలు ఉన్నాయి. ఇవి వ్యవసాయ ఉత్పాదకతను సుస్థిరతను పెంపొందిస్తాయని భావిస్తున్నారు.
- అంతేగాక, ప్రభుత్వ 100-రోజుల కార్యాచరణ ప్రణాళికలో భాగంగా 100 రోజుల్లో 100 కొత్త విత్తన రకాలు, 100 వ్యవసాయ సాంకేతికతలను అభివృద్ధి చేయడానికి ప్రతిష్ఠాత్మకమైన ప్రాజెక్ట్‌ను ICAR ప్రారంభించింది. వ్యవసాయ ఆవిష్కరణలను వేగవంతం చేయడం, దేశవ్యాప్తంగా వ్యవసాయ పద్ధతుల్లో నెలకొన్న సవాళ్లను పరిష్కరించడం ఈ కార్యక్రమం లక్ష్యం.

భారతదేశ అనధికారిక ఆర్థిక వ్యవస్థ

వార్తల్లోని అంశం:

- భారతదేశంలో చిన్న మరియు మధ్య తరహా పారిశ్రామిక సంస్థలు, గృహ యాజమాన్య మరియు భాగస్వామ్య సంస్థలు ప్రధానంగా ఉన్న అనధికారిక రంగ ప్రస్తుత స్థితిని నేషనల్ శాంపిల్ సర్వే ఆఫీస్ (NSSO)కు చెందిన ఇటీవలి సర్వేలు వెల్లడిస్తున్నాయి.
- భారతదేశ ఆర్థిక ఉత్పత్తిలో రెండొంతుల ఒక వంతు, నాలుగొంతుల్లో మూడు వంతుల ఉపాధి ఈ అనధికారిక రంగం నుంచే వస్తోంది.
- అయితే, గత ఏడేళ్ళలో అనేక యూనిట్లు మూతపడడం, సుమారు 16.45 లక్షల ఉద్యోగాలు కోల్పోవడం వంటి సవాళ్ళను ఈ రంగం ఎదుర్కొంటున్నట్లు అన్‌ఇన్‌కార్పొరేటెడ్ పరిశ్రమల వార్షిక సర్వే (ASUSE) వెల్లడించిన నివేదిక సూచిస్తోంది.
- దీనితోపాటు, ఆర్థిక వ్యవస్థపై డీమోనిటైజేషన్ (2016), GST (2017) మరియు కోవిడ్-19 మహమ్మారి (2020) ప్రభావం గురించి 2021-22, 2022-23లలో వెల్లడైన పలు సర్వేలు తెలియజేశాయి.

మరింత సమాచారం :

- తయారీ, వాణిజ్యం మరియు ఇతర సేవా రంగాలలో ఉన్న సూక్ష్మ, చిన్న, మరియు మధ్య తరగతి పరిశ్రమలు (MSMEలు) మంత్రిత్వ శాఖ, గృహ యాజమాన్య, స్వంత-ఖాతా సంస్థల వంటి పరిశ్రమలు ఉన్న అన్‌ఇన్‌కార్పొరేటెడ్ పరిశ్రమలలో సర్వే నిర్వహించారు.
- ఫ్యాక్టరీల చట్టం, 1948 పరిధిలోని సంస్థలను ఈ సర్వే నుంచి మినహాయించినప్పటికీ, పత్తి-జిన్నింగ్, బీడీ తయారీ వంటి కార్యకలాపాలలో నిమగ్నమైన అనధికారిక సంస్థలు ఈ సర్వేలో ఉన్నాయి.
- సంస్థల సంఖ్య పెరిగినప్పటికీ, అనధికారిక రంగ ఉపాధిలో తగ్గుదల ఉన్నట్లు సర్వే వెల్లడిస్తోంది. ఏడేళ్లలో సొంత-ఖాతా పరిశ్రమలు దాదాపు 4% పెరగ్గా, ఒప్పంద-కార్మిక సంస్థలు 3.2% తగ్గడం ఉపాధి నాణ్యతలో క్షీణతను స్వీయ-యాజమాన్య పరిశ్రమల వృద్ధిని ప్రతిబింబిస్తుంది.
- వ్యవసాయ ఉపాధిలో పెరుగుదలను, తయారీ రంగ ఉపాధిలో తగ్గుదలని చూపుతున్న పీరియాడిక్ లేబర్ ఫోర్స్ సర్వే (%ూాఖీూ%)లో కూడా ఇదే ధోరణి కనిపిస్తోంది.

- అనధికారిక రంగంలో కార్మికుల సంఖ్య 2015-16లో 11.13 కోట్ల నుండి 2022-23 నాటికి 10.96 కోట్లకు పడిపోయింది. తయారీ సంస్థలు 9.3% తగ్గగా, కార్మికుల సంఖ్య 15%నకు క్షీణించింది. కార్మికులలో స్వల్ప పెరుగుదల ఉన్న వ్యాపార రంగ సంస్థలు 2% తగ్గాయి.
- దీనంతటికీ విరుద్ధంగా, సంస్థలు, కార్మికులు రెండు విభాగాల్లోనూ సేవల రంగం గణనీయమైన వృద్ధిని నమోదు చేసింది. ఈ పెరుగుదలలు ఉన్నప్పటికీ, 2010-11 మరియు 2015-16 మధ్య కాలంతో పోలిస్తే వృద్ధి రేటు మందగించింది.
- ఇక, ఉత్పత్తి విషయానికి వస్తే, ప్రస్తుత ధరల ప్రకారం సంస్థ మరియు కార్మికుడి స్థూల విలువ (GVA) పెరిగినప్పటికీ వాస్తవ వృద్ధి నెమ్మదించింది.
- అన్‌ఇన్‌కార్పొరేటెడ్ రంగ వ్యాపారాల వాస్తవ GVA 2022-23లో 6.9% పెరగ్గా ఇది కోవిడ్ మహమ్మారి ముందు స్థాయి కంటే తక్కువగానే ఉంది. ఈ నెమ్మదిగా సాగిన వృద్ధి 2010-11 నుండి 2015-16 వరకు ఉన్న 7.4% సగటు పెట్టుబడుల వార్షిక వృద్ధి రేటుతో పోలిస్తే 0.2% తగ్గింది.
- 2015-16తో పోలిస్తే 2022-23లో ప్రాంతాలు అనధికారిక రంగ కార్మికుల్లో మొత్తం 34 రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలలో 16 రాష్ట్రాలు, కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలు క్షీణతను నమోదు చేసినట్లు నివేదికలు వెల్లడిస్తున్నాయి. కోవిడ్ అనంతరం చాలా రాష్ట్రాల్లో అనధికారిక రంగ కార్మికుల వాటా పెరగడం, ఆర్థిక ఇబ్బందులను రీత్యా అధికారిక రంగం నుండి కార్మికులు వైదొలగడాన్ని సూచిస్తుంది.
- దాదాపు మూడు వంతుల అనధికారిక రంగ కార్మికులను కలిగిన 10 రాష్ట్రాల నివేదిక ఉపాధి ధోరణులలో తీవ్రమైన మార్పులను సూచిస్తోంది.

What the numbers show

TYPES OF ENTERPRISES IN INFORMAL SECTOR (in crore)

	Hired worker enterprises	Own account enterprises	Total number of establishments
2010-11	0.89	4.88	5.77
2015-16	1	5.34	6.34
2021-22	0.84	5.13	5.97
2022-23	0.97	5.5	6.5

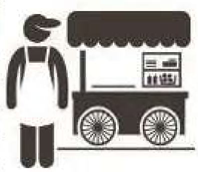

STATEWISE INFORMAL SECTOR ENTERPRISES

	2015-16		2022-23	
States	Establishments (in lakhs)	Workers (in lakhs)	Establishments (in lakhs)	Workers (in lakhs)
Uttar Pradesh	89.99 (14.2%)**	165.38	89.94 (13.83%)	157.46
West Bengal	88.68 (13.99%)	135.54	78.31 (12.04%)	105.42
Maharashtra	47.79 (7.54%)	91.23	60.97 (9.37%)	115.51
Tamil Nadu	49.48 (7.8%)	96.82	42.29 (6.5%)	84.58
Bihar	34.46 (5.44%)	53.07	37.01 (5.69%)	58.95
Gujarat	33.16 (5.23%)	61.18	34.94 (5.37%)	68.81
Karnataka	38.34 (6.05%)	71.45	34.74 (5.34%)	58.33
Madhya Pradesh	26.74 (4.22%)	49.25	32.72 (5.03%)	55.59
Andhra Pradesh	33.87 (5.34%)	56.19	32.06 (4.93%)	49.41
Odisha	19.84 (3.13%)	33.26	29.49 (4.53%)	40.87
All-India*	633.91	1112.71	650.48	1096.26

*Includes data for 34 states/UTs; **Figures in parantheses are percentage of total number of establishments

3 సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ

ప్రయోగ పరీక్ష పూర్తి చేసిన ఇస్రో పునర్వినియోగ ప్రయోగ వాహనం, పుష్పక్

వార్తల్లోని అంశం

- జూన్ 23న, భారత అంతరిక్ష పరిశోధనా సంస్థ (ఇస్రో) కర్ణాటకలోని చిత్రదుర్గలోని ఏరోనాటికల్ టెస్ట్ రేంజ్ (ATR)లో పునర్వినియోగ లాంచ్ వెహికల్ (RLV) ల్యాండింగ్ ఎక్స్‌పెరిమెంట్ (LEX) సిరీస్ యొక్క మూడవ మరియు చివరి పరీక్షను పూర్తి చేసింది.
- దీనికి RLV LEX-03గా నామకరణం చేసారు.

మరింత సమాచారం

- పునర్వినియోగ లాంచ్ వెహికల్ (RLV) కోసం క్లిష్టమైన సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని అభివృద్ధి చేయడంలో ISRO తన సామర్థ్యాన్ని ప్రదర్శిస్తూ అంతరిక్షం నుండి తిరిగి వచ్చే వాహనం వేగంగా ల్యాండ్ అయ్యే పరిస్థితులను సృష్టించడంలో విజయం సాధించింది.
- ఈ విజయం భవిష్యత్ ఆర్బిటల్ రీ-ఎంట్రీ మిషన్ అవసరాలకోసం రూపొందించిన అధునాతన మార్గదర్శక అల్గారిథమ్‌లను ధృవీకరించింది.
- అంతేకాకుండా, RLV-LEX-03 మిషన్ మునుపటి LEX-02 మిషన్ యొక్క రెక్కల భాగాలను మరియు ఫ్లైట్ సిస్టమ్‌లను ఎటువంటి మార్పులు లేకుండా తిరిగి ఉపయోగించడమే కాక జడత్వ సెన్సార్‌లు, రాడార్ ఆల్టిమీటర్‌లు, ఫ్లష్ ఎయిర్ డేటా సిస్టమ్‌లు, సూడోలైట్ సిస్టమ్ మరియు NavICతో సహా బహుళ సెన్సార్ పరికరాలను కూడా ఉపయోగించింది.

పునర్వినియోగ లాంచ్ వెహికల్ (RLV)

- అంతరిక్ష ప్రయోగాల ఖర్చులను తగ్గించే లక్ష్యంతో బహుళవిధ రకాల ప్రయోగాలు మరియు ల్యాండింగ్‌లను తట్టుకునేలా రూపొందించబడిన ప్రయోగ వాహనమే ఈ పునర్వినియోగ లాంచ్ వెహికల్ (RLV). ఇది చాలా తేలికగానూ, అంతరిక్ష ప్రయాణ పరిస్థితులను తట్టుకోగల దృఢమైన, మన్నికైన నిర్మాణం కలిగి ఉంటుంది.

ముఖ్య లక్షణాలు:

- అంతరిక్షం నుంచి కిందకు వచ్చేటపుడు, ల్యాండ్ అయ్యేటప్పుడు గంటకు 350 కిలోమీటర్ల వేగంతో సున్నితమైన మార్గాల్లో కదులుతూ ఒక అంతరిక్ష విమానం వలె ఈ వెహికల్ పనిచేస్తుంది.
- అంతరిక్ష నౌక ప్రయోగంలో ఉపయోగించిన ఖరీదైన రాకెట్ బూస్టర్‌ల తిరిగి సంపాదించి భవిష్యత్తు అంతరిక్ష యాత్రల కోసం వాటిని సిద్ధం చేయడం, వాటి పున:ఇంధన సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించడం ఈ RLV యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం.

ప్లూటోనియం ఐసోటోప్ విచ్ఛిత్తిపై కీలక సమాచారం అందించిన అణు అధ్యయనం

వార్తల్లోని అంశం

- భారతదేశ అణుశక్తి కార్యక్రమం తన దృష్టిని ప్లూటోనియం వైపు మళ్లించిన నేపథ్యంలో Pu-240 విచ్ఛిత్తి ద్వారా ఉత్పత్తి చేయబడిన న్యూట్రాన్ శక్తికి సంబంధించిన విలక్షణమైన విశ్లేషణను పరిశోధకులు ఇటీవల ప్రచురించారు.

నేపథ్యం

- ఈ ఏడాది మార్చి 4న కల్పక్కంలోని మద్రాస్ అటామిక్ పవర్ స్టేషన్‌లో ఇంజనీర్లు ప్రోటోటైప్ ఫాస్ట్ బ్రీడర్ రియాక్టర్ (PFBR) యొక్క కోర్-లోడింగ్ ప్రక్రియను ప్రారంభించినప్పుడు భారతదేశం ఒక కీలకమైన మైలురాయిని చేరుకుంది.
- భారతదేశ అణుశక్తి ప్రోగ్రామ్ రెండవ దశకు చేరుకోవడాన్ని ఈ విజయం సూచిస్తుంది. మొదటి దశలో ప్లూటోనియం-239 (Pu-239) మరియు శక్తిని ఉత్పత్తి చేయడానికి ఒత్తిడితో కూడిన భారీ-నీటి రియాక్టర్లలో యురేనియం ఐసోటోప్‌లను ప్రధానంగా ఉపయోగించారు. దీనికి విరుద్ధంగా, రెండో దశలో ప్లూటోనియం విచ్ఛిత్తిపై ప్రధానంగా దృష్టి పెట్టారు.

భారతదేశ 3-దశల అణు కార్యక్రమం

- భారతదేశ మూడు-దశల అణుశక్తి కార్యక్రమం 1950లలో భౌతిక శాస్త్రవేత్త హోమీ భాభా అధ్వర్యంలో రూపొందించబడింది. సమృద్ధిగా ఉన్న థోరియం మరియు యురేనియం నిల్వలను ఉపయోగించి దీర్ఘకాలిక శక్తి భద్రత మరియు స్వాతంత్ర్యం సాధించడం ఈ కార్యక్రమం లక్ష్యం.

మూడు దశలు

1. ఒత్తిడి కలిగిన భారీ నీటి రియాక్టర్లలో (PHWRs) సహజ యురేనియంను ఉపయోగించడం.
2. ప్లూటోనియం ఆధారిత ఇంధనాన్ని ఉపయోగించేందుకు ఫాస్ట్ బ్రీడర్ రియాక్టర్లను (FBRs) అభివృద్ధి చేయడం.
3. థోరియంను సమర్థవంతంగా ఉపయోగించగల అణు వ్యవస్థలకు పురోగమించడం.

- అణుశక్తిలో పూర్తి స్వయం సమృద్ధి లక్ష్యంతో అధునాతన అణుశక్తి వ్యవస్థలను అభివృద్ధి చేయడానికి డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ అటామిక్ ఎనర్జీ (DAE) స్వదేశీ పరిశోధన & అభివృద్ధి కార్యక్రమాన్ని నిర్వహిస్తుంది.

Pu-240 మరియు రియాక్టర్ కార్యకలాపాల ప్రాముఖ్యత

- న్యూక్లియర్ రియాక్టర్లలో, ఒక ప్రత్యేకమైన గడువులో న్యూట్రాన్‌ను సంగ్రహించిన వెంటనే Pu-239 విచ్ఛిత్తికి బదులుగా Pu-240గా మారుతుంది. ఈ ప్రక్రియ అణు రియాక్టర్లు మరియు అణ్వాయుధ పరీక్షల రెండింటిలోనూ కీలకమైనది.
- దీనిని అనుసరించి, Pu-240 న్యూట్రాన్‌ను సంగ్రహించిన అనంతరం అది Pu-241గా మారుతుంది. అయినప్పటికీ, Pu-240 యొక్క విచ్ఛిత్తి ద్వారా వెదజల్లబడే శక్తికి సంబంధించి ఒకరకమైన అనిశ్చితి నెలకొంది. ఈ విచ్ఛిత్తి ఫలితాలను అంచనా వేయడానికి పరిశోధకులు సంక్లిష్టమైన సైద్ధాంతిక నమూనాలపై ఆధారపడవలసి ఉంటుంది.
- రియాక్టర్లలో U-238 యొక్క న్యూట్రాన్ బాంబుల ఉత్పత్తి అయిన Pu-239, స్థిరమైన మార్పుల కారణంగా క్రమంగా Pu-240గా రూపాంతరం చెందింది. ఈ ఐసోటోప్‌లను వేరుచేసే సవాలుతో కూడిన ప్రక్రియ Pu-240 పెరిగేకొద్దీ ఖర్చు అవుతున్న ఇంధనాన్ని తొలగించాల్సిన అవసరాన్ని ప్రేరేపిస్తుంది.
- ఆకస్మిక విచ్ఛిత్తి మరియు ఆల్ఫా కణ ఉద్గార లక్షణాలు ఉన్నప్పటికీ ఆయుధాలలో వాడే ప్లూటోనియంలో 7% కంటే తక్కువగా ఉండాల్సిన Pu-240 సాధారణంగా కాలుష్య కారకంగా వర్గీకరించబడింది.

అధ్యయనం గురించి

- అమెరికాలో నిర్వహించిన ఈ అధ్యయనం 0.85 మెగా-ఎలక్ట్రాన్-వోల్ట్ (MeV) కంటే ఎక్కువ శక్తిని కలిగిన న్యూట్రాన్‌లను ఉపయోగించి Pu-240లో ప్రేరేపిత విచ్ఛిత్తి యొక్క PFNSను కొలవడానికి ఇప్పటివరకు చేసిన ప్రయత్నాల్లో రెండోది.
- ప్రాంప్ట్ ఫిషన్ న్యూట్రాన్ స్పెక్ట్రమ్ (PFNS) ప్రేరిత విచ్ఛిత్తి సమయంలో న్యూట్రాన్‌ల తీసుకువెళ్లే విచ్ఛిత్తి శక్తిలో కొంత భాగాన్ని కలిగి ఉంటుంది.
- ముఖ్యంగా, రియాక్టర్ డిజైనర్ల నుండి న్యూక్లియర్ మెడిసిన్ ప్రాక్టీషనర్ల వంటి నిపుణుల శ్రేణులకు అవసరమైన సూచనలను అందిస్తూ, ప్రేరేపిత విచ్ఛిత్తిని అనుసరిస్తూ వేసిన PFNS అంచనాకు వాస్తవంగా గమనించిన PFNSకు మధ్య గణనీయమైన అసమానతలను ఈ అధ్యయనం పేర్కొంది.
- ఇంకా, U.S.లోని లాస్ అలమోస్ న్యూట్రాన్ సైన్స్ సెంటర్‌లోని పరిశోధకులు వివిధ రకాల శక్తి పరిమితులు కలిగిన న్యూట్రాన్‌లను ఉత్పత్తి చేయడానికి ప్రోటాన్-ధాతువు కలిగిన టంగ్‌స్టన్ డిస్క్‌లను ఉపయోగించి కీలకమైన పరీక్షలను నిర్వహించారు.
- ఈ న్యూట్రాన్‌లను స్వచ్ఛమైన Pu-240 నమూనాల వైపు మళ్లించడం ద్వారా, విడుదలయ్యే పదార్థ కణాలను ద్రవ సింటిలేటర్లను ఉపయోగించి బృందం నిశితంగా పరిశీలించింది.
- 1-20 MeV శక్తి కలిగిన న్యూట్రాన్‌లను ఉపయోగించి వ్యూహాత్మక డేటా విశ్లేషణ ద్వారా PFNSలోని కీలకమైన విషయాలను శాస్త్రవేత్తలు వెల్లడించారు.
- అంచనా వేసిన PFNS మరియు ప్రయోగాత్మక PFNS పరిశీలనల మధ్య అసమానతల వంటి ఇంతవరకు పరిశీలనకు దొరకని అంశాలనే కాక, Pu-240లో రెండవ-అవకాశ విచ్ఛిత్తి సంఘటనలు వంటి ఊహించని పోకడలను కూడా అధ్యయనం హైలైట్ చేసింది.
- అణుశక్తి పరిశోధన, రేడియేషన్ రక్షణ నమూనాతో సహా, వివిధ రంగాలలో పురోగతిని సులభతరం చేయడంలో, అణు సంబంధిత ప్రతిచర్యలకు సంబంధించిన నమూనాలను మెరుగుపరచడంలో కీలకమైన సమగ్ర అణు డేటా లైబ్రరీల యొక్క ప్రాముఖ్యతను ఈ పరిశోధనలు నొక్కిచెప్పాయి.

'బాధ్యతాయుతమైన క్వాంటం టెక్నాలజీస్ ఉద్యమం అంటే ఏమిటి?

వార్తల్లోని అంశం

- క్వాంటం కంప్యూటింగ్, సెన్సార్లు మరియు కమ్యూనికేషన్లపై అవగాహన మరియు పరిశోధనను ప్రోత్సహించడానికి ఐక్యరాజ్యసమితి 2025ను ఇంటర్నేషనల్ ఇయర్ ఆఫ్ క్వాంటం సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ (IYQ)గా గుర్తించింది.
- విస్తారమైన ప్రపంచ పెట్టుబడులు ఉన్నప్పటికీ, ద్వంద్వ-వినియోగ స్వభావం మరియు నైతిక ఇబ్బందులకు సంబంధించిన ఇబ్బందులను క్వాంటం సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ (S&T) ఎదుర్కొంటుంది.

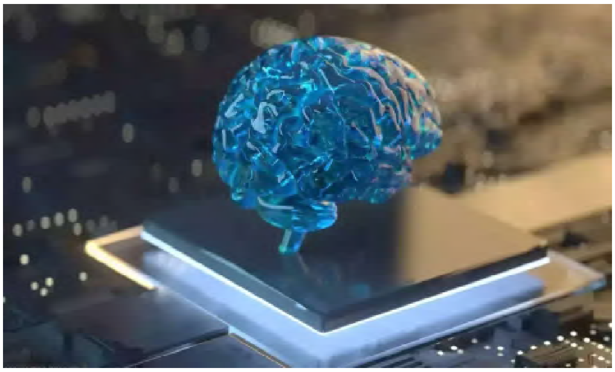

మరింత సమాచారం

- ఆటోమోటివ్, కెమికల్స్, ఫైనాన్షియల్ సర్వీసెస్ మరియు లైఫ్ సైన్సెస్ వంటి రంగాల్లో క్వాంటం సాంకేతికతలు 2035 నాటికి $1.3 ట్రిలియన్ల సంపదను సృష్టించగలవని శాస్త్రవేత్తలు అంచనా వేసినప్పటికీ, వీటివల్ల డిజిటల్ భద్రతకు ప్రమాదం కూడా ఉంటుందని క్వాంటం సాంకేతిక నిపుణులు పేర్కొంటున్నారు.
- అందువల్ల క్వాంటం శాస్త్ర సాంకేతికత అభివృద్ధిలో ఎంతో బాధ్యతగా ఉండాల్సిన అవసరం ఉందని పరిశోధకులు మరియు ప్రభుత్వాలు భావిస్తున్నాయి. ఉదాహరణకు ఆర్థిక, జాతీయ సామర్థ్యాలను కాపాడుతూ ఈ రంగంలో ఈ పరిశోధనలు కొనసాగించాలని, U.K. కు చెందిన 'జాతీయ క్వాంటం స్ట్రాటజీ' నిర్వహణ విధానాలు నొక్కి చెబుతున్నాయి.
- క్వాంటం కంప్యూటింగ్ గవర్నెన్స్ గురించిన విశ్లేషణలో ప్రపంచ ఆర్థిక సంస్థ 'క్వాంటం గవర్నెన్స్' విధానం ముందు వరసలో ఉంది. ఈ క్వాంటం సాంకేతికతల మొదటి అభివృద్ధి దశల్లోనే పారదర్శకత, సమగ్రత మరియు జవాబుదారీతనం వంటి విలువలను ప్రోత్సహించడం ద్వారా దీనిపట్ల ప్రభుత్వం, విద్యాసంస్థలు మరియు ప్రైవేట్ భాగస్వాములలో విశ్వాసాన్ని పెంపొందించడం ఈ సంస్థ లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- క్వాంటం కంప్యూటింగ్‌లో ప్రధాన భాగస్వామి అయిన IBM, ఒకవైపు క్వాంటం ఉత్పత్తుల హానికర ప్రభావాలపై ఆంక్షలు విధిస్తూనే, మరోవైపు తన క్వాంటం కంప్యూటింగ్ కార్యక్రమాలను సామాజిక అభివృద్ధి లక్ష్యాలను చేరుకునే విధంగానూ, క్వాంటం కమ్యూనిటీలో వైవిధ్యాన్ని ప్రోత్సహించే విధంగానూ రూపొందిస్తోంది.
- క్వాంటం సాంకేతిక పరిశోధనలో ఇటువంటి విస్తృతమైన కార్యక్రమాలు జరుగుతున్నప్పటికీ, ప్రపంచ క్వాంటం సామర్థ్యాలలో అసమానతలు, మేధో సంపత్తి రక్షణలకు ప్రాధాన్యతనిచ్చే విభిన్న జాతీయ విధానాల వంటి పలు సవాళ్లు ఈ రంగాన్ని పట్టి పీడిస్తున్నాయి. అమెరికా, కెనడా, ఐరోపాకు చెందిన పరిశోధకులు ప్రతిపాదించిన పలు విద్యావిధానాలు బాధ్యతాయుత పరిశోధన, దూరదృష్టి, వైవిధ్యం మరియు సమగ్రత వంటి విలువలను నొక్కి చెబుతున్నాయి. ప్రపంచ క్వాంటం సాంకేతికతల నైతిక వినియోగానికి మార్గనిర్దేశం చేయడం ఈ విద్యావిధానాల లక్ష్యం.
- ఈ విద్యావిధానాల పనితనాన్ని అంచనా వేయడానికి అందుబాటులో ఉన్న పరిమిత అంశాల అధ్యయనాలతో ఈ విద్యావిధానాల సామర్థ్యం విస్తరిస్తోంది. అయినప్పటికీ, క్వాంటం సాంకేతికతల బాధ్యతాయుత అభివృద్ధిని ముందుకు తీసుకెళ్ళడంలో దీని భాగస్వాములు కట్టుబడి ఉన్నారు.

క్వాంటం కంప్యూటింగ్

- ఎలక్ట్రాన్లు లేదా ఫోటాన్‌ల వంటి కణాల సహాయంతో పరమాణు మరియు ఉప పరమాణు స్థాయిలలో క్వాంటం సిద్ధాంత నియమాలను క్వాంటం కంప్యూటింగ్ అభివృద్ధి చేస్తుంది. పాతతరం సాంప్రదాయ కంప్యూటర్‌ల కంటే ఈ క్వాంటం కంప్యూటర్లు గణాంకాలను అత్యంత వేగంగా పూర్తిచేయగలవు.

ముగింపు

- క్వాంటం సాంకేతికతలపై పరిశోధకులు, ప్రైవేట్ సంస్థలు మరియు ప్రభుత్వాల మధ్య జరుగుతున్న చర్చలు క్వాంటం సాంకేతికతల వల్ల ఏర్పడే నైతిక సమస్యలు, నష్టాలను తగ్గిస్తూ దీని ప్రయోజనాలను విస్తృతం చేసేందుకు వారు చేస్తున్న సంఘటిత కృషికి అద్దం పడుతున్నాయి.

పాకిస్థాన్, ఆఫ్ఘనిస్తాన్‌లలో అటవీరకపు పోలియోవైరస్ టైప్-1 కేసులపై తీవ్ర ఆందోళన

వార్తల్లోని అంశం

- 2026 నాటికి పోలియోను నిర్మూలించాలన్న ప్రపంచ స్థాయి ప్రయత్నానికి పాకిస్తాన్ మరియు ఆఫ్ఘనిస్తాన్‌లలో పునరుజీవం పొందిన అటవీరకపు పోలియోవైరస్ టైప్-1 (WPV1) తీవ్రమైన సవాలు విసిరింది.
- ఈ రెండు దేశాల్లో 2022లో ఈ కేసులు కాస్త తగ్గుముఖం పట్టినా 2023లో ఆరు WPV1 కేసులు నమోదవడం ఈ వైరస్ ల స్థిరమైన వ్యాప్తిని తెలియజేస్తుంది. ఈ ఏడాదిలో ఇప్పటికే ఆఫ్ఘనిస్తాన్‌లో ఆరు, పాకిస్తాన్‌లో ఐదు కేసులు నమోదవడం ఈ వైరస్ పెరుగుదలను సూచిస్తుందని తొలి నివేదికలు పేర్కొనడం 2023 నాటి పరిస్థితి మళ్లీ తలెత్తనుందనే ఆందోళనలను పెంచుతోంది.

మరింత సమాచారం

- ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ (WHO) పాకిస్థాన్‌లోని కరాచీ, క్వెట్టా, పెషావర్-ఖైబర్ బ్లాక్, మరియు ఆఫ్ఘనిస్తాన్‌లోని కాందహార్ వంటి "అంటువ్యాధులకు అనుకూలమైన ప్రాంతాలు మరియు చారిత్రక రిజర్వాయర్‌లను" కీలక హాట్‌స్పాట్‌లుగా గుర్తించింది.
- ఈ ప్రాంతాల్లో టీకా అనుకూల పర్యావరణ నమూనాల ఉనికి, నకిలీ వేళ్ళ మార్కింగ్ కారణంగా తీవ్రతరమైన సంపూర్ణ టీకా కార్యక్రమ వైఫల్యాలను ప్రతిబింబిస్తుంది.
- పాకిస్థాన్ పట్టణ ప్రాంతాల్లోని బాలలు తగినంత వ్యాధి నిరోధక శక్తి కలిగి ఉన్నపటికీ, టీకాలు వేయని లేదా తక్కువ టీకాలు వేసుకున్న బాలలు దుర్బలంగా ఉంటారు. ఈ వైరస్ వ్యాప్తికి పట్టణాలే ప్రధాన కేంద్రాలన్న విషయాన్ని తెలియజేస్తూ 2023లో ఆరు WPV1 కేసులలో రెండు కరాచీలోనే నమోదయ్యాయి.
- 2022లో ఆఫ్ఘనిస్తాన్ వెలుగుచూసినటువంటి WPV1 కేసులు, 2023 మరియు 2024లో పాకిస్తాన్‌లో ఎక్కువగా నమోదవడంతో పాకిస్తాన్‌లో పరిస్థితి ప్రమాదకరంగా మారింది. ఈ వైరస్ మరింత

వ్యాప్తి చెందకుండా, మరియు దీన్ని పూర్తిగా నిర్మూలించాల్సిన అవసరాన్ని ఈ వైరస్ తిరోగమనం నొక్కి చెబుతుంది.

- అంతేకాకుండా, ఈ వైరస్ అంతర్జాతీయంగా వ్యాప్తి చెందే ప్రమాదం కూడా ఉంది. ప్రధానంగా పాకిస్తాన్ నుండి దాదాపు ఐదు లక్షల మంది పైగా ఆఫ్ఘన్ శరణార్థుల ఆఫ్ఘన్ కు తరలివెల్లడం ఈ ప్రమాదం ఆఫ్ఘనిస్తాన్‌కు తీవ్రంగానే ఉండనుంది. అంతేగాకుండా, త్వరలో దాదాపు ఎనిమిది లక్షల శరణార్థులు తరలించబడనుండడడంతో అంతర్జాతీయ సరిహద్దుల మధ్య ఈ వైరస్ వ్యాప్తి మరింత పెరిగే అవకాశం ఉంది. ఎక్కువ సంఖ్యలో టీకాలు పొందని బాలలు ఉన్న దక్షిణ ఆఫ్ఘనిస్తాన్, పాకిస్తాన్ నుండి దిగుమతి కానున్న కేసులకు గురికానుంది.
- WPV1 వ్యాప్తిని నిరోధించడానికి టీకా ప్రచారాన్ని ఉధృతం చేయడం, నిఘాను మెరుగుపరచడం, ప్రమాదం ఉన్న అన్ని ప్రాంతాలలో టీకా కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం వంటి ప్రయత్నాలు కొనసాగుతున్నాయి.

ముగింపు

- 2026 నాటికి ప్రపంచ పోలియో నిర్మూలన లక్ష్యాన్ని సాధించడానికి, ప్రస్తుతం ఎదురవుతున్న ఈ సవాళ్లను అధిగమించడానికి మరియు అంతర్జాతీయ సహకారం మరియు సుస్థిరమైన ప్రయత్నాలు చాలా కీలకం.
- మరింత సమాచారం కోసం 03/07/2024 నాటి కథనం - మనల్ని పోలియో నిర్మూలన అంచుకు నడిపించిన రెండు టీకాలు.

గర్భధారణ మధుమేహ నిర్ధారణకు పాయింట్-ఆఫ్-కేర్ HbA1c పరీక్షను సూచించిన అధ్యయనం

వార్తల్లోని అంశం

- గర్భిణీ స్త్రీలలో గర్భధారణ మధుమేహ నిర్ధారణ పద్ధతికి సంబంధించి ఇటీవలి ఒక అధ్యయనం కీలకమన మార్పును ప్రతిపాదించింది.
- గర్భిణిలలో మధుమేహ నిర్ధారణకు సంప్రదాయంగా నిర్వహించే ఓరల్ గ్లూకోస్ టాలరెన్స్ టెస్ట్ (OGTT) స్థానంలో గర్భ ప్రారంభ దశల్లోని సంరక్షణ సమయంలోనే అత్యంత సౌకర్యవంతంగా HbA1c పరీక్షను నిర్వహించవచ్చని భారతదేశం, లండన్ మరియు ఆఫ్రికాకు చెందిన పరిశోధకులు సూచించారు.

మరింత సమాచారం

- గర్భిణీలలో మధుమేహ నిర్ధారణకు HbA1c పరీక్ష సులభమైన మరియు ఉపయోగకరమైన సాధనంగా ది లాన్సెట్ డయాబెటిస్ అండ్ ఎండోక్రినాలజీలో జర్నల్ లోని ఒక అధ్యయనం పేర్కొంది.
- భారతదేశం, కెన్యా మరియు U.K.లో కేంద్రాలను కలిగి ఉన్న STRiDE కోహార్ట్ అధ్యయనానికి చెందిన సమాచారం ద్వారా, మధుమేహ ప్రమాద అంచుల్లో ఎక్కువగా ఉన్న వ్యక్తులలో HbA1c పరీక్ష ద్వారా ఈ వ్యాధిని తొలి దశలోనే గుర్తించవచ్చని, తద్వారా OGTTలపై ఆధారపడటాన్ని తగ్గించవచ్చని పరిశోధకులు నిరూపించారు.
- గర్భధారణ మధుమేహం కేసులు ఎక్కువగా తలెత్తే భారత్ లాంటి తక్కువ-మధ్య-ఆదాయ దేశాలలో, ఈ HbA1c పరీక్ష అవసరం ఎక్కువగా ఉంటుంది.
- రవాణా సదుపాయం లేని గ్రామీణ మరియు మారుమూల ప్రాంతాలలో OGT పరీక్షకు పాయింట్-ఆఫ్-కేర్ HbA1c పరీక్ష ఒక ఆచరణాత్మకమైన ప్రత్యామ్నాయం. కేవలం ఒక రక్తపు బొట్టు మాత్రమే అవసరమయ్యే ఈ పరీక్షను శిక్షణ పొందిన ఆరోగ్య సంరక్షణ కార్యకర్తలు, గర్భిణి ఇంటి వద్దే సులభంగా నిర్వహించవచ్చు.
- భారతదేశంలో HbA1c పరీక్ష ఫలితం 4.9గా వస్తే మధుమేహ లేనట్లు, ఫలితం 5.4 లేదా అంతకంటే ఎక్కువగా వస్తే గర్భధారణ మధుమేహానికి అవకాశం ఉన్నట్లు సూచన అని ఆ అధ్యయనం వెల్లడించింది. HbA1c పరీక్షల్లో గర్భిణిలకు వచ్చిన స్కోర్‌ని బట్టి వారిని వివిధ ప్రమాద గ్రూపులుగా వర్గీకరించడం ద్వారా, సంక్లిష్టమైన OGTTల అవసరాన్ని మరింతగా తగ్గించవచ్చు. దీనివల్ల దాదాపు 25% మంది గర్భిణీ స్త్రీలకు ప్రయోజనం చేకూరుతుంది.
- OGTTలతో పోలిస్తే HbA1c పరీక్ష ఖర్చు తక్కువే కాక, ఎక్కువ మంది మహిళలకు, ప్రత్యేకించి గ్రామీణ మరియు మారుమూల ప్రాంతాల్లోని మహిళలకు చాలా ప్రయోజనకరం. HbA1c విధానంలో ఆహార, వ్యాయామం వంటి ముందస్తు సూచనలతో తల్లులు మరియు శిశువులపై గర్భధారణ మధుమేహం యొక్క దీర్ఘకాలిక ఆరోగ్య ప్రభావాలను తగ్గించడమే కాక దాదాపు 64% అనవసరమైన OGTTలను తగ్గించవచ్చు.

మధుమేహం అంటే ఏమిటి?

- రక్తంలోని గ్లూకోజ్ నియంత్రణకు అవసరం అయిన ఇన్సులిన్ హార్మోన్ ను ఉత్పత్తి చేయడంలో లేదా సమర్థవంతంగా ఉపయోగించడంలో శరీర అసమర్థతతో కూడిన దీర్ఘకాలిక వ్యాధి మధుమేహం. ఈ వ్యాధి రక్తంలోని గ్లూకోజ్ స్థాయిలను పెంచుతుంది. దీనిని హైపర్ గ్లేకేమియా అంటారు.
- **ఇన్సులిన్ ఉత్పత్తి:** క్లోమం శరీరంలో ఇన్సులిన్ ఉత్పత్తిని ఆపేస్తుంది. లేదా క్లోమం ఉత్పత్తి చేసే ఇన్సులిన్ ను శరీరం సమర్థవంతంగా ఉపయోగించలేదు.
- **రక్తంలో గ్లూకోజ్ నియంత్రణ:** రక్తంలోని గ్లూకోజ్ ను ఇన్సులిన్ నియంత్రిస్తుంది.
- **హైపర్ గ్లేకేమియా:** అవసరమైనంత ఇన్సులిన్ ఉత్పత్తి లేకపోవడం లేదా రక్తంలోని గ్లూకోజ్ స్థాయి పెరగడం
- అధిక గ్లూకోజ్ స్థాయిలు ఎక్కువ కాలంగా ఉండడం శరీరానికి హాని కలిగించడమే కాక వివిధ అవయవాలు మరియు కణజాలాల పనితీరును దెబ్బతీస్తుంది. మధుమేహం వల్ల అంధత్వం, కిడ్నీ వైఫల్యం, గుండెపోటు, స్ట్రోక్, కాళ్ళు పడిపోవడం వంటి సమస్యలు వస్తాయి.

మధుమేహం రకాలు:

1. టైప్ 1 మధుమేహం:

- క్లోమంలో ఇన్సులిన్ ను ఉత్పత్తి చేసే బేటా కణాలను నాశనం చేసే రోగనిరోధక వ్యవస్థ ఎదుర్కొంటూ, రక్తంలోని ఇన్సులిన్ ను స్థాయిలను నియంత్రించే ప్రతిరక్షక వ్యవస్థను టైప్ 1 మధుమేహం అంటారు.

- **ఏ వయసులో వస్తుంది:** ఇటువంటి మధుమేహం సాధారణంగా బాలలు, యువకులలో వెలుగు చూస్తుంది. అందుకే దీనిని గతంలో బాల్య మధుమేహం అని పెలిచేవారు.
- **లక్షణాలు:** అధిక మూత్రవిసర్జన (పాలియురియా), దాహం (పాలిడిప్సియా), స్థిరమైన ఆకలి, బరువు తగ్గడం, దృష్టిలో మార్పులు మరియు అలసట.

2. టైప్ 2 డయాబెటిస్:

- రక్తంలో ఉత్పత్తి అయ్యే ఇన్సులిన్ ను నిరోధించే శక్తి శరీరం కలిగి ఉన్నప్పుడు టైప్ 2 మధుమేహం అభివృద్ధి చెందుతుంది. 95% మంది మధుమేహం ఉన్న వ్యక్తులపై ఇది ప్రభావం చూపుతుంది.
- అధిక శరీర బరువు మరియు శారీరక శ్రమ వంటి లక్షణాలతో ముడిపడి, కొన్నిసార్లు టైప్ 1 మధుమేహం లక్షణాలు కూడా లేకుండా, వ్యాధి నిర్ధారణలో తీవ్రమైన ఆలస్యానికి దారితీస్తుంది.

3. గర్భధారణ మధుమేహం (GDM):

- ఇది గర్భధారణ సమయంలో రక్తంలో అధిక గ్లూకోజ్‌ని కలిగి ఉండే మధుమేహం. దీనివల్ల తల్లి మరియు బిడ్డ ఇద్దరికీ సమస్యలు ఎదురవుతాయి.
- సాధారణంగా ప్రసవం అనంతరం ఈ GDM అంతర్ధానం అయినా, తల్లులకు, వారి సంతానానికి భవిష్యత్తులో టైప్ 2 మధుమేహం వచ్చే ప్రమాదం ఎక్కువగా ఉంటుంది.
- **ప్రపంచ మధుమేహ దినోత్సవం:** ప్రపంచ మధుమేహ దినోత్సవాన్ని ఏటా నవంబర్ 14న నిర్వహిస్తారు. 2022లో, నిర్వహించిన ప్రచార కార్యక్రమం మధుమేహంపై అవగాహన పెంపొందించాల్సిన ఆవశ్యకతను నొక్కి చెప్పింది.
- **ప్రపంచ మధుమేహ ఒప్పందం:** ఇన్సులిన్ ఆవిష్కరణ శతాబ్ది ఉత్సవాల సందర్భంగా ఆ వ్యాధిని ఎదుర్కొనే ప్రయత్నాలను మెరుగుపరచడానికి WHO ప్రపంచ మధుమేహ ఒప్పందాన్ని ప్రారంభించింది.

కేరళలోని త్రిసూర్‌లో "ఆఫ్రికన్ స్వైన్ ఫీవర్" వ్యాప్తి

వార్తల్లోని అంశం

- కేరళలోని త్రిసూర్ జిల్లాలో ఆఫ్రికన్ స్వైన్ ఫీవర్ విజృంభించడంతో మడక్కత్తర పంచాయతీలోని ఒక పందుల పెంపక కేంద్రంలో 310 పందులను చంపేశారు.

మరింత సమాచారం

- ఈ వ్యాధి సోకిన పందుల పెంపక కేంద్రం చుట్టూ ఒక కిలో మీటర్1-కిమీ ప్రాంతాన్ని వ్యాధి-ప్రభావిత ప్రాంతంగా ప్రకటించారు. మరియు 10-కిమీల ప్రాంతాన్ని వ్యాధి నిఘా ప్రాంతంగా గుర్తించారు.
- ముందుజాగ్రత్త చర్యగా, ప్రభావిత ప్రాంతాల నుండి పంది మాంసం రవాణా, పందుల పెంపక కేంద్రాల నిర్వహణ, పంది మాంసం, మేత మరొయు పందుల తరలింపును తదుపరి నోటీసు ఇచ్చే వరకు నిషేధించారు.
- ఈ వ్యాధి ఇతర పెంపక కేంద్రాలకు వ్యాప్తి అంశాన్ని పరిశోధిస్తున్న పశుసంవర్ధక శాఖ, ఏ దీని వ్యాప్తిని నిరోధించడానికి త్రిస్సూర్ జిల్లాలోని ప్రవేశ ప్రాంతాల వద్ద కఠినమైన తనిఖీలను నిర్వహిస్తోంది.

అదనపు సమాచారం:

ఆఫ్రికన్ స్వైన్ ఫీవర్ (ASF)

- **వ్యాధి లక్షణాలు:** అడవి మరియు పెంపకం పందులను ప్రభావితం చేసే అత్యంత తీవ్రమైన వైరల్ అంటువ్యాధి ఈ %గూఢ్ఞ్%. ఇది తీవ్రమైన రక్తస్రావ జ్వరానికి కారణమవుతుంది. దీనివల్ల మానవులకు ఎటువంటి ప్రమాదం లేదు కానీ ఇది పందుల సంఖ్యను గణనీయంగా తగ్గిస్తుంది.

వ్యాధి చరిత్ర:

- మొదటిసారిగా 1920లలో ఆఫ్రికాలో గుర్తించబడిన ASF, చారిత్రకంగా ఆఫ్రికా, యూరప్‌లోని కొన్ని ప్రాంతాలు, దక్షిణ అమెరికా మరియు కరేబియన్ ప్రాంతాలలో వ్యాప్తి చెందింది.
- 2007 నుండి, ఆఫ్రికా, ఆసియా మరియు ఐరోపా ఖండాల్లోని అనేక దేశాల్లో పెంపకం మరియు అడవి పందులను ప్రభావితం చేస్తూ ఈ వ్యాధి వ్యాప్తి చెందింది.
- **లక్షణాలు:** అధిక జ్వరం, ఆకలి తగ్గడం, బలహీనత, చర్మంపై ఎర్రటి మచ్చలు లేదా గాయాలు, అతిసారం, వాంతులు, దగ్గు మరియు ఆకస్మిక మరణం.
- **వ్యాప్తి:** ASF సోకిన పందులతో లేదా కలుషితమైన పదార్థాలతో ప్రత్యక్ష సంబంధం ద్వారా ఈ వ్యాధి వ్యాపిస్తుంది.
- **నివారణ:** కఠినమైన జీవ భద్రతా చర్యలు, అడవి పందుల నుండి దూరంగా ఉండడం ఈ వ్యాధి నిరోధంలో చాలా కీలకం.

ముప్పై మీటర్ల టెలిస్కోప్

వార్తల్లోని అంశం:

- భారతీయ శాస్త్రవేత్తలు రానున్న దశాబ్దంలో అందుబాటులోకి రానున్న ముప్పై మీటర్ల భూ-ఆధారిత టెలిస్కోప్ టెలిస్కోప్ (TMT) యొక్క అడాప్టివ్ ఆప్టిక్స్ (AO) సిస్టమ్‌కు తోడ్పాటుగా రూపొందించిన ఒక సంచలనాత్మక సాధనాన్ని ఇటీవల ఆవిష్కరించారు.
- ఈ సాధనం TMT వంటి పెద్ద టెలిస్కోప్‌ల ఖగోళ పరిశీలనలలో స్పష్టతపై తీవ్రంగా ప్రభావం చూపే వాతావరణ కాంతి వక్రీకరణ సమస్య పరిష్కరించడం దీని లక్ష్యం.

మరింత సమాచారం :

- NFIRAOS (నారో ఫీల్డ్ ఇన్‌ఫ్రారెడ్ అడాప్టివ్ ఆప్టిక్స్ సిస్టమ్) అని పిలిచే TMT AO సిస్టమ్, ఆకాశంలో కాంతి వక్రీకరణను సరిచేసే కృత్రిమ గైడ్ నక్షత్రాల రూపకల్పనకు లేజర్ గైడ్ స్టార్ (LGS) సౌకర్యాన్ని ఉపయోగిస్తుంది. అయినప్పటికీ, వాతవరణంలో వాయు అల్లకల్లోలానికి గురయ్యే లేజర్ కిరణాల వక్రీకరణను ఖచ్చితంగా గుర్తించి సరిచేయడం సవాలుగా మారుతుంది. దీనిని ఎదుర్కోవడానికి, ఆకాశంలో నక్షత్రాల పరిణామానికి సంబంధించి రిఫరెన్స్ పాయింట్‌లుగా పనిచేసే నేచురల్ గైడ్ స్టార్స్ పై ఈ AO వ్యవస్థ ఆధారపడుతుంది.

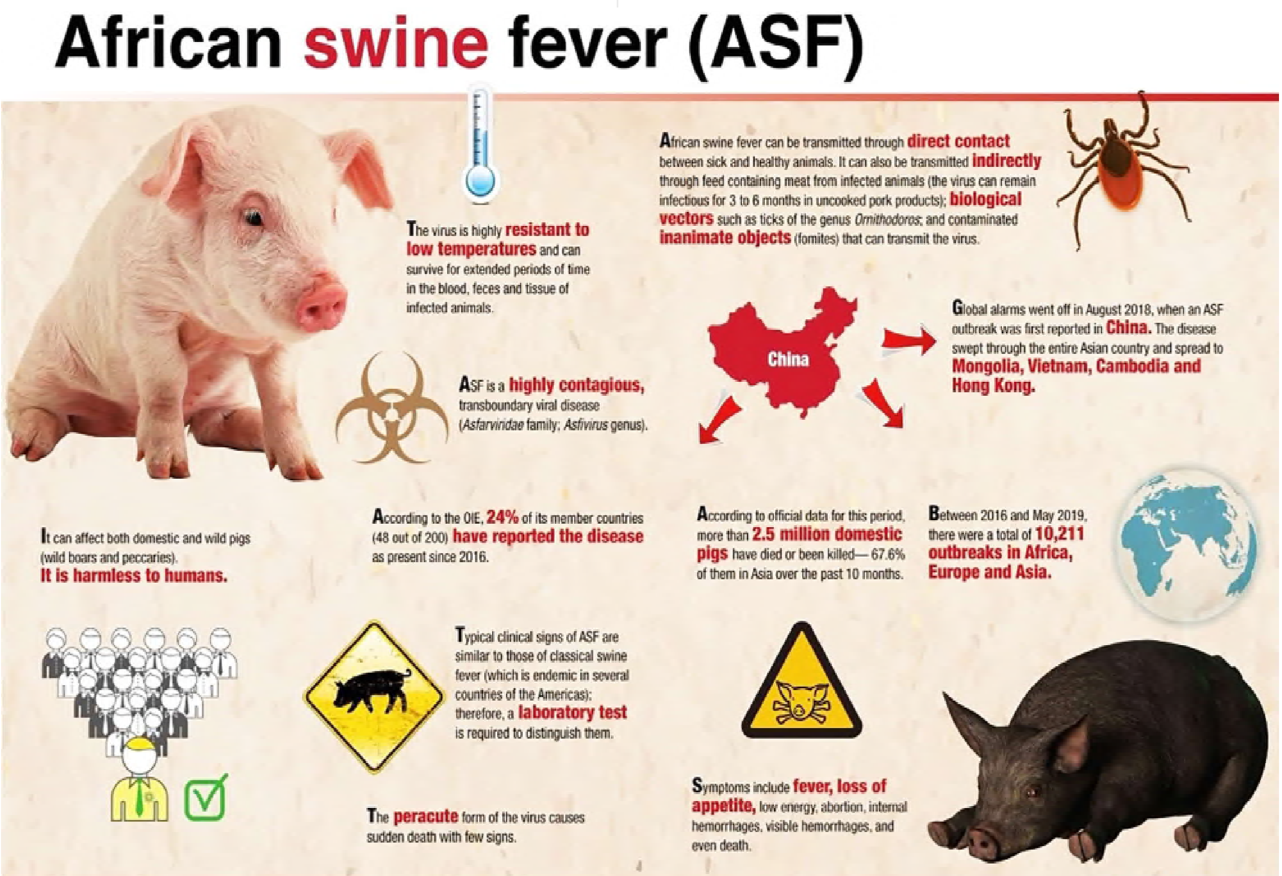

- TMT పనితీరుకు కీలకమైన NGS లభ్యత ఆకాశంలో ఏ స్థాయిలో ఉంటుందనేది నిర్ధారించడం చాలా క్లిష్టమైన పని. బెంగళూరులోని ఇండియన్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఆస్ట్రోఫిజిక్స్ (IIA)లో ఉన్న భారతీయ పరిశోధకులు అభివృద్ధి చేసిన ఈ సాధనం, సమీప పరారుణ (ఇన్‌ఫ్రారెడ్) (NIR) నక్షత్రాల సమగ్ర జాబితాను రూపొందించడం ద్వారా ఈ సమస్యను ఒక కొలిక్కి తీసుకొచ్చారు. వినూత్న గణన పద్ధతులను ఉపయోగించి నిర్వహించిన ఆప్టికల్ స్కై అధ్యయనాలలో గుర్తించిన నక్షత్ర మూలాల సమీప-పరారుణ పరిమాణాలను అంచనా వేయడంలో ఈ సమగ్ర జాబితా చాలా కీలకం.
- పరిశోధనా బృందం తమ సమీప పరారుణ (ఇన్‌ఫ్రారెడ్) (NIR) నక్షత్రాల విస్తరణ అంచనాలలో 85% కంటే ఎక్కువ సాధించి, PAN-STARRS టెలిస్కోప్ సాధించిన సమాచారాన్ని ప్రభావితం చేయడమే కాక, UKIDSS సర్వే విరుద్ధంగా తమ అంచనాలను ధృవీకరించింది. సహజ గైడ్ నక్షత్రాలు అరుదుగా ఉండే ఆకాశంలో కూడా NGS అమరికను గుర్తించి, వాటి పరిణామ క్రమాల ఉపయోగాలను నిర్ధారించడంలో TMT AO వ్యవస్థ సమర్థతను ఈ పరిశోధనల ఖచ్చితత్వం నిర్ధారిస్తోంది.
- ఇండియా-TMT కోఆర్డినేషన్ సెంటర్ (ITCC), IIA, IUCAA పూణే మరియు ARIES నైనిటాల్‌తో సహా పలు సంస్థల భాగస్వామ్యం ద్వారా ఈ TMT ప్రాజెక్ట్‌లో భారతదేశ ప్రమేయం కీలకంగా మారింది. భూమి-ఆధారిత ఖగోళ శాస్త్రాన్ని అభివృద్ధి చేయడంలో, ప్రపంచ శాస్త్ర పరిశోధనలకు అత్యాధునిక సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని అందించగల సామర్థ్యాన్ని అందించడంలో భారతదేశం యొక్క నిబద్ధతను ఈ ప్రాజెక్ట్ తెలియజేస్తోంది.
- టెలిస్కోప్‌లో AO సిస్టమ్ యొక్క పనిని వివరించే స్కీమాటిక్ రేఖాచిత్రం.

గ్రహాల పరిరక్షణకు ఇస్రో ప్రణాళికలు

వార్తల్లోని అంశం :

- భూమికి 32,000 కి.మీ దూరం నుంచి 2029లో భూమిని దాటబోతున్న అపోఫిస్ గ్రహశకలాన్ని అధ్యయనం చేసే ప్రణాళికలను భారత అంతరిక్ష పరిశోధనా సంస్థ (ఇస్రో) చైర్మన్ ఎస్ సోమనాథ్ ప్రకటించారు.
- ఈ ప్రాజెక్ట్ నిర్వహణకు ISRO తన సొంత అంతరిక్ష నౌకను పంపడం లేదా నేషనల్ ఏరోనాటిక్స్ అండ్ స్పేస్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ (NASA) వంటి ఇతర అంతరిక్ష సంస్థల సహకారం తీసుకోవడం గురించి ఇస్రో ఆలోచిస్తోంది.

- గ్రహశకలాలు భూమిని ఢీకొనడం వల్ల జరిగే విపత్తును నిరోధించే లక్ష్యంతో ఇస్రో గ్రహాల రక్షణ కార్యక్రమాన్ని చేపట్టింది.

మరింత సమాచారం :

- అపోఫిస్ ను, 2004లో కనుగొన్నారు. దీని పరిమాణం దాదాపు 450 మీటర్లు ఉన్నందున భూమిని ఢీ కోడుతుందని మొదట్లో అందరూ భావించారు. అయితే 2029, 2036 మరియు 2068 వరకు ఈ ప్రమాదం తదనంతర పరిశీలనల్లో వెల్లడైంది. అయినప్పటికీ, ప్రతిరోజూ వాతావరణంలోకి ప్రవేశించే వేలాది గ్రహశకలాల నుంచి భూమికి ప్రమాదం రానుంది. వీటిలో ఎక్కువ శాతం ఎటువంటి నష్టాన్ని కలిగించనప్పటికి, 2013లో రష్యాలో 20 మీటర్ల గ్రహశకలం 1,491 మందిని గాయపరిచిన సంఘటన జరిగినట్లుగా పెద్ద పెద్ద గ్రహ శకలాలతో ప్రమాదం లేకపోలేదు.
- **చెల్యాబిన్స్క్ ఉల్కాపాతం:** 2013లో, 20 మీటర్ల వెడల్పైన గ్రహశకలం రష్యా పట్టణానికి 30 కి.మీ ఎత్తులో విస్ఫోటనం చెందింది. ఈ శకలం హిరోషిమా అణుబాంబు కంటే 26 నుంచి 33 రెట్లు ఎక్కువ శక్తిని విడుదల చేసింది. ఈ విస్ఫోటన తరంగాలు భూమిని చేరుకోవడంతో వేలాది చెట్లు, భవనాలు కూలిపోవడమే గాక మరియు 1,491 మంది గాయపడ్డారు.
- ఇటువంటి విపత్తులను గుర్తించి, నిరోధించడానికి ఈ గ్రహ పరిరక్షణ కార్యక్రమాన్ని రుపొందిచారు. గ్రహాల పరిరక్షణలో కీలక దశను సూచిస్తూ Dimorphos అనే గ్రహశకలాన్ని NASA 2022లో మరో మార్గానికి మళ్ళించింది.
- అపోఫిస్ అధ్యయనానికి అనేక ప్రణాళికలు రూపొందించడంతో, ప్రస్తుతం ఈ కార్యక్రమం ప్రపంచవ్యాప్తంగా దీనిపై ఆసక్తి నెలకొంది. 2029 నాటికి అపోఫిస్‌కు 4,000 కి.మీ.ల సమీపానికి చేరుకొని, 18 నెలల పాటు దానిని అనుసరిస్తూ, దానికి సంబంధించిన సమాచారాన్ని సేకరించడానికి NASA ఒక వ్యోమనౌకను అపోఫిస్ వైపుగా దారి మళ్ళించింది.
- బెన్నూ గ్రహశకల నమూనాను సేకరించే కార్యక్రమాన్ని 2023 సెప్టెంబర్ లో విజయవంతంగా పూర్తి చేసిన అంతరిక్ష నౌక OSIRIS-REx (మూలాలు, వర్ణపట వివరణ, వనరుల గుర్తింపు మరియు భద్రత – రెగోలిత్ ఎక్స్‌ప్లోరర్)ను OSIRIS-APEX (మూలాలు, వర్ణపట వివరణ, వనరుల గుర్తింపు, భద్రత – అపోఫిస్ ఎక్స్‌ప్లోరర్)గా పేరు మార్చారు. 2029లో అపోఫిస్ భూమి మీదుగా వెళ్ళే నాటికి దాన్ని అధ్యయనం చేయడం దీని లక్ష్యం.

GRSE యాక్సిలరేటెడ్ ఇన్నోవేషన్ నర్చరింగ్ స్కీమ్ (GAINS 2024)

వార్తల్లోని అంశం:

- GRSE యాక్సిలరేటెడ్ ఇన్నోవేషన్ నర్చరింగ్ స్కీమ్ (GAINS 2024)ని రక్షణ శాఖ స్వతంత్ర మంత్రి శ్రీ సంజయ్ సేథ్ ప్రారంభించారు.
- ఇది కోల్‌కతాలోని గార్డెన్ రీచ్ షిప్‌బిల్డర్స్ & ఇంజనీర్స్ లిమిటెడ్ (GRSE) మరియు రక్షణ మంత్రిత్వ శాఖ నేతృత్వంలో కొనసాగుతున్న ఒక సహకార కార్యక్రమం.

మరింత సమాచారం:

- భారతదేశంలోని స్టార్టప్‌ల ద్వారా సాంకేతికత అభివృద్ధిని ప్రోత్సహిస్తూ షిప్‌యార్డ్‌లు ఎదుర్కొనే సవాళ్లను పరిష్కరించడం గెయిన్స్ 2024 లక్ష్యం.
- 'మేక్ ఇన్ ఇండియా' మరియు 'స్టార్ట్–అప్ ఇండియా' కార్యక్రమాలతో అనుసంధానం అయిన ఈ పథకం నూతన ఆవిష్కరణలు చేయడానికి, నౌకల రూపకల్పన మరియు నిర్మాణంలో అభివృద్ధికి దోహదం చేయడానికి సూక్ష్మ, చిన్న మరియు మధ్యతరహా పరిశ్రమలు (MSMEలు) మరియు స్టార్టప్‌లను ప్రోత్సహిస్తుంది.
- రక్షణ రంగ పరికరాల తయారీలో సాంకేతిక సామర్థ్యాలను అభివృద్ధి చేయడం, తద్వారా సముద్ర భద్రత మరియు వాయు రక్షణను బలోపేతం చేయడం GAINS ప్రాథమిక లక్ష్యం.
- స్వదేశీ ఆవిష్కరణలకు మద్దతు ఇవ్వడం ద్వారా, రక్షణ రంగ పరికరాల ఉత్పత్తిలో స్వావలంబన సాధించడంలో, సాయుధ దళాల కార్యాచరణ సంసిద్ధతను మెరుగుపరచడంలో ఈ పథకం కీలక పాత్ర పోషిస్తుంది.

4 పర్యావరణం - జీవవైవిధ్యం

వర్షాకాలంలో 13 హిమ సరస్సుల ప్రమాదంపై ఉత్తరాఖండ్ ప్రభుత్వ అధ్యయనం

వార్తల్లోని అంశం

- రుతుపవనాలు సమీపిస్తుండడంతో 13 హిమనదీయ సరస్సుల యొక్క దుర్బలత్వ అంచనాను నిర్వహించడానికి ఉత్తరాఖండ్ రాష్ట్ర విపత్తు నిర్వహణ విభాగం (USDMA) సిద్ధమవుతోంది. వీటిలో ఐదు సరస్సులు అత్యంత ప్రమాదకర ప్రాంతాలలో (హై రిస్క్ జోన్) ఉన్నాయి.
- సరస్సులలో పేలుడు వంటి విపత్తుల నివారణలో కీలకమైన సమాచారాన్ని అందించడం ఈ అధ్యయన ప్రధాన ఉద్దేశం.

- హిమాలయ రాష్ట్రాల్లోని మొత్తం 188 హిమానీనద సరస్సులలో 13 ఉత్తరాఖండ్ రాష్ట్రంలో ఉన్నాయి.
- వాటి ప్రభావాల ఆధారంగా 'A', 'B' మరియు 'C'గా వర్గీకరించబడిన ఉత్తరాఖండ్‌లోని 13 హిమనదీయ సరస్సులలో, ఐదు అత్యంత సున్నితమైనవి ('A'), నాలుగు సున్నితమైనవి ('B'), మరియు నాలుగు సాపేక్షంగా తక్కువ సెన్సిటివ్ ('C') ఉన్నాయి.

  ముఖ్యంగా, అత్యంత సున్నితమైన ఐదు సరస్సులలో నాలుగు పితోర్‌గఢ్ జిల్లాలోను, ఒకటి చమోలి జిల్లాలో ఉన్నాయి. పితోర్‌ఘర్‌లో రెండు సున్నితమైన సరస్సులు, చమోలి మరియు తెహ్రీ జిల్లాల్లో ఒక్కొక్క సున్నితమైన సరస్సు ఉన్నాయి.

వార్తల గురించి మరింత

- ఈ ఏడాది ప్రారంభంలో ఉపగ్రహ సాంకేతికతను ఉపయోగించి గుర్తించిన ఈ నూతన సరస్సుల గురించి USDMA సెక్రటరీ ఇటీవల మీడియాకు వివరించారు. వాతావరణ మార్పుల కారణంగా హిమాలయ హిమనీనదాలు ఎదుర్కొంటున్న ప్రమాదాన్ని వివరించిన సిన్హా, ఎటువంటి అవాంఛనీయ సంఘటనలు జరగకుండా నివారించడానికి నిరంతర పర్యవేక్షణ అవసరమని పేర్కొన్నారు.
- పితోర్‌గఢ్ జిల్లాలోని దర్మా, లాసార్యంఘటి మరియు కుటియాంగ్టి లోయలలో పరిశీలనలో ఉన్న అత్యంత ప్రమాదకరమైన ఈ 13 సరస్సులతో పాటు, చమోలీ జిల్లాలోని ధౌలి గంగా పరీవాహక ప్రాంతంలోని వసుధార తాల్ సరస్సు అత్యంత ప్రమాదకర మండలా (హై రిస్క్ జోన్) ల్లో ఉన్నాయి. అన్నీ హైరిస్క్ జోన్‌లలో నివసిస్తున్నాయి.
- 0.02 నుండి 0.50 చ.కి.మీలలో విస్తరించిన ఈ సరస్సులు సముద్ర మట్టానికి 4,000 మీటర్ల కంటే ఎక్కువ ఎత్తులో ఉన్నాయి.
- పరిస్థితిని అంచనా వేయడానికి ఐదు అత్యంత ప్రమాదకర హిమనదీయ సరస్సుల నివేదికను ఇవ్వాల్సిందిగా ఇండో-టిబెటన్ బోర్డర్ పోలీసులను USDMA కోరింది.
- ఈ ఏడాది ప్రారంభంలో ఈ హిమనదీయ సరస్సుల వల్ల కలిగే నష్టాలను అంచనా వేయడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రెండు నిపుణుల బృందాలను ఏర్పాటు చేసింది. ఈ బృందాలలో భారతీయ రిమోట్ సెన్సింగ్ సంస్థ, భారత భూ విజ్ఞాన పరిశోధన సంస్థ, రూర్కీలోని జాతీయ హైడ్రాలజీ సంస్థ, సెంటర్ ఫర్ డెవలప్‌మెంట్ ఆఫ్ అడ్వాన్స్‌డ్ కంప్యూటింగ్ మరియు వాడియా ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ హిమాలయన్ జియాలజీ వంటి ప్రముఖ సంస్థల నిపుణులు ఉన్నారు.

హిమానీనద విస్ఫోటన వరదలు (గ్లేసియర్ లేక్ అవుట్ బర్స్ట్ ఫ్లడ్స్-GLOF):

- హిమానీనద సరస్సు ఆనకట్ట బద్దలయినప్పుడు సంభవించే ఒక రకమైన విపత్తు ఈ హిమానీనద విస్ఫోటన వరద.
- సాధారణంగా హిమానీనదాలు వేగంగా కరగడం లేదా భారీ అవపాతం లేదా కరిగే నీరు సరస్సులో నీరు పేరుకుపోవడం వల్ల ఈ రకమైన వరదలు సంభవిస్తాయి.

GLOF (Glacial Lake Outburst Floods) ఉదాహరణలు:

- గత దశాబ్దంలో ఉత్తరాఖండ్ లో రెండు ముఖ్యమైన హిమనదీయ సరస్సు వరదలు (GLOF) సంభవించాయి.
- కేదార్‌నాథ్ లోయలో జూన్ 2013లో సంభవించిన మొదటి ప్రమాదంలో 6,000 మంది ప్రాణాలు కోల్పోయారు. ఇటీవలి కాలంలో ఫిబ్రవరి 2021లో చమోలీలోని రిషిగంగా లోయలో సంభవించిన హిమనీనదాల వరద ఘటనలో రిషిగంగపై ఒక చిన్న హైడల్ ప్రాజెక్ట్ కొట్టుకుపోవడంతో సంభంవించిన ఆకస్మిక వరదల ఫలితంగా 72 మంది మరణించారు.

కారణాలు :

- హిమానీనదం పరిమాణంలో మార్పులు, సరస్సు నీటి మట్టాలలో హెచ్చుతగ్గులు మరియు భూకంపాల వంటి వివిధ కారణాల వల్ల ఈ వరదలు సంభవిస్తాయి.
- జాతీయ విపత్తు నిర్వహణ సంస్థ (NDMA) ప్రకారం, వాతావరణ మార్పుల కారణంగా హిమానీనదాల తిరోగమనం హిందూ కుష్

వ్యాప్తంగా అనేక కొత్త హిమనదీయ సరస్సుల ఏర్పాటు వల్ల ఇటువంటి హిమానీనద వరదల ప్రమాదం పెరుగుతోంది.

హిమాలయాల అభివృద్ధిపై వ్యాఖ్యానించిన భారతదేశ అత్యున్నత న్యాయస్థానం

వార్తల్లోని అంశం

- పర్యావరణ సంబంధిత సేవలను అందిస్తూ, భారతదేశ కీలక నీటి వనరుగా భారత హిమాలయ ప్రాంతం (IHR) గుర్తించబడింది.
- అయినప్పటికీ IHR అభివృద్ధికి కావాల్సిన ప్రత్యేక వ్యూహాలు మరియు ప్రస్తుత అభివృద్ధి వ్యూహాల మధ్య వ్యత్యాసం ఉంది.
- ఈ ప్రాంతం ఆర్థిక వ్యవస్థ హిమాలయాల స్థితిగతులపై ఎక్కువగా ఆధారపడి ఉంటుంది కాబట్టి అభివృద్ధి పేరుతో ఈ వనరులను దోపిడీ చేయడం వలన హిమాలయ ప్రాంతాలలో ఆర్థిక అస్థిరత ఏర్పడుతుంది.

హిమాలయ ప్రాంత ప్రాముఖ్యత

- జీవవైవిధ్య, పర్యావరణ సమతుల్యతకు కీలకమైన జీవ వనరుల భండాగారం హిమాలయ ప్రాంతం.
- గంగా మరియు బ్రహ్మపుత్ర వంటి నదులకు ప్రధాన వనరుగా ఉంటూ దక్షిణాసియాలో వ్యవసాయం మరియు నీటి వనరులకు ఇది కీలకమైనది.
- ప్రపంచవ్యాప్తంగా ప్రాధాన్యం ఉన్న అనేక పంటలు హిమాలయ పర్వతాలలో వాటి మూలాలను కలిగి ఉన్నాయి. వ్యవసాయ వైవిధ్యం మరియు స్థిరత్వాన్ని కొనసాగించడానికి ఈ ప్రాంతం చాలా అవసరం.
- హిమాలయ పర్యావరణ వ్యవస్థ స్థిరత్వం మరియు స్థితిస్థాపకతలో ఈ ప్రాంత సహజ సంపద, భౌగోళిక వనరులు కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి.
- ఎన్నో ఏళ్లుగా హిమాలయాల్లో నివసిస్తున్న స్థానిక సమాజాలు ఇక్కడ విభిన్న సంస్కృతులు, సంప్రదాయాలు మరియు విజ్ఞాన వ్యవస్థలను అభివృద్ధి చేసాయి.

మరింత సమాచారం

- సుస్థిర అభివృద్ధిని ఒక ప్రాథమిక హక్కుగా గుర్తిస్తూ హక్కుల ఆధారిత అభివృద్ధి విధానాలపై ప్రభుత్వాలు దృష్టి సారించాలని ఇటీవలి సుప్రీం కోర్టు తీర్పులు పేర్కొంటున్నాయి. వ్యక్తి హక్కులను, ప్రకృతి హక్కులను సమతుల్యం చేయాల్సిన అవసరాన్ని న్యాయస్థానాలు ప్రస్తావించడం భారతదేశంలో ప్రస్తుతం కొనసాగుతున్న అభివృద్ధి-పర్యావరణ అంశానికి సంబంధించిన చర్చ యొక్క ప్రగతిశీల వైఖరిని సూచిస్తుంది.
- ప్రకృతిని కేంద్ర బిందువుగా పరిగణిస్తూ, పర్యావరణ కేంద్రీకృత అభివృద్ధి దృక్పథ అవసరాన్ని కోర్టు ఒక ప్రముఖ కేసులో ప్రధానంగా ప్రస్తావించింది. ప్రకృతి హక్కులను గుర్తిస్తూ, గౌరవిస్తూ ఈ భూమికి సేవకులుగా వ్యవహరించాలని ఈ దృక్పథం మానవాళికి పిలుపునిస్తుంది.
- విధ్వంసక నమూనాను మానవ సమాజం విడనాడాలని, ప్రకృతిని కేవలం దోపిడీకి అవ్వైన వనరుగా మాత్రమే కాకుండా, మానవాళి ఉనికి, మనుగడ మరియు పునరుత్పత్తి వంటి కీలకమైన అంశాలకు ముఖ్యమైన ప్రాణాధారంగా గుర్తించాలని న్యాయస్థానం నొక్కి చెప్పింది. హిమాలయ ప్రాంతాల్లో ఉన్న మరియు ప్రస్తుతం అమల్లో ఉన్న అభివృద్ధి విధానాలు, జలవిద్యుత్ ప్రాజెక్టుల విస్తరణ, రహదార్ల నిర్మాణాలు మరియు విస్తరణలు ఈ విలువలను నిర్మొహమాటంగా విస్మరిస్తున్నాయి. హిమాచల్ ప్రదేశ్‌లోని తీస్తా డ్యామ్ విస్ఫోటనం తదనంతర వరదలు పర్యావరణం మరియు స్థానిక సమాజాలపై ప్రస్తుత అభివృద్ధి నమూనా హానికరమైన ప్రభావాన్ని తెలియజేస్తున్నాయి.
- అభివృద్ధి లక్ష్యాలు, పర్యావరణ ఆందోళనల మధ్య సమతుల్యం పాటించాల్సిన తక్షణ అవసరాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని, పర్యావరణ సంరక్షణలో హిమాలయ రాష్ట్రాల బాధ్యతను నిర్ణయించడం, గ్రేట్ ఇండియన్ బస్టర్డ్ వంటి పక్షి జాతులపై వాతావరణ మార్పుల ప్రభావాలను గుర్తించడం వంటి విభిన్న కేసుల్లో న్యాయస్థానం జోక్యం చేసుకుంది.
- పర్యావరణ పరిరక్షణకు కృషి చేయాలని న్యాయస్థానాలు చేస్తున్న సూచనల నేపథ్యంలో జీవవైవిధ్య సమస్యలు పరిష్కారానికి, చురుకైన పరిరక్షణ చర్యల రూపకల్పనకు కోర్టు తీర్పులకు విస్తృత వివరణ ఇవ్వాల్సిన అవసరం ఉంది.
- భారత హిమాలయ ప్రాంతంలో మానవ మరియు పర్యావరణ హక్కులను పరిరక్షణకు, సుస్థిర అభివృద్ధి విధానాలను ప్రోత్సహించాల్సిన అవసరాన్ని కోర్టు జోక్యాలు మరోసారి తెలియజేస్తున్నాయి.

ముఖ్యమైన కోర్టు తీర్పులు

- పర్యావరణ సమస్యల పరిష్కారానికి ప్రకృతి కేంద్రంగా పర్యావరణ-కేంద్రీకృత విధానాన్ని అవలంబించాలని మొహమ్మద్ అబ్దుల్ ఖాసిం (మరణం) vs తెలంగాణ రాష్ట్రం, కేసులో న్యాయస్థానం ఉద్ఘాటించింది.
- జ్ఞానం కలిగిన జీవులుగా మానవులు భూమికి ధర్మకర్తలుగా వ్యవహరించాలని కోర్టు ప్రధానంగా వ్యాఖ్యానించింది.
- హిమాలయ రాష్ట్రాలు మరియు పట్టణాలు మోయగలిగే పర్యావరణ భారాన్ని నిర్వహించేందుకు తగిన పరిష్కారాలు సూచించాలని కేంద్ర ప్రభుత్వం మరియు పిటిషనర్ లను కోర్టు కోరింది.
- పర్యావరణపరంగా సున్నితమైన ఈ ప్రాంతాలకు సుస్థిరమైన అభివృద్ధి నియమాల ఆధారిత ఆదేశాలు జారి చేయాలని కోర్టు లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

1) ప్రాథమిక హక్కులు మరియు మానవ హక్కుల అవినాభావ సంబంధం:

- ప్రతికూల వాతావరణ ప్రభావాల నుండి విముక్తి పొందే హక్కు ఇప్పుడు ఒక ప్రాథమిక హక్కుగా గుర్తించబడింది.
- ఉనికిలోకి వస్తున్న వాతావరణ మార్పులకు అనుకూల హక్కు మరియు అభివృద్ధి హక్కు వంటి మానవ హక్కులపై ప్రత్యేక దృష్టితో ఆర్టికల్ 14 మరియు 21లో పొందుపరిచిన ప్రాథమిక హక్కులను విస్తృతంగా వివరించింది.
- వాతావరణ మార్పులకు ప్రభావానికి గురికాని స్థిరమైన, స్వచ్ఛమైన వాతావరణానికి జీవించే హక్కు మధ్య ఉన్న క్లిష్టమైన సంబంధాన్ని కోర్టు ప్రస్తావించింది. వాతావరణ మార్పులకు తట్టుకోలేని ప్రజా సమూహాల దుర్బలత్వం వారి జీవించే హక్కు మరియు సమానత్వ హక్కును తీవ్రంగా ప్రభావితం చేస్తుందని వెల్లడించింది.

2) అభివృద్ధికి అనువైన సుస్థిర మౌలిక సదుపాయాలు:

- వ్యక్తులు తమ అభివృద్ధి లక్ష్యాలను సమర్థవంతంగా కొనసాగించేందుకు సుస్థిర, విశ్వసనీయమైన మౌలిక సదుపాయాలు మూలస్తంభంగా పనిచేస్తాయని వివరించారు.
- రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 14 మరియు 21 ద్వారా నిర్దేశించిన సమాన అవకాశాలను వాతావరణ మార్పు ప్రభావాలు మరియు విపత్తుల నుంచి భరోసాను నిర్ధారించే దాని మౌలిక సదుపాయాల సుస్థిరత దాని స్థితిస్థాపక సామర్థ్యంపై ఆధారపడి ఉంటుందని పేర్కొంది.

3) అభివృద్ధి, విపత్తును ఎదుర్కొనే సామర్థ్యం, సుస్థిర అభివృద్ధి హక్కు:

- అభివృద్ధి మరియు విపత్తుల పరస్పర సంబంధాన్ని గుర్తించి, విపత్తు నివారణ మరియు దాన్ని ఎదుర్కొనే సామర్థ్య పెంపునకు విపత్తు నిర్వహణను అభివృద్ధి ప్రణాళికలతో అనుసంధానం చేయాల్సిన అవసరాన్ని కోర్టు నొక్కి చెప్పింది.
- అభివృద్ధి వల్ల కలిగే సహజ విపత్తుల వ్యతిరేక ప్రభావాలను తగ్గించడానికి విపత్తు నిర్వహణ చర్యలను అభివృద్ధి ప్రణాళికలు, విధానాలు మరియు చట్టాలతో అనుసంధానం చేయాలని సూచించింది.
- సుస్థిర అభివృద్ధి మరియు విపత్తు తట్టుకునే సామర్థ్యాన్ని పెంచేందుకు అవసరమైన ప్రణాళికలు, శాస్త్రీయత, కార్యక్రమాల అనుసంధానం కోసం అధికారులు, ప్రణాళిక వేత్తలు, శాస్త్రవేత్తలు మరియు పౌర సంఘాలు సమిష్టి ప్రయత్నం చేయాలని కోరింది.

4) ప్రాథమిక హక్కుగా సుస్థిర అభివృద్ధి నమూనా:

- సుప్రీంకోర్టు తీర్పులను అనుసరించి, ప్రతి పౌరుడు, ప్రత్యేకించి హిమాయల ప్రాంతాల్లో నివసించే పౌరులు, తమ ప్రాంత పర్యావరణ వ్యవస్థకు అనుగుణమైన సుస్థిరమైన అభివృద్ధి నమూనాను కలిగి ఉండడం ఒక ప్రాథమిక హక్కుగా పరిగణించబడుతుంది.

పరిష్కార మార్గం

సమగ్ర అభివృద్ధి విధానం :

- సమగ్ర అభివృద్ధి విధానంలో భాగంగా విపత్తు నివారణను మరియు విపత్తును ఎదుర్కొనే సామర్థ్య పెంపు చర్యలను అనుసంధానం చేయాలి.
- అభివృద్ధి ప్రణాళిక అమలు ప్రతి దశలోనూ విపత్తు మరియు వాతావరణ ప్రతికూలతను ఎదుర్కొనే సామర్థ్యానికి ప్రాధాన్యం ఇవ్వడం కీలకం.

వాటాదారుల మధ్య సమన్వయం:

- విపత్తు మరియు వాతావరణ ప్రతికూలతను ఎదుర్కొనే సామర్థ్యానికి సంబంధించిన సమస్యలను సమగ్రంగా పరిష్కరించడానికి ప్రణాళికా రూపకల్పన దశలోనే వివిధ శాఖల మధ్య సమన్వయం తప్పనిసరి.
- విపత్తు మరియు వాతావరణ ప్రతికూలతను ఎదుర్కొనే సామర్థ్య పెంపునకు అవసరమైన సమగ్ర విధాన రూపకల్పనకు విధాన నిర్ణేతలు, ప్రణాళికా వేత్తలు, శాస్త్రవేత్తలు మరియు పౌర సమాజాల మధ్య సహకారం చాలా కీలకం.

సైన్సు మరియు ప్రణాళికల మధ్య సమన్వయం :

- విపత్తు మరియు వాతావరణ ప్రతికూలతను ఎదుర్కొనే సామర్థ్యాన్ని పెంచే వ్యూహాల కోసం శాస్త్రీయ పరిజ్ఞానాన్ని విధాన రూపకల్పన మరియు కార్యక్రమాలతో అనుసంధానం చేయాలి.
- విపత్తు ప్రమాద తగ్గింపు మరియు వాతావరణ అనుకూలత సాధన కోసం ప్రమాణాలతో కూడిన పరిష్కారాలను అమలు చేయడంలో శాస్త్రవేత్తలు, ప్రణాళిక రూపకర్తలు మరియు పౌర సంఘాల మధ్య సహకారం కీలకం.

వ్యూహాత్మక కార్యాచరణ అవసరం:

- అభివృద్ధి విధానాల్లో, ప్రధానంగా భారత హిమాలయ ప్రాంతం (IHR) వంటి పర్యావరణ సున్నితమైన ప్రాంతాలలో దిద్దుబాటు చర్యల అవసరాన్ని ఇటీవలి సుప్రీంకోర్టు తీర్పులు తేల్చి చెప్పాయి.
- అభివృద్ధి కార్యక్రమాలతో పాటు విపత్తును తట్టుకునే కార్యక్రమాలను రూపొందించడం సుస్థిర అభివృద్ధి, మరియు పర్యావరణ నిర్వహణకు ఆవశ్యకం.

2023లో 641 కొత్త జంతు, 339 కొత్త వృక్ష జాతులను కనుగొన్న భారత్

వార్తల్లోని అంశం

- 2023లో భారత్ లో కనుగొన్న నూతన జంతు మరియు వృక్ష జాతులను జూలాజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా డైరెక్టర్ ధృతి బెనర్జీ, బొటానికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా డైరెక్టర్ A.A.మావో తో కలిసి కేంద్ర పర్యావరణ, అటవీ మరియు వాతావరణ మార్పుల మంత్రి భూపేంద్ర యాదవ్ ఒక కార్యక్రమంలో ఆవిష్కరించారు.
- ఒక ఉప-జాతి లేదా వివిధ రకాల వృక్ష జాతులను సూచించే పదం టాక్సా.
- భారతదేశం తన జంతుజాల సంపదకు 2023లో 641 కొత్త జాతులను జోడించింది. ఇందులో 442 పూర్తిగా కొత్త జాతులు కాగా, 199 జాతులు దేశంలో కొత్తగా గుర్తించబడినవి.
- వీటితో పాటు, 326 వృక్ష జాతులు మరియు 13 ఉప జాతులకు చెందిన మొక్కలతో మొత్తం 339 నూతన వృక్ష జాతులు భారతదేశ మొక్కల జాబితాలో నమోదయ్యాయి. వీటిలో, 171 శాస్త్రీయ సమాజానికి పూర్తిగా కొత్తవి కాగా, 168 భారతదేశ వ్యాప్తంగా నూతనంగా విస్తరించిన మొక్కల జాతులు.

బొటానికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా (BSI)

- **పాత్ర:** పర్యావరణం, అడవులు మరియు వాతావరణ మార్పుల మంత్రిత్వ శాఖ (MoEFCC) పరిధిలోని అనుబంధ పరిశోధన సంస్థ.
- **విధి:** భారతదేశంలోని అడవి మొక్కల వర్గీకరణ మరియు పూల అధ్యయనాలను నిర్వహిస్తుంది.
- **స్థాపన:** 1890.
- **ప్రధాన కార్యాలయం:** కోల్‌కతా, పశ్చిమ బెంగాల్.
- **ప్రాంతీయ కేంద్రాలు:** దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాలలో తొమ్మిది ప్రాంతీయ కేంద్రాలు ఉన్నాయి.

జూలాజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా (ZSI)

- **పాత్ర:** MoEFCC పరిధిలోని అధీన సంస్థ.
- **విధి:** భారతదేశ జంతు వైవిధ్య అన్వేషణ, క్రూరత్వ అధ్యయనాలు నిర్వహించే జాతీయ కేంద్రం.
- **స్థాపన:** 1916
- **ప్రధాన కార్యాలయం:** కోల్‌కతా, పశ్చిమ బెంగాల్.
- **ప్రాంతీయ కేంద్రాలు:** దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాల్లో పదహారు ప్రాంతీయ కేంద్రాలున్నాయి.

మరింత సమాచారం:

- **పుష్ప ఆవిష్కరణలు:** 2023లో గుర్తించిన మొక్కల ఆవిష్కరణలలో మణిపూర్‌లోని కక్చింగ్ జిల్లాలో కనుగొన్న కొత్త పసుపు జాతికి కర్కుమా కక్చింగెన్స్, పశ్చిమ బెంగాల్‌లోని హౌరాలో ఉన్న ఆచార్య జగదీష్ చంద్రబోస్ ఇండియన్ బొటానిక్ గార్డెన్‌లో కనుగొన్న పుష్పించే మొక్క అసిస్టాసియావెన్యూ ఉన్నాయి.

Curcuma kakchingense గురించి

ఆవిష్కరణ మరియు లక్షణాలు:

- మణిపూర్‌లోని కక్చింగ్ జిల్లాలోని సెక్మాయి నది ఒడ్డున కొత్తగా కనుగొన్న పుష్పించే జాతికి చెందిన మొక్క ఈ Curcuma kakchingense.
- ఇది పసుపు (కుర్కుమా), అల్లం మరియు యాలకులు వంటి మొక్కలు ఉన్న జింగిబెరేసి కుటుంబానికి చెందిన పుష్పించే (యాంజియోస్పెర్మిక్) మొక్క
- ధృడంగా ఉండే ఈ మొక్క ఎనిమిది అడుగుల పొడవు కలిగి, చివరి భాగంలో పెద్ద పుష్పగుచ్ఛాన్ని కలిగి ఉంటుంది.
- ఈ మొక్క థాయ్‌లాండ్‌కు చెందిన కర్కుమా లాంగా ("యాయింగుంగ్") మరియు కర్కుమా ప్రయావాన్‌లను పోలి ఉండి, చేదు గుణం కలిగిన నిమ్మ పసుపు రంగు ఉన్న వేర్లను కలిగి ఉంటుంది.
- ఇది IUCN రెడ్ జాబితాలోని "తక్కువ సమాచార" (డేటా డిఫిషియంట్ -DD) లభ్యత కలిగిన మొక్కగా వర్గీకరించబడింది.

కర్కుమా మొక్కల ప్రాముఖ్యత

- **వంట మరియు ఔషధ ఉపయోగాలు:** పసుపు (కుర్కుమా లాంగా)తో సహా అనేక కర్కుమా జాతి మొక్కలు వంటలు మరియు సాంప్రదాయ ఔషధాలలో అత్యంత విలువైనవి.
- **ఇతర ఉపయోగాలు:** వీటిని సుగంధ ద్రవ్యాలు, రంగుల తయారీలో, పరిమళ ద్రవ్యాలు, సౌందర్య సాధనాలు మరియు అలంకార మొక్కలుగా కూడా ఉపయోగిస్తారు.
- **కర్కుమిన్ ప్రయోజనాలు:** కర్కుమా జాతి మొక్కలలో కర్కుమిన్ మరియు వివిధ కర్కుమినాయిడ్స్ జీవసంబంధ కార్యకలాపాలు నిర్వహించే విషరహిత పాలీఫెనోలిక్ రసాయన మిశ్రమాలు ఉన్నాయి.

- కర్కుమా జాతి మొక్కల నూనెలో యాంటీ ఇన్ఫ్లమేటరీ, యాంటీ క్యాన్సర్, యాంటీ డయాబెటిక్, యాంటీ హెపాటోటాక్సిక్, యాంటీ డయేరియా, కార్మినేటివ్, డైయూరిటిక్, యాంటీ-రుమాటిక్, హైపోటెన్సివ్, యాంటీ ఆక్సిడెంట్, యాంటీమైక్రోబయల్, యాంటీవైరల్, మరియు వంటి విభిన్న ఔషధ, క్రిమిసంహారక లక్షణాలున్నాయి.

Asystasiavenui గురించి:

- భారతదేశంలోని పశ్చిమ బెంగాల్ లో Asystasiavenui (Justicieae: Acanthaceae) అనే పేరుగల ఒక కొత్త జాతి గుర్తించబడింది.
- **ఫినాలజీ:** పుష్పాలు, మరియు ఫలాలు కాసే ఈ జాతి మొక్కలకు సెప్టెంబర్ నుండి డిసెంబర్ మధ్య కాలం పంట కాలం.
- **నివాస ప్రాంతం:** ఈ కొత్త జాతి మొక్కలు సరస్సుల వెంబడి నీడ ప్రాంతంలో దాదాపు 10 మీటర్ల ఎత్తు పెరుగుతాయి.
- **నామ కరణం:** ఈ కొత్త జాతి మొక్కకు భారత అకాంతేసియా వర్గీకరణలో విశేషమైన కృషి చేసిన, బొటానికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా మాజీ సీనియర్ సైంటిస్ట్ డాక్టర్ పోతరాజు వేణు పేరు పెట్టారు.
- **జంతు ఆవిష్కరణలు:** సైబీరియన్ ఐబెక్స్ (అటవీ జాతికి చెందిన గొర్రె లేదా మేక) జాతికి భిన్నమైన హిమాలయన్ ఐబెక్స్ (కాప్రా హిమాలయెన్సిస్)ను హిమాలయాల్లోను, మినియోప్టెరుస్నిని అనే వంపు తిరిగిన రెక్కలు కలిగిన గబ్బిలాలను కర్ణాటకలోని కొడగు జిల్లాలో కనుగొన్నారు.

హిమాలయన్ ఐబెక్స్ (కాప్రా సిబిరికాహిమలయనస్):

- **జాతి:** హిమాలయన్ ఐబెక్స్ అనేది సైబీరియన్ ఐబెక్స్ (కాప్రా సిబిరికా) ఉపజాతి.
- **నివాసం:** ఆసియా అంతటా 500 మీ నుండి 6,700 మీటర్ల ఎత్తులో ఉన్న పర్వత వాతావరణంలో నివసిస్తుంది.

విస్తరణ:

- **దేశాలు:** భారతదేశం, కజకిస్తాన్, తజికిస్తాన్, మంగోలియా, పాకిస్తాన్, దక్షిణ సైబీరియా మరియు చైనా. భారతదేశంలో ప్రధానంగా సట్లెజ్ నది వరకు ఉన్న ట్రాన్స్-హిమాలయన్ ప్రాంతాలైన లడఖ్, జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ మరియు హిమాచల్ ప్రదేశ్‌లలో కనిపిస్తాయి.
- **సవాళ్లు:** అక్రమ వేట, మానవ ప్రవేశం, నివాస ప్రాంతాల క్షీణత మరియు ఆహారం కోసం దేశీయ పశువులతో పోటీ.

- **పరిరక్షణ:** ఇంటర్నేషనల్ యూనియన్ ఫర్ కన్జర్వేషన్ ఆఫ్ నేచర్ (IUCN) యొక్క "ప్రమాదం లేని" జంతువుల జాబితాలో చేర్చబడింది.
- జంతు ఆవిష్కరణలో కొత్త జంతు జాతులు ఎక్కువగా దక్షిణ భారతదేశంలో కనుగొన్నారు. కేరళలో 101 (74 పూర్తిగా కొత్త జాతులు, కొత్తగా వివరాలు లభించిన 27 జాతులు), పశ్చిమ బెంగాల్ 72 కొత్త జాతులతో మరియు తమిళనాడులో 64 జాతులతో అగ్రస్థానంలో ఉన్నాయి.
- 2023లో కనుగొన్న 564 కొత్త జాతులతో ఎక్కువ భాగం అకశేరుక (వెన్నెముక లేని) జంతు వర్గానికి చెందినవి. సకశేరుక (వెన్నెముక కలిగిన) జాతికి చెందిన కేవలం 77 జాతులలో ప్రధానంగా చేప జాతులు ఉన్నాయి.
- జూలాజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా వార్షిక ప్రచురణ "అనిమల్ డిస్కవరీస్ 2023" ప్రకారం, "ఈ ఏడాది నూతన ఆవిష్కరణలు మునుపటి సంవత్సరాలకు అనుగుణంగానే కొనసాగాయి. మొత్తం 369 అకశేరుక జాతులలో కీటకాలు ఆధిపత్యం చేలాయిస్తుండగా, చేపలు ఎక్కువగా ఉన్న 47 సకశేరుక జాతులలో సరీసృపాలు, ఉభయచరాలు, క్షీరదాలు మరియు పక్షులు చేపల తర్వాతి స్థానాల్లో ఉన్నాయి.
- 52 నూతన జాతి మొక్కలతో పశ్చిమ బెంగాల్ అత్యధిక సంఖ్యలో కొత్త మొక్కల ఆవిష్కరణలను నివేదించగా, కేరళ మరియు ఉత్తరాఖండ్ తర్వాతి స్థానాల్లో ఉన్నాయి. నూతన ఆవిష్కరణలలో వివిధ ముఖ్యమైన ఉద్యాన, వ్యవసాయ, ఔషధ మరియు అలంకార మొక్కలైన బిగోనియాస్, ఇంపేషియన్స్, లెగ్యూమ్స్, జింగిబర్‌లు మరియు ఆర్కిడ్‌లు ఉన్నాయి.
- "ప్లాంట్ డిస్కవరీస్ 2023" నివేదిక ప్రకారం మొత్తం వృక్ష ఆవిష్కరణలలో పశ్చిమ కనుమలు మరియు ఈశాన్య ప్రాంతాలలో 14% లభించాయి. ఈ నూతన ఆవిష్కరణలలో 106 పుష్పించే మొక్కలు (యాంజియోస్పెర్మ్‌లు), 2 టెరిడోఫైట్స్, 16 బ్రయోఫైట్స్, 44 లైకెన్‌లు, 111 శిలీంధ్రాలు, 50 ఆల్గేలు మరియు 10 సూక్ష్మజీవులు ఉన్నాయి.
- వివిధ ప్రచురణలతో పాటు 'ఫౌనా ఆఫ్ ఇండియా చెక్‌లిస్ట్ పోర్టల్' ను పర్యావరణ మంత్రి ప్రారంభించారు. దీనిలో ఉన్న 121 జాబితాలు, 36 జంతు వర్గీకరణలకు చెందిన భారతదేశంలోని మొత్తం 1,04,561 జంతు జాతుల గురించి సమాచారాన్ని అందిస్తాయి. జాబితాలో స్థానిక, ప్రమాదం ఉన్న, మరియు షెడ్యూల్ చేయబడిన జాతులు కూడా ఉన్నాయి.
- అంతరించిపోతున్న జాతులను సంరక్షించడమే కాకుండా, జీవ-భౌగోళిక మండలాలను కూడా సంరక్షించాల్సిన అవసరాన్ని ఎత్తి చూపుతూ, పరిశోధనా ఫలితాల ఆధారంగా తమ ప్రత్యేక లక్షణాల ద్వారా కొన్ని ప్రత్యేక వృక్షాలు వాటి చుట్టూ ఉన్న పర్యావరణంతో పరస్పర చర్య యాదృచ్ఛికమైనది కాదని Mr. యాదవ్ నొక్కిచెప్పారు.

భారత జంతుజాల జాబితా పోర్టల్ (ఫౌనా ఆఫ్ ఇండియా చెక్‌లిస్ట్ పోర్టల్):

- భారతదేశం లో కనుగొన్న అన్ని జంతుజాతులను కలిగి ఉన్న 'ఫౌనా ఆఫ్ ఇండియా చెక్‌లిస్ట్ పోర్టల్'ను జూలాజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా (ZSI) ప్రారంభించింది.
- ఈ పోర్టల్ భారతదేశంలోని వివిధ రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలలో ఉన్న 104,561 జంతు జాతుల సమాచారంతో, మొత్తం 36 జంతు కుటుంబాల వర్గీకరనలతో కూడిన 121 జాబితాలను కలిగి ఉంది.

జీవవైవిధ్య రిజిస్టర్ ప్రచురించిన కేరళ గ్రామం

వార్తల్లోని అంశం :

- కేరళలోని అలప్పులలోని తలకర పంచాయితీ తన పీపుల్స్ బయోడైవర్సిటీ రిజిస్టర్ (PBR) రెండవ సంపుటాన్ని ప్రచురించడం ద్వారా ఒక ముఖ్యమైన మైలురాయిని సాధించింది.
- ఈ సమగ్ర 261-పేజీల సంపుటం ఆ పంచయతీలోని 21 వార్డుల వ్యాప్తంగా ఉన్న జీవవైవిధ్యాన్ని నిశితంగా వివరిస్తుంది. ఆ ప్రాంతంలోని వివిధ జాతులు, సాంప్రదాయ జ్ఞానం మరియు వాతావరణ మార్పుల ప్రభావంపై దీనిలో కీలక సమాచారం ఉంది.

మరింత సమాచారం :

- శిక్షణ పొందిన వాలంటీర్లతో కూడిన PBR, స్థానిక జీవవైవిధ్యాన్ని నమోదు చేయడానికి మరియు పరిరక్షించడానికి ఒక సహకార ప్రయత్నాన్నికొనసాగిస్తోంది. ఆ ప్రాంతంలోని ఔషధ మొక్కలు, వ్యవసాయ పద్ధతులు మరియు ఆ ప్రాంతంలో ఇప్పటి వరకు గుర్తించని పర్యావరణ మార్పులు వంటి విభిన్న అంశాలను ఈ బృందం పరిశీలిస్తుంది.
- ముఖ్యంగా, భారతీయ నల్ల తాబేలు మరియు భారతీయ తోట బల్లుల వంటి జాతుల జనాభా క్షీణిస్తున్నట్లు గుర్తించిన ఈ బృందం, రాతి పావురాలు మరియు కాకి జాతికి చెందిన రూఫస్ ట్రీపీస్ పక్షుల పెరుగుదలను గమనించింది.
- కేవలం జీవ వైవిధ్య నమోదుకు మాత్రమె PBR పరిమితం కాకుండా, సంరక్షణ, సుస్థిర వనరుల నిర్వహణకు PBR ఒక వేదికగా పనిచేస్తుంది. PBR రూపొందించిన సమాచారాన్ని స్థానిక పాలనా సంస్థలు జీవవైవిధ్య పరిరక్షణ మరియు సమాజ ప్రయోజనాలకు ప్రాధాన్యతనిస్తూ వ్యవసాయం, నీటి నిర్వహణ మరియు వ్యర్థాల నిర్మూలన కార్యక్రమాలను అభివృద్ధి చేయడానికి ఉపయోగిస్తున్నాయి.
- కేరళ రాష్ట్ర బయోడైవర్సిటీ బోర్డ్ (KSBB) నేతృత్వంలో రాష్ట్రవ్యాప్తంగా ఉన్న స్థానిక సంస్థలలో PBRలను అప్‌డేట్ చేయడానికి కేరళ ప్రభుత్వ విస్తృత ప్రయత్నానికి ఈ PBR అనుగుణంగా ఉంటుంది.

అదనపు సమాచారం

పీపుల్స్ బయోడైవర్సిటీ రిజిస్టర్ (PBR)

- **అవలోకనం:** పీపుల్స్ బయోడైవర్సిటీ రిజిస్టర్ వివిధ జీవవైవిధ్య అంశాలను నమోదు చేసే సమగ్ర రికార్డుగా పనిచేస్తుంది. దీనిలో ఆవాసాల పరిరక్షణ, భూ పరిరక్షణ, వివిధ జానపదలు, పంటలు, పెంపుడు జంతువులు, జాతులు మరియు సూక్ష్మ జీవుల వివరాలు ఈ రికార్డులో ఉన్నాయి.
- **రూపకల్పన మరియు ప్రయోజనం:** జీవ వైవిధ్య చట్టం 2002 ప్రకారం ఏర్పడిన జీవ వైవిధ్య నిర్వహణ కమిటీ (బయోడైవర్సిటీ మేనేజ్‌మెంట్ కమిటీ BMC)లు, PBRల రూపకల్పన చేసి, పర్యవేక్షిస్తాయి. రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలలోని స్థానిక సంస్థలతో కూడిన ఈ కమిటీలు, జీవైవిధ్య వివరాల సమగ్ర నమోదుకు స్థానిక సంఘాలతో కలిసి పనిచేస్తాయి.

ప్రాముఖ్యత:

పరిరక్షణ మరియు ప్రయోజనాలు:

- పర్యావరణ సమతుల్యతకు అవసరమైన జీవవైవిధ్య పరిరక్షణ
- జన్యు వనరులు మరియు జీవవైవిధ్య సంబంధిత సమాచారం నుండి స్థానిక జన సమూహాలు ప్రయోజనం పొందేలా చేస్తుంది.
- **చట్టాలకు మద్దతు:** జీవ వనరుల లభ్యత నిర్వహణ, వాటి సమాన పంపిణీని నిర్ధారించడం ద్వారా జీవ వైవిధ్య చట్టం 2002 అమలుకు కృషి చేస్తుంది.
- **సాంస్కృతిక మరియు ప్రాకృతిక అనుబంధం:** జీవవైవిధ్యం మరియు సంసృతి మధ్య గల అవినాభావ సంబంధిత కీలకమైన అంశాలను వెల్లడిస్తుంది.

మిషన్ LiFE :

- వివేకవంతమైన వనరుల వినియోగం మరియు పర్యావరణ పరిరక్షణ కోసం "పర్యావరణ జీవనశైలి (లైఫ్)" అనే భావనతో అనుసంధానమై ప్రపంచవ్యాప్తంగా ప్రచారం చేయబడుతుంది.
- సహజ వనరుల సంరక్షణ, సమాజ-స్థాయి కార్యక్రమాలను ప్రోత్సహించడానికి "మిషన్ లైఫ్" ప్రయత్నాలలో భాగంగా భారతదేశం అంతటా ప్రతి గ్రామంలో PBRలను స్థాపించడం దీని లక్ష్యం.
- **ప్రస్తుత పరిస్థితి:** ప్రస్తుతం, BMCల ద్వారా వివిధ రాష్ట్రాలలో 2,67,608 PBRలు రూపొందించారు. మిషన్ లైఫ్ నేతృత్వంలో భారతదేశంలోని ప్రతి గ్రామానికి PBR కార్యక్రమ విస్తరణ, జీవవైవిధ్య పరిరక్షణను మెరుగుపరచడం మరియు పర్యావరణ సారథ్యంలో సమాజ ప్రమేయాన్ని పెంపొందించడం వంటి కార్యక్రమాలు భవిష్యత్ ప్రణాళికల లక్ష్యం.

చివరి దశకు చేరుకున్న బ్రహ్మపుత్ర ఆడ ఒంటరి మొసలి (ఘరియల్) సుదీర్ఘ నిరీక్షణ

వార్తల్లోని అంశం

- బ్రహ్మపుత్ర నదీ ప్రాంతాన్ని ఘరియల సంఖ్య పెంచడానికి తూర్పు అస్సాంలోని కజిరంగా నేషనల్ పార్క్ మరియు టైగర్ రిజర్వ్‌లో ఉన్న ఒంటరి ఆడ ఘరియల్ (గావియాలిస్ గంగాటికస్)ను కీలకంగా భావిస్తారు. 1950లలో నదీ వ్యవస్థ వల్ల ఈ జాతి తుడిచిపెట్టుకుపోయిందని భావించేవారు.

మరింత సమాచారం

- 2021లో మొదటిసారిగా కనుగొన్న 2.55 మీటర్ల పొడవు ఉన్న ఈ ఒంటరి ఆడ ఘరియల్ బ్రహ్మపుత్ర నది ప్రాంతంలో తిరుగుతున్నట్లు గుర్తించారు.
- టర్టల్ సర్వైవల్ అలయన్స్ ఫౌండేషన్ ఇండియా (TSAFI) మరియు అస్సాం ఫారెస్ట్ డిపార్ట్‌మెంట్ ఇటీవల జరిపిన సర్వే బ్రహ్మపుత్రలోని 160 కి.మీ విస్తీర్ణంలో ఈ ఆడ ఘరియాల్ ఒక్కటే ఉన్నట్లు గుర్తించింది. ఈ సర్వేలో ఐదు జాతులకు చెందిన 990 మంచినీటి తాబేళ్లు మరియు గంగా నది డాల్ఫిన్‌తో సహా 80 కంటే ఎక్కువ ప్రధాన జలచరాల ఆచూకీ లభించింది.
- తగిన ఆవాసాలు ఉండడం, చేపలు వేట తగ్గడం, పుష్కలమైన ఆహార లభ్యత వంటి అనుకూల అంశాలు ఉన్న బ్రహ్మపుత్రలో, ముఖ్యంగా బిస్వనాథ్ డివిజన్‌లో, ఘరియల్‌లను తిరిగి ప్రవేశపెట్టాలని ఈ సర్వే నివేదిక సిఫార్సు చేసింది. ఈ నివేదికకు ఆమోదం లభిస్తే, ఉత్తరప్రదేశ్‌లోని కుక్రైల్ బ్రీడింగ్ సెంటర్ నుండి ఘరియల్‌లను ఇక్కడకు తిరిగి ప్రవేశపెట్టే అవకాశం ఉంది.

అదనపు సమాచారం:

ఘరియల్స్

- వివరణ మరియు వర్గీకరణ: వీటిని ఘరియల్స్, గేవియల్స్ అని కూడా పిలుస్తారు. ఇవి ఆసియా మొసలి జాతికి చెందినవి. వీటికి పొడవాటి, సన్నని ముక్కులు ఉంటాయి. ఇవి మొసళ్ళు, ఎలిగేటర్లు మరియు కైమన్లు వంటి జంతువులు ఉండే మొసలి సమూహానికి చెందినవి.

భారతదేశంలోని జాతులు: భారతదేశం మూడు జాతుల మొసళ్లకు నిలయం:

- **ఘరియల్ (గావియాలిస్ గాంగెటికస్):** IUCN రెడ్ లిస్ట్‌లోని ప్రమాద జాబితాలో ఉంది.
- **మగ్గర్ మొసలి (క్రోకోడైలస్ పాలస్ట్రిస్):** IUCN రెడ్ లిస్ట్‌లో దుర్భలమైన జాతుల జాబితాలో ఉంది.
- **ఉప్పునీటి మొసలి (క్రోకోడైలస్పోరోసస్):** IUCN రెడ్ లిస్ట్‌లో అతి తక్కువ ప్రమాదం కలిగిన జాతుల జాబితాలో ఉంది.
- CITES అనుబంధ జాబితా II లో ఉన్న ఆస్ట్రేలియా, ఇండోనేషియా మరియు పాపువా న్యూ గినియాలోని ఉప్పునీటి మొసలి జాతులు మినహా మిగిలిన మూడు జాతులు CITES అనుబంధం జాబితా I మరియు వన్యప్రాణుల (రక్షణ) చట్టం, 1972 యొక్క షెడ్యూల్ I జాబితాలో నమోదు చేయబడ్డాయి.

ఘరియల్స్ నివాసం:

- **సహజ నివాసం:** భారతదేశ ఉత్తర ప్రాంతంలోని మంచినీటిలో నివాసం ఉంటాయి.
- **ప్రధాన నివాసం:** యమునా ఉపనది అయిన చంబల్ నది
- ఉప నివాస ప్రాంతాలు: ఘాగ్రా, గండక్ మరియు గిర్వా నదులు (ఉత్తర ప్రదేశ్), రామగంగా నది (ఉత్తరాఖండ్), మరియు సోన్ నది (బీహార్).

- **ప్రాముఖ్యత:** నదీ పర్యావరణ వ్యవస్థల పరిశుభ్రత మరియు ఆరోగ్యానికి ఘరియల్స్ కీలకమైన సూచికగా పనిచేస్తాయి.
- **సంరక్షణ ప్రయత్నాలు:** ఉత్తరప్రదేశ్‌లోని లక్నోలోని కుక్రైల్ ఘరియల్ పునరావాస కేంద్రం మరియు జాతీయ చంబల్ అభయారణ్యం (ఘరియల్ ఎకో పార్క్, మధ్యప్రదేశ్) వంటి సంతానోత్పత్తి కేంద్రాల ద్వారా సంరక్షిస్తున్నారు.
- **సవాళ్లు:** నదీ కాలుష్యం పెరగడం, ఆనకట్టలనిర్మాణం, పెద్ద ఎత్తున చేపల వేట, వరదలు, ఇసుక అక్రమ తవ్వకం మరియు వేటాడటం వంటివి ఘరియల్ జాతి మొసళ్ళకు ఎదురవుతున్న సవాళ్లు.

చెట్ల పెంపక పథకాలతో సమస్య

వార్తల్లోని అంశం :

- సుస్థిరమైన అటవీ కార్యక్రమాలు నిర్వహించకపోవడం వలన ఏర్పడిన అటవీ క్షీణతతో ప్రపంచవ్యాప్తంగా విపరీతమైన అటవీ సంపద నష్టం జరిగింది. 350 మిలియన్ హెక్టార్ల క్షీణతకు గురైన భూమిని పునరుద్ధరించడం మరియు 13-26 గిగా టన్నుల గ్రీన్‌హౌస్ వాయువులను భద్రపరచడాన్ని UN పర్యావరణ వ్యవస్థ పునరుద్ధరణ దశాబ్ద (2021-2030) కార్యక్రమం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- ఐక్యరాజ్యసమితి పర్యావరణ కార్యక్రమం (UNEP) మరియు ఆహార మరియు వ్యవసాయ సంస్థ (FAO) నేతృత్వంలో ప్రపంచ స్థాయి కార్యక్రమం ఈ UN పర్యావరణ వ్యవస్థ పునరుద్ధరణ దశాబ్దం (2021-2030).
- వాతావరణ క్షీణత నివారణలో, జీవవైవిధ్య అభివృద్ధిలో చెట్ల పెంపకం పాత్ర కీలకం అయినప్పటికీ, దీని ఫలితాలు ప్రభావాన్ని శాస్త్రవేత్తలు నిశితంగా పరిశీలిస్తున్నారు.

మరింత సమాచారం

పరిరక్షణ కార్యక్రమాలలో నూతన పోకడలు :

- **చెట్ల పెంపకం కార్యక్రమాల పెరుగుదల:** వరల్డ్ ఎకనామిక్ ఫోరమ్ "వన్ ట్రిలియన్ ప్రాజెక్ట్", పాకిస్తాన్ "10 బిలియన్ ట్రీ సునామీ", చైనా "గ్రేట్ గ్రీన్ వాల్" మరియు "బాన్ ఛాలెంజ్" వంటి వివిధ కార్యక్రమాల ద్వారా చెట్ల పునరుద్ధరణ కార్యక్రమాలు ప్రపంచవ్యాప్తంగానూ మరియు దేశీయంగానూ ఊపందుకున్నాయి.
- **మీడియా ప్రోత్సాహం, ప్రజల భాగస్వామ్యం:** ఆకర్షణీయమైన నినాదాలు, ప్రచార విధానాలు కలిగిన ఈ కార్యక్రమాలు విపరీతమైన మీడియా కవరేజీని పొందుతూ, ప్రజల భాగస్వామ్యాన్ని విస్తృతంగా ప్రోత్సహిస్తున్నాయి.
- **వార్షిక వేడుక:** చెట్ల పెంపకం, పర్యావరణ పరిరక్షణ ప్రయత్నాలను ప్రోత్సహించడం కోసం భారత్ ఏటా జూలైలో వన మహోత్సవాన్ని నిర్వహిస్తుంది.

పరిరక్షణ కార్యక్రమాల్లో సమస్యలు:

- **పరిమిత పౌర సంఘాల భాగస్వామ్యం:** పరిరక్షణ కార్యక్రమాలలో స్థానిక సంఘాల ప్రమేయం చాలా తక్కువగా ఉంటూ, ఇటువంటి కార్యక్రమాల కొనసాగింపుపై, వాటి ఫలితాలపై తీవ్ర ప్రభావం పడుతోంది.
- **కరువైన మొక్క పర్యవేక్షణ:** మొక్కలు నాటిన తరువాత వాటి సంరక్షణ, పర్యవేక్షణపై తగినంత దృష్టి పెట్టకపోవడం వల్ల ఈ కార్యక్రమాలు తగిన ఫలితాలు ఇవ్వడం లేదు.
- **మోనోకల్చర్ ప్రమాదం:** ఒకే రకమైన మొక్కలు నాటడం, చెట్లు పెంచడం జీవవైవిధ్యంపై, కర్బన పదార్థాల భద్రతా లక్ష్యాలపై ప్రతికూల ప్రభావాన్ని చూపిస్తుంది.
- **పర్యావరణ ప్రభావం:** గడ్డి భూములు వంటి అటవీ రహిత ప్రాంతాల్లో మొక్కలు నాటడం పర్యావరణ వ్యవస్థలకు హాని కలిగించడమే కాక, అడవుల్లో అగ్ని ప్రమాదాలను పెంచి, భూతాపాన్ని మరింత తీవ్రం చేస్తుంది.
- **పర్యవేక్షణ మరియు కొనసాగింపు:** ట్రీ ఐలాండ్స్ వంటి ప్రత్యామ్నాయ పద్ధతులతో పోలిస్తే తగిన పర్యవేక్షణ, కొనసాగింపు చర్యలు లేకపోవడం ఈ కార్యక్రమాల ఫలితాల ప్రభావాన్ని తీవ్రంగా తగ్గిస్తోంది.

భారత పర్యావరణ వాగ్దానాలు:

- **భారతదేశ విజయాలు:** పారిస్ ఒప్పంద వాగ్దానాలను భారత్ నెరవేర్చిందని, అంతేగాక, CO_2 సమానమైన 1.97 బిలియన్ టన్నుల అదనపు కార్బన్ ను సాధించిందని ఒక నివేదిక వెల్లడించింది.

అటవీ సంరక్షణలో సవాళ్లు:

- అటవీ ఆక్రమణ వలన సుమారు 10 మిలియన్ హెక్టార్ల అటవీ భూమి ప్రభావితమవ్వడమే కాక, అటవీయేతర ప్రయోజనాల కోసం 5.7 మిలియన్ హెక్టార్లు అటవీ భూమిని కోల్పోవడం జరిగింది.
- అడవులపై ఆధారపడిన 27.5 కోట్ల మంది ప్రజల జీవన ఉపాధికి సుస్థిర అటవీ నిర్వహణ కీలకం.
- **లక్ష్యం:** చెట్ల పెంపక ప్రణాళికలను సమర్ధవంతంగా అమలు చేయడంలో ఎదురయ్యే వివిధ సవాళ్ళ మధ్య, 2030 నాటికి 26 మిలియన్ హెక్టార్ల క్షీణించిన అడవులను పునరుద్ధరించాలని భారతదేశం లక్ష్యంగా నిర్దేశించుకుంది.

పరిష్కార మార్గం:

- **స్థానిక భాగస్వామ్యాన్ని పెంచడం:** సమగ్ర ప్రణాళిక, అమలు, నిరంతర పర్యవేక్షణ ద్వారా చెట్ల పెంపకం కార్యక్రమాలలో స్థానిక భాగస్వామ్యాన్ని ప్రోత్సహించాలి.
- **మెరుగైన పర్యవేక్షణ మరియు నిర్వహణ:** మొక్కలు నాటిన తర్వాత వాటి పెరుగుదలకు అనుకూలంగా తగిన పర్యవేక్షణ మరియు సంరక్షణను అందించే బలమైన వ్యవస్థలను అమలు చేయాలి.
- **మెరుగైన వ్యూహం మరియు విధానాలు:** అటవీరక్షణ, పునరుద్ధరణ వ్యూహాలలో భాగంగా తగిన ఆర్థిక మద్దతు అందించడం, స్థానిక భాగస్వామ్యం పెంచడం, సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని అందుబాటులో ఉంచడం వంటి చర్యల ద్వారా సమగ్ర మొక్కలు నాటే కార్యక్రమాలపై వస్తున్న విమర్శలను పరిష్కరించాలి.

ముగింపు:

- చెట్ల పెంపకం పథకాల ఫలితాలను మెరుగుపరచడానికి, తగిన ఆర్థిక మద్దతు, స్థానిక భాగస్వామ్యం, సాంకేతిక పరిజ్ఞానం అందుబాటు వంటి అంశాలపై భారత్ శ్రద్ధ వహించాలి.
- ప్రజల అవగాహన, సామాజిక మాధ్యమాలు, ప్రోత్సాహక భాగస్వామ్యం వంటి అంశాలపై దృష్టి పెట్టడం ద్వారా ఈ ప్రణాళికల ఫలితాలను మెరుగుపరచవచ్చు. ఇది మరింత బలమైన, పర్యావరణ వైవిధ్య అటవీ సంపద సృష్టికి మార్గాన్ని సుగమం చేస్తుంది.

2023 లో 641 నూతన జంతు మరియు 339 వృక్షజాతులను "టెక్సా" లో చేర్చిన భారత్

- 2023లో జరిగిన ఒక కార్యక్రమంలో పర్యావరణం అటవీ మరియు వాతావరణ మార్పుల శాఖ మంత్రి భూపేంద్రయాదవ్‌లతో పాటు "జులాజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా" అధిపతి (Director) "ధృతి బెనర్జీ" మరియు "బొటానికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా" అధిపతి (Director) A.R. మావో" లు 2023లో కనుగొన్న 641 నూతన జంతు మరియు 339 వృక్ష జాతులు ఆవిష్కరించారు.
- Texa అనగా జంతు లేదా వృక్ష ఉపజాతిని సూచించే పదం
- 2023లో 641 కొత్త జాతులను తన జంతు జాల సంపదలోనికి (Funa) భారత్ చేర్చింది వీటిలో 442 పూర్తిగా కొత్త జాతులు కాగా మరియు 199 జాతులు దేశంలో కొత్తగా నమోదు చేయబడ్డాయి.
- పై వాటికి అదనంగా 326 వృక్ష జాతులు మరియు 13 ఉపజాతులతో కూడిన 339 వృక్ష జాతులు భారత్ 'డేటాబేస్ (Database)కు జోడించబడ్డాయి. వీటిలో 171 ఉపజాతులు (Taxa) లు పూర్తిగా శాస్త్రీయ ప్రపంచానికి కొత్తవి కాగా 168 భారత దేశంలో నూతనంగా విస్తరించిన మొక్కలు

బొటానికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా (B.S.I)

- **B.S.I** అనేది భారత్ పర్యావరణ అడవులు మరియు వాతావరణ మార్పుల మంత్రిత్వ శాఖలోని అత్యున్నత (Apex) పరిశోధన సంస్థ
- **విధి :** భారతదేశంలో అడవి మొక్కల వర్గీకరణ మరియు పూలపై అధ్యయనాలు చేయడం.
- B.S.I ను 1890 సం॥లో స్థాపించారు.
- B.S.I యొక్క ప్రాంతీయ సర్కిల్ లు (Regional Circles) భారతదేశంలో '9' వివిధ ప్రాంతాలలో ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి : ఎక్కడ అనగా డెహ్రాడూన్, కోయంబత్తూర్, షిల్లాంగ్, పూనె, అలహాబాద్, జోధ్‌పూర్, పోర్ట్‌బ్లేయర్, గ్యాంగ్‌టక్, న్యూ-ఇటానగర్

జులాజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా (Z.S.I)

- **పాత్ర :** Z.S.I అనేది భారత పర్యావరణం, "అడవులు మరియు పర్యావరణ మార్పుల' మంత్రిత్వ శాఖ లోని అధీన సంస్థ.
- **విధి :** భారతదేశంలోని జంతు వైవిధ్యం మరియు అన్వేషణకు సంబంధించి జాతీయ కేంద్రం.
- **స్థాపన :** దీనిని 1916 సం॥లో స్థాపించారు.
- **ప్రధాన కార్యాలయం :** ప్రధాన కార్యాలయం పశ్చిమ బెంగాల్ రాష్ట్రంలోని "కలకత్తా"లో కలదు.
- **ప్రాంతీయ కేంద్రాలు :** Z.S.I ప్రాంతీయ కేంద్రాలు దేశంలో 16 ప్రాంతాలలో ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి.

వార్తలోని సమాచారం :

పుష్ప ఆవిష్కరణలు : 2023లో గుర్తించిన నూతన మొక్కలలో మణిపూర్ రాష్ట్రంలోని కక్టింగ్ జిల్లాలో గుర్తించిన (" కర్కుమా కక్టింగెన్స్) అనే నూతన "పసుపు" జాతి మొక్క అదే విధంగా పశ్చిమ బెంగాల్ రాష్ట్రంలోని "హౌరా"లో ఉన్న "ఆచార్య జగదీష్ చంద్రబోస్" ఇండియన్ బొటానికల్ గార్డెన్స్‌లో కనుగొన్న "ఆసిస్టాసియా వెన్యూ"లు ఉన్నాయి.

"కర్కుమా" పసుపు మొక్క ఆవిష్కరణ మరియు లక్షణలు

- దీనిని మణిపూర్ రాష్ట్రంలోని "కాక్టింగ్" జిల్లాలో "సెక్మాయ్" (Sekmai) నదీ పరివాహక ప్రాంతంలో కనుగొన్నారు.
- ఇది "మాండియోస్పెర్మిక్" కుటుంబానికి చెందిన "జింగిబెరేసియే" ఇందులో పసుపు (కుర్కుమా), అల్లం, మరియు ఏలకులు వంటి మొక్కలు కలవు.
- ఇది ఒక బలమైన మొక్క, ఇది ఎనిమిది అడుగుల పొడవు వరకు పెరుగుతుంది. మరియు పెద్ద టెర్మినల్ పుష్ప గుచ్ఛాన్ని కలిగి ఉంటుంది.
- ఈ మొక్క థాయ్‌లాండ్‌కు చెందిన "కుర్కుమా లాంగా" (యాంగంగ్) మరియు కర్కుమా ప్రమావాన్‌లను పోలి ఉంటుంది. ఇది చేదు రుచి మరియు నిమ్మ-పసుపు (Lemon Yello రైజోమ్‌లచే వేరు చేయబడి ఉంటుంది.
- ఇది ICUN రెడ్ లిస్ట్ ప్రకారం "డేటాలోపం" గా వర్గీకరించబడింది.

"కుర్కుమా" మొక్క ప్రాముఖ్యత

- **వంట మరియు ఔషధ ఉపయోగాలు :** పసుపు (కర్కుమా లాంగా)తో సహా అనేక కర్కుమా జాతుల మొక్కలు వంటకాలు మరియు సాంప్రదాయ ఔషదాలతో అత్యంత విలువైనది.
- **ఇతర అనువర్తనాలు (ఉపయోగాలు) :** వీటిని సుగంధ ద్రవ్యాలు, రంగులు, మరియు సౌందర్య సాధనాల తయారీ అలంకారమైన మొక్కలుగా కూడా వీటని ఉపయోగిస్తారు
- **కర్కుమెన్ ఉపయోగాలు :** కుర్కుమిన్ మరియు వివిధ కుర్కుమా జాతులలో కనిపించే కర్కుమినాయిడ్స్ జీవ సంబంధ కార్యకలాపాలతో నాన్-టాక్సిన్ పాలీఫినాలిక్ సమ్మేళనాలు
- కుర్కుమా జాతి యొక్క వివిధ రకాల మొక్కలలో లభించే నూనెలు (Oils) యాంటీ ఇన్ఫ్లమేటరీ, యాంటీ క్యాన్సర్, యాంటీ డయాబెటిక్, యాంటీ హెపటోటాక్సిన్, యాంటీ డయేరియా, కార్మినేటివ్, డయైరిటిక్, యాంటి ఆక్సిడెంట్, యాంటీ మైక్రోబయాల్ వంటి విస్తృత ఔషధ లక్షణాలు కలవు.

Aystasia Vanvi గురించి

- **Aystasia Venvi (Justicae : Acanthaceae:** ఈ కొత్త జాతి భారతదేశంలోని పశ్చిమ బెంగాల్‌లో గుర్తించబడింది.
- **ఫినాలజీ :** ఇది సెప్టెంబర్ నుండి డిసెంబర్ మధ్య కాలంలో పుష్పించి ఫలాలనిస్తుంది.
- **ఆవాసం :** ఈ మొక్క కొత్త జాతి మొక్కలు సరస్సుల వెంట నీడ ప్రాంతంలో దాదాపు 10 మీటర్ల ఎత్తులో పెరుగుతుంది.
- **పదవ్యుత్పత్తి (Etymology) :** భారతీయ అంకాతేసి యొక్క వర్గీకరణలో

గణనీయమైన కృషి చేసినందుకు దీనికి Botanical Survey of India మాజీ శాస్త్రవేత్త Dr. Potaraju Venu యొక్క పేరుని పెట్టారు.

- **జంతుజాల ఆవిష్కరణలు :** ప్రధాన జంతుజాల ఆవిష్కరణలలో కాప్రా హిమాలయెన్సిస్ ఉన్నాయి. ఇది హిమాలయన్ ఐబెక్స్, సైబీరియన్, సైబీరియన్ ఐబెక్స్ నుండి విభిన్నమైన జాతి అని నిర్ధారిస్తుంది. మరియు కర్ణాటకలోని కొడుగు జిల్లాలో "మినియోసెపరస్ సిరిం" అనే బెంట్ రెక్కలు (Bent Winged) గల "గబ్బిలం" జాతిని కనుగొన్నారు.

హిమాలయన్ ఐబెక్స్ (కాప్రా సిబిరికా హిమాలయనస్) గురించి :

- **జాతులు :** ఇది హిమాలయన్ ఐబెక్స్ ఉపజాతి.
- **ఆవాసం:** ఆసియా అంతటా సుమారు 500 మీటర్ల నుండి 6,700 మీటర్ల ఎత్తులో గల పర్వత వాతావరణంలో నివసిస్తాయి.
- **విస్తరించిన ప్రాంతాలు :** భారతదేశం, కజకిస్తాన్, తుజికిస్తాన్, మంగోలియా, పాకిస్థాన్, దక్షిణ సైజీరియా, మరియు చైనా
- భారతదేశంలో ప్రధానంగా లడఖ్, జమ్ము & కాశ్మీర్, హిమాచల్ ప్రదేశ్, ట్రాన్స్ హిమాలయన్ ప్రాంతాలలో సట్లెజ్ నది వరకు
- **ఉనికికి ప్రమాదం కలిగించే అంశాలు :** అక్రమ వేట, ఆవాస ప్రాంతాల ధ్వంసం; ఆహారం కొరకు వాటి మధ్య పోటీ.
- **పరిరక్షణ స్థితి :** IUCNచే జాబితాలో చేర్చబడింది
- దక్షిణ భారతదేశంలో అనేక కొత్త జంతు జాతులు కనుగొనబడ్డాయి. ఇందులో 101 కొత్త చేర్పులతో కేరళ ప్రథమ స్థానంలో ఉన్నది (74 పూర్తిగా నూతన జాతులు, 27 కొత్త జాతులు) తర్వాత స్థానంలో 72 కొత్త జాతులు పశ్చిమ బెంగాల్, 64 కొత్త జాతులతో తమిళనాడు రాష్ట్రాలు ఉన్నాయి.
- 2023లో 564 జాతులతో కొత్త జంతుజాలం కనుగొన్న వాటిలో ఎక్కువ భాగం అకశేరుక వర్గం క్రిందకు వస్తాయి. కేవలం 77 సకశేరుక జాతులు మాత్రమే కనుగొనబడ్డాయి. వీటిలో ప్రధానమైనది "చేప" జాతులు

- జులాజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా వార్షిక ప్రచురణ ప్రకారం 2023లో కొత్త ఆవిష్కరణల ధోరణి గతి సంవత్సరాల మాదిరిగానే ఉన్నది. 369 జాతులలో అకశేరుకాలలో కీటకాలు అధిక స్థానంలో ఉన్నాయి మరియు సకశేరుకాలలో 47 జాతులతో చేపలు ప్రథమ స్థానంలో ఉన్నాయి. తరువాత స్థానంలో సరిసృపాలు, ఉభయచరాలు, క్షీరదాలు మరియు పక్షులు ఉన్నాయి.

- 52 కొత్త టాక్సాలతో పశ్చిమ బెంగాల్ నూతన మొక్కల ఆవిష్కరణలో ప్రథమ స్థానంలో ఉన్నట్లు నివేదించినది. కేరళ, ఉత్తరాఖండ్ రాష్ట్రాలు తర్వాతి స్థానాలలో ఉన్నాయి.

- ప్లాంట్ డిస్కవరీ 2023 ప్రకారం పశ్చిమ కనుమలు మరియు ఈశాన్య రాష్ట్ర ప్రాంతాలు 106 మాండియోస్పెర్మ్‌లు, 2 టెండీఫైట్స్ ; 16 బ్రయోఫైట్స్ ; 44 లైకేట్‌లు ; 111 శిలీంధ్రాలతో మొత్తం ఆవిష్కరణలలో 14% దోహదపడ్డాయి. 50 ఆల్గే మరియు 10 సూక్ష్మ జీవులు నమోదు చేయబడ్డాయి.

ఫ్యూనా (Fauna) ఆఫ్ ఇండియా చెక్ లిస్ట్ పోర్టల్

- దీనిని జులాజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా (Z.S.I) ప్రారంభించింది. దీని యందు భారతదేశం నుండి నివేదించబడిన అన్ని రకాల జంతు జాతుల వివరాలు పొందుపరిచారు.
- ఇది భారతదేశంలోని వివిధ రాష్ట్రాల మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలలో 104,561 జాతుల సమాచారాన్ని అందించే 36 ఫైలాలను కలుపుకొని 121 చెక్ లిస్ట్‌లను కలిగి ఉన్నది.
- ఈ ప్రచురణలతో పాటుగా కేంద్ర పర్యావరణ శాఖా మంత్రి "ఫ్యూనా ఆఫ్ ఇండియా" చెక్ లిస్ట్ పోర్టల్‌ను ప్రారంభించారు. దీని యందు 121 చెక్ లిస్ట్‌లతో పాటు ఇప్పటి వరకు అందుబాటులో ఉన్న ఉపజాతుల (Taxa) ల వివరాలు పొందుపరచబడ్డాయి. వీటి యందు 36 ఫైలాలు (Phyla) వివరాలతో పొందు పరిచారు. ఆ జాబితాలో స్థానిక, అంతరించిపోతున్న మరియు షెడ్యూల్ చేయబడిన జాతుల సమాచారాన్ని కూడా పొందుపరిచారు.
- దేశంలోని అంతరించిపోతున్న జాతులను మాత్రమే కాకుండా జీవ-భౌగోళిక మండలాలను కూడా సంరక్షించడం యొక్క ప్రాధాన్యతను వివరిస్తూ పరిశోధన ఫలితాల ఆధారంగా నిర్దిష్ట చెట్ల ప్రత్యేక లక్షణాల ద్వారా పర్యావరణంలో వాటి పరస్పర చర్య యాదృచ్ఛికంగా జరగదని Mr. యాదవ్ వివరించారు.

లోతైన జీవ వైవిధ్య రిజిస్టర్‌ను సంకలనం చేసిన కేరళ గ్రామం

వార్తలలో ఎందుకు నిలిచింది :

- కేరళ రాష్ట్రంలోని అలప్పుజలోని "తజకర" పంచాయితీ తన "పీపుల్స్" బయోడైవర్సిటీ" (PBR) రెండవ సంపుటాన్ని ప్రచురించి ఒక ముఖ్యమయిన మైలురాయిని అధిగమించింది.
- 261 పుటలు (Pages) గల ఈ సమగ్ర పత్రం మొత్తం 21 వర్గులలోకి జీవ వైవిధ్యాన్ని వివరిస్తుంది. దీని యందు వివిధ జాతులకు సంబంధించిన కీలక సమాచారంతో పాటు వాటిపై పర్యావరణ మార్పుల ప్రభావాన్ని గూర్చి కూడా వివరించడం జరిగింది.

PBR గూర్చి అదనపు సమాచారం

- శిక్షణ పొందిన వాలంటీర్లతో కూడిన PBR చొరవ స్థానిక జీవ వైవిధ్యాన్ని గ్రంథస్థం (డాక్యుమెంట్ చేయడం) చేయడానికి మరియు దానిని సంరక్షించటానికి సంబందించి ఒక సహకార ప్రయత్నాన్ని సూచిస్తుంది. ఔషధ మొక్కల గూర్చి మరియు వ్యవసాయ పద్ధతులు, మరియు ఆ ప్రాంతాలలో అంతకు ముందు గుర్తించని పర్యావరణ మార్పులు, మొదలైన వివిధ రకాల అంశాలను దీని యందు పొందుపర్చారు.
- ముఖ్యంగా భారతీయ నల్లతాబేలు (Indian black turtle)మరియు భారతీయ తోట బల్లులు (Indian garden Lizard) యొక్క జనాభా తగ్గిపోతున్నట్లు తజకర పంచాయితీ గుర్తించటంతో పాటు "రాక్

పావురాలు" మరియు "రూఫస్ ట్రీపీస్" వంటి వాటిలో పెరుగుదల గమనించింది.

- PBR అనేది కేవలం సమాచారాన్ని గ్రంధస్థం చేయడం మాత్రమే కాకుండా దాని యొక్క పరిరక్షణ మరియు వనరుల నిర్వహణకు ఈ సమాచారం ఒక ప్రాతిపదికగా ఉపయోగించబడుతుంది. ఈ సమాచారాన్ని ఉపయోగించి స్థానిక సంస్థల వనరుల సమతుల నిర్వహణకు, వ్యవసాయ రంగంలో అభివృద్ధి కార్యక్రమాల రూపకల్పనకు, నీటి నిర్వహణ పద్ధతులకు, వ్యర్ధ పదార్థాల నిర్వహణకు ఉపయోగించడం జరుగుతుంది.
- ఈ తుజకర పంచాయితీ చొరవ కేరళ రాష్ట్రాలు బయో-డైవర్సిటీ (జీవ-వైవిధ్య) నేతృత్వంలో రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా స్థానిక సంస్థలలో PBR లను అప్‌డేట్ చేయటానికి అనుకూలంగా ఉంది.

అదనపు సమాచారం :

పీపుల్స్ బయోడైవర్సిటీ రిజిష్టర్ (P.B.R)

- సింహావలోకనం (Overview) : PBR అందు జీవ వైవిధ్యం యొక్క వివిధ జాతులు, మరియు భూమి పరిరక్షణ, పెంపుడు జంతువుల సమాచారం వంటి మొదలైన అంశాలు పొంద పరచబడ్డాయి.

ఏర్పాటు మరియు ప్రయోజనం

- బయోలాజికల్ డైవర్సిటి చట్టం 2002 ప్రకారం ఏర్పడిన బయోడైవర్సిటీ మేనేజ్‌మెంట్ కమిటీలు PBR ల ఏర్పాటును పర్యవేక్షిస్తాయి. రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలలో స్థానిక సంస్థలచే ఏర్పాటు చేయబడిన ఈ కమిటీలు PBR ని సంకలనం చేయడంలో స్థానిక సంస్థలతో కలిసి పనిచేస్తాయి.

ప్రాముఖ్యత

పరిరక్షణ ప్రయోజనాలు

- పర్యావరణ సమతుల్యతకు అవసరమయిన జీవవైవిధ్య పరరక్షణను సులభతరం చేస్తుంది.
- జన్యు వనరుల మరియు జీవ వైవిధ్యంతో అనుసందానించబడిన విజ్ఞానం ద్వారా స్థానిక కమ్యూనిటీలు ప్రయోజనం పొందేలా చేస్తుంది.

చట్టపరమైన సమ్మతి

జీవ వనరుల వినియోగం నియంత్రించడంతో పాటు న్యాయపరమైన ప్రయోజన, భాగస్వామ్యాన్ని నిర్ధారించడం ద్వారా జీవ వైవిధ్య చట్టం 2002 అమలుకు తోడ్పడుతుంది.

సాంస్కృతిక మరియు సహజ అతివ్యాప్తి

క్షేత్ర స్థాయి నుండి సాంస్కృతిక వనరుల వినియోగం అతి వ్యాప్తికి (Overlap) కి అవకాశం లేదు.

మిషన్ లైఫ్ అలైన్‌మెంట్

- పర్యావరణానికి అనుగుణంగా జీవన శైలిని రూపొందించడం సహేతుక వనరుల వినియోగం అనే భావనకు ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ప్రచారం చేయబడింది.
- 'మిషన్ లైఫ్" లో భాగంగా పర్యావరణాన్ని పరిరక్షించి దేశంలో ప్రతీ గ్రామంలో PBR లను ఏర్పాటు చేసే ఉద్దేశ్యంతో ప్రారంభించబడింది.

బ్రహ్మపుత్ర స్త్రీ మొసలి (ఘరిమాల్) మొక్క జీవిత భాగస్వామి కొరకు నిరిక్షణ త్వరలో ముగియవచ్చు

వార్తలలో ఎందుకు నిలిచింది :

- తూర్పు అస్సాంలోని "కాజిరంగా నేషనల్ పార్క్ మరియు టైగర్ రిజర్వ్" లోని ఘరిమాల్ (గావియాలిస్ గంగాటికస్) అనేది ఒక ఆడ మొసలి బ్రహ్మపుత్రా నదిని వీటి జాతితో తిరిగి పురర్నిర్మించడంలో కీలకమైనదిగా పరిగణించబడుతుంది. ఈ జాతి మొసలులు బ్రహ్మపుత్రా నది వ్యవస్థ నుండి 1950 నుండి అంతర్ధానం అయినట్లు పరిగణించబడుతున్నాయి.

మరింత సమాచారం :

- దీనిని 2021లో మొదటి సారిగా గుర్తించినపుడు ఈ ఆడ మొసలి ఇపుడు 2.55 మీటర్లు పొడవుతో నది యొక్క ఒక నిర్దిష్ట విస్తీర్ణంలో కదులుతున్నట్లు గుర్తించటం జరిగింది.
- "Turtle Survival Alliance Foundation" మరియు 'అస్సాం అటవీశాఖ" నిర్వహించిన తాజా సర్వేలో 160 కి.మీ పొడవు గల బ్రహ్మపుత్రా నదిలో ఈ ఆడ ఘరిమాల్ (మొసలి) మాత్రమే ఈ రకానికి చెందినదిగా గుర్తించారు. ఈ సర్వేలో 5 జాతులకు చెందిన 990 మంచినీటి తాబేళ్ళు మరియు "గంగానది డాల్ఫిన్" తో సహా 80కి పైగా ఇతర ప్రధాన జల చరాలు నమోదు చేయబడ్డాయి.
- బ్రహ్మపుత్రా నదిలోని ముఖ్యంగా బిష్వనాద్ డివిజన్‌లో తగిన ఆవాసాలు మరియు చేపల వేట లేకపోవటంతో పుష్కలంగా ఆహార సరఫరాకు భరోసానిస్తూ అత్యధిక ప్రాధాన్యత కలిగిన "ఘరిమాల్" ను తిరిగి ప్రవేశ పెట్టాలని సర్వే నివేదిక సిఫార్సు చేసింది. అది ఆమోదం పొందినట్లయితే ఉత్తరప్రదేశ్‌లోని కుక్రైల్ (Kukrail) పెంపక కేంద్రం (breading centre) నుండి తిరిగి ప్రవేశ పెట్టే కార్యక్రమం "ఘరిమాల్" ప్రారంభించబడుతుంది.

భారతదేశంలో వివిధ రకాల మొసలులు (CROCODILES OF INDIA)

ఆవాస ప్రాంతాలు

- **ఘరిమాల్ (Gharimals) (గావిమాలిస్ గంగాటికస్)** : ఘరాస్ అని పిలువబడే మట్టికుండల వంటి వాటి ముక్కులపై Bulb ఉండటం వల్ల మగ ఘరిమాల్స్ సులభంగా గుర్తించబడతాయి. ఆడ మొసళ్ళను ఆకర్షించడానికి మరియు బుడగలు ఊదడానికి వీటిని ఉపయోగిస్తాయి.
- **ఆవాస ప్రాంతాలు** : ఇవి మంచినీటి నదీ వ్యవస్థలలో నదీ వంపుల వద్ద నివసిస్తాయి.

ఉనికికి ప్రమాదాలు :

- అక్రమ వేట, గుడ్ల సేకరణ, చేపలు పట్టే వలు, ఆవాస స్థలాల క్షీణత

మగ్గర్ క్రొకడైల్ (కొకడైలస్ పాలస్ట్రిస్)

- దీనిని మార్ష్ మొసలి అని కూడా పిలుస్తారు. ఇవి భారత దేశంలో అనుకూలమైన మొసలి జాతులలో ఒకటి. అన్నింటికన్నా విశాలమైన ముక్కుతో అవి వాటి నివాసానికి అత్యంత కీలకమైన జాతులు.

ఉప్పునీటి మొసలులు (క్రొకడైలస్ పోరోసస్)

- ఇవి భూమి మీద ఉండే అతి పెద్ద సరీసృపాలు, ఇవి మిగిలిన ఏ ఇతర జంతువుల కన్నా గొప్ప కాటు ఒత్తిడి (bite pressure) ని కలిగి ఉంటాయి. ఆడ మొసళ్ళ కంటే మగ జాతి మొసళ్ళు చాలా పెద్దవిగా ఉంటాయి. ఇవి దాదాపు 1,000 కిలోల బరువు కలిగి ఉంటాయి.

అదనపు సమాచారం :

ఘరిమాల్స్ కొరకు

- **వర్గీకరణ :** ఘరిమాల్స్‌ను గవిమాల్స్ అని కూడా పిలుస్తారు. ఆసియా జాతికి చెందిన ఈ మొసలి వాటి యొక్క పొడవైన సన్నని ముక్కుల ద్వారా గుర్తింపు పొందింది. వీటిలో మొసళ్ళు, ఎలిగేటర్లు మరియు క్రైమన్లు ఉంటాయి.

భారతదేశంలో 3 రకాల మొసలు జాతులు కలవు.

- 'ఘరిమాల్" IUCN red list లో ఉన్నది
- మగ్గర్ క్రాకడైల్ IUCN జాబితాలో ప్రమాదరక (Endandered) లో ఉన్నది.
- ఉప్పునీటి మొసళ్ళు IUCN Red list లో ఉన్నది.

ఘరియాల్ ఆవాస స్థలాలు

- **సహజ నివాస స్థలాలు :** ఉత్తరభారతదేశంలోని మంచి నీటి ఆవాస స్థలాలు
- **ప్రాథమిక నివాస స్థలాలు** : యమునా నది యొక్క ఉపనది అయిన 'చంబల్' నది
- **ద్వితీయ ఆవాస స్థలాలు :** Uttar Pradesh లోని Ghagra, Gangtak, Girwa నదులు, Uttarakhand లోని Ramganga నది : బిహార్‌లోని Sone నది

ప్రాముఖ్యత :

- "ఘరియాల్" మొసళ్ళ ఉనికి అనేది నది వ్యవస్థ యొక్క పరిశుభ్రతని సూచిస్తుంది.
- **పరిరక్షణ ప్రయత్నాలు :** ఉత్తరప్రదేశ్‌లోని లక్నో లోని కుక్రైల్ ఘరిమాల్ పునరావాస కేంద్రం మరియు జాతీయ చంబల్ అభయారణ్యం.
- **ఉనికికి ప్రమాదం కలిగించే అంశాలు :** నదీ కాలుష్యం పెరగటం, ఆనకట్టల నిర్మాణం, పెద్ద సంఖ్యలో చేపల వేట, వరదలు, అక్రమ ఇసుక త్రవ్వకం

చెట్ల పెంపకం పథకాలు - సమస్యలు

వార్తలలో ఎందుకు నిలిచింది :

అటవీక్షీణత : నిలకడ లేని అభ్యాసాల కారణంగా ప్రపంచ అటవీ సంపదలో గణనీయమైన తరుగుదల సంభవించింది.

UN యొక్క దశాబ్దపు పర్యావరణ వ్యవస్థ పునరుద్ధరణ (2021-30) లక్ష్యాలు, క్షీణించిన 350 హెక్టార్ల భూమిని పునరుద్ధరించడం, మరియు 13-26 గిగా టన్నుల హరిత గృహ వాయువులను సిక్వెస్టర్ చేయటం.

- వాతావరణ ఉపశమనం మరియు జీవ వైవిధ్య పద్ధతులలో భాగాలను చెట్ల పెంపకం విస్తృతంగా ఆమోదించబడినప్పటికీ దాని ప్రభావం అనేది పరిశీలనలో ఉన్నది.

పరిరక్షణ డ్రైవ్‌లతో సమస్యలు :

- **పౌర సమాజం యొక్క పరిమితి భాగస్వామ్యం :** అనేక కార్యక్రమాల అమలులో పౌరసమాజం యొక్క పాత్ర మరియు భాగస్వామ్యం ఆశించిన స్థాయిలో లేకపోవడం వలన వాటి యొక్క ప్రబావం అంతంత మాత్రమే ఉంటుంది.
- **చెట్లు నాటిన తరువాత చర్యలు :** నాటిన తర్వాత వాటి యొక్క సంరక్షణకు తగిన చర్యలు తీసుకోకపోవటం ఈ కార్యక్రమాలు విజయవంతం అవటంలో విఘాతం కల్గిస్తున్నది.
- **మోనో కల్చర్ ప్రమాదాలు** : ఒకే తరహా చెట్లు నాటడం ద్వారా జీవ వైవిధ్యానికి అవకాశం లేకుండా పోతుంది. అదేవిధంగా కార్బన్ సిక్వెస్ట్రేషన్ లక్ష్యాలను ప్రతికూలంగా ప్రభావితం చేస్తుంది.
- **పర్యావరణ ప్రభావం :** గడ్డి భూములు వంటి అటవీ రహిత ప్రాంతాలలో నాటడం ద్వారా పర్యావరణ వ్యవస్థలకు హాని కలిగించటమే కాకుండా, అడవుల్లో అగ్ని ప్రమాదాలు పెంచి భూతాపాన్ని మరింత అధికం చేస్తుంది.
- **భారత పర్యావరణ వాగ్దానాలు, భారత్ సాధించిన విజయాలు :** పారిస్ ఒప్పంద వాగ్దానాలు భారత్ నెరవేర్చిందని ఒక నివేదిక పేర్కొన్నది

అటవీ సంరక్షణలో సవాళ్ళు :

- అడవుల ఆక్రమణలో సుమారు 10 మిలియన్ హెక్టార్ల అటవీ భూమిని కోల్పోయి ఇందులో 5.7 మిలియన్ హెక్టార్ల భూమి అటవీయేతర ప్రయోజనాల కోసం వినియోగించడం.
- 2.5 కోట్ల ప్రజలు వారి యొక్క జీవనోపాధికి అడవుల మీద ఆధారపడటం వలన సుస్థిర అటవీ నిర్వహణ అవసరం

లక్ష్యం

- చెట్ల పెంపకం ప్రణాళికలను సమర్థవంతంగా అమలు చేయడంలో ఎదురయ్యే వివిధ సవాళ్ళ మధ్య 2030 నాటికి 2.6 మిలియన్ హెక్టార్ల క్షీణించిన అడవులను పునరుద్ధరించాలని భారతదేశం లక్ష్యంగా నిర్దేశించుకున్నది.

పరిష్కార మార్గాలు :

- **స్థానిక భాగస్వామ్యాన్ని పెంచటం :** ప్రణాళికలు సమగ్రంగా అమలును నిరంతర పర్యవేక్షణ ద్వారా చెట్ల పెంపకం కార్యక్రమాలలో స్థానిక భాగస్వామ్యాన్ని ప్రోత్సహించాలి.
- **మెరుగైన వ్యూహం మరియు విధానాలు :** అటవీ రక్షణ, పునరుద్ధరణ వ్యూహాలలో భాగంగా తగిన ఆర్థిక మద్దతు అందించడం, స్థానిక భాగస్వామ్యం పెంచటం. సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని అందుబాటులో ఉంచడం ద్వారా మొక్కలు నాటే కార్యక్రమాలపై వస్తున్న విమర్శలను పరిష్కరించాలి.

5 అంతర్జాతీయ సంబంధాలు

బలమైన కూటమి NATO 75వ వార్షికోత్సవం

వార్తల్లోని అంశం :

- అట్లాంటిక్ భద్రత మరియు ఉమ్మడి రక్షణకు మూలస్తంభం అయిన NATO తన 75వ వార్షికోత్సవాన్ని జరుపుకుంటోంది.

మరింత సమాచారం

NATO

- NATO, లేదా నార్త్ అట్లాంటిక్ ట్రీటీ ఆర్గనైజేషన్ (ఉత్తర అట్లాంటిక్ ఒప్పంద సంస్థ), రెండో ప్రపంచ యుద్ధం అనంతరం ఐరోపాలో పెరుగుతున్న సోవియట్ ప్రాబల్య ముప్పునకు వ్యతిరేకంగా ఏప్రిల్ 4, 1949న "అట్లాంటిక్ అలయన్స్"గా స్థాపించబడింది.
- మొదట్లో అమెరికా, కెనడా మరియు అనేక పశ్చిమ యూరోపియన్ దేశాల వంటి 12 సభ్య దేశాలచే ఇది ఏర్పాటయ్యింది. సోవియట్ దురాక్రమణకు వ్యతిరేకంగా ఉమ్మడి రక్షణను అందించడం, యుద్ధంతో దెబ్బతిన్న ఐరోపాలో స్థిరత్వాన్ని కొనసాగించడం NATO యొక్క ప్రాథమిక ఉద్దేశ్యం

- కూటమి మొదటి సెక్రటరీ జనరల్, బారన్ హేస్టింగ్స్ 'పగ్' ఇస్మాయ్ వెలిబుచ్చిన "సోవియట్ యూనియన్‌ను దూరంగా ఉంచడం, అమెరికన్లకు ప్రవేశం కల్పించడం, జర్మన్‌లను ప్రభావాన్ని తగ్గించడం" వంటి ప్రకటనల ఆధారంగా ఈ కూటమి ఒక రూపం తీసుకుంది.
- సోవియట్ రష్యా ప్రభావం యూరప్‌లోకి వ్యాపించకుండా నిరోధించడం, యూరోపియన్ భద్రతా వ్యవహారాల్లో అమెరికా జోక్యాన్ని కొనసాగించడం, రెండో ప్రపంచ యుద్ధం తర్వాత స్థిరమైన ప్రజాస్వామ్య పశ్చిమ ఐరోపాలో జర్మనీ విలీనం అయ్యేలా చేయడం వంటి NATO యొక్క వ్యూహాత్మక లక్ష్యాలను ఈ ప్రకటనను నుంచి స్వీకరించారు.

చారిత్రక సందర్భం:

- రెండో ప్రపంచ యుద్ధం తరువాత, తూర్పు మరియు పశ్చిమ భాగాలుగా ఐరోపా విభజించబడింది. తూర్పు ఐరోపా దేశాలలో సోవియట్ యూనియన్ కమ్యూనిస్ట్ పాలనలను స్థాపించడంతో ఆ ప్రాంతం నాజీ ఆక్రమణ నుండి విముక్తి పొందింది. సోవియట్ యొక్క విస్తరణ విధానం, దీని ఉద్దేశాలు మరియు కమ్యూనిజం వ్యాప్తి గురించి పాశ్చాత్య ప్రజాస్వామ్యాలలో ఆందోళనలను పెంచింది.
- సోవియట్ ప్రభావాన్ని తగ్గించడానికి, పశ్చిమ ఐరోపాలోకి సోవియట్ ఆక్రమణలను నిరోధించడానికి NATO ఒక వ్యూహాత్మక కూటమిగా ఉద్భవించింది.

NATO ఏర్పాటు వెనుక వ్యూహాత్మక అనివార్యతలు :

- **సోవియట్ విస్తరణ నియంత్రణ:** సోవియట్ దురాక్రమణను నిరోధించడం మరియు పశ్చిమ ఐరోపా వైపు కమ్యూనిజం వ్యాప్తిని నిరోధించడం NATO లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- **పాశ్చాత్య మిత్రదేశాల ఐక్యత:** ఇది పశ్చిమ యూరప్ మరియు ఉత్తర అమెరికాలను ఒక ఉమ్మడి భద్రత లక్ష్యం కింద ఏకం చేసి, విదేశీ దురాక్రమణల నుండి పరస్పర రక్షణను లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- **జర్మనీకి భద్రత అందించడం:** జర్మనీని పాశ్చాత్య భద్రతా కుతమిలోకి చేర్చడం ద్వారా, 20వ శతాబ్దం మొదట్లో జర్మనీలో చెలరేగిన సైనికతత్వ పునరుజ్జీవనాన్ని నిరోధించడానికి %చీకూచా% ప్రయత్నించింది.

NATO సామర్థ్యానికి పరీక్షగా దాని నాటి కీలక భౌగోళిక రాజకీయ సంఘటనలు

- **బెర్లిన్ దిగ్బంధనం (1948–1949):** స్టాలిన్ పశ్చిమ బెర్లిన్ దిగ్బంధించడంతో అక్కడి ఇక్కడ ప్రజలకు అవసరమైన సామాగ్రిని NATO మిత్రదేశాలు నాడు విమానాల ద్వారా తరలించడం పశ్చిమ దేశాలపై NATO నిబద్ధతను తెలియజేసింది.
- **ప్రచ్ఛన్న యుద్ధ నిరోధం:** ప్రచ్ఛన్న యుద్ధం అంతటా, %చీకూచా% సమర్థవంతమైన సైనిక విధానం ద్వారా సోవియట్ దురాక్రమణను సంఘటిత, మరియు బలమైన ప్రతిస్పందనతో ఎదుర్కొంటామని నిర్ధారిస్తూ, నిరోధక విధానాన్ని కొనసాగించింది.

తొలి నుంచి ప్రపంచ భద్రతా సవాళ్లను ఎదుర్కోవడంలో NATO పరిణామం:

- **సభ్యత్వ విస్తరణ:** 12 సభ్య దేశాల స్థాయి నుంచి 31 దేశాలు కలిగిన సంస్థగా NATO విస్తరించింది. నాడు అమల్లో ఉన్న వార్సా ఒప్పంద దేశాలను, భద్రత ఆశిస్తున్న ఇతర యూరోపియన్ దేశాలను కూడా తనలో కలుపుకుంది.
- **ప్రచ్ఛన్న యుద్ధానంతర కార్యకలాపాలు:** NATO తన సంప్రదాయ రక్షణ బాధ్యతే కాకుండా బాల్కన్ మరియు ఆఫ్ఘనిస్తాన్ వంటి దేశాలలో మానవ సహాయ, శాంతి పరిరక్షక కార్యకలాపాలు మరియు సంక్షోభ నిర్వహణ కార్యకలాపాలలో నిమగ్నమై ఉంది.

ప్రచ్ఛన్న యుద్ధానంతర భద్రతా నియమాల ఆచరణలో NATO ఎదుర్కొన్న సవాళ్లు:

- **అంతర్గత సమన్వయం:** సైనిక సహాయం, ఆర్థిక అవసరాలకు సంబంధించి సభ్య దేశాల వ్యూహాత్మక ప్రయోజనలలో ఉన్న వైరుధ్యాలు అప్పుడప్పుడు NATO యొక్క ఐక్యతను దెబ్బతీస్తున్నాయి.
- **నూతన భద్రతా సవాళ్లు:** రష్యా వంటి శత్రుదేశాలు ప్రయోగించే ఉగ్రవాదం, సైబర్ యుద్ధం, హైబ్రిడ్ యుద్ధ వ్యూహాలు వంటి నూతన భద్రతా సవాళ్ళను ఎదుర్కోవడంలో NATO అందుకు అనుగుణంగా ప్రతిస్పందించింది.

ముగింపు

- NATO తన 75వ వార్షికోత్సవాన్ని జరుపుకుంటున్న ఈ తరుణంలో, అట్లాంటిక్ భద్రత మరియు ఉమ్మడి రక్షణకు ఇది మూలస్తంభంగా మిగిలిపోయింది.
- సైనిక ఏకీకరణ, ప్రజాస్వామ్య విలువలు మరియు సహకార భద్రతా చర్యలను పెంపొందించడం ద్వారా, యూరో-అట్లాంటిక్ ప్రాంతంలో, బయట ప్రాంతాల్లో స్థిరత్వం మరియు శాంతిని ప్రోత్సహించడంలో NATO కీలక పాత్ర పోషిస్తోంది.
- నిరంతరం పరిణామం చెందుతున్న ప్రపంచ సవాళ్ల మధ్య అంతర్జాతీయ స్థిరత్వాన్ని కొనసాగించడంలో ఉమ్మడి భద్రతా కూటముల ప్రాముఖ్యతను సుదీర్ఘమైన NATO చరిత్ర నొక్కి చెబుతుంది.

LAC ని తప్పనిసరిగా గౌరవించాలి.. చైనా విదేశాంగ మంత్రి వాంగ్ యితో జై శంకర్

వార్తల్లోని అంశం

- కజకిస్థాన్‌లోని అస్తానాలో జరిగిన షాంఘై సహకార సంస్థ (SCO) కౌన్సిల్ సమావేశం సందర్భంగా చైనా విదేశాంగ మంత్రి వాంగ్ యీ తో భారత విదేశాంగ మంత్రి జై శంకర్ సమావేశమయ్యారు.
- భారతదేశ పార్లమెంట్ ఎన్నికల తర్వాత ఇటువంటి సమావేశం జరగడం ఇది మొదటిసారి.

కీలక అంశాలు

- గత నాలుగు సంవత్సరాలుగా ఇరు దేశాల సంబంధాలను దెబ్బతీసిన సరిహద్దు సమస్యలను పరిష్కరించడంలో కీలకమైన "పరస్పర గౌరవం"పై ఈ చర్చలు దృష్టి సారించాయి. వాస్తవ నియంత్రణ రేఖ (ఎల్ఏసి)ని గౌరవించడం మరియు సరిహద్దు ప్రాంతాల్లో శాంతిని కొనసాగించాల్సిన ప్రాముఖ్యతను జైశంకర్ నొక్కిచెప్పారు.
- సరిహద్దులలో ప్రస్తుతం నెలకొన్న పరిస్థితి ఇరువైపులా ప్రయోజనకరంగా లేదని అంగీకరించిన ఇద్దరు మంత్రులు తూర్పు లడఖ్‌లా సైన్యాలను పూర్తిగా ఖాళీ చేయాల్సిన అవసరాన్ని ప్రధానంగా పేర్కొన్నారు. ఇరుదేశాల మధ్య ఏప్రిల్ 2020 నుండి నెలకొన్న సైనిక ప్రతిష్టంభనను పరిష్కరించే లక్ష్యంతో గత 12 నెలల్లో నిర్వహించిన సమావేశాల్లో ఇది మూడో సమావేశం.
- ఏది ఏమైనప్పటికీ, ప్రధానంగా డెమ్‌చోక్ మరియు దేప్సాంగ్ ప్రాంత సమస్యలు, భారత్-చైనా సరిహద్దు వ్యవహారాల (WMCC) వర్కింగ్ మెకానిజం ఫర్ కన్సల్టేషన్ అండ్ కోఆర్డినేషన్ నేతృత్వంలో సమావేశం అయిన సరిహద్దు కమాండర్లు మరియు రక్షణ అధికారుల మధ్య చర్చలు ఎటువంటి పురోగతి సాధించలేదు.
- సరిహద్దు వద్ద సాధారణ రాకపోకలను పునఃప్రారంభించేలా, అక్కడి పరిస్థితిని చక్కదిద్దడానికి "సరైన మార్గాన్ని" కనుగొనాలని చైనా విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ పేర్కొంది. దీనికి విరుద్ధంగా, సరిహద్దు సమస్యలను పరిష్కారంతోనే సాధారణ సంబంధాలు ఏర్పడతాయని భారత్ పేర్కొంది.
- "శాంతియుత సహజీవనం యొక్క ఐదు సూత్రాలు" లేదా పంచశీల 70వ వార్షికోత్సవాన్ని గుర్తుచేసుకున్న వాంగ్, అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాల ప్రయోజనాలను కాపాడేందుకు భారతదేశం మరియు చైనాలు దక్షిణ ప్రపంచ దేశాల కూటమిగా కలిసి పని చేయాలని పిలుపునిచ్చారు.
- ప్రపంచ పరిస్థితులపై ఇద్దరు మంత్రులు అభిప్రాయాలను పంచుకున్నారు. 2025లో SCO అధ్యక్ష పదవికి చైనాకు భారతదేశం తన మద్దతును అందించింది. దేశ సార్వభౌమాధికారం మరియు ప్రాదేశిక సమగ్రతకు %బాజూ% యొక్క నిబద్ధతను నరుద్ఘాటించిన మోడీ ప్రసంగం పు సంస్థ ప్రాథమిక లక్ష్యం ఉగ్రవాదాన్ని ఎదుర్కోవడం అని నొక్కి చెప్పింది.
- అక్టోబరు 15-16 తేదీల్లో ఇస్లామాబాద్‌లో జరగనున్న SCO పలనాధ్యక్షుడి సమావేశానికి సంబంధించి, పాకిస్తాన్ విదేశాంగ మంత్రిత్వ శాఖ అధికార ప్రతినిధి, %బాజూ% సభ్యులందరూ హాజరవుతారని ఆశాభావం వ్యక్తం చేస్తూ, ప్రభుత్వాధినేతలందరికీ ఆహ్వానాలు అందుతాయని ధృవీకరించారు. ఈ సమావేశానికి రష్యా, చైనా, ఇరాన్, ఉజ్బెకిస్తాన్, కిర్గిజ్స్తాన్, కజకిస్తాన్, తజికిస్థాన్ మరియు కొత్తగా చేరిన బెలారస్ వంటి సభ్య దేశాల అధ్యక్షులు హాజరవుతుండగా, ప్రధానమంత్రులు హాజరవుతున్న సభ్య దేశాలు భారత్ పాకిస్తాన్ మాత్రమే.

SCO సమ్మిట్ కు హాజరుకాని ప్రధాని మోడీ

- SCO సమ్మిట్ కు హాజరు అవ్వాలన్న మునుపటి నిర్ణయాన్ని వెనక్కి ప్రధాన మంత్రి నరేంద్ర మోడీ వెనక్కు తీసుకున్నారు. దీంతో చైనా అధ్యక్షుడు జి జిన్‌పింగ్‌తో మోడీ ప్రత్యక్ష సమావేశం కాకుండా తప్పించుకున్నారు.
- సార్వభౌమాధికారం, స్వాతంత్ర్యం మరియు ప్రాదేశిక సమగ్రత పట్ల గౌరవం మరియు సరిహద్దు తీవ్రవాదాన్ని ఎదుర్కోవాల్సిన అవసరాన్ని నొక్కిచెబుతూ ఉన్న మోడీ ప్రసంగాన్ని జైశంకర్ చదివి వినిపించారు.
- తీవ్రవాదులకు అందుతున్న ఆర్థిక సహాయం మరియు వారి రిక్రూట్‌మెంట్‌పై నిర్ణయాత్మక ప్రతిస్పందన అవసరం అని మోడీ ప్రసంగం పిలుపునిచ్చింది.

బ్రహ్మోస్ క్షిపణులను 'గేమ్ ఛేంజర్'గా అభివర్ణించిన ఫిలిప్పీన్స్ రాయబారి

వార్తల్లోని అంశం

- ఇటీవల ఫిలిప్పీన్స్ అమ్ముల పొదిలో చేరిన బ్రహ్మోస్ క్రూయిజ్ క్షిపణులను గణనీయమైన అభివృద్ధిగా అభివర్ణిస్తూ, అవి దేశ రక్షణ సామర్థ్యాలను అభివృద్ధి చేసే గేమ్-ఛేంజర్లని ఫిలిప్పీన్స్ రాయబారి ప్రశంసించారు.

- ఫిలిప్పీన్స్ సాయుధ దళాల ఆధునీకరణలో భారతదేశం కీలక పాత్ర పోషిస్తుందని పేర్కొంటూ, ఇరు దేశాల సంబంధాల పునరుద్ధరణను ప్రధానంగా ప్రస్తావించారు. రెండు దేశాల మధ్య ప్రాధాన్యతా వాణిజ్య ఒప్పందం (PTA) ఖరారుపై ఆయన తన ఆసక్తిని వ్యక్తం చేశారు.

ప్రాధాన్యతా వాణిజ్య ఒప్పందం (ప్రిఫరెన్షియల్ ట్రేడ్ అగ్రిమెంట్ - PTA)

- సుంకాల తగ్గింపు ద్వారా ప్రాధాన్యాన్ని బట్టి నిర్దిష్ట ఉత్పత్తులకు అనుమతులు మంజూరు చేయడానికి రెండు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ దేశాల చేసుకునే ఒప్పందం ఈ PTA.
- ఇది సుంకాల తగ్గింపునకు అర్హత ఉన్న ఉత్పత్తుల జాబితాను నిర్వహిస్తుంది.
- MERCOSUR మరియు SAARC సంస్థలతో భారతదేశం చేసుకున్న ఒప్పందాలు PTA కు ఉదాహరణలు.
- వియత్నాం, యుఎఇ, ఒమన్, చిలీ, ఇండోనేషియాలూ కూడా బ్రహ్మోస్ క్షిపణిని ఉపయోగిస్తున్నాయి.

మరింత సమాచారం :

- 2006లో కుదుర్చుకున్న రక్షణ సహకార అవగాహన ఒప్పందం ద్వారా ఇరు దేశాల మధ్య సహకారం కొనసాగుతుండగా, దీనికి కొనసాగింపుగా రక్షణ పరిశ్రమ మరియు లాజిస్టిక్స్ సహకారం కోసం 2017లో మరొక అవగాహన ఒప్పందాన్ని ఇరుదేశాలు కుదుర్చుకున్నాయి. ౖ ఇటీవలి సంవత్సరాలలో ఫిలిప్పీన్స్ సాయుధ దళాల ఆధునీకరణకు, ముఖ్యంగా హోరిజోన్ 3 దశలో మద్దతు ఇవ్వడంలో భారతదేశం కీలకపాత్ర పోషిస్తోందని మిస్టర్ ఇగ్నాసియో పేర్కొన్నారు. మారిటైమ్ డొమైన్ అవేర్‌నెస్ (MDA)ను బలోపేతం చేయడానికి అవసరమైన ఓడలు, విమానాలు, రాడార్ల వంటి ఇతర ఆస్తులను పొందడంలో, ప్రత్యేక ఆర్థిక మండలి భద్రతలో ఈ హోరిజోన్ 3 దశ చాలా కీలకమైనది.
- 2023తో భారత్, ఫిలిప్పీన్స్ ద్వైపాక్షిక సంబంధాలకు 75 ఏళ్ళు గడచాయని, ఈ సందర్భాన్ని పురస్కరించుకుని ఉన్నత స్థాయి సమావేశాల నిర్వహణకు ఆలోచిస్తున్నట్లు రాయబారి తెలిపారు.
- 2023లో ద్వైపాక్షిక వాణిజ్యం $3 బిలియన్లను అధిగమించిందని, వాణిజ్య మిగులు కూడా భారతదేశానికి అనుకూలంగా ఉందని ఆయన ప్రస్తావించారు. కొనసాగుతున్న PTA చర్చల ద్వారా, రెండు దేశాలు వాణిజ్యాన్ని మెరుగుపరచడం, వాణిజ్య సమతుల్యతను సాధించడం, వైవిధ్యమైన వాణిజ్య సంబంధాలను కొనసాగించడాన్ని ఇరు దేశాలు లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నాయి.

బ్రహ్మోస్ క్షిపణి

- **మూలం:** భారత్ మరియు రష్యా సంయుక్తంగా అభివృద్ధి చేసిన అణు సామర్థ్య, సుదూర సూపర్ సోనిక్ క్రూయిజ్ క్షిపణి ఈ బ్రహ్మోస్
- బ్రహ్మపుత్ర మరియు మోస్క్వా నదుల పేర్ల ఆధారంగా దీనికి బ్రహ్మోస్ అని పేరు పెట్టారు.
- **ప్రయోగ వేదిక:** రవాణా, నిల్వ మరియు ప్రయోగం కోసం ఆకాశం, సముద్రం మరియు భూతలం నుంచి ట్రాన్స్‌పోర్ట్ లాంచ్ క్యానిస్టర్ (TLC) ఉపయోగించి దీనిని ప్రయోగించవచ్చు.
- **సాంకేతిక వివరాలు:** ఇది రెండు-దశల ప్రొపల్షన్ విధానం ద్వారా పనిచేస్తుంది: ప్రారంభ త్వరణం కోసం ఘన ప్రొపెల్లెంట్ బూస్టర్ మరియు నిరంతర సూపర్‌సోనిక్ ఫ్లైట్ కోసం లిక్విడ్ రామ్‌జెట్ పనిచేస్తాయి.

ప్రత్యేక లక్షణాలు :

1. బ్రహ్మోస్ రహస్య సాంకేతికతలు మరియు అధునాతన మార్గదర్శక వ్యవస్థను కలిగి ఉంది.
2. “ఫైర్ అండ్ ఫర్గెట్” సూత్రంపై పనిచేస్తుంది
3. ప్రయాణ సమయం మొత్తం అధిక సూపర్సోనిక్ వేగాన్ని కలిగి ఉంటుంది.
4. ఇది వైవిధ్యమైన విమాన ప్రయాణ మార్గాలు, రాడార్లకు నుంచి తప్పించుకునే సామర్థ్యం, మరియు అత్యంత శక్తితో కూడిన ఖచ్చితమైన లక్ష్యంతో సుదూర లక్ష్యాలను చేధన చేధిస్తుంది.

- ఆపరేషనల్ ఇంటిగ్రేషన్: ఇప్పటికే భారతదేశ సాయుధ దళాలలోకి చేర్చబడిన బ్రహ్మోస్, 200 నుండి 300 కిలోల బరువైన వార్‌హెడ్‌లను వేగంగా మరియు ఖచ్చితమైన లక్ష్యాలకు బట్వాడా చేయగల వ్యూహాత్మక సామర్థ్యాలను మెరుగుపరుస్తుంది.
- భారతదేశ రక్షణ ఆయుధాగారంలో బహుముఖ ప్రజ్ఞ, వేగం మరియు ఖచ్చితమైన లక్ష్య సామర్థ్యంలో పేరెన్నికగన్న ఈ బ్రహ్మోస్ ప్రాముఖ్యతను పై అంశాలు వెల్లడిస్తున్నాయి.

జూలియన్ అస్సాంజే విడుదల

వార్తల్లోని అంశం

- వివాదాల్లో చిక్కుకున్న ప్రముఖ వ్యక్తి, వికీలీక్స్ వ్యవస్థాపకుడు, జూలియన్ అస్సాంజ్ పద్నాలుగు ఏళ్ల సుదీర్ఘ ప్రయాణం తర్వాత ఎట్టకేలకు స్వేచ్ఛను రుచి చూశాడు.
- చట్టపరమైన పోరాటాలు మరియు అంతర్జాతీయ కుట్రలతో కూడిన జూలియన్ వ్యధ, U.S. ఫెడరల్ జడ్జి ముందు నేరాన్ని అంగీకరించే ఒప్పందంతో ఒక కొలిక్కి వచ్చి ఈ ఒప్పందం అతనికి విముక్తి కల్పించి స్వస్థలమైన ఆస్ట్రేలియాకు తిరిగి రావడానికి మార్గం సుగమం చేస్తుంది.

మరింత సమాచారం

- వివిధ ఆరోపణలపై 2010లో బ్రిటన్‌లో అరెస్టుకు గురికావడంతో అస్సాంజే కష్టాలు మొదలయ్యాయి.
- లండన్‌లోని ఈక్వెడార్ రాయబార కార్యాలయంలో ఆశ్రయం పొందుతూ, 2019లో తనపై బహిష్కరణ ఎత్తివేసేంత వరకు దాదాపు ఏడు సంవత్సరాలు నిర్బంధానికి గురయ్యాడు. అనంతరం బెల్మార్ష్ జైలులో ఖైదుకు గురయ్యాడు. ఐదేళ్ల పాటు ఏకాంత జైలు శిక్ష అనుభవించిన తరువాత అతనికి విముక్తి కల్పించే ఒప్పందం కుదిరింది.
- అసాంజే విడుదలతో అతని మద్దతుదారులు ఆనంద పడుతున్నపటికి అతని స్వేచ్ఛకు సంబంధించిన ఇతర అంశాలపై ఆందోళనలు కొనసాగుతూనే ఉన్నాయి. చెల్సియా మన్నింగ్ చొరవతో వికీలీక్స్ ప్రచురించిన వివిధ పత్రాలు, అసాంజేకు స్వేచ్ఛను కల్పించిన న్యాయ

పోరాటాన్ని ప్రేరేపించాయి. స్వేచ్ఛ కోసం అస్సాంజే చేసిన పోరాటం నేరారోపణలు, అప్పగింత డిమాండ్లు మరియు రాజకీయ ప్రలోభాల వంటి సవాళ్లతో నిండిపోయింది.

ముగింపు:

- అసాంజే తన జీవితంలో నూతన దశలోకి ప్రవేశిస్తున్న తరుణంలో, దేశ రహస్యాల ప్రచురణపై అతని చిత్తశుద్ధి తెచ్చిన సమస్యలు పత్రికా స్వేచ్ఛకు ఒక హెచ్చరికగా మిగిలాయి.
- ఒక విజిల్‌బ్లోయర్‌ను ఇలా సుదీర్ఘంగా వేధించడం మీడియా, రాజకీయాలు మరియు న్యాయ రంగంలో అంతర్లీనంగా ఉన్న సంక్లిష్టతలు మరియు వైరుధ్యాలను గుర్తు చేస్తూ, పాశ్చాత్య ప్రజాస్వామ్యాల కీర్తి కిరీటంపై మరకగా మిగిలిపోతుంది.

వికీలీక్స్: రహస్య ప్రభుత్వాల శత్రువు

స్థాపన మరియు ప్రభావం

- అనామక ప్రచురణలు, రహస్య సమాచార బహిర్గతం కోసం 2006లో అసాంజే స్థాపించాడు.
- కొద్ది సంవత్సరాల్లోనే లీక్ అయిన సమాచార నిధిగా రూపొంది, దీని సహకార వ్యక్తుల గుర్తింపును కాపాడుతూ టోర్ వంటి సాధనాల ద్వారా సమాచారాన్ని సురక్షితంగా అప్‌లోడ్ చేయడానికి వీలు కల్పిస్తుంది.
- గతంలో అనేక అంతర్గత వైరుధ్యాలు దీని కార్యకలాపాలను ప్రభావితం చేసినప్పటికి వికీలీక్స్ తన ఆశయాన్ని కొనసాగించి, గ్వాంటనామో బే నిర్బంధంలో ఉన్న వారి చికిత్సకు సంబంధించిన వివాదాస్పద అంశాలను వెల్లడించింది.

చెల్సియా మానింగ్ లీక్స్

- ఇరాక్ మరియు ఆఫ్ఘన్ దండయాత్రలకు సంబంధించి అమెరికా రక్షణా విభాగం నుంచి నుండి లక్షల కొద్దీ పత్రాలను, స్టేట్ డిపార్ట్‌మెంట్ కు చెందిన వేలాది ప్రకటనలను చెల్సియా మానింగ్ లీక్ చేసింది.
- 2007లో ఇరాకీ తిరుగుబాటు సమయంలో U.S. AH-64 అపాచీ హెలికాప్టర్లు పౌరులు మరియు రాయిటర్స్ యుద్ధ ప్రతినిధులపై కాల్పులు జరుపుతున్నట్లు చూపుతున్న 39 నిమిషాల వీడియో విడుదలతో ఏప్రిల్ 2010లో లీక్‌లు మొదలయ్యాయి.
- ఇరాక్‌లో మానవ హక్కుల ఉల్లంఘనలు మరియు పెరిగిన మరణాలను ప్రధానంగా ప్రస్తావించిన ఈ రహస్యాలను బహిర్గతం చేయడానికి రాయిటర్స్ మూడు ఏళ్ళపాటు విఫలయత్నం చేసింది.

వికీలీక్స్ మోడల్ ప్రభావం

- దురాక్రమణ దళాల దుర్వినియోగాలను వివరించే యుద్ధ పత్రాలను, ఇరాక్ లో పెరిగిన మరణాల సంఖ్యను లీక్స్ విడుదల చేయడం మీడియాలో విస్తృతంగా ప్రచారం అయ్యాయి.
- అదనంగా, Ms.మన్నింగ్ విడుదల చేసిన వేలకొద్దీ దౌత్య పత్రాల లీకులు తంతులు ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న ప్రముఖుల జీవనశైలి మరియు ప్రవర్తనలను బహిర్గతం చేసి, ప్రజలను ఆలోచింప చేశాయి.

వికీలీక్స్ పరిణామం

- సున్నితమైన సమాచార శోధనకు వార్తాపత్రికలతో కలసి పనిచేసిన వికీలీక్స్, అమెరికాకు దౌత్య రహస్య సందేశాలైన "కేబుల్‌గేట్" పత్రాలు లీక్ కావడంతో తీవ్రమైన విమర్శ ఎదుర్కొంది.
- 2010 నుండి 2015 వరకు ఎటువంటి అజ్ఞాత వ్యవస్థ లేకుండానే, Stratfor ఇమెయిల్ లీక్ వంటి మార్గాల పొందిన సున్నితమైన సమాచారాన్ని ప్రచురించడం వికీలీక్స్ కొనసాగించింది.
- 2016 U.S. ఎన్నికలకు ముందు జాన్ పొడెస్టా ఇమెయిల్‌ల వివాదాస్పద విడుదల అమెరికా ఎన్నికల ప్రక్రియపై ప్రభావం చూపిందనే విమర్శలు ఎదుర్కొంది.

అసాంజ్ మరియు వికీలీక్స్‌పై చట్టపరమైన చర్యలు

- మ్యానింగ్ లీక్‌ల తర్వాత, గూఢచర్య చట్టం కింద మాన్నింగ్‌పై విచారణ జరిపిన ఒబామా నాయకత్వంలోని అమెరికా ప్రభుత్వం Mr. అస్సాంజ్ లేదా వికీలీక్స్‌పై ఎటువంటి ఆరోపణలు చేయలేదు.
- రహస్య సమాచారాన్ని ప్రచురించడానికి మన్నింగ్‌తో కలిసి కుట్ర పన్నాడని అస్సాంజ్‌పై అభియోగాలు మోపిన ట్రంప్ ప్రభుత్వం, తదనంతరం గూఢచర్య చట్టం కింద ఈ అభియోగాలను నమోదు చేసింది.

విజిల్‌బ్లోయర్స్ ప్రొటెక్షన్ యాక్ట్, 2014 (భారతదేశం)

- **నిర్వచనం:** ఒక సంస్థ చట్టవిరుద్ధమైన లేదా అనైతిక కార్యకలాపాలను ఆ సంస్థ భాగస్వాములు బహిర్గతం చేయడం విజిల్‌బ్లోయింగ్ అంటారు.
- **చట్ట నేపథ్యం:** అవినీతిని అరికట్టేందుకు భారత న్యాయ కమిషన్ 2001లో విజిల్‌బ్లోయర్ రక్షణ చట్టాన్ని సిఫార్సు చేసింది.
- 2004లో సుప్రీం కోర్టు వెల్లడించిన ఒక నిర్ణయం, సెంట్రల్ విజిలెన్స్ కమిషన్ (CVC)కు ఫిర్యాదులపై చర్య తీసుకునే అధికారం కల్పిస్తూ, పబ్లిక్ ఇంటరెస్ట్ డిస్‌క్లోజర్ అండ్ ప్రొటెక్షన్ ఆఫ్ ఇన్‌ఫార్మర్స్ రిజల్యూషన్ (PIDPIR) ఏర్పాటుకు దారితీసింది.
- విజిల్‌బ్లోయర్‌లకు చట్టపరమైన రక్షణ కల్పించడానికి 2014లో విజిల్‌బ్లోయర్స్ ప్రొటెక్షన్ యాక్ట్ రూపొందించారు. అవినీతికి వ్యతిరేకంగా UN కన్వెన్షన్ లోని సిఫార్సులు మరియు అంతర్జాతీయ బాధ్యతలను ఈ చట్టం అనుసరించింది.

విజిల్‌బ్లోయర్ ప్రొటెక్షన్ యాక్ట్, 2014 ముఖ్యాంశాలు

- **బహిర్గత యంత్రాంగం:** ప్రభుత్వ ఉద్యోగుల అవినీతి లేదా అధికార దుర్వినియోగాన్ని నివేదించడానికి విజిల్‌బ్లోయర్ ప్రొటెక్షన్ యాక్ట్, 2014 ప్రజలకు అవకాశం కల్పిస్తుంది. సంబంధిత అధికారులు ఈ నివేదికలను రూపొందిస్తారు.
- **భద్రత:** దుష్ప్రవర్తనను నివేదించినందుకు ప్రతీకార చర్యల నుంచి విజిల్‌బ్లోయర్‌లను ఈ చట్టం రక్షిస్తుంది.
- **ప్రభుత్వ ఉద్యోగుల అవినీతి బహిర్గతం:** పబ్లిక్ ఉద్యోగులతో సహా ఎవరైనా తప్పు చేసినట్లయితే సంబంధిత అథారిటీకి నివేదించవచ్చు. మంత్రుల విషయంలో ప్రధానమంత్రి అథారిటీకి నివేదించవచ్చు.

- **అస్తిత్వ భద్రత:** తన ఫిర్యాదుపై సంబంధిత అథారిటీ తగిన చర్యలు తీసుకోవాలంటే ఫిర్యాదు దారుడు తప్పనిసరిగా తన గుర్తింపును ఫిర్యాదులో నమోదు చేయాలి.
- **కాలపరిమితి:** అవినీతి సంఘటన జరిగిన ఏడేళ్లలోపు ఫిర్యాదులను దాఖలు చేయాలి.
- **మినహాయింపులు:** స్పెషల్ ప్రొటెక్షన్ గ్రూప్ (SPG) సిబ్బందికి ఈ చట్టం నుంచి మినహాయింపు ఉంటుంది.
- **అప్పీళ్లు:** ఫిర్యాదుపై అథారిటీ తీసుకున్న చర్యలు లేదా నిర్ణయంపై ఫిర్యాదు దారుడు అసంతృప్తి చెందితే, అరవై రోజుల్లోగా హైకోర్టుకు అప్పీలు చేసుకోవచ్చు.
- **జరిమానాలు:** విజిల్‌బ్లోయర్ గుర్తింపును బహిర్గతం చేస్తే గరిష్టంగా 3 సంవత్సరాల జైలు శిక్ష మరియు రూ. 50,000 జరిమానా. అదే విధంగా తప్పుడు ఫిర్యాదులు చేస్తే 2 సంవత్సరాల వరకు జైలు శిక్ష మరియు రూ. 30,000 జరిమానా.
- **వార్షిక నివేదిక:** సంబంధిత అథారిటీ వార్షిక నివేదికను కేంద్ర లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి సమర్పిస్తుంది. ఆ నివేదికను పార్లమెంటు లేదా రాష్ట్ర శాసనసభకు సమర్పిస్తారు.
- **అధికారిక రహస్యాల చట్టానికి భర్తీ:** జాతీయ సార్వభౌమాధికారానికి హాని కలిగించని సున్నితమైన సమాచారాన్ని బహిర్గతం చేయడానికి అనుమతించే అధికారిక రహస్యాల చట్టం, 1923ని ఈ చట్టం భర్తీ చేస్తుంది.
- **సవరణ వివాదం:** అధికారిక రహస్యాల చట్టం కింద నమోదైన సున్నితమైన పత్రాలను బహిర్గతం చేయకుండా విజిల్‌బ్లోయర్‌లను నియంత్రించాలంటూ కోరిన 2015 సవరణ బిల్లు 2014 చట్టం కల్పించే రక్షణలను బలహీనపరిచే అవకాశం ఉంది.

దృఢమైన విజిల్‌బ్లోయర్ రక్షణ విధానం ప్రాముఖ్యత:

- **పారదర్శకత మరియు జవాబుదారీతనం:** విజిల్‌బ్లోయర్ భద్రతను బలోపేతం చేయడం వల్ల సంస్థలు నైతిక ప్రమాణాలు పెంపొందడమే కాక అవినీతిని నివేదించడానికి ఉద్యోగులను ప్రోత్సహిస్తుంది.
- **పౌర హక్కులను రక్షణ:** పౌర హక్కులను ప్రభుత్వాలు ఉల్లంఘించకుండా దృఢమైన చట్టాలు నిరోధిస్తాయిబీ ఉదాహరణకు, నిఘా మరియు గోప్యతపై ఎడ్వర్డ్ స్నోడెన్ చర్యలు జాతీయ స్థాయి చర్చకు దారితీశాయి.

విజిల్‌బ్లోయర్‌ల కష్టాల నివారణ:

- **ఉద్యోగ భద్రత:** విజిల్‌బ్లోయర్‌లు తరచుగా సంస్థల్లో ఒంటరితన సమస్యను మరియు ఉద్యోగ కోల్పోయే ప్రమాదాన్ని ఎదుర్కొంటారు.
- **బెదిరింపులు:** అవినీతిని బట్టబయలు చేసిన వారు సంబంధిత అవినీతి పరుల నుంచి హత్యా హెచ్చరికలు పొందవచ్చు. ఉదాహరణకు బీహార్‌లో సత్యేంద్ర దూబే వంటి కొందరు హత్యకు గురయ్యారు.
- **భద్రతా సమస్యలు:** చాలామంది విజిల్‌బ్లోయర్లు తాము తట్టుకోలేని, భరించలేని దాడులు, వేధింపులను ఎదుర్కొంటారు.

చైనా విదేశాంగ విధాన "ఐదు సూత్రాలు": ఆరంభం మరియు ప్రస్తుత స్థితి

వార్తల్లోని అంశం :

- 1954 చైనా-భారత ఒప్పందంలో పేర్కొన్న శాంతియుత సహజీవనం యొక్క ఐదు సూత్రాల 70వ స్మారక వార్షికోత్సవాన్ని చైనా ఘనంగా నిర్వహించింది.

మరింత సమాచారం:

- భారతదేశంలో పంచశీల అని పిలిచే ఈ విధానం నాటి భారత ప్రధాన మంత్రి నెహ్రూ ప్రపంచ అవగాహనలోను, 1962 యుద్ధం ద్వారా విచ్ఛిన్నమయ్యే వరకు ఇరుగు పొరుగు దేశాల సంబంధాలలో ప్రాథమిక అంశం.
- ఈ మైలురాయికి గుర్తుగా, చైనా ప్రధాన మంత్రి లీ కియాంగ్ అధ్యక్షతన, అధ్యక్షుడు జి జిన్‌పింగ్ కీలక ప్రసంగంతో కూడిన స్మారక కార్యక్రమాలను నిర్వహించనుంది.
- "ఐదు సూత్రాల శాంతియుత సహజీవనం నుండి మానవ భాగస్వామ్య భవిష్యత్తు సమాజాన్ని నిర్మించడం వరకు" అనే అంశంపై ఈ ఉత్సవం దృష్టి సారిస్తుంది.

1954లో చైనా చొరవ:

- భారతదేశంలో పంచశీల పిలిచే చైనా ఐదు సూత్రాలు, ప్రధాన మంత్రి జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ అంతర్జాతీయ సంబంధాల అవగాహనలో కేంద్ర బిందువుగా ఉండేవి.
- 1947లో భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం మరియు 1949లో చైనా పీపుల్స్ రిపబ్లిక్ సిద్ధించిన తరువాత, ఇరుదేశాల ద్వైపాక్షిక సంబంధాలలో పరస్పర విశ్వాసం మరియు గౌరవాన్ని పెంపొందించాలనేది నెహ్రూ లక్ష్యం.
- 1954లో టిబెట్‌కు సంబంధించిన చర్చల సమయంలో చైనా అధ్యక్షుడు చౌ ఎన్‌లై ప్రతిపాదించిన "ఐదు సూత్రాల శాంతియుత సహజీవనం" విధానం నెహ్రూను ఆకర్షించింది.
- పంచశీల అనే పదాన్ని పాంచశీల అనే బౌద్ధ భావన నుండి గ్రహించారు. ఇది బౌద్ధమతంలోని హత్య, దొంగతనం, లైంగిక దుష్ప్రవర్తన, అబద్ధం మరియు మత్తు పదార్థాలకు దూరంగా ఉండటం వంటి ఐదు నైతిక ప్రమాణాలను సూచిస్తుంది.

పంచశీల: ఐదు సూత్రాలు

- పంచశీల ఒప్పందాన్ని, అధికారికంగా "టిబెట్ తో వాణిజ్యం మరియు సహవాస ఒప్పందం" అని కూడా పిలుస్తారు. దీనిపై ఏప్రిల్ 29, 1954న చైనాలోని భారత రాయబారి ఎన్ రాఘవన్ మరియు చైనా విదేశాంగ మంత్రి జాంగ్ హాన్-ఫు సంతకం చేశారు.

పంచశీల ఒప్పంద పీఠిక ఐదు మార్గదర్శక సూత్రాలను వివరించింది:

ఎ) **ప్రాదేశిక సమగ్రత, సార్వభౌమాధికారం పట్ల పరస్పర గౌరవం:** రెండు దేశాలు ఒకరి ప్రాదేశిక సరిహద్దులు మరియు సార్వభౌమత్వాన్ని మరొకరు గౌరవించుకోవడానికి మరియు సమర్థించుకోవడానికి అంగీకరించాయి.

బి) **దురాక్రమణకు పరస్పర వ్యతిరేకం:** ఒకరిపై ఒకరు సైనిక దాడి చేయకూడదనే నియమాన్ని భారత్ మరియు చైనా అంగీకరించాయి.

సి) **పరస్పరం జోక్యం నిషేధం:** జాతీయ స్వయం నిర్ణయ సూత్రాన్ని గౌరవిస్తూ ఒకరి అంతర్గత వ్యవహారాల్లో మరొకరు జోక్యం చేసుకోకూడదని నిర్ణయించారు.

డి) **సమానత్వం మరియు పరస్పర ప్రయోజనం:** ఒకరినొకరు దోపిడీ చేయకుండా ఇరుదేశాలు సమతుల్య మరియు పరస్పర ప్రయోజనకరమైన సంబంధాలను లక్ష్యంగా నిర్ధారించాయి.

ఇ) **శాంతియుత సహజీవనం:** స్నేహ పూర్వక సంబంధాలను కొనసాగింపు, శాంతియుత మార్గాల ద్వారా వివాదాల పరిష్కారం, బలప్రయోగ నివారణను ఇరుదేశాలు లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నాయి.

- భారత్ చైనాల మధ్య వాణిజ్యం మరియు సహకారాన్ని పెంపొందించడం,ఇరుదేశాల్లోని ప్రధాన నగరాల్లో వాణిజ్య కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేయడం, వాణిజ్య కార్యకలాపాలను సులభతరం చేయడం, తీర్థయాత్ర మార్గాలు మరియు నిబంధనలను వివరించడం ఈ ఒప్పంద లక్ష్యం.

పంచశీల నుండి అలీన ఉద్యమం

- సైనో-ఇండియన్ ఒప్పందం జరిగిన మరునటి ఏడాది ఇండోనేషియాలోని బాండుంగ్‌లో జరిగిన తొలి ఆఫ్రికన్-ఆసియన్ కాన్ఫరెన్స్‌లో ఈ ఐదు సూత్రాలు చాలా ప్రాముఖ్యతను సంతరించుకున్నాయి.
- ఏప్రిల్ 1955లో జరిగిన బాండుంగ్ కాన్ఫరెన్స్‌లో పాల్గొన్న ఆసియా మరియు ఆఫ్రికా కు చెందిన ఇరవై-తొమ్మిది దేశాలు ఐదు సూత్రాలు లేదా పంచశీలలతో కూడిన 10-పాయింట్ డిక్లరేషన్‌ను ఆమోదించాయి.
- అలీన ఉద్యమానికి ప్రారంభ విభాగంగా వ్యవహరిస్తూ, అమెరికా, రష్యా నేతృత్వంలోని రెండు ప్రబలమైన ప్రపంచ అధికార కూటములలో దేనితోనూ పొత్తు పెట్టుకోకుండా నిరోధించే ఉద్దేశంతో బాండుంగ్ కాన్ఫరెన్స్ ఒక కూటమిని ఏర్పాటు చేసింది.
- ఉత్తర అడ్రియాటిక్ సముద్రంలోని బ్రియోని దీవుల (క్రొయేషియాలో భాగం)లో 1956 జూలై 19న నెహ్రూ, ఈజిప్ట్ అధ్యక్షుడు గమల్ అబ్దెల్ నాసర్ మరియు యుగోస్లేవియా ప్రధాని జోసిప్ బ్రోజ్ టిటోలు బ్రియోని (బ్రిజుని) ప్రకటనను ఆమోదించడంతో అలీన ఉద్యమ స్థాపన జరిగింది.
- ప్రపంచ స్థాయిలో ఉమ్మడి భద్రతా విధానాల ద్వారా శాంతిని సాధించవచ్చని, బ్రియోని డిక్లరేషన్ నొక్కి చెప్పింది. స్వేచ్ఛను విస్తరించి, ఒక దేశంపై మరొక దేశ ఆధిపత్యాన్ని నిలిపివేయాలని కోరింది. బెల్‌గ్రేడ్‌లో జరిగిన NAM ప్రారంభ సమావేశంలో "పంచశీల" ఒక ప్రధాన భావజాల కూటమిగా గుర్తింపు పొందింది.
- భారత్, చైనాల మధ్య శాంతియుత సహజీవనాన్ని పెంపొందించే ఒప్పందంగా రూపొందిన "పంచశీల"కు 1962 నాటి భారతదేశం-చైనా యుద్ధంలో ఎదురుదెబ్బ తగిలింది.

అలీన ఉద్యమం:

- నాన్-అలైన్డ్ మూవ్‌మెంట్ (NAM) అనేది ప్రధాన అగ్రరాజ్యాలతో జత కట్టడానికి దూరంగా ఉన్న అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాల కూటమి.
- **మూలం మరియు స్థాపన:** ప్రచ్ఛన్న యుద్ధ కాలంలో 1961లో స్థాపించబడింది. దీని మూలాలు 1955 నాటి బాండుంగ్ కాన్ఫరెన్స్‌లో ఉన్నాయి. జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ, గమల్ అబ్దేల్ నాసర్(ఈజిప్ట్), సుకర్ణో(ఇండోనేషియా), క్వామే నక్రుమా(ఘానా), జోసిప్ బ్రోజ్ టిటో(యుగోస్లేవియా) వంటి నాయకులు దీనిని ప్రచారం చేసారు.
- **ప్రస్తుత సభ్యత్వం:** ఆఫ్రికా నుండి 53, ఆసియా నుండి 39, లాటిన్ అమెరికా మరియు కరేబియన్ నుండి 26 మరియు ఐరోపా నుండి రెండు సహా మొత్తం 120 దేశాలను కలిగి ఉంది. ఇందులో పాలస్తీనా, 17 పరిశీలక దేశాలు మరియు 10 పరిశీలకుల సంస్థలు కూడా ఉన్నాయి.
- **పాత్ర మరియు ప్రాముఖ్యత:** సార్వభౌమాధికారం, స్వాతంత్ర్యం మరియు అలీన ఆవశ్యకతను నొక్కి చెబుతూ ఆవిర్భవించిన NAM, ఐక్యరాజ్యసమితి తర్వాత రెండో అతిపెద్ద దేశాల కూటమి.
- **సంస్థాగత నిర్మాణం:** NAM శాశ్వత సచివాలయం లేదా అధికారిక వ్యవస్థాపక చార్టర్ లేకుండానే తన కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తుంది. ప్రపంచ సమస్యలు మరియు సభ్య దేశాల మధ్య సహకారాన్ని చర్చించడానికి ప్రతి మూడు సంవత్సరాలకు ఒకసారి శిఖరాగ్ర సమావేశాలను ఏర్పాటు చేస్తుంది.

నేటి చైనా విదేశాంగ విధానం:

- చైనా ఉద్దేశాలను నెహ్రూ తప్పుగా అర్థం చేసుకున్నాడని, బీజింగ్‌తో వివాదాల పరిష్కారంలో సరిగా వ్యవహరించలేదని, విమర్శకులు నెహ్రూ అమాయకత్వాన్ని విమర్శించారు.
- ఇటీవలి దశాబ్దాల్లో చైనా ఆర్థిక పురోగతికి కారణం, ప్రధానంగా అధ్యక్షుడు Xi పాలనలో, దృఢమైన విదేశాంగ విధానమే.
- దక్షిణ చైనా సముద్రంలో ప్రాదేశిక హక్కులను బలంగా కోరుతున్న చైనా, తూర్పు మరియు ఆగ్నేయంలో ఉన్న చిన్న చిన్న దేశాలతో నిరంతర ఘర్షణలలో ఉంటోంది. ప్రపంచంపై అమెరికా పెత్తనాన్ని సవాలు చేస్తూ, దానితో వాణిజ్య మరియు దౌత్యపరమైన పోటీ వలన ఆ దేశంతో చైనా సంబంధాలు దెబ్బతిన్నాయి.
- 2020 వేసవి నుండి, భారత్, చైనా బలగాలు లడఖ్‌లోని వాస్తవ నియంత్రణ రేఖ (LAC) వెంబడి ప్రతిష్టంభనకు గురయ్యాయి. ఈ సమస్య పరిష్కారానికి జరిగిన వరుస ఉన్నత స్థాయి సమావేశాలు కూడా తగిన పురోగతిని అందించడంలో విఫలమయ్యాయి.

కున్మింగ్ నుండి సింగపూర్ వరకు రైల్వే నెట్‌వర్క్ కోసం చైనా ప్రణాళికలు

- ఇటీవలి మలేషియా పర్యటన సందర్భంగా, ప్రాంతీయ అనుసంధానాన్ని అభివృద్ధి చేయడానికి మలేషియా, లావోస్ మరియు థాయ్‌లాండ్‌లోని రైల్వే ప్రాజెక్టులను అనుసంధానించే ప్రణాళికను రూపొందించడానికి తమ సుముఖతను చైనా ప్రధాని లీ కియాంగ్ వ్యక్తం చేశారు.

మరింత సమాచారం :

- మలేషియా తూర్పు తీరంలోని కోటా భారు నుండి పశ్చిమ తీరంలోని పోర్ట్ క్లాంగ్ వరకు 665 కిలోమీటర్ల వరకు విస్తరించి ఉన్న కీలకమైన మౌలిక సదుపాయాల కల్పన ప్రాజెక్టు అయిన మలేషియా ఈస్ట్ కోస్ట్ రైల్ లింక్ (ECRL) ఈ ప్రణాళికలో భాగంగా ఉంది. 2017లో ప్రారంభమైన ఈ ప్రాజెక్ట్ నిధుల సమస్యలు మరియు మలేషియాలో రాజకీయ మార్పుల కారణంగా అవాంతరాలను ఎదుర్కొంది. అయితే చర్చల అనంతరం జరిగిన ఒప్పందం ప్రకారం కుదించిన నిధులతో 2027 నాటికి పూర్తి చేయాలనే లక్ష్యంతో 2020లోదీన్ని పునప్రారంభించారు.
- చైనా విస్తృత బెల్ట్ మరియు రోడ్ ఇనిషియేటివ్ (BRI)లో ECRL భాగం. ఆసియా, ఆఫ్రికా మరియు దక్షిణ అమెరికాలో పెట్టుబడుల ద్వారా ప్రపంచ మౌలిక సదుపాయాలను పెంపొందించడం దీని లక్ష్యం.
- మయన్మార్, థాయిలాండ్, లావోస్, కంబోడియా మరియు వియత్నాం మీదుగా వివిధ మార్గాల ద్వారా దక్షిణ చైనాలోని కున్మింగ్‌ను సింగపూర్‌తో కలుపుతూ, ఆగ్నేయాసియాలో, పాన్-ఆసియన్ రైల్వే నెట్‌వర్క్‌ను BRI రూపొందిస్తోంది. రవాణా మరియు ఆర్థిక సవాళ్లు ఉన్నప్పటికీ, ఈ నెట్‌వర్క్‌లోని లావోస్-చైనా విభాగం 2021లో ప్రారంభమైంది. అయితే దీనిలోని ఇతర విభాగాలు ఆలస్యం, విభిన్న రైల్వే ట్రాక్ గేజ్ వంటి రవాణా సంక్లిష్టతలవంటి సమస్యలను ఎదుర్కొంటున్నాయి.
- ఈ ప్రాజెక్టుపై చైనా తన ఆసక్తిని విస్తరించడం వెనుక ఆర్థిక ప్రయోజనాలే కాకుండా భౌగోళిక రాజకీయ ప్రభావం మరియు వ్యూహాత్మక స్థానాల ఏర్పాటు వంటి లక్ష్యాలున్నాయి. వివిధ దేశాలతో అనుసంధానం, ఆర్థిక సంబంధాలను పెంపొందించడం ద్వారా, బీజింగ్ ప్రాంతీయ సహకారాన్ని మెరుగుపరచడం మరియు దక్షిణ చైనా సముద్రంలో దాని కదలికపై ఆందోళనలను తగ్గించడం చైనా లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

- BRI పేరుతో చైనా అవస్థాపన రుణాల ఆర్థిక సుస్థిరత, దాని వ్యూహాత్మక చిక్కుల గురించి విమర్శకులు ఆందోళన వ్యక్తం చేస్తున్నప్పటికీ చైనా తన "రుణ ఆధారిత దౌత్య" విధానాన్ని కొనసాగిస్తోంది.
- మొత్తంమీద, ఎన్నో సవాళ్లు, ప్రాంతీయ భయాందోళనలు ఉన్నప్పటికీ, ఆగ్నేయాసియాలో తన ఆర్థిక మరియు వ్యూహాత్మక అడుగుజాడలను విస్తరించాలని చైనా చేస్తున్న విశ్వ ప్రయత్నాలను ఈ రైల్వే ప్రాజెక్టులు ప్రతిబింబిస్తున్నాయి. .

అదనపు సమాచారం

చైనా బెల్ట్ అండ్ రోడ్ ఇనిషియేటివ్:

- వివిధ దేశాల మధ్య అనుసంధానాన్ని, సహకారాన్ని పెంపొందించే లక్ష్యంతో చేపట్టిన ప్రపంచ అభివృద్ధి వ్యూహం ఈ బెల్ట్ అండ్ రోడ్ ఇనిషియేటివ్ (BRI).
- 2013లో ప్రారంభమైన ఈ ప్రాజెక్టు, సముద్ర, భూమార్గాల ద్వారా ఆగ్నేయాసియా, మధ్య ఆసియా, గల్ఫ్, ఆఫ్రికా మరియు యూరప్‌ల అనుసంధానానికి ప్రయత్నిస్తుంది.
- మొదట్లో 'వన్ బెల్ట్, వన్ రోడ్' అని పిలిచిన ఈ ప్రాజెక్టును కేవలం చైనా-ఆధిపత్యం కలిగిన ప్రాజెక్టుగా కాక, దాని సమగ్రతను నొక్కి చెప్పడానికి BRIగా మార్చారు.

చైనా విదేశాంగ విధానంలో కీలకమైన ఈ ప్రాజెక్టును అమెరికన్ మార్షల్ ప్లాన్‌తో పోలుస్తున్నారు.

- **ప్రధాన భాగాలు:** ఈ ప్రాజెక్టులు ప్రధానంగా రెండు భాగాలున్నాయి: సిల్క్ రోడ్ ఎకనామిక్ బెల్ట్ మరియు మారిటైమ్ సిల్క్ రోడ్.
- **BRI యొక్క లక్ష్యం:** చైనాను ప్రపంచ శక్తిగా మార్చి, ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవస్థను పునర్నిర్మించడం ఈ బెల్ట్ అండ్ రోడ్ ఇనిషియేటివ్ (BRI) లక్ష్యం. మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధి మరియు ఆర్థిక సహకారం ద్వారా ప్రపంచ దేశాల మధ్య అనుసంధానాన్ని మెరుగుపరచడానికి ప్రయత్నిస్తుంది.
- BRI ప్రాజెక్టులో పోర్టులు, రైల్వేలు, రోడ్లు మరియు పవర్ స్టేషన్లు వంటి ప్రాజెక్టులు ఉన్నాయి.
- 2049లో పీపుల్స్ రిపబ్లిక్ ఆఫ్ చైనా శతాబ్ది ఉత్సవాల నాటికి ఈ ప్రాజెక్టు పూర్తవుతుంది.

ఆంక్షలు దాటి... రష్యా 'అధిక ఆదాయ' రేటింగ్!

వార్తల్లోని అంశం :

- రెండున్నర ఏళ్ళపాటు విస్తృతమైన పాశ్చాత్య ఆంక్షలు కొనసాగినప్పటికీ, రష్యా ఆర్థిక వ్యవస్థ ఊహించని వృద్ధిని సాధించింది.

- "అధిక-ఆదాయ" దేశంగా చివరిగా 2014లో రష్యాకు ఉన్న హోదాను ప్రపంచ బ్యాంక్ తిరిగి మళ్ళీ కల్పించింది. వాణిజ్యం (6.8%), ఆర్థిక రంగం (8.7%) మరియు నిర్మాణ రంగంలో (6.6) గణనీయమైన వృద్ధి కారణంగా ఈ హోదా లభించింది. ఈ అభివృద్ధి వాస్తవ GDPలో 3.6% పెరుగుదల, నామమాత్ర GDPలో 10.9% పెరుగుదలకు దారితీసింది.
- అయితే, ఈ అభివృద్ధి ఎక్కువగా సైనిక సంబంధిత కార్యకలాపాల ఫలితమని, దీర్ఘకాలంలో ఇది స్థిరంగా కొనసాగకపోవచ్చని నిపుణులు హెచ్చరిస్తున్నారు.

మరింత సమాచారం :

- తలసరి స్థూల జాతీయ ఆదాయం (GNI) ఆధారంగా ఆర్థిక వ్యవస్థలను తక్కువ, దిగువ-మధ్య, ఎగువ-మధ్య మరియు అధిక వంటి నాలుగు గ్రూపులుగా ప్రపంచ బ్యాంకు వర్గీకరిస్తుంది. 2024-25 కాలానికి, $14,005 లేదా అంతకంటే ఎక్కువ ఆదాయం కలిగిన దేశాలను అధిక-ఆదాయ దేశాలుగా గుర్తిస్తుంది.
- బల్గేరియా ($14,460), పలావ్ ($14,250)తో పాటు $14,250ల తలసరి స్థూల జాతీయ ఆదాయంతో రష్యా ఈ విభాగానికి అర్హత సాధించింది.
- 2022 ఫిబ్రవరి నుండి రష్యాతో యుద్ధం కొనసాగుతున్నప్పటికీ, ఉక్రెయిన్ కూడా ఆర్థిక అభివృద్ధిని సాధించింది. ఆర్థిక రంగంలో 2023లో తిరిగి ప్రారంభమైన వృద్ధి కారణంగా ఈ దేశం దిగువ-మధ్య-ఆదాయం దేశం నుంచి ఉన్నత-మధ్య-ఆదాయ దేశం స్థాయికి చేరింది. ఉక్రెయిన్ వాస్తవ GDP 2022లో 28.8%నికి క్షీణించిన తర్వాత నిర్మాణ కార్యకలాపాలు మరియు పెట్టుబడి వ్యయంలో గణనీయమైన వృద్ధి కారణంగా 2023లో 5.3%నికి పెరిగింది.
- అంతర్జాతీయంగా ఉన్న ఆంక్షలను తట్టుకున్న రష్యా సామర్థ్యం చాలా మందిని ఆశ్చర్యపరిచింది. వాస్తవానికి ఇరాన్, క్యూబా మరియు ఉత్తర కొరియాలు ఎదుర్కొంటున్న మొత్తం అంక్షల కంటే ఎక్కువ ఆంక్షలను రష్యా ఒక్కటే ఎదుర్కొంటోంది. అయినప్పటికీ, 2022లో ఏర్పడిన తొలి మాంద్యం పరిస్థితులను తట్టుకొని, ఆర్థిక ఉద్దీపన, సైనిక వ్యయం మరియు క్రెడిట్ విస్తరణ వంటి విధానాల ద్వారా 2023 నాటికి బాగా పుంజుకుంది.
- G7 దేశాలు మరియు EU నుండి చైనా, ఇండియా, తుర్కియే, మధ్య ఆసియా, దక్షిణ కాకసస్‌లకు రష్యా తన వాణిజ్యాన్ని మళ్లించడం ఈ వృద్ధిలో కీలక పాత్ర పోషించింది. ఫలితంగా, ఆంక్షలు విధించిన దేశాల కరెన్సీలలో రష్యా విదేశీ వాణిజ్యం వాటా 2021లో ఉన్న 80% నుండి 2023 నాటికి 30%కంటే తక్కువకు పడిపోయింది.
- రష్యాలో నిరుద్యోగం రికార్డు స్థాయిలో తక్కువగా నమోదు కావడం, వేతనాలలో పెరుగుదల, వినియోగదారుల వ్యయ సామర్థ్యం అంతకంతకూ పెరుగుతూ ఉపాధి మార్కెట్ చాలా దృఢంగా కొనసాగుతోంది. 2022లో 1.2% సాపేక్ష స్వల్ప ఆర్థిక తగ్గుదల తర్వాత, 2023లో అంచనాలకు మించి ఆర్థిక వృద్ధి 3.6%నకు మెరుగయ్యింది. ఇన్ని సానుకూలతల మధ్య, ఎగుమతిపై కొనసాగుతున్న ఆంక్షలు, సాంకేతిక పరికరాల కొరత మరియు అధిక వాణిజ్య వ్యయాల కారణంగా రష్యా మధ్యస్థ మరియు దీర్ఘకాలిక ఆర్థిక వ్యవస్థ అనిశ్చితంగానే ఉందని చెప్పవచ్చు.

ఆంక్షలు ఎందుకు విఫలమయ్యాయి

నూనె:

- ఇంధన రంగంలో వెనిజులా, ఇరాన్‌లతో పోలిస్తే, రష్యాపై ఆంక్షలు అంత కఠినంగా లేవు. పాశ్చాత్య ప్రయోజనాల కాపాడడానికి విధించిన ఈ ఆంక్షలు రష్యా శిలాజ ఇంధనాల ఎగుమతిని నిరోధించి, చమురు ధరలలో విపరీతమైన పెరుగుదలను నిరోధించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నాయి.
- ఫలితంగా, పశ్చిమ ఐరోపాకు రష్యన్ శిలాజ ఇంధన ఎగుమతులు తగ్గినప్పటికీ, వాటిని చైనా, భారత్ వంటి దేశాలకు మళ్లించడంతో మొత్తం ఎగుమతులు స్థిరంగా ఉన్నాయి.
- ప్రపంచ చమురు ధరల పెరుగుదల, రష్యా చమురుపై సబ్సిడీ తగ్గింపు, బ్యారెల్ ధరపై $60ల పరిమితి, మాస్కో చమురు ఎగుమతి ఆదాయాన్ని మెరుగుపరచి దాని ఆర్థిక వ్యవస్థను బలపరిచింది.

పెట్టుబడులు:

- 2022 నుంచి రష్యాలో పుంజుకున్న వ్యాపార పెట్టుబడి 2023లో GDPని 4.5%నికి పెంచింది. రక్షణ మరియు తయారీ రంగాలలోకి ఈ పెట్టుబడి ప్రవహించింది.
- IMF పేర్కొన్నట్లు కొన్ని దిగుమతుల స్థానాన్ని దేశీయంగా ఉత్పత్తి చేసిన వస్తువులు భర్తీ చేయగా, నూతన ఉత్పత్తి రంగాల్లో పెట్టుబడులకు అవకాశం కల్పిస్తూ ఆంక్షలు రష్యాను ఆర్థిక ప్రత్యామ్నాయం వైపు నడిపించాయి.
- అదనంగా, ఈ ఘర్షణకు ముగింపును, ఆంక్షల ఎత్తివేతలను అంచనా వేస్తూ కొన్ని బహుళజాతి సంస్థలు రష్యాలోనే ఉండిపోయాయి.

వినియోగం:

- గణనీయంగా పుంజుకున్న ప్రైవేట్ వినియోగం GDP వృద్ధిని 2.9%నికి చేర్చింది. విజయవంతమైన క్రెడిట్, కేవలం 3% నిరుద్యోగం మాత్రమే కలిగిన బలమైన లేబర్ మార్కెట్, పెరుగుతున్న వేతనాలు ఈ పునరుద్ధరణకు కారణం. నగదు ప్రోత్సాహకాల వల్ల సామాజిక ఆమోదం పొందిన స్వచ్ఛంద సైనిక నియామక విధానం కూడా వినియోగదారుల వ్యయ నిర్వహణలో తోడ్పడింది.
- అభివృద్ధి లక్ష్యంతో ప్రభుత్వం చేసిన వ్యయం కూడా దీనికి తోడవడంతో 2023లో GDPలో ఆర్థిక ప్రేరణ 1.2 శాతం పాయింట్లుగా అంచనా వేయబడింది. ప్రభుత్వ సమగ్ర వ్యయం వాస్తవానికి స్వల్పంగా పెరిగినప్పటికి, GDPలో రక్షణ వ్యయం 7%కి పెరిగింది.

ముగింపు:

- 2014లో క్రిమియాను రష్యా స్వాధీనం చేసుకున్న తర్వాత ఎదుర్కొన్న ఆంక్షలు, ఇటువంటి పరిస్థితుల ప్రభావాన్ని తగ్గించే వ్యూహాలు రూపొందించేలా అక్కడి ఆర్థిక విధాన రూపకర్తలకు సువర్ణ అవకాశాన్ని కల్పించాయి. కాలక్రమేణా, ఈ విధానాలకు అనుగుణంగా తనను తాను మార్చుకున్న మాస్కో అంక్షల ఆర్థిక ప్రభావాలను తగ్గించి ఆర్థిక వృద్ధిని ముందుకు నడిపించడానికి మార్గాలను కనిపెట్టింది.

భారతదేశ వ్యూహాత్మక స్వయంప్రతిపత్తి విధానం

వార్తల్లోని అంశం :

- ఉక్రెయిన్‌పై రష్యా దాడి తర్వాత ప్రధానమంత్రి నరేంద్ర మోదీ మాస్కోలో మొదటిసారిగా పర్యటించిన రెండు రోజుల తర్వాత భారత్ లోని అమెరికా రాయబారి ఎరిక్ గార్సెట్టీ 2024, జులై 11న ఇలా అన్నారు, "యుద్ధ వేళల్లో వ్యూహాత్మక స్వయంప్రతిపత్తి లాంటిదేదీ ఉండదు.బీ సంక్షోభ సమయాల్లో, మనం ఒకరినొకరు అర్థం చేసుకోవాలి".
- ఒకవైపు NATO సమావేశాలు, మరోవైపు రష్యాపై భారత వైఖరి గురించి U.S. ఆందోళనల మధ్య మాస్కో పర్యటనను కొనసాగించాలన్న భారతదేశ నిర్ణయంపై అమెరికా అధికారుల అసంతృప్తికి కొనసాగింపుగా గార్సెట్టీ ఈ వ్యాఖ్యలు చేసారు.
- అమెరికా జాతీయ భద్రతా సలహాదారు జేక్ సుల్లివన్ రష్యాతో భారతదేశ భాగస్వామ్యాన్ని మరింతగా విమర్శిస్తూ, భారత్ కంటే చైనాకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యం ఇచ్చే రష్యాపై ఆధారపడటం తెలివితక్కువతనమని సూచించాడు.

ఒక విశ్లేషణ:

- ఈ నేపథ్యంలో భారతదేశ విదేశాంగ విధానాలు, అంతర్జాతీయ వైఖరి సరైనవా కావా? అనే ప్రశ్నను లేవనెత్తుతూ వ్యూహాత్మక స్వయంప్రతిపత్తి అంశం తెరపైకి వచ్చింది.
- చారిత్రాత్మకంగా, అలీన ఉద్యమం కావచ్చు, బహుళ-అలైన్‌మెంట్ విధానం కావచ్చు, భారత విదేశాంగ విధానం వ్యూహాత్మక స్వయంప్రతిపత్తి సూత్రంపై ఆధారపడింది. ఈ భారతదేశం తన జాతీయ ప్రయోజనాలను కొనసాగిస్తూనే అంతర్జాతీయంగా వస్తున్న మార్పులకు అనుగుణంగా తనను తాను ముందుకు నడిపించడానికి తోడ్పడింది.
- రష్యాపై అమెరికా దాని మిత్రదేశాల ఆర్థిక ఆంక్షలు, ఉక్రెయిన్‌కు వాటి సైనిక సహాయం ఉన్నప్పటికీ, రష్యాతో భారత్ తన వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యాన్ని కొనసాగిస్తూ, రష్యాకు ఇంధన సహకారాన్ని విస్తరించి రష్యా దండయాత్రను భారత్ ఖండించాలన్న పశ్చిమ దేశాల డిమాండ్ ను నిరాకరించింది. ఎటువంటి బాహ్య ఒత్తిళ్లు లేకుండా దేశాలు తమ ప్రయోజనాల ఆధారంగా నిర్ణయాలు తీసుకునేలా వ్యూహాత్మక స్వయంప్రతిపత్తి విధానం అవకాశం కల్పిస్తుంది. సంక్షోభ కాలంలో వ్యూహాత్మక స్వయంప్రతిపత్తి అర్థవంతంగా ఉండదని రాయబారి గార్సెట్టి చేసిన వ్యాఖ్య దీనికి పూర్తి విరుద్ధమైనది.
- మారుతున్న ప్రపంచ పరిస్థితులకు అనుగుణంగా ఉంటూనే, ప్రపంచ ప్రధాన శక్తులతో తన సంబంధాలను సమతుల్యం చేసుకుంటూనే విదేశంగ విధానంలో భారత్ వ్యూహాత్మక స్వయంప్రతిపత్తికి ప్రాధాన్యాన్ని ఇస్తుంది.
- ఉదాహరణకు, సోవియట్ యూనియన్‌తో భారత్ సన్నిహిత సంబంధాలు కలిగి ఉన్నప్పటికీ ప్రచ్ఛన్న యుద్ధ కాలంలో తటస్థతను కొనసాగించింది, అంతేగాక, ప్రచ్ఛన్న యుద్ధానంతరం మాస్కోతో సంబంధాలను కొనసాగిస్తూనే పశ్చిమ దేశాలతో మరింత బలమైన సంబంధాలు నెరిపింది.
- ప్రస్తుత ప్రపంచంలో బహుళ శక్తుల వ్యవస్థ అమల్లో ఉంది. దీనిలో అమెరికా, చైనా మరియు రష్యా కీలక ఆటగాళ్లుగా ఉన్నాయి. తన వ్యూహాత్మక ప్రయోజనాలను ప్రతిబింబిస్తూ, ఈ శక్తుల మధ్య తన సంబంధాలను సమతుల్యం చేసుకోవడానికి భారత్ నిరంతరం ప్రయత్నిస్తుంది.
- చైనాతో రష్యా స్నేహం పెరుగుతున్నప్పటికీ, భారత రక్షణ మరియు ఇంధన రంగాలలో ఆ దేశం కీలక భాగస్వామిగా ఉంది. వ్యూహాత్మక స్వయంప్రతిపత్తి విధాన ప్రాముఖ్యాన్ని తెలియజేస్తున్న ఈ సంక్లిష్ట సంబంధం భారత్ ఏదో ఒక దేశంతో కూటములు కట్టడం ద్వారా తనను తాను నిర్బంధిన్చుకోకుండా తన విదేశంగా విధానాన్ని కొనసాగించడంలో తోడ్పాటు అందిస్తోంది.
- ప్రపంచ సుస్థిరతకు దోహదం చేస్తూ, రష్యా మరియు పశ్చిమ దేశాలతో తన సంబంధాలను కొనసాగించడానికి వ్యూహాత్మక స్వయంప్రతిపత్తి విధానం భారతదేశానికి అవకాశం కల్పిస్తోంది. రష్యాతో భారత ఇంధన వాణిజ్యం చమురు మార్కెట్లను స్థిరీకరించి చైనా ప్రభావాన్ని ఎదుర్కోవడంలో సహాయపడుతుంది.
- ఏది ఏమైనప్పటికీ, పాశ్చాత్య భాగస్వాములు భారత విదేశాంగ విధానాన్ని బహుళ శక్తుల వ్యవస్థ కోణంలోనే చూస్తూ విస్తృతమైన భారత వ్యూహాత్మక విధానాన్ని గుర్తించడంలో విఫలమవుతున్నారు.
- వ్యూహాత్మక స్వయంప్రతిపత్తి సూత్రం నుంచి ఆవిర్భవించిన భారత విదేశంగా విధానం, పాశ్చాత్య దేశాలలో ప్రబలంగా ఉన్న జీరో-సమ్ (ఘర్షణలో ఉన్న ఎవరో ఒక్కరికే పూర్తి ప్రయోజనం చేకూర్చే) విధానానికి భిన్నంగా, బహుళ శక్తి కేంద్రాల భాగస్వామ్యం ద్వారా అందరికీ ప్రయోజనం చేకూర్చే విధానాన్ని కోరుకుంటుంది.
- వ్యూహాత్మక స్వయంప్రతిపత్తి అనగా భారత సార్వభౌమాధికారం, ప్రాదేశిక సమగ్రతను, జాతీయ ప్రయోజనాలను కాపాడగలిగే భద్రతా విధానానికి అనుగుణంగా, స్వతంత్ర విదేశాంగ విధానాన్ని అనుసరించగలిగే సామర్థ్యం.

6

అంతర్గత భద్రత

భారత భవిష్యత్తు భద్రత: ఐదేళ్ళ అంతర్గత భద్రతా ప్రణాళిక ఆవశ్యకత

- స్వాతంత్ర్య అనంతరం భారతదేశం ప్రతిష్ట అంతర్జాతీయంగా అపూర్వమైన స్థాయిలో ఉండడమేగాక, దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థ పటిష్టమైన మార్గంలో పయనిస్తోంది.
- అంతర్గత భద్రతలోని కీలకమైన తొమ్మిది అంశాల కేంద్రంగా రాబోయే ఐదేళ్ల కాలానికి ఒక సమర్థవంతమైన సమగ్ర ప్రణాళికను రూపొందించడం ప్రస్తుత ప్రభుత్వానికి కీలకం.

తొమ్మిది అంశాలు

1) అంతర్గత భద్రతా సిద్ధాంతం:

- అంతర్గత మరియు బాహ్య సవాళ్ల పరిష్కారానికి సమగ్ర విధానాలను సూచించే జాతీయ భద్రతా సిద్ధాంతం (NSD) ఎంతైనా అవసరం.
- జాతీయ భద్రతా సలహా విభాగం రూపొందించిన విధానాలు ఆమోదం కోసం ఎదురు చూస్తుండగా, అంతర్గత భద్రతకు ఒక సమగ్ర విధానాన్ని రూపొందించి అభివృద్ధి చేయడం ఈ రంగంలో ఒక స్పష్టతను మరియు సుస్థిరతను అందిస్తుంది.

2) అంతర్గత భద్రతా మంత్రిత్వ శాఖ:

- అంతర్గత భద్రతా సమస్యలకు సమర్థవంతమైన సత్వర పరిష్కారాన్ని అందిస్తూ, హోం వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ (MHA) గణనీయంగా విస్తరించింది.
- ఈ శాఖలో యువ, అంకితభావం కలిగిన మంత్రికి స్వతంత్ర బాధ్యతలు అప్పగించడం అంతర్గత భద్రత సామర్థ్యం మరియు ప్రతిస్పందనను మెరుగుపరుస్తుంది.

3) జమ్మూ కాశ్మీర్:

- ఆర్టికల్ 370 రద్దు తర్వాత తీవ్రవాద సంఘటనలు తగ్గాయని పేర్కొన్నప్పటికీ, జమ్మూలో కొనసాగుతున్న ఇటీవలి దాడులు భద్రతా సమస్యలను తెలియజేస్తున్నాయి.
- పాకిస్తాన్ నుండి నిరంతర బెదిరింపుల నేపథ్యంలో సాధారణ స్థితిని పునరుద్ధరించడంలో వ్యవస్థను పునర్వ్యవస్థీకరించడం, J&K రాష్ట్ర హోదాను పునరుద్ధరించడం మరియు అసెంబ్లీ ఎన్నికలను నిర్వహించడం చాల కీలకమైన అంశాలు.

4) ఈశాన్య సమస్యలు:

- 2015 నాటి NSCN (M) విధాన ఒప్పందంపై ఎన్నో ఆశలు ఉన్నప్పటికీ, ఈశాన్య రాష్ట్రాల ప్రత్యేక జెండా మరియు రాజ్యాంగ డిమాండ్‌లు అభివృద్ధికి ఆటంకం కలిగిస్తున్నాయి.
- కాల్పుల విరమణ ఒప్పందాలకు ఖచ్చితంగా కట్టుబడి ఉండడం, జాతి వివాదాలు మరియు తిరుగుబాట్లను పరిష్కరించడం, ప్రత్యేకించి మణిపూర్ లో, అత్యంత అవసరం.

5) నక్సలిజం:

- నక్సలైట్ల హింస గణనీయంగా తగ్గినట్లు ఇటీవలి నివేదికలు వెల్లడిస్తున్నప్పటికి, ఈ విషయంలో ఒక సయోధ్య విధానాన్ని రుపొందిచాల్సిన సమయం ఆసన్నమైంది.
- ఏకపక్ష కాల్పుల విరమణ, చర్చలు, వారి డిమాండ్ల పరిష్కారం ఈ విషయంలో శాంతి స్థాపనకు, వాళ్ళను ప్రధాన స్రవంతిలోకి తీసుకురావడానికి చేసే ప్రయత్నాలను సులభతరం చేస్తుంది.

6) నిఘా, దర్యాప్తు సంస్థలు:

- ఇంటెలిజెన్స్ బ్యూరో (IB) మరియు సెంట్రల్ బ్యూరో ఆఫ్ ఇన్వెస్టిగేషన్ (CBI) సంస్థల దుర్వినియోగాన్ని నిరోధించడానికి, వాటి కార్యకలాపాల సమగ్రతను పెంపొందించడానికి ఆ సంస్థలను పునర్నిర్మించడం, వాటికి చట్టబద్ధ మద్దతు ఇవ్వాల్సిన అవసరం ఉంది.
- ఈ సంస్థలకు సంబంధించిన చట్టపరమైన నియమాలు, మౌలిక సదుపాయాలు మరియు వనరులను మరింత బలోపేతం చేయడం అత్యవసరం.

7) రాష్ట్ర పోలీసు సంస్కరణలు:

- వలసపాలన నాటి "పాలకుల పోలీస్" విధానాన్ని రాబర్ట్ పీల్ సంస్కరణలను పోలిన సమాజ ఆధారిత "ప్రజా పోలీస్"గా మార్చడానికి ప్రాధాన్యం ఇవ్వాలి.
- ఆధునికీకరణ మరియు సమాజ భాగస్వామ్యం ద్వారా పోలీసుల పట్ల ప్రజల విశ్వాసాన్ని పెంపొందించడం చాలా కీలకం.

8) కేంద్ర సాయుధంలో పోలీసు బలగాలు (CAPFలు):

- ప్రణాళిక లేని విస్తరణ, తగిన శిక్షణ లేకపోవడం, అధికారుల మధ్య వైరుధ్యాలు వంటి CAPFలలోని వివిధ సమస్యల పరిష్కారానికి ఒక సమగ్ర సమీక్ష అవసరం.

- ఒక ఉన్నతాధికారుల కమిషన్ ఏర్పాటు ద్వారా ఈ సంస్థ ఎదుర్కొనే వ్యవస్థాగత సవాళ్లకు సుస్థిర పరిష్కారాలు అందించవచ్చు.

9) సాంకేతిక సమన్వయం:

- పోలిసింగ్ వ్యవస్థ పరిమాణం పెరుగుతున్న ఈ దశలో అధునాతన సాంకేతికతలపై ఆధారపడాల్సిన అవసరం ఉంది.
- 2021లో లక్నోలో జరిగిన DGPల సమావేశంలో ప్రతిపాదించినట్లు అత్యంత శక్తివంతమైన సాంకేతిక కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించడం ద్వారా అత్యాధునిక సాంకేతికతలను మార్గనిర్దేశంలో వేగంగా పెరుగుతున్న భద్రతా ముప్పును సమర్థవంతంగా ఎదుర్కోవడానికి అవకాశం ఉంటుంది.

ముగింపు:

- సమగ్రమైన అంతర్గత భద్రతా విధానం భారతదేశాన్ని దేశీయంగానే కాక ప్రపంచ స్థాయిలో కూడా బలోపేతం చేస్తుంది.
- ఈ అంశాలలో దూరదృష్టి, పరిశోధన, నూతన ఆవిష్కరణలు సురక్షితమైన, సుస్థిరమైన దేశ అభివృద్ధికి మార్గాన్ని సుగమం చేస్తాయి.

భారతదేశ శాశ్వత జాతీయ భద్రతా వ్యూహం

- ప్రపంచ స్థాయిలో భారత్ ఒక కీలక శక్తి అయినప్పటికీ, ఈ దేశానికి ఒక శాశ్వత జాతీయ భద్రతా వ్యూహం లేకపోవడం తాత్కాలిక నిర్ణయాలకు, అసమర్థ వనరుల కేటాయింపునకు దారి తీస్తుంది.
- ప్రస్తుతం సైనిక పెట్టుబడులు, వ్యూహాత్మక సంబంధాలు వంటి ప్రధాన నిర్ణయాలను ఎటువంటి సమగ్ర వ్యూహాత్మక దృష్టి లేకుండానే తీసుకుంటుండడంతో నిధుల కేటాయింపుల్లో తప్పులను, అసమర్థతను పెంచుతున్నాయి.
- వాతావరణ మార్పు, కోవిడ్ మహమ్మారి మరియు భౌగోళిక రాజకీయ మార్పులు వంటి విభిన్న ప్రపంచ సవాళ్లకు సందర్భానుసారంగా స్పందించే బదులు వీటిని ఎదుర్కోవడానికి ఒక దీర్ఘకాలిక వ్యూహాన్ని భారత్ సిద్ధం చేసుకోవాలి.
- చైనా ప్రభావం పెరుగుతున్న నేపథ్యంలో ఎదురవుతున్న సవాళ్ళను ఎదుర్కొంటూ దేశీయంగా మరియు అంతర్జాతీయంగా భారతప్రయోజనాలను పరిరక్షించడానికి ఒక సమగ్ర భద్రతా విధానం అవసరం.

జాతీయ భద్రతా వ్యూహ ప్రయోజనాలు

- **సమగ్ర వ్యూహాత్మక మూల్యాంకనం:** భద్రతా రంగంలో ఏర్పడే సవాళ్లు, అవకాశాలు, ప్రపంచ భద్రతా ధోరణులకు సంబంధించి కాలానుగుణ నివేదికలు రూపొందిస్తూ ఆయా సవాళ్లను ఎదుర్కోవడానికి ముందుగానే ఒక వ్యూహాన్ని రచించడానికి ఉపయోగపడుతుంది.
- **దీర్ఘకాలిక ప్రణాళిక ముసాయిదా:** భవిష్యత్ ప్రణాళిక కోసం స్పష్టమైన నమూనాను అందించడం, జాతీయ భద్రతా కార్యక్రమాలు మరియు వనరుల సమర్థవంత కేటాయింపుల్లో %మీరా% సహాయం చేస్తుంది.
- **వ్యూహాత్మక ప్రాధాన్యతల నిర్దేశం:** భారతదేశం వ్యూహాత్మక ప్రాధాన్యతలను స్పష్టం చేయడం ద్వారా పారదర్శకతను పెంపొందించడమే కాక భద్రతా వ్యవస్థగా భారత నిబద్ధతను ఎప్పటికప్పుడు గుర్తుచేస్తుంది.
- **సమర్థవంతమైన సమన్వయం:** ప్రభుత్వ సంస్థల మధ్య సహకారాన్ని పెంపొందిస్తూ, సైనిక మరియు ఇతర భద్రతా సంస్థల మధ్య కార్యకలాపాలను సమన్వయపరుస్తూ ఒక సమగ్ర జాతీయ భద్రతా విధానాన్ని ప్రోత్సహిస్తుంది.
- **మెరుగైన జవాబుదారీతనం:** రాజకీయ ఆదేశాలకు కట్టుబడి ఉంటూ, జాతీయ భద్రతా నిర్ణయాలలో పారదర్శకతను ప్రోత్సహించడానికి, ప్రజల విశ్వాసం మరియు అవగాహనను పెంపొందించడానికి NSS ఒక సాధనంగా ఉపయోగపడుతుంది.

జాతీయ భద్రతా వ్యూహం అంటే ఏమిటి?

- **నిర్వచనం:** దేశ భద్రతా లక్ష్యాలు మరియు వాటిని సాధించే విధానాలను జాతీయ భద్రతా వ్యూహం వివరిస్తుంది.
- **పరిధి:** భారతదేశ ప్రజాస్వామ్య సూత్రాలకు కట్టుబడి ఉంటూ, సంప్రదాయ సవాళ్ళు (దేశాన్ని మాత్రమే ప్రభావితం చేసే) మరియు సాంప్రదాయేతర సవాళ్ళ (వ్యక్తిగత స్థాయిలో ప్రభావితం చేసే)ను రెండింటినీ పరిష్కరిస్తుంది.
- సవాళ్ళ అంచనా, వనరులను కేటాయింపు, ఇంటెలిజెన్స్, రక్షణ, దౌత్యం మరియు ఇతర భద్రతా సంబంధిత అంశాలను నిర్దేశిస్తుంది.
- **జాతీయ భద్రతా వ్యూహం కలిగిన దేశాలు:** చైనా మరియు పాకిస్తాన్‌లతో పాటు అమెరికా, యునైటెడ్ కింగ్–డమ్ మరియు రష్యా వంటి అభివృద్ధి చెందిన దేశాలు జాతీయ భద్రతా వ్యూహాలు లేదా విధానాలను కలిగి ఉన్నాయి.

జాతీయ భద్రతా వ్యూహా (NSS) రూపకల్పనలో భారతదేశ ప్రయత్నాలు

- **కార్గిల్ రివ్యూ కమిటీ నివేదిక (2000):** 1999లో కార్గిల్ యుద్ధం తర్వాత ఏర్పాటు చేసిన కమిటీ జాతీయ భద్రతపై అనేక సిఫార్సులను సమర్పించింది. ఈ నివేదికలోని అంశాలు బయటకు వచ్చినప్పటికీ, అధికారిక NSS రూపకల్పన జరగలేదు.
- **భద్రతపై నరేష్ చంద్ర టాస్క్ ఫోర్స్ (2012):** 2012 నాటి ఈ టాస్క్ ఫోర్స్ నివేదిక రక్షణ మరియు గూఢచార సంస్కరణలను చర్చించింది కాని NSS ఏర్పాటును సూచించలేదు.
- **జాతీయ భద్రతా సలహా మండలి (NSAB):** భద్రతా నిపుణులతో కూడిన NSAB అనేక జాతీయ భద్రతా వ్యూహ నివేదికలను రూపొందించింది కాని NSS ఏర్పాటును మాత్రం ఖరారు చేయలేదు.
- **జనరల్ D.S. హుడా డాక్యుమెంట్ (2019):** రిటైర్డ్ లెఫ్టినెంట్ జనరల్ D.S. హుడా రూపొందించిన 2019 జాతీయ భద్రతా వ్యూహం భారత NSS అభివృద్ధికి ఒక ముఖ్యమైన ప్రయత్నం.

జాతీయ భద్రతా వ్యూహాన్ని రూపకల్పనలో ఇబ్బందులు

- **రాజకీయ జాప్యం:** నిబద్ధత ఉచ్చు (కమిట్మెంట్ ట్రాప్ – స్నేహపూర్వక దేశాల చర్యలను ప్రకటనల ద్వారా నిరోధించేదుకు ఉపయోగించే విధానం) అంశాలు, విమర్శలు, కఠినమైన నిర్ణయాధికార విధానం వంటి అంశాల కారణంగా భద్రతా వ్యూహాలను వ్రాతపూర్వకంగా క్రోడీకరించడానికి ప్రభుత్వాలు వెనుకాడతాయి.
- **రాజకీయ ఏకాభిప్రాయం:** NSS విధానాలు, ప్రాధాన్యతలపై రాజకీయ పార్టీల మధ్య ఏకాభిప్రాయాన్ని సాధించడం కష్టం.
- **లీగల్ ఫ్రేమ్‌వర్క్:** NSSను అంతర్జాతీయ ఒప్పందాలు మరియు దేశీయ చట్టాలకు అనుగుణంగా రూపొందించడం చాలా కీలకమే కాక సంక్లిష్టమైనది.

- **వనరుల కేటాయింపు:** బడ్జెట్ ప్రాధాన్య అంశాల మధ్య ఉండే పోటీ NSSను సమర్థవంతంగా అమలుకు తగిన ఆర్థిక మరియు మానవ వనరులను కేటాయించడం సవాలుతో కూడుకున్నది.
- **సైనిక మరియు రాజకీయ విభేదాలు:** రక్షణ మంత్రిత్వ శాఖతో సహా ప్రభుత్వ సంస్థలలోని పరిపాలనా విభేదాలు NSS రూపకల్పనకు అవసరమైన ఏకాభిప్రాయ సాధనను అడ్డుకుంటున్నాయి.
- **ప్రమాద అంశాల్లో మార్పు:** సైబర్ సమస్యలు, ఉగ్రవాదం వంటి పరిణామం చెందుతున్న భద్రతా సవాళ్ళ పరిష్కారం NSSకు నిరంతర సవాలు.
- **రియాక్టివ్ విధానం:** భద్రతా సవాళ్లను ఎదుర్కోవడంలో సమగ్ర విధానంతో క్రియాశీలకంగా ఉండటానికి బదులుగా అప్పటికపుడు ఎదుర్కొనే విధానాన్ని భారతదేశం కొనసాగిస్తోంది.
- **జాతీయ భద్రతా సంస్కృతి:** NSS మరియు సమగ్ర భద్రతా విధానానికి తగిన విలువ, గౌరవం అందించే సంస్కృతిని అభివృద్ధి చేయడం క్రమంగా జరిగే ప్రక్రియ.

ముగింపు:

- సహకార పాలనను, వ్యూహాత్మక వృద్ధిని అందించే విధానాన్ని రూపొందిస్తూ, ఒక ప్రపంచ శక్తిగా భారతదేశ ప్రయాణాన్ని నిర్దేశించే ఒక దృఢమైన, ఆమోదయోగ్యమైన జాతీయ భద్రతా వ్యూహం కీలకం.
- నిరంతరం పరిణామం చెందుతున్న ఈ ప్రపంచంలో, 21వ శతాబ్దంలో దేశ లక్ష్యాలను, విలువలను పరిరక్షిస్తూ ప్రపంచ భద్రతా సవాళ్లను సమర్థవంతంగా ఎదుర్కోవడానికి భారతదేశానికి ఒక ముందస్తు పటిష్టమైన జాతీయ భద్రతా వ్యూహం అవసరం.

డ్రగ్ సిండికేట్‌లపై చర్యలకు అమిత్ షా పిలుపు

వార్తల్లోని అంశం :

- మాదక ద్రవ్యాల వినియోగదారులను అరెస్టు చేయడమే కాకుండా, మాదకద్రవ్యాల స్మగ్లింగ్ సిండికేట్‌లపై నిర్ణయాత్మక చర్య తీసుకోవాలని కేంద్ర హెూం మంత్రి అమిత్ షా పిలుపునిచ్చారు.

మరింత సమాచారం:

- నార్కో-కోఆర్డినేషన్ సెంటర్ ఏడో అపెక్స్-స్థాయి సమావేశంలో పాల్గొన్న కేంద్ర హెూం మంత్రి అమిత్ షా టోల్-ఫ్రీ హెల్ప్‌లైన్ (1933) MANAS (మదక్ పదార్థ్ నిషేద్ అసుచ్నా కేంద్రం), ఒక వెబ్ పోర్టల్ మరియు మొబైల్ యాప్ వంటి అనేక కొత్త కార్యక్రమాలను ప్రారంభించారు.
- మాదకద్రవ్యాల సరఫరా, మానవ అక్రమ రవాణా సమాచారాన్ని అందించడానికి, మాదకద్రవ్యాల దుర్వినియోగం, వ్యసనం మరియు పునరావాసానికి సంబంధించిన సంప్రదింపులు కోసం పౌరులు నార్కోటిక్స్ కంట్రోల్ బ్యూరోతో అనుసంధానం కావడానికి ఈ వేదికలు అవకాశం కల్పిస్తాయి.
- మాదకద్రవ్యాల వ్యాపారం తీవ్రవాదంతో ముడిపడి ఉందని పేర్కొన్న అమిత్ షా, సింథటిక్ డ్రగ్స్ (కృత్రిమ మాదక ద్రవ్యాలు) వల్ల పెరుగుతున్న ప్రమాదాన్ని ఎత్తి చూపారు.
- మాదకద్రవ్యాల రవాణా ద్వారా వచ్చే ఆదాయం జాతీయ భద్రతకు తీవ్రమైన ప్రమాదాన్ని కలిగిస్తుందని, హవాలా లావాదేవీలు, పన్ను ఎగవేత వంటి చట్టవిరుద్ధ ఆర్థిక కార్యకలాపాలను ప్రోత్సహించడం ద్వారా ఆర్థిక వ్యవస్థను బలహీనపరుస్తుందని ఆయన వివరించారు.
- నార్కోటిక్ డ్రగ్స్, సైకోట్రోపిక్ సబ్‌స్టాన్సెస్ అక్రమ రవాణా నిరోధ చట్టాన్ని ఎక్కువగా ఉపయోగించుకోవాలని, సరైన సమన్వయం, సమాచార ప్రసారానికి 'తెలుసుకోవాల్సిన అవసరం' విధానం నుంచి 'పంచుకోవాల్సిన బాధ్యత" విధానానికి మారాలని ఆయన సంబంధిత సంస్థలకు పిలుపునిచ్చారు.
- డ్రగ్స్ సరఫరా పట్ల క్రూరమైన విధానం, డిమాండ్‌ను తగ్గించే వ్యూహాత్మక విధానం, దీని హానిని తగ్గించేందుకు మానవీయ విధానం వంటి బహుముఖ వ్యూహాన్ని మాదకద్రవ్యాల సమస్య పరిష్కారానికి మంత్రి సూచించారు.
- ఈ మూడు వ్యూహాలను ఏకకాలంలో అమలు చేయడంపైనే మాదక ద్రవ్యాల నిరోధ కార్యక్రమాల విజయం ఆధారపడి ఉంటుందని ఆయన నొక్కి వక్కాణించారు.

NATO 75వ వార్షికోత్సవం

- అట్లాంటిక్ భద్రత, ఉమ్మడి ప్రయోజనాలు పరిరక్షణకు మూల స్థంభమయిన చేూటూ 75 వార్షికోత్సవాన్ని జరుపుకుంటుంది.

NATO ఎందుకు ఏర్పడింది :

- ఇది తన సభ్య దేశాలకు ఒక సామూహిక భద్రతను ఏర్పరుస్తుంది. దాని సభ్య దేశాల పైన ఏదైనా బయటి దేశం దాడి చేస్తే దానికి ప్రతి స్పందనగా పరస్పర రక్షణకు సభ్యదేశాలు కట్టుబడి ఉంటాయి.
- రెండవ ప్రపంచ యుద్ధానంతరం జర్మనీ లేదా సోవియట్ యూనియన్ తమపై దాడి చేసే అవకాశం ఉన్నట్లయితే దానిని త్రిప్పికొట్టడం కొరకు ఏప్రిల్ 14న 1949న దీనిని స్థాపించటం జరిగింది.
- NATO స్థాపించిన సమయంలో సభ్యదేశాల సంఖ్య 12 ఉండేది. తదనంతరం కొత్త సభ్య దేశాల ప్రవేశంతో 30కి పెరిగింది.

- NATO మొదటి సెక్రటరీ జనరల్ **"బారన్ హేస్టింగ్స్" "పగ్ ఇస్మాయ్"** ప్రకారం NATO ముఖ్య ఉద్దేశ్యం సోవియట్ యూనియన్‌కు దూరంగా ఉంచటం, మరియు అమెరికన్లకు ప్రవేశం కల్పించటం, జర్మన్ ప్రభావం తగ్గించటం.
- సోవియట్ యూనియన్ ప్రభావం మరింతగా యూరప్‌లోకి వ్యాపించకుండా నిరోధించటం ; యూరప్ భద్రతా వ్యవహారాలతో అమెరికన్ల జోక్యాన్ని కొనసాగించటం మరియు రెండవ ప్రపంచ యుద్ధానంతరం స్థిరమైన ప్రజాస్వామ్య పశ్చిమ ఐరోపాలో జర్మనీ విలీనం చేయటం అనేది ఈ ప్రకటన సారాంశం.

NATO చారిత్రక నేపథ్యం :

- రెండవ ప్రపంచ యుద్ధానంతరం ఐరోపా తూర్పు మరియు పశ్చిమ ఐరోపాలుగా విభజించబడింది. తూర్పు ఐరోపా దేశాలలో సోవియట్ యూనియన్ కమ్యూనిస్ట్ పాలనను స్థాపించడంతో ఈ ప్రాంతం నాజీ ఆక్రమణల నుండి విముక్తి పొందినది

- సోవియట్ యూనియన్ ప్రభావం మరింతగా యూరప్‌లోకి వ్యాపించకుండా నిరోధించటం; మరియు రెండవ ప్రపంచ యుద్ధానంతరం స్థిరమైన ప్రజాస్వామ్య పశ్చిమ ఐరోపాలో జర్మనీ విలీనం చేయటం అనేది ఈ ప్రకటన సారాంశం.

చారిత్రక నేపథ్యం :

- రెండవ ప్రపంచ యుద్ధానంతరం ఐరోపా తూర్పు మరియు పశ్చిమ ఐరోపాలుగా విభజించబడింది. తూర్పు ఐరోపా దేశాలలో సోవియట్ యూనియన్ కమ్యూనిస్ట్ పాలనను స్థాపించటంతో ఆ ప్రాంతం నాడీ ఆక్రమణల నుండి విముక్తి పొందినది. అయితే సోవియట్ యూనియన్ యొక్క విస్తరణ విధానం, దాని ఉద్దేశ్యాలు మరియు కమ్యూనిష్టు వ్యాప్తి గురించి పాశ్చాత్య ప్రజాస్వామ్యాలలో ఆందోళన పెంచింది.
- సోవియట్ యూనియన్ ప్రభావాన్ని తగ్గించడానికి, పశ్చిమ ఐరోపాలలోనికి సోవియట్ ఆక్రమణలను నిరోధించడానికి NATO ఒక వ్యూహాత్మక కూటమిగా ఆవిర్భవించింది.

NATO ఏర్పాటు అనేక వ్యూహాత్మక ఆవశ్యకాలచే నడపబడింది :

- **సోవియట్ విస్తరణ నియంత్రణ :** సోవియట్ యూనియన్ దూకుడును నిరోదించడం మరియు దాని వ్యాప్తిని నిరోదించడం అనే అంశాలు NATO తన ప్రధాన లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నది.
- **మిత్ర పాశ్చాత్య దేశాల ఐక్యత :** NATO పాశ్చాత్య దేశాల ఐక్యతను లక్ష్యంగా చేసుకుంది. యూరప్ మరియు ఉత్తర అమెరికా సామూహిక భద్రత బాహ్య బెదిరింపుల నుండి పరస్పర రక్షణకు భరోసా
- **జర్మనీకి భద్రత అందించటం :** జర్మనీని పాశ్చాత్య భద్రతా కూటమిలో చేర్చటం ద్వారా 20వ శతాబ్దం మొదట్లో జర్మనీలో చెలరేగిన సైనికత్వ పునరుజ్జీవనాన్ని నిరోదించటం

తొలి నుంచి ప్రపంచ భద్రతా సవాళ్ళను ఎదుర్కోవడంలో NATO పరిణామం:

- **సభ్యత్వ విస్తరణ :** ప్రారంభంలో 12 దేశాలు సభ్యులుగా కలిగిన NATO 31 దేశాలు సభ్యులుగా కలిగిన సంస్థగా విస్తరించింది. అప్పటిలో అమలులో ఉన్న "వార్సా" ఒప్పంద దేశాలను, భద్రత కోరుతున్న ఇతర యూరోపియన్ దేశాలను కూడా తనలో సభ్యులుగా చేర్చుకొని విస్తరించింది.

ప్రచ్ఛన్న యుద్ధానంతర కార్యకలాపాలు :

- NATO తన ప్రాధమిక రక్షణ బాధ్యతను నిర్వర్తించుటయే కాకుండా ఆఫ్ఘనిస్తాన్, బాల్కన్ వంటి దేశాలలో మానవ సహాయం, శాంతి పరిరక్షణ కార్యకలాపాలు మరియు సంక్షోభ నిర్వహణ కార్యకలాపాలలో నిమగ్నమై ఉంది.

ముగింపు :

- తన యొక్క 75వ వార్షికోత్సవాన్ని జరుపుకుంటున్న ఈ సందర్భంలో NATO అట్లాంటిక్ భద్రత మరియు ఉమ్మడి రక్షణకు మూల స్తంబంగా నిలిచిపోయింది.
- సైనిక ఏకీకరణ, ప్రజాస్వామ్య విలువలు మరియు సహకార భద్రతా చర్యలను పెంపొందించటం ద్వారా యూరో అట్లాంటిక్ ప్రాంతంలో బయట ప్రాంతంలో స్థిరత్వం మరియు శాంతిని ప్రోత్సహించటంలో NATO కీలక పాత్ర పోషిస్తుంది.
- నిరంతర పరిణామం చెందుతున్న ప్రపంచ సవాళ్ళ మధ్య అంతర్జాతీయ స్థిరత్వాన్ని కొనసాగించడంలో ఉమ్మడి భద్రతా ప్రాముఖ్యతను NATO తన యొక్క సుదీర్ఘ చరిత్ర ద్వారా తెలియచెప్పింది.

LAC ని గౌరవించాలి : భారత విదేశాంగ శాఖా మంత్రి జై శంకర్

వార్తలలో ఎందుకు నిలిచింది ?

- కజికిస్థాన్ లోని ఆస్తానాలో షాంఘై సహకార సంస్థ (S.C.O) కౌన్సిల్ సమావేశం సందర్భంగా భారత విదేశాంగశాఖా మంత్రి ఎస్. జై శంకర్ మరియు చైనా విదేశాంగమంత్రి **'వాంగ్ యు''** సమావేశమయ్యారు. భారత పార్లమెంట్ ఎన్నికల తర్వాత ఇది వారివురి మొదటి సమావేశం.

సమావేశంలోని కీలక అంశాలు :

- గడిచిన నాలుగు సంవత్సరాలుగా దెబ్బతిన్న సరిహద్దు సమస్యలను పరిష్కరించటంపై చర్చలు దృష్టి పెట్టాయి. **"వాస్తవ నియంత్రణ రేఖ"** (Line 4 Actual Control) ను గౌరవించడం మరియు సరిహద్దు ప్రాంతాలలో శాంతిని పరిరక్షించటం యొక్క ప్రాధాన్యతను జై శంకర్ నొక్కి చెప్పారు.
- ప్రస్తుతం కొనసాగుతున్న సరిహద్దు పరిస్థితి ఇరువైపులా ప్రయోజనకరంగా లేదని మంత్రులిద్దరు అంగీకరించారు. ఇరు దేశాల మధ్య ఏప్రిల్ 2020 నుండి నెలకొన్న సైనిక ప్రతిష్ఠంభనను పరిష్కరించే లక్ష్యంతో గత 12 నెలల్లో నిర్వహించిన సమావేశాల్లో ఇది మూడవ సమావేశం.
- అయితే భారత్-చైనా సరిహద్దు పునరావాసాలపై **"వర్కింగ్ మెకానిజం ఫర్ కన్సల్టేషన్ అండ్ కో ఆర్డినేషన్** (WMCC) క్రింద సరిహద్దు కమాండర్లు మరియు రక్షణ అధికారులు మధ్య చర్చలు ఎటువంటి పురోగతికి దారి తీయలేదు ముఖ్యంగా **"డెమ్‌చోక్" మరియు "డెస్పాంగ్"** సెక్టార్లలో సరిహద్దు వద్ద సాధారణ రాకపోకలను పునః ప్రారంభించేలా అక్కడి పరిస్థితిని చక్కదిద్దడానికి సరైన మార్గాన్ని కనుగొనాలని చైనా విదేశ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ పేర్కొంది దీనికి విరుద్ధంగా సరిహద్దు సమస్యల పరిష్కారంతోనే సాధారణ సంబంధాలు ఏర్పడతాయని భారత్ పేర్కొన్నది.
- పంచశీల 70వ వార్షికోత్సవాన్ని గుర్తు చేసుకున్న వాంగ్, అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాల ప్రయోజనాలను కాపాడేందుకు భారత్ మరియు చైనాలు దక్షిణ ప్రపంచ దేశాల కూటమిగా కలిసి పనిచేయాలని పిలుపునిచ్చారు.
- అక్టోబర్ 15-16 తేదీలలో ఇస్లామాబాద్‌లో జరగనున్న SCO పాలనాధ్యక్షుడి సమావేశానికి సంబంధించి పాకిస్థాన్ విదేశాంగ శాఖ అధికార ప్రతినిధి మాటలలో సభ్యులందరు సమావేశానికి హాజరవుతారని, ప్రభుత్వాధినేతలనందరికి ఆహ్వానాలు అందుతున్నాయి. ఈ సమావేశానికి రష్యా, చైనా, ఇరాన్, ఉజ్జెకిస్తాన్, కిర్గిస్తాన్, కజకిస్తాన్, తజికిస్తాన్ మరియు కొత్తగా చేరిన బెలారస్ వంటి సభ్య దేశాల అధ్యక్షులు అందరు హాజరవుతుండగా ప్రధాన మంత్రులు హాజరవుతున్న సభ్యదేశాలు భారత్-పాక్ మాత్రమే

ప్రధాని 'మోదీ' NATO సమావేశానికి గైర్హాజరు :

- SCO సమావేశానికి హాజరు కావాలని గతంలో తీసుకున్న నిర్ణయాన్ని రద్దు చేస్తూ సమావేశానికి హాజరు కారాదని నిర్ణయించుకున్నారు.
- సార్వభౌమాధికారం, స్వాతంత్ర్యం మరియు ప్రాదేశిక సమగ్రత పట్ల గౌరవం మరియు సరిహద్దు ఉగ్రవాదాన్ని ఎదుర్కొవలసిన అవసరాన్ని నొక్కి చెపుతూ పాకిస్తాన్‌ను పరోక్షంగా లక్ష్యంగా చేసుకుంటూ 'Modi" ప్రసంగాన్ని చదివి వినిపించారు.

7

సమాజం - సామాజిక న్యాయం

సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాలు - నేషనల్ ఇండికేటర్ ఫ్రేమ్‌వర్క్ (NIF) ప్రోగ్రెస్ రిపోర్ట్, 2024

వార్తల్లోని అంశం

- 18వ గణాంక దినోత్సవం సందర్భంగా వివిధ మంత్రిత్వ శాఖలు, UN ఏజెన్సీలు మరియు భాగస్వాముల సహకారంతో సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాలు (SDGలు) నేషనల్ ఇండికేటర్ ఫ్రేమ్‌వర్క్ (NIF)కు సంబంధించిన 2024 ప్రగతి నివేదికను మినిస్ట్రీ ఆఫ్ స్టాటిస్టిక్స్ అండ్ ప్రోగ్రామ్ ఇంప్లిమెంటేషన్ (MoSP) 29 జూన్ 2024న విడుదల చేసింది. 17 SDGలు మరియు 169 అనుబంధ లక్ష్యాలను కలిగి ఉన్న 2030 సుస్థిర అభివృద్ధి ఎజెండా వైపు దేశం పురోగతిని అంచనా వేయడానికి కీలకమైన సాధనంగా ఈ నివేదిక కీలక సాధనంగా పనిచేస్తుంది.

సుస్థిర అభివృద్ధి:

- **నిర్వచనం:** "భవిష్యత్తు తరాల అవసరాలు తీర్చే సామర్థ్యంతో రాజీ పడకుండా ప్రస్తుత అవసరాలను తీర్చే అభివృద్ధి"ని సుస్థిర అభివృద్ధి అంటారు. విస్తృత ఆమోదం పొందిన ఈ నిర్వచనాన్ని బ్రండ్ట్‌ల్యాండ్ కమిషన్ తన 1987 నివేదిక, అవర్ కామన్ ఫ్యూచర్‌లో ప్రకరించింది.

ప్రధాన సూత్రాలు:

- **సమగ్రత** : సమాజంలోని అన్ని వర్గాలకు ప్రయోజనం చేకూర్చడం
- **సుస్థిరత** : పర్యావరణ సమతుల్యతను కాపాడడం, వనరులను సంరక్షించడం.
- **స్థితిస్థాపకత:** సవాళ్లను స్వీకరించి, ఎ7దుర్కోగల వ్యవస్థలు మరియు సంఘాల నిర్మాణం
- **లక్ష్యం:** ఆర్థిక వృద్ధి, పర్యావరణ పరిరక్షణ మరియు సామాజిక శ్రేయస్సు మధ్య సామరస్య సమతుల్యతను సృష్టించడం.

2030 సుస్థిర అభివృద్ధి ఎజెండా :

- **"ట్రాన్స్‌ఫార్మింగ్ అవర్ వరల్డ్:** ది 2030 ఎజెండా ఫర్ సస్టెయినబుల్ డెవలప్‌మెంట్" ప్రకటనను సెప్టెంబర్ 2015లో, ఐక్యరాజ్యసమితి జనరల్ అసెంబ్లీ 70వ సమావేశంలో ఆమోదించింది.
- **17 సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాలు** (SDGలు) మరియు 169 అనుబంధ లక్ష్యాలను ఈ ప్రకటన వివరించింది. ఈ అజెండా జనవరి 1, 2016 నుండి అమలులోకి వచ్చింది.ప్రపంచ దేశాల భాగస్వామ్యాన్ని, ప్రభుత్వాలు, UN ఏజెన్సీలు, ప్రైవేట్ రంగం, పౌర సమాజం మరియు ప్రజలతో కూడిన సమిష్టి ప్రయత్నాల అవసరాన్ని ఈ ప్రకటన ఉద్ఘాటించింది. భవిష్యత్తు తరాలకు శ్రేయస్సు, శాంతి మరియు సుస్థిరమైన భూమిని అందించడం ఈ ప్రయత్నాల లక్ష్యం.

నేషనల్ ఇండికేటర్ ఫ్రేమ్‌వర్క్ (NIF) :

- భారతదేశ అవసరాలు, ప్రాధాన్యతలకు అనుగుణంగా రూపొందించిన నిర్దేశించిన సూచీల ద్వారా సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాలను (SDGs) అమలు చేయడానికి భారత్ కట్టుబడి ఉంది. జాతీయ మరియు ఉప-జాతీయ విధానాలు మరియు కార్యక్రమాలతో SDGలను సమన్వయము చేయడానికి, వివిధ కేంద్ర మంత్రిత్వ శాఖలు, ప్రభుత్వ విభాగాలలోని కేంద్ర ప్రాయోజిత కార్యక్రమాలతో SDG లను NITI (నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూషన్ ఫర్ ట్రాన్స్‌ఫార్మింగ్ ఇండియా) ఆయోగ్ అనుసంధానం చేసింది. ఈ కృషిని విజయవంతంగా కొనసాగించడానికి, స్టాటిస్టిక్స్ మరియు ప్రోగ్రామ్ ఇంప్లిమెంటేషన్ మంత్రిత్వ శాఖ (MoSP) SDGల కోసం నేషనల్ ఇండికేటర్ ఫ్రేమ్‌వర్క్ (NIF)ని అభివృద్ధి చేసింది.
- మొదట్లో, NIFలో సంబంధిత మంత్రిత్వ శాఖలు, UN ఏజెన్సీలు మరియు ఇతర వాటాదారులతో వివరణాత్మక సంప్రదింపుల ద్వారా రూపొందించిన 306 జాతీయ సూచికలున్నాయి. జూన్ 29, 2024 నాటికి, NIF 290 జాతీయ SDG సూచికలను జత చేసింది.
- వివిధ మంత్రిత్వ శాఖలు మరియుప్రభుత్వ విభాగాల నుంచి MoSP ఈ సూచికలకు సంబంధించిన సమాచారాన్ని సేకరిస్తుంది.

SDG-NIF నివేదికలోని ముఖ్యాంశాలు :

- పేదరికం నిర్మూలన (SD+ లక్ష్యం): పేదరికంలో ఉన్న పురుషులు, మహిళలు మరియు పిల్లల నిష్పత్తి 2015-16లో 24.85% నుండి 2023-24లో 14.96%కి గణనీయంగా తగ్గింది.
- **జీరో హంగర్ (SD+ లక్ష్యం):** వ్యవసాయ రంగంలోని ప్రతి కార్మికుడి స్థూల విలువ Rs. 1,427 (2015-16) నుండి Rs. 87,609 (2023-24)కి పెరిగింది. ఇది వ్యవసాయ రంగంలో మెరుగైన ఉత్పాదకత మరియు ఆర్థిక వృద్ధిని ప్రతిబింబిస్తుంది.
- **లింగ సమానత్వం (SDG లక్ష్యం):** బ్యాంకులకు అనుసంధానం అయిన స్వయం సహాయక సంఘాలలో ప్రత్యేక మహిళా స్వయం సహాయ సంఘాల (SHGలు) శాతం 88.92% (2015-16) నుండి 97.53% (2023-24)కి పెరిగింది. ఇది సమగ్ర ఆర్థిక అభివృద్ధిని మరియు సాధికారతను సూచిస్తుంది.
- **స్వచ్ఛమైన నీరు మరియు పారిశుధ్యం (SDG లక్ష్యం):** మెరుగైన తాగునీటి వసతి కలిగిన గ్రామీణ జనాభా శాతం 94.57% (2015-16) నుండి 99.29% (2023-24)కి పెరిగింది. ఇది స్వచ్ఛమైన తాగు నీటి సౌలభ్యాన్ని సూచిస్తుంది.
- **అసమానతల తగ్గుముఖం (SDG లక్ష్యం):** షెడ్యూల్డ్ కులాలు (SCలు) మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగలు (STలు) సంక్షేమానికి బడ్జెట్ కేటాయింపులు 2.86% (2015-16) నుండి 6.19% (2023-24)కి పెరిగాయి.

8

భౌగోళిక శాస్త్రం మరియు విపత్తు నిర్వహణ

ఈటానగర్‌లో మేఘ విస్ఫోటనంతో విరిగి పడిన కొండచరియలు, వరద సూచన

వార్తల్లోని అంశం:

- జూన్ 23 ఉదయం ఈటానగర్‌లో అకస్మాత్తుగా సంభవించిన మేఘ విస్ఫోటనం వలనన్ కొండచరియలు విరిగిపడడమే కాక ఆ ప్రాంతంలో వరదలు వచ్చే పరిస్థితులు నెలకొన్నాయని అధికారులు తెలియజేశారు.
- రాష్ట్ర రాజధానికి చేరుకునే కీలక రహదారిపై భారీ స్థాయిలో వాహనాలు నిలిచిపోయాయి.

మేఘ విస్ఫోటనం

- క్యుములోనింబస్ మేఘాల వంటి వేడి మేఘాల ద్వారా తక్కువ విస్తీర్ణం కలిగిన ప్రాంతాల్లో భారీ వర్షపాతం కలిగించే ఆకస్మిక మరియు తీవ్రమైన ప్రభావాన్ని కలిగించే వాతావరణ ఉత్పాతం ఈ మేఘ విస్ఫోటనం.
- దీని ప్రభావం సాధారణంగా కొద్ది నిమిషాల నుండి గంటల వరకు ఉంటుంది. ఇది దాదాపు 20-30 చదరపు కి.మీల విస్తీర్ణం ఉన్న భౌగోళిక ప్రాంతంలో 100%mm/h కంటే ఎక్కువ వర్షపాతాన్ని కలిగిస్తుంది.
- భారత ఉపఖండంలో, రుతుపవన మేఘాలు బంగాళాఖాతం, అరేబియా సముద్రం నుండి ఉత్తర దిశగా కదులుతున్నప్పుడు తరచుగా ఈ మేఘ విస్ఫోటనాలు సంభవిస్తాయి. దీని ఫలితంగా అప్పుడప్పుడు గంటకు 75 మిల్లీమీటర్ల వరకు వర్షపాతం నమోదవుతుంది. వీటి ప్రభావం మైదాన ప్రాంతాల నుంచి హిమాలయాల ప్రాంతాల వరకు ఉంటుంది.
- **అంచనా:** అత్యంత తక్కువ వ్యవధిలో, అత్యంత వేగంగా సంభవించడం వల్ల మేఘ విస్ఫోటనాన్ని అంచనా వేయడం ఒక సవాలుగా మారింది. భారత వాతావరణ శాఖ వర్షాన్ని ముందుగానే అంచనా వేస్తున్నప్పటికీ, తక్కువ, భారీ లేదా అతి భారీ వర్షపాతం అంచనాపై దృష్టి సారించి, ఖచ్చితమైన వర్షపాతాన్ని అంచనా వేయదు. ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న అన్ని వాతావరణ సంస్థలు ఈ విధానాన్నే అవలంభిస్తాయి.
- **మేఘ విస్ఫోటనం ప్రభావాలు:** ఆకస్మిక వరదలు, కొండచరియలు విరిగిపడటం, బురద ప్రవాహాలు మరియు నేల కోత.

9 సంస్కృతి - చరిత్ర

శ్రీనగర్ 'ప్రపంచ హస్తకళల నగరం' గా గుర్తింపుతో ప్రపంచంతో కాశ్మీర్ తిరిగి అనుసంధానం

వార్తల్లోని అంశం:

- ప్రపంచ హస్తకళల మండలి (వరల్డ్ క్రాఫ్ట్స్ కౌన్సిల్ – WCC) శ్రీనగర్ ను ప్రతిష్ఠాత్మకమైన "ప్రపంచ హస్తకళల నగరం" గా గుర్తించింది.
- ప్రపంచవ్యాప్తంగా హస్తకళాకారులను ఉద్ధరించడానికి, హస్తకళల వారసత్వాన్ని సంరక్షించడానికి అంకితమైన ప్రభుత్వేతర సంస్థ ద్వారా లభించిన ఈ గుర్తింపు మధ్య ఆసియా మరియు ఇరాన్‌లోని హస్తకళల సంఘాలతో కాశ్మీర్ పురాతన సంబంధాలను పునరుద్ధరించడానికి అవకాశం కల్పిస్తుంది.

ప్రపంచ హస్త కళల మండలి (WCC)

- ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న సంప్రదాయ హస్తకళల గుర్తింపు మరియు సంరక్షణకు కృషి చేస్తున్న కువైట్ ఆధారిత సంస్థ ప్రపంచ కళల మండలి.
- జూన్ 12, 1964న న్యూయార్క్‌లో జరిగిన 1వ వరల్డ్ క్రాఫ్ట్స్ కౌన్సిల్ జనరల్ అసెంబ్లీలో శ్రీమతి ఐలీన్ ఒస్బోర్న్ వాండర్‌బిల్ట్ వెబ్, శ్రీమతి మార్గరెట్ ఎం. ప్యాచ్ మరియు శ్రీమతి కమలాదేవి చటోపాధ్యాయ దీనిని స్థాపించారు.
- **అనుబంధం మరియు గుర్తింపు:** సమాలోచన విభాగం కింద UNESCOకు అనుబంధంగా ఉన్న ఈ సంస్థ ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ఉన్న సాంప్రదాయ హస్తకళలకు సంబంధించి కీలకంగా వ్యవహరిస్తుంది.
- **లక్ష్యం:** ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న హస్తకళల సాంస్కృతిక మరియు ఆర్థిక ప్రాముఖ్యతను పెంపొందించడం దీని ప్రాథమిక లక్ష్యం.
- **మిషన్:** సమావేశాలు, వర్క్‌షాప్‌లు, ఎగ్జిబిషన్‌లు మరియు ఇతర సహకార కార్యక్రమాల ద్వారా సాంస్కృతిక మార్పిడిని ప్రోత్సహించడం, అవసరమైన మద్దతు మరియు మార్గదర్శకత్వం ద్వారా హస్తకళాకారుల మధ్య స్నేహాన్ని పెంపొందించడం దీని లక్ష్యం.
- **ప్రపంచ హస్తకళల నగర కార్యక్రమం:** స్థానిక వారసత్వ, అభివృద్ధి సంబరాలు
- **అవలోకనం:** 2014లో ప్రపంచ హస్తకళల మండలి ప్రారంభించిన AISBL (WCC–ఇంటర్నేషనల్) స్థానిక అధికారులు, హస్తకళాకారులు మరియు వివిధ సంఘాలు ఈ రంగంలో అందించిన సాంస్కృతిక, ఆర్థిక మరియు సామాజిక తోడ్పాటును గుర్తిస్తోంది.
- **ఆశయం :** సృజనాత్మక ఆర్థిక వ్యవస్థ మరియు సమాజ అభివృద్ధిలో హస్తకళల పాత్రను నొక్కిచెబుతూ, ప్రపంచవ్యాప్తంగా సాంప్రదాయ హస్తకళలకు కేంద్రాలుగా ఉన్న నగరాలను ప్రోత్సహిస్తుంది.
- **భారతీయ నగరాలు:** గొప్ప సాంస్కృతిక వారసత్వాన్ని కలిగిన జైపూర్ (రాజస్థాన్), మామల్లపురం (తమిళనాడు), మరియు మైసూర్ ప్రపంచ హస్తకళల నగరాలుగా గుర్తింపు పొందాయి.
- **శ్రీనగర్ కు కలిగే ప్రయోజనాలు:** శ్రీనగర్ కు దక్కిన ఈ గుర్తింపు వలన శ్రీనగర్‌లోని సంప్రదాయ హస్తకళల పరిజ్ఞానం వెలుగులోకి రావడమే కాక ఇక్కడ పర్యాటకాన్ని మరియు స్థానిక ఆర్థిక వ్యవస్థను అభివృద్ధి చేస్తుంది.

మరింత సమాచారం :

- 4,000 ఏళ్లకు పైగా చరిత్ర కలిగిన శ్రీనగర్ వివిధ కళారూపాలలో, ముఖ్యంగా శాలువాలు, తివాచీలు మరియు అచ్చు కాగితాల తయారీలో అసాధారణమైన నైపుణ్యానికి ప్రసిద్ధి చెందింది. 14వ శతాబ్దంలో పెర్షియన్ మరియు మధ్య ఆసియా ప్రభావాల ఈ ప్రాంతంమీదకు ప్రసరించడంతో ఈ ప్రాంత హస్తకళలలో గణనీయమైన మార్పు సంభవించింది.
- 2021లో హస్తకళలు మరియు జానపద కళల విభాగంలో UNESCO సృజనాత్మక నగరంగా శ్రీనగర్ గుర్తింపు పొందింది. ఈ గుర్తింపు కొన్ని సంవత్సరాలపాటు స్తబ్దుగా ఉన్న ఈ ప్రాంత హస్తకళా రంగంపై శ్రీనగర్ ప్రత్యేక దృష్టి సారించింది. అంతేగాక, కాశ్మీర్ సంప్రదాయ కళాత్మకతకు కొత్త జీవం పోసి, ప్రామాణికమైన హస్తకళలు మరియు కళాకారులను ప్రోత్సహించడానికి ఒక గేట్‌వేగా ఈ గుర్తింపు పరిగణించబడుతోంది.
- కాశ్మీర్‌లో చేనేత మరియు హస్తకళ పరిశ్రమ గణనీయమైన పురోగతిని సాధించింది. గత ఐదేళ్లలో ఎగుమతులు దాదాపు రెట్టింపు అయ్యాయి. ప్రపంచ వ్యాప్తంగా లభించిన గుర్తింపు, డిమాండ్ వల్ల హస్తకళాకారులు ప్రయోజనం పొందుతారు. ఇది స్థిరమైన ఆర్థిక వృద్ధి మరియు సాంస్కృతిక పరిరక్షణకు మార్గాన్ని సుగమం చేస్తుంది.

ఇండోనేషియాలోని పురాతన గుహ చిత్రలేఖనంలో 'పంది మరియు ప్రజలు'

వార్తల్లోని అంశం :

- ఇండోనేషియా ద్వీపం సులవేసిలో ప్రపంచంలోని అత్యంత పురాతన గుహ చిత్రలేఖనాన్ని శాస్త్రవేత్తలు కనుగొన్నారు.

మరింత సమాచారం :

- లియాంగ్ కరంపుయాంగ్ గుహలో అడవి పందితో పోరాడుతున్న ముగ్గురు మనుషులు ఉన్న 51,200 సంవత్సరాల నాటి చిత్రలేఖనం లభించింది.
- కాల్షియం కార్బోనేట్ స్ఫటికాల లేజర్ డేటింగ్‌తో కూడిన నూతన పద్ధతిని ఉపయోగించి, పరిశోధకులు ఈ చిత్రలేఖనం వయస్సును నిర్ణయించారు. ఈ పరిశోధన రాక్ ఆర్ట్ (రాళ్ళపై లేదా గుహలలో లభించే చిత్రలేఖనాలు) వయస్సు నిర్ధారణలో గణనీయమైన పురోగతిని సూచిస్తుంది.
- ముదురు ఎరుపు వర్ణద్రవ్యంలో చిత్రీకరించిన ఈ చిత్రలేఖనంలోని దృశ్యాన్ని దానిలోని బొమ్మల మధ్య జరుగుతున్న ఉద్దేశపూర్వక సంభాషణ లాంటి కథనంగా పరిశోధకులు వ్యాఖ్యానించారు. కథ చెప్పే కళకు సంబంధించిన తొలి సాక్ష్యాన్ని ఈ చిత్రలేఖనం అందిస్తోంది.
- గుహ కళ మూలాల గురించి గతంలో ఉన్న అంచనాలను ఈ ఆవిష్కరణ సవాలు చేస్తోంది. అంతేగాక మానవ చరిత్రలో గుహ కళ యొక్క పురాతన పాత్రను తెలియజేస్తోంది.

ప్రాజెక్ట్ PARI

వార్తల్లోని అంశం:

- 46వ ప్రపంచ వారసత్వ కమిటీ సమావేశానికి సన్నాహకంగా సాంస్కృతిక మంత్రిత్వ శాఖ ఇటీవల ప్రాజెక్ట్ PARI (పబ్లిక్ ఆర్ట్ ఆఫ్ ఇండియా)ని ప్రారంభించింది.
- లలిత్ కళా అకాడమీ మరియు నేషనల్ గ్యాలరీ ఆఫ్ మోడరన్ ఆర్ట్ సహకారంతో భారత ప్రభుత్వ సాంస్కృతిక మంత్రిత్వ శాఖ ప్రారంభించిన కార్యక్రమం ప్రాజెక్ట్ PARI.
- సంభాషణ, ప్రతిస్పందన మరియు స్ఫూర్తిని ప్రేరేపించడం, తద్వారా దేశ సంస్కృతిని సుసంపన్నం చేయడం దీని లక్ష్యం.

ముఖ్య లక్షణాలు:

- ప్రాజెక్ట్ PARI సంప్రదాయ భారతీయ కళారూపాల నుండి ప్రేరణ పొందిన విభిన్న కళాకృతులను కలిగి ఉంటుంది. ప్రకృతికి నివాళు లర్పించడం, నాట్యశాస్త్రం, సాంప్రదాయ భారతీయ బొమ్మలు, ఆతిథ్యం, ప్రాచీన జ్ఞానం, నాద్ (ప్రాథమిక ధ్వని), జీవిత సామరస్యం మరియు కల్పతరు (దైవ వృక్షం) వంటి వివిధ ఇతివృత్తాలను ఈ ప్రాజెక్ట్ లో భాగంగా ప్రతిపాదించిన శిల్పాలు ప్రదర్శిస్తాయి.
- భారత నారీ శక్తి (మహిళా శక్తి) బలం మరియు సృజనాత్మకతను హైలైట్ చేస్తూ ఈ ప్రాజెక్ట్ లో మహిళా కళాకారులు కీలక పాత్ర పోషిస్తారు.

అదనపు సమాచారం:

లలిత కళా అకాడమీ:

- ఆగస్ట్ 5, 1954న మౌలానా అబుల్ కలాం ఆజాద్ ప్రారంభించారు.
- 1860 సొసైటీస్ రిజిస్ట్రేషన్ యాక్ట్ కింద రిజిస్టర్ చేయబడింది.
- భారతదేశంలో సమకాలీన, ఆధునిక, జానపద మరియు గిరిజన కళలను భద్రపరుస్తుంది.
- సాంస్కృతిక ఒప్పందాలు, మార్పిడి కార్యక్రమాల (ఇరు దేశాల మధ్య కళాకారుల, కళల సేకరణల మార్పిడి) ద్వారా దేశీయంగా మరియు అంతర్జాతీయంగా భారతీయ దృశ్య కళలకు ప్రచారం కల్పిస్తుంది.
- ఈ సంస్థ అత్యంత ప్రతిష్ఠాత్మకమైన వార్షిక ఉత్సవం "నేషనల్ ఎగ్జిబిషన్ ఆఫ్ ఆర్ట్" ను నిర్వహిస్తుంది.
- సాంస్కృతిక మంత్రిత్వ శాఖ నిధులు సమకూరుస్తుంది.
- చెన్నై, లక్నో, కోల్‌కతా, భువనేశ్వర్ మరియు గర్హిలలో దీని ప్రాంతీయ కేంద్రాలున్నాయి.
- ప్రధాన కార్యాలయం న్యూఢిల్లీలో ఉంది.

నేషనల్ గ్యాలరీ ఆఫ్ మోడర్న్ ఆర్ట్ (NGMA)

- **స్థానం:** ఢిల్లీలోని రాజపథ్ సమీపంలోని ఇండియా గేట్ ఎదురుగా ఉన్న జైపూర్ మహారాజు పూర్వ నివాసం.
- **స్థాపన:** 1954మార్చి 29న భారత ప్రభుత్వం స్థాపించింది.
- **లక్ష్యం:** సమకాలీన భారతీయ కళల పట్ల ప్రపంచ స్థాయి అవగాహన మరియు సున్నితత్వాన్ని పెంపొందించడానికి 1850 నుండి ఆధునిక కళాకృతుల సేకరించడం, సంరక్షించడం, మరియు ప్రదర్శించడం.
- **సేకరణ:** రాజా రవి వర్మ, రబీన్-ద్రనాథ్ ఠాగూర్, అబింద్రనాథ్ ఠాగూర్, గగనేంద్రనాథ్ ఠాగూర్, జామినీ రాయ్, అమృతా షేర్-గిల్ మరియు నందలాల్ బోస్ వంటి ప్రఖ్యాత కళాకారులకు చెందిన 14,000 పైగా రచనలు, కళాకృతులు ఉన్నాయి.

10 ఇతరాలు

సుచేతా కృపలానీ

వార్తల్లోని అంశం:

- భారతదేశ మొట్టమొదటి మహిళా ముఖ్యమంత్రి సుచేతా కృపలానీ జయంతి సందర్భంగా ఈ సంవత్సరం జూన్ 25న జయంతి 126వ వార్షికోత్సవాన్ని నిర్వహిస్తున్నారు.
- స్వాతంత్ర్య సమరయోధురాలు సుచేతా కృపలానీ 1908లో జన్మించింది. ఈమె అక్టోబర్ 2, 1963 నుండి మార్చి 13, 1967 వరకు సుమారు మూడున్నర సంవత్సరాలు ఉత్తరప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రిగా పనిచేసారు. అనంతరం 1971 వరకు ఆ తర్వాత లోక్‌సభ ఎంపీగా కూడా పనిచేశారు.

- కృపలానీ ఆల్-ఇండియా మహిళా కాంగ్రెస్ స్థాపకురాలు.
- బీహార్ భూకంప సహాయక కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం, 1971 ఇండో-పాక్ యుద్ధంలో శరణార్థులకు సహాయం చేయడం మరియు టిబెటన్ శరణార్థులకు మద్దతు ఇవ్వడం వంటి పలు సహాయ కార్యక్రమాలను కృపలానీ చేపట్టారు.

ముఖ్యమంత్రిగా కృపలానీ సాధించిన ఘనత:

- 10వ తరగతి వరకు చదువుతున్న బాలికలకు పాఠశాల ఫీజులను మాఫీ చేశారు.
- మీరట్, కాన్పూర్‌లలో నూతన విశ్వవిద్యాలయాలు, వైద్య కళాశాలలను స్థాపించారు.
- ఉద్యోగాలలో షెడ్యూల్డ్ కులాల రిజర్వేషన్లను 18 శాతానికి పెంచడం
- అవినీతి నిరోధక చర్యలను అమలు చేయడమే కాక, ప్రభుత్వ కార్యక్రమాల్లో అవినీతిని నిర్మూలించాల్సిన ప్రాముఖ్యతను నొక్కి చెప్పడం.

స్వాతంత్ర్య ఉద్యమంలో సుచేతా కృపలానీ

- **క్విట్ ఇండియా ఉద్యమం:** క్విట్ ఇండియా ఉద్యమ కాలంలో ప్రముఖ నాయకురాలిగా ఎదిగిన సుచేతా కృపలానీని 1944లో బ్రిటిష్ వాళ్ళు అరెస్టు చేశారు.
- **అఖిల భారత మహిళా కాంగ్రెస్‌ను స్థాపన:** స్వాతంత్ర్య ఉద్యమానికి అంకితమైన కాంగ్రెస్ పార్టీ ఆల్-ఇండియా మహిళా విభాగం "అఖిల భారత మహిళా కాంగ్రెస్"ను 1940లలో సుచేతా స్థాపించారు.
- **మహాత్మా గాంధీతో అనుబంధం:** రాజకీయాల పట్ల ఆమెకున్న అచంచలమైన నిబద్ధత ఆమెకు మహాత్మా గాంధీ అభిమానాన్ని సంపాదించి పెట్టడమే కాక, దేశ విభజన సందర్భంగా చెలరేగిన అల్లర్ల సమయంలో గాంధీతో సన్నిహిత సహకారానికి దారితీసింది.
- **సాంఘిక సంక్షేమ కార్యక్రమాలు:** 1946లో నోఖాలిలోని శరణార్థుల పునరావాసం ఏర్పాటులో చేసి, కల్లోల సమయాల్లో సామాజిక సేవ పట్ల తన అంకితభావాన్ని ప్రదర్శించారు.

ప్రముఖ మహిళా స్వాతంత్ర్య సమరయోధులు

1. **అన్నీ బెసెంట్ (1847-1933):** ఐరిష్ మరియు భారత స్వయం పాలనను ఈమె సమర్థించారు. దివ్యజ్ఞాన సమాజంలో సభ్యత్వం పొందారు. ఆల్-ఇండియా హోమ్ రూల్ లీగ్‌కు నాయకత్వం వహించారు. విద్యను ప్రోత్సహించి, భారతీయ సంస్కృతి మరియు మహిళల హక్కులను అభివృద్ధి చేసే సంస్థలను స్థాపించారు.
2. **సరోజినీ నాయుడు (1879-1949):** భారతదేశ స్వాతంత్ర్య పోరాట నాయకురాలు సరోజినీ నాయుడు, 'లేడీ ఆఫ్ ది లేక్' వంటి రచనలతో కవయిత్రిగా 'భారత్ కోకిల'గా గుర్తింపు పొందారు. భారతదేశంలోని ఒక ప్రావిన్స్‌కి మొదటి మహిళా గవర్నర్ గా కూడా పంచేసారు.
3. **బికాజీకామా (1861-1936):** భారత స్వాతంత్ర్యానికి తీవ్రంగా మద్దతునిచ్చిన బికాజీనామా, జర్మనీలో భారత పతాకాన్ని ఎగురవేశాడు. పారిస్ ఇండియన్ సొసైటీ స్థాపనలో కీలకంగా వ్యవహరించాడు. 'బందే మాతరం' మరియు 'మదన్ తల్వార్' వంటి రచనలతో సాహిత్య రంగంలో కృషి చేశాడు.
4. **రమాదేవి చౌదరి (1899-1985):** ఉప్పు సత్యాగ్రహ సమయంలో ఒడిశాలో మహిళలను సమీకరించి, హరిజన సేవా సంఘాన్ని స్థాపించి, సేవాఘర్ అనే ఆశ్రమాన్ని స్థాపించిన గాంధేయవాద నాయకుడు.
5. **విజయ లక్ష్మి పండిట్ (1900-1990):** భారతదేశ మొదటి మహిళా క్యాబినెట్ మంత్రి, ఆల్-ఇండియా ఉమెన్స్ కాన్ఫరెన్స్ అధ్యక్షురాలు విజయ లక్ష్మి పండిట్ స్వాతంత్ర్య ఉద్యమాలలో క్రియాశీలకంగా పని చేసింది. ఈమె UN జనరల్ అసెంబ్లీకి మొదటి మహిళా అధ్యక్షురాలిగా పని చేసారు.

6. **కమలాదేవి చటోపాధ్యాయ (1903-1988):** భారత స్వాతంత్ర్య ఉద్యమం, శాసన సంస్కరణలలో కీలక పాత్ర పోషిస్తున్న స్వాతంత్ర్య సమరయోధురాలు, సంఘ సంస్కర్త మరియు మహిళల హక్కుల కోసం న్యాయవాది కమలాదేవి చటోపాధ్యాయ.
7. **అరుణా ఆసిఫ్ అలీ (1909-1996):** 1942లో క్విట్ ఇండియా ఉద్యమ కాలంలో జాతీయ జెండాను ఎగురవేయడంలో కీలక పాత్ర పోషించినందుకు స్వాతంత్ర్య ఉద్యమ 'గ్రాండ్ ఓల్డ్ లేడీ'గా పేరు తెచ్చుకున్నారు.
8. **ప్రితిలతా వద్దేదార్ (1911-1932):** బ్రిటిష్ పాలనకు వ్యతిరేకంగా పహర్తాలి యూరోపియన్ క్లబ్‌పై దాడికి నాయకత్వం వహించి, బ్రిటిష్ పోలీసుల చేతికి చిక్కకుండా ఉండటానికి సైనైడ్ సేవించి ప్రాణ త్యాగం చేసింది.
9. **రాణి గైడిన్లియు (1915-1993):** హెరాకా ఉద్యమానికి నాయకత్వం వహించి బ్రిటీష్ పాలనను ఎదిరించిన రాణి గైడిన్లియు నాగాల స్వయం పాలన అవసరాన్ని సూచించారు. గౌరవనీయమైన ఆధ్యాత్మిక మరియు రాజకీయ నాయకురాలిగా ఎదిగారు.
10. **కల్పనా దత్ (1913-1995):** భారత స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో మహిళల భాగస్వామ్యాన్ని ప్రేరేపించి, 1930 నాటి సూర్య సేన్ నేతృత్వంలోని చిట్-టాంగ్ ఆయుధగార దాడిలో చురుకుగా పాల్గొన్న ఒక విప్లవ కార్యకర్త కల్పనా దత్.

వంట పాత్రల తయారీలో బ్యూరో ఆఫ్ ఇండియన్ స్టాండర్డ్స్ (BIS) ప్రమాణాలు

వార్తల్లోని అంశం :

- వంటగది భద్రత, నాణ్యతను పెంపొందించే లక్ష్యంతో స్టెయిన్‌లెస్ స్టీల్, అల్యూమినియం పాత్రల కోసం తగిన ప్రమాణాలను ఖరారు చేయాలని బ్యూరో ఆఫ్ ఇండియన్ స్టాండర్డ్స్ (BIS)ని భారత ప్రభుత్వం ఆదేశాలు జారీ చేసింది.

మరింత సమాచారం

- మార్చి 14, 2024న జారీ అయిన నాణ్యతా నియంత్రణ ఆదేశాల ప్రకారం పరిశ్రమ, అంతర్గత వాణిజ్యం (DPIIT) ప్రమోషన్ విభాగం (DPIIT) అమలు చేస్తున్న నియమ నిబంధనల ఉల్లంఘనకు చట్టపరమైన జరిమానాలను విధిస్తారు.
- స్టెయిన్‌లెస్ స్టీల్ మరియు అల్యూమినియంతో చేసిన వంటపాత్రలు, అధిక భద్రత, నాణ్యతా ప్రమాణాలకు అనుగుణంగా ఉన్నాయని BIS ప్రమాణాలు నిర్ధారించి నాణ్యత లేని ఉత్పత్తుల నుంచి వినియోగదారులకు రక్షణ కల్పిస్తాయి.
- వంట పద్ధతుల్లోని సాంస్కృతిక వైవిధ్యాన్ని గుర్తిస్తూ వంటపాత్రల ఎంపికకు సంబంధించి అవసరమైన సమాచారాన్ని ఈ ప్రమాణాలు వినియోగదారులకు అందుబాటులో ఉంచుతాయి.

ధృవీకరణ తప్పనిసరి:

- స్టెయిన్‌లెస్ స్టీల్ మరియు అల్యూమినియం పాత్రలు తప్పనిసరిగా BIS సర్టిఫికేట్ కలిగి ఉండాలి.
- BIS ప్రామాణికం లేని పాత్రల తయారీ, దిగుమతి, విక్రయం, పంపిణీ, నిల్వ, లీజుకు ఇవ్వడం లేదా ప్రదర్శించడం నిషేధం.

ప్రాముఖ్యత:

- ఇళ్లలోని వంటగది సామగ్రి, వృత్తిసంబంధిత ప్రాంతాలలోని వంట సామగ్రి అత్యుత్తమ భద్రత, నాణ్యత ప్రమాణాలకు అనుగుణంగా ఉండేలా BIS ప్రమాణాలు నిర్దేశిస్తాయి.
- ఈ వస్తువుల కఠినమైన పరీక్ష మరియు ధృవీకరణ వినియోగదారులను నాణ్యత లేని ఉత్పత్తుల నుంచి రక్షణ కల్పిస్తాయి.
- వస్తువుల ఎంపికలో వాటి నాణ్యతా ప్రమాణాలకు సంబంధించి వినియోగదారులకు తగిన సమాచారాన్ని అందించడం, వంటసామగ్రిలో శ్రేష్ఠత మరియు భద్రతను ప్రోత్సహించడంలో BIS ప్రామాణిక గుర్తు మార్గదర్శకంగా ఉంటుంది.

జూన్ 25ను 'సంవిధాన్‌హత్యా దివస్'గా ప్రకటించిన కేంద్రం

వార్తల్లోని అంశం :

- 1975లో ఇందిరాగాంధీ విధించిన ఎమర్జెన్సీ జ్ఞాపకార్థంగా జూన్ 25ను 'సంవిధాన్ హత్యా దివస్'గా హోం మంత్రి అమిత్ షా ప్రకటించారు.
- వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛ, ప్రజాస్వామ్య పరిరక్షణ ప్రాముఖ్యతను నొక్కి చెబుతూ, ఈ కాలంలో కష్టాలను సహించిన వారిని గౌరవించడం ఈ జ్ఞాపకార్థం లక్ష్యం.
- 1975లో ప్రకటించిన జాతీయ అత్యవసర పరిస్థితి 49వ వార్షికోత్సవాన్ని భారత్ జూన్ 25, 2024న జరుపుకుంది.

మరింత సమాచారం :

- భారత రాజ్యాంగాన్ని ఉల్లంఘించడం వల్ల కలిగే దుష్పరిణామాలను గుర్తుచేసే రోజును గుర్తుచేస్తూ, అమిత్ షా ప్రకటించిన భావాన్ని ప్రధానమంత్రి నరేంద్ర మోడీ సమర్థించారు.

- భారతదేశ చరిత్రలో కాంగ్రెస్ సృష్టించిన చీకటి దశగా ఆయన అభివర్ణించిన ఆ ఎమర్జెన్సీ సమయంలో ప్రాణాలు కోల్పోయిన ప్రతి ఒక్కరికి ఆయన నివాళులర్పించారు.
- ఎమర్జెన్సీ సమయంలో అధికార దుర్వినియోగాన్ని గుర్తిస్తూ, భారతదేశ ప్రజాస్వామ్య పటిష్టతను నొక్కి చెబుతూ, భవిష్యత్తులో నిరంకుశ

చర్యలను నిరోధించే నిబద్ధతను పునరుద్ఘాటిస్తూ గెజిట్ ప్రకటనను విడుదల చేసారు.

- ప్రభుత్వ వైఖరిని సమర్థించిన హోం మంత్రి అమిత్ షా, 'సంవిధాన్‌హత్య దివస్' పాటించడం, ఇటువంటి నియంతృత్వ చర్యలు పునరావృతం కాకుండా నిరోధించే లక్ష్యంతో కూడిన ప్రజాస్వామ్య స్ఫూర్తిని, వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛను ప్రతి భారతీయుడిలో సజీవంగా నింపుతుందని ఉద్ఘాటించాడు.

2024 పిచ్ బ్లాక్ కార్యక్రమం

వార్తల్లోని అంశం :

- ప్రతి రెండేళ్లకోసారి ఆస్ట్రేలియాలోని డార్విన్‌లో రాయల్ ఆస్ట్రేలియన్ ఎయిర్ ఫోర్స్ (RAAF) ఆధ్వర్యంలో నిర్వహించే "ఎక్సర్‌సైజ్ పిచ్ బ్లాక్ 2024" కార్యక్రమం ఇండియన్ ఎయిర్ ఫోర్స్ (IAF) బృందం రాకతో ఇటీవలే ప్రారంభమైంది.
- జనసాంద్రత లేని ప్రాంతాలలో రాత్రి వేళల్లో విమానాలు ఎగురవేసే కార్యక్రమాల నుంచి ఈ పిచ్ బ్లాక్ పదం ఆవిర్భవించింది.
- పైలట్లు, ఇంజనీర్లు, సాంకేతిక నిపుణులు, కంట్రోలర్‌లతో సహా 150 మంది నైపుణ్యం కలిగిన ఎయిర్ వారియర్‌లు భారత బృందంలో ఉన్నారు.
- **గతంలో భారత్ పాల్గొన్న కార్యక్రమాలు:** 2018, 2022లలో నిర్వహించిన పిచ్ బ్లాక్ ఎడిషన్లలో భారత్ గతంలో పాల్గొంది.

మరింత సమాచారం :

- ఈ సంవత్సరం జూలై 12 నుంచి ఆగస్టు 2 వరకు జరగనున్న ఈ కార్యక్రమంలో 20 దేశాలు, 140కి పైగా విమానాలు మరియు 4400 మంది సైనిక సిబ్బంది పాల్గొన్నారు.
- విస్తారమైన, జనావాసాలు లేని ప్రాంతాలపై రాత్రిపూట విమానాలు ఎగరవేసే కార్యకలాపాలపై దృష్టి సారించి, భారీ బలగాలను ఉపయోగించే వ్యూహాలను ఈ కార్యక్రమం తెలియజేస్తుంది. ఈ కార్యక్రమంలో పాల్గొనే దేశాలతో తమ విధానాలను పంచుకోవడానికి, వారి విధానాలను గురించి తెలుసుకోవడానికి, బలగాల ఏకీకరణకు భారత వైమానిక దళానికి ఇది ఒక సువర్ణావకాశం.
- F-35, F-22, F-18, F-15, గ్రిపెన్ మరియు టైఫూన్ వంటి అధునాతన యుద్ధ విమానాలతో IAF కు చెందిన Su-30 MKIని సమన్వయ పరచడం ద్వారా అంతర్జాతీయ సహకారం, యుద్ధ విమానాల నిర్వహణ సంసిద్ధతను అభివృద్ధి పరచడం దీని లక్ష్యం.
- **ప్రాముఖ్యత:** సుదూర ప్రాంతాలకు విస్తరించడానికి, ఇండో-పసిఫిక్‌లో సమీకృత కార్యకలాపాలకు మద్దతునివ్వడానికి, సవాలుతో కూడిన వాతావరణంలో ధృడమైన విమానయాన భాగస్వామ్యాలను నిర్మించుకోవడానికి తగిన సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించుకోవడానికి ఈ కార్యక్రమంలో పాల్గొనే దేశాలకు అవకాశం లభిస్తుంది.

"విశిష్ట వినియోగ" సమస్య

వార్తల్లోని అంశం :

- బిలియనీర్ ముఖేష్ అంబానీ యొక్క విలాసవంతమైన వివాహ వేడుకలు ధనికులలో కనిపించే "విశిష్ట వినియోగం" సమస్యను హైలైట్ చేస్తాయి. అధిక అసమానత ఉన్న సమాజంలో, అటువంటి సంపద ప్రదర్శనలు ఆర్థిక విస్తరణను ఎలా ప్రభావితం చేస్తాయి, దాని నైతిక మరియు ఆర్థిక చిక్కులు ఏమిటి? అనేది ఇప్పుడు చర్చనీయాంశం అయింది.

ఒక విశ్లేషణ:

సంప్రదాయ, వామపక్ష దృక్కోణాలు:

- ఉదారవాద పెట్టుబడిదారీ ప్రజాస్వామ్యంలో, వ్యక్తులు తమ వ్యక్తిగత సంపదను వారు ఎంచుకున్న విధంగా ఖర్చు చేసే హక్కును కలిగి ఉంటారని, అసమానత అనేది లోపభూయిష్ట ఆర్థిక విధానాల ఫలితమే కాని, మార్కెట్ విధానాల వల్ల కాదని విశిష్ట వినియోగ మద్దతుదారులు వాదిస్తున్నారు.
- దీనికి విరుద్ధంగా, శ్రమ నుండి అన్యాయంగా దోచుకున్న విలువకు లాభాలు ప్రతిరూపమని, అన్నిరకాల విశిష్ట వినియోగాలు చట్టవిరుద్ధమని మార్క్సిస్టులు విమర్శిస్తున్నారు. ప్రైవేట్ ఆస్తి హక్కుల భావన ప్రతిరూపమైన నిర్మాణాత్మక అసమతుల్యతతో కూడిన పెట్టుబడిదారీ విధానం విశేషమైన కార్మికుల శ్రమతో అత్యంత తక్కువ మందిని సంపన్నుల చేస్తుందని వారు వాదిస్తున్నారు.

ఆర్థిక వ్యవస్థపై ప్రభావం:

- విశిష్ట వినియోగం స్థానికంగా తయారైన వస్తువులకు, స్థానికంగా లభించే ఉపాధికి డిమాండ్ పెంచినప్పటికీ దీర్ఘకాలిక వృద్ధి వినియోగంపై కాక పెట్టుబడిపై ఆధారపడి ఉండడంతో ఇది, రెండో ఉత్తమ పరిష్కారంగానే మిగిలిపోతుంది.
- ఉదాహరణకు, బిలియనీర్లు విలాసవంతమైన వస్తువులకు బదులు యంత్ర పరికరాలలో పెట్టుబడి పెడితే, అది ఉత్పాదకత, ఉపాధి మరియు జీవన ప్రమాణాలను పెంచుతుంది.

ఒక "సామాజిక ఒప్పందం" :

- పెట్టుబడిదారి సమాజాల్లో అధిక పెట్టుబడి, ఉపాధి గనక లభించినట్లైతే ఉత్పత్తి మరియు లాభాలను నియంత్రించడానికి అవకాశం ఉంటుందని జాన్ మేనార్డ్ కీన్స్ సూచించాడు.
- వృద్ధి సిద్ధాంతంలోని "గోల్డెన్ రూల్" ప్రకారం మొత్తం లాభాలను పెట్టుబడిగా పెడితే గరిష్ట ఆర్థిక సంక్షేమం సాధించవచ్చు. విశిష్ట వినియోగం వల్ల పెట్టుబడి నిధులు తగ్గిపోయి ఆర్థిక సంక్షేమానికి హాని కలుగుతుంది.

ముగింపు :

- పెట్టుబడిని పరిమితం చేసి, అధిక ధరల ద్వారా శ్రామికుల వినియోగ శక్తిని తగ్గించినట్లయితే విశిష్ట వినియోగం సమస్యాత్మకంగా మారుతుందని కీన్స్ అభిప్రాయపడ్డాడు.
- యువతలో అధిక నిరుద్యోగం, వేతనాల పెరుగుదలలో మందగమనంతో, ఈ అసమానతలు తప్పనిసరిగా పరిష్కరించాల్సిన పరిపాలనా విధానాలకు సంబంధించిన సమస్యలను సృష్టిస్తున్నాయి.

11

తెలంగాణ ప్రాంతీయ అంశాలు

దక్షిణాసియాలోనే అతిపెద్ద మురుగునీటి శుద్ధి కర్మాగారాన్ని హైదరాబాద్ ప్రారంభించింది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- మూసి నదిలో మురుగునీటి కాలుష్యాన్ని తొలగించి, నగరం అంతటా 100% మురుగునీటి శుద్ధీకరణను సాధించడానికి హైదరాబాద్ మెట్రోపాలిటన్ వాటర్ సప్లై అండ్ సెవరేజ్ బోర్డ్ (HMWSSB) చొరవలో కీలకమైన దక్షిణ ఆసియాలోనే అతిపెద్ద మురుగునీటి శుద్ధి కర్మాగారాలలో ఒకదాన్ని (STP) హైదరాబాద్ నాగోల్‌లో ప్రారంభించనుంది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- దాదాపు రూ. 3,866.41 కోట్ల వ్యయంతో, హైదరాబాద్‌లో రోజుకు 1259.50 మిలియన్ లీటర్ల (MLD) సామర్థ్యంతో 31 కొత్త STPలను నిర్మిస్తోంది. నాగోల్ STP మాత్రమే 320 MLD సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంది, ఇది నగరం యొక్క మురుగునీటి శుద్ధి వ్యవస్థలో ఒక ముఖ్యమైన భాగం.
- నాగోల్ STP సీక్వెన్షియల్ బ్యాచ్ రియాక్టర్ (SBR) సాంకేతికతను ఉపయోగిస్తుంది, ఇది సాంప్రదాయ పద్ధతుల కంటే మరింత సమర్థవంతంగా మరియు తక్కువ శక్తిని వినియోగిస్తుంది. 15 ఎకరాల విస్తీర్ణంలో, పంప్ హౌస్, ప్రాథమిక కార్యసాధన యూనిట్, SBR బేసిన్లు మరియు క్లోరిన్ కాంటాక్ట్ ట్యాంక్‌ను కలిగి ఉంది.
- ఇది సైదాబాద్, మలక్‌పేట్, L.B.నగర్ మరియు యాకుత్‌పురా వంటి ప్రాంతాలకు సేవలు అందిస్తుంది, మురుగునీటిని సహజ నీటి వనరులలోకి విడుదల చేయడాన్ని నిరోధిస్తుంది మరియు వ్యవసాయానికి శుద్ధి చేసిన నీటి పునర్వినియోగాన్ని ప్రోత్సహిస్తుంది.

సిద్దిపేటలో ప్లాస్టిక్ రహిత 499 గ్రామ పంచాయతీ కార్యాలయాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- సిద్దిపేటలో, జిల్లా గ్రామ పంచాయతీ అధికారి (DPO) విజయవంతంగా అమలు చేసిన ప్రణాళిక ఫలితంగా 499 గ్రామ పంచాయతీ కార్యాలయాలు ప్లాస్టిక్ రహితంగా మారాయి.
- DPO దేవకీ దేవి గ్రామ పంచాయతీ కార్యాలయాల్లో సుస్థిరతను పెంపొందించేందుకు ఉక్కు బ్యాంకును ప్రవేశపెట్టారు.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- మాజీ మంత్రి ప్రతిపాదించిన స్టీల్ బ్యాంక్ భావనతో ప్రేరణ పొందిన దేవకీ దేవి, అన్ని పంచాయతీ కార్యదర్శులకు సమావేశాలు, సమావేశాలలో ఉపయోగించడానికి స్టీల్ బ్యాంక్లను కొనుగోలు చేయమని ఆదేశించారు.
- జిల్లాలోని 499 పంచాయతీల్లో ఇప్పుడు ప్లాస్టిక్ వినియోగాన్ని తగ్గించే చొరవలో భాగంగా స్టీల్ గ్లాసులు, టీ కప్పులు, తినే ప్లేట్లు, స్టీల్ బాటిళ్లు మరియు ఇతర పునర్వినియోగ స్టీల్ వస్తువులతో కూడిన స్టీల్ బ్యాంకులు ఉన్నాయి.
- సమావేశాల సమయంలో పానీయాలు మరియు భోజనాలను స్టీలు-సామానులో అందించడం ద్వారా, పంచాయతీ కార్యాలయాలు సింగిల్ యూజ్ ప్లాస్టిక్ వస్తువుల అవసరాన్ని తొలగించాయి.
- స్టీల్ బ్యాంక్ ఆలోచన విజయవంతంగా అమలు చేయడం వల్ల పంచాయతీల పరిధిలోని వృత్తిపరమైన పద్ధతులపై ప్రభావం చూపడమే కాకుండా సిబ్బంది, సర్పంచ్‌లు, వార్డు సభ్యుల వ్యక్తిగత అలవాట్లపై కూడా ప్రభావం పడింది.
- ప్లాస్టిక్ వస్తువులపై ఆధారపడటాన్ని మరింత తగ్గించేందుకు మండల పరిషత్‌లు మరియు కుల ఆధారిత కమ్యూనిటీ హాళ్లకు స్టీల్ బ్యాంక్ కాన్సెప్ట్‌ను ప్రవేశపెట్టడం భవిష్యత్తు ప్రణాళికలలో ఉంది.

తెలంగాణ అభివృద్ధి నమూనాను 'ది ఎకనామిస్ట్' ప్రశంసించింది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 2014లో ఏర్పాటైన తెలంగాణ, ఆర్థికాభివృద్ధి మరియు పాలనపై నూతన రాష్ట్రాల ఏర్పాటు సానుకూల ప్రభావానికి బలమైన ఉదాహరణగా పనిచేస్తుంది.
- రాష్ట్రం గణనీయమైన ఆర్థిక వృద్ధిని సాధించింది, అనేక పాత రాష్ట్రాలను అధిగమించింది, హైదరాబాద్ ఒక ప్రముఖ టెక్ హబ్‌గా అభివృద్ధి చెందడంతోపాటు గణనీయమైన పెట్టుబడులను ఆకర్షిస్తుంది మరియు అనేక హైటెక్ ఉద్యోగాలను సృష్టించింది.

వికేంద్రీకరణ కొరకు కేసు

- 'ది ఎకనామిస్ట్' మరింత స్థానిక అధికారులకు అధికారం కల్పించడం ద్వారా వికేంద్రీకరణ కోసం వాదించింది, సమర్థవంతమైన పాలనను

నిర్ధారించడంలో నరేంద్ర మోడీ యొక్క కేంద్రీకరణ వ్యూహం యొక్క పరిమితులను తెలియ చేస్తుంది.

- ఇటీవలి ఎన్నికల ఫలితాలు భారతదేశం ఎదుర్కొంటున్న సవాళ్లను పరిష్కరించడానికి మరింత వికేంద్రీకృత విధానం వైపు మళ్లాలని సూచిస్తున్నాయి, నగరాలకు స్వయంప్రతిపత్తి యొక్క ప్రాముఖ్యతను మరియు చిన్న, మరింత నిర్వహించదగిన రాష్ట్రాల అవసరాన్ని నొక్కి చెబుతుంది.
- నగరాలకు మరింత స్వాతంత్ర్యం ఇవ్వడం మరియు పెద్ద రాష్ట్రాలను పునర్నిర్మించడం ద్వారా, భారతదేశం వశ్యత, జవాబుదారీతనం మరియు పోటీని మెరుగుపరుస్తుంది, ఫలితంగా స్థానిక అవసరాలకు అనుగుణంగా సంస్కరణలు మరియు మొత్తం అభివృద్ధిని ప్రోత్సహిస్తుంది.

నూతన రాష్ట్రాలు మరియు వికేంద్రీకరణ యొక్క ప్రయోజనాలు

- తెలంగాణ వంటి నూతన రాష్ట్రాల ఏర్పాటు వికేంద్రీకరణ యొక్క సంభావ్య ప్రయోజనాలను చూపింది, ఇది మెరుగైన స్థానిక మౌలిక సదుపాయాలు, సేవలు మరియు ఆర్థిక వృద్ధికి దారితీసింది.
- తెలంగాణ విజయానికి కొత్త ప్రారంభం, నిర్మాణానంతరం, వినూత్న విధానాలు మరియు వ్యాపార ఆమోద ప్రక్రియలను క్రమబద్ధీకరించడం, వ్యాపారాన్ని సులభతరం చేయడం కోసం నూతన ప్రమాణాలను ఏర్పరచడం వంటి అంశాలు ఆపాదించబడ్డాయి.
- వ్యాపార అనుమతుల కోసం TS-iPASS వంటి కార్యక్రమాలు మరియు విద్యుత్, నీరు మరియు సంక్షేమం వంటి కీలకమైన అంశాలపై దృష్టి కేంద్రీకరించిన ప్రయత్నాలు స్థానిక అభివృద్ధికి దోహదపడ్డాయి, అధిక తలసరి ఆదాయం మరియు వేగవంతమైన GDP వృద్ధిని ప్రతిబింబిస్తుంది.

ముగింపు

- నూతన రాష్ట్రాల ఏర్పాటుకు సంబంధించిన సవాళ్లను గుర్తిస్తూనే, 'ది ఎకనామిస్ట్' మెరుగైన పరిపాలన, ప్రతిస్పందించే ప్రభుత్వం, మెరుగైన సేవలు మరియు ఈ సవాళ్లను అధిగమించే వేగవంతమైన అభివృద్ధి చెందుతున్న ఆర్థిక వ్యవస్థల పరంగా ముఖ్యమైన ప్రయోజనాలను నొక్కి చెప్పింది.

పంట రుణమాఫీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- రూ. 2 లక్షల వరకు పంట రుణమాఫీని తక్షణమే అమలు చేయాలన్న ముఖ్యమంత్రి నిర్ణయానికి తెలంగాణ మంత్రివర్గం ఆమోదం తెలిపింది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- ఈ చొరవ ఖర్చు దాదాపు రూ. 31000 కోట్లుగా అంచనా వేయబడింది, రుణమాఫీకి అవసరమైన నిధులను పొందేందుకు చర్యలు తీసుకుంటున్నారు.
- డిసెంబర్ 11, 2018 మరియు డిసెంబర్ 9, 2023 మధ్య కాలంలో తీసుకున్న రుణాలకు రుణమాఫీ వర్తిస్తుందని మంత్రివర్గం పేర్కొంది,
- 'రైతు భరోసా' పెట్టుబడి మద్దతు పథకం కోసం మార్గదర్శకాలను రూపొందించడానికి ఉప ముఖ్యమంత్రి మల్లు భట్టి విక్రమార్క నేతృత్వంలోని మంత్రివర్గం ఉపకమిటీని నియమించారు.

విద్యా కమిషన్‌ను ప్రకటించిన సీఎం రేవంత్‌రెడ్డి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- తెలంగాణ విద్యావ్యవస్థను సమూలంగా మార్చేందుకు విద్యా కమిషన్‌ను ఏర్పాటు చేస్తున్నట్లు ముఖ్యమంత్రి A. రేవంత్‌రెడ్డి ప్రకటించారు.
- మంత్రులు D. శ్రీధర్ బాబు, దనసరి అనసూయ సీతక్క, పొన్నం ప్రభాకర్ నేతృత్వంలోని మంత్రివర్గ ఉపసంఘం ఈ ప్రక్రియకు మార్గనిర్దేశం చేస్తుంది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- ఈ విద్యా కమిషన్ ఒక విధాన పత్రాన్ని రూపొందించి, విశ్వవిద్యాలయం వైస్ ఛాన్సలర్‌లతో పాటు బోధన మరియు బోధనేతర సిబ్బంది నియామకాన్ని వేగవంతం చేస్తుంది.
- అంగన్‌వాడీలను ప్రీ-స్కూల్స్‌గా మార్చడం, మౌలిక సదుపాయాలను మెరుగుపరచడం మరియు విద్యార్థులకు ఉచిత రవాణాను అందించడం వంటి ప్రస్తుత సమస్యలను పరిష్కరించడానికి ప్రయత్నాలను కూడా ముఖ్యమంత్రి తెలియచేశారు.
- ఈ మార్పులకు మద్దతుగా 11% నుండి 6.4%కి తగ్గించబడిన విద్యా బడ్జెట్ పెంపుదలను పున:సమీక్ష చేస్తారు.
- దీర్ఘకాలికంగా ఉన్న సిబ్బంది సమస్యలను పరిష్కరించేందుకు, అంతర్జాతీయ బ్యాంకుల నుంచి వచ్చే అభివృద్ధి గ్రాంట్‌లను పరిగణనలోకి తీసుకునేందుకు ముఖ్యమంత్రి కట్టుబడి ఉన్నారు.

తెలంగాణకు చెందిన ఫణిగిరి తోరణంతో కూడిన ప్రత్యేక కవర్‌ను ఇండియా పోస్ట్ ఆవిష్కరించింది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- తెలంగాణ మూడవ శతాబ్దపు CE ఫణిగిరి తోరణాన్ని ప్రదర్శించే ప్రత్యేక పోస్టల్ కవర్‌ను ఇండియా పోస్ట్ విడుదల చేసింది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- 'దమ్మచక్క-పువట్టన సుత్త దినం- ఆషాఢ పూర్ణిమ 2024.' జ్ఞాపకార్థం పోస్టల్ కవర్‌ను విడుదల చేశారు.
- దమ్మ చక్కా పవట్టన సుత్తలో ప్రస్తావించబడినట్లుగా, మానవ మరియు దైవిక ప్రేక్షకులతో బుద్ధుని ముఖచిత్రం వర్ణిస్తుంది.
- 'ప్రత్యేక తపాలాముద్ర'లో సారనాథ్‌లోని జింకల పార్కును సూచించే రెండు జింకలు మరియు 25 శతాబ్దాల క్రితం బుద్ధుడు బోధించిన మధ్య మార్గాన్ని సూచించే 4వ చక్రం ఉన్నాయి.

ఆషాఢ పూర్ణిమ గురించి

- ఇది గురు పూర్ణిమగా కూడా జరుపుకుంటారు, ఇది భారతీయ చాంద్రమాన క్యాలెండర్‌లో ప్రతి సంవత్సరం ఆషాఢ మాసం పౌర్ణమి రోజున జరుగుతుంది.
- ఈ రోజును శ్రీలంకలో 'ఎసలా పోయా' మరియు థాయిలాండ్‌లో 'అసన్హా బుచా'గా కూడా పాటిస్తారు.
- ఈ రోజు వారణాసి సమీపంలోని సారనాథ్‌లోని జింకల పార్కులో తన మొదటి ఐదుగురు సన్యాసి శిష్యులకు జ్ఞానోదయం పొందిన తర్వాత బుద్ధుని మొదటి బోధనను స్మరించుకుంటుంది.

- ఇది మొదటి ఉపన్యాసం లేదా ధమ్మ చక్రం యొక్క మొదటి మలుపు లేదా బౌద్ధమతం యొక్క నాలుగు గొప్ప సత్యాలు మరియు అష్టాంగ మార్గాలు గురించి మాట్లాడే 'ధమ్మచక్క-ప్పవట్టన సుత్త దినం' అని పిలుస్తారు.
- బౌద్ధులు మరియు హిందువులు తమ గురువులను గౌరవించటానికి ఈ రోజును గురు పూర్ణిమగా జరుపుకుంటారు.
- ఇది సన్యాసులు మరియు సన్యాసినులకు వర్షాకాలం ప్రారంభాన్ని సూచిస్తుంది, ఇది జూలై నుండి అక్టోబర్ వరకు ఉంటుంది.
- ఈ తిరోగమన సమయంలో, వారు ఒకే చోట ఉంటారు, సాధారణంగా వారి దేవాలయాలలో, తీవ్రమైన ధ్యానంపై దృష్టి పెడతారు.

బుద్ధునికి సంబంధించిన నాలుగు ముఖ్యమైన ప్రదేశాలు

- బోధ గయ:జ్ఞానోదయం
- సారనాథ్:మొదటి ఉపన్యాసం
- శ్రావస్తి:చాతుర్మాసాలు చేసి చాలా ఉపన్యాసాలు ఇచ్చారు
- ఖుషీనగర్:మహాపరినిర్వాణం

హైడ్రా (HYDRAA)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- తెలంగాణ కేంద్ర పట్టణ ప్రాంతం (TCUR) పరిధిలోని విపత్తు పరిస్థితులను నిర్వహించడానికి మరియు ఆస్తులను రక్షించడానికి తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఇటీవల హైదరాబాద్ విపత్తు ప్రతిస్పందన మరియు ఆస్తి రక్షణ సంస్థ (HYDRAA)ని ఏర్పాటు చేసింది.

హైడ్రా(HYDRAA) గురించి

పాలకమండలి మరియు నిర్మాణం

- HYDRAA పరిపాలన సంస్థగా ముఖ్యమంత్రి అధ్యక్షత వహిస్తారు మరియు HYDRAA కమిషనర్ మెంబర్-కన్వీనర్‌గా ఉంటారు, వీరితో పాటు వివిధ ప్రభుత్వ శాఖలకు చెందిన పది మంది ప్రతినిధులు ఉన్నారు.
- అదనంగా, మున్సిపల్ పాలన మరియు పట్టణ అభివృద్ధి (MAUD) ప్రిన్సిపల్ సెక్రటరీ మరియు HYDRAA కమిషనర్ నేతృత్వంలోని విపత్తు నిర్వహణ ఉప-కమిటీ, TCURలో విపత్తు నిర్వహణ సమస్యలపై దృష్టి సారించిన వివిధ విభాగాల నుండి 13 మంది సభ్యులను కలిగి ఉంటుంది.

కార్యాచరణ పరిధి మరియు బాధ్యతలు

- హైదరాబాద్, రంగారెడ్డి, మేడ్చల్-మల్కాజిగిరి, సంగారెడ్డి జిల్లాల్లోని ఔటర్ రింగ్ రోడ్ (ORR) వరకు ఉన్న గ్రేటర్ హైదరాబాద్ మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ (GHMC) ప్రాంతం అంతటా HYDRAA పనిచేస్తుంది.
- సంస్థ యొక్క ప్రధాన విధులు విపత్తు సంసిద్ధత, నివారణ చర్యలు మరియు విపత్తు ప్రతిస్పందన మరియు ప్రమాదకర కార్యకలాపాల కోసం రాష్ట్ర మరియు జాతీయ సంస్థలతో సమన్వయం చేయడం.

తెలంగాణ నైపుణ్య అభివృద్ధి కార్యక్రమం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- యూనివర్సిటీ ఆఫ్ టెక్సాస్ (అమెరికా), లండన్ బిజినెస్ స్కూల్ (యుకె) సహా 10 ప్రతిష్టాత్మక అంతర్జాతీయ విశ్వవిద్యాలయాలు రాష్ట్రవ్యాప్తంగా నైపుణ్య అభివృద్ధి కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేయనున్నట్లు ప్రకటించడంతో తెలంగాణ తన నైపుణ్యాభివృద్ధి ప్రయత్నాలను ముమ్మరం చేసింది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- ఐటీ మరియు పరిశ్రమల శాఖ మంత్రి D. శ్రీధర్ బాబు వెల్లడించిన ఈ రూ.300 కోట్ల చొరవ, యువత మరియు శ్రామికశక్తిని పెంపొందించడంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వ చురుకైన విధానాన్ని నొక్కి చెబుతుంది.
- ముఖ్యమంత్రి A. రేవంత్‌రెడ్డి పాలనలో ఎనిమిది నెలల క్రితం నుంచి నైపుణ్యం పెంపుదలకు ప్రాధాన్యం ఇచ్చారు. హైదరాబాద్‌లో జరగనున్న నైపుణ్య విశ్వవిద్యాలయం మరియు పారిశ్రామిక శిక్షణా సంస్థలను (ITIలు) ఆధునీకరించడానికి టాటా గ్రూప్‌తో ఇటీవలి ఒప్పందాలలో ఇది స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది.
- ఈ కార్యక్రమాలు ప్రస్తుత నైపుణ్య అవసరాలను తీర్చడం మరియు నాణ్యమైన విద్య మరియు వృత్తి శిక్షణ కోసం తెలంగాణను కేంద్రంగా ఉంచడం, ఆర్థిక వృద్ధిని పెంచడం మరియు ఈ ప్రాంతంలో ఉపాధి అవకాశాలను సృష్టించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నాయి.

తెలంగాణలో నైపుణ్యాభివృద్ధి కార్యక్రమాలు

1. **క్యాంపస్ టు కార్పొరేట్ ప్రోగ్రామ్:** ఈ కార్యక్రమం, హిందుస్థాన్ కోకా-కోలా బెవరేజెస్ (HCCB), తెలంగాణ అకాడమీ ఫర్ స్కిల్ అండ్ నాలెడ్జ్ (TASK) మరియు ఆషాన్ కన్సల్టింగ్‌ల మధ్య సహకారంతో, ప్రభుత్వ పాలిటెక్నిక్ కళాశాలల నుండి 5,000 మంది డిప్లొమా విద్యార్థులను అతుకులు లేని కార్పొరేట్ పరివర్తన కోసం నైపుణ్యాలతో సన్నద్ధం చేయడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
2. **టాటా టెక్నాలజీస్ ఇండస్ట్రియల్ స్కిల్ డెవలప్‌మెంట్ ట్రైనింగ్:** టాటా టెక్నాలజీస్ తెలంగాణలోని లక్ష మంది విద్యార్థులకు ఉద్యోగ ఆధారిత పారిశ్రామిక శిక్షణను అందించనుంది, ప్రతిభను పెంపొందించడానికి మరియు ఆవిష్కరణలను పెంపొందించడానికి రూ.1,500 నుండి రూ.2,000 కోట్లు పెట్టుబడి పెడుతుంది.
3. **ITI కళాశాలల ఆధునీకరణ:** తెలంగాణ, టాటా టెక్నాలజీస్‌తో, సమకాలీన కోర్సులను ప్రవేశపెట్టడం ద్వారా ITI కళాశాలలను ఆధునీకరిస్తోంది మరియు పరిశ్రమకు సంబంధించిన శిక్షణ కోసం అధునాతన యంత్రాలు మరియు సాఫ్ట్‌వేర్‌లతో 4.0 స్కిల్లింగ్ కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేస్తోంది.
4. **గ్రీన్ స్కిల్స్ అకాడమీ ఇనిషియేటివ్:** 1M1B ఫౌండేషన్‌తో భాగస్వామ్యంతో, తెలంగాణా గ్రీన్ స్కిల్స్ అకాడమీని ప్రారంభించి, స్థిరమైన ఆర్థిక వ్యవస్థలో భవిష్యత్తు కోసం గ్రీన్ స్కిల్స్‌లో కళాశాల యువతకు శిక్షణనిచ్చింది.

భారతదేశంలో నైపుణ్యాభివృద్ధికి సంబంధించిన వివిధ పథకాలు మరియు విధానాలు:

1. నైపుణ్యాభివృద్ధి మరియు వ్యవస్థాపకత కోసం జాతీయ విధానం, 2015
2. ప్రధాన మంత్రి కౌశల్ వికాస్ యోజన (PMKVY)
3. ప్రధాన మంత్రి కౌశల్ కేంద్రం (PMKK)
4. జన్ శిక్షన్ సంస్థాన్ (JSS)

5. నేషనల్ అప్రెంటిస్‌షిప్ ప్రమోషన్ స్కీమ్ (NAPS)
6. జీవనోపాధి ప్రమోషన్ కోసం నైపుణ్య సముపార్జన మరియు జ్ఞాన అవగాహన ("SANKALP")

TG Genco జూరాల వద్ద జలవిద్యుత్ (హైడల్) ఉత్పత్తిని ప్రారంభించింది

వార్తల గురించి

- తెలంగాణ స్టేట్ పవర్ జనరేషన్ కార్పొరేషన్ (TG Genco) 6X39 మెగావాట్ల విద్యుత్‌తో జలవిద్యుత్ ఉత్పత్తిని ప్రారంభించింది. 17 జూలై 2024న ఒక యూనిట్‌ని ప్రారంభించడం ద్వారా ప్రియదర్శిని జూరాల ప్రాజెక్ట్‌లో స్థాపించబడింది.
- విద్యుత్ ఉత్పత్తిని సులభతరం చేసేందుకు ప్రాజెక్టు నుంచి సుమారు 7500 క్యూసెక్కుల నీటిని విడుదల చేశారు. జూరాల ప్రాజెక్ట్ దాని ఎగువ మరియు దిగువ దశలలో ఒక్కొక్కటి ఆరు యూనిట్లను కలిగి ఉంటుంది.

- అదే రోజు ప్రాజెక్టులోకి ఇన్ ఫ్లో 2500 క్యూసెక్కులకు చేరుకోగా, ఔట్ ఫ్లో 2720 క్యూసెక్కులుగా నమోదైంది. రిజర్వాయర్ పూర్తి స్థాయి మట్టం 1045 అడుగులకు దిగువన 1041.70 అడుగులకు చేరుకుంది.

తెలంగాణ స్టేట్ పవర్ జనరేషన్ కార్పొరేషన్ (TG Genco) గురించి

- TG Genco లిమిటెడ్ కంపెనీల చట్టం, 2013 ప్రకారం విలీనం చేయబడింది మరియు 2014 నుండి కార్యకలాపాలు ప్రారంభించింది.
- TG Genco తెలంగాణ రాష్ట్ర విద్యుత్ బోర్డు యొక్క విభాగం, తెలంగాణలో విద్యుత్ ఉత్పత్తికి బాధ్యత వహిస్తుంది.
- **విజన్:**అత్యాధునిక సాంకేతికత మరియు స్మార్ట్ సొల్యూషన్ల వినియోగంతో దేశంలో అత్యుత్తమ పనితీరు కనబరిచే విద్యుత్ వినియోగంగా మరియు ప్రపంచంలోని అత్యుత్తమ వినియోగాలలో ఒకటిగా నిలవడం.
- **మిషన్:**నూతన విద్యుత్ ప్రాజెక్టుల సరైన ప్రణాళిక మరియు అమలు ద్వారా వేగవంతమైన విద్యుత్ అభివృద్ధికి నాయకత్వం వహించడం ద్వారా తగినంత, నమ్మదగిన, తక్కువ వ్యయంతో కూడిన మరియు పర్యావరణ అనుకూల విద్యుత్‌ని ఉత్పత్తి చేయడం.

మరింత మెరుగగా మహాలక్ష్మి పథకం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- అర్హులైన ప్రతి మహిళకు లబ్ధి చేకూరేలా మహాలక్ష్మి పథకాన్ని మరింత మెరుగుపరుస్తామని నీటిపారుదల, పౌరసరఫరాల శాఖ మంత్రి N. ఉత్తమ్‌కుమార్‌రెడ్డి ప్రకటించారు.

వార్తల గురించి

- తెలంగాణ రాష్ట్ర మహిళా కమిషన్ చైర్ పర్సన్‌గా నెరెళ్ల శారద ప్రమాణ స్వీకార కార్యక్రమంలో మంత్రి మాట్లాడుతూ, 500 రూపాయల చొప్పున వంట గ్యాస్ సిలిండర్‌లను అందించే కార్యక్రమం ఇప్పటికే సుమారు 40 లక్షల మంది మహిళలకు ప్రయోజనం చేకూర్చిందని, తద్వారా ప్రతి కుటుంబానికి నెలకు 700 రూపాయలు ఆదా అవుతుందని తెలిపారు.
- అదనంగా, తెలంగాణ వ్యాప్తంగా ప్రతిరోజూ 14 లక్షల మందికి పైగా మహిళలు RTC బస్సుల్లో ఉచిత ప్రయాణ సేవను సద్వినియోగం చేసుకుంటున్నారు. మహాలక్ష్మి పథకం కింద, TGSRTC దాదాపు 55 కోట్ల జీరో టిక్కెట్లను మహిళా ప్రయాణీకులకు జారీ చేసింది.

మహాలక్ష్మి పథకం గురించి

- తెలంగాణ ప్రభుత్వం BPL, APL లేదా ఇతర ఉపాంత వర్గాలకు చెందిన కుటుంబాల కోసం మహిళా సాధికారత కోసం మహాలక్ష్మి పథకాన్ని ప్రారంభించింది.
- ఈ పథకం కింద అర్హులైన కుటుంబాలకు వారి జీవన ప్రమాణాలను మెరుగుపరచడానికి నెలకు 2,500 రూపాయలు, 500 రూపాయల గ్యాస్ సిలిండర్లు మరియు తెలంగాణ అంతటా ఉచిత బస్సు ప్రయాణం లభిస్తుంది.
- తెలంగాణలోని మహాలక్ష్మి పథకం కర్ణాటక గృహ లక్ష్మి పథకాన్ని పోలి ఉంటుంది కానీ అదనపు నగదు ప్రయోజనాలను మరియు మహా లక్ష్మి పథకంతో మరో రెండు ప్రయోజనాలు ఒక చట్ట బద్ధమైన సంస్థ సాధికారతకు అదనంగా అందిస్తుంది.

తెలంగాణ రాష్ట్ర మహిళా కమిషన్ గురించి:

- తెలంగాణ రాష్ట్ర మహిళా కమీషన్ అనేది మహిళల స్థితిని మెరుగుపరచడం మరియు సంబంధిత విషయాలలో కృషి చేయటంతో పాటు మహిళలు ఎదుర్కొంటున్న వివిధ సమస్యలు, వివక్షలు మరియు వారి పట్ల జరుగుతున్న అనైతిక ప్రవర్తనలను నివారించడం దీని ముఖ్య లక్ష్యం. అన్యాయమైన పద్ధతులను పరిశోధించడం లక్ష్యంగా ఉన్న చట్టబద్ధమైన సంస్థ.
- ఆంధ్రప్రదేశ్ పునర్వ్యవస్థీకరణ చట్టం, 2014లోని సెక్షన్ 101 ప్రకారం, ఆంధ్రప్రదేశ్ మహిళా కమిషన్ చట్టం, 1998, 02.06.2014 నాటికి తెలంగాణకు అనుగుణంగా మార్చబడింది.
- **విజన్:** తెలంగాణ రాష్ట్ర మహిళలు లింగ సమానత్వం, సమగ్ర అభివృద్ధికి లింగ న్యాయం మరియు వారి హక్కులు మరియు హక్కులను పొందడం ద్వారా సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాలను సాధించడం.

కమిషన్ విధులు:

- మహిళల జీవితాలను మెరుగుపరచడానికి మరియు మహిళల హక్కులను రక్షించడానికి మహిళా కమిషన్ పనిచేస్తుంది.
- మహిళలపై వివక్షతను తొలగించడానికి లింగ సున్నితమైన విధానాలను ప్రోత్సహిస్తుంది
- ప్రభుత్వం యొక్క వివిధ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలలో వారి సమ్మిళితను మరియు భాగస్వామ్యాన్ని సమర్థించారు.

- కఠినమైన పరిశోధన మరియు వాస్తవాలను కనుగొనే మిషన్లపై సేకరించిన సమాచారం ఆధారంగా విధాన రూపకర్తలకు సిఫార్సు చేస్తుంది.
- స్థానిక స్థాయి నుండి ప్రపంచ స్థాయి వరకు మరియు వివిధ అంతర్జాతీయ ఫోరమ్‌లలో వారి స్వరాలు వినిపించేలా నిర్ధారిస్తుంది.
- తెలంగాణలో లింగ సున్నితత్వం వంటి కార్యక్రమాల ద్వారా మహిళల ఉన్నత శ్రేయస్సుకు ఖచ్చితమైన మార్గం అయినటువంటి మహిళా సాధికారతను (లింగ సున్నితత్వం) వంటి కార్యక్రమాల ద్వారా సాధించవచ్చు.

హైదరాబాద్ స్టార్టప్ HYLENR క్లీన్ ఫ్యూజన్ ఎనర్జీని అభివృద్ధి చేసింది

వార్తల గురించి

- హైదరాబాద్ ఆధారిత స్టార్టప్ అయిన HYLENR, క్లీన్ ఎనర్జీ ఉత్పత్తి కోసం ప్రపంచంలోనే మొట్టమొదటి కోల్డ్ ఫ్యూజన్ టెక్నాలజీని ప్రదర్శించింది, ఇది ఇటీవల భారత ప్రభుత్వంచే ఏకస్వామ్యం(పేటెంట్) చేయబడింది.
- ఈ తక్కువ శక్తి అణు రియాక్టర్ (LENR) సాంకేతికత అణు వ్యర్థాలను విడుదల చేయకుండా లేదా రేడియోధార్మిక పదార్థాలను ఉపయోగించకుండా వేడిని ఉత్పత్తి చేయడానికి ఉత్పాదక విద్యుత్తును పెంచుతుంది.
- పునరుత్పాదక మరియు పునరుత్పాదకేతర వనరుల నుండి ఉత్పత్తిలో 2.5 రెట్లు పెరుగుదల లక్ష్యంగా, విద్యుత్ ఉత్పత్తి సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించడానికి సాంకేతికత యొక్క సామర్థ్యాన్ని CEO సిద్ధార్థ దురైరాజన్ తెలియచేశారు.

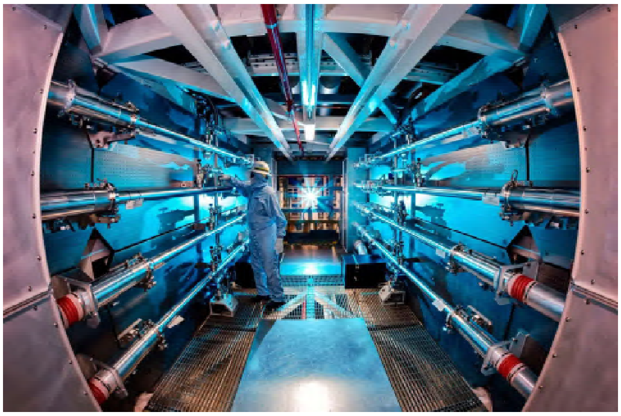

(LENR) టెక్నాలజీ గురించి

- కోల్డ్ ఫ్యూజన్, ఇప్పుడు లో-ఎనర్జీ న్యూక్లియర్ రియాక్షన్ (LENR) అని పిలుస్తారు, ఇది సిద్ధాంతీకరించిన అణు ప్రతిచర్య, ఇది గది ఉష్ణోగ్రత వద్ద లేదా సమీపంలో సంభవిస్తుంది.
- LENR, ఒక రకమైన అణుశక్తి, స్వచ్ఛమైన, సురక్షితమైన, తరలించగలిగే, కొలవడానికి మరియు సమృద్ధిగా ఉంటుందని హామీ ఇస్తుంది, ఇది భవిష్యత్ శక్తి అవసరాలకు అనువైన పరిష్కారంగా ఉంది.

నీతి ఆయోగ్ యొక్క SDG సూచిక

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- నీతి ఆయోగ్ యొక్క సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాల (SDG) భారతదేశ సూచికలో 2023-24లో తెలంగాణ 100కి 74 పాయింట్లు సాధించి 11వ స్థానంలో నిలిచింది. అంతకుముందు సంవత్సరం కంటే ఐదు పాయింట్లు పెరిగినప్పటికీ, రాష్ట్ర ర్యాంకింగ్‌లో ఎలాంటి మార్పు లేదు.

ప్రధాన మార్పులు

- పేదరికం వద్దు, యోగ్యమైన పని మరియు ఆర్థిక వృద్ధి, అందుబాటు ధరలు మరియు స్వచ్ఛమైన ఇంధనం సంబంధించిన లక్ష్యాలలో తెలంగాణ గుర్తించదగిన పనితీరును కనబరిచింది. అయినప్పటికీ, నివేదికలో తెలియచేయబడిన అనేక ఇతర SDG లక్ష్యాలలో ఇది తక్కువగా ఉంది. రాష్ట్రాలలో, సేవలలో 64.11% స్థూల విలువ జోడింపుతో (GVA) తెలంగాణ ప్రముఖ స్థానంలో ఉంది, కర్ణాటక తర్వాత రెండవ స్థానంలో ఉంది.
- రాష్ట్రం దాని మొత్తం భూమిలో 2.63% విస్తరించి, రెండవ అత్యధిక అటవీ ప్రాంతంతో ఉద్భవించింది. తెలంగాణలో అత్యధికంగా 6.68 శాతం కార్బన్ నిల్వలు పెరిగాయి.
- తెలంగాణ ప్రసూతి మరణాల నిష్పత్తి (MMR) ప్రతి 100,000 సజీవ జననాలకు 43గా ఉంది, 2030 నాటికి 70 అనే జాతీయ లక్ష్యాన్ని షెడ్యూల్ కంటే ముందే చేరుకుంటుంది. అదనంగా, రాష్ట్రం పిల్లలలో 106.1% రోగనిరోధకత కలిగి ఉంది.

నీతి ఆయోగ్ యొక్క SDG సూచిక గురించి

- SDG భారతదేశ సూచి 2023-24, సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాల (SDG)పై జాతీయ మరియు ఉప జాతీయ పురోగతిని కొలిచే దేశం యొక్క ప్రధాన సాధనం యొక్క నాల్గవ ఎడిషన్ (దాని సూచిక 2018లో ప్రారంభించబడింది) నీతి ఆయోగ్ ద్వారా విడుదల చేయబడింది.
- SDG భారతదేశ సూచి 2023-24 MoSPI యొక్క జాతీయ సూచిక కార్యాచరణతో సమలేఖనం చేయబడిన 113 సూచికలపై అన్ని రాష్ట్రాలు మరియు UTల జాతీయ పురోగతిని కొలుస్తుంది మరియు గుర్తిస్తుంది, ప్రతి రాష్ట్రం మరియు UT కోసం 16 SDGలపై లక్ష్యాల వారీగా స్కోర్‌లను గణిస్తుంది.
- రాష్ట్రాలు మరియు UTలు వాటి SDG భారతదేశ సూచి విలువల ఆధారంగా ర్యాంక్ చేయబడ్డాయి, ఇవి 0 నుండి 100 వరకు ఉంటాయి. అధిక విలువ లక్ష్యాలను సాధించడంలో ఎక్కువ పురోగతిని సూచిస్తుంది. రాష్ట్రాలు మరియు UTలు వాటి విలువల ఆధారంగా నాలుగు వర్గాలుగా వర్గీకరించబడ్డాయి:

1. అస్పిరెంట్: 0-49
2. పెర్ఫామర్: 50-64
3. ఫ్రంట్-రన్నర్: 65-99
4. అచీవర్: 100

- ప్రస్తుతం, ఏ రాష్ట్రాలు అస్పిరెంట్ లేదా అచీవర్ వర్గాల్లోకి రావు.

కీలక ఫలితాలు

- భారతదేశం యొక్క మిశ్రమ విలువ 2018లో 57 నుండి 2020-21లో 66కి మెరుగుపడి 2023-24లో 71కి పెరిగింది
- లక్ష్యాలు 1 (సున్నా పేదరికం), 8 (మంచి పని మరియు ఆర్థిక వృద్ధి), 13 (వాతావరణ కార్యాచరణ) మరియు 15 (భూమిపై జీవనం).
- మొత్తం విలువలో అన్ని రాష్ట్రాలు మెరుగుదల చూపించాయి.
- **టాప్ పెర్ఫార్మర్:** కేరళ, ఉత్తరాఖండ్‌లు అత్యుత్తమ పనితీరు కనబరిచగా, బీహార్, జార?ండ్‌లు వెనుకబడి ఉన్నాయి.
- 32 రాష్ట్రాలు మరియు UTలు ఫ్రంట్-రన్నర్ కేటగిరీలో 10 రాష్ట్రాలు కొత్తగా ప్రవేశించాయి-అరుణాచల్ ప్రదేశ్, అస్సాం, ఛత్తీస్‌గఢ్, మధ్యప్రదేశ్, మణిపూర్, ఒడిషా, రాజస్థాన్, ఉత్తరప్రదేశ్, పశ్చిమ బెంగాల్, మరియు దాద్రా మరియు నగర్ హవేలీ మరియు డామన్ మరియు దయ్యూ.
- 2018 మరియు 2023-24 మధ్య, ఫాస్ట్ మూవింగ్ రాష్ట్రాలు ఉత్తరప్రదేశ్ (విలువలో 25 పెరుగుదల), J&K (21), ఉత్తరాఖండ్ (19), సిక్కిం (18), హర్యానా (17), అస్సాం, త్రిపుర మరియు పంజాబ్ (16) ఒక్కొక్కటి), మధ్యప్రదేశ్ మరియు ఒడిశా (ఒక్కొక్కటి 15).

తెలంగాణలో సహజ వ్యవసాయ ప్రోత్సాహం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- పురుగుమందుల వినియోగంలో తెలంగాణ భారతదేశంలో మూడవ స్థానంలో ఉంది, ఇది నేల క్రమక్షయానికి మరియు నేల ఆరోగ్యాన్ని తగ్గిస్తుంది.
- రైతు సాధికార సంస్థ (RySS) ద్వారా ప్రోత్సహించబడిన సహజ వ్యవసాయం, ఆరోగ్యపరమైన నష్టాలను మరియు రైతు రుణాలను తగ్గించడానికి స్థిరమైన ప్రత్యామ్నాయాన్ని అందిస్తుంది.
- RySS మద్దతుతో ఆంధ్రప్రదేశ్ కమ్యూనిటీ మేనేజ్డ్ నేచురల్ ఫార్మింగ్ (APCNF) చొరవ, 2024లో మానవత్వం కోసం గుల్బెంకియన్ ప్రైజ్‌తో సహా ప్రశంసలను అందుకుంది.
- పోర్చుగల్‌కు చెందిన కాలౌస్టే గుల్బెంకియన్ ఫౌండేషన్ (CGF) ద్వారా స్థాపించబడిన 2024 గుల్బెంకియన్ ప్రైజ్ ఫర్ హ్యుమానిటీ, ప్రపంచ ఆహార భద్రత, వాతావరణ స్థితిస్థాపకత మరియు పర్యావరణ వ్యవస్థ రక్షణకు చేసిన కృషిని గుర్తిస్తుంది.
- పెరుగుతున్న ఉష్ణోగ్రతలు మరియు వాతావరణ మార్పుల కారణంగా అస్థిరమైన వర్షపాతం మరియు మోనోక్రాపింగ్(ఒకే పంట) సవాళ్లతో, సహజ వ్యవసాయం తెలంగాణలో స్థిరమైన వ్యవసాయం వైపు అవసరమైన మార్పును అందిస్తుంది.

అక్షయ పాత్ర ఫౌండేషన్ కిచెన్‌లు సోలార్‌గా మారాయి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- అక్షయ పాత్ర ఫౌండేషన్, HSBC గ్లోబల్ సర్వీస్ సెంటర్‌ల సహకారంతో కండి, నార్సింగి మరియు వరంగల్‌లోని దాని వంటశాలలలో మూడు 165-KW సౌర ప్లాంట్‌లను ప్రారంభించింది. అదనంగా, కండి వంటగదిలో కొత్త 2,000-కిలోల బయోగ్యాస్ ప్లాంట్‌ను అమర్చారు.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- ఈ సౌర ప్లాంట్లు ఏటా సుమారు 152 టన్నుల CO_2 ఉద్గారాలను తగ్గించగలవని అంచనా వేయబడింది మరియు రాబోయే 20 సంవత్సరాలలో పుష్టికరమైన మధ్యాహ్న భోజనాన్ని అందించడానికి ఫౌండేషన్‌ని అనుమతిస్తుంది.
- బయోగ్యాస్ వ్యవస్థ వంట కోసం సంప్రదాయ LPG స్థానంలో ఉంటుంది మరియు వంటశాలల నుండి సేంద్రీయ వ్యర్థాలను వినియోగిస్తుంది. ఇది సేంద్రీయ స్లర్రీని కూడా ఉత్పత్తి చేస్తుంది, దీనిని ఎరువుగా ఉపయోగించవచ్చు.
- 2023-2024 ఆర్థిక సంవత్సరంలో, తెలంగాణ మరియు కర్నాటక అంతటా ప్రభుత్వ మరియు ప్రభుత్వ-సహాయక పాఠశాలల్లో 1.25 మిలియన్లకు పైగా పౌష్టికాహార మధ్యాహ్న భోజనాన్ని ఫౌండేషన్ అందించింది.

అంతర్జాతీయ చెస్‌లో తెలంగాణకు చెందిన రిత్విక్ రజతం సాధించాడు

వార్తల గురించి

- 13 జూలైన ఫ్రాన్స్‌లోని లా ప్లాగ్నేలో జరిగిన లా ప్లాగ్నే అంతర్జాతీయ చెస్ ఛాంపియన్‌షిప్‌లో తెలంగాణకు చెందిన రాజా రిత్విక్ రజత పతకాన్ని కైవసం చేసుకున్నాడు..
- 22 దేశాలకు చెందిన 184 మంది ఆటగాళ్లు పాల్గొన్న ఈ టోర్నమెంట్‌లో తొమ్మిది రౌండ్లలో ఏడు పాయింట్లతో రిత్విక్ ఐదు విజయాలు మరియు నాలుగు డ్రాలను సాధించి అజేయంగా నిలిచాడు.
- గతంలో జాతీయ బ్లిట్జ్ ఛాంపియన్‌షిప్‌లో రజత పతకం మరియు జాతీయ ర్యాపిడ్ ఛాంపియన్‌షిప్‌లో కాంస్య పతకం సాధించాడు.

హైదరాబాద్‌లో ప్రపంచ AI సమావేశం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ప్రపంచ AI సమావేశం సెప్టెంబర్ 5, 6 తేదీల్లో హైదరాబాద్ ఇంటర్నేషనల్ కన్వెన్షన్ సెంటర్‌లో జరుగుతుందని ముఖ్యమంత్రి రేవంత్ రెడ్డి ప్రకటించారు.

- ఈ సందర్భంగా, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం "తెలంగాణ యొక్క AI కాంపెండియం"ను ప్రారంభించనుంది మరియు రాష్ట్ర AI వ్యవస్థను అభివృద్ధి చేయడానికి ఇతర ముఖ్యమైన ప్రణాళికలను ఆవిష్కరిస్తుంది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- సమావేశం యొక్క నేపథ్యం, "ప్రతి ఒక్కరి కోసం AI పని చేయడం", కృత్రిమ మేధస్సు యొక్క సామాజిక ప్రయోజనాలు మరియు సాధికారత సామర్థ్యాన్ని అన్వేషించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- ఎమర్జింగ్ టెక్నాలజీస్ వింగ్ ఆఫ్ ది ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ, ఎలక్ట్రానిక్స్ మరియు కమ్యూనికేషన్స్ (ITE&C) విభాగం ఈ కార్యక్రమాన్ని నిర్వహిస్తోంది.

గ్లోబల్ AI సమావేశం గురించి

- ఇటీవల, కాన్ఫెడరేషన్ ఆఫ్ ఇండియన్ ఇండస్ట్రీ CII యొక్క AI ఫోరమ్, టెక్నాలజీ నాయకులు, యువ సాంకేతిక నిపుణులు, పరిశోధకులు, పెట్టుబడిదారులు మరియు వాటాదారుల సహకారంతో, ఫిబ్రవరి 2024లో న్యూఢిల్లీలో ప్రతిష్టాత్మకమైన గ్లోబల్ AI సమావేశాన్ని నిర్వహించింది.
- సమావేశం యొక్క నేపథ్యం, "భారతదేశంలో వేగవంతమైన వృద్ధికి బాధ్యతాయుతమైన AI", భారతదేశం యొక్క వేగవంతమైన పురోగతిని నడపడానికి బాధ్యతాయుతమైన AI విస్తరణను ప్రోత్సహించడంపై దాని దృష్టిని నొక్కి చెబుతుంది.
- **లక్ష్యం:**
- పరిశ్రమ, టెక్నాలజీ ప్రొవైడర్లు, పెట్టుబడిదారులు మరియు భారతీయ మరియు విదేశాల నుండి స్టార్ట్-అప్‌లను ఒకే వేదికగా కలిసి రంగం అంతటా AI నేతృత్వంలోని సాంకేతికతల యొక్క ప్రాముఖ్యతను చర్చించడం.
- భారతీయ పరిశ్రమ బాధ్యతాయుతమైన పద్ధతిలో AIని స్వీకరించడాన్ని ప్రోత్సహించడం మరియు AI సాంకేతికత వినియోగంలో ప్రజల విశ్వాసాన్ని పెంపొందించుకోవడం.
- CII AI అవార్డుల ద్వారా భారతదేశంలో AI విప్లవానికి నాయకత్వం వహిస్తున్న వినియోగదారు పరిశ్రమ, సాంకేతికత లేదా పరిష్కార ప్రదాతలు, ఆవిష్కర్తలు మరియు వ్యవస్థాపకులను గుర్తించి, రివార్డ్ చేయడం.
- 'డిజిటల్ ఇండియా' విజన్‌ని ముందుకు తీసుకెళ్లేందుకు ప్రభుత్వానికి మద్దతు ఇవ్వడం.

GHMC ఇంటింటికీ ఆస్తి సర్వేను ప్రారంభించింది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- గ్రేటర్ హైదరాబాద్ మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ (GHMC) ఈ వారంలో ఇంటింటికీ ఆస్తి సర్వేను ప్రారంభించనుంది, ప్రక్రియను 18 నెలల్లో పూర్తి చేయాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- ఈ సర్వే శాటిలైట్ మ్యాపింగ్, డ్రోన్ సర్వేలు మరియు డోర్ టు డోర్ అసెస్‌మెంట్‌లతో సహా సమగ్ర GIS-ఆధారిత ప్రయత్నంలో భాగం. అదనంగా రూ. 1,000 కోట్ల ఆస్తిపన్ను రాబడిని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- ప్రస్తుతం, దాదాపు 19 లక్షల ఆస్తి నిర్ధారణలు ఉన్నాయి. సర్వేలో అదనంగా 4.5 లక్షల ఆస్తులను గుర్తించి, వాటిని పన్ను పరిధిలోకి తీసుకురావాలని భావిస్తున్నారు. GHMC అధికారులు దాని అధికార పరిధిలోని 30 సర్కిల్‌లలో ప్రతి ఒక్కటి కనీసం 15,000 నూతన ఆస్తి మదింపులను అంచనా వేస్తున్నారు.

తెలంగాణ మహిళా శక్తి పథకం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 'తెలంగాణ మహిళా శక్తి' పథకం కింద లబ్ధిదారుల ఎంపిక ప్రక్రియలో పారదర్శకత పాటించాల్సిన ఆవశ్యకతను నిజామాబాద్ కలెక్టర్ రాజీవ్ గాంధీ హనుమంతు నొక్కి చెప్పారు.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- మహిళా స్వయం సహాయక సంఘాల (SHG) అభిరుచులు మరియు అవసరాలకు అనుగుణంగా ఎంపిక ప్రక్రియను సర్దుబాటు చేయాలని కలెక్టర్ అధికారులను ఆదేశించారు. మహిళల ఆర్థిక ప్రగతిని పెంపొందించడమే ప్రభుత్వ మహిళా శక్తి పథకం లక్ష్యమని ఆయన వివరించారు.
- జిల్లాలోని ప్రభుత్వ పాఠశాలలకు సుమారు 1.80 లక్షల యూనిఫారాలు కుట్టించే బాధ్యతను జిల్లాలోని మహిళా స్వయం సహాయక సంఘాలకు అప్పగించినట్లు హనుమంతు పేర్కొన్నారు. అంగన్‌వాడీ కేంద్రాలు, నివాస పాఠశాలల విద్యార్థులకు యూనిఫాం కుట్టడానికి భవిష్యత్తులో ఆర్డర్లు కూడా ఈ గ్రూపులకే అప్పగిస్తామని ఆయన తెలిపారు. మహిళా శక్తి పథకాన్ని పూర్తిగా వినియోగించుకుని వ్యాపార, వృత్తి నైపుణ్యాలను మెరుగుపరుచుకుని లాభదాయకత సాధించాలని మహిళా సంఘాల సభ్యులను ఆయన ప్రోత్సహించారు.
- 63.86 లక్షల మంది స్వయం సహాయక బృందాల (SHG) సభ్యులను పాల్గొనేవారి నుండి సంపన్న పారిశ్రామికవేత్తలుగా మార్చడానికి తెలంగాణ ప్రభుత్వం 'తెలంగాణ మహిళా శక్తి' కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించింది.
- ఈ నూతన పథకం పూర్వపు ఇందిరా క్రాంతి పథం (IKP) SHG ల పునాదులపై నిర్మించడం, వాటిని ఉజ్వల భవిష్యత్తు వైపు నడిపించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

తెలంగాణ మహిళా శక్తి పథకం గురించి

- 'తెలంగాణ మహిళా శక్తి' పథకం అనేది తెలంగాణలోని స్వయం సహాయక బృందాల (SHG) మహిళా సభ్యులను ఉద్ధరించడానికి మరియు సాధికారత కల్పించడానికి ఉద్దేశించిన ప్రభుత్వ చొరవ.
- SHGలలో మహిళల జీవనోపాధిని మెరుగుపరచడానికి శిక్షణ, ఆర్థిక సహాయం మరియు ఇతర వనరులతో పాటు SHG-ఉత్పత్తి చేసిన వస్తువులను విక్రయించడానికి స్టాల్స్ వంటి మౌలిక సదుపాయాల మద్దతును ఈ పథకం అందిస్తుంది.
- తెలంగాణ ప్రభుత్వం SHG సభ్యత్వాన్ని 10 మిలియన్లకు మించి విస్తరించాలని మరియు ప్రతి సభ్యురాలు ఐదేళ్లలో ఆర్థిక, సామాజిక మరియు విద్యా శ్రేయస్సును సాధించాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

తెలంగాణ రాష్ట్ర ఎన్నికల ప్రధాన అధికారిగా సుదర్శన్ రెడ్డి నియమితులయ్యారు

వార్తల గురించి

- 2002 బ్యాచ్ IAS అధికారి అయిన C.సుదర్శన్ రెడ్డి వికాస్ రాజ్ తెలంగాణ ప్రధాన ఎన్నికల అధికారిగా బాధ్యతలు చేపట్టారు.
- ఇటీవల జరిగిన IAS అధికారి బదిలీలో, ప్రభుత్వం వికాస్ రాజ్‌కు నూతన పదవిని కేటాయించకుండా, ఎన్నికల కార్యాలయం నుండి తిరిగి కేటాయించింది.
- కేంద్ర ప్రభుత్వంలో డిప్యూటేషన్‌పై పనిచేసి ఇటీవలే తెలంగాణకు వచ్చిన సుదర్శన్‌రెడ్డి ఈ పదవిని చేపట్టారు.

డెంగ్యూను ఎదుర్కోవడానికి GHMC శుక్రవారం 'డ్రై డే' ప్రారంభించింది

వార్తల గురించి

- దోమల వృద్ధి ప్రదేశాలను తొలగించడం ద్వారా డెంగ్యూతో పోరాడటానికి గ్రేటర్ హైదరాబాద్ మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ (GHMC) శుక్రవారం 'డ్రై డే' ప్రారంభించింది.

- డెంగ్యూ, మలేరియా మరియు ఇతర వాహక వ్యాధుల నివారణకు గ్రేటర్ హైదరాబాద్ మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ చేపట్టిన 'వీక్లీ డ్రై డే (శుక్రవారం)' కార్యక్రమం నగరంలోని పాఠశాలల్లో జరిగింది.
- నిండిన ట్యాంకులు, సంప్‌లు, పూల కుండీలు, రిఫ్రిజిరేటర్లు మరియు దోమల వృద్ధికి దారితీసే అన్ని ప్రదేశాలు,* నీటి నిల్వ వస్తువులను వారానికోసారి శుభ్రం చేయడం గురించి పౌరులకు అవగాహన కల్పించే లక్ష్యంతో ఈ కార్యక్రమం నిర్వహించబడింది.
- డెంగ్యూ హాట్‌స్పాట్‌లను గుర్తించడంతోపాటు వెక్టార్ ద్వారా సంక్రమించే వ్యాధుల నియంత్రణకు చర్యలు తీసుకోవాలని కమిషనర్ ఆమ్రపాలి తోటి అధికారులను ఆదేశించారు.

డెంగ్యూ గురించి

- డెంగ్యూ అనేది డెంగ్యూ వైరస్ (జెనస్ ఫ్లావివైరస్) వల్ల కలిగే దోమల ద్వారా సంక్రమించే ఉష్ణమండల వ్యాధి మరియు ప్రధానంగా ఆడ ఈడిస్ ఈజిప్టి దోమ ద్వారా వ్యాపిస్తుంది, ఇది చికున్‌గున్యా మరియు జికా అంటువ్యాధులను కూడా వ్యాపిస్తుంది.
- **సెరోటైప్‌లు:**

  రకాలు: డెంగ్యూ వైరస్ నాలుగు విభిన్నమైన వైరస్‌లు కానీ దగ్గరి సంబంధం ఉన్న సెరోటైప్‌లు: DEN-1, DEN-2, DEN-3 మరియు DEN-4.
- **లక్షణాలు:** ఆకస్మిక అధిక జ్వరం,తీవ్రమైన తలనొప్పి, కళ్ల వెనుక నొప్పి, తీవ్రమైన ఎముకలు, కీళ్లు మరియు కండరాల నొప్పి

డెంగ్యూ టీకా:

- **డెంగ్వాక్సియా:**మొదటి డెంగ్యూ టీకా, CYD-TDV లేదా Dengvaxia, యూ FDAచే 2019లో ఆమోదించబడింది. ఇది లైవ్, అటెన్యూయేటెడ్ వైరస్ వ్యాక్సిన్.
- 9 నుండి 16 సంవత్సరాల వయస్సు గల వ్యక్తులకు గతంలో డెంగ్యూ వ్యాధి సోకిన మరియు స్థానిక ప్రాంతాలలో నివసించే వారికి సిఫార్సు చేయబడింది.
- **భారతదేశం యొక్క DNA వ్యాక్సిన్:** భారతదేశ జాతీయ జీవ శాస్త్రాల కేంద్రం మరియు సహకారులు డెంగ్యూ జ్వరానికి అభివృద్ధి చేసిన, భారతదేశం యొక్క మొదటి DNA వ్యాక్సిన్. ఎలుకలపై నిర్వహించిన ప్రాథమిక పరీక్షల్లో ఎలుకలకు ఎక్స్పోజరు తర్వాత బలమైన రోగనిరోధక ప్రతిస్పందన మరియు మెరుగైన మనుగడ రేట్లు కనిపించాయి.

బ్యాక్టీరియాను ఉపయోగించి డెంగ్యూ నియంత్రణ:

- **వోల్బాచియా బాక్టీరియా:** ప్రపంచ దోమల కార్యక్రమం నుండి పరిశోధకులు డెంగ్యూని నియంత్రించడానికి వోల్బాచియా బ్యాక్టీరియాతో సోకిన దోమలను ఉపయోగించారు, ఇండోనేషియాలో సంభవం 77% తగ్గింది.
- వోల్బాచియా పద్ధతిలో ల్యాబ్‌లోని వోల్‌బాచియా బాక్టీరియంతో ఏడెస్ ఈజిప్టి దోమలను ప్రవేశపెట్టడం, వాటిని అడవిలోకి విడుదల చేయడం, అవి అడవి దోమలతో సంతానోత్పత్తి చేయడం, ఫలితంగా వోల్‌బాచియా-సోకిన దోమల శాతం పెరుగుతుంది, ఇది మానవులకు వైరస్ సంక్రమించే అవకాశం, వైరస్‌లను పునరుత్పత్తి చేయడం కష్టతరం చేస్తుంది.
- వోల్బాచియా మానవులకు, జంతువులకు మరియు పర్యావరణానికి సురక్షితం.

కాకతీయ థర్మల్ పవర్ ప్లాంట్ (KTPP)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- KTPP ప్లాంట్ నిరంతరాయంగా 202 రోజుల పాటు నిర్వహించడం ద్వారా అద్భుతమైన రికార్డును నెలకొల్పింది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- జయశంకర్ భూపాలపల్లి జిల్లాలోని చెల్పూర్ గ్రామంలో ఉన్న ఈ ప్లాంట్ 1,100 మెగావాట్ల బొగ్గు ఆధారిత విద్యుత్ ప్రాజెక్ట్, ఇందులో

రెండు యూనిట్లు ఉన్నాయి: 500 మెగావాట్ల సామర్థ్యంతో యూనిట్ 1 మరియు 600 మెగావాట్ల సామర్థ్యంతో యూనిట్ 2.

- KTPP యొక్క 600 MW యూనిట్ డిసెంబరు 15, 2023 నుండి జూలై 4, 2024 వరకు 202 రోజుల పాటు నిరంతరాయంగా పనిచేయడం ద్వారా ఒక ముఖ్యమైన మైలురాయిని సాధించింది. ఈ కాలంలో, ఇది 85.36% ప్లాంట్ లోడ్ ఫ్యాక్టర్ (PLF)ని సాధించింది మరియు దాదాపు 2,460 యూనిట్ల విద్యుత్‌ను ఉత్పత్తి చేసింది.
- KTPP-2009లో కార్యకలాపాలను ప్రారంభించింది. మొదటి యూనిట్ 2009లో విద్యుత్తును ఉత్పత్తి చేయడం ప్రారంభించింది, రెండవ యూనిట్ 2016లో ప్రారంభించబడింది, ఇది ప్లాంట్ మొత్తం సామర్థ్యానికి గణనీయంగా తోడ్పడింది.
- జాతీయ స్థాయిలో, భారతదేశంలోని ప్రభుత్వ విద్యుత్ కేంద్రాలలో 600 మెగావాట్ల విభాగంలో KTPP సుదీర్ఘకాలం పనిచేస్తున్న యూనిట్‌గా అవతరించింది.

ప్లాంట్ లోడ్ ఫ్యాక్టర్ (PLF) గురించి

- సెంట్రల్ ఎలక్ట్రిసిటీ రెగ్యులేటరీ కమీషన్ ప్లాంట్ లోడ్ ఫ్యాక్టర్‌ని ఆ కాలంలో స్థాపిత సామర్థ్యానికి అనుగుణంగా పవర్ ప్లాంట్ పంపిన సామర్థ్యం శాతంగా నిర్వచించింది.
- ఉదాహరణకు, 500 మెగావాట్ల స్థాపిత సామర్థ్యం ఉన్న పవర్ ప్లాంట్ గరిష్ట లోడ్‌తో రోజంతా పనిచేస్తే, ఉత్పత్తి చేయబడిన విద్యుత్: 500 MW X 24hr = 12,000 MWh.
- 24 గంటల పాటు 450 MW వద్ద పనిచేసేటప్పుడు ప్లాంట్ పంపే విద్యుత్: 450 MW X 24hrs = 10,800 MWh
- ప్లాంట్ లోడ్ ఫ్యాక్టర్ (PLF): 10,800 MWh 12,000MWh = 0.9 (90%).
- ప్లాంట్ లోడ్ ఫ్యాక్టర్ సాధారణంగా పవర్ ప్లాంట్ యొక్క సామర్థ్య వినియోగం యొక్క పరిమాణంగా పరిగణించబడుతుంది.
- తక్కువ PLF హానికరం, ఇది పవర్ ప్లాంట్ యొక్క తక్కువ వినియోగాన్ని సూచిస్తుంది, ఇది అధిక యూనిట్ వ్యయాలకు దారి తీస్తుంది మరియు డిస్కమ్‌లకు సామర్థ్యాన్ని తక్కువ ఆకర్షణీయంగా చేస్తుంది, అయితే అధిక PLF ప్రతి యూనిట్ వ్యయంను తగ్గిస్తుంది మరియు మొత్తం ఉత్పత్తి మరియు ఆదాయాన్ని పెంచుతుంది.

తెలంగాణాలో ఆఫ్-బడ్జెట్ రుణాలపై కేంద్రం యొక్క నూతన నిబంధన ప్రభావం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- పంట రుణాల మాఫీ వంటి కార్యక్రమాలకు ఆర్థికసహాయం పొందేందుకు తెలంగాణ చేపట్టిన కార్యక్రమాలు, కేంద్రం ఇటీవల ఆఫ్-బడ్జెట్ రుణాలను తీసుకునే నిబంధనలలో చేసిన మార్పుల కారణంగా గణనీయమైన అడ్డంకులను ఎదుర్కొంటున్నాయి.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- 2022 లో, కొత్త ఆర్థిక పరిమితుల ప్రకారం 35 వేల కోట్ల రూపాయల ఆఫ్ బడ్జెట్ రుణాలను బడ్జెట్ రుణాలుగా కేంద్రం తిరిగి వర్గీకరించింది. ఈ పునః వర్గీకరణ రాష్ట్ర బడ్జెట్ మరియు ఆఫ్ బడ్జెట్ రుణాల కోసం రాష్ట్ర ఆర్థిక భారాన్ని సమర్థవంతంగా పరిమితం చేసింది.
- ఆర్థిక బాధ్యత, బడ్జెట్ నిర్వహణ చట్టం (FRBM) తో అనుసంధానం కావడంతో ఆర్థిక విచక్షణపై ఆందోళనలతో కేంద్రం ఈ నిర్ణయం తీసుకుంది. సవరించిన నిబంధనల ప్రకారం, ప్రభుత్వ రంగ సంస్థల ఆఫ్ బడ్జెట్ రుణాలు, రాష్ట్ర హామీల ద్వారా మద్దతు ఇవ్వడం, ఇప్పుడు రాష్ట్రం యొక్క మొత్తం రుణ పరిమితులపై లెక్కించబడుతుంది.
- పర్యవసానంగా, తెలంగాణ, కేరళతో పాటు, ఈ నిబంధనల ప్రకారం గణనీయమైన పరిమితులతో పట్టుబడుతోంది, భవిష్యత్తులో ఆఫ్ బడ్జెట్‌కు ఫైనాన్సింగ్ ప్రయత్నాలను క్లిష్టతరం చేస్తుంది. ఈ కఠినమైన మార్గదర్శకాలకు సర్దుబాటు చేయడం వల్ల ఇది రాష్ట్రానికి సవాలుగా ఉండే ఆర్థిక దృశ్యాన్ని సృష్టించింది.

అదనపు సమాచారం

ఆఫ్-బడ్జెట్ రుణం అంటే ఏమిటి?

- ఆఫ్ బడ్జెట్ రుణాలు తీసుకోవడం అనేది ఈ వ్యయాలను అధికారిక బడ్జెట్లో చేర్చకుండా నిధులను సేకరించే ప్రభుత్వ పద్ధతి, తద్వారా వాటిని పత్రాలకు నుండి దూరంగా ఉంచుతుంది మరియు ద్రవ్య లోటుకు జోడించదు.
- ఇది నిర్దిష్ట లక్ష్యాలను చేరుకోవడానికి ప్రత్యామ్నాయ ఆర్థిక విధానంను ఉపయోగిస్తుంది, బడ్జెట్ పత్రాలలో పూర్తి స్థాయి ప్రభుత్వ రుణాలను దాచిపెడుతుంది.
- ఈ రుణాలు బాండ్ల జారీ, పొదుపు వినియోగం, PSUల ద్వారా రుణాలు మరియు ప్రభుత్వ రంగ బ్యాంకుల నుండి రుణాల ద్వారా సేకరించబడతాయి.
- ఈ అభ్యాసం సంక్లిష్టమైనది మరియు వివాదాస్పదమైనది, దేశం యొక్క ఆర్థిక ఆరోగ్యంపై ముఖ్యమైన ఇబ్బందులను కలిగి ఉంటుంది.
- ఆర్థిక బాధ్యత మరియు బడ్జెట్ నిర్వహణ (FRBM) చట్టం, 2003 ద్వారా స్థాపించబడిన రుణ పరిమితులను దాటవేయడానికి బడ్జెట్‌కు వెలుపల రుణాలు ప్రభుత్వాలు అనుమతిస్తాయి.

ఆర్థిక బాధ్యత మరియు బడ్జెట్ నిర్వహణ చట్టం (FRBM), 2003 గురించి:

- ఆర్థిక బాధ్యత మరియు బడ్జెట్ నిర్వహణ చట్టం, 2003 (FRBM) అనేది ఆర్థిక క్రమశిక్షణను సంస్థాగతీకరించడం, భారతదేశం యొక్క ఆర్థిక లోటును తగ్గించడం మరియు సమతుల్య బడ్జెట్ కోసం కృషి చేయడం ద్వారా స్థూల ఆర్థిక మరియు ప్రభుత్వ నిధి నిర్వహణను మెరుగుపరచడానికి లక్ష్యంగా భారత పార్లమెంటు చట్టం.

లక్ష్యాలు:

- ఆర్థిక మరియు రెవెన్యూ లోటులను తగ్గించడం
- భవిష్యత్ తరాలపై రుణ భారాన్ని తగ్గించడం ద్వారా ఆర్థిక నిర్వహణలో ఇంటర్-జనరేషన్ ఈక్విటీని నిర్ధారించడం
- దీర్ఘకాలిక స్థూల ఆర్థిక స్థిరత్వాన్ని సాధించడం
- ఆర్థిక మరియు ద్రవ్య విధానాల మధ్య సమన్వయాన్ని మెరుగుపరచడం
- ప్రభుత్వ ఆర్థిక కార్యకలాపాల్లో పారదర్శకతను పెంపొందించడం

ఆర్థిక నిపుణత గురించి:

- ఆర్థిక నిపుణత అనేది ప్రభుత్వ ఆర్థిక వనరుల యొక్క బాధ్యతాయుతమైన నిర్వహణను సూచిస్తుంది, అధిక వ్యయం చేయకుండా ఉండటానికి ప్రభుత్వ వ్యయం మరియు ఆదాయాన్ని సమతుల్యం చేస్తుంది.
- అధిక రుణాన్ని నిరోధించడానికి మరియు స్థిరమైన ఆర్థిక వృద్ధిని నిర్ధారించడానికి జాగ్రత్తగా ఖర్చు చేయడం మరియు ప్రభుత్వ పెట్టుబడి నిర్ణయాలు మరియు దీర్ఘకాలిక ఆర్థిక స్థిరత్వానికి ఇది చాలా కీలకం.
- ఆర్థిక వివేకం కోసం చర్యలు సమర్థవంతమైన పన్ను వసూళ్లు, జాగ్రత్తగా ప్రభుత్వ వ్యయ నిర్వహణ మరియు విధాన నిర్ణయాలకు మార్గనిర్దేశం చేసే ఆర్థిక నియమాలు లేదా రుపకల్పనలు.
- భారతదేశం 2003లో ఆర్థిక బాధ్యత మరియు బడ్జెట్ నిర్వహణ (FRBM) చట్టాన్ని రూపొందించడం ద్వారా ఆర్థిక నిపుణతను (fiscal prudence) ప్రదర్శించింది, ఇది ద్రవ్య లోటు మరియు రుణ-GDP నిష్పత్తిని తగ్గించడానికి లక్ష్యాలను నిర్దేశించింది.

CSIR-NGRI శాస్త్రవేత్తకు ప్రపంచ గుర్తింపు

వార్తల గురించి

- CSIR-నేషనల్ జియోఫిజికల్ రీసెర్చ్ ఇనిస్టిట్యూట్ (NGRI)లో చీఫ్ సైంటిస్ట్ అయిన 'సుబాష్ చంద్ర' సొసైటీ ఫర్ ఎక్స్‌ప్లోరేషన్ జియోఫిజిక్స్ 'నియర్ సర్ఫేస్ జియోఫిజిక్స్ టెక్నికల్ సెక్షన్‌కి గ్లోబల్ వైస్-ఛైర్‌గా రెండేళ్ల కాలానికి ఎన్నికయ్యారు.
- భూగర్భ జల పరిశోధనలో నిపుణుడు అయిన సుభాష్ చంద్ర విద్యుదయస్కాంతశాస్త్రం, అక్విఫర్ మ్యాపింగ్ మరియు జియోఫిజికల్ డేటాను హైడ్రోజియోలాజికల్ నమూనాలుగా మార్చడంలో ప్రత్యేకత కలిగి ఉన్నారు.
- గంగా మైదానాలలో అతని ముఖ్యమైన పరిశోధన ప్రయాగ్‌రాజ్ సమీపంలో ఒక పాలియో నదిని కనుగొనటానికి దారితీసింది, నది-జలాల పరస్పర చర్యల గురించి అవగాహన పెంచుకుంది.

మురుగునీటి ఆధారిత కమ్యూనిటీల్లో యాంటీబయాటిక్ నిరోధకతను గుర్తించడానికి శక్తివంతమైన సాధనం ఎపిడెమియాలజీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- మురుగునీటి ఆధారిత ఎపిడెమియాలజీ (WBE) కమ్యూనిటీలలో యాంటీబయాటిక్ నిరోధకతను పర్యవేక్షించడానికి ఒక ముఖ్యమైన సాధనంగా ఉద్భవించింది, యాంటీబయాటిక్ నిరోధకత గణనీయమైన ముప్పును కలిగి ఉన్నందున ప్రజారోగ్య నిర్వహణపై ఆశను అందిస్తుంది.
- మురుగునీటిని విశ్లేషించడం ద్వారా, శాస్త్రవేత్తలు మానవులు, జంతువులు మరియు పర్యావరణంలో నిరోధక జన్యువుల వ్యాప్తి మరియు కదలికలను గుర్తించవచ్చు.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- CSIR-ఇండియన్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ కెమికల్ టెక్నాలజీ (IICT) ఐదు నెలల పాటు పట్టణ సమాజంలో చేసిన తాజా అధ్యయనంలో 50% మురుగునీటి నమూనాలలో యాంటీబయాటిక్ రెసిస్టెన్స్ జన్యువులు (ARGలు) ఉన్నాయని వెల్లడించింది, శీతాకాలంలో గుర్తించే రేట్లు 61%కి చేరుకుంటాయి.
- డిసెంబర్ 2021 నుండి ఏప్రిల్ 2022 వరకు నిర్వహించిన ఈ అధ్యయనం, ARG సమృద్ధిలో కాలానుగుణ హెచ్చుతగ్గులు మరియు నిర్దిష్ట జన్యువుల మధ్య సంక్లిష్ట పరస్పర చర్యలను తెలియచేసింది, ఇది సహ-పరిణామాన్ని సూచిస్తుంది.
- ప్రధాన పరిశోధకుడు S.వెంకట మోహన్, ఆరోగ్య సంరక్షణ నిపుణులు మరియు విధాన నిర్ణేతలు లక్ష్య చర్యలను చేపట్టేందుకు వీలు కల్పించే అంతర్దృష్టులను అందించడం ద్వారా చురుకైన ఆరోగ్య నిర్వహణ సాధనంగా WBE యొక్క విలువను నొక్కి చెప్పారు. WBE నుండి వచ్చిన డేటా క్లినికల్ నిర్ణయాలు, ప్రజారోగ్య ప్రచారాలు మరియు యాంటీబయాటిక్ వాడకంపై నిబంధనలను తెలియజేస్తుంది, చివరికి ప్రజల ఆరోగ్యాన్ని కాపాడుతుంది.
- అంతేకాకుండా, WBE డేటా పారిశుద్ధ్య పద్ధతుల్లో మెరుగుదలలకు మార్గనిర్దేశం చేస్తుంది, నిరోధక జన్యువుల పర్యావరణ వ్యాప్తిని తగ్గిస్తుంది.

12వ శతాబ్దానికి చెందిన అరుదైన వేణుగోపాలస్వామి శిల్పం పెద్దపల్లిలో బయటపడింది.

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 12వ శతాబ్దానికి చెందిన అరుదైన వేణుగోపాలస్వామి శిల్పం పెద్దపల్లి, గర్రెపల్లి గ్రామంలోని ఒక దేవాలయంలో తెలంగాణ చరిత్ర బృందానికి చెందిన కుందారపు సతీష్‌చే కనుగొనబడింది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- ఈ కళ్యాణి చాళుక్యుల కాలపు కళాఖండంలో వేణుగోపాలస్వామి రెండు చేతులలో వేణువు పట్టుకుని, 'కరంద మకుటం', 'ప్రభావాలి', 'మువ్వల మేఖల' వంటి వివిధ ఆభరణాలతో అలంకరించబడి, 'స్వాతిక్ ఆసనం' భంగిమలో నిలబడి ఉన్నట్లు వర్ణిస్తుంది. అతని కుడి వైపున నీలాదేవి మరియు భూదేవి ఉన్నారు.
- ప్రత్యేకంగా, వేణుగోపాలస్వామి వెనుక ఉన్న మయూర తోరణంలో కృష్ణుని అష్టమహిషుల శిల్పాలు చెక్కబడి ఉంటాయి, ఇవి ఇలాంటి శిల్పాలలో కనిపించే దశావతారాలకు భిన్నంగా ఉంటాయి.
- అదనంగా, ఈ ఆలయంలో మరొక ముఖ్యమైన శిల్పం, యోగశయనమూర్తి, దాని చారిత్రక ప్రాముఖ్యతను మరింత మెరుగుపరుస్తుంది.

చాళుక్య రాజవంశం గురించి:

- చాళుక్య రాజవంశం 6వ శతాబ్దాల నుండి 12వ శతాబ్దాల వరకు దక్కన్ యొక్క మధ్య భారత పీఠభూమిని పరిపాలించింది, ఇందులో మూడు దగ్గరి సంబంధం ఉన్న ఇంకా విభిన్న రాజవంశాలు ఉన్నాయి.

- వీరిలో బాదామి చాళుక్యులు (6వ-8వ శతాబ్దాలు), పశ్చిమ చాళుక్యులు లేదా కళ్యాణి చాళుక్యులు అని పిలువబడే తోబుట్టువుల రాజవంశాలు మరియు తూర్పు చాళుక్యులు లేదా వేంగి చాళుక్యులు ఉన్నారు.

కళ్యాణి చాళుక్యుల అవలోకనం:

- కళ్యాణి చాళుక్యులు, ప్రధానంగా కన్నడ రాజవంశం, వారి రాజధాని కళ్యాణి నుండి ఆధునిక బీదర్ జిల్లా, కర్ణాటకలో పాలించారు.
- తైలప II చేత స్థాపించబడిన వారు రాష్ట్రకూటుల క్రింద సామంతులుగా ప్రారంభించారు.
- వారి 300-సంవత్సరాల పాలనలో, వారు పశ్చిమ దక్కన్ మరియు దక్షిణ భారతదేశం అంతటా విస్తరించారు, 'చాళుక్య విక్రమ శకం' అని పిలువబడే విక్రమాదిత్య VI (1076-1126 CE) క్రింద వారు ఉన్నత స్థానానికి చేరుకున్నారు.
- వారు బౌద్ధం మరియు జైనమతం పట్ల సహనం చూపుతూనే హిందూమతాన్ని ప్రచారం చేశారు.
- కన్నడ మరియు తెలుగు సాహిత్యాన్ని పెంపొందించడం, పగోడాలు అని పిలువబడే పంచ్-మార్క్ బంగారు నాణేలను ముద్రించడం మరియు దక్కన్ వాస్తుశిల్పాన్ని అభివృద్ధి చేయడం, ముఖ్యంగా మల్లికార్జున మరియు కాశేశ్వర దేవాలయాల వంటి 'గడగ్ శైలి' దేవాలయాలలో వారి రచనలు ఉన్నాయి.

తెలంగాణలో తొలి కంటైనర్ హాస్పిటల్‌ను ప్రారంభించనున్న సీతక్క

వార్తల గురించి

- ములుగు జిల్లా తాడ్వాయి మండలం పోచారంలోని మారుమూల ప్రాంతంలో తెలంగాణ రాష్ట్రంలోనే తొలి కంటైనర్ ఆసుపత్రిని స్త్రీ శిశు సంక్షేమ శాఖ మంత్రి దనసరి అనసూయ సీతక్క ప్రారంభించనున్నారు.
- ఈ ప్రీ-ఫ్యాబ్రికేటెడ్ ఆరోగ్య ఉపకేంద్రం సమీపంలోని ఆరోగ్య సంరక్షణ సౌకర్యాలు లేని ఆదివాసీ మరియు గిరిజన వర్గాలకు అత్యవసర వైద్య చికిత్సను అందిస్తుంది.
- హైదరాబాద్‌లో రూ.7 లక్షల వ్యయంతో రూపొందించిన ఈ కంటైనర్ ఆసుపత్రిలో నాలుగు పడకలు, నర్సులు, ఆరోగ్యశాఖ అధికారులకు ప్రత్యేక గదులు ఉన్నాయి. ఇది 40-50 కిలోమీటర్ల వ్యాసార్థంలో రోడ్డు సదుపాయం లేని ప్రాంతాల్లో లేదా ఆసుపత్రులలో కీలకమైన ఆరోగ్య సంరక్షణ అవసరాలను పరిష్కరిస్తుంది.
- జిల్లా ఆరోగ్యశాఖ అధికారులు రవాణా చేసి ఏర్పాటు చేసిన ఆసుపత్రిని రానున్న రోజుల్లో మంత్రి సీతక్క లాంఛనంగా ప్రారంభించనున్నారు.

UN ప్రధాన కార్యాలయంలో 1M1B సమావేశానికి హాజరుకానున్న తెలంగాణ యువత

వార్తల గురించి

- 8వ వార్షిక 1M1B యాక్టివేట్ ఇంపాక్ట్ సమ్మిట్‌లో పాల్గొనేందుకు తెలంగాణ 1M1B (వన్ మిలియన్ వన్ బిలియన్) గ్రీన్ స్కిల్స్ అకాడమీ నుండి ఐదుగురు యువ ఆవిష్కర్తలు ఎంపికయ్యారు.
- ఈ ప్రతిష్టాత్మక కార్యక్రమం ఈ డిసెంబర్‌లో న్యూయార్క్‌లోని ఐక్యరాజ్యసమితి ప్రధాన కార్యాలయంలో జరగనుంది.
- హైదరాబాద్‌లోని గ్రీన్ స్కిల్స్ అకాడమీ - లెవరేజింగ్ AI ఈవెంట్ గ్రాండ్ ఫినాలేలో ప్రకటించిన విజేతలు, 2030 నాటికి ఐక్యరాజ్యసమితి సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాలు (SDGలు) సాధనను వేగవంతం చేసే లక్ష్యంతో వారి వినూత్న పరిష్కారాలను ప్రదర్శించి, షార్ట్‌లిస్ట్ చేసిన విద్యార్థుల నుండి ప్రదర్శనలు మరియు పిచ్‌లను ప్రదర్శించారు.

1M1B యాక్టివేట్ ఇంపాక్ట్ సమ్మిట్ గురించి

- 1M1B యాక్టివేట్ ఇంపాక్ట్ సమ్మిట్, NGO 1M1B భాగస్వామ్యంతో మరియు పౌర సమాజ యూనిట్, DGC సహకారంతో డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ గ్లోబల్ కమ్యూనికేషన్స్ నిర్వహించింది, ఇది UN సుస్థిర అభివృద్ధిలక్ష్యాలు (SDGs) సాధించడంలో యువ ఆవిష్కర్తలను జరుపుకునే వార్షిక కార్యక్రమం.
- ఈ సమ్మిట్ ప్రపంచవ్యాప్తంగా యువతను SDGలతో చురుకుగా పాల్గొనేలా ప్రేరేపించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది.
- ఇంకా, ఈ కార్యక్రమం సమ్మిట్ ఆఫ్ ది ఫ్యూచర్ 2024 కోసం విలువైన అంతర్దృష్టులను సేకరించడానికి ఒక వేదికగా ఉపయోగపడుతుంది, కృత్రిమ మేధస్సు, సైబర్ భద్రత, వాతావరణ కార్యాచరణ మరియు సమ్మిళిత సాంకేతికత వంటి క్లిష్టమైన సమస్యలను పరిష్కరిస్తుంది.

తెలంగాణ నూతన DGPగా డా. జితేందర్

వార్తల గురించి

- తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నూతన డైరెక్టర్ జనరల్ ఆఫ్ పోలీస్‌గా 1992 బ్యాచ్ IPS అధికారి డాక్టర్ జితేందర్‌ను నియమించింది.
- ఈ పాత్రతో పాటు, అతను డైరెక్టర్ జనరల్ ఆఫ్ పోలీస్ (FAC) హెడ్ ఆఫ్ పోలీస్ ఫోర్స్ (HoPF) గా కూడా పనిచేస్తాడు.
- ప్రస్తుత DGP రవి గుప్తా బదిలీ కాగా, ఇప్పుడు హోం శాఖ ప్రభుత్వ ప్రత్యేక ప్రధాన కార్యదర్శిగా బాధ్యతలు నిర్వర్తించనున్నారు.

డైరెక్టర్ జనరల్ ఆఫ్ పోలీస్ (DGP) గురించి

- భారతదేశంలో, డైరెక్టర్ జనరల్ ఆఫ్ పోలీస్ (DGP) ఒక రాష్ట్రం లేదా కేంద్రపాలిత ప్రాంతంలో అత్యున్నత స్థాయి పోలీసు అధికారి. DGP రాష్ట్ర లేదా UT పోలీసు బలగాలను పర్యవేక్షిస్తారు మరియు సాధారణంగా రాష్ట్ర పోలీసు చీఫ్ అని పిలుస్తారు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం లేదా హోం శాఖకు నివేదించడం, DGP గణనీయమైన పరిపాలనా అధికారాన్ని కలిగి ఉంటారు.
- అతడు/ఆమె పోలీసుల మొత్తం పనితీరును పర్యవేక్షిస్తారు మరియు సమర్థవంతమైన చట్ట అమలును నిర్ధారిస్తారు.
- అతను/ఆమె చట్ట పరమైన విధానాలను, లక్ష్యాలను ఏర్పరుస్తారు మరియు వాటి చట్ట అమలు, లక్ష్యాలను సాధించడానికి మార్గదర్శకత్వం అందిస్తారు.
- అతను/ఆమె విధానాలను రూపొందించడం మరియు సంస్కరణలను అమలు చేయడం, వ్యూహాలను అంచనా వేయడం మరియు ప్రభావాన్ని మెరుగుపరచడానికి అవసరాలను మార్పులపై దృష్టి పెడతారు.

- అంతర్ రాష్ట్ర నేరాలు మరియు ఉగ్రవాదాన్ని పరిష్కరించడానికి DGP ఇతర రాష్ట్ర మరియు కేంద్ర పోలీసు సంస్థలతో పాటు జాతీయ భద్రతా సంస్థలతో కూడా సహకరిస్తారు.
- అదనంగా, DGP ప్రధాన శాంతిభద్రతల సమస్యలను పరిష్కరిస్తారు, నేరాల నమూనాలను విశ్లేషిస్తారు మరియు సంక్లిష్టమైన నేర కార్యకలాపాలను పరిష్కరించడానికి వనరులను మోహరిస్తారు.

తెలంగాణ అంగన్‌వాడీ కేంద్రాల్లో యూనిఫారాలు, నర్సరీ తరగతులు ప్రవేశపెట్టాలి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఒక మార్గదర్శక చర్యగా, తెలంగాణలోని అంగన్‌వాడీ కేంద్రాలకు హాజరయ్యే పిల్లలకు త్వరలో యూనిఫారాలు అందుతాయి, ఇది దేశంలోనే మొట్టమొదటి చొరవ చూపే కార్యక్రమం.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తన విస్తృత విద్యా సంస్కరణల్లో భాగంగా అన్ని అంగన్‌వాడీ కేంద్రాల్లో నర్సరీ స్థాయి పాఠాలను ప్రవేశపెట్టనుంది.
- అదనంగా, ప్రభుత్వం 'అమ్మ మాట-అనగన్‌వాడీ బాట' కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించనుంది, ఇది తల్లులు తమ పిల్లలకు అంగన్‌వాడీ సేవలను ఉపయోగించుకునేలా ప్రోత్సహించే లక్ష్యంతో ప్రత్యేక చొరవ.

అంగన్‌వాడీ పథకం గురించి

- 1975లో భారత ప్రభుత్వం ప్రారంభించిన అంగన్‌వాడీ పథకం, సమీకృత శిశు అభివృద్ధి సేవ (ICDS) కార్యక్రమంలో భాగంగా ఉంది మరియు పిల్లల ఆకలి మరియు పోషకాహార లోపాన్ని ఎదుర్కోవడమే లక్ష్యంగా ఉంది.
- ఇది రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాల (UTలు) ద్వారా అమలు చేయబడిన కేంద్ర ప్రాయోజిత కార్యక్రమం, ఇది గ్రామీణ శిశు మరియు మాతా సంరక్షణ కేంద్రంగా పనిచేస్తుంది.
- అంగన్‌వాడీ కేంద్రాలు అదనపు పోషకాహారం, ప్రీ-స్కూల్ అనధికార విద్య, ఇమ్యునైజేషన్, ఆరోగ్య పరీక్షలు, పోషకాహారం మరియు ఆరోగ్య విద్య మరియు సంబంధిత సేవలతో సహా సమగ్రమైన సేవల ప్యాకేజీని అందిస్తాయి.
- అంగన్‌వాడీ సేవల పథకం కింద లబ్ధిదారులను ఆధార్ సిస్టమ్ ఆధారంగా గుర్తిస్తారు.

పెరుగుతున్న కాలుష్యం మధ్య తెలంగాణ వాయు నాణ్యత ప్రణాళిక నిలిచిపోయింది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- తెలంగాణ కాలుష్య నియంత్రణ మండలి (TSPCB) 2023-24కి జాతీయ స్వచ్ఛమైన వాయు కార్యక్రమం కింద వాహనాల సంఖ్య మరియు ఉపయోగించని రూ.66 కోట్ల నిధులు గణనీయంగా పెరిగినప్పటికీ, 2019 నుండి దాని వాయు నాణ్యత కార్యాచరణ ప్రణాళికను నవీకరించలేదు.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- PM10 స్థాయిలు 2019లో 99 μg/m³ నుండి 2023-24లో 81 μg/m³ మెరుగుపడినప్పటికీ మరియు PM2.5 స్థాయిలు కొద్దిగా తగ్గాయి.40 μg/m³ నుండి 39.9 μg/m³ వరకు, కాలుష్యం ఎక్కువగా ఉంటుంది.
- రాష్ట్రంలో 1.65 కోట్ల వాహనాలు ఉండగా, మొత్తం 14 వాయు నాణ్యత పర్యవేక్షణ కేంద్రాలు, 30 పరికరాలు హైదరాబాద్‌లో ఉన్నాయి.
- ది లాన్సెట్ ప్లానెటరీ హెల్త్‌లోని ఒక అధ్యయనంతో సహా, హైదరాబాద్‌లో 1,500 వార్షిక మరణాలను PM2.5 ఎక్స్‌పోజర్‌తో అనుసంధానం చేసింది, 2008 మరియు 2019 మధ్య జరిగిన మరణాలలో 5.6% మంది ఉన్నారు.
- హైదరాబాద్, నల్గొండ, సంగారెడ్డి మరియు పటాన్‌చెరు WHO (15 μg/m³) మరియు భారతీయ ప్రమాణాలు (40 μg/m³) నిర్దేశించిన PM2.5 పరిమితులను మించిపోయాయి. COVID లాక్‌డౌన్ సమయంలో కూడా, హైదరాబాద్‌లో PM స్థాయిలు ఎక్కువగానే ఉన్నాయి.

జాతీయ స్వచ్ఛ వాయు కార్యక్రమం (NCAP) గురించి

ప్రయోజనం:

- 2019లో పర్యావరణ, అటవీ మరియు వాతావరణ మార్పు మంత్రిత్వ శాఖ ప్రారంభించింది.
- భారతదేశం అంతటా వాయు కాలుష్యాన్ని సమగ్రంగా పరిష్కరించే లక్ష్యంతో దీర్ఘకాలిక, జాతీయ-స్థాయి వ్యూహం.

పరిధి మరియు లక్ష్యాలు:

- 24 రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలలో (UTలు) నాన్-ఎటైన్మెంట్ మరియు మిలియన్-ప్లస్ సిటీలతో సహా 131 నగరాల్లో వాయు నాణ్యతను మెరుగుపరచడంపై దృష్టి సారించింది.
- **ప్రారంభ లక్ష్యం:** 2017ని ఆధార సంవత్సరంగా ఉపయోగించి 2024 నాటికి PM10 మరియు PM2.5 సాంద్రతలలో 20% నుండి 30% తగ్గింపును సాధించడం.
- **సవరించిన లక్ష్యం:** PM10 సాంద్రతలలో గరిష్టంగా 40% తగ్గింపును సాధించడం లేదా 2025-2026 నాటికి PM10కి సంబంధించిన జాతీయ పరిసర వాయు నాణ్యత ప్రమాణాలను 2017ని ఆధార సంవత్సరంగా పరిగణించడం.

లక్ష్యాలు:

- వాయు కాలుష్య నివారణ, నియంత్రణ మరియు తగ్గింపు కోసం చర్యలను కఠినంగా అమలు చేయాలని నిర్ధారించుకోవడం.
- సమగ్రమైన మరియు విశ్వసనీయమైన డేటాబేస్‌ను అందించడానికి సమర్థవంతమైన పరిసర వాయు నాణ్యత పర్యవేక్షణ యంత్రాంగాలను ఏర్పాటు చేయడం.
- శిక్షణ పొందిన సిబ్బంది మరియు మౌలిక సదుపాయాల సమ్మిళిత భాగస్వామ్యం మరియు అభివృద్ధి కోసం ప్రజల అవగాహన మరియు సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించడం.

మానిటరింగ్ పోర్టల్:

- NCAP అమలును పర్యవేక్షించడానికి PRANA పోర్టల్ (పోర్టల్ ఫర్ రెగ్యులేషన్ ఆఫ్ ఎయిర్ పొల్యూషన్ ఇన్ నాన్-ఎటైన్‌మెంట్ సిటీస్) ఉపయోగించబడుతుంది.

- ఇది నగర వాయు కార్యాచరణ ప్రణాళికల యొక్క భౌతిక మరియు ఆర్థిక పురోగతిని పరిశీలించడానికి మద్దతు ఇస్తుంది మరియు ప్రజలకు వాయు నాణ్యత నిర్వహణ ప్రయత్నాలపై సమాచారాన్ని వ్యాప్తి చేస్తుంది.

SHGల కోసం రూ.20,000 కోట్ల వార్షిక బ్యాంక్ లింకేజ్ ప్రణాళికను ఆవిష్కరించారు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 3,56,273 స్వయం సహాయక బృందాలకు (SHG) రూ.20,000 కోట్లు కేటాయిస్తూ 2024-25 వార్షిక బ్యాంకు లింకేజీ ప్రణాళికను పంచాయత్ రాజ్ మరియు గ్రామీణాభివృద్ధి శాఖ మంత్రి సీతక్క ఆవిష్కరించారు.
- SHGల ఆర్థిక సాధికారతను పెంపొందించే లక్ష్యంతో SHGలకు రూ.లక్ష కోట్ల బ్యాంకు రుణాలు అందించాలనే ప్రతిష్టాత్మక ఐదేళ్ల లక్ష్యాన్ని కూడా ఆమె ప్రకటించారు.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- మహిళల ఆర్థిక సాధికారతకు ప్రభుత్వం కట్టుబడి ఉందని సీతక్క తన ప్రసంగంలో ప్రస్తావించారు. 2023 డిసెంబర్ నుంచి 2024 మార్చి మధ్య కాలంలో ప్రభుత్వం 2,53,864 SHGలకు 264.34 కోట్ల రూపాయలు అందించింది. ప్రమాదవశాత్తు మరణం సంభవించినప్పుడు ప్రతి SHG సభ్యునికి రూ. 10 లక్షల పరిహారం, కుటుంబంలో మరణం సంభవించినప్పుడు ప్రతి సభ్యునికి రూ. 2 లక్షల వరకు రుణాలు అందించే గ్రూప్ యాక్సిడెంట్ ఇన్సూరెన్స్ పథకాన్ని కూడా ఆమె నొక్కి చెప్పారు.
- అంతేగాక, స్కూల్ యూనిఫాం కుట్టేందుకు SHGలకు అదనంగా రూ.50 కోట్లు కేటాయిస్తున్నట్లు సీతక్క ప్రకటించారు. రాష్ట్రవ్యాప్తంగా బహిరంగ ప్రదేశాలు, పర్యాటక కేంద్రాలు, ప్రభుత్వ కార్యాలయాల్లో మహిళా శక్తి క్యాంటీన్‌లను నెలకొల్పేందుకు ప్రణాళికలు సిద్ధం చేస్తున్నట్లు ఆమె వెల్లడించారు.
- దీనికి తోడు, ప్రభుత్వం వివిధ ఇతర జీవనోపాధి కార్యక్రమాల కోసం 4,500 కోట్ల రూపాయల నిధులను కేటాయించింది. ముఖ్యంగా వ్యవసాయ సంబంధిత రంగాలలో మహిళలకు శిక్షణ, నైపుణ్యాల పెంపునకు సంబంధించిన ప్రణాళికలు ఇందులో ఉన్నాయి.

హైదరాబాద్ శాస్త్రవేత్తకు 2023 సంవత్సరానికి గాను జాతీయ భౌగోళిక శాస్త్ర అవార్డు

వార్తల గురించి

- హైదరాబాద్‌లోని CSIR- జాతీయ భూభౌతిక పరిశోధనా సంస్థ (NGRI)లో ప్రధాన శాస్త్రవేత్త, నగరానికి చెందిన డాక్టర్ B. ప్రశాంత K. పాత్రో, భారత ప్రభుత్వ గనుల మంత్రిత్వ శాఖ ద్వారా ప్రతిష్టాత్మకమైన జాతీయ భౌగోళశాస్త్ర అవార్డు 2023ని అందుకున్నారు.
- భూ భౌతిక శాస్త్రం మరియు అనువర్తిత భూ భౌతిక శాస్త్రానికి ఆయన చేసిన విశిష్ట కృషికి గుర్తింపుగా ఈ గౌరవం లభించింది.
- అతని పరిశోధన మాగ్నెటోటెల్లూరిక్ పద్ధతిని ఉపయోగించి భూపటలం మరియు ఎగువ ప్రావారం యొక్క నిరోధకత నిర్మాణంపై దృష్టి పెడుతుంది, ఇది డేటాను సేకరించడానికి విద్యుదయస్కాంత ప్రేరణను ఉపయోగిస్తుంది.

నేషనల్ జియోసైన్స్ అవార్డు గురించి :

- 1966లో స్థాపించబడింది, నేషనల్ జియోసైన్స్ అవార్డ్స్ (NGA) భౌగోళిక శాస్త్రాలలో వారి శ్రేష్ఠత, అంకితభావం మరియు ఆవిష్కరణల కోసం అసాధారణమైన వ్యక్తులు మరియు సంస్థలను గుర్తించడం. అవార్డులు వివిధ విభాగాలను కవర్ చేస్తాయి, వీటిలో:
- ఖనిజ ఆవిష్కరణ మరియు అన్వేషణ
- ప్రాథమిక భౌగోళిక శాస్త్రాలు
- అనువర్తిత భౌగోళిక శాస్త్రాలు
- గనుల తవ్వకం
- ఖనిజ ప్రయోజనం
- స్థిరమైన ఖనిజ అభివృద్ధి
- ప్రజా భద్రతకు కీలకమైన పబ్లిక్ గుడ్ జియోసైన్సెస్ అని పిలువబడే కొండచరియలు, భూకంపాలు, వరదలు మరియు సునామీల వంటి ప్రకృతి వైపరీత్యాల అధ్యయనానికి అందించిన సహకారాన్ని కూడా NGA అందిస్తుంది.

2023-24 ఆర్థిక సంవత్సరానికి తెలంగాణ వ్యవసాయ బడ్జెట్ కేటాయింపు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 2023-24 ఆర్థిక సంవత్సరంలో, తెలంగాణ తన బడ్జెట్‌లో 11.7% వ్యవసాయానికి కేటాయించింది, వ్యవసాయ బడ్జెట్ కేటాయింపులో భారతదేశంలో రెండవ అత్యధిక రాష్ట్రంగా నిలిచింది.
- 31,000 కోట్ల విలువైన కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వ రుణమాఫీ పథకం తెలంగాణలో వ్యవసాయ వ్యయాన్ని మరింత పెంచుతుందని అంచనా.

కొన్ని కీలకాంశాలు

- **ఛత్తీస్‌గఢ్:** అత్యధిక వ్యవసాయ బడ్జెట్ కేటాయింపులు 16.4%.
- **పంజాబ్:** 10.2%తో మూడో స్థానంలో ఉంది.
- **జాతీయ సగటు:** చాలా రాష్ట్రాలు తమ బడ్జెట్‌లో దాదాపు 5% వ్యవసాయానికి కేటాయిస్తున్నాయి.
- **గ్రామీణాభివృద్ధి కేటాయింపు:** వ్యవసాయంపై గణనీయమైన ఖర్చు చేస్తున్నప్పటికీ, తెలంగాణ తన బడ్జెట్‌లో గ్రామీణాభివృద్ధికి 3.6% మాత్రమే కేటాయిస్తోంది.

రాష్ట్ర వ్యయాన్ని ప్రభావితం చేసే అంశాలు

- రాష్ట్రాలు స్థానిక అవసరాల ఆధారంగా వనరులను కేటాయిస్తాయి, ఇది నిధులు ఎలా వర్గీకరించబడుతుందో ప్రభావితం చేస్తుంది. ఉదాహరణకు: ఆంధ్రప్రదేశ్ మరియు తెలంగాణలలో, SC/ST పాఠశాలలకు ఖర్చు చేయడం విద్య కంటే సంక్షేమం జాబితా చేయబడింది. పంజాబ్‌లో, రైతులకు విద్యుత్ రాయితీలు విద్యుత్ కంటే వ్యవసాయ వ్యయం కింద వర్గీకరించబడ్డాయి.
- ఇంకా, కేంద్ర ప్రాయోజిత ప్రాజెక్టులకు గ్రాంట్లు మరియు నిధులతో సహా కేంద్ర ప్రభుత్వం నుండి ఆర్థిక సహాయం వివిధ రంగాలలో రాష్ట్ర వ్యయంపై ప్రభావం చూపుతుంది.

మానవ- కృష్ణజింక వివాదం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఇటీవల నారాయణపేట జిల్లాలో మానవ-కృష్ణజింక వివాదాన్ని పరిష్కరించేందుకు మరియు కృష్ణ మండలంలో కృష్ణ జింక రక్షణ మరియు పునరావాస కేంద్రాన్ని ఏర్పాటు చేయడానికి రూ. 2.7 కోట్లు కేటాయించింది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- కృష్ణజింకలు తమ పంటలను దెబ్బతీస్తున్నాయని స్థానిక రైతులు తరచుగా నివేదిస్తున్నారు.
- ఈ జంతువులను అమ్రాబాద్ టైగర్ రిజర్వ్ మరియు కవాల్ టైగర్ రిజర్వ్ వంటి అనుకూలమైన ఆవాసాలకు తరలించాలని డిపార్ట్‌మెంట్ యోచిస్తోంది.
- ప్రజా సహకారంపై ఆధారపడి నిజామాబాద్ మరియు వికారాబాద్ జిల్లాల్లోని శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్ట్ సమీపంలోని గడ్డి భూములు ఇతర సాధ్యమైన ప్రదేశాలు.

కృష్ణజింక(బ్లాక్‌బక్) గురించి

- భారతీయ జింక అని కూడా పిలువబడే కృష్ణజింక భారతదేశం మరియు నేపాల్‌కు చెందినది.
- కృష్ణజింకలు గడ్డి మైదానాలు మరియు సన్నని అటవీ ప్రాంతాలలో నివసిస్తాయి. భారతదేశంలో, ఇవి రాజస్థాన్, గుజరాత్, మధ్యప్రదేశ్, తమిళనాడు, ఒడిశా మరియు ద్వీపకల్ప భారతదేశంలోని ఇతర ప్రాంతాలలో సమూహాలలో కనిపిస్తాయి.
- మగజింకలు విలక్షణమైన కార్క్‌స్క్రూ-ఆకారపు కొమ్ములు మరియు నలుపు నుండి ముదురు గోధుమ రంగు మచ్చలు కలిగి ఉంటాయి, అయితే ఆడవి జింక రంగులో ఉంటాయి.
- **ప్రమాదాలు:** దట్టమైన మానవ నివాసం సమూహాల మధ్య వాటి వలసలను పరిమితం చేస్తుందిబీ వ్యవసాయ విస్తరణ కారణంగా అక్రమ వేట మరియు నివాస నష్టం జరుగుతుంది.

రక్షణ స్థితి:

- వన్యప్రాణుల రక్షణ చట్టం 1972: షెడ్యూల్-I
- **IUCN స్థితి:** తక్కువ ఆందోళన కలిగినది
- **CITES:** అనుబంధం III

గోండి భాషలోకి 'మహాభారతం' అనువాదం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- మహాభారతం మొదటిసారిగా తెలుగు నుండి గోండిలోకి అనువదించబడింది, ఈ ఇతిహాసం ఆదివాసీ తెగలకు అందుబాటులోకి వచ్చింది.
- "పండక్ నా మహాభారత్ కథ" అనే పుస్తకాన్ని ప్రభుత్వ ఉపాధ్యాయుడు తొడసం కైలాష్ గోండిలోకి అనువదించారు, అతను మూడు నెలల్లో పనిని పూర్తి చేశాడు.

గోండి భాష గురించి

- కోయిటూర్ అని కూడా పిలుస్తారు, గోండి అనేది గోండు ప్రజలు మాట్లాడే దక్షిణ-మధ్య ద్రావిడ భాష.
- గోండి మాట్లాడేవారు భారతదేశంలో షెడ్యూల్ద్ తెగగా గుర్తించబడ్డారు.
- గోండులు ప్రపంచవ్యాప్తంగా అతిపెద్ద గిరిజన సమూహాలలో ఒకటి.
- గోండు ప్రజలు మధ్యప్రదేశ్, ఛత్తీస్‌గఢ్, మహారాష్ట్ర, ఆంధ్రప్రదేశ్, గుజరాత్, జార్ఖండ్, కర్ణాటక, తెలంగాణ, ఉత్తరప్రదేశ్, పశ్చిమ బెంగాల్ మరియు ఒడిశాతో సహా వివిధ రాష్ట్రాల్లో నివసిస్తున్నారు.
- గోండు సమాజం నాలుగు ప్రధాన తెగలుగా విభజించబడింది: రాజ్ గోండ్స్, మాదియా గోండ్స్, ధుర్వే గోండ్స్ మరియు ఖతుల్వార్ గోండ్స్.

హైదరాబాద్‌లోని భవనాలు APకి, ఖమ్మంలో ఐదు AP గ్రామాలను కలపాలని TG కోరింది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాల మధ్య వివాదాస్పదమైన విభజన సంబంధిత అంశాలపై ముఖ్యమంత్రులు A. రేవంత్ రెడ్డి, N.చంద్రబాబు నాయుడుల మధ్య జరిగిన సమావేశంలో చర్చ జరిగింది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- 2014 జూన్‌లో హైదరాబాద్‌లో తమకు కేటాయించిన భవనాలను అప్పగించేందుకు మరింత సమయం కావాలని AP ప్రతినిధి బృందం కోరింది. అయితే, ఈ ఏడాది జూన్ 2న హైదరాబాద్ ఉమ్మడి రాజధానిగా నిలిచిపోయినందున వెంటనే అప్పగించాలని తెలంగాణ ప్రతినిధి బృందం పట్టుబట్టింది.
- ఢిల్లీలోని AP భవన్ తరహాలో సొంత భవనాన్ని నిర్మించుకునేందుకు హైదరాబాద్‌లో APకి తెలంగాణ స్థలం ఇచ్చింది, అయితే ప్రస్తుత భవనాలను కేటాయించడానికి నిరాకరించింది.
- అలాగే 2014లో APలో విలీనమైన ఖమ్మం జిల్లాలోని ఐదు గ్రామాలను మళ్లీ విలీనం చేసే అంశంపై కూడా చర్చించారు. ఈ గ్రామాలను తిరిగి తెలంగాణలో విలీనానికి సహకరించాలని కోరుతూ కేంద్రానికి లేఖ రాయడానికి ఇరు రాష్ట్రాలు అంగీకరించాయి.

ములుగు మున్సిపల్ బిల్లుకు గవర్నర్ ఆమోదం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ములుగు, బండారుపల్లి, జీవంతరావుపల్లి గ్రామాలను కలుపుతూ ములుగు జిల్లా కేంద్రాన్ని మున్సిపాలిటీగా మార్చే బిల్లుకు తెలంగాణ గవర్నర్ C.P.రాధాకృష్ణన్ ఆమోదం తెలిపారు.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- మునుపు ఫిబ్రవరి 17, 2019 నుండి పంచాయితీగా ఉంది, సెప్టెంబర్ 2022లో జరిగిన అసెంబ్లీ సమావేశంలో తెలంగాణ మునిసిపాలిటీల చట్టం-2019 యొక్క సవరణను అనుసరించి ములుగు యొక్క స్థితిలో మార్పు జరిగింది.

- నూతన మున్సిపాలిటీ 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం 16,533 జనాభా మరియు 12,486 మంది ఓటర్లకు సేవలు అందిస్తుంది.

దివ్య ఔషధం అగ్నిశిక

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఆయుర్వేద వైద్యంలో అడవి నాభిగా పిలిచే అగ్నిశిక మొక్కలు పులిచెరువు, తుమ్మలబైలు, నల్లమల తదితర ప్రాంతాల్లో విరివిగా దొరుకుతాయి.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- ఆంగ్లంలో ఫ్లేమ్ లిల్లీ లేదా ఫైర్ లిల్లీ అని పిలుస్తారు మరియు వ్యావహారిక భాషలో నాగేటిగడ్డ లేదా నీరుపిప్పిలి అని పిలుస్తారు, ఈ మొక్కలు ఎరుపు, నారింజ, తెలుపు మరియు పసుపు రంగులలో పువ్వులు కలిగి ఉంటాయి.
- కాండం, ఆకులు, గింజలు, పండ్లు, పువ్వులు మరియు దుంపలు అన్ని భాగాలలో విషపూరితమైనప్పటికీ- ఆయుర్వేదంలో వాటిని దైవంగా పరిగణిస్తారు.
- 'కొల్చిసిన్' అనే ఆల్కలాయిడ్ కలిగి ఉన్న అగ్నిశికను పాము మరియు తేలు కాటుకు విరుగుడుగా మరియు చర్మ వ్యాధులు, మూత్రపిండాల సమస్యలు మరియు గాయాలకు చికిత్సగా ఉపయోగిస్తారు. ఇది దీర్ఘకాలిక వ్యాధులు, కుష్టు గాయాలు మరియు కడుపు నొప్పిని కూడా నివారిస్తుంది.
- ఆయుర్వేద నిపుణులు రక్తపోటును నిర్వహించడంలో, తక్కువ ఆత్మగౌరవం మరియు సంతానోత్పత్తిని పెంచడం వంటి మానసిక ఆరోగ్య సమస్యలను నిర్వహించడంలో దాని సామర్థ్యాన్ని నొక్కిచెప్పారు.

మాదక ద్రవ్యాల దుర్వినియోగం వ్యతిరేక అవగాహన దినోత్సవం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- తెలంగాణలో ప్రతినెలా మూడో బుధవారం మాదకద్రవ్యాల వ్యతిరేక దినంగా రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి రేవంత్ రెడ్డి ప్రకటించారు.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- అత్యాధునిక నార్కోటిక్ ల్యాబ్‌లు, అదనపు సిబ్బంది, ఏడు ప్రాంతీయ నార్కోటిక్ కంట్రోల్ సెంటర్లు, నాలుగు నార్కోటిక్ పోలీస్ స్టేషన్ల ఏర్పాటుతో సహా 2023లో ఏర్పాటైన తెలంగాణ యాంటీ నార్కోటిక్స్ బ్యూరో (TGANB)ని మెరుగుపరచడానికి ప్రభుత్వం రూ. 50 కోట్లు కేటాయించింది.
- 3,020 మందికి పైగా అధికారులు శిక్షణ పొందారు మరియు పాఠశాలలు మరియు కళాశాలల్లో 3,800 మాదక ద్రవ్య నిరోధక కమిటీలు అవగాహన ప్రచారాలను నిర్వహిస్తున్నాయి.
- ఇంకా, 3,116 మంది విద్యార్థులు మాదక ద్రవ్యాల దుర్వినియోగ విద్యను ప్రోత్సహిస్తూ మాదక ద్రవ్య నిరోధక సైనికులుగా నమోదు చేసుకున్నారు.
- 20 డిటెక్షన్ కిట్‌లతో సహా అధునాతన సాంకేతికత, మాదకద్రవ్యాల సాగు ప్రాంతాలను గుర్తించడంలో మరియు అమలు ప్రయత్నాలలో సహాయపడుతుంది.

తెలంగాణలో పర్యావరణ, ఆలయ, వైద్య పర్యాటకాన్ని ప్రోత్సహించనున్న ప్రభుత్వం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- తెలంగాణలో పర్యావరణ, ఆలయ, వైద్య పర్యాటకాన్ని పెంపొందించడంపై దృష్టి సారించి కొత్త ముసాయిద పర్యాటక విధానాన్ని పర్యాటక శాఖ మంత్రి జూపల్లి కృష్ణారావు ప్రకటించారు.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- పర్యాటక ప్రాంతాలను మెరుగుపరచడానికి మరియు ఆదాయాన్ని సంపాదించడానికి ప్రభుత్వ-ప్రైవేట్ భాగస్వామ్యాన్ని ప్రోత్సహించడం ఈ విధానం లక్ష్యం.
- గమ్యస్థాన వివాహాల కోసం సోమశిల ప్రాజెక్ట్‌ను అభివృద్ధి చేయడం మరియు రామప్ప, లక్నవరం, నాగార్జున సాగర్ మరియు అనంతగిరి కొండలు వంటి ప్రాంతాల కోసం ప్రణాళికలు రూపొందించడం వంటివి కీలకమైన కార్యక్రమాలలో ఉన్నాయి.
- అనంతగిరి కొండలను ఉన్నత పర్యాటక ప్రదేశాలుగా ప్రమోట్ చేయనున్నారు.
- అదనంగా, నాగార్జున సాగర్ సమీపంలోని బుద్ధవనం ప్రాజెక్ట్ తూర్పు మరియు దక్షిణ దేశాల నుండి అంతర్జాతీయ పర్యాటకులను ఆకర్షించడానికి బుద్ధ గయ మాదిరిగా అంతర్జాతీయ ప్రమాణాలతో అభివృద్ధి చేయబడుతుంది.
- నేషనల్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ టూరిజం అండ్ హాస్పిటాలిటీ మేనేజ్‌మెంట్ (NITHM) పునరుద్ధరణ మరియు పర్యాటక ప్రదేశాలలో సాంస్కృతిక ప్రదర్శనలు మరియు ఫ్లాష్ మాబ్‌ల ద్వారా పేరిణి వంటి సాంప్రదాయ కళలు మరియు నృత్య రూపాలను ప్రోత్సహించడాన్ని కూడా మంత్రి నొక్కిచెప్పారు.
- ఇక, దాశరథి కృష్ణమాచార్య, కాళోజీ నారాయణరావు వంటి ప్రముఖుల శతజయంతి ఉత్సవాలు సాంస్కృతిక ప్రచారంలో భాగంగా ఉంటాయి.

సాకిని రామచంద్రయ్య

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- పద్మశ్రీ అవార్డు అందుకున్న ప్రఖ్యాత ఆదివాసీ ఢోలీ కళాకారుడు సాకిని రామచంద్రయ్య (61) కన్నుమూశారు.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- అతను సమ్మక్క సారలమ్మ పురాణం యొక్క ఏకైక కోయ కథకుడు మరియు ఆదివాసీ కళారూపాలను పరిరక్షించడానికి చేసిన కృషికి గౌరవించబడ్డాడు.
- రామచంద్రయ్య పన్నెండేళ్ల వయసు నుంచే తెలుగు, కోయ భాషల్లో 'ఢోలీ' కథలు చెప్పడంలో ప్రావీణ్యం సంపాదించారు.
- నిరక్షరాస్యుడైనప్పటికీ, అతను తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్, ఒడిషా మరియు ఛత్తీస్‌గఢ్‌లో తన ప్రదర్శనల ద్వారా కోయ సమాజ చరిత్ర మరియు సంస్కృతిని నిలబెట్టాడు, ఆదివాసీ సంప్రదాయాల అందాలను వేలాది మందికి పరిచయం చేశాడు.

గోర్బోలి భాషను రక్షించడానికి మరియు ప్రోత్సహించడానికి రాష్ట్రం కట్టుబడి ఉందని షబ్బీర్ అలీ అన్నారు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1 జూలై 2024న హైదరాబాద్‌లోని రవీంద్రభారతిలో లంబాడీ హక్కుల పోరాట సమితి (LHPS) 28వ వార్షికోత్సవం మరియు జాతీయ గోర్ బంజారా సమ్మేళనం సందర్భంగా ఆదిలాబాద్ జిల్లాకు చెందిన గిరిజనులు తమ సాంస్కృతిక నృత్యాన్ని ప్రదర్శించారు.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- తెలంగాణలోని బంజారా భాష అయిన గొర్బోలిని పరిరక్షించడం మరియు ప్రోత్సహించడంలో కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం యొక్క అచంచలమైన అంకితభావాన్ని ST, SC, BC, మరియు మైనారిటీల కోసం తెలంగాణ ప్రభుత్వ సలహాదారు మహమ్మద్ షబ్బీర్ అలీ పునరుద్ఘాటించారు.
- శ్రీ షబ్బీర్ అలీ బంజారా వారసత్వాన్ని సంరక్షించడం యొక్క ప్రాముఖ్యతను ఎత్తిచూపారు మరియు వ్రాతపూర్వక లిపి లేకపోవడం మరియు మౌఖిక సంప్రదాయాలపై మాత్రమే ఆధారపడటం వలన కనుమరుగయ్యే ప్రమాదాన్ని ఎదుర్కొంటున్నప్పటికీ, బంజారా సమాజం ప్రత్యేకమైన భాష, వస్త్ర శైలి, సంస్కృతి మరియు ఆచారాలు కలిగిఉంది. శ్రీ షబ్బీర్ అలీ వారి భాష మరియు సాంస్కృతిక వారసత్వాన్ని రక్షించడానికి బంజారా చరిత్రను వెంటనే డాక్యుమెంట్ చేయవలసిన అవసరాన్ని నొక్కి చెప్పారు.
- రాజ్యాంగంలోని 8వ షెడ్యూల్‌లో బంజారా భాషను చేర్చాలన్న విజ్ఞప్తిపై స్పందిస్తూ, 8వ షెడ్యూల్‌లో బంజారాను 23వ భాషగా గుర్తించాలని వాదిస్తూ తీర్మానాన్ని అసెంబ్లీ ఆమోదిస్తుందని ధీమా వ్యక్తం చేశారు.

EV&DM పేరు 'హైడ్రా'గా మార్చబడుతుంది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- గ్రేటర్ హైదరాబాద్ మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ (GHMC)లో ప్రస్తుతం ఉన్న అమలు, నిఘా మరియు విపత్తు నిర్వహణ (EV మరియు DM) విభాగాన్ని పునర్వ్యవస్థీకరించాలని తెలంగాణ ముఖ్యమంత్రి A. రేవంత్ రెడ్డి అధికారులను ఆదేశించారు.
- మున్సిపల్ పరిపాలన శాఖ, హైదరాబాద్ మెట్రోపాలిటన్ డెవలప్‌మెంట్ అథారిటీ (HMDA), మరియు మూసీ రివర్‌ఫ్రంట్ డెవలప్‌మెంట్ కార్పొరేషన్ ప్రతినిధులతో జరిగిన సమావేశంలో, GHMC చుట్టూ ఉన్న 27 మునిసిపాలిటీలు/కార్పొరేషన్‌లు మరియు 33 గ్రామ పంచాయతీలను పునరుద్ధరించిన విపత్తు నిర్వహణ విభాగం కింద చేర్చాలని నిర్ణయం తీసుకున్నారు.
- తిరిగి సమావేశమైన యూనిట్‌ను హైదరాబాద్ విపత్తు ప్రతిస్పందన మరియు ఆస్తుల పర్యవేక్షణ మరియు రక్షణ (HYDRA)గా పిలుస్తారు, DIG ర్యాంక్ డైరెక్టర్ మరియు SP ర్యాంక్‌లో అదనపు డైరెక్టర్లు ఉంటారు.

వార్తల గురించి

- నగరంలోని 2,000 చదరపు కిలోమీటర్ల ప్రాంతంలో GHMC, HMDA, హైదరాబాద్ మెట్రోపాలిటన్ నీటి సరఫరా మరియు మురుగునీటి బోర్డు (HMWS&SB), సిటీ ట్రాఫిక్ పోలీసులు మరియు ఇతర విభాగాల నుండి హైడ్రా బృందాలను మోహరిస్తుంది.
- దీని బాధ్యతలు సరస్సులు, నీటి వనరులు, ప్రభుత్వ భూమిని సంరక్షించడం మరియు హోర్డింగ్‌లు మరియు ఫ్లెక్స్ బ్యానర్‌ల నియంత్రణ, వినియోగానికి సంబంధించిన అత్యవసర పరిస్థితులను నిర్వహించడం, ట్రాఫిక్‌ను నిర్వహించడం మరియు వరద పరిస్థితులను పరిష్కరించడం వంటి కార్యకలాపాలను పర్యవేక్షిస్తుంది.
- సిబ్బంది అవసరాలు, నిధులు, నిర్వహణ బాధ్యతలతో సహా శాఖ పునర్వ్యవస్థీకరణకు సంబంధించిన ప్రతిపాదనను రూపొందించాల్సిందిగా ముఖ్యమంత్రి రేవంత్ ప్రధాన కార్యదర్శికి బాధ్యతలు అప్పగించారు. మూసీ నది అభివృద్ధి ప్రాజెక్టుకు సంబంధించిన ప్రయత్నాలను వేగవంతం చేయాలని అధికారులను కోరారు.
- సిటీ లైబ్రరీ, ఆయుర్వేద ఆసుపత్రి మరియు నిజామియా అబ్జర్వేటరీ వంటి వారసత్వ కట్టడాలపై GHMC ప్రదర్శనను అనుసరించి, మూసీ నది అభివృద్ధి ప్రాజెక్ట్‌కు సంభావ్య అనుసంధానాలను అన్వేషిస్తూ, వాటిని పునరుద్ధరణ మరియు పర్యాటక ఆకర్షణలుగా ప్రచారం చేయడానికి ప్రణాళికలను రూపొందించాలని అధికారులను శ్రీ రేవంత్ ఆదేశించారు.

తప్పిపోయిన పిల్లలను రక్షించడానికి ఆపరేషన్ ముస్కాన్-ఎక్స్ ప్రారంభించబడింది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- భిక్షాటన, అక్రమ రవాణా, కట్టుదిట్టమైన పనుల్లో తప్పిపోయిన చిన్నారులను కాపాడేందుకు సైబరాబాద్ పోలీసులు ఆపరేషన్ ముస్కాన్-ఎక్స్‌ను ప్రారంభించారు.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- మహిళలు మరియు పిల్లల భద్రతా విభాగానికి చెందిన DCP K. సృజన నేతృత్వంలో, ఈ ఆపరేషన్ జూలై 3 వరకు కొనసాగుతుంది. నిరాశ్రయులైన పిల్లలను రక్షించడం మరియు వారికి సహాయం అందించడం ఈ ప్రయత్నం యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం.
- తప్పిపోయిన పిల్లల ఆచూకీ కోసం పోలీసులు దర్పాన్ అనే ఫేషియల్ రికగ్నిషన్ సాఫ్ట్‌వేర్‌ను వినియోగించినట్లు DCPసృజన ధృవీకరించారు. ఇంకా, సభ్యుల విభాగాలు ఆపరేషన్ ముస్కాన్-ఎక్స్‌కు తమ మద్దతును అందించాలని కోరారు.

లండన్‌లో తెలంగాణ దినోత్సవ వేడుకలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- తొలిసారిగా లండన్‌లోని భారత హైకమిషన్ 'తెలంగాణ దినోత్సవాన్ని స్మరించుకుంది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- భారతీయ హైకమిషనర్ విక్రమ్ దొరైస్వామి విదేశీ తీరాలలో ప్రవాసులు మరియు భారతీయ వారసత్వం మధ్య ఐక్యతను పెంపొందించడానికి వివిధ రాష్ట్రాల పునాదిని గుర్తుచేసే ఉత్సవాలను హైకమిషన్ అధికారికంగా నిర్వహిస్తున్నట్లు తెలిపారు.

- తెలంగాణ అసోసియేషన్ ఆఫ్ యునైటెడ్ కింగ్‌డమ్ (TAUK) సభ్యులు ఈ కార్యక్రమంలో చురుకుగా పాల్గొన్నారు మరియు తెలంగాణ గొప్ప సంస్కృతిని ప్రదర్శించే ప్రత్యేక నృత్య ప్రదర్శనను నిర్వహించారు.

NQAS ధృవీకరణను సాధించిన 5 TG హాస్పిటల్స్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- తెలంగాణలోని ఐదు ఆసుపత్రులు నేషనల్ క్వాలిటీ అస్యూరెన్స్ స్టాండర్డ్స్ (NQAS) ద్వారా నాణ్యతా ధృవీకరణను సాధించాయి.
- రాష్ట్ర ఆరోగ్య శాఖకు చెందిన ఉన్నత అధికారులు జూన్ 28న ఢిల్లీలో కేంద్ర ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ నుండి అవార్డును స్వీకరించారు, దేశవ్యాప్తంగా మొత్తం 401 సౌకర్యాలు ఈ గుర్తింపు పొందాయి.

తెలంగాణలో అవార్డు పొందిన ఆసుపత్రులు

- ఆయుష్మాన్ ఆరోగ్య మందిర్ దంశాలౌరం (ఖమ్మం)
- ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రం కథలాపూర్ (జగిత్యాల)
- పట్టణ ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రం అడ్డగుంటపల్లి (పెద్దపల్లి)
- కమ్యూనిటీ హెల్త్ సెంటర్ ఉట్నూర్ (ఆదిలాబాద్)
- ఏరియా ఆసుపత్రి హుజూరాబాద్ (కరీంనగర్)
- ఆరోగ్య మరియు కుటుంబ సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ రూపొందించిన NQAS కార్యక్రమం, ప్రపంచ అత్యుత్తమ ప్రాక్టీసులను ఏకీకృతం చేస్తూ ప్రజారోగ్య సౌకర్యాల యొక్క ప్రత్యేక అవసరాలను తీరుస్తుంది.
- ఈ అవార్డుకు 24 గంటలూ అందుబాటులో ఉండే సేవలు, నివారణ, రోగనిర్ధారణ సేవలు, భద్రతా ప్రోటోకాల్స్, ఆసుపత్రి సంక్రమణ నియంత్రణ, పరిశుభ్రత, ప్రసూతి సంరక్షణ, సౌకర్యాల మౌలిక సదుపాయాలు, తల్లులు, శిశు మరణాల రేటును తగ్గించే చర్యలు, రోగుల సంతృప్తి పెంచడం వంటి వివిధ అంశాలు ఉన్నాయి.

SCB పరిధిలోని పౌర ప్రాంతాలను GHMC లో విలీనం చేయాలని కేంద్రం నోటిఫై చేసింది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- సికింద్రాబాద్ కంటోన్మెంట్ బోర్డు (SCB) పరిధిలోని ఆవాస ప్రాంతాలను గ్రేటర్ హైదరాబాద్ మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ (GHMC)లో కేంద్ర ప్రభుత్వం అధికారికంగా విలీనం చేసింది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- GHMC యొక్క అధికార పరిధి ఇప్పుడు కంటోన్మెంట్‌లోని నివాస ప్రాంతాలను కవర్ చేస్తుంది, సైనిక కేంద్రాలు మినహా, పన్నులు వసూలు చేసే అధికారాన్ని మంజూరు చేస్తుంది.
- కంటోన్మెంట్ బోర్డుల ఆస్తులు మరియు అప్పులన్నీ మునిసిపాలిటీలకు బదిలీ చేయబడతాయి, మరియు భూములు వాటి ఆస్తులపై కేంద్ర ప్రభుత్వం యాజమాన్యాన్ని కలిగి ఉంటుంది.
- సాయుధ బలగాలకు భద్రతను నిర్వహించడం యొక్క ప్రాముఖ్యతను కేంద్రం నొక్కిచెప్పింది, ఈ బాధ్యతకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలని పౌర సంస్థలను ఆదేశించింది.
- రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అధికారులు మరియు కంటోన్మెంట్ బోర్డు అధికారులు వివరణలు కోరాలని మరియు తదుపరి చర్యల కోసం కేంద్రం మార్గదర్శకాలకు కట్టుబడి ఉండాలని ఆదేశించారు.

'సైన్స్ ఎక్స్‌పో' కు ఎంపికన 'ఇన్స్పైర్ మనాక్'

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- కరీంనగర్ పట్టణానికి చెందిన పదో తరగతి విద్యార్థిని శుభశ్రీ సాహు తన తండ్రి మరియు గైడ్ లలిత్ మోహన్ సాహుతో కలిసి బహుముఖ పర్యావరణ అనుకూల వ్యవసాయ యంత్రాన్ని రూపొందించారు.
- ఆమె ఆవిష్కరణ న్యూఢిల్లీలో జరగనున్న జాతీయ ప్రేరణ అవార్డ్-మనక్ సైన్స్ ఎగ్జిబిషన్‌లో ప్రదర్శించడానికి ఎంపిక చేయబడింది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- రైతులు ఎదుర్కొంటున్న సవాళ్ల నుండి ప్రేరణ పొందిన శుభశ్రీ తన తాత మరియు ఒడిశాలోని ఇతర రైతులు పెద్ద కంబైన్ హార్వెస్టర్లతో కష్టపడడాన్ని గమనించి వ్యవసాయ యంత్రాన్ని అభివృద్ధి చేసింది.
- ఆమె VIII తరగతిలో పర్యావరణ అనుకూల పరిష్కారాన్ని రూపొందించింది మరియు ఆమె ఉపాధ్యాయులు మరియు మార్గదర్శకుల సహాయంతో ఆమె ఆలోచనకు జీవం పోసింది.

కేంద్రం స్మార్ట్ సిటీ మిషన్‌ను మార్చి 2025 వరకు పొడిగించింది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ముఖ్యమంత్రి A. రేవంత్ రెడ్డి ఇటీవల చేసిన విజ్ఞప్తి మేరకు స్మార్ట్ సిటీ మిషన్‌ను 2025 మార్చి వరకు పొడిగించేందుకు కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆమోదం తెలిపింది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- గత సోమవారం న్యూ ఢిల్లీ పర్యటన సందర్భంగా, ముఖ్యమంత్రి కేంద్ర గృహనిర్మాణ మరియు పట్టణ వ్యవహారాల మంత్రి మనోహర్ లాల్ ఖట్టర్‌తో సమావేశమయ్యారు మరియు స్మార్ట్ సిటీ మిషన్ గడువును జూన్ 2025 వరకు పొడిగించాలని అభ్యర్థించారు.
- ఈ నెలాఖరులోగా స్మార్ట్ సిటీ మిషన్‌ను పూర్తి చేయాలని కేంద్ర ప్రభుత్వం తొలుత లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. అయితే రాష్ట్రంలో స్మార్ట్ సిటీ మిషన్‌లో భాగంగా వరంగల్, కరీంనగర్‌లో చేపట్టిన ప్రాజెక్టులు నత్తనడకన సాగుతున్నాయి. వరంగల్‌లో ఇప్పటికే దాదాపు 45 ప్రాజెక్టులు పూర్తికాగా, మరో 66 ప్రాజెక్టులకు రూ. 518 కోట్లు, ప్రస్తుతం పురోగతిలో ఉన్నాయి.

SCCL CMDకి 'ట్రీ మ్యాన్ ఆఫ్ తెలంగాణ' బిరుదు

వార్తల గురించి

- హైదరాబాద్‌లో జరిగిన గ్రీన్ మాపుల్ ఫౌండేషన్-2024 అవార్డుల ప్రదానోత్సవంలో, SCCL ఛైర్మన్ మరియు మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ N. బలరామ్‌ను "ట్రీ మ్యాన్ ఆఫ్ తెలంగాణ" బిరుదుతో సత్కరించారు.
- 18,000 మొక్కలు నాటడం, 6 తెలంగాణ జిల్లాల్లో 35 చిన్న అడవుల ఏర్పాటు, సింగరేణిని పర్యావరణ సంక్షేమ సంస్థగా మార్చడంలో ఆయన చేసిన విశేష కృషికి ఈ గుర్తింపు లభించింది.
- వార్షిక గ్రీన్ మాపుల్ ఫౌండేషన్ అవార్డుల కార్యక్రమంలో ఈ అవార్డు ప్రదానం జరిగింది, ప్రభుత్వ మరియు ప్రైవేట్ రంగాలలో పర్యావరణ పరిరక్షణకు అంకితమైన ప్రముఖ వ్యక్తులు మరియు కంపెనీలు గుర్తింపు పొందాయి.

- సింగరేణి వ్యాప్తంగా 6 కోట్ల మొక్కలు నాటడంతోపాటు అనేక పర్యావరణ పరిరక్షణ కార్యక్రమాలను SCCL అమలు చేసిందని బలరాం తన వ్యాఖ్యల్లో ఉద్ఘాటించారు. ఈ ఏడాది అదనంగా 2000 మొక్కలు నాటడం ద్వారా మొత్తం 20 వేల మొక్కలు నాటాలని, సింగరేణి ఈ ఏడాది సుమారు 40 లక్షల మొక్కలు నాటాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నట్లు ఆయన తెలిపారు.
- ఇంకా, సింగరేణి పాఠశాలల పాఠ్యాంశాల్లో పర్యావరణ అధ్యయనాలను ప్రవేశపెట్టడం ద్వారా చిన్న వయస్సులోనే పిల్లలలో పర్యావరణ స్పృహను కలిగించడానికి బలరామ్ తెలియచేశారు.

మాజీ ప్రధాని P.V.నరసింహారావు 103వ జయంతి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- సంస్కరణల ద్వారా దేశ ఆర్థిక వృద్ధిని ముందుకు తీసుకెళ్లడంలో మాజీ ప్రధాని P.V.నరసింహారావు చేసిన కృషిని తెలంగాణ CM ఎ. రేవంత్ రెడ్డి కొనియాడారు. నరసింహారావు ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు CMగా ఉన్న సమయంలో ఆయన చేసిన సేవలు ప్రశంసనీయమని ఆయన గుర్తు చేశారు.
- మాజీ ప్రధాని P.V.నరసింహారావు నాయకత్వానికి, వివేకానికి గుర్తుగా ఆయన జయంతి సందర్భంగా ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ ఆయనకు నివాళులర్పించారు. రావు దేశానికి చేసిన విశేష సేవలను గుర్తించి మరణానంతరం ఆయనకు భారతరత్న ప్రదానం చేయడం పట్ల ప్రభుత్వం గర్విస్తున్నట్లు మోదీ తెలిపారు.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- 1921లో జన్మించిన పాములపర్తి వెంకట నరసింహారావు 1991 నుండి 1996 వరకు భారతదేశ తొమ్మిదవ ప్రధానమంత్రిగా పనిచేశారు మరియు ఆంధ్రప్రదేశ్ పాలనలో ముఖ్యమైన పదవులను నిర్వహించారు.
- రావు పదవీకాలం భారతదేశ ఆర్థిక దృశ్యం మరియు విదేశాంగ విధానాన్ని రూపొందించడంలో కీలకపాత్ర పోషించింది, గౌరవప్రదంగా కొనసాగుతున్న ఒక లోతైన వారసత్వాన్ని వదిలివేసింది.
- అతను నిర్బంధిత “లైసెన్స్-పర్మిట్ రాజ్”ను నిర్వీర్యం చేయడంలో మరియు భారతదేశ ఆర్థిక వ్యవస్థపై శాశ్వత ప్రభావాన్ని చూపుతూ ఆర్థిక సంస్కరణల శ్రేణి ద్వారా ప్రైవేట్ సంస్థను ప్రోత్సహించడంలో ప్రసిద్ధి చెందాడు.

న్యూట్రిషన్ అట్లాస్ యాప్ ను ఆవిష్కరించిన NIN హైదరాబాద్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 'న్యూట్రి-ఎడ్యుకేషన్'లో భాగంగా ఆహార సిఫార్సులు, పోషక విధులు మరియు ముడి ఆహారాల పోషక విలువల కోసం విలువైన వనరులను NIN అందిస్తుంది. హైదరాబాద్‌లోని జాతీయ పోషకాహార సంస్థ (NIN) 'న్యూట్రిషన్ అట్లాస్' పేరుతో కొత్త వెబ్ అప్లికేషన్‌ను ప్రవేశపెట్టింది.
- ఈ అప్లికేషన్ పరస్పర వేదికగా వివిధ జాతీయ సర్వేల నుండి పోషకాహార డేటాను నిర్వహించడానికి వినియోగదారులను అనుమతిస్తుంది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- 'న్యూట్రిషన్ అట్లాస్' వివిధ కాల వ్యవధులు మరియు ప్రాంతాల నుండి పోషకాహార సంబంధిత డేటాను ఏకీకృతం చేస్తుంది.
- డా. సుబ్బారావు ఎం. గవరవరపు మరియు ఆయన బృందం అభివృద్ధి చేసిన ఈ వేదికను NIN డైరెక్టర్ డాక్టర్ R. హేమలత ప్రారంభించారు.
- న్యూట్రిషన్ అట్లాస్ 2.0 యొక్క మెరుగైన ఫీచర్లలో వెబ్ ఆధారిత డాష్‌బోర్డ్‌లు మరియు యూజర్ ఫ్రెండ్లీ ఇంటర్‌ఫేస్‌లు ఉన్నాయి.
- వినియోగదారులు ఈ సాధనాలను ఉపయోగించి ఏకకాలంలో బహుళ జాతీయ సర్వేల నుండి పోషకాహార సూచికలను దృశ్యమానం చేయవచ్చు మరియు సరిపోల్చవచ్చు.

PwD కొరకు 5% కోటాను ఆమోదించిన తెలంగాణ ప్రభుత్వం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ప్రభుత్వ, ఎయిడెడ్ సహా అన్ని ఉన్నత విద్యా సంస్థల్లో దివ్యాంగులకు ఐదు శాతం రిజర్వేషన్లు అమలు చేయాలని తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఇటీవల ఆదేశాలు జారీ చేసింది. అడ్మిషన్లకు గరిష్ఠ వయోపరిమితిలో ఐదేళ్ల సడలింపును అనుమతించడం కూడా ఈ చర్యలో భాగమే.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- జూన్ 25, 2024 నాటి, ఆదేశం వికలాంగుల హక్కుల చట్టం, 2016కి అనుగుణంగా ఉంటుంది, ఇది వికలాంగులకు సమాన విద్యావకాశాలను కల్పించడం కోసం రిజర్వేషన్‌లు మరియు వయస్సు సడలింపులను తప్పనిసరి చేస్తుంది.
- ఈ చర్య RPwDచట్టంలోని సెక్షన్ 32 ప్రకారం ఉంది, ఇది అన్ని ప్రభుత్వ మరియు ప్రభుత్వ-సహాయక ఉన్నత విద్యాసంస్థలు గుర్తించిన వైకల్యాలున్న వ్యక్తులకు కనీసం ఐదు శాతం సీట్లను తప్పనిసరిగా రిజర్వ్ చేయాలని మరియు వారికి ఐదేళ్ల గరిష్ట వయో సడలింపును అందించాలని నిర్దేశిస్తుంది. అలా సమగ్ర విద్య యొక్క ప్రాముఖ్యతను నొక్కి చెబుతుంది, సామాజిక అడ్డంకులు తరచుగా వైకల్యాలున్న వ్యక్తుల పూర్తి సామర్థ్యాన్ని అడ్డుకుంటాయని అంగీకరిస్తుంది.
- ర్యాంప్‌లు, లిఫ్టులు, అందుబాటులో ఉండే టాయిలెట్లు మరియు ఇతర అవసరమైన సౌకర్యాలను అందించడంతో సహా వికలాంగ విద్యార్థుల విద్యా అవసరాలకు మద్దతుగా క్యాంపస్‌లు అందుబాటులో ఉన్నాయని మరియు సన్నద్ధమయ్యాయని నిర్ధారించడం ద్వారా న్యాయమైన విద్యా వాతావరణాన్ని పెంపొందించాలని ప్రభుత్వం భావిస్తోంది.
- అదనంగా, ఈ రిజర్వేషన్ విధానం అమలు అనేది వికలాంగులు ఎదుర్కొంటున్న వారి హక్కుల గురించి అవగాహన లేకపోవడం, ఆర్థిక పరిమితులు మరియు సరిపోని విద్యాపరమైన మద్దతు వంటి దీర్ఘకాల సవాళ్లను పరిష్కరించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- వెనుకబడిన విద్యార్థుల నేపథ్యంపై ఆర్థిక భారాన్ని తగ్గించడానికి విశ్వవిద్యాలయాలు ఫీజు రాయితీలు మరియు ఇతర ఆర్థిక సహాయం అందించాలని ఆదేశించబడ్డాయి.

- ఈ విధానం జాతీయ చట్టానికి అనుగుణంగా మాత్రమే కాకుండా, వికలాంగుల హక్కులపై UN కార్యాచరణ ద్వారా వివరించబడిన అంతర్జాతీయ ప్రమాణాలకు అనుగుణంగా ఉంటుంది, ఇందులో భారతదేశం సంతకం చేసింది.

'క్యాచ్ ది ట్రాప్' చొరవ

వార్తల గురించి

- వేటను తగ్గించడంలో తెలంగాణ అటవీ శాఖ చేపట్టిన 'క్యాచ్ ది ట్రాప్' చొరవ విజయవంతమైందని ప్రిన్సిపల్ చీఫ్ కన్జర్వేటర్ ఆఫ్ ఫారెస్ట్ (PCCF) మోహన్ చంద్ర పర్గేయన్ ప్రకటించారు.
- దీని అమలు వల్ల వేట సంఘటనలు గణనీయంగా తగ్గాయి. ఇంకా, అడవి జంతువులను చంపడానికి వేటగాళ్ళు విద్యుత్ వైర్లను ఉపయోగించడం గణనీయంగా తగ్గింది. గత ఆరు నెలల్లో, కేవలం మూడు వన్యప్రాణులు విద్యుద్ఘాతానికి గురైన సందర్భాలు నమోదయ్యాయి, వేట కార్యకలాపాలు తగ్గుముఖం పట్టాయి.

భారతమాల నుండి RRR తీసివేయబడింది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- తెలంగాణలోని రీజినల్ రింగ్ రోడ్ (RRR) భారతమాల పరియోజన ప్రాజెక్ట్ నుండి మినహాయించబడింది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- దేశవ్యాప్తంగా 580 జిల్లాలను కలుపుతూ 34,800 కిలోమీటర్ల రహదారులను అభివృద్ధి చేసేందుకు 2017లో ప్రారంభించిన భారతమాల పరియోజన, 346 కిలోమీటర్ల రోడ్డు మార్గంలో ఉత్తరాన 164 కిలోమీటర్లు, దక్షిణాన 182 కిలోమీటర్ల రహదారుల నిర్మాణానికి ఆమోదం తెలిపింది.
- రూ. 5,35,000 కోట్ల అంచనా వ్యయంతో భారతమాల పరియోజన కింద అన్ని రోడ్డు ప్రాజెక్టులు అధీకృతం చేయబడ్డాయి, కొన్ని పూర్తయ్యాయి మరియు మరికొన్ని పురోగతిలో ఉన్నాయి.
- రాష్ట్రంలో ట్రిపుల్ ఆర్ టెండర్లు నేటికీ విడుదల కాకపోవడంతో దక్షిణాది భాగాన్ని భారత మాలలో విలీనం చేయకుండా అడ్డుకున్నారు.
- ప్రపంచ స్థాయి మౌలిక సదుపాయాలపై దృష్టి సారించడం మరియు అవసరాలను తీర్చడానికి కొనసాగుతున్న రహదారి ప్రాజెక్టులను పూర్తి చేయడం, 2047 నాటికి సమగ్ర దేశవ్యాప్త అభివృద్ధిని లక్ష్యంగా చేసుకుని ప్రతిపాదిత వికాసిత్ భారత్ చొరవలో ట్రిపుల్ ఆర్ లక్షణం ఉంటుందని భావిస్తున్నారు.
- తెలంగాణలో ట్రిపుల్ ఆర్ ప్రాజెక్ట్ పెండింగ్‌లో ఉన్నందున, ఉత్తరాది అభివృద్ధి భారత మాల కింద కొనసాగుతుంది, దక్షిణ భాగం వికాసిత్ భారత్‌లో ప్రసంగించబడుతుంది.

రైతు భరోసా పథకం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- రైతు భరోసా పథకాన్ని పర్యవేక్షించేందుకు డిప్యూటీ సీఎం మల్లు భట్టి విక్రమార్క ఆధ్వర్యంలో క్యాబినెట్ ఉపకమిటీని ఏర్పాటు చేస్తారు, దీనిని రైతు పెట్టుబడి మద్దతు పథకం (FISS) అని కూడా పిలుస్తారు.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- రైతుల ప్రాథమిక ఆర్థిక అవసరాలను తీర్చడానికి రైతు భరోసా పథకం (గతంలో రైతు బంధు పథకం అని పిలుస్తారు) 2018-19 ఖరీఫ్ కాలంలో ప్రారంభించబడింది.
- వ్యవసాయ పనిముట్లు కొనుగోలు కోసం ప్రతి కాలాల్లో ఒక్కో రైతుకు ఎకరాకు రూ.5,000 చొప్పున గ్రాంటు ఇస్తుంది.
- ఎక్కువ మంది లబ్దిదారులు చిన్న లేదా సన్నకారు రైతులే కావడంతో ఎకరాల సంఖ్యపై ఎలాంటి పరిమితి లేదు.
- అర్హత ప్రమాణాలలో తెలంగాణ నివాసి, వ్యవసాయ భూమిని కలిగి ఉండటం మరియు వాణిజ్య లేదా కౌలు రైతు కాకపోవడం.

20 కోట్ల మొక్కలు నాటాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న వన మహోత్సవం

వార్తల గురించి

- ఖమ్మం జిల్లాలో అటవీ, పర్యావరణ శాఖ మంత్రి కొండా సురేఖ జూలై 3న ప్రారంభించిన వన మహోత్సవం కార్యక్రమంలో భాగంగా ఈ ఏడాది 20.02 కోట్ల మొక్కలు నాటాలని తెలంగాణ అటవీ శాఖ లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- వరంగల్ కాకతీయ టెక్స్‌టైల్ పార్క్ కార్యక్రమంలో హరిత హారం కార్యక్రమాన్ని అధికారింగా 'వన మహోత్సవం'గా ముఖ్యమంత్రి రేవంత్ రెడ్డి ప్రకటించారు.
- ఆమెతో కలిసి సమాచార పౌరసంబంధాల శాఖ మంత్రి పొంగులేటి శ్రీనివాస్ రెడ్డి, పెద్దపల్లి జిల్లాలో మంత్రి D.శ్రీధర్ బాబు ఈ కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించారు.
- సత్తుపల్లి అటవీ డివిజన్‌లోని గొల్లగూడెం గ్రామంలో మొదటి దశలో 20 హెక్టార్లలో 33 వేల మొక్కలు నాటేందుకు ఖమ్మంలో 31 లక్షల మొక్కలు నాటాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న సురేఖ, శ్రీనివాస్‌రెడ్డిలు మొక్కలు నాటారు.
- తొలిరోజు మంత్రులు, అధికారులు, విద్యార్థులు వేప, చింత, అంజూర, జామున్, వెదురుతో సహా 400 మొక్కలు నాటారు.

వర్గం వారీగా మొక్కలు నాటడానికి లక్ష్యాలు

- **కూడలిలో మొక్కలు నాటడం:** రోడ్లు, మీడియన్లు, మల్టీ లేయర్ ప్లాంటేషన్ల కోసం 6.28 లక్షల మొక్కలు నాటడం లక్ష్యం.
- ఖాళీ ప్రదేశాలలో మొక్కలు నాటడం:సంస్థాగత ప్రాంతాలు, గృహ సముదాయాలు, శ్మశాన వాటికల్లో 1.76 లక్షల మొక్కలు నాటాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నారు.
- **సరస్సు మరియు తటస్థ ప్రాంతాలు:**చెరువు గట్లు, ఖాళీ స్థలాల వెంబడి సుమారు 3.25 లక్షల మొక్కలు నాటడం.
- ఉద్యానవనాలు మరియు బహిరంగ ప్రదేశాలు:ఇప్పటికే ఉన్న మరియు కొత్త పార్కులకు ఆరు లక్షల మొక్కలను జోడించడం.
- **పొదలు మరియు కంచె:**పార్కులు, ఫ్లై ఓవర్ల కింద, మీడియన్లపై 7.79 లక్షల మొక్కలు నాటడం.
- **మియావాకి తోటలు:**మియావాకీ తరహా తోటల ద్వారా జీవవైవిధ్యం కోసం 38,400 మొక్కలు నాటడం ప్రారంభించడం.
- పట్టణ అటవీ పార్కులు: పట్టణ అటవీ పార్కుల్లో 22,300 మొక్కల భర్తీ.

12

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రాంతీయ అంశాలు

నిజాంపట్నం పార్కు పనులు వేగం పుంజుకోవడంతో మత్స్య రైతులు ఆనందంలో ఉన్నారు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- నిజాంపట్నంలో హైటెక్ సమీకృత ఆక్వా పార్కు నిర్మాణంపై బాపట్ల జిల్లా మత్స్య రైతులు హర్షం వ్యక్తం చేస్తున్నారు.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ వివరణ వివరణ

- 186 కోట్లతో 192 ఎకరాల్లో పార్కును ఏర్పాటు చేయాలని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పెట్టుబడికి యోచిస్తోంది. పనులు ప్రారంభించేందుకు కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇప్పటికే రూ.84 కోట్లు విడుదల చేయగా, కేంద్ర, ప్రైవేటు భాగస్వామ్యంతో రూ.82 కోట్లు విడుదల చేసింది.
- సముద్రం నుంచి తిరిగి పొందబడిన భూమిని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కేటాయించిందని, అనుమతులు రాగానే పనులు ప్రారంభిస్తామన్నారు.
- ఈ ఉద్యానవనం బాపట్ల మరియు ఇతర తీరప్రాంత రైతులకు ప్రయోజనం చేకూరుస్తుంది.ప్రస్తుతం 21,400 ఎకరాల్లో ఆక్వా సాగుపై ఆధారపడి ఉన్నారు.
- ఈ జిల్లా 52 దేశాలకు 2,250 కోట్ల విలువైన చేపలు మరియు రొయ్యలను ఎగుమతి చేస్తుంది. నాణ్యమైన చేపపిల్లల జాతుల కొరకు రైతులు ప్రస్తుతం చెన్నై, పాండిచ్చేరి, రామేశ్వరం, తమిళనాడులోని రామనాథపురం ప్రాంతాలకు అధిక రవాణా ఖర్చులతో ప్రయాణిస్తున్నారు. పార్కును ఏర్పాటు చేయడం వల్ల ఈ ఖర్చులు తగ్గి వాటి ఉత్పత్తుల ధరలు మెరుగుపడతాయి.
- దశాబ్దాలుగా ప్రాజెక్టు ఆలస్యమైనా, మాజీ ముఖ్యమంత్రి 2023 మేలో శంకుస్థాపన చేశారు.
- ఈ పార్కులో ఆహార తయారీ యూనిట్లు, హేచరీలు(చేప గుడ్లు పొదిగే ప్రదేశం), నాలెడ్జ్ కేంద్రాలు ఉంటాయి.
- ఇది రవాణా, ఆర్థిక వృద్ధి, పర్యాటకాన్ని ప్రోత్సహిస్తుంది మరియు 1,000 మందికి పైగా ప్రత్యక్షంగా మరియు పరోక్షంగా ఉపాధిని అందిస్తుంది.
- 50 ఎకరాల్లో స్పోర్ట్స్ ఫిష్‌ల ఏర్పాటుతో ఆక్వా టూరిజం వృద్ధి చెందుతుంది.

ప్రకాశం జిల్లాలో 16వ శతాబ్దానికి చెందిన శాసనం లభించింది

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- 16వ శతాబ్దపు తెలుగు శాసనాన్ని ఇటీవల ప్రకాశం జిల్లా జిల్లెలగుంట గ్రామ సమీపంలోని అడవిలో చరిత్రకారుడు మరియు గ్రామ రెవెన్యూ అధికారి తురిమెళ్ల శ్రీనివాస ప్రసాద్ కనుగొన్నారు.
- రాతి పలకపై పై చెక్కబడిన ఈ శాసనం చుట్టుపక్కల గ్రామాలలోని భూములను బహుమతిగా ఇచ్చినట్లు నమోదు చేస్తుంది మరియు క్రీ.శ 28, 1634 నాటిది.

- నారా తంగళ, విరుజిల్లెల వంటి గ్రామాల్లోని భూములను పలువురు దాతలు పరువటం దేవతామూర్తుల కన్వయదేవుడికి కానుకగా ఇచ్చినట్లు ఇందులో వివరించారు.

పల్నాడు ప్రకృతి పాఠాలు కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించిన అటవీ శాఖ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- అటవీ సంరక్షణ, జీవవైవిధ్య పరిరక్షణపై విద్యార్థులకు అవగాహన కల్పించేందుకు పల్నాడు అటవీశాఖ 'పల్నాడు ప్రకృతి పాఠాలు' కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించింది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- 1.50 లక్షల హెక్టార్లలో విస్తరించి ఉన్న ఈ చొరవలో అడవులు, వన్యప్రాణులు మరియు పర్యావరణ వ్యవస్థలకు సంబంధించిన క్షేత్ర

సందర్శనలు మరియు పాఠ్య ప్రణాళిక ఆధారిత కార్యకలాపాలు ఉన్నాయి.

- NGOలు, పర్యావరణవేత్తలు, ప్రకృతి ఔత్సాహికులు మరియు జంతు సంక్షేమ సంస్థలు వినూత్నమైన మరియు ఆచరణాత్మక ఉదాహరణలతో సమావేశాలను నిమగ్నమయ్యేలా చేయడానికి సహకరిస్తున్నాయి.
- ఈ కార్యక్రమంలో సీడ్ బాల్ తయారీ, లైవ్ స్నేక్ రెస్క్యూ ప్రదర్శనలు, అటవీ సందర్శనలు, వన్యప్రాణుల ప్రదర్శనలు, కోటప్పకొండలో నర్సరీ పర్యటనలు మరియు పులులను పర్యవేక్షించడానికి కెమెరా పరిశీలన ఆపరేషన్లు వంటి ఆచరణాత్మక కార్యకలాపాలు ఉన్నాయి.
- ఇంతకు ముందెన్నడూ అడవిని సందర్శించని చాలా మంది విద్యార్థులు ఈ యాత్రల పట్ల ఉత్సాహంగా ఉన్నారు. ఈ సందర్శనల కొరకు అందుబాటులో ఉండే అటవీ ప్రాంతాలను ఎంచుకోవడానికి డిపార్ట్‌మెంట్ స్థానిక వనరక్షణ సమితిలతో కలిసి విద్యార్థుల భద్రతకు భరోసా ఇస్తుంది.
- విద్యార్థులను మరింత చైతన్యవంతం చేసేందుకు స్థానిక అటవీ అధికారులు, సమితి సభ్యులు ఈ కార్యక్రమాల్లో పాల్గొనాలని సూచించారు.

NTPC సింహాద్రి పర్యావరణ అనుకూల పద్ధతులకు ప్రపంచవ్యాప్త గుర్తింపు

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- NTPC సింహాద్రి, NTPC లిమిటెడ్ ద్వారా నిర్వహించబడుతున్న పవర్ స్టేషన్, గ్రీన్‌టెక్ ఫౌండేషన్ నుండి పర్యావరణ పరిరక్షణ: ఉత్తమ అభ్యాసాల కొరకు గ్లోబల్ EHS అవార్డును అందుకుంది.
- ఈ అవార్డు NTPC సింహాద్రి తన వినూత్న కార్యక్రమాల ద్వారా పర్యావరణ సుస్థిరతకు నిబద్ధతను తెలియ చేస్తుంది.
- ఈ వేడుక థాయ్‌లాండ్‌లోని బ్యాంకాక్‌లో జరిగింది, ఇక్కడ పవర్ స్టేషన్ దాని క్రియాశీల పర్యావరణ పద్ధతులకు ప్రశంసించబడింది మరియు షీల్డ్ మరియు మెరిట్ సర్టిఫికేట్‌ను ప్రదానం చేసింది.
- ఈ గుర్తింపు NTPC సింహాద్రి తన పర్యావరణ ప్రభావాన్ని తగ్గించడానికి మరియు స్థిరమైన పద్ధతుల ద్వారా కార్యాచరణ సామర్థ్యాన్ని మెరుగుపరచడానికి అంకితభావాన్ని బలపరుస్తుంది.

పోలవరం: ఎగువ కాఫర్‌డ్యామ్ నుంచి నీటి ప్రవాహంపై విచారణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఏలూరు జిల్లాలోని పోలవరం నీటిపారుదల ప్రాజెక్టు ఎగువ కాఫర్‌డ్యామ్ నుంచి గోదావరి వరద నీరు రావడంపై జలవనరుల శాఖ విచారణ జరుపుతోంది. ఈ పరిశోధన ఇటీవల ప్రాంతంను సందర్శించిన అంతర్జాతీయ నిపుణుల కమిటీ సిఫార్సులను అనుసరించింది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- ప్రధాన డ్యామ్‌లో కీలకమైన భాగాలైన డయాఫ్రమ్ వాల్ మరియు ఎర్త్-కమ్-రాక్-ఫిల్ (ECRF) డ్యామ్‌ను నిర్మించడానికి పొడి ప్రాంతాన్ని కనుగొనవలసిన అవసరాన్ని అధికారులు నొక్కిచెప్పారు.
- డయాఫ్రమ్ వాల్ మరియు ECRFని మధ్యలో అమర్చడం ద్వారా అప్‌స్ట్రీమ్ మరియు డౌన్‌స్ట్రీమ్ కాఫర్‌డ్యామ్‌ల నుండి నీరు రాకుండా ఆపడానికి అవి పని చేస్తాయి.

- అధికారులు ఎగువ కాఫర్‌డ్యామ్‌లో 17 రంధ్రాలు వేశారు మరియు నీటి పీడనం మరియు లోతును కొలవడానికి కొన్నింటిలో పైజోమీటర్‌లను ఏర్పాటు చేస్తారు. ప్రవాహ కారణాలను గుర్తించడం కాఫర్‌డ్యామ్‌ను బలోపేతం చేయడానికి మరియు సమస్యను పరిష్కరించడానికి రూపకల్పన పరిష్కారాలకు సహాయపడుతుంది.
- దిగువ కాఫర్‌డ్యామ్ కూడా ప్రధానంగా బ్యాక్ వాటర్స్ కారణంగా కారుతున్నది. దీనిపై కూడా అధికారులు విచారణ జరిపి పరిష్కార మార్గాలను అన్వేషిస్తున్నారు.
- ప్రాజెక్టు చీఫ్ ఇంజనీర్ అంతర్జాతీయ పేర్కొన్నారు జులై నెలాఖరులోగా మధ్యంతర నివేదిక అందజేయడంతో పాటు ప్రవాహ కారణాలను గుర్తించేందుకు నిపుణుల ప్యానెల్ చర్యలు తీసుకోవాలని సూచించింది.
- ఈ నలుగురు సభ్యుల ప్యానెల్ ప్రాజెక్ట్‌ను పరిశీలించింది, దెబ్బతిన్న భాగాలను సమీక్షించింది మరియు వివిధ వాటాదారులతో చర్చించింది. సమస్యలను పరిష్కరించేందుకు వారు మధ్యంతర సిఫార్సులను అందించారు.
- గోదావరి జిల్లాల్లో పంటల సాగు, తాగునీటి సరఫరా, వైజాగ్‌లో పారిశ్రామిక అవసరాలకు మేలు జరిగేలా ప్రాజెక్టును వేగవంతం చేసేందుకు ప్రభుత్వం కట్టుబడి ఉంది.
- భారీ వర్షాల కారణంగా గోదావరిలో నీటిమట్టాలు పెరుగుతున్నప్పటికీ, పోలవరం ప్రాజెక్టు పనులు కొనసాగేలా అధికారులు హామీ ఇచ్చారు.

పోలవరం ప్రాజెక్ట్ గురించి

- ఇది ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని ఏలూరు మరియు తూర్పుగోదావరి జిల్లాలలో గోదావరి నదిపై 2008లో ప్రారంభించబడిన నిర్మాణంలో ఉన్న బహుళ ప్రయోజన నీటిపారుదల ప్రాజెక్ట్.
- ఇది ఆంధ్రప్రదేశ్ పునర్వ్యవస్థీకరణ చట్టం, 2014 ప్రకారం భారత కేంద్ర ప్రభుత్వంచే జాతీయ ప్రాజెక్ట్ హోదాను మంజూరు చేసింది.

- 1980లో అవార్డును ఖరారు చేసిన గోదావరి జలాల వివాదాల ట్రిబ్యునల్ సిఫార్సుల మేరకు ఈ నిర్మాణం జరిగింది.
- దీని రిజర్వాయర్ ఛత్తీస్‌గఢ్ మరియు ఒరిస్సా రాష్ట్రాలలో కూడా విస్తరించి ఉంది.

ప్రాజెక్ట్ యొక్క ప్రధాన లక్ష్యాలు క్రింది విధంగా ఉన్నాయి:

- ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని తూర్పుగోదావరి, విశాఖపట్నం, పశ్చిమగోదావరి మరియు కృష్ణా జిల్లాల్లో నీటిపారుదల, జలవిద్యుత్ మరియు తాగునీటి సౌకర్యాలను అభివృద్ధి చేయడం ఈ ప్రాజెక్ట్ లక్ష్యం.
- ఈ ప్రాజెక్ట్ 960 మెగావాట్ల జలవిద్యుత్ ఉత్పత్తి మరియు 611 గ్రామాలలో 2.85 మిలియన్ల ప్రజలకు త్రాగునీటిని సరఫరా చేయడానికి ప్రణాళికలు సిద్ధం చేసింది మరియు 436,800 హెక్టార్ల భూమికి సాగునీరు అందించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- నదుల అనుసంధానం ప్రాజెక్ట కింద గోదావరి-కృష్ణా అనుసంధానాన్ని ఈ ప్రాజెక్ట్ అమలు చేస్తుంది, 80 %వీజ% మిగులు గోదావరి నీటిని కృష్ణా నదికి బదిలీ చేయాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది, ఇది ఆంధ్రప్రదేశ్, కర్ణాటక మరియు మహారాష్ట్రల మధ్య పంచుకోబడుతుంది.

ఓర్వకల్లు రాక్‌గార్డెన్‌ను ప్రోత్సహించడమే కేంద్రం లక్ష్యం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- కేంద్ర ప్రభుత్వం 'జియో-టూరిజం'ను ప్రోత్సహించడంతోపాటు అంతర్జాతీయ గుర్తింపు కొరకు ఓర్వకల్లులోని రాక్ గార్డెన్‌లను ప్రచారం చేయడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. భారతీయ భూగర్భ సర్వేక్షణ(GSI) ఈ ప్రాంతం యొక్క ప్రత్యేక లక్షణాలను సంగ్రహించడానికి హై-రిజల్యూషన్ మరియు డ్రోన్-ఎనేబుల్డ్ వీడియోగ్రఫీని నిర్వహించింది.

వార్తల గురించి మరింత వివరించండి

- కర్నూలులోని ఓర్వకల్లులోని రాక్ గార్డెన్‌లో సహజసిద్ధమైన నిర్మాణాలు తోరణాలు, తాబేళ్లు, కుందేళ్లు మరియు మరిన్నింటిని పోలి ఉంటాయి, ముఖ్యమైన పర్యాటకాన్ని ఆకర్షిస్తాయి.
- కర్నూలుకు 20 కి.మీ.ల దూరంలో జలవనరులతో నిండి, విదేశీ రాతి నిర్మాణాల మధ్య ఉన్న ఒక చిన్న భారీ లోతైన లోయ ఓరవకల్లు.
- తెలుగుదేశం హయాంలో వనంగా అభివృద్ధి చేయబడిన ఈ ప్రాంతం సందర్శకులు మరియు సినిమా షూటింగ్‌ల సంఖ్య పెరిగింది. ఈ ప్రాంతాలను 'భౌగోళిక వారసత్వ ప్రదేశాలుగా' అభివృద్ధి చేస్తారు. అంతర్జాతీయ పర్యాటకులను ఆకర్షించేందుకు GSI అధికారులు షార్ట్ ఫిల్మ్‌లను రూపొందిస్తున్నారు.
- నల్లమల అడవులు మరియు బెలూం మరియు వాల్మీకి గుహలు వంటి వారసత్వ ప్రదేశాలు వంటి పర్యావరణ-పర్యాటక ప్రదేశాలను కలిగి ఉన్న నంద్యాల జిల్లా కూడా పర్యాటక ప్యాకేజీలను అభివృద్ధి చేస్తోంది.
- రాబోయే శ్రావణ, కార్తీక మాసాలతో భక్తులను ఆకర్షించేందుకు అన్ని జిల్లా దేవాలయాలతో సర్క్యూట్ ప్యాకేజీని రూపొందించాలని యోచిస్తున్నారు.

భౌగోళిక -వారసత్వ ప్రాంతం/ జాతీయ భౌగోళిక కట్టడాల గురించి

- భౌగోళిక వారసత్వం అనేది గణనీయమైన శాస్త్రీయ, విద్యా, సాంస్కృతిక లేదా సౌందర్య ప్రాముఖ్యతను కలిగి ఉన్న వాటి భౌగోళిక లక్షణాల కొరకు విలువైన ప్రదేశాలూ లేదా ప్రాంతాలను సూచిస్తుంది.
- ఈ ప్రాంతాలు ప్రత్యేకమైన రాతి నిర్మాణాలు, శిలాజాలు మరియు ప్రకృతి దృశ్యాలను కలిగి ఉన్నాయి, ఇవి విద్య, పరిశోధన, సాంస్కృతిక సుసంపన్నత మరియు సౌందర్య ప్రశంసలకు కీలకమైనవి. అదనంగా, వారు పర్యాటకులను ఆకర్షించడం ద్వారా స్థానిక మరియు ప్రాంతీయ ఆర్థిక వ్యవస్థలను ఉత్తేజపరచగలరు.
- **ప్రయోజనం:**
  - భౌగోళిక పర్యాటకాన్ని ప్రోత్సహించడం
  - ప్రత్యేకమైన భౌగోళిక నిర్మాణాలను సంరక్షించడం
  - ప్రజలలో భౌగోళిక అక్షరాస్యతను పెంపొందించడం
- ప్రస్తుతం, భారతదేశం 34 నియమించబడిన జాతీయ భౌగోళిక వారసత్వ కట్టడాల ప్రదేశాలను కలిగి ఉంది.
- భారతీయ భూగర్భ సర్వేక్షణ(GSI) భౌగోళిక వారసత్వ ప్రదేశాలు మరియు జాతీయ భౌగోళిక స్మారక చిహ్నాలను నిర్దేశిస్తుంది మరియు సంరక్షిస్తుంది, వాటి రక్షణ మరియు నిర్వహణను నిర్ధారించడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలతో కలిసి పని చేస్తుంది.
- 1851లో రైల్వేల కొరకు బొగ్గు నిల్వలను గుర్తించే ప్రాథమిక ఆదేశంతో స్థాపించబడింది, ఇప్పుడు కోల్‌కతాలో ప్రధాన కార్యాలయంగా శాస్త్రీయ సంస్థగా పనిచేస్తుంది.
- ఇది జాతీయ భౌగోళిక శాస్త్ర సమాచారంను రూపొందించడం మరియు నిర్వహించడం మరియు ఖనిజ వనరుల మదింపులను నిర్వహించడంపై దృష్టి సారించి, గనుల మంత్రిత్వ శాఖకు అనుబంధ కార్యాలయంగా పనిచేస్తుంది.

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని ఇతర భౌగోళిక -వారసత్వ ప్రాంతాలు:

- వాల్కనోజెనిక్ బెడ్డ్ బార్రైట్స్, మంగంపేట, కడప జిల్లా.
- ఇపార్చేయన్ అననుకూలత, చిత్తోర్ జిల్లా.

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం భూసేకరణకు వ్యతిరేకంగా కొత్త చట్టాన్ని ప్రవేశపెట్టనుంది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- గుజరాత్ చట్టం తరహాలో అక్రమ భూ ఆక్రమణలను నిరోధించేందుకు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం కొత్త చట్టాన్ని తీసుకురావాలని యోచిస్తోంది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- గుజరాత్ చట్టం తరహాలో అక్రమ భూ ఆక్రమణలను నిరోధించేందుకు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం కొత్త చట్టాన్ని తీసుకురావాలని యోచిస్తోంది.
- ఈ కొత్త చట్టం అసలు యజమానులపై కాకుండా భూ కబ్జాదారులపై యాజమాన్యాన్ని నిరూపించే భారాన్ని మోపుతుంది.
- గత ప్రభుత్వ భూ హక్కు చట్టాన్ని తప్పుపట్టిన ముఖ్యమంత్రి గత ఐదేళ్లలో రూ.9,750 కోట్ల అక్రమ ఆర్థిక లాభాలను ఎత్తిచూపారు.

- సహజ వనరుల స్థితిగతులపై సమర్పించిన ఒక శ్వేతపత్రం తవ్వకం మరియు క్వారీ లీజులలో అక్రమాలను బహిర్గతం చేసింది, ఇందులో మొదట వచ్చిన వారికి ముందుగా అందించబడిన నియమావళిని ఉల్లంఘించడం మరియు డిప్యూటేషన్లలో అనుకూలత వంటివి ఉన్నాయి.
- అడవులు, ఖనిజ నిక్షేపాలు సహా సహజ వనరులను గత ప్రభుత్వం దోపిడీ చేసిందని, విశాఖపట్నం, ఒంగోలు, చిత్తూరులో 13,800 ఎకరాల భూమిని తమ నాయకులకు అక్రమంగా బదలాయించిందని ఆరోపించారు.

గుజరాత్ భూకబ్జా (నిషేధ) చట్టం,2020 గురించి :

- గుజరాత్‌లోని చట్టం రైతులను మరియు ప్రజలను రక్షించడానికి భూ ఆక్రమణ చర్యలను నిరోధించడం మరియు నేరంగా పరిగణించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది, భూ మాఫియా ద్వారా దోపిడీపై ఆందోళనల మధ్య ఇటువంటి చర్యలను చట్టవిరుద్ధంగా ప్రకటించింది.
- సాక్ష్యాధారాల భారాన్ని నిందితులపై మోపడంతో పాటు అక్రమంగా స్వాధీనం చేసుకున్న భూమి మార్కెట్ విలువకు సమానమైన జరిమానాతో పాటు 14 ఏళ్ల వరకు పొడిగించే అవకాశం ఉంది.
- ఆస్తి బదలాయింపు చట్టం, ప్రజా ప్రాంగణాల చట్టం వంటి పాత చట్టాల స్థానంలో భూ కబ్జాలకు సంబంధించిన వివిధ చట్ట నిబంధనలను ఒకే ప్రత్యేక చట్టంగా ఏకీకృతం చేస్తుంది.
- ప్రభుత్వ భూములను కబ్జా చేసే సందర్భాల్లో జిల్లా కలెక్టర్లు సుమోటోగా చర్యలు తీసుకునేందుకు ఈ చట్టం వీలు కల్పిస్తుంది. ఈ చట్టం ప్రకారం క్రిమినల్, సివిల్ కోర్టుల అధికారాలను కలిపి భూకబ్జాలకు సంబంధించిన కేసులను విచారించేందుకు ప్రత్యేక కోర్టులకు ఆరు నెలల గడువు ఉంటుంది.

తీవ్ర నిర్లక్ష్యానికి గురైన ఎర్రమట్టి దిబ్బలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- విశాఖపట్నంలోని ఎర్ర మట్టి దిబ్బలు (ఎర్రమట్టి దిబ్బలు). మానవ కార్యకలాపాల నుండి పెరిగిన ప్రమాదాలను ఎదుర్కొంటున్నాయి.

వార్తల గురించి మరింత వివరించండి

- భారీ యంత్రాలు మరియు ఫిల్మ్ ప్రొడక్షన్ యూనిట్లు దిబ్బలను దెబ్బతీస్తున్నాయి మరియు సమీపంలోని రియల్ ఎస్టేట్ ప్లాట్లు ఆక్రమించబడుతున్నాయి. యంత్రాలు దిబ్బలను కూల్చివేస్తున్నట్లు చూపించే ఇటీవల వీడియో వైరల్‌గా మారింది, విమర్శలకు దారితీసింది.
- ఒక చిత్ర బృందం స్థానిక అనుమతితో దిబ్బల ప్రవేశ ద్వారం సమీపంలో తాత్కాలిక నిర్మాణాన్ని నిర్మించింది, కాని వారు ప్లాస్టిక్ వ్యర్థాలను విడిచిపెట్టారు.
- భారతదేశంలోని 29 అరుదైన భౌగోళిక ప్రదేశాలలో ఒకటిగా ఉన్న దిబ్బల ప్రాముఖ్యతను ఎత్తిచూపుతూ పర్యావరణవేత్తలు ఉప ముఖ్యమంత్రి కె పవన్ కళ్యాణ్ చర్య తీసుకోవాలని కోరారు.
- జాతీయ భౌగోళిక-వారసత్వ స్మారక చిహ్నం మరియు తీర నియంత్రణ మండలాల క్రింద రక్షించబడినప్పటికీ, దిబ్బలు వివిధ మానవ కార్యకలాపాలకు గురవుతున్నాయి. రియల్ ఎస్టేట్ వెంచర్లు మరియు సినిమా నిర్మాణాలు ఈ ప్రాంతాన్ని ప్రమాదానికి గురిచేస్తూనే ఉన్నాయి.
- నిర్మాణం కొరకు గత అనుమతులు నష్టానికి దారితీశాయి మరియు దిబ్బలను సంరక్షించడానికి స్పష్టమైన సరిహద్దులు మరియు సంకేతాలు వంటి మెరుగైన రక్షణ చర్యల కొరకు విమర్శకులు వాదించారు.

ఎర్ర మట్టి దిబ్బల గురించి

- ఎర్రమట్టి దిబ్బలు, ఎర్ర ఇసుక కొండలు అని కూడా పిలుస్తారు, ఇది విశాఖపట్నం-భీమునిపట్నం బీచ్ రోడ్డులో ఉంది.

ఎర్ర మట్టి దిబ్బలు ఏర్పాటు:

- **వయస్సు మరియు మూలం:**భూమి మరియు సముద్రం మధ్య పరస్పర చర్యల కారణంగా సుమారు 12,000 సంవత్సరాల క్రితం ఏర్పడింది.
- **కూర్పు:**సిల్ట్ మరియు బంకమట్టి (50%)తో పాటు ఇసుక (40-50%) మిశ్రమాన్ని కలిగి ఉంటుంది, ఇక్కడ ఆక్సీకరణ విలక్షణమైన ఎరుపు రంగును ఇస్తుంది.
- **భౌగోళిక ప్రాముఖ్యత:**ఈ నిర్మాణాలు సెడిమెంటాలజీ మరియు పాలియోక్లిమటాలజీకి సంబంధించిన విలువైన అంతర్దృష్టులను అందిస్తాయి, ఇవి ప్రధానంగా తూర్పు కనుమల లోతట్టు ప్రాంతాల నుండి వచ్చిన ఖోండలైట్ శిలల నుండి ఉద్భవించాయి.
- **పరిరక్షణ స్థితి :** ఇది 2014లో జాతీయ భౌగోళిక వారసత్వ ప్రదేశంగా మరియు 2016లో ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వంచే రక్షిత ప్రదేశంగా గుర్తించబడింది.
- భారతీయ భూగర్భ సర్వేక్షణ (GSI) రక్షణ మరియు నిర్వహణ కొరకు భౌగోళిక వారసత్వ ప్రదేశాలు/ జాతీయ భౌగోళిక స్మారక చిహ్నాలను ప్రకటించింది.
- **ఇతర సారూప్య ప్రదేశం:** తమిళనాడులోని తేరీ డ్యూన్ కాంప్లెక్స్ భారతదేశంలో పోల్చదగిన ఎర్ర ఇసుక దిబ్బలు ఉన్న ఏకైక ప్రదేశం.

అంతర్జాతీయ వ్యాక్సినేషన్ కేంద్రం కొరకు AP ప్రభుత్వ విధానం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఆంధ్రప్రదేశ్ అంతర్జాతీయ టీకా కేంద్రాన్ని ఏర్పాటు చేయనుంది. కేంద్రం ఆమోదం కొరకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కసరత్తు చేస్తోంది.

వార్తల గురించి మరింత వివరించండి

- విద్యార్థులు మరియు విదేశాలకు వెళ్లే ఇతరులకు వారి గమ్యస్థాన దేశాలలో వ్యాధుల నుండి రక్షించడానికి టీకా సర్టిఫికేట్ అవసరం.
- ప్రస్తుతం, AP నుండి సుమారు 10,000 మంది విద్యార్థులు UK, US మరియు ఇతర దేశాలకు వెళ్లే ముందు ఈ సర్టిఫికేట్ కోసం ఏటా హైదరాబాద్‌కు వెళుతున్నారు.
- మంగళగిరిలోని ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ప్రివెంటివ్ మెడిసిన్‌లో కేంద్రాన్ని ఏర్పాటు చేసేందుకు రాష్ట్ర అధికారులు ఢిల్లీలోని డైరెక్టర్ జనరల్ ఆఫ్ హెల్త్ సర్వీసెస్‌ను అనుమతి కోరారు.
- 2014 విభజన తర్వాత, సిద్ధార్థ మెడికల్ కాలేజీ ఎల్లో ఫీవర్ సర్టిఫికేట్‌లను జారీ చేయగలిగినప్పటికీ, APలో అలాంటి సౌకర్యం లేదు.
- ఇంతలో, AP అతిసారం వంటి ఆరోగ్య సమస్యలను ఎదుర్కొంటుంది మరియు పరీక్షల కొరకు మెరుగైన సన్నద్ధమైన ల్యాబ్‌లు అవసరం. వివిధ పబ్లిక్ హెల్త్ ల్యాబ్‌లు ఉన్నప్పటికీ, సిబ్బంది మరియు పరికరాల కొరత ఉంది. మంజూరైన 150 స్థానాల్లో 40 మాత్రమే భర్తీ చేయబడ్డాయి.

ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని తలకోన అటవీ ప్రాంతంలో శ్రీలంక గోధుమ రంగు చెవి గల పొద కప్ప కనిపించింది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- జూలాజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా (ZSI) మరియు ఆంధ్రప్రదేశ్ జీవవైవిధ్య బోర్డ్ శాస్త్రవేత్తలు తూర్పు కనుమలలోని తలకోన అడవిలో పాలిమార్ఫిక్ శ్రీలంక గోధుమ చెవుల పొద కప్పను మొదటిసారి చూసినట్లు నివేదించారు.
- హైదరాబాద్ లోని ZSI మంచినీటి జీవశాస్త్ర ప్రాంతీయ కేంద్రం నుంచి, పుణెలోని ZSI వెస్ట్రన్ రీజినల్ సెంటర్ నుంచి శేషాచలం బయోస్పియర్ రిజర్వ్ లో గత ఏడాది సెప్టెంబర్ లో ఈ దృశ్యం కనిపించింది. అంతర్జాతీయ జర్నల్ జూటాక్సా జూలై సంచికలో ఈ ఆవిష్కరణ ప్రచురితమైంది.
- శాస్త్రీయంగా సూడోఫిలౌటస్ రెజియస్ అని పిలువబడే ఈ పొద కప్ప గతంలో 2005లో శ్రీలంక అడవులలో కనిపించింది.
- తూర్పు కనుమలలో 700 కి.మీ దూరంలో ఉన్న అసలు దృశ్యం నుండి తిరిగి కనుగొనడం చాలా ముఖ్యమైనది.

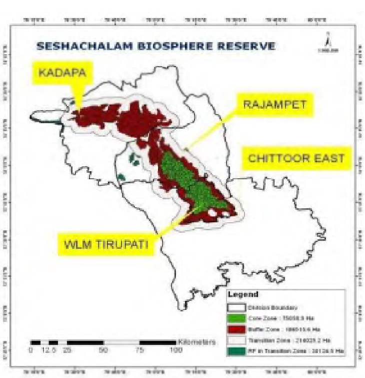

- గతంలో, పశ్చిమ కనుమల నుండి మూడు సంబంధిత జాతులు నివేదించబడ్డాయి, అయితే ఇది రెండు శతాబ్దాల భారతీయ ఉభయచర పరిశోధనలలో తూర్పు కనుమలలో కనుగొనబడిన మొదటి గోధుమ చెవుల పొద కప్ప.

శేషాచలం బయోస్పియర్ రిజర్వ్ గురించి

- శేషాచలం కొండలు ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని చిత్తూరు మరియు కడప జిల్లాలలో దక్షిణ తూర్పు కనుమలలో ఉన్నాయి.
- 2010లో, అవి రాష్ట్రంలోని మొదటి బయోస్పియర్ రిజర్వ్‌గా మారాయి.
- ఈ ప్రాంతం అనేక ప్రత్యేకమైన మరియు అరుదైన మొక్కలు మరియు జంతువులతో కూడిన గొప్ప వృక్షజాలం మరియు జంతుజాలం గల ప్రదేశం.
- ఇది ఔషధాలు, సబ్బులు, ఆధ్యాత్మిక ఆచారాలలో ఉపయోగించే ఎర్ర చందనం (Pterocarpussantalinus) యొక్క పెద్ద నిల్వలను కలిగి ఉంది.

రాష్ట్రంలో అటల్ టింకరింగ్ ల్యాబ్ ల పనితీరుపై ప్రశంసలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- జమ్మూ & కాశ్మీర్ మరియు ఛత్తీస్‌గఢ్ విద్యా శాఖల ప్రతినిధులు, సమగ్ర శిక్ష మరియు UNICEF అధికారులతో కలిసి ఎన్టీఆర్ జిల్లాలోని జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పాఠశాలను సందర్శించారు.

వార్తల గురించి మరింత వివరించండి

- అటల్ టింకరింగ్ ల్యాబ్ (ATL), విద్యార్థులు రూపొందించిన వివిధ ప్రాజెక్టుల పనితీరును వారు పరిశీలించి ప్రశంసించారు.
- విద్యార్థులు శాస్త్రీయ దృక్పథాన్ని పెంపొందించుకోవడానికి, జీవన నైపుణ్యాలను నేర్చుకోవడానికి, విద్యను పెంపొందించడానికి ATL లు సహాయపడతాయని సమగ్ర శిక్ష రాష్ట్ర ప్రాజెక్ట్ డైరెక్టర్ (SPD) పేర్కొన్నారు.
- అనంతరం, SPD ATLలతో ఇంటర్న్ షిప్ పొందిన ఇంజినీరింగ్ విద్యార్థులతో సమావేశమై సర్టిఫికెట్లు అందజేశారు. మంగళవారం రెడ్డిగూడెం, మొవ్వ పాఠశాలలను ప్రజాప్రతినిధులు సందర్శించారు.
- సందర్శించిన బృందంలో జమ్మూకశ్మీర్, ఛత్తీస్ గఢ్, UNICEFకు చెందిన డైరెక్టర్లు, స్పెషలిస్టులు, లెక్చరర్లు, నోడల్ అధికారులు ఉన్నారు.

అటల్ టింకరింగ్ ల్యాబ్ (ATL) గురించి

- అటల్ ఇన్నోవేషన్ మిషన్ భారతదేశంలోని పాఠశాలల్లో అటల్ టింకరింగ్ లేబొరేటరీస్ (ఎటిఎల్) ను 'భారతదేశంలోని ఒక మిలియన్ పిల్లలను నియోటెరిక్ ఆవిష్కర్తలుగా తీర్చిదిద్దడం' అనే దార్శనికతతో స్థాపించింది.
- ఈ పథకం యొక్క లక్ష్యం యువ మనస్సులలో ఉత్సుకత, సృజనాత్మకత మరియు ఊహలను ప్రోత్సహించడం మరియు ఆవిష్కరణ ఆలోచన, గణన ఆలోచన, అనుకూల అభ్యాసం మరియు భౌతిక కంప్యూటింగ్ వంటి నైపుణ్యాలను నేర్పడం.

- AIM (అటల్ ఇన్నోవేషన్ మిషన్) ప్రతి ATLకు గరిష్టంగా 5 సంవత్సరాల కాలానికి ఏర్పాటు ఖర్చుల కోసం రూ.10 లక్షలు, నిర్వహణ ఖర్చుల కోసం రూ.10 లక్షల నిధులు ఇస్తుంది.
- **ప్రాముఖ్యత:**అటల్ టింకరింగ్ ల్యాబ్స్ (ATLలు) ప్రయోగాత్మకంగా నేర్చుకోవడం ద్వారా భవిష్యత్తు నైపుణ్యాలను బోధించే కేంద్రాలుగా మారాయి. వారు అట్టడుగు స్థాయిలో పిల్లలందరికీ సమాన అవకాశాలను ఇవ్వడం ద్వారా సామాజిక విభజనలను తగ్గించారు, వారికి ఆవిష్కరణలు మరియు టింకరింగ్‌ను పరిచయం చేస్తారు.

అటల్ ఇన్నోవేషన్ మిషన్

- NITI ఆయోగ్ స్థాపించిన అటల్ ఇన్నోవేషన్ మిషన్ (AIM), భారతదేశం అంతటా ఆవిష్కరణ మరియు వ్యవస్థాపకతను ప్రోత్సహించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- పాఠశాల, విశ్వవిద్యాలయం, పరిశోధనా సంస్థ, MSME మరియు పరిశ్రమ స్థాయిలలో ఒక ఆవిష్కరణ మరియు వ్యవస్థాపకత పర్యావరణ వ్యవస్థను అభివృద్ధి చేయడం మరియు మద్దతు ఇవ్వడం దీని లక్ష్యాలు.

నిర్లక్ష్యంలో తోట్లకొండ వద్ద రాతి తొట్టెలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- తొట్లకొండలో అంతగా పేరులేని రాతితో కట్టిన నీటి తొట్టెలు నిర్లక్ష్యానికి గురై ప్లాస్టిక్ వ్యర్థాలతో నిండిపోయాయి.

వార్తల గురించి మరింత వివతరించండి

- తొట్లకొండ పురాతన బౌద్ధ క్షేత్రంలోని రాతి తొట్టెలు ప్లాస్టిక్ వ్యర్థాలు, పారవేసిన సంచులు, పాదరక్షలతో నిండి ఉన్నాయి.
- చారిత్రక ప్రాముఖ్యత ఉన్నప్పటికీ, సరైన మార్గాలు లేకపోవడం మరియు ప్రాప్యత సమస్యల కారణంగా ఈ నీటి తొట్టెలు ఎక్కువగా పర్యాటకులచే గుర్తించబడవు.
- రాష్ట్ర పురావస్తు శాఖకు ఈ నీటి తొట్టెల గురించి తెలుసునని, కానీ ఈ మార్గంలో ప్రయాణించలేకపోవడం మరియు ఇబ్బంది కారణంగా వాటిని పర్యాటకులకు అభివృద్ధి చేయడం లేదని స్థానిక గైడ్ పేర్కొన్నాడు. నిర్మానుష్య ప్రాంతంలో భద్రతా ఆందోళనలు కూడా సందర్శకులను భయపెడుతున్నాయి.

తొట్లకొండ గురించి

- తొట్లకొండ – భారతదేశంలోని ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లోని విశాఖపట్నం నుండి 15 కిలోమీటర్లు (9.3 మైళ్ళు) దూరంలో భీమునిపట్నం సమీపంలోని కొండపై బౌద్ధ సముదాయం ఉంది.
- తొట్లకొండ అనే తెలుగు పేరు కొండ శిలలపై కత్తిరించిన అనేక రాతితో చేసిన తొట్టెల ఉనికి నుండి వచ్చింది.
- నేవల్ బేస్ కొరకు ఇండియన్ నేవీ ఏరియల్ సర్వేలో తొట్లకొండ కనుగొనబడింది, ఇది 1988 నుండి 1993 వరకు ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర పురావస్తు శాఖ విస్తృతమైన త్రవ్వకాల్లో దారితీసింది.
- తొట్లకొండ పురాతన కళింగ ప్రభావంలో ఉంది, శ్రీలంక మరియు ఆగ్నేయాసియాకు బౌద్ధమతాన్ని వ్యాప్తి చేయడంలో ముఖ్యమైన పాత్ర పోషించింది, పురాతన కాలంలో భారతీయ సంస్కృతి, ముఖ్యంగా బౌద్ధమతం సముద్రాలలో ఎలా వ్యాపించిందో చూపిస్తుంది.

- తొట్లకొండలో జరిపిన తవ్వకాల్లో విదేశీ వాణిజ్యాన్ని సూచించే శాతవాహన వంశానికి చెందిన రోమన్ వెండి నాణేలు, టెర్రకోట టైల్స్, అలంకరణ చెక్క ముక్కలు, చెక్కిన పలకలు, చిన్న రాతి స్తూపాలు, బుద్ధ పాదముద్రలు, పన్నెండు బ్రాహ్మి లిపి శాసనాలు బయటపడ్డాయి. ఈ కొండను సేనగిరి అని పిలిచేవారని, పాలి భాషలో "సేన" అంటే "పెద్ద" లేదా "ఉన్నతుడు" అని అర్థం అని అధ్యయనాలు సూచిస్తున్నాయి.
- తొట్లకొండ క్రీస్తుపూర్వం 2 వ శతాబ్దానికి చెందినది మరియు విదేశాలకు పంపబడిన చురుకైన రోమన్ వాణిజ్యం మరియు మత మిషన్ల కారణంగా క్రీ.పూ 200 నుండి క్రీ.శ 200 వరకు చురుకుగా ఉంది.

ప్రణాళిక లేని పట్టణీకరణ వల్ల పోర్టు సిటీలో జలవనరులు దెబ్బతింటున్నాయి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- విశాఖలో పూడికతీత, దురాక్రమణ జాతులు, అక్రమ ఫెన్సింగ్, ప్లాట్లుగా మార్చడం, తగినంత కట్టను బలోపేతం చేయకపోవడంతో జలవనరులు తీవ్ర క్షీణతను ఎదుర్కొంటున్నాయి.
- సర్వే ఆఫ్ ఇండియా ప్రకారం గ్రేటర్ విశాఖ మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ (GVMC)లో 179 జలాశయాలు ఉండగా, వాటిలో 115కు అప్డేటెడ్ స్టేటస్, 40 తక్షణ పునరుద్ధరణ అవసరం. నగరంలో 25 నీటిపారుదల చెరువులు, 154 చెరువులు, 15 నీటి బుగ్గలు, రెండు దేవాలయ చెరువులు ఉన్నాయి.
- ఆక్రమణలు, మురుగునీటి నిర్మూలన, భూగర్భజలాల క్షీణత, పరిపాలనా రూపకల్పనలో లేకపోవడం మరియు తగినంత సమాజ భాగస్వామ్యం కారణంగా ప్రణాళికేతర పట్టణీకరణ ఈ నీటి వనరులను ప్రతికూలంగా ప్రభావితం చేసింది.
- అనేక పట్టణ నీటి వనరులు పేలవమైన నిర్వహణ, సరిపోని వ్యర్థాల నిర్వహణ, కాలుష్యం మరియు ఆక్రమణ జాతులతో బాధపడుతున్నాయి. అభివృద్ధి మరియు నిర్మాణం కొరకు భూసేకరణ నీటి వనరుల పరిమాణాన్ని తగ్గించింది మరియు వాటి సహజ ప్రవాహ నమూనాలను మార్చింది.

- GVMC, ఎనిమిది జోన్లలో 98 వార్డులుగా విభజించబడింది, పట్టణీకరణ ప్రభావం చూపుతుంది, జోన్ 3, 4, మరియు 5 పెద్ద విస్తీర్ణం ఉన్నప్పటికీ నీటి వనరులు లేవు. ముఖ్యమైన నీటి వనరులైన నీటి బుగ్గలు కూడా తగ్గుముఖం పడుతున్నాయి.
- సింహాచలం, కంబాలకొండ, యారాడ కొండల్లోని నీటి బుగ్గలతో సహా విశాఖపట్నం ప్రత్యేకతను కోల్పోతోంది. రాళ్ల తవ్వకాలు, ఇసుక తవ్వకాలు, అటవీ నిర్మూలన మరియు అస్థిరమైన వర్షపాతం వంటి కార్యకలాపాలు పరిమిత వర్షపు నీరు చేరడం, నీటి బుగ్గలు ఎండిపోవడం మరియు ప్రవాహ ప్రవాహాలను తగ్గించడం.
- సింహాచలం కొండలు ఒకప్పుడు 14 వసంతాలు కలిగి ఉన్నాయి, కానీ ఇప్పుడు స్థానికులు కొన్నింటిని మాత్రమే పేర్కొనగలరు, అవి దాదాపు శాశ్వతమైనవి.
- నీటి యొక్క చారిత్రక ప్రాముఖ్యతను పశ్చిమాన సమలేఖనం చేసిన సింహాచలం ఆలయం నొక్కిచెప్పింది, నీటి బుగ్గల పవిత్రతను తెలియచేస్తుంది, దీని క్రియాత్మక సంఖ్యలు మరియు సాంస్కృతిక జ్ఞాపకశక్తి క్షీణిస్తోంది.
- పునరుద్ధరణ ప్రయత్నాలలో ఇప్పటికే పునరుద్ధరించబడిన రెండు నీటి వనరులు ఉన్నాయి మరియు స్థానిక అనుమతులు పెండింగ్‌లో ఉన్న మరో ఐదు నీటి వనరులను పునరుద్ధరించాలని యోచిస్తోంది. కమ్యూనిటీ ఆధారిత పర్యావరణ కార్యక్రమాలు మరియు సమన్వయ కమిటీ అత్యవసరంగా అవసరం.

'ఓట్ ఆన్ అకౌంట్' పొడిగింపుపై ఏపీ ప్రభుత్వానికి న్యాయపరమైన చిక్కులు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ప్రస్తుత 'ఓట్ ఆన్ అకౌంట్' బడ్జెట్ను మరో 90 రోజులు పొడిగించేలా ఆర్డినెన్స్ జారీ చేయాలని ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం భావిస్తోంది.

వార్తల గురించి మరింత వివరించండి

- ప్రస్తుతం ఉన్న 90 రోజుల వ్యవధి జూలై చివరి నాటికి ముగుస్తుంది.
- కొత్తగా ఎన్నికైన సభ్యుల ప్రమాణస్వీకారం కొరకు సమావేశమైన తర్వాత అసెంబ్లీని సమావేశ ముగింపు చేయకపోవడం మరియు వాయిదా వేయకపోవడం వల్ల చట్టపరమైన సమస్యలు తలెత్తుతాయి.
- ఆర్డినెన్స్ జారీ చేసే ముందు అధికరణ 174 అసెంబ్లీ సమావేశ రద్దు చేయవలసి ఉంటుంది.
- శాసన సభ ఉభయ సభలను ఉద్దేశించి గవర్నర్ ప్రసంగించకుండా, ధన్యవాద తీర్మానాన్ని ఆమోదించకుండా అసెంబ్లీని వాయిదా వేయడం మరియు సమావేశంని ముగింపు చేయడం సాధ్యం కాదని రూల్ 176 (1) పేర్కొంది.
- గత సెషన్‌లో ఉభయ సభలను ఉద్దేశించి గవర్నర్ ప్రసంగించలేదు.

ప్రభుత్వానికి రెండు ఎంపికలు ఉన్నాయి:

1. ఉభయ సభలను ఉద్దేశించి గవర్నర్ ప్రసంగించడానికి ఒక చిన్న అసెంబ్లీ సమావేశాన్ని ఏర్పాటు చేసి, మూడు నెలల పాటు మరో ఓటాన్ అకౌంట్ బడ్జెట్ ను ప్రవేశపెట్టాలి.
2. గవర్నర్ ఉమ్మడి ప్రసంగానికి చిన్న సమావేశంని ఏర్పాటు చేసి, ధన్యవాదాలు తెలిపే తీర్మానాన్ని ఆమోదించి, సభను నిరవధికంగా వాయిదా వేసి, ఆ తర్వాత ఓటాన్ అకౌంట్ బడ్జెట్ ను పొడిగించేలా ఆర్డినెన్స్ జారీ చేయాలి.

'ఓట్ ఆన్ అకౌంట్' అంటే ఏమిటి ?

- భారత రాజ్యాంగంలోని అధికరణ 116 ప్రకారం, కొత్త ప్రభుత్వం పూర్తి బడ్జెట్‌ను ఆమోదించే వరకు, సాధారణంగా కొన్ని నెలలు అవసరమైన ప్రభుత్వ కార్యకలాపాలను కొనసాగించడానికి భారత సంచిత నిధి నుండి నిధులను తాత్కాలికంగా ఉపసంహరించు-కోవడానికి ఓటు ఆన్ అకౌంట్ ప్రభుత్వాన్ని అనుమతిస్తుంది.

రాష్ట్ర శాసనసభలో గవర్నర్ ప్రసంగం:

- రాజ్యాంగం ప్రకారం (రాష్ట్రపతికి అధికరణ 87 మరియు గవర్నర్ కొరకు అధికరణ 176), ఇద్దరికీ రెండు నిర్దిష్ట సందర్భాలలో శాసనసభను ఉద్దేశించి ప్రసంగించే అధికారం ఉంది:
  1. సార్వత్రిక ఎన్నికల తరువాత కొత్త శాసనసభ సమావేశాల ప్రారంభంలో మరియు
  2. ప్రతి సంవత్సరం శాసనసభ మొదటి సమావేశంలో.
- సాధారణంగా రాష్ట్రపతి లేదా గవర్నర్ ప్రసంగం అని పిలువబడే ఈ చిరునామాలు కొత్త లేదా కొనసాగుతున్న శాసన సభ ప్రారంభం కావడానికి ముందు తప్పనిసరిగా పూర్తి చేయవలసిన రాజ్యాంగపరమైన బాధ్యతలు.

వేగం పుంజుకోనున్న గ్రీన్ హైడ్రోజన్ ప్రాజెక్టు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- పూడిమడకలోని గ్రీన్ హైడ్రోజన్ హబ్ ఆంధ్రప్రదేశ్ విద్యుత్ రంగాన్ని గ్రీన్ ఎనర్జీతో మార్చాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది, ఇది భారతదేశ ఇంధన లక్ష్యాలకు గణనీయంగా దోహదం చేస్తుంది.

వార్తల గురించి మరింత వివరించండి

- గ్రీన్ హైడ్రోజన్ ఉత్పత్తికి గ్లోబల్ హబ్ ను ఏర్పాటు చేయడం మరియు దక్షిణాసియా మార్కెట్ కోసం ఎగుమతి అవసరాలను తీర్చడం, అలాగే గ్రీన్ అమ్మోనియా మరియు గ్రీన్ మిథనాల్ ఉత్పత్తి చేయడం ఈ ప్రాజెక్ట్ లక్ష్యం.
- ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని విశాఖపట్నంలోని పూడిమడక గ్రామ సమీపంలో 1,200 ఎకరాల్లో ఇంటిగ్రేటెడ్ హబ్‌ను ఏర్పాటు చేయనున్నారు. **ఇది రెండు ప్రధాన భాగాలను కలిగి ఉంటుంది:**
- 600 ఎకరాల పారిశ్రామిక ప్రాంతం ముందుగా ఇంజనీరింగ్ చేయబడిన భవనాలు, సౌర పైకప్పులు మరియు ఇతర పారిశ్రామిక ప్రదేశాలు
- పునరుత్పాదక శక్తిని ఉపయోగించి గ్రీన్ హైడ్రోజన్ ఉత్పత్తికి మిగిలిన భూమి
- ప్రాజెక్టు మొత్తం అంచనా వ్యయం రూ. 1.1 లక్షల కోట్లు, దశలవారీగా పూర్తి చేయాలి.
- ఎలక్ట్రోలైజర్‌లు, ఫ్యూయల్ సెల్‌లు, బ్యాటరీలు, సౌర పరికరాలు మరియు

విండ్ టర్బైన్‌ల వంటి కొత్త శక్తి సాంకేతికతలకు సంబంధించిన తయారీ సౌకర్యాలను కూడా ఈ ప్రాజెక్ట్ కలిగి ఉంటుంది.

- ఈ ప్రాజెక్ట్ ఇంతకు ముందు నిలిచిపోయింది కానీ ఇప్పుడు కొత్త ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం విద్యుత్ రంగ సంస్కరణల ద్వారా రాష్ట్రాన్ని ''ఎనర్జీ హబ్''గా మార్చడంపై దృష్టి సారించడంతో ఊపందుకుంటుందని భావిస్తున్నారు.
- NTPC యొక్క పూర్తి-యాజమాన్య అనుబంధ సంస్థ NTPC గ్రీన్ ఎనర్జీ లిమిటెడ్ (NGEL) ద్వారా ఈ ప్రాజెక్ట్ చేపట్టబడుతుంది, ఇది భారతదేశం యొక్క శక్తి పరివర్తన లక్ష్యాలకు మద్దతునిస్తుంది.

నేషనల్ గ్రీన్ హైడ్రోజన్ మిషన్ (NGDM) గురించి

- నేషనల్ గ్రీన్ హైడ్రోజన్ మిషన్ వాణిజ్య ఉత్పత్తిని ప్రోత్సహించడం, డిమాండ్‌ను పెంపొందించడం మరియు గ్రీన్ హైడ్రోజన్‌ను దాని ఉత్పత్తి, వినియోగం మరియు ఎగుమతి యొక్క సమగ్ర సులభతరం చేయడం ద్వారా భారతదేశాన్ని నికర ఎగుమతిదారుగా స్థాపించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- **లక్ష్యం:** స్వచ్ఛమైన శక్తిలో భారతదేశాన్ని స్వావలంబనగా మార్చడం, గ్లోబల్ క్లీన్ ఎనర్జీ పరివర్తనలను ప్రేరేపించడం, ఆర్థిక వ్యవస్థను డీకార్బనైజ్ చేయడం, శిలాజ ఇంధనాల దిగుమతులను తగ్గించడం మరియు గ్రీన్ హైడ్రోజన్ టెక్నాలజీ మరియు మార్కెట్‌లలో నాయకత్వాన్ని స్థాపించడం ఈ మిషన్ లక్ష్యం.

ఉప పథకాలు:

- **గ్రీన్ హైడ్రోజన్ పరివర్తన కార్యక్రమం కొరకు వ్యూహాత్మక జోక్యాలు (SIGHT):** ఈ కార్యక్రమం ఎలక్ట్రోలైజర్ల దేశీయ తయారీకి ఆర్థిక సహాయం చేస్తుంది మరియు గ్రీన్ హైడ్రోజన్ ఉత్పత్తిపై ప్రోత్సాహకాలను అందిస్తుంది.
- **గ్రీన్ హైడ్రోజన్ హబ్స్:** NGDM మిషన్ అవస్థాపన అభివృద్ధి మద్దతుతో గ్రీన్ హైడ్రోజన్ హబ్‌లుగా హైడ్రోజన్‌ను భారీ-స్థాయి ఉత్పత్తి మరియు వినియోగానికి మద్దతు ఇవ్వగల రాష్ట్రాలు మరియు ప్రాంతాలను గుర్తించి అభివృద్ధి చేస్తుంది.
- నేషనల్ గ్రీన్ హైడ్రోజన్ మిషన్ కొరకు నోడల్ మంత్రిత్వ శాఖ నూతన మరియు పునరుత్పాదక ఇంధన మంత్రిత్వ శాఖ.

గ్రీన్ హైడ్రోజన్ గురించి

- గ్రీన్ హైడ్రోజన్ అత్యంత పరిశుభ్రమైన శక్తి వనరులలో ఒకటిగా పరిగణించబడుతుంది, దాదాపు ఉద్గారాలు లేనిది, వాహనాలు మరియు ఎరువులు మరియు ఉక్కు తయారీ వంటి శక్తి - ఇంటెన్సివ్ పరిశ్రమలకు ఇంధన కణాలలో అనువర్తనాలకు అనుకూలంగా ఉంటుంది.
- గాలి లేదా సౌర వంటి పునరుత్పాదక శక్తి వనరులను ఉపయోగించి విద్యుద్విశ్లేషణ ద్వారా ఉత్పత్తి చేయబడిన గ్రీన్ హైడ్రోజన్, బొగ్గు నుండి పొందిన బ్లాక్ లేదా బ్రౌన్ హైడ్రోజన్ కు పర్యావరణ అనుకూల ప్రత్యామ్నాయం.
- దాని సంభావ్యత ఉన్నప్పటికీ, గ్రీన్ హైడ్రోజన్ యొక్క ప్రస్తుత ఉత్పత్తి ప్రపంచవ్యాప్తంగా పరిమితం చేయబడింది, ఇతర రకాల హైడ్రోజన్‌లతో పోలిస్తే అధిక ఉత్పత్తి ఖర్చుల కారణంగా మొత్తం హైడ్రోజన్ ఉత్పత్తిలో 1% కంటే తక్కువగా ఉంది.
- 2020 విశ్లేషణ ప్రకారం, గ్రీన్ హైడ్రోజన్ ధర కిలోగ్రాముకు USD 3.5-5.5 మధ్య ఉంటుంది, ఇది బూడిద మరియు నీలం హైడ్రోజన్ ఉత్పత్తికి సంబంధించిన ఖర్చుల కంటే ఎక్కువ.

ఆంధ్రప్రదేశ్ తీరంలో నిర్వహించిన తీర భద్రతా విన్యాసం - సాగర్ కవచ్

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- కోస్టల్ సెక్యూరిటీ మెకానిజం సమర్థతను అంచనా వేయడానికి జూలై 10, 11 తేదీల్లో 'సాగర్ కవచ్ - 01/24' పేరుతో రెండు రోజుల పాటు ఆంధ్రప్రదేశ్లో తీర ప్రాంత భద్రతా విన్యాసాలు నిర్వహించినట్లు తూర్పు నౌకాదళ కమాండ్ (ఈఎన్సీ) ఒక ప్రకటనలో తెలిపింది.
- ఇండియన్ నేవీ, ఇండియన్ కోస్ట్ గార్డ్, CISF, కస్టమ్స్, RPF మరియు స్టేట్ పోలీస్, మెరైన్ పోలీస్, ఫిషరీస్, IB మరియు విశాఖపట్నం పోర్ట్ అథారిటీస్ వంటి రాష్ట్ర ఏజెన్సీలతో సహా వివిధ వాటాదారులు పాల్గొన్నారు. భారత నౌకాదళ నౌకలు, కోస్ట్ గార్డ్ నౌకలు కూడా పాల్గొన్నాయి.
- నావల్ మరియు కోస్ట్ గార్డ్ వైమానిక ఆస్తులు రెండింటి ద్వారా తీర ప్రాంతం యొక్క విస్తృతమైన వైమానిక నిఘా నిర్వహించబడింది. ఈ విన్యాసం ఉమ్మడి ఆపరేషన్స్ సెంటర్ (తూర్పు), తూర్పు నౌకాదళ కమాండ్‌లో పర్యవేక్షించబడింది మరియు అన్ని వాటాదారుల మధ్య సమన్వయం మరియు సినర్జీని ప్రదర్శించింది.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ప్రకృతి వ్యవసాయ నమూనాకు గుల్బెంకియన్ అవార్డు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఆంధ్రప్రదేశ్ సంఘం నిర్వహణ ప్రకృతి వ్యవసాయం 2024 గుల్బెంకియన్ ప్రైజ్ ఫర్ హ్యూమానిటీ గెలుచుకుంది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- ఏడేళ్ల క్రితం రైతు సమన్వయ సంస్థ (RySS) ద్వారా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రారంభించిన ఆంధ్రప్రదేశ్ కమ్యూనిటీ మేనేజ్డ్ నేచురల్ ఫార్మింగ్ (APCNF) కార్యక్రమం 2024 గుల్బెంకియన్ ప్రైజ్ ఫర్ హ్యూమానిటీ అవార్డును గెలుచుకుంది.
- పోర్చుగల్కు చెందిన కలౌస్టే గుల్బెంకియన్ ఫౌండేషన్ (CGF) ఏర్పాటు చేసిన ఈ అవార్డు ప్రపంచ ఆహార భద్రత, వాతావరణ స్థితిస్థాపకత, పర్యావరణ పరిరక్షణకు చేసిన కృషిని గుర్తిస్తుంది.
- సమగ్ర వాతావరణ మార్పుల పరిష్కారాలపై దృష్టి సారించిన స్వచ్ఛంద సంస్థలు, వ్యాపారాల సమూహమైన నేల శాస్త్రవేత్త రతన్ లాల్, ఈజిప్టుకు చెందిన సెకెమ్తో APCNF ఒక మిలియన్ యూరో బహుమతిని పంచుకుంది.
- జర్మనీ మాజీ ఛాన్సలర్ ఏంజెలా మెర్కెల్ నేతృత్వంలోని జ్యూరీ 117 దేశాల్లోని 181 నామినేషన్ల నుంచి విజేతలను ఎంపిక చేసింది.
- సేంద్రీయ అవశేషాలను ఉపయోగించడం, దున్నడాన్ని తగ్గించడం,

దేశీయ విత్తనాలను తిరిగి ప్రవేశపెట్టడం మరియు పంటలను వైవిధ్యపరచడం ద్వారా చిన్న తరహా రైతులకు రసాయనిక ఇంటెన్సివ్ వ్యవసాయం నుండి సహజ వ్యవసాయం వైపు మారడానికి APCNF సహాయపడుతుంది.

- రైతుల ఆర్థిక ఇబ్బందులను మరియు వాతావరణ మార్పులను పరిష్కరించడానికి 2016లో ప్రారంభించబడిన ఈ కార్యక్రమం మహిళా స్వయం సహాయక సంఘాల నుండి గణనీయమైన మద్దతుతో 1 మిలియన్ మంది రైతులకు చేరుకుంది.
- ఈ ప్రైజ్ మనీని ఇతర దేశాలకు విస్తరించాలని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం యోచిస్తోంది.

అదనపు సమాచారం

ఆంధ్రప్రదేశ్ కమ్యూనిటీ మేనేజ్డ్ నేచురల్ ఫార్మింగ్ (APCNF) గురించి:

- ఆంధ్ర ప్రదేశ్ కమ్యూనిటీ మేనేజ్డ్ నేచురల్ ఫార్మింగ్ (APCNF) కార్యక్రమాన్ని రైతు సాధికార సంస్థ (RySS) అమలు చేస్తుంది, ఇది ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ వ్యవసాయ శాఖ ఆధ్వర్యంలోని లాభాపేక్ష లేని సంస్థ.
- ఆంధ్రప్రదేశ్ కమ్యూనిటీ మేనేజ్డ్ నేచురల్ ఫార్మింగ్ (APCNF) కార్యక్రమం, వ్యవసాయంలో ఆర్థిక సంక్షోభాలు మరియు వాతావరణ మార్పుల కారణంగా రైతుల కష్టాలకు స్థిరమైన పరిష్కారాన్ని కనుగొనడానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం 2016లో ప్రారంభించిన ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద వ్యవసాయ శాస్త్ర కార్యక్రమం.
- సాంప్రదాయ వ్యవసాయ పద్ధతులతో ముడిపడి ఉన్న అధిక ఇన్‌పుట్ ఖర్చుల వల్ల కలిగే రుణ చక్రం నుండి తప్పించుకోవడానికి రాష్ట్ర రైతులలో సహజ వ్యవసాయ పద్ధతులను అవలంబించడం ఈ కార్యక్రమం లక్ష్యం.

లక్ష్యాలు :

- **సుస్థిర వ్యవసాయం:** APCNF సహజ, పర్యావరణ అనుకూల వ్యవసాయ పద్ధతుల ద్వారా రైతు ఒత్తిడి, అసురక్షిత ఆహారం మరియు పర్యావరణ క్షీణత వంటి సంక్షోభాలను పరిష్కరిస్తుంది.
- **ఆర్థిక మరియు పోషకాహార దృష్టి:** రసాయనాలను నివారించడం ద్వారా ఆహారం యొక్క పోషక విలువలను పెంచుతూ ఖర్చులు మరియు నష్టాలను తగ్గించడం ద్వారా రైతుల ఆదాయాలను పెంచడం దీని లక్ష్యం.
- **నేల మరియు నీటి ఆరోగ్యం:** ఈ కార్యక్రమం వాతావరణ స్థితిస్థాపకతను నిర్మించడానికి నేల సారవంతాన్ని, నీటి నిలుపుదల మరియు జీవవైవిధ్యాన్ని ప్రోత్సహిస్తుంది.
- **రైతు-కేంద్రీకృత:** APCNF కమ్యూనిటీ-నిర్వహించే, రైతు నుండి రైతు పొడిగింపు వ్యవస్థను ఉపయోగించి రైతుల అభ్యాసాలు మరియు ఆవిష్కరణలకు ప్రాధాన్యత ఇస్తుంది.
- **సహకార ప్రయత్నం:** 34 NGOలతో భాగస్వామ్యంతో, APCNF రైతులకు సాధికారత మరియు మద్దతు కొరకు విభిన్నమైన, రసాయనేతర వ్యవసాయ పద్ధతులను స్వీకరిస్తుంది.

స్వయం సహాయక బృందం (SHG) గురించి:

- ఒక స్వయం సహాయక బృందం (SHG) అనేది ఒకే విధమైన సామాజిక-ఆర్థిక నేపథ్యం మరియు ఉమ్మడి లక్ష్యాలను సాధించాలనే సామూహిక లక్ష్యాన్ని పంచుకునే వ్యక్తుల యొక్క స్వీయ-నియంత్రిత, సమూహంగా-నిర్వహించబడే అనధికారిక అసెంబ్లీగా వర్గీకరించబడుతుంది.
- ఈ SHGలు అట్టడుగు స్థాయిలో చిన్న స్వచ్ఛంద సంస్థలుగా పనిచేస్తాయి, ప్రధానంగా బలహీన వర్గాల, ముఖ్యంగా మహిళల సాధికారత మరియు సామాజిక రక్షణను లక్ష్యంగా చేసుకుంటాయి.
- ప్రాథమికంగా, స్వయం సహాయక సంఘాలు "మహిళలు, మహిళలు మరియు మహిళల కొరకు" అనే సూత్రంపై పనిచేస్తాయి.

24x7 నాణ్యమైన విద్యుత్ AP ప్రభుత్వ ప్రాధాన్యత

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- వ్యవసాయానికి 9 గంటల ఉచిత విద్యుత్ సహా వినియోగదారులందరికీ నిరంతరాయంగా 24 గంటల నాణ్యమైన విద్యుత్ ను అందించడానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం ప్రాధాన్యమిచ్చింది. ఈ లక్ష్యాన్ని సాధించేందుకు కట్టుదిట్టమైన ఆదేశాలు జారీ చేశారు.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- ఇటీవల జరిగిన సమావేశంలో ముఖ్యమంత్రి, ఇంధన శాఖ మంత్రి ఆదేశాల మేరకు విద్యుత్ సేవలను పెంచాల్సిన అవసరాన్ని అధికారులు నొక్కి చెప్పారు.
- ప్రస్తుత విద్యుత్ సరఫరా పరిస్థితి మరియు అంతరాయాలను సమీక్షించారు మరియు 33 KV లైన్లు మరియు సబ్‌స్టేషన్‌ల నిర్వహణ అధ్వాన్నంగా ఉన్నందున అంతరాయాలను నివారించాలని అధికారులను ఆదేశించారు.
- సబ్‌స్టేషన్లలో కెపాసిటర్ బ్యాంకులను జోడించడం వంటి లోవోల్టేజీ సమస్యలపై తక్షణ చర్యలు కూడా తప్పనిసరి.
- విద్యుత్ అంతరాయాలపై రోజువారీ నివేదికలు మరియు వారంవారీ సమీక్షలు అవసరం. లైన్‌మెన్ నుంచి చీఫ్ ఇంజనీర్ వరకు అధికారులందరూ తమ విధుల పట్ల శ్రద్ధ వహించాలని, విద్యుత్ సమస్యల పరిష్కారంలో నిర్లక్ష్యంగా వ్యవహరిస్తే ఎంతమాత్రం ఆమోదయోగ్యం కాదన్నారు.
- విద్యుత్ అంతరాయాలను నివేదించడానికి వినియోగదారులను నిర్ధారణ చేయడానికి వ్యవస్థను బలోపేతం చేయడం మొత్తం విద్యుత్ సరఫరాను మెరుగుపరచడానికి కీలకమైనది.
- రాష్ట్రం నాణ్యమైన విద్యుత్‌ను అందించడం, విద్యుత్ సంస్థలను ఆర్థికంగా బలోపేతం చేయడం మరియు ఆర్థికాభివృద్ధిని వేగవంతం చేయడానికి పరిపాలనా సామర్థ్యాన్ని మెరుగుపరచడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- అన్ని కీలక రంగాలలో అధిక నాణ్యత మరియు విశ్వసనీయతతో 24x7 విద్యుత్ సరఫరాను అమలు చేయడం నిబద్ధత.

సముద్రంలో మత్స్యకారుల భద్రతకు సాంకేతిక పరిజ్ఞానం పెంపు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- సముద్రంలో మత్స్యకారుల భద్రతను పెంపొందించడానికి భారత ప్రభుత్వం ప్రధాన మంత్రి మత్స్య సంపద యోజన కింద ఫిషింగ్ బోట్లను ట్రాన్స్ పాండర్లతో సిద్ధం చేసే కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభిస్తోంది. 3.5 లక్షల ట్రాన్స్ పాండర్లను కోస్తా రాష్ట్రాలకు పంపిణీ చేయాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- ప్రధాన మంత్రి మత్స్య సంపద యోజన కింద 3.5 లక్షల ట్రాన్స్ పాండర్లను కోస్తా రాష్ట్రాలకు పంపిణీ చేయాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- ఇస్రో అభివృద్ధి చేసిన ఈ ట్రాన్స్‌పాండర్‌లు ఫిషింగ్ బోట్‌లు మరియు ఫిషరీస్ డిపార్ట్‌మెంట్ అధికారుల మధ్య టూ-వే కమ్యూనికేషన్‌ను అనుమతించడానికి రేడియో పౌనపుణ్యాలను ఉపయోగిస్తాయి.
- ఈ నిజ సమయ సమాచార పడవ ప్రదేశాలు, చేపలు పట్టే కార్యకలాపాలు మరియు ప్రయాణించిన దూరాలను పర్యవేక్షించడానికి సహాయపడుతుంది. అత్యవసర సమయాల్లో కోస్ట్ గార్డ్ తో సమన్వయం చేసుకోవడం ద్వారా అధికారులు మత్స్యకారులను త్వరగా గుర్తించి రక్షించవచ్చు.
- ట్రాన్స్‌పాండర్‌లు బోట్ ఇంజన్ ద్వారా శక్తిని పొందుతాయి, ఇంజిన్ ఆఫ్‌లో ఉన్నప్పుడు సోలార్ బ్యాటరీ బ్యాకప్ ఉంటుంది.
- కార్యక్రమం ఖర్చు-భాగస్వామ్య నమూనాను ఉపయోగిస్తుంది, ఇక్కడ ఖర్చులో 60% కేంద్ర ప్రభుత్వం మరియు 40% రాష్ట్ర ప్రభుత్వం భరిస్తుంది. అయితే, ఈ కార్యక్రమం ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో సవాళ్లను ఎదుర్కొంటుంది.
- విశాఖపట్నం జిల్లాలో పైలట్ ప్రాజెక్టుగా మత్స్యకారులు ట్రాన్స్ పాండర్లను తొలగించి పారవేయడంతో సమాచార సేకరణకు, బోటు పరిశీలనకుకు ఆటంకం ఏర్పడింది. సబ్సిడీ డీజిల్ వాడకంపై పరిశీలన గురించి ఆందోళనలు ఈ నిరోధానికి కారణం కావచ్చు.
- ఇన్ని అవాంతరాలు ఎదురైనా మత్స్యశాఖ ఈ కార్యక్రమానికి కట్టుబడి ఉంది.
- సముద్రంలో మత్స్యకారులను రక్షించడానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ మరియు దేశవ్యాప్తంగా కార్యక్రమం విజయవంతం కావడం చాలా కీలకం.

ప్రధాన మంత్రి మత్స్య సంపద యోజన (PMMSY) గురించి:

- ప్రధాన మంత్రి మత్స్య సంపద యోజన (PMMSY) సుస్థిరమైన మరియు బాధ్యతాయుతమైన పద్ధతులను ప్రోత్సహించడం ద్వారా భారతదేశ మత్స్య రంగంలో విప్లవాత్మక మార్పులు తీసుకురావాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- ఆత్మనిర్భర్ భారత్ చొరవలో కీలక భాగంగా, ఈ పథకం రెండు ప్రధాన భాగాల ద్వారా రంగం అభివృద్ధిని మెరుగుపరచడానికి ప్రయత్నిస్తుంది: కేంద్ర రంగ పథకం (CS) మరియు కేంద్ర ప్రాయోజిత పథకం (CSS).
- **అమలు చేసే సంస్థ :** భారత ప్రభుత్వ మత్స్య, పశుసంవర్ధక, పాడిపరిశ్రమ మంత్రిత్వ శాఖ ఆధ్వర్యంలోని మత్స్య శాఖ.
- **లక్ష్యాలు:** చేపల ఉత్పత్తి, ఉత్పాదకత, నాణ్యత, సాంకేతికత, కోత అనంతర మౌలిక సదుపాయాలు మరియు మార్కెటింగ్ తో సహా చేపల విలువ గొలుసులో కీలకమైన అంతరాలను PMMSY పరిష్కరిస్తుంది. ఫిషింగ్ వెసెల్ ఇన్సూరెన్స్, కొత్త లేదా అప్ గ్రేడ్ చేసిన ఫిషింగ్ బోట్ల మద్దతు, ఉప్పు/ఆల్కలీన్ ప్రాంతాల్లో ఆక్వాకల్చర్, సాగర్ మిత్రల అభివృద్ధి, న్యూక్లియస్ బ్రీడింగ్ సెంటర్ల ఏర్పాటు, చేపల పెంపకం, ఆక్వాకల్చర్ స్టార్టప్ లు, ఇంక్యుబేటర్లకు మద్దతు, సమీకృత ఆక్వా పార్కుల ఏర్పాటు ఈ పథకం కింద కీలక కార్యకలాపాలు.
- **వ్యవధి:** 2020-21 ఆర్థిక సంవత్సరం నుంచి 2024-25 ఆర్థిక సంవత్సరం వరకు ఐదేళ్ల పాటు అన్ని రాష్ట్రాలు, కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాల్లో ఈ పథకాన్ని అమలు చేస్తున్నారు.
- PMMSY యొక్క ప్రధాన నినాదం 'సంస్కరణ, పనితీరు మరియు పరివర్తన', ఇది మత్స్య రంగాన్ని విప్లవాత్మకంగా మార్చే లక్ష్యంతో ఉంది.

24 లక్షలకు చేరువలో విశాఖ జనాభా

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- విశాఖపట్నంలో ప్రపంచ జనాభా దినోత్సవాన్ని పురస్కరించుకుని జనాభా పెరుగుదల సమస్యలపై అవగాహన కల్పించేందుకు కార్యక్రమాలు నిర్వహించారు. ప్రస్తుత ప్రపంచ జనాభా 8.12 బిలియన్లు, భారతదేశం 1.44 బిలియన్లుగా ఉంది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ:

- ఆంధ్రప్రదేశ్ జనాభా పెరుగుతోంది, విద్య, ఆహారం, నీరు, వైద్యం మరియు విద్యుత్ వంటి వనరులను దెబ్బతీస్తోంది.
- భారతదేశం తీవ్రమైన నీటి సంక్షోభాన్ని ఎదుర్కొంటోంది, అనేక నగరాలు కొరతను ఎదుర్కొంటున్నాయి.
- విశాఖపట్నం ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లోని అతి చిన్న మరియు అత్యంత జనసాంద్రత కలిగిన జిల్లా, ప్రతి కిమీకి 1,670 మంది ఉన్నారు.
- 2024లో విశాఖపట్నం మెట్రో ప్రాంతం యొక్క జనాభా 2,385,000, ఇది దాదాపు 2.3% స్థిరమైన వార్షిక పెరుగుదలను చూపుతోంది.

పేదరిక నిర్మూలనకు ఏపీ సీఎం P-4 విధానాన్ని ప్రతిపాదించారు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- కాన్ఫెడరేషన్ ఆఫ్ ఇండియన్ ఇండస్ట్రీ (CII) సదస్సులో వర్చువల్ ప్రసంగం సందర్భంగా, ఆర్థిక అసమానతలను పరిష్కరించడానికి ముఖ్యమంత్రి P-4 విధానాన్ని (పబ్లిక్-ప్రైవేట్-పీపుల్ పార్ట్నర్‌షిప్) ప్రవేశపెట్టారు.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- ఈ విధానం జనాభాలోని టాప్ 10% మందిని వారి జీవితాలను మెరుగుపరచడానికి వివిధ ప్రణాళికల ద్వారా దిగువ 20% మందికి మద్దతు ఇవ్వడానికి ప్రోత్సహిస్తుంది.

- సమర్థవంతమైన ప్రజా విధానాలు మరియు సంక్షేమ కార్యక్రమాల ద్వారా పేదరికం లేని సమాజాన్ని లక్ష్యంగా చేసుకుని P-4 ప్రక్రియలో పాల్గొనాలని CII ప్రతినిధులను ముఖ్యమంత్రి కోరారు.
- లండన్ మరియు సింగపూర్‌ల స్ఫూర్తితో విశాఖపట్నంను ఫిన్‌టెక్ హబ్‌గా అభివృద్ధి చేసే ప్రణాళికలను కూడా ఆయన ప్రకటించారు మరియు నైపుణ్య జనాభా గణన ద్వారా యువతకు ప్రపంచ ఉపాధి అవకాశాల కొరకు నైపుణ్యాలను అందించడానికి ప్రభుత్వ నిబద్ధతను నొక్కి చెప్పారు.
- రాష్ట్ర విద్యుత్ రంగ సంస్కరణలను తెలియచేస్తూ, ఆటోమొబైల్స్, హార్డ్‌వేర్ తయారీ మరియు గ్రీన్ ఎనర్జీ వంటి పరిశ్రమలలో సంభావ్య వృద్ధిని నొక్కిచెప్పారు, కేంద్ర మరియు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల నుండి అవసరమైన మద్దతును వాగ్దానం చేశారు.
- ముఖ్యమంత్రి ఆర్థిక అవగాహన యొక్క ప్రాముఖ్యతను కూడా నొక్కిచెప్పారు మరియు అమరావతిలో కొత్త విశ్వవిద్యాలయ క్యాంపస్‌ను స్థాపించాలని, ఇందుకోసం భూమిని అందించాలని CIIని ఆహ్వానించారు.
- CII సదస్సులో వ్యవసాయానికి మద్దతు ఇవ్వడం, ఆక్వాకల్చర్ మరియు హార్టికల్చర్‌ను ప్రోత్సహించడం మరియు రాష్ట్ర విస్తృత తీరప్రాంతాన్ని ప్రభావితం చేయడంపై చర్చలు జరిగాయి.

PMSHRI: 33 శ్రీకాకుళం పాఠశాలలకు పూర్వవైభవం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ప్రధానమంత్రి స్కూల్స్ ఫర్ రైజింగ్ ఇండియా (PMSHRI) పథకం కింద శ్రీకాకుళం జిల్లాలో 33 పాఠశాలలు ఎంపికయ్యాయి. కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల సహకారంతో ఐదేళ్లలో 60:40 నిష్పత్తిలో ఈ పాఠశాలల్లో మౌలిక సదుపాయాలను పెంపొందించడమే ఈ కార్యక్రమం లక్ష్యం.

వార్తల గురించి మరింత

- కేంద్ర విద్యా మంత్రిత్వ శాఖ ప్రారంభించిన PMSHRI పథకం, ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో ఉన్నత-నాణ్యతతో కూడిన విద్యను అందించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది.
- జాతీయ విద్యా విధానం (NEP) 2020ని ప్రతిబింబించే మోడల్ సంస్థలుగా అభివృద్ధి చేయాలనే ఉద్దేశ్యంతో పాఠశాల విద్య మరియు అక్షరాస్యత విభాగానికి చెందిన ప్రత్యేక బృందం ఈ పాఠశాలలను 48 ప్రమాణాల ఆధారంగా ఎంపిక చేసింది.
- ఎంచుకున్న 33 పాఠశాలల్లో, 30 దశ-1లో మరియు మూడు దశ-2లో ఎంపిక చేయబడ్డాయి, యూనిఫైడ్ డిస్ట్రిక్ట్ ఇన్ఫర్మేషన్ సిస్టమ్ ఫర్ ఎడ్యుకేషన్ (UDISE) 2021-22 నుండి డేటాను ఉపయోగించి.
- ఎంపిక చేసిన పాఠశాలల్లో సాంఘిక సంక్షేమ రెసిడెన్షియల్ పాఠశాలలు, జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పాఠశాలలు, AP మోడల్ పాఠశాలలు మరియు మండల పరిషత్ ప్రాథమిక పాఠశాలలు ఉన్నాయి.
- సౌర ఫలకాలు మరియు నీటి సంరక్షణ పద్ధతులు వంటి పర్యావరణ అనుకూల అంశాలను చేర్చి, రాబోయే ఐదేళ్లలో ఈ పాఠశాలలను అభివృద్ధి చేయడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆర్థిక సహాయాన్ని అందిస్తుంది.
- తరగతి గదులు మరియు ప్రయోగశాలలు డిజిటల్ ప్రమాణాలకు అభివృద్ధి చేయబడతాయి. ప్రభుత్వ విద్యావ్యవస్థను మెరుగుపరచడంతోపాటు ఎక్కువ మంది విద్యార్థులను ఆకర్షించడమే లక్ష్యం.

అదనపు సమాచారం

ప్రధానమంత్రి స్కూల్స్ ఫర్ రైజింగ్ ఇండియా (PMSHRI) పథకం గురించి:

- PM SHRI అనేది 2022లో భారత ప్రభుత్వం ప్రారంభించిన కేంద్ర ప్రాయోజిత పథకం.
- **లక్ష్యం:**కేంద్ర, రాష్ట్ర లేదా కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాల ప్రభుత్వాలు మరియు స్థానిక సంస్థలచే నిర్వహించబడుతున్న పాఠశాలలను బలోపేతం చేయడం ద్వారా దేశవ్యాప్తంగా 14,500 పాఠశాలలను అభివృద్ధి చేయడం.
- **లక్ష్యం:**జాతీయ విద్యా విధానం 2020కి అనుగుణంగా సమానమైన, సమగ్రమైన మరియు బహువచన సమాజానికి దోహదపడే నిశ్చితార్థం, ఉత్పాదక పౌరులుగా విద్యార్థులను తీర్చిదిద్దడం.
- **వ్యవధి:**పథకం 2022-23 నుండి 2026-27 వరకు నడుస్తుంది. ఈ వ్యవధి తర్వాత, సాధించిన బెంచ్‌మార్క్‌లను నిర్వహించడానికి రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలు బాధ్యత వహిస్తాయి.

జాతీయ విద్యా విధానం యొక్క అవలోకనం, 2020:

PM-SHRI పాఠశాలల ముఖ్య లక్షణాలు:

- ఈ పథకం కింద ఉన్న పాఠశాలలను 'గ్రీన్ స్కూల్'గా అభివృద్ధి చేయనున్నారు, ఇందులో సోలార్ ప్యానెల్స్ మరియు LED లైట్లు, సహజ వ్యవసాయంతో పోషకాహార తోటలు, నీటి సంరక్షణ మరియు హార్వెస్టింగ్, వాతావరణ మార్పులకు సంబంధించిన హ్యాకథాన్ వంటి పర్యావరణ అనుకూల అంశాలను పొందుపరుస్తారు.
- ఈ పాఠశాలల్లో అవలంబించే బోధనా విధానం మరింత అనుభవపూర్వకంగా, సంపూర్ణంగా, సమగ్రంగా, ఆట/బొమ్మల ఆధారంగా (ముఖ్యంగా పునాది సంవత్సరాల్లో), విచారణ-ఆధారిత, ఆవిష్కరణ-ఆధారిత, అభ్యాసకు-కేంద్రీకృత, చర్చ-ఆధారిత, సౌకర్యవంతమైన మరియు ఆనందదాయకంగా ఉంటుంది.
- ఉపాధిని పెంపొందించడానికి మరియు మెరుగైన ఉపాధి అవకాశాలను అందించడానికి రంగాల వారీగా నైపుణ్య మండలిలు మరియు స్థానిక పరిశ్రమలతో అనుసంధానం అన్వేషించబడుతుంది.
- ఫలితాలను కొలవడానికి కీలకమైన పనితీరు సూచికలను పేర్కొంటూ స్కూల్ క్వాలిటీ అసెస్‌మెంట్ ఫ్రేమ్‌వర్క్ (SQAF) అభివృద్ధి చేయబడుతోంది.

విద్యుత్ రంగానికి రూ.1.29 లక్షల కోట్లు నష్టం - ఆరోపించిన ఏపీ సీఎం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- గత వైసీపీ ప్రభుత్వం 2019 నుంచి 2024 వరకు విద్యుత్ రంగానికి రూ. 1.29 లక్షల కోట్ల నష్టాన్ని కలిగించిందని ముఖ్యమంత్రి చంద్రబాబు నాయుడు ఆరోపించారు.

వార్తల గురించి మరింత వివరించండి

- శ్వేత పత్రాన్ని సమర్పిస్తూ, CM పలు సుంకాల పెంపుదల మరియు పరోక్ష ఛార్జీలు వినియోగదారులపై రూ. 32,166 కోట్ల భారాన్ని మోపారు, సుంకాలను 21% పెంచారు.
- విద్యుత్ డ్యూటీ రశీదులను విద్యుత్ సంస్థలకు పంపకపోవడం, బకాయిలు చెల్లించడంలో ప్రభుత్వం విఫలమైందని, ఫలితంగా అదనపు ఛార్జీలు, రుణాలు చెల్లించాల్సి వస్తోందని విమర్శించారు.
- 2023-24 ఆర్థిక సంవత్సరంలో విద్యుత్ సంస్థలకు మొత్తం రుణాలు 79 శాతం పెరిగి రూ.1.12 లక్షల కోట్లకు చేరుకున్నాయని ఆయన వివరించారు. విద్యుత్ ప్రాజెక్టుల్లో గణనీయమైన జాప్యం, అసమర్థ పాలన, న్యాయపరమైన సమస్యలు ఈ రంగంపై మరింత భారం మోపాయని ఆయన అభిప్రాయపడ్డారు.
- సౌర, పవన విద్యుత్ నిర్ణయాల వల్ల వినియోగదారులపై రూ.500 కోట్ల అదనపు భారం పడింది.
- ఆంధ్రప్రదేశ్ ను ఎనర్జీ హబ్ గా మార్చడానికి మరియు సరసమైన ధరలకు నాణ్యమైన, విశ్వసనీయమైన విద్యుత్ ను నిర్ధారించడానికి సంస్కరణలు మరియు వాటాదారుల మద్దతు అవసరాన్ని ఆయన నొక్కి చెప్పారు.

రాష్ట్ర స్థాయి బ్యాంకర్ల కమిటీ (SLBC) రూ.5.4 లక్షల కోట్ల వార్షిక రుణ ప్రణాళికను విడుదల చేసింది.

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- రాష్ట్ర స్థాయి బ్యాంకర్ల కమిటీ (SLBC) 2024-25 సంవత్సరానికి రూ.5.4 లక్షల కోట్ల వార్షిక రుణ ప్రణాళికను విడుదల చేసింది, ఇది గత సంవత్సరంతో పోలిస్తే 14% పెరిగింది.
- ఇందులో వ్యవసాయానికి రూ.2.64 లక్షల కోట్లతో సహా ప్రాధాన్యతా రంగాలకు రూ.3.75 లక్షల కోట్లు కేటాయించారు. మిగిలిన రూ.1.65 లక్షల కోట్లు ఇతర రంగాలకు సంబంధించినవి.
- CM అధ్యక్షతన జరిగిన సమావేశంలో కౌలు రైతులతో సహా వ్యవసాయ రుణాలకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలని బ్యాంకర్లను కోరారు.
- SLBC నిర్ణయాలను అమలు చేయడానికి మరియు అవినీతిని అరికట్టడానికి డిజిటల్ చెల్లింపులను ప్రోత్సహించడానికి బ్యాంకర్లు, మంత్రులు మరియు వ్యవసాయ నిపుణులతో ఒక కమిటీని ఏర్పాటు చేయాలని ఆయన ప్రతిపాదించారు.
- వ్యవసాయ మౌలిక సదుపాయాలకు రూ.32,600 కోట్లు, MSME రంగానికి రూ.87,000 కోట్లు, గృహనిర్మాణానికి రూ.11,500 కోట్లు, పునరుత్పాదక ఇంధన రంగానికి రూ.8,000 కోట్లు కేటాయించారు.

ప్రాధాన్యతా రంగ రుణాల (PSL) గురించి

- ప్రాధాన్యతా రంగ రుణాలు (PSL) అనేది RBIచే నిర్వహించబడే నియంత్రణ ఆదేశం, బ్యాంకులు తమ రుణాలలో కనీస నిష్పత్తిని అభివృద్ధికి కీలకమైనవిగా భావించే రంగాలకు లేదా రుణ అందుబాటులో సవాళ్లను ఎదుర్కొంటున్న వాటికి కేటాయించవలసి ఉంటుంది.
- RBI కాలానుగుణంగా అర్హత ఉన్న రంగాల జాబితాను మరియు PSL కొరకు రుణ పరిమితులను, అలాగే ఈ రుణాలను అందించడానికి అవసరమైన సంస్థలను అభివృద్ధి చేస్తుంది.
- వ్యవసాయం, సూక్ష్మ, చిన్న, మధ్యతరహా పరిశ్రమలు, ఎగుమతి పరపతి, విద్య, గృహనిర్మాణం, సామాజిక మౌలిక సదుపాయాలు, పునరుత్పాదక ఇంధనం వంటి ప్రాధాన్య రంగాలు ఉన్నాయి.

చిరుధాన్యాల సాగు వైపు మొగ్గు చూపుతున్న చిత్తూరు రైతులు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- తక్కువ పెట్టుబడి, చీడపీడల బెడద తక్కువగా ఉండటంతో చిత్తూరు జిల్లా రైతులు వర్షాధారంగా చిరుధాన్యాల సాగు వైపు మొగ్గు చూపుతున్నారు. జిల్లాలోని పశ్చిమ ప్రాంతాల్లో 2,000 హెక్టార్లకు పైగా ఇప్పుడు ఈ పంటలకు అంకితం చేయబడింది.

వార్తల గురించి మరింత

- వ్యవసాయ శాఖ వర్షాకాలంలో చిరుధాన్యాల సాగు కోసం పెరుగుతున్న సన్నాహాలు నివేదిస్తుంది, పెరుగుతున్న డిమాండ్ మరియు పెరిగిన ఆదాయానికి అవకాశం ఉంది.
- అలచందలు, మినుము, పెసళ్ళు, మినుములు, కందిపప్పు, జొన్నలు, నువ్వులు, మోత్ బీన్, పెర్ల్ మిల్లెట్, ఫాక్స్‌టైల్ మిల్లెట్, గోరుచిక్కుడు, సోయాబీన్, అజ్వైన్, మొక్కజొన్న మరియు కొత్తిమీర వంటి పంటలతో వైవిధ్యభరితంగా ఉండటానికి రైతులను ప్రోత్సహిస్తారు.
- వేరుశనగకు ప్రత్యామ్నాయంగా చిరుధాన్యాలను పలమనేరు వ్యవసాయ శాఖ ప్రోత్సహిస్తోంది. వేరుశనగతో కంది పంటను అంతర పంటగా సాగు చేస్తే ఎకరాకు రూ.10 వేల వరకు అదనపు ఆదాయం వస్తుంది.
- తక్కువ పెట్టుబడి, వర్షపునీటి వినియోగంతో మొక్కజొన్న సాగు ద్వారా ఎకరాకు రూ.20 వేల వరకు ఆదాయం వచ్చినట్లు రైతులు గుర్తించారు.
- ఎకరానికి 8 నుంచి 10 క్వింటాళ్ల దిగుబడి వచ్చి రూ.90 వేల వరకు ఆదాయం వచ్చే మినుములకు డిమాండ్ ఉంది. మొక్కజొన్న మరియు మినుము అవశేషాలు రెండింటినీ పశువుల దాణాగా ఉపయోగించవచ్చు, ఇది అదనపు ఆదాయాన్ని అందిస్తుంది.

బందర్ అటవీ ప్రాంతం నుండి BSR యూనిట్‌ను ఖాళీ చేయించాలని పర్యావరణ సంరక్షకుల డిమాండ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- కృష్ణా జిల్లాలోని బందర్ పోర్ట్ రిజర్వ్ ఫారెస్ట్ ఏరియాలో భారత్ సాల్ట్ రిఫైనరీస్ (BSR)ని తొలగించాలని పర్యావరణవేత్తలు డిమాండ్ చేస్తున్నారు.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ:

- 2002లో ఉప్పు తయారీకి 6,505 ఎకరాల భూమిని లీజుకు తీసుకున్న BSR.. లీజు కాలపరిమితిని 20 ఏళ్ల పాటు

కొనసాగించింది. జిల్లా కలెక్టర్ నుండి ఖాళీ చేయమని నోటీసు ఉన్నప్పటికీ, BSR ఆంధ్రప్రదేశ్ హైకోర్టు నుండి స్టే ఆర్డర్ పొందింది.

- ఉప్పును ఉత్పత్తి చేయడానికి పెద్ద మొత్తంలో సముద్రపు నీటిని సేకరించడం, మడ అడవులను ప్రభావితం చేయడం మరియు ఫిషింగ్ క్యాట్ వంటి అంతరించిపోతున్న జాతులతో సహా స్థానిక వృక్షజాలం మరియు జంతుజాలానికి హాని కలిగించేలా కంపెనీ కార్యకలాపాలు ఉన్నాయి.
- మడ అడవులలో వాణిజ్య కార్యకలాపాలను అనుమతించడం పర్యావరణ చట్టాలను ఉల్లంఘించడమే కాకుండా పర్యావరణ సమతుల్యతను దెబ్బతీస్తుందని పర్యావరణవేత్తలు వాదిస్తున్నారు.
- అటవీ అధికారులు మరియు పర్యావరణవేత్తలు స్థానిక జీవావరణ శాస్త్రం మరియు మడ అడవులను మరింత దెబ్బతినకుండా రక్షించడానికి భూపరిపాలన ప్రధాన కమీషనర్ వద్ద సమస్యను పరిష్కరించాలని వాదించారు.

వాతావరణ ఆర్థిక వ్యవస్థను ప్రోత్సహించాలని BEE దక్షిణ రాష్ట్రాలను కోరింది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- బ్యూరో ఆఫ్ ఎనర్జీ ఎఫిషియెన్సీ (BEE) మిషన్ లైఫ్ యొక్క జాతీయ విస్తరణకు నాయకత్వం వహిస్తోంది మరియు కొత్త వాతావరణ ఆర్థిక వ్యవస్థను ప్రోత్సహించాలని దక్షిణాది రాష్ట్రాలను కోరింది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- ప్రధాన మంత్రి నరేంద్ర మోదీ ప్రవేశపెట్టిన మిషన్ లైఫ్, బుద్ధిపూర్వక వినియోగం మరియు వృత్తాకార ఆర్థిక వ్యవస్థను ప్రోత్సహించడం ద్వారా పర్యావరణ పద్ధతులను పునర్నిర్మించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుందని BEE సెక్రటరీ పేర్కొన్నారు.
- మిషన్ లైఫ్ వాతావరణ-సానుకూల ప్రవర్తనను నడపడానికి మరియు పర్యావరణ అనుకూలమైన, స్వీయ-స్థిరమైన పద్ధతులకు మద్దతు ఇచ్చే పర్యావరణ వ్యవస్థను రూపొందించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది.
- ప్రధాన నగరాల్లో పెరుగుతున్న నీటి కొరత మరియు పెరుగుతున్న ఇంధన డిమాండ్ నేపథ్యంలో ఇది చాలా ముఖ్యమైనది.
- మిషన్ లైఫ్ మరియు సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యం (SDG-12) జీవనశైలి ఇంధన సామర్థ్యం, స్థిరమైన మౌలిక సదుపాయాలు, ప్రాథమిక సేవలకు ప్రాప్యత మరియు హరిత ఉద్యోగాలను ప్రోత్సహించడానికి అందుబాటులో ఉన్న వనరులతో సమలేఖనం చేయాలని నొక్కి చెబుతుంది.
- BEE యొక్క శక్తి సామర్థ్య పథకాలు మరియు కార్యక్రమాలు 2022-23లో గణనీయమైన పొదుపుకు దారితీశాయి, ఇందులో 307 బిలియన్ యూనిట్ల విద్యుత్ మరియు 24.68 మిలియన్ టన్నుల చమురు సమానమైన ఉష్ణ శక్తితో సహా, CO_2 ఉద్గారాలను సుమారు 306.40 మిలియన్ టన్నులు తగ్గించాయి. మిషన్ లైఫ్ ఆర్థిక కార్యకలాపాలకు అంతరాయం కలిగించని మరియు దీర్ఘకాలిక ఆర్థిక వృద్ధిని ప్రోత్సహించే 75 నిర్దిష్ట చర్యలను ప్రతిపాదించింది.

ఉచిత ఇసుక సరఫరా ప్రారంభం - నిర్వహణ వ్యయం మరియు పన్నులు మాత్రమే చెల్లించాలి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- నిర్వహణ వ్యయాలు మరియు పన్నులు మినహా ఎలాంటి ఆదాయ వాటా వసూలు చేయకుండా ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం జూలై 8 నుండి వినియోగదారులకు ఇసుక సరఫరా చేయడం ప్రారంభించింది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- ఈ చర్య నూతన ఇసుక మైనింగ్ విధానం-2019 మరియు ఆధునీకరించిన ఇసుక విధానం-2021తో సహా మునుపటి YSR కాంగ్రెస్ పార్టీ ప్రభుత్వ ఇసుక మైనింగ్ విధానాలను భర్తీ చేస్తుంది.
- రాష్ట్రం ఇసుక సరఫరా కోసం తాత్కాలిక యంత్రాంగాన్ని ప్రవేశపెట్టింది, ఇది నూతన విధానం ఏర్పడే వరకు కొనసాగుతుంది.
- జిల్లా కలెక్టర్ల నేతృత్వంలోని జిల్లా స్థాయి ఇసుక కమిటీలు (DLSC) ఇసుక తవ్వకాలు, నిల్వ, అమ్మకం మరియు రవాణాను పర్యవేక్షిస్తాయి. ఈ కమిటీలు నిర్వహణ వ్యయాలు మరియు చట్టబద్ధమైన సుంకాలు మరియు పన్నుల ఆధారంగా ధరలను నిర్ణయించి తెలియజేస్తాయి.
- సీగ్నోరేజ్, DMF, MERIT మరియు GST వంటి రుసుములతో పాటు తవ్వకం, లోడింగ్, రవాణా మరియు పరిపాలనా వ్యయాల కోసం వినియోగదారులు చెల్లిస్తారు. గనులు మరియు భూగర్భ శాస్త్ర శాఖ వెబ్‌సైట్‌లో నవీకరించబడిన ఛార్జీలు మరియు స్టాక్‌యార్డ్ వివరాలు ప్రతిరోజూ పోస్ట్ చేయబడతాయి.
- ఇసుకను కొనుగోలు చేయడానికి, వినియోగదారులు తప్పనిసరిగా స్టాక్‌యార్డ్‌లను సందర్శించాలి, ఆధార్, మొబైల్ నంబర్, డెలివరీ చిరునామా మరియు వాహనం నంబర్ వంటి వివరాలను అందించాలి మరియు విక్రయ రసీదును స్వీకరించడానికి నోటిఫైడ్ ఛార్జీలను డిజిటల్‌గా చెల్లించాలి.

బావికొండ పురాతన బౌద్ధ క్షేత్రం నిర్లక్ష్యానికి గురైంది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- క్రీస్తుపూర్వం 3వ శతాబ్దం నుండి క్రీ.శ. 300 వరకు ఉన్న బావికొండ పురాతన బౌద్ధ క్షేత్రంపై తక్షణ శ్రద్ధ అవసరం.

- రాష్ట్ర పురావస్తు శాఖ మరియు మ్యూజియంల ద్వారా తవ్విన ఈ ప్రదేశంలో ప్రాథమిక సౌకర్యాలు లేవు మరియు రెండు పనిచేయని ప్రతిక్షేపణ కేంద్రాలు ఉన్నాయి.
- 1977లో ఒక గొర్రెల కాపరి కనుగొన్నాడు మరియు 1980లు మరియు 1990లలో త్రవ్వకాలలో, బావికొండ బాగా స్థిరపడిన థెరవాడ (హీనయన బౌద్ధమతం) సముదాయాన్ని వెల్లడించింది.
- ఇందులో మహాస్థూపం, ఆచార్య విహారం, వృత్తాకార చైత్య గృహం, సభా మందిరం మరియు ఇతర నిర్మాణాలు ఉన్నాయి.
- బూడిద, బొగ్గు, కుండల పెంకులు, రోమన్ వెండి నాణేలు మరియు శాతవాహన సీసపు నాణేలు వంటి కళాఖండాలు కూడా

కనుగొనబడ్డాయి, ఇది రోమ్‌తో చారిత్రక సముద్ర వాణిజ్యాన్ని సూచిస్తుంది. సైట్ యొక్క సంకేతాలు తీవ్రంగా దెబ్బతిన్నాయి మరియు సమాచారం ఇకపై చదవబడదు. 2008 నుండి ఏకైక గైడ్ సైట్‌ను నిర్వహించడం మరియు దాని చరిత్రను వివరించే పనిని చేపట్టింది.

- బడ్జెట్ పరిమితుల కారణంగా, నిర్వహణ మరియు మరమ్మతులు నిర్లక్ష్యం చేయబడ్డాయి. మరమ్మతుల కోసం ఆమోదం మరియు నిధుల కోసం అంచనా సమర్పించబడింది.
- సైట్ యొక్క తవ్వకాలను డిజిటలైజ్ చేయాలని మరియు వివరణ కేంద్రాల వద్ద QR కోడ్‌లను అమలు చేయాలని సూచించారు.
- కేంద్ర పర్యాటక మంత్రి, నవంబర్ 2021లో ఒక పర్యటన సందర్భంగా, స్వదేశ్ 2.0 టూరిజం ప్రాజెక్ట్ కింద `26.17 కోట్ల నిధులను ప్రకటించారు. అయినప్పటికీ, సైట్‌పై విభాగం నుండి తక్షణ శ్రద్ధ అవసరం.

ఇండియన్ నేవీ వైజాగ్‌లో AI ఎక్స్‌పీరియన్స్ హబ్‌ను ఆవిష్కరించింది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఇండియన్ నేవీ విశాఖపట్నంలోని మారిటైమ్ రిఫరెన్స్ లైబ్రరీలో కృత్రిమ మేధస్సు (AI) ఎక్స్‌పీరియన్స్ హబ్‌ను ప్రారంభించింది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- ఈ సదుపాయం నావికాదళ సిబ్బందిని అధునాతన AI సాధనాలు మరియు అనువర్తనాలతో సన్నద్ధం చేయడం, ఆవిష్కరణ మరియు సాంకేతిక నైపుణ్యాన్ని ప్రోత్సహించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- ఈ చొరవ, AIని దాని కార్యకలాపాలలో ఏకీకృతం చేయడానికి నావికాదళం యొక్క విస్తృత ప్రయత్నాలలో భాగం. AI హబ్ అభ్యాసం మరియు అభివృద్ధికి కేంద్రంగా పని చేస్తుంది, సమర్థత మరియు ప్రభావాన్ని మెరుగుపరచడానికి కార్యాచరణ ప్రణాళిక, లాజిస్టిక్స్ మరియు అడ్మినిస్ట్రేటివ్ ఫంక్షన్లలో AI యొక్క ఉపయోగాన్ని ప్రోత్సహిస్తుంది.
- AI ఎక్స్‌పీరియన్స్ హబ్ నేవీలో ఆవిష్కరణల ద్వారా AI సామర్థ్యాలను అన్వేషించడానికి మరియు ప్రభావితం చేయడానికి సిబ్బందికి స్ఫూర్తినిస్తుందని భావిస్తున్నారు.
- ఇది సాంకేతికను నిర్వహించడానికి మరియు కార్యాచరణ సంసిద్ధతను పెంచడానికి నావికాదళం యొక్క నిబద్ధతను నొక్కి చెబుతుంది.
- కృత్రిమ మేధ హబ్ నావికాదళం యొక్క సాంకేతిక మౌలిక సదుపాయాలకు మూలస్తంభంగా మారబోతోంది, భవిష్యత్తు పురోగతి మరియు ఆవిష్కరణలకు మార్గం సుగమం చేస్తుంది.

బంగ్లాదేశ్ ప్రతినిధి బృందం విశాఖపట్నం ఓడరేవులో వాణిజ్య అవకాశాలను అన్వేషిస్తుంది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- తూర్పు తీర నౌకాశ్రయాల ద్వారా భారతదేశంతో విస్తరించే ఎగుమతి-దిగుమతి (Exim) వాణిజ్యాన్ని అన్వేషించడానికి నౌకాయానం మరియు గృహ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖల అధికారుల నేతృత్వంలోని బంగ్లాదేశ్ నుండి 10 మంది సభ్యుల ప్రతినిధి బృందం విశాఖపట్నం ఓడరేవు సంస్థ (VPA)ని సందర్శించింది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- ఈ ఓడరేవుల వినియోగం యొక్క వాణిజ్య మరియు సాంకేతిక సాధ్యాసాధ్యాలను అంచనా వేయడం మరియు సులభతర వ్యాపార, టర్న్‌రౌండ్ సమయం, సుంకాల రద్దు, ఓడరేవు అనుసంధానం మరియు రద్దీ నిర్వహణ వంటి కీలక అంశాలపై చర్చించడంపై ఈ పర్యటన దృష్టి సారించింది.
- VPA చైర్‌పర్సన్ ప్రతినిధి బృందానికి స్వాగతం పలికారు మరియు బంగ్లాదేశ్ వాణిజ్యానికి మద్దతు ఇవ్వడంలో ఓడరేవు యొక్క సౌకర్యాలు, మౌలిక సదుపాయాలు మరియు నిబద్ధతను తెలియచేశారు.
- బంగ్లాదేశ్ ప్రతినిధి బృందం ఆతిథ్యానికి ప్రశంసలు వ్యక్తం చేసింది మరియు వాణిజ్య సామర్థ్యం మరియు ఆర్థిక వృద్ధిని పెంపొందించడంలో వారి ఆసక్తిని నొక్కి చెప్పింది.
- భారత్-బంగ్లాదేశ్ మధ్య వాణిజ్య సంబంధాలను బలోపేతం చేయడం మరియు రవాణా సవాళ్లను పరిష్కరించడం ఈ పర్యటన లక్ష్యం.
- ఇరు పక్షాల మధ్య పెరిగిన సహకారం యొక్క సామర్థ్యాన్ని గుర్తించి సున్నితమైన వాణిజ్య కార్యకలాపాల కోసం పనిచేయడానికి మరియు నూతన సహకార మార్గాలను అన్వేషించడానికి కట్టుబడి ఉన్నాయి.
- వాణిజ్య వృద్ధిని సులభతరం చేయడానికి మరియు రెండు దేశాల మధ్య అనుసంధానాన్ని మెరుగుపరచడానికి నిరంతర మద్దతు మరియు సహకారానికి VPA హామీ ఇచ్చింది.

విశాఖపట్నం అత్యాధునిక హెలీ మ్యూజియంను ఆవిష్కరించనుంది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- రిటైర్డ్ ఇండియన్ నేవీ UH-3H హెలికాప్టర్‌ను కలిగి ఉన్న కొత్త హెలీ మ్యూజియంతో విశాఖపట్నం తన బీచ్ ఫ్రంట్‌ను అప్‌గ్రేడ్ చేయడానికి సిద్ధంగా ఉంది.

వార్తల గురించి మరింత

- ఈ మ్యూజియం ఒక జలాంతర్గామి, Tu-142 ఫైటర్ జెట్ మరియు సీ హారియర్ ఎయిర్‌క్రాఫ్ట్‌తో సహా ప్రస్తుత సైనిక ప్రదర్శనలకు జోడిస్తుంది.
- బీచ్ రోడ్ లోని 20 సెంట్ల ప్లాట్లో, ఇతర ప్రదర్శనలు మరియు AU కన్వెన్షన్ సెంటర్ సమీపంలో ఉన్న ఈ మ్యూజియం హెలికాప్టర్ లోపలి భాగంలో వర్చువల్ పర్యటనలు, వీక్షణ విభాగాలు మరియు ఫోటో అవకాశాలతో మునిగిపోయే అనుభవాన్ని అందిస్తుంది. ఇందులో హెలికాప్టర్ యొక్క భాగాలు మరియు ప్రత్యేకతలు గురించి కూడా సమాచారం ఉంటుంది.
- సందర్శకులు అన్ని సైనిక ప్రదర్శనలకు ప్రాప్యత కోసం ఏకీకృత టికెటింగ్ వ్యవస్థను కలిగి ఉంటారు, బీచ్ ఫ్రంట్ యొక్క ఆకర్షణను

పర్యాటక కేంద్రంగా పెంచుతుంది మరియు సముద్ర మరియు విమానయాన వారసత్వానికి కేంద్రంగా విశాఖపట్నం యొక్క ఖ్యాతిని పెంచుతుంది.

విభజన సమస్యల పరిష్కారానికి ఏపీ, తెలంగాణ సీఎంలు కమిటీలను ఏర్పాటు చేశారు

వార్తల గురించి మరింత

- దశాబ్దకాలంగా కొనసాగుతున్న ప్రతిష్టంభనకు ముగింపు పలికి, అపరిష్కృతంగా ఉన్న సమస్యలను చర్చించి పరిష్కరించడానికి మంత్రులు, సీనియర్ అధికారులతో ఆంధ్రప్రదేశ్, తెలంగాణ రెండు కమిటీలను ఏర్పాటు చేయనున్నాయి. ఒకటి మంత్రులు,మరొకటి సీనియర్ అధికారులతో.
- ఆంధ్రప్రదేశ్ పునర్వ్యవస్థీకరణ చట్టం (2014)లోని 9, 10 షెడ్యూల్స్‌లో పేర్కొన్న ఆస్తుల విభజన, అంతర్జాతీయ రుణాలతో సహా అప్పుల విభజన వంటి అంశాలపై వారు చర్చించారు.
- రెండు రాష్ట్రాల ముఖ్యమంత్రులు ఇటీవల జూలైలో సమావేశమయ్యారు,6,2024 హైదరాబాదులో మరియు తెలంగాణ మరియు ఆంధ్రప్రదేశ్ మధ్య 2014 విభజన నుండి ఉద్భవించిన వివిధ దీర్ఘకాలిక సమస్యలను పరిష్కరించడానికి మూడు స్థాయిలలో కమిటీలను ఏర్పాటు చేయాలని నిర్ణయించారు.
- ఏపీ పునర్వ్యవస్థీకరణ చట్టం 2014లోని సమస్యలను పరిష్కరించేందుకు ప్రతి రాష్ట్రం నుంచి ముగ్గురు ప్రధాన కార్యదర్శి స్థాయి అధికారులతో కూడిన ఉన్నతస్థాయి కమిటీ రెండు వారాల్లో సమావేశం కానుంది.
- రెండు రాష్ట్రాల క్యాబినెట్‌ల సభ్యులతో కూడిన మంత్రివర్గ స్థాయి కమిటీ అపరిష్కృత సమస్యలను పరిష్కరిస్తుంది.
- అదనంగా, సైబర్ నేరాలను పర్యవేక్షించడానికి రెండు రాష్ట్రాలు అదనపు డైరెక్టర్ జనరల్ స్థాయి అధికారులతో ఒక కమిటీని నియమిస్తాయి.

APలో పెట్టుబడులు పెట్టనున్న UAE M42 సంస్థ

వార్తల గురించి మరింత

- అబుదాబికి చెందిన M42 సంస్థ ఆంధ్రప్రదేశ్ ఆరోగ్య సంరక్షణ రంగంలో పెట్టుబడులు పెట్టేందుకు ఆసక్తి చూపుతున్నట్లు AP ఆరోగ్య మంత్రి ప్రకటించారు.
- మంగళగిరిలో ఆరోగ్యశాఖ అధికారులతో జరిగిన సమావేశంలో బల్క్ డ్రగ్ పార్క్, మెడ్ టెక్ జోన్, మూడు ఆర్థిక కారిడార్లు, అమరావతి రాబోయే హెల్త్ సిటీ, 9 మున్సిపాలిటీలు హెల్త్ హబ్‌లుగా అభివృద్ధి చెందుతున్న ప్రాంతాల్లో పెట్టుబడి అవకాశాలను మంత్రి ప్రస్తావించారు.
- M42, జన్యుశాస్త్రం, నీటి భద్రత, పర్యావరణ నిఘా, మెడ్ టెక్ మరియు బయో-టెక్‌లలో అనుభవంతో, ఆసుపత్రులను నిర్మించడంలో మరియు జీనోమ్ సీక్వెన్సింగ్ టెక్నాలజీని ఉపయోగించడంలో ఆసక్తిని కనబరిచింది.
- M42 ప్రతినిధులు CRDA, మెడ్‌టెక్ జోన్, ఆర్థిక కారిడార్‌ల వంటి కీలక ప్రదేశాలను సందర్శించి పెట్టుబడి అవకాశాలను అన్వేషించాలని మంత్రి సూచించారు.

AP మరియు TGలో మాదకద్రవ్యాల వ్యాప్తిని తనిఖీ చేయడానికి కమిటీ

వార్తల గురించి మరింత

- తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్‌లు రెండు రాష్ట్రాల్లో మాదకద్రవ్యాలు, మత్తుమందు సమస్యలపై పోరాడేందుకు IPS అధికారులతో కూడిన ఉన్నతస్థాయి సమన్వయ కమిటీని ఏర్పాటు చేయాలని నిర్ణయించాయి. ఇటీవల ఇరు రాష్ట్రాల ముఖ్యమంత్రుల మధ్య జరిగిన సమావేశంలో ఈ నిర్ణయం తీసుకున్నారు.
- తెలంగాణ ఇప్పటికే అడిషనల్ DGP నేతృత్వంలో మాదకద్రవ్యాల నిరోధక సంస్థ, సైబర్ నేరాల కోసం అదే విధమైన సెటప్‌ను ఏర్పాటు చేసింది.
- సరిహద్దు రాష్ట్రాల నుంచి మాదక ద్రవ్యాలు అక్రమంగా రవాణా అవుతున్నాయన్న సమాచారంతో తెలంగాణ ఆంధ్రప్రదేశ్ సహకారాన్ని కోరింది.
- మాదకద్రవ్య సమస్యల పరిష్కారానికి ఆరుగురు సభ్యులతో కూడిన క్యాబినెట్ ఉపకమిటీని కూడా ఏర్పాటు చేసినట్లు ఆంధ్రప్రదేశ్ అంగీకరించింది.

వ్యవసాయం కోసం పంపుహౌస్‌ల మరమ్మతులు చేయాలని రైతులు కోరుతున్నారు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- చాగల్‌నాడు, వెంకటనగరం ఎత్తిపోతల పథకాలకు మరమ్మతులు చేసి ఆదుకోవాలని తూర్పుగోదావరి జిల్లాలోని మెట్ట ప్రాంతాల రైతులు ముఖ్యమంత్రిని కోరారు.

వార్తల గురించి మరింత

- ఈ పథకాల ద్వారా 35 గ్రామాలకు తాగునీరు అందించి 1.50 లక్షల మందికి లబ్ధి చేకూరుతోంది. 2002లో ప్రారంభించబడిన ఈ పథకాలు సుమారు 20 సంవత్సరాలుగా పనిచేస్తున్నాయి కానీ ఇప్పుడు మరమ్మతులు చేయవలసి ఉంది.
- చాగల్నాడు ఎత్తిపోతల పథకం ద్వారా కరువు పీడిత ప్రాంతాల్లో ఖరీఫ్ సీజన్‌లో 35,000 ఎకరాలకు సాగునీరు అందించనున్నారు.
- అయినప్పటికీ, గత ఐదేళ్లలో, ముఖ్యంగా పంట కాలంలో తరచుగా విచ్ఛిన్నాలు సంభవించాయి. చిన్నపాటి మరమ్మతులు జరిగాయి, అయితే 'ప్రెజర్ మెయిన్స్' మరియు 'ప్రెజర్ రిలీఫ్ ఎక్విప్‌మెంట్'కి సంబంధించిన ప్రధాన సమస్యలపై తక్షణ శ్రద్ధ అవసరం.
- వెంకటనగరం ఎత్తిపోతల పథకం కింద రైతులు కూడా డెల్టా ప్రాంతం తరహాలో రెండో పంటకు కూడా నీరు అందేలా చూడాలని ప్రభుత్వం, స్థానిక MLAను కోరారు.

MSMEలు ఉత్పత్తిని పెంచడానికి రాష్ట్ర సహాయాన్ని కోరుతాయి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- పారిశ్రామిక ఉత్పత్తిని పునరుద్ధరించడానికి మరియు పెంచడానికి సూక్ష్మ, చిన్న మరియు మధ్యతరహా పరిశ్రమలు (MSMEలు) ప్రభుత్వం నుండి మద్దతును కోరుతున్నాయి. బెంగుళూరు–చెన్నై, బెంగళూరు–విశాఖపట్నం, విశాఖపట్నం–చెన్నై వంటి పారిశ్రామిక కారిడార్‌లను అభివృద్ధి చేయాలని అభ్యర్థించింది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- పారిశ్రామిక యూనిట్ల ఏర్పాటుకు ఈ కారిడార్లలో సుమారు 1,000 ఎకరాల భూమిని కేటాయించాలని MSMEలు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాయి. యూనిట్‌కు 1 రూపాయలకు విద్యుత్‌ను అందించేలా పారిశ్రామిక విధానాన్ని పునరుద్ధరించాలని మరియు తమ ఉత్పత్తులను స్థానికంగా విక్రయించడానికి మార్కెట్ సౌకర్యం కల్పించాలని ఇది కోరుతున్నది.
- తమ ఉత్పత్తుల్లో 90% స్థానికంగానే కొనుగోలు చేయాలని, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రుణాలకు హామీ ఇస్తూ, నేరుగా బ్యాంకులకు వడ్డీ చెల్లించేలా ఆర్థిక సహాయం చేయాలని ఇది నొక్కి చెప్పింది.
- MSMEలు నష్టాలలో ఉన్న యూనిట్లను పునరుద్ధరించడానికి మరియు MSME కోసం ఒక మంత్రిని నియమించడాన్ని అభినందిస్తూ, స్వతంత్ర ఛార్జ్ మరియు MSME అభివృద్ధి కార్పొరేషన్‌కు ఎగ్జిక్యూటివ్ ఛైర్మన్‌ను నియమించాల్సిన అవసరాన్ని సూచిస్తున్నాయి.
- పారిశ్రామిక కారిడార్లలో 44,000 ఎకరాలు ఉండగా, MSMEలు తమ యూనిట్ల కోసం 1,000 ఎకరాల పార్శిళ్లను కోరుతున్నాయి. రాష్ట్రంలో 40 వేల నుంచి 60 వేల MSMEలు ఉన్నాయి.

నిధుల పంపకంపై తెలుగు రాష్ట్రాల CMల చర్చ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఏపీ పునర్విభజన చట్టంలోని 9, 10 షెడ్యూళ్లలో పేర్కొన్న సంస్థల అపరిష్కృత విభజన కారణంగా గత పదేళ్లుగా రూ.8 వేల కోట్లు బ్యాంకుల్లో నిలిచిపోయాయి. తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాలు ఈ నిధులను పొందలేకపోవడం వల్ల అభివృద్ధి, సంక్షేమ కార్యక్రమాలపై ప్రభావం పడుతోంది.

వార్తల గురించి మరింత

- ప్రభుత్వ శాఖలు, విశ్వవిద్యాలయాలు కలిపి 9వ షెడ్యూల్‌లో 91 సంస్థలు, 10వ షెడ్యూల్‌లో 142 సంస్థలు ఉన్నాయి.
- కొన్ని వివాదాస్పద సంస్థలు విభజించబడినప్పటికీ, మరింత ముఖ్యమైన, బాగా నిధులు సమకూర్చిన వాటిపై వివాదాలు పరిష్కరించబడలేదు.
- ఆస్తులు, అప్పులు మరియు ఉద్యోగులను విభజించడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం నిబంధనలను ఏర్పాటు చేసింది, అయితే రెండు రాష్ట్రాలు ఈ నిబంధనలను విరుద్ధమైనవిగా గుర్తించి వాటిని తమకు అనుకూలంగా ఉపయోగించుకుంటాయి.
- రూ.2,448 కోట్ల విలువైన ఏపీజెన్‌కో(APGenco) 9వ షెడ్యూల్‌లో అగ్రస్థానంలో ఉంది. 10వ షెడ్యూల్ సంస్థలకు రూ.2,994 కోట్లు, విభజించిన రూ.1,559 కోట్లు, అయితే రూ.1,435 కోట్లు పెండింగ్‌లో ఉన్నాయి.
- రెండు రాష్ట్రాలకు నిధుల అవసరం ఉన్నందున ఈ నెల 6న హైదరాబాద్ లో జరిగే సమావేశంలో ఇరు రాష్ట్రాల ముఖ్యమంత్రులు ఈ అంశంపై చర్చించే అవకాశం ఉంది.

పెట్టుబడుల పెంపునకు విధాన మార్పు కోరిన AP IT రంగం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఆంధ్రప్రదేశ్ యొక్క IT మరియు ITES పరిశ్రమలోని ముఖ్య వాటాదారులు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రధాన పెట్టుబడులను ఆకర్షించడానికి మరియు ఆవిష్కరణలను ప్రోత్సహించడానికి దాని ప్రస్తుత IT విధానాలను పునఃసమీక్షించాలని కోరుతున్నారు.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- ఇప్పటికే ఉన్న, రూపకల్పన అందించిన ప్రోత్సాహకాలను అందించడంలో గణనీయమైన జాప్యానికి కారణమని పరిశ్రమ నాయకులు విమర్శించారు మరియు సకాలంలో మద్దతు ఇవ్వాల్సిన అవసరాన్ని నొక్కి చెప్పారు.
- శ్రీసిటీ మోడల్ విజయాన్ని ప్రతిబింబించేలా శ్రీకాకుళం జిల్లాలోని భోగాపురం అంతర్జాతీయ విమానాశ్రయం, మూలపేట పోర్టు సమీపంలో కొత్త ఎలక్ట్రానిక్ క్లస్టర్లు ఏర్పాటు చేయాలని ప్రతిపాదనలు ఉన్నాయి.
- విశాఖపట్నంలో ఇన్ఫోసిస్ మరియు అదానీ డేటా పార్క్ ప్రాజెక్ట్ వంటి విజయాలు ఉన్నప్పటికీ, మధురవాడ బిజినెస్ డిస్ట్రిక్ట్ మరియు IT కాన్సెప్ట్ సిటీ వంటి కార్యక్రమాలలో నెమ్మదిగా పురోగతితో వాటాదారులు నిరాశకు గురయ్యారు.
- ప్రభుత్వ-ప్రైవేట్ భాగస్వామ్యం (PPP) మోడల్ ద్వారా విశాఖపట్నంలో నూతన IT పార్క్ ప్రతిపాదనలు, జీరో-కాస్ట్ ఎంట్రీ మరియు పన్ను మినహాయింపులు వంటి ప్రోత్సాహకాలతో సహా పెట్టుబడులను ఆకర్షించడానికి దూరదృష్టి గల నాయకత్వం మరియు వ్యూహాత్మక విధాన సవరణల ఆవశ్యకత నొక్కి చెప్పబడింది.
- అదనంగా, ఆకర్షణీయమైన మూలధనం మరియు వడ్డీ రాయితీలను అందించే పొరుగు రాష్ట్రాల మాదిరిగానే పునరుద్ధరించబడిన IT విధానానికి మద్దతు ఉంది.
- ఆంధ్రప్రదేశ్ యొక్క IT మౌలిక సదుపాయాలను బలోపేతం చేయడానికి మరియు సాంకేతికతతో నడిచే సంస్థలకు విశాఖపట్నంను ప్రధాన గమ్యస్థానంగా ఉంచడానికి స్థానిక వ్యాపారాలతో మరియు ప్రత్యేక నైపుణ్యాభివృద్ధి కేంద్రాలను ప్రవేశపెట్టాలని పరిశ్రమ యజమానులు ఎదురుచూస్తున్నారు.

కాలానుగుణ వ్యాధుల నివారణకు AP సిద్ధమైంది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- రక్షిత మంచినీరు, పరిశుభ్రతకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలని ముఖ్యమంత్రి నారా చంద్రబాబు నాయుడు అధికారులను ఆదేశించారు.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- సమర్థవంతమైన ఫలితాలు సాధించేందుకు సీజనల్ వ్యాధులపై ముందస్తు చర్యలు తీసుకోవాల్సిన అవసరం ఉందని CM నొక్కి చెప్పారు.
- ప్రభుత్వ ఆసుపత్రుల్లో డెంగ్యూ, తట్టుకు సంబంధించి త్వరితగత పరీక్షలు అందుబాటులో ఉన్నాయని, ఈ సీజన్లో 60 మంది డయేరియా కేసులు నమోదయ్యాయని, కలుషిత నీటి కారణంగా తొమ్మిది మంది మరణించారని అధికారులు తెలిపారు.
- పారిశుధ్యం, దోమల నివారణ చర్యలు లోపించాయని, రక్షిత మంచినీటిని అందించడం మరియు పరిశుభ్రతను కాపాడుకోవడం యొక్క ప్రాముఖ్యతను నొక్కిచెప్పాలని CM విమర్శించారు.
- ముఖ్యంగా గిరిజన ప్రాంతాలలో ప్రభావితమైన జనాభాపై దృష్టి సారించాలని మరియు నీటి పరీక్షలు మరియు ట్యాంక్ పరిశుభ్రత పద్ధతులను తిరిగి ప్రారంభించాలని ఆయన ఆరోగ్య శాఖను కోరారు.
- బకాయిలు చెల్లించకపోవడంతో సేవలకు అంతరాయం ఏర్పడిందని, వాటిని పరిష్కరించామని మున్సిపల్ పాలన మంత్రి పేర్కొన్నారు.

అరుదైన భారతీయ గౌర్ గుర్తించబడింది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- నల్లమల అడవిలో, ముఖ్యంగా ఆత్మకూర్ అటవీ డివిజన్లోని బైర్లూటీ పరిధిలోని భారతీయ గౌర్ యొక్క అరుదైన వన్యప్రాణి దృశ్యం ఔత్సాహికులను దర్శనమిచ్చింది. కర్నాటకలోని పశ్చిమ కనుమల నుండి వలస వచ్చిన ఈ జంతువు మొదట జనవరిలో కనిపించింది మరియు 4-5 నెలల పాటు ఈ ప్రాంతంలో ఉంది.

వార్తల గురించి మరింత

- జంగిల్ సఫారీలలోని సందర్శకులు జనవరిలో వెలుగోడు రేంజ్లో వీక్షించారని నివేదించారు మరియు అధికారులు ఇప్పుడు బైర్లూటీ రేంజ్లో దాని ఉనికిని నిర్ధారించారు.
- భారతీయ గౌర్ 1986 నుండి IUCN చే హాని కలిగించే జాబితాలో ఉంది మరియు వన్యప్రాణుల రక్షణ చట్టం, 1972 క్రింద రక్షించబడింది.
- 1990ల మధ్యకాలపు అంచనాల ప్రకారం భారతదేశంలో గౌర్ జనాభా 12,000 మరియు 22,000 మధ్య ఉంది, ఇటీవలి సర్వేలు చింతపల్లి, పాడేరు మరియు పాపికొండ జాతీయ ఉద్యానవన అడవులలో దాదాపు 375 గౌర్లను సూచిస్తున్నాయి.
- గౌర్, అతిపెద్ద అడవి పశువుల జాతి, సతత హరిత, పాక్షిక-సతతహరిత మరియు ఆకురాల్చే అడవులలో కనిపిస్తుంది.
- నల్లమల, 6-7 లక్షల హెక్టార్లకు పైగా విస్తరించి ఉంది, ఒకప్పుడు గణనీయమైన గౌరు జనాభా ఉండేది, ఇది గత 150 సంవత్సరాలలో క్షీణించింది.
- ఈ అడవిలో దాదాపు 200 చిరుతలు మరియు 90 పులులు ఉన్నాయి. భారత వన్యప్రాణి సంస్థలు మరియు జాతీయ టైగర్ పరిరక్షణ సంస్థ మార్గదర్శకాలను అనుసరించి, నల్లమల అడవుల్లోకి 10-20 గౌర్లను ప్రవేశపెట్టే ప్రణాళికలను ఆత్మకూర్ డివిజనల్ అటవీ అధికారులు పేర్కొన్నారు.

భారతీయ బైసన్ (లేదా గౌర్)

- భారతీయ బైసన్ (లేదా గౌర్) అడవి పశువులు మరియు బోవిడ్లలో అతిపెద్దది (విరిగిన డెక్కలు మరియు కొమ్ములు లేని బోలు కొమ్ములు కలిగిన క్షీరదాలు). గౌర్ యొక్క పెంపుడు రూపాన్ని గయల్ లేదా మిథున్ అంటారు.
- **జన్మస్థలం:**ఇది దక్షిణ, ఆగ్నేయ మరియు తూర్పు ఆసియాకు చెందినది. భారతదేశంలో, ఇది హిమాలయ పర్వత ప్రాంతాలు, ఈశాన్య భారతదేశం, తూర్పు కనుమలు మరియు పశ్చిమ కనుమల భాగాలలో కనిపిస్తుంది.
- ఇది వాయనాడ్, నాగర్హోల్, ముదుమలై మరియు బందీపూర్ జాతీయ ఉద్యానవనాలకు ఆకర్షణ.
- త్రిపురలోని త్రిష్ణ వన్యప్రాణుల అభయారణ్యం బైసన్ల కోసం భారతదేశంలోని ఏకైక సహజ సంతానోత్పత్తి కేంద్రం.
- **నివాసం:**ఇది సతత హరిత, పాక్షిక-సతత హరిత, తేమతో కూడిన ఆకురాల్చే మరియు పొడి ఆకురాల్చే అడవులలో కనిపిస్తుంది.
- **ప్రమాదాలు:**నివాస నష్టం, వేట, ఆక్రమణ జాతులు మరియు వ్యాధులు.

పరిరక్షణ స్థితి:

- IUCN: దుర్బలమైనది
- CITES: అనుబంధం I
- WPA: షెడ్యూల్ I

PACS లను పూర్తిస్థాయిలో కంప్యూటరీకరించనున్న ఏపీ ప్రభుత్వం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ప్రాథమిక వ్యవసాయ సహకార సంఘాలను (PACS) ఆర్థికంగా బలోపేతం చేసే ప్రయత్నాలలో భాగంగా, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం PACSలను పూర్తిగా కంప్యూటరీకరించి, వాటిని ఉమ్మడి సేవా కేంద్రాలు (CSC)గా మారుస్తోంది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- ఈ చొరవ, డిజిటల్ ఇండియా కార్యక్రమం కింద, PACS బహుళార్థసాధక సహకార సంఘాలుగా పనిచేయడానికి వీలు కల్పిస్తుంది.
- కృష్ణా జిల్లాలోని 268 PACSలకు సంబంధించిన శిక్షణ కార్యక్రమం సోమవారం మచిలీపట్నంలో ప్రారంభమైంది, దీనికి నేషనల్ కౌన్సిల్ ఫర్ కోఆపరేటివ్ ట్రైనింగ్ (NCCT) అధికారులు హాజరయ్యారు.

- జూలై చివరి నాటికి రాష్ట్రంలోని 13 పూర్వ జిల్లాల్లోని 1,858 PACSలకు శిక్షణ ఇవ్వనున్నారు.
- CSCలు కేంద్ర ప్రభుత్వం నుండి 32 సేవలను మరియు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నుండి 174 సేవలను అందిస్తాయి. గుంటూరు జిల్లాలో శిక్షణా తరగతులు ప్రారంభం కానుండగా, జూలై 1-5వ తేదీ వరకు కృష్ణా జిల్లాలో 268 PACSలకు శిక్షణ ఇవ్వనున్నారు.
- శిక్షణను కేంద్ర మంత్రిత్వ శాఖ మరియు రాష్ట్ర సహకార శాఖ పర్యవేక్షిస్తుంది మరియు CSC పోర్టల్ ద్వారా 300 రకాల సేవలను అందించవచ్చు, ఆర్థిక వనరులను మెరుగుపరచడం మరియు రైతు సభ్యులకు అవసరమైన సేవలను అందించడం ద్వారా సభ్యుల భాగస్వామ్యాన్ని పెంచడం.
- ఈ కార్యక్రమాన్ని AP ప్రభుత్వ సహకార శాఖ మరియు భారత ప్రభుత్వ సహకార శిక్షణ కోసం నేషనల్ కౌన్సిల్ పర్యవేక్షిస్తుంది.

ఆంధ్రప్రదేశ్ ను మాదకద్రవ్య రహిత రాష్ట్రంగా మార్చేందుకు చర్యలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- AP స్టేట్ కమీషన్ ఫర్ ప్రొటెక్షన్ ఆఫ్ చైల్డ్ రైట్స్ (APSCPCR) ప్రకారం, అన్ని జిల్లాలు మరియు వివిధ శాఖలతో కూడిన ఉమ్మడి కార్యాచరణ ప్రణాళిక ద్వారా ఆంధ్రప్రదేశ్‌ను మాదకద్రవ్య రహిత రాష్ట్రంగా మార్చడానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- నేషనల్ కమీషన్ ఫర్ ప్రొటెక్షన్ ఆఫ్ చైల్డ్ రైట్స్ (NCPCR) మరియు నార్కోటిక్ కంట్రోల్ బ్యూరో (NCB) ఆధ్వర్యంలో న్యూఢిల్లీలోని విజ్ఞాన్ భవన్‌లో ప్రత్యేక కార్యక్రమం నిర్వహించారు.
- సింథైట్ ఇండస్ట్రీస్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ ఒక భారతీయ సంస్థ మరియు సుగంధ ద్రవ్యాలు, మసాలా పొడిలు మరియు ముఖ్యమైన నూనెల ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద ఉత్పత్తిదారు. ఇది భారతదేశం, చైనా, బ్రెజిల్, యుఎస్ఎ, వియత్నాం మరియు శ్రీలంకలలో పనిచేస్తుంది.
- విద్య, ఎక్సైజ్, సాంఘిక సంక్షేమం, పంచాయతీరాజ్, పురపాలక, మహిళా శిశు సంక్షేమం, ఆరోగ్యం వంటి వివిధ శాఖల భాగస్వామ్యంతో మాదకద్రవ్యాల దుర్వినియోగాన్ని, ముఖ్యంగా పిల్లల్లో మాదకద్రవ్యాల నియంత్రణ చర్యలపై ఈ కార్యక్రమం దృష్టి సారించింది.
- ఈ కార్యక్రమంలో ఏపీ డ్రగ్ కంట్రోల్ కార్యక్రమాలను వివరిస్తూ మెడికల్, మద్యం షాపుల్లో CCTV కెమెరాలు ఏర్పాటు చేయాలని సూచించారు.
- మాదక ద్రవ్యాల నియంత్రణకు ఏపీ అధునాతన సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని, నిపుణులను వినియోగిస్తోందని, కొందరు రాష్ట్ర మంత్రులతో కమిటీ వేసిందని ఉద్ఘాటించారు.
- పాఠశాలలు, కళాశాలలు, పునరావాస కేంద్రాలు, హాస్టళ్లలో సైకాలజిస్టుల నియామకంతో పాటు మరిన్ని ప్రత్యేక కౌన్సెలింగ్, పునరావాసం, వ్యసనయేతర కేంద్రాల ఆవశ్యకతను నొక్కి చెప్పారు.
- జువెనైల్ జస్టిస్ చట్టం కింద చట్టాలను కఠినంగా అమలు చేయడం, ప్రభుత్వ మద్దతు మరియు పర్యవేక్షణ కొరకు కూడా పిలుపునిచ్చారు.
- ప్రణాళికాబద్ధమైన అవగాహన కార్యక్రమాలు, సమావేశాలు మరియు ర్యాలీలు గ్రామం నుండి రాష్ట్ర స్థాయి వరకు ప్రచారం కొరకు పత్రికలు, హోర్డింగ్‌లు మరియు కరపత్రాలను ఉపయోగించాలని సూచించారు.
- వీధి బాలలు, యాచకులపై ప్రత్యేక దృష్టి సారించి వారికి విద్య, అవసరమైన సౌకర్యాలు కల్పించేందుకు చర్యలు తీసుకుంటున్నారు.

కాలుష్యం: సింథైట్ ఫ్యాక్టరీని మూసివేయాలని గ్రామస్తులు డిమాండ్ చేస్తున్నారు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- బాపట్ల జిల్లా కొరిసపాడులో ప్రజారోగ్యానికి హాని కలిగించే వ్యర్థాల కారణంగా సింథైట్ ఫ్యాక్టరీని మూసివేయాలని గ్రామస్తులు డిమాండ్ చేస్తున్నారు. మిరప నూనె మరియు ఇతర వ్యర్థాలు విడుదల చేయడం వల్ల సుమారు 20,000 మంది శ్వాసకోశ మరియు చర్మ వ్యాధులతో బాధపడుతున్నారు.

వార్తల గురించి మరింతవివరణ

- కర్మాగారం వ్యర్థాలు యర్రబాలెం సరస్సును కలుషితం చేశాయని, పశువుల మరణాలకు కారణమవుతున్నాయని, సమీప పొలాలు, పంటలు దెబ్బతిన్నాయని గ్రామస్తులు ఆందోళన వ్యక్తం చేశారు.
- ఫ్యాక్టరీ యాజమాన్యం అక్రమంగా భూ ఆక్రమణలు, రోడ్డు నిర్మాణాలు చేస్తోందని కూడా వారు నివేదించారు.
- 2013లో 60 టన్నుల సామర్థ్యంతో ఏర్పాటైన ఫ్యాక్టరీ ఆ తర్వాత 100 టన్నులకు పెరిగిందని, ఫలితంగా 40 టన్నులకు పైగా మిర్చి వ్యర్థాలు వెలువడుతున్నాయని కాలుష్య నియంత్రణ మండలి వెల్లడించింది.
- నిబంధనల ప్రకారం బాయిలర్లలో బియ్యం పొట్టు వాడాలి, కానీ ఫ్యాక్టరీ ముందస్తు ప్రక్రియ దశ నుండి సారాన్ని ఉపయోగిస్తోంది, ఇది వ్యర్థాలను పెంచుతుంది. IIT మద్రాస్ బృందం ప్రాథమిక దర్యాప్తులో ఈ విషయాన్ని ధృవీకరించింది.
- ఉపయోగించిన పదార్థాలు మరియు విడుదల చేసిన కాలుష్య కారకాలపై సమగ్ర విచారణ నిర్వహించబడుతుంది.

జంజావతి ప్రాజెక్టు పూర్తవుతుందని రైతులు ఆశాభావం వ్యక్తం చేశారు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఆంధ్రప్రదేశ్ మరియు ఒడిశాలో కొత్త ప్రభుత్వం రావడంతో, పార్వతీపురం మన్యం జిల్లా వాసులు జంజావతి రిజర్వాయర్ ప్రాజెక్ట్ పూర్తి చేస్తారని ఆశతో ఉన్నారు.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- పార్వతీపురంలోని జంజావతి నదిపై నిర్మించిన దేశంలోనే తొలి రబ్బర్ డ్యామ్ ను 2006 జనవరి 1న అప్పటి ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి వైఎస్ రాజశేఖరరెడ్డి ప్రారంభించారు.

- ఈ నది ఒడిశాలో ఉద్భవిస్తుంది, ఇది అంతర్ రాష్ట్ర ప్రాజెక్ట్‌గా మారింది.
- ముఖ్యంగా గతంలో నక్సలైట్ల ఆధిపత్యం ఉన్న ప్రాంతంలో డ్యామ్ విజయవంతంగా తెరవడం ఒక ముఖ్యమైన విజయం.
- రబ్బరు ఆనకట్ట తాత్కాలిక పరిష్కారం ఎందుకంటే పూర్తి కరకట్ట ఆనకట్ట ఒడిశాలోని అనేక గ్రామాలను ముంపునకు గురి చేస్తుంది, ఇది ఒడిశా ప్రభుత్వం నుండి వ్యతిరేకతకు దారితీసింది.
- రబ్బరు డ్యామ్ కాలువలు మరియు పంపిణీ నెట్‌వర్క్ ద్వారా సుమారు 10,000 హెక్టార్లకు నీటిపారుదలని అందిస్తుంది.
- దాదాపు 25,000 ఎకరాలకు సాగునీరు అందించగల ఈ ప్రాజెక్ట్, గ్రామాలు ముంపుపై ఒడిశా ఆందోళనల కారణంగా జాప్యం ఎదుర్కొంది.
- కొమరాడ, పార్వతీపురం, గరుగుబిల్లి, సీతానగరం, మక్కువ మండలాల్లో వ్యవసాయానికి నీటి కొరతతో రైతులు ఇబ్బందులు పడ్డారు.
- కొత్త ప్రభుత్వం ఒడిశాతో చర్చలు ప్రారంభించి సమస్యను పరిష్కరిస్తుందని వారు ఆశిస్తున్నారు.
- 1976లో రూ.13.50 కోట్ల అంచనా వ్యయంతో ప్రతిపాదించిన ఈ ప్రాజెక్టులో 8 TMCల నీటిని రెండు రాష్ట్రాల మధ్య సమానంగా వినియోగించుకోవాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నారు.
- అయితే, ఒడిశాలో భూసేకరణ సమస్యలు దీర్ఘకాలిక అభ్యంతరాలకు కారణమయ్యాయి.
- 2005లో, 12,000 ఎకరాలకు నీరందించేందుకు 4 TMC అడుగుల నిల్వ సామర్థ్యంతో రబ్బరు డ్యాం కొరకు సవరించిన ప్రణాళికను ప్రతిపాదించారు.
- 2006లో ఆనకట్ట ప్రారంభించబడినప్పటికీ, అసంపూర్తిగా ఉన్న భూసేకరణ మరియు కాలువ నిర్మాణం కారణంగా 4,000-6,000 ఎకరాలకు సాగునీరు పరిమితమైంది.
- కొత్త ప్రభుత్వం వలసలను అరికట్టడానికి మరియు తగిన నీటిపారుదల సౌకర్యాన్ని నిర్ధారించడానికి ప్రాజెక్టుకు ప్రాధాన్యత ఇస్తుందని రైతులు ఆశాభావంతో ఉన్నారు.

వైజాగ్ విమానాశ్రయం డిజి యాత్రను స్వీకరించింది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- విశాఖపట్నం అంతర్జాతీయ విమానాశ్రయం డిజియాత్ర, ఫేషియల్ రికగ్నిషన్ టెక్నాలజీ సిస్టమ్‌తో ప్రయాణీకుల ప్రయాణాన్ని మెరుగుపరచడానికి సిద్ధంగా ఉంది. ప్రస్తుతం పరిశీలనలో ఉన్న ఈ సిస్టమ్, భద్రతా తనిఖీలు మరియు ముందస్తు బోర్డింగ్ విధానాలను వేగవంతం చేయడానికి ప్రయాణీకులు తమ స్మార్ట్‌ఫోన్‌లలో డిజిటల్ బోర్డింగ్ పాస్‌ను ఉపయోగించడానికి అనుమతిస్తుంది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- కాంటాక్ట్‌లెస్ చెక్-ఇన్ ప్రక్రియ నిరీక్షణ సమయాన్ని తగ్గించడం, ప్రయాణాన్ని మరింత సమర్థవంతంగా చేయడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. ప్రయాణికులు తప్పనిసరిగా డిజియాత్ర యాప్‌ను డౌన్‌లోడ్ చేసుకోవాలి, వారి పేరు, ఫోన్ నంబర్ మరియు ఆధార్ వివరాలతో నమోదు చేసుకోవాలి, సెల్ఫీని అప్‌లోడ్ చేయాలి మరియు విమాన సమాచారాన్ని నమోదు చేయాలి.
- వచ్చిన వెంటనే యాప్ క్యూఆర్ కోడ్ జనరేట్ అవుతుంది. డిజియాత్ర ఇ-గేట్ వద్ద ఈ కోడ్ ను స్కాన్ చేయడం వల్ల ప్రయాణికుడి చిత్రాన్ని బంధించడానికి కెమెరాను ప్రేరేపిస్తుంది, భద్రతా తనిఖీలు మరియు బోర్డింగ్ కు వెళ్ళే ముందు శీఘ్ర ముఖ స్కాన్ కొరకు వారి బోర్డింగ్ పాస్ కు అనుసంధానిస్తుంది.
- డిజియాత్ర మాన్యువల్ గుర్తింపు తనిఖీలు, ఎంట్రీ పాయింట్లను వేగవంతం చేయడం, భద్రతా తనిఖీలు, బోర్డింగ్, సెల్ఫ్-బ్యాగ్ డ్రాప్ మరియు డిజిటలైజ్డ్ ప్రాసెస్ ద్వారా చెక్-ఇన్‌లను తగ్గిస్తుంది.
- ఇది ప్రయాణీకులను వారి PNRతో మ్యాపింగ్ చేయడం ద్వారా భద్రతను మెరుగుపరుస్తుంది, నిజమైన ప్రయాణీకులకు మాత్రమే భరోసా ఇస్తుందికొనసాగండి.
- డిజియాత్ర వ్యక్తిగతంగా గుర్తించదగిన సమాచారాన్ని (PII) కేంద్రంగా నిల్వ చేయదు. మొత్తం సమాచారం ప్రయాణీకుల స్మార్ట్‌ఫోన్‌లో గుప్తీకరించబడింది మరియు నిల్వ చేయబడుతుంది, ధృవీకరణ కొరకు బయలుదేరే విమానాశ్రయంతో మాత్రమే భాగస్వామ్యం చేయబడుతుంది మరియు విమానంలో 24 గంటలలోపు విమానాశ్రయం సిస్టమ్ నుండి తొలగించబడుతుంది.

అరకు కాఫీకి PM నుండి అధిక ప్రశంసలు GCC మరియు గిరిజన రైతులు హర్షం వ్యక్తం చేశారు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- అరకు కాఫీ తన తాజా 'మన్ కీ బాత్' సందర్భంగా ప్రధాని నరేంద్ర మోడీ నుండి ప్రశంసలు అందుకుంది.ఢిల్లీలో జరిగిన G20 సమావేశంలో అరకు కాఫీకి ఉన్న ప్రపంచ గుర్తింపు మరియు జనాదరణను పేర్కొంటూ దాని గొప్ప రుచి మరియు సువాసనను ఆయన తెలియచేశారు. అరకు కాఫీని ప్రయత్నించమని మోదీ అందరినీ ప్రోత్సహించారు.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- అరకు కాఫీని ప్రోత్సహిస్తున్నందుకు మరియు గిరిజన రైతులను ఆదుకున్నందుకు గిరిజన సహకార సంస్థ (GCC) వారి ఆదాయాన్ని పెంచి వారి జీవన ప్రమాణాలను మెరుగుపరిచిందని ప్రధాన మంత్రి ప్రశంసించారు.
- ఈ ఏడాది పాడేరు ఐటీడీఏ, కాఫీబోర్డు సుమారు రూ.5 కోట్లు వెచ్చించి కోటి కాఫీ మొక్కలను సేకరించి గిరిజన కుటుంబాలకు పంపిణీ చేస్తున్నాయి. 11 మండలాల్లోని 25 నర్సరీల్లో పెంచిన కొత్త మొక్కలను ప్రస్తుతం ఉన్న తోటల్లో ఉత్పాదకత పెంచేందుకు వినియోగించనున్నారు.
- ఎకరానికి 120 నుంచి 140 కిలోల పార్చ్మెంట్ కాఫీ దిగుబడి వస్తుందని కాఫీ బోర్డు అంచనా వేస్తోంది, ఈ ప్రాంతంలో కాఫీ సాగులో ఉన్న 2.2 లక్షల మందికి ప్రయోజనం చేకూరుతుంది.

అమరావతి కొరకు 1,575 ఎకరాల భూసేకరణ

వార్తల గురించి మరింత

- పాత మాస్టర్‌ప్లాన్‌లోనే అమరావతి పునర్నిర్మాణానికి కొత్త రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కట్టుబడి ఉంది.
- మునిసిపల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ మరియు అర్బన్ డెవలప్‌మెంట్ మంత్రి ఇటీవల రాజధాని నగరాన్ని 2½ సంవత్సరాలలో పూర్తి చేయాలని లక్ష్యంగా ప్రకటించారు.
- ప్రాజెక్టును తిరిగి ట్రాక్‌లోకి తీసుకురావడానికి చర్యలు తీసుకుంటున్నారు మరియు మొత్తం సవరించిన వ్యయాన్ని అంచనా వేస్తున్నారు. ముఖ్యమంత్రి 10 రోజుల క్రితం అమరావతిలో పర్యటించి పరిస్థితిని సమీక్షించారు.

పోలవరం ప్రాజెక్టు వ్యయాన్ని పెంచాలి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- డ్యామ్ ఎత్తును 45.72 మీటర్లకు పెంచడం, దెబ్బతిన్న భాగాల పునరుద్ధరణను విస్తృతంగా చేపట్టాల్సిన అవసరం ఉన్నందున పోలవరం నీటిపారుదల ప్రాజెక్టు నిర్మాణ వ్యయం మరోసారి పెరగనుంది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- 2017-2018 ప్రారంభ అంచనాల ప్రకారం ఖర్చు రూ.55,548 కోట్లు. మరమ్మతుల ఆవశ్యకతను గుర్తించిన ముఖ్యమంత్రి, కొత్త డయాఫ్రమ్ వాల్‌కు రూ.900 కోట్లు, ఎర్త్‌కమ్-రాక్-ఫిల్ డ్యామ్ పునరుద్ధరణకు రూ.2,000 కోట్లు వంటి సంభావ్య ఖర్చులను ప్రస్తావించారు.
- ప్రాజెక్ట్ దశ-1, డ్యామ్ ఎత్తు 41.15 మీటర్లు, బడ్జెట్ సుమారు రూ.30,636 కోట్లు కేంద్ర మంత్రివర్గం నుండి పెండింగ్‌లో ఉన్నాయి.
- కేంద్రం నుంచి రూ.12,157 కోట్ల అదనపు నిధులు రావాల్సి ఉంది. భూసేకరణ, బాధిత కుటుంబాలకు పునరావాసం అసంపూర్తిగానే ఉన్నాయని, ప్రాజెక్టు పూర్తికి నాలుగేళ్ల కాలపరిమితిని చంద్రబాబు సూచించారు.
- భవిష్యత్తులో ఆశించిన భూసేకరణ ఖర్చులు మరియు గృహ ఖర్చులు పెరగడంతో, దెబ్బతిన్న భాగాలను మరమ్మతు చేయడం ప్రాధాన్యతగా మిగిలిపోయింది.
- అంతర్జాతీయ సంప్రదింపులు జూన్ 30న వారి ప్రాంత సందర్శన తర్వాత కనుగొన్న వాటితో, దెబ్బతిన్న భాగాల కొరకు డిజైన్‌లను అంచనా వేయడానికి మరియు సిఫార్సు చేయడానికి నిమగ్నమై ఉన్నారు.
- రూపకల్పనను ప్రతిపాదించడానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం అంతర్జాతీయ ఏజెన్సీ AFRYని చేర్చుకుంది.
- ఈ రూపకల్పనను కేంద్ర జల సంఘం సమర్పించి ఆమోదించిన తర్వాత, రాష్ట్ర జలవనరుల అధికారులు పోలవరం ప్రాజెక్టులో దెబ్బతిన్న భాగాలను మరమ్మతులు చేయడం మరియు పునరుద్ధరించడం వంటివి కొనసాగించవచ్చు.
- గోదావరి నదికి ఏటా వచ్చే వరదల కారణంగా నవంబర్ నుంచి జూన్ వరకు ప్రాజెక్టు పనులు జరగాల్సి ఉండగా, జూలై నుంచి అక్టోబర్ వరకు సివిల్ పనులు నిలిచిపోతాయి.

అంతర్జాతీయ బృందం పరిశీలన:

- డయాఫ్రమ్ వాల్, గైడ్ బండ్ మరియు కాఫర్‌డ్యామ్‌ల సమస్యలను అంచనా వేయడానికి అంతర్జాతీయ నిపుణుల బృందం పోలవరం ఇరిగేషన్ ప్రాజెక్ట్ స్థలాన్ని సందర్శించింది. నిపుణులు, US నుండి డేవిడ్ P. పాల్ మరియు గెయిన్ ఫ్రాంకో డి సిక్కో మరియు కెనడా నుండి రిచర్డ్ డానియెల్ మరియు సీన్ హించ్ బెర్గర్ వారి పర్యటన తర్వాత జల శక్తి మంత్రిత్వ శాఖకు నివేదికను సమర్పించనున్నారు.
- ఆనకట్ట భద్రత మరియు ఇంజనీరింగ్‌లో నైపుణ్యం కొరకు సెంట్రల్ వాటర్ కమిషన్ CWC) ఆహ్వానించిన బృందం రాజమహేంద్రవరం చేరుకున్న తర్వాత వారి తనిఖీని ప్రారంభించింది.
- వారు జూలై 3 వరకు ఈ ప్రాంతంలో ఉంటారు, ప్రాజెక్ట్ డిజైన్ మరియు కొనసాగుతున్న పనులను అధ్యయనం చేస్తారు మరియు వివిధ ఏజెన్సీల అధికారులతో సమీక్ష సమావేశాలు నిర్వహిస్తారు.
- దెబ్బతిన్న డయాఫ్రమ్ గోడ పునర్నిర్మాణంపై నిపుణుల సలహా కోరిన కేంద్ర ప్రభుత్వం, కొత్త గోడకు రూ.1,000 కోట్ల అంచనా వ్యయం.
- 2019 మరియు 2020లో వరదల సమయంలో కాంట్రాక్టు ఏజెన్సీలు మరియు అధికారులలో మార్పులు మరియు అంతరాలకు మరియు తదుపరి నష్టానికి దారితీసిన సమస్యలకు ముఖ్యమంత్రి కారణమన్నారు.
- వరదల కాలానికి ముందే ఎగువ కాఫర్‌డ్యామ్‌లో అంతరాన్ని పరిష్కరించాల్సిన అవసరాన్ని ఆయన నొక్కిచెప్పారు.

విజయవాడ RPOకు ఉత్తమ పాస్‌పోర్ట్ కార్యాలయం అవార్డు లభించింది

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- 2023-24లో 3.7 లక్షల పాస్‌పోర్ట్ సేవలను సులభతరం చేయడం కోసం తపాలా శాఖ, ఆంధ్రప్రదేశ్ పోలీస్, TCS మరియు టీమ్ RPOతో సహా వివిధ వాటాదారుల సమిష్టి కృషిని ప్రాంతీయ పాస్‌పోర్ట్ అధికారి ప్రశంసించారు.
- ఈ విజయం పౌరులకు అసాధారణమైన సేవా ప్రమాణాలను అందించడానికి ఉత్తమ ప్రాంతీయ పాస్‌పోర్ట్ కార్యాలయంగా గుర్తింపు పొందేందుకు దారితీసింది.
- విజయవాడ, తిరుపతిలో రెండు పాస్ పోర్టు సేవా కేంద్రాలతో పాటు 13 పోస్టాఫీస్ పాస్ పోర్టు సేవా కేంద్రాలు (POPSKs)లను ఈ కార్యాలయం పర్యవేక్షిస్తుంది.
- జూన్ 24, 1967న పాస్‌పోర్ట్‌ల చట్టం అమలులోకి వచ్చినప్పుడు కేంద్ర విదేశీ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ 12వ పాస్‌పోర్ట్ సేవా దివస్‌ను జరుపుకుంది.
- ఈ సందర్భంగా, విదేశాంగ మంత్రి డాక్టర్ ఎస్ జైశంకర్, పాస్‌పోర్ట్ సేవల్లో దాదాపు 15 శాతం వార్షిక వృద్ధిని సాధించామని, మొత్తం 1.65 కోట్ల సేవలు 2023లో పౌరులకు అందించబడ్డాయి.

నల్లమల, శేషాచలం అడవులను కలుపుతూ కొత్త టైగర్ కారిడార్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- నల్లమల, శేషాచలం అడవులను కలుపుతూ పులుల సంచారాన్ని సులభతరం చేసేందుకు ప్రత్యేక కారిడార్‌ను ఏర్పాటు చేసేందుకు అటవీ శాఖ అధికారులు చురుకుగా పని చేస్తున్నారు. దాదాపు ఒక శతాబ్ద కాలం తర్వాత శేషాచలం అటవీ ప్రాంతంలో పులులను తిరిగి ప్రవేశపెట్టేందుకు ఈ చొరవ ప్రయత్నిస్తోంది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- ఇటీవల శేషాచలం, నల్లమలకు తిరిగి వచ్చిన పులి సందర్శనలు కారిడార్ ఆవశ్యకతను నొక్కి చెబుతున్నాయి. నెల్లూరు-కడప జిల్లాల మధ్య పులుల తాకిడి పెరగడంతో కారిడార్ ప్రతిపాదనలకు కేంద్రం అనుమతిని అధికారులు వేగవంతం చేస్తున్నారు.
- ఈ కారిడార్ ఏర్పాటు ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో పులులను సంరక్షించడం మరియు సంరక్షించడంలో గణనీయమైన పురోగతిని సూచిస్తుంది, వాటికి సురక్షితమైన మార్గం ఉందని నిర్ధారిస్తుంది.
- రాష్ట్ర పులుల జనాభా 2010లో 45 నుండి ప్రస్తుతం 80కి పెరిగింది.
- చాలా సంవత్సరాలుగా శేషాచలం నుండి పులులు లేకపోయినా, మామందూరు అతిథి గృహం సమీపంలో బ్రిటీష్ వేటగాళ్ళు వాటిని లక్ష్యంగా చేసుకున్నట్లు చారిత్రక రికార్డులు వాటి ఉనికిని వివరిస్తాయి.
- నాగార్జున సాగర్-శ్రీశైలం టైగర్ జోన్‌లో ప్రస్తుతం 8 లక్షల ఎకరాలు, అదనంగా మరో 5 లక్షల ఎకరాలు విస్తరించి, వన్యప్రాణుల సంరక్షణలో ఈ ప్రాంత ప్రాధాన్యతను మరింతగా పెంచేందుకు ప్రణాళికలు సిద్ధం చేస్తున్నారు.
- అవిభక్త నెల్లూరు జిల్లాలోని వెంకటగిరి, ఆత్మకూర్, రాపూరు, ఉదయగిరి రేంజ్‌లను కలుపుకుని దాదాపు 1.50 లక్షల హెక్టార్లను టైగర్ కారిడార్‌లో చేర్చాలని భావిస్తున్నారు.
- నెల్లూరు, తిరుపతి, కడప, ప్రకాశం నాలుగు జిల్లాల్లో దాదాపు 4 లక్షల హెక్టార్లలో విస్తరించి ఉన్న ఈ కారిడార్ బహుళ అటవీ శ్రేణుల్లో విస్తరించి ఉంటుంది.

సముద్ర ఉత్పత్తుల రవాణాలో విశాఖపట్నం పోర్టు మొదటి స్థానంలో నిలిచింది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 2024 ఆర్థిక సంవత్సరంలో రూ.17,983.99 కోట్ల విలువైన 3,14,199 టన్నుల సముద్ర ఆహారంను నిర్వహించడం ద్వారా సముద్ర ఉత్పత్తుల ఎగుమతుల్లో విశాఖ పోర్టు భారతదేశంలోనే అగ్రస్థానంలో నిలిచింది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- ఈ విజయం దేశంలోని మత్స్య ఎగుమతి రంగంలో విశాఖపట్నం పోర్టు నాయకత్వాన్ని తెలియచేస్తుంది.
- నవీ ముంబైలోని జవహర్లాల్ నెహ్రూ పోర్ట్ అథారిటీ (JNPA) రూ.6,395.70 కోట్ల విలువైన 2,40,253 టన్నులతో రెండో స్థానంలో, కొచ్చిన్ పోర్టు రూ.6,120 కోట్ల విలువైన 1,81,400 టన్నులతో మూడో స్థానంలో నిలిచాయి.
- భారతదేశం యొక్క మొత్తం మత్స్య ఎగుమతులు FY 2024లో రికార్డు స్థాయికి చేరుకున్నాయి, మొత్తం రూ.60,523.89 కోట్ల విలువైన 17,81,602 టన్నులు.
- అంతర్జాతీయ గిరాకీలో సవాళ్లు ఉన్నప్పటికీ, ముఖ్యంగా ప్రధాన ఎగుమతి గమ్యస్థానాల నుండి, భారతదేశం 132 దేశాలకు సముద్ర ఉత్పత్తులను ఎగుమతి చేసింది,అమెరికా మరియు చైనా దిగుమతిదారులుగా ముందంజలో ఉన్నాయి. రొయ్యలు టాప్ ఎగుమతి వస్తువుగా నిలిచాయి.

UN బృందం మురుగునీటి ప్లాంట్లను తనిఖీ చేస్తుంది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఐక్యరాజ్యసమితి అభివృద్ధి సంస్థ (UNDO) బృందం విజయవాడలోని మురుగునీటి శుద్ధి కేంద్రాలను (STP) సందర్శించింది.

వార్తల గురించి మరింత వివరణ

- సస్టైయినబుల్ సిటీస్ ఇంటిగ్రేటెడ్ అప్రోచ్ పైలట్ (SCIAP) కార్యక్రమం కింద గ్లోబల్ ఎన్విరాన్మెంట్ ఫెసిలిటీ (GEF) నిధులతో చేపట్టిన 11 కోట్ల ప్రాజెక్టు పురోగతిని అంచనా వేయడానికి ఈ పర్యటన జరిగింది.
- మైసూరు, జైపూర్, భోపాల్ మరియు గుంటూరుతో పాటు ఈ ప్రాజెక్ట్‌లో భాగస్వామ్యమవుతున్న 11 అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాల్లోని 28 నగరాల్లో విజయవాడ ఒకటి.
- కేంద్ర గృహనిర్మాణం మరియు పట్టణ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ సహకారంతో ఈ ప్రాజెక్ట్ అమలు చేయబడుతుంది.
- హరితగృహ వాయు ఉద్గారాలను తగ్గించడం ద్వారా స్థిరమైన అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించడం ప్రాజెక్ట్ యొక్క లక్ష్యం.
- విజయవాడ మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ (VMC) కమిషనర్ స్వప్నిల్ పుండ్కర్ బృందం వెంట ఉన్నారు.
- STPలు, DP స్టేషన్ల పునరుద్ధరణ, VMCలో బయోగ్యాస్ ఎనర్జీ ప్లాంట్ల ఏర్పాటు పేరుతో ఈ ప్రాజెక్టును చేపట్టారు.
- **ప్రాజెక్ట్ యొక్క విజయాలు ఉన్నాయి:**
  1. కర్బన ఉద్గారాల తగ్గింపు.
  2. బయోలాజికల్ ఆక్సిజన్ డిమాండ్ (BOD) స్థాయిలను తగ్గించడం.
  3. నేషనల్ గ్రీన్ ట్రిబ్యునల్ (NGT) నిబంధనలను పాటించడం.
  4. నీటి శుద్ధిలో మెరుగుదల.

AMIGOS IAS AUGUST 2024 Magazine (PYQs)

ప్రిలిమ్స్ ప్రశ్నలు

1. కింది ప్రకటనలను పరిగణించండి: (UPSC CSE 2016)

1. సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాలను 1972లో 'క్లబ్ ఆఫ్ రోమ్' అనే గ్లోబల్ థింక్ ట్యాంక్ ప్రతిపాదించింది.
2. సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాలను 2030 నాటికి సాధించాలి.

పైన ఇచ్చిన ప్రకటనలలో ఏది సరైనది/సరైనవి?

(ఎ) 1 మాత్రమే (బి) 2 మాత్రమే
(సి) 1 మరియు 2 రెండూ (డి) 1 లేదా 2 కాదు

జవాబు: బి

2. కింది ప్రకటనలను పరిగణించండి: (UPSC 2023)

ప్రకటన-I: ఐక్యరాజ్యసమితి 'ప్రపంచ నీటి అభివృద్ధి నివేదిక 2022' ప్రకారం, ప్రతి ఏటా ప్రపంచ భూగర్భ జలాలలో నాలుగింట ఒక వంతు కంటే ఎక్కువ భారతదేశం వినియోగిస్తుంది.

ప్రకటన-II: ప్రపంచ జనాభాలో దాదాపు 18% మంది నివసిస్తున్న భారతదేశంలో అక్కడి ప్రజల తాగునీరు మరియు పారిశుద్ధ్య అవసరాలను తీర్చడానికి ప్రతి ఏటా ప్రపంచ భూగర్భ జలాల్లో నాలుగింట ఒక వంతు కంటే ఎక్కువ భారత్ సేకరించాలి.

పై ప్రకటనలకు సంబంధించి కింది వాటిలో సరైనది ఏది?

(ఎ) ప్రకటన-I మరియు ప్రకటన-II రెండూ సరైనవి మరియు ప్రకటన-II ప్రకటన-I కి సరైన వివరణ
(బి) ప్రకటన-I మరియు ప్రకటన-II రెండూ సరైనవి మరియు ప్రకటన-II ప్రకటన-Iకి సరైన వివరణ కాదు
(సి) ప్రకటన-I సరైనది కాని ప్రకటన-II తప్పు
(డి) ప్రకటన-I తప్పు కానీ ప్రకటన-II సరైనది

జవాబు: సి

3. కింది ప్రకటనలను పరిగణించండి: (UPSC: 2020)

1. ఉత్తర అర్ధగోళంలో మాత్రమే జెట్ ప్రవాహాలు ఏర్పడతాయి.
2. కొన్ని తుఫానులు మాత్రమే కంటిని అభివృద్ధి చేస్తాయి.
3. తుఫాను కంటి లోపలి ఉష్ణోగ్రత చుట్టూ ఉన్న పరిసరాల కంటే దాదాపు 10°C తక్కువగా ఉంటుంది.

పైన ఇచ్చిన ప్రకటన లలో ఏది సరైనది/సరైనవి?

(ఎ) 1 మాత్రమే (బి) 2 మరియు 3 మాత్రమే
(సి) 2 మాత్రమే (డి) 1 మరియు 3 మాత్రమే

జవాబు: సి

4. ప్రస్తుత అభివృద్ధి విధానానికి సంబంధించి, ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ కింది వాటిలో దేనిని సమర్థవంతంగా నిర్వహించగలదు? (UPSC 2020)

1. పారిశ్రామిక యూనిట్లలో విద్యుత్ వినియోగాన్ని తగ్గించడం
2. అర్థవంతమైన చిన్న కథలు మరియు పాటలను సృష్టించడం
3. వ్యాధి నిర్ధారణ
4. టెక్స్ట్-టు-స్పీచ్ మార్పిడి
5. వైర్లెస్ విద్యుత్ శక్తి ప్రసారం

దిగువ ఇచ్చిన కోడ్‌ని ఉపయోగించి సరైన సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి:

(ఎ) 1, 2, 3 మరియు 5 మాత్రమే
(బి) 1, 3 మరియు 4 మాత్రమే
(సి) 2, 4 మరియు 5 మాత్రమే
(డి) 1, 2, 3, 4 మరియు 5

జవాబు: బి

5. కింది వాటిలో కావేరి బేసిన్‌లో ఏయే రక్షిత ప్రాంతాలు ఉన్నాయి? (UPSC 2020)

1. నాగర్ హోల్ నేషనల్ పార్క్
2. పాపికొండ నేషనల్ పార్క్
3. సత్యమంగళం టైగర్ రిజర్వ్
4. వాయనాడ్ వన్యప్రాణుల అభయారణ్యం

దిగువ ఇచ్చిన కోడ్‌ని ఉపయోగించి సరైన సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి:

(ఎ) 1 మరియు 2 మాత్రమే
(బి) 3 మరియు 4 మాత్రమే
(సి) 1, 3 మరియు 4 మాత్రమే
(డి) 1, 2, 3 మరియు 4

జవాబు: సి

6. 2015లో పారిస్‌లో జరిగిన యుఎన్ఎఫ్‌సిసిసి సమావేశంలో ఒప్పందానికి సంబంధించి , కింది ప్రకటనలలో ఏది సరైనది/సరైనవి? (UPSC 2016)

1. ఈ ఒప్పందం UNలోని అన్ని సభ్య దేశాలచే సంతకం చేయబడింది మరియు ఇది 2017 నుంచి అమలులోకి వస్తుంది.
2. గ్రీన్‌హౌస్ వాయు ఉద్గారాలను పరిమితం చేయడం ఒప్పందం లక్ష్యం. తద్వారా ఈ శతాబ్దం చివరి నాటికి సగటు ప్రపంచ ఉష్ణోగ్రత పెరుగుదల 2°C లేదా పారిశ్రామిక పూర్వ యుగం నాటి 1.5°C మించకూడదు.
3. అభివృద్ధి చెందిన దేశాలు గ్లోబల్ వార్మింగ్‌లో తమ చారిత్రక బాధ్యతను గుర్తించాయి మరియు వాతావరణ మార్పులను ఎదుర్కోవడంలో అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలకు సహాయం చేయడానికి 2020 నుండి సంవత్సరానికి $1000 బిలియన్లను విరాళంగా ఇవ్వడానికి కట్టుబడి ఉన్నాయి.

దిగువ ఇచ్చిన కోడ్‌ని ఉపయోగించి సరైన సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి:

(ఎ) 1 మరియు 3 మాత్రమే (బి) 2 మాత్రమే
(సి) 2 మరియు 3 మాత్రమే (డి) 1, 2 మరియు 3

జవాబు: బి

7. భారతదేశంలో, కిందివాటిలో సైబర్ సెక్యూరిటీ సంఘటనలపై నివేదించడం చట్టబద్ధంగా తప్పనిసరి? (UPSC 2017)

1. సర్వీస్ ప్రొవైడర్లు 2. డేటా కేంద్రాలు
3. బాడీ కార్పోరేట్

దిగువ ఇచ్చిన కోడ్‌ని ఉపయోగించి సరైన సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి:

(ఎ) 1 మాత్రమే (బి) 1 మరియు 2 మాత్రమే
(సి) 3 మాత్రమే (డి) 1, 2 మరియు 3

జవాబు: డి

8. ఇటీవల వార్తల్లో వెలుగులోకి వచ్చిన 'Wanna Cry, Petya మరియు Eternal Blue' అనే పదాలు వీటికి సంబంధించినవి: (UPSC 2018)

(ఎ) ఎక్సోప్లానెట్స్ (బి) క్రిప్టోకరెన్సీ
(సి) సైబర్ దాడులు (డి) మినీ ఉపగ్రహాలు

జవాబు: సి

9. భారతదేశంలో, నిధుల నష్టం మరియు ఇతర ప్రయోజనాల చెల్లింపుతో పాటు, సైబర్ బీమా కింద ఒక వ్యక్తికి చేకూరే ప్రయోజనాల్లో కింది వాటిలో ఏవి? (UPSC 2020)

1. ఒకరి కంప్యూటర్ యాక్సెస్‌కు మాల్వేర్ అంతరాయం కలిగిస్తే కంప్యూటర్ సిస్టమ్ పునరుద్ధరణ ఖర్చు
2. కొత్త కంప్యూటర్‌ని ఎవరైనా ఉద్దేశపూర్వకంగా పాడు చేసినట్లు రుజువైతే దాని ధర
3. సైబర్ దోపిడీ విషయంలో నష్టాన్ని తగ్గించుకోవడానికి ప్రత్యేక సలహాదారుని నియమించుకునే ఖర్చు
4. ఏదైనా మూడవ పక్షం దావా వేసినట్లయితే న్యాయస్థానంలో రక్షణ ఖర్చు

దిగువ ఇచ్చిన కోడ్‌ని ఉపయోగించి సరైన సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి:

(ఎ) 1, 2 మరియు 4 మాత్రమే (బి) 1, 3 మరియు 4 మాత్రమే
(సి) 2 మరియు 3 మాత్రమే (డి) 1, 2, 3 మరియు 4

జవాబు: బి

10. కింది వాటిని పరిగణించండి: (UPSC - 2022)

1. ఆరోగ్య సేతు 2. కోవిన్
3. డిజిలాకర్ 4. దీక్ష

పైన పేర్కొన్న వాటిలో ఏది ఓపెన్ సోర్స్ డిజిటల్ ప్లాట్‌ఫారమ్‌ల పైన నిర్మించబడింది?

(ఎ) 1 మరియు 2 మాత్రమే (బి) 2, 3 మరియు 4 మాత్రమే
(సి) 1, 3 మరియు 4 మాత్రమే (డి) 1, 2, 3 మరియు 4

సమాధానం: డి

11. సముద్ర చట్టంపై యునైటెడ్ నేషన్స్ కన్వెన్షన్ ప్రస్తావనకు సంబంధించి, కింది ప్రకటనలను పరిగణించండి: (UPSC - 2022)

1. ఒక తీర ప్రాంత రాష్ట్రం తన ప్రాదేశిక సముద్రం యొక్క వెడల్పును 12 నాటికల్ మైళ్లకు మించని పరిమితి వరకు ఏర్పాటు చేసే హక్కును కలిగి ఉంది. కన్వెన్షన్ ప్రకారం నిర్ణయించబడిన బేస్ లైన్ ప్రకారం ఈ దూరాన్ని కొలుస్తారు.
2. అన్ని రాష్ట్రాల ఓడలు, తీర లేదా భూ ప్రాంతం వద్ద నుండి, తమ ప్రాదేశిక సముద్రం ప్రాంతం ద్వారా ప్రయాణించే హక్కును కలిగి ఉంటాయి.
3. ప్రాదేశిక సముద్రం యొక్క వెడల్పును కొలిచే బేస్‌లైన్ నుండి 200 నాటికల్ మైళ్లకు మించి ప్రత్యేక ఆర్థిక మండలి విస్తరించకూడదు.

పైన ఇచ్చిన ప్రకటనలలో ఏది సరైనది/సరైనవి?

(ఎ) 1 మరియు 2 మాత్రమే (బి) 2 మరియు 3 మాత్రమే
(సి) 1 మరియు 3 మాత్రమే (డి) 1, 2 మరియు 3

జవాబు: డి

12. ఇటీవల, భారతదేశం కింది ఏ దేశాలతో 'అణు రంగంలో ప్రాధాన్యత మరియు సహకార అమలు ప్రాంతాల కోసం కార్యాచరణ ప్రణాళిక' ఒప్పందంపై సంతకం చేసింది? (UPSC 2019)

(ఎ) జపాన్ (బి) రష్యా
(సి) యూకే (డి) యు ఎస్ ఎ

జవాబు: బి

13. కింది వాటిని పరిగణించండి: (2023)

1. జనాభా పనితీరు
2. అటవీ మరియు జీవావరణ శాస్త్రం
3. పాలనా సంస్కరణలు
4. స్థిరమైన ప్రభుత్వం
5. పన్ను మరియు ఆర్థిక ప్రయత్నాలు

సమాంతర పన్నుల పంపిణీకి సంబంధించి, పదిహేనవ ఆర్థిక సంఘం జనాభా, ప్రాంతం మరియు ఆదాయ వ్యత్యాసం కాకుండా పైన పేర్కొన్న వాటిలో ఎన్నింటిని ఇతర ప్రమాణాలుగా ఉపయోగించింది?

(ఎ) రెండు మాత్రమే (బి) కేవలం మూడు
(సి) కేవలం నాలుగు (డి) మొత్తం ఐదు

జవాబు: బి

14. భారతదేశ ఉపగ్రహ ప్రయోగ వాహనాలకు సంబంధించి, కింది ప్రకటనలను పరిగణించండి: (UPSC 2018)

1. PSLVలు భూ వనరుల పర్యవేక్షణకు ఉపయోగపడే ఉపగ్రహాలను ప్రయోగిస్తాయి, అయితే GSLVలు ప్రధానంగా కమ్యూనికేషన్ ఉపగ్రహాలను ప్రయోగించడానికి రూపొందించబడ్డాయి.
2. PSLV ద్వారా ప్రయోగించే ఉపగ్రహాలు భూమిపై ఒక నిర్దిష్ట ప్రదేశం నుండి చూస్తే ఆకాశంలో అదే స్థానంలో శాశ్వతంగా స్థిరపడినట్లు కనిపిస్తాయి.
3. GSLV Mk III నాలుగు-దశల ప్రయోగించే వాహనం. దీని మొదటి మరియు మూడవ దశలలో ఘన రాకెట్ మోటార్‌లను, రెండవ మరియు నాల్గవ దశలలో ద్రవ రాకెట్ ఇంజిన్‌లను ఉపయోగిస్తారు.

పైన ఇచ్చిన ప్రకటనలలో ఏది సరైనది/సరైనవి?

(ఎ) 1 మాత్రమే (బి) 2 మరియు 3
(సి) 1 మరియు 2 (డి) 3 మాత్రమే

జవాబు: ఎ

15. మనీ బిల్లుకు సంబంధించి, కింది వాటిలో ఏది సరైనది కాదు? (UPSC 2018)

(ఎ) ఏదైనా పన్ను విధింపు, రద్దు, ఉపశమన, మార్పు లేదా నియంత్రణకు సంబంధించిన నిబంధనలను మాత్రమే కలిగి ఉన్నట్లయితే, ఒక బిల్లు మనీ బిల్లుగా పరిగణించబడుతుంది.

(బి) మనీ బిల్లులో భారత సంఘటిత నిధి లేదా భారత ఆకస్మిక నిధికి సంబంధించిన నిబంధనలు ఉన్నాయి.

(సి) మనీ బిల్లు అనేది భారత ఆకస్మిక నిధి నుండి డబ్బును కేటాయించడానికి సంబంధించినది.

(డి) మనీ బిల్లు అనేది భారత ప్రభుత్వం తీసుకునే ఏదైనా అప్పు లేదా భారత ప్రభుత్వం ఇచ్చే ఏదైనా హామీకి సంబంధించిన నియంత్రణకు సంబందించినది.

జవాబు: సి

16. మనీ బిల్లును రాజ్యసభ గణనీయంగా సవరించినట్లయితే ఏమి జరుగుతుంది? (UPSC 2013)

(ఎ) రాజ్యసభ సిఫార్సులను ఆమోదించడం లేదా ఆమోదించకుండా లోక్‌సభ వాస్తవ బిల్లును కొనసాగించవచ్చు.

(బి) లోక్‌సభ బిల్లును తదుపరి పరిశీలించదు.

(సి) రాజ్యసభ పునపరిశీలన కోసం బిల్లును లోక్‌సభ తిరిగి పంపవచ్చు.

(డి) బిల్లును ఆమోదించడానికి రాష్ట్రపతి సంయుక్త సభను పిలవవచ్చు.

జవాబు: ఎ

17. అటల్ ఇన్నోవేషన్ మిషన్ (2019) కింద ఏర్పాటు చేయబడింది

(ఎ) సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ విభాగం

(బి) కార్మిక మరియు ఉపాధి మంత్రిత్వ శాఖ

(సి) నీతి ఆయోగ్

(డి) నైపుణ్యాభివృద్ధి మరియు వ్యవస్థాపకత మంత్రిత్వ శాఖ

జవాబు: సి

18. భవిష్యత్ తరాల సొంత అవసరాలను తీర్చుకునే సామర్థ్యంలో రాజీ పడకుండా ప్రస్తుత తరం అవసరాలను తీర్చే అభివృద్ధిని సుస్థిరమైన అభివృద్ధిగా అభివర్ణిస్తారు. ఈ దృక్కోణంలో, సుస్థిర అభివృద్ధి భావన కింది వాటిలో దేనితో ముడిపడి ఉంది? (UPSC 2010)

(ఎ) సామాజిక న్యాయం మరియు సాధికారత

(బి) సమ్మిళిత వృద్ధి

(సి) ప్రపంచీకరణ (డి) సామర్థ్య కొనసాగింపు

జవాబు: డి

19. "రాపిడ్ ఫైనాన్సింగ్ ఇన్‌స్ట్రుమెంట్" మరియు "రాపిడ్ క్రెడిట్ ఫెసిలిటీ" కింది వాటిలో దేని ద్వారా రుణాలిచ్చే నిబంధనలకు సంబంధించినవి? (UPSC 2022)

(ఎ) ఆసియా అభివృద్ధి బ్యాంకు (బి) అంతర్జాతీయ ద్రవ్య నిధి

(సి) యునైటెడ్ నేషన్స్ ఎన్విరాన్‌మెంట్ ప్రోగ్రామ్ ఫైనాన్స్ ఇనిషియేటివ్ (డి) ప్రపంచ బ్యాంకు

జవాబు: బి

20. 'ప్రపంచ ఆర్థిక స్థిరత్వ నివేదిక'ను తయారుచేసేది (UPSC 2016)

(ఎ) యూరోపియన్ సెంట్రల్ బ్యాంక్

(బి) అంతర్జాతీయ ద్రవ్య నిధి

(సి) అంతర్జాతీయ పునర్నిర్మాణం మరియు అభివృద్ధి బ్యాంక్

(డి) ఆర్థిక సహకార మరియు అభివృద్ధి సంస్థ

జవాబు: బి

మెయిన్స్ ప్రశ్నలు

1. ఆచారాలు మరియు సంప్రదాయాలు హేతుబద్ధతను అణచివేసి చాందసత్వానికి దారితీస్తాయి. దీన్ని మీరు అంగీకరిస్తారా? (UPSC - 2020)
2. BIMSTEC... సార్క్ లాంటి సమాంతర సంస్థ అని మీరు భావిస్తున్నారా? ఈ రెండిటి మధ్య ఉన్న పోలికలు మరియు తేడాలు ఏమిటి? ఈ కొత్త సంస్థ ఏర్పాటు ద్వారా భారత విదేశాంగ విధాన లక్ష్యాలు ఎలా నెరవేరుతాయి? (UPSC 2022)
3. అంతర్ రాష్ట్ర జల వివాదాలను పరిష్కారంలో రాజ్యాంగ విధానాలు విఫలమయ్యాయి. ఈ వైఫల్యం నిర్మాణాత్మకమైనదా లేక విధానపరమైనదా? లేక ఈ రెండూనా? చర్చించండి. (UPSC 2013)
4. అంతర్జాతీయ స్థాయిలో, వివిధ దేశాల మధ్య ద్వైపాక్షిక సంబంధాలు ఇతర దేశాల ప్రయోజనాలతో నిమిత్తం లేకుండా ఆయా దేశాల జాతీయ ప్రయోజనాల లక్ష్యంగా నిర్వహించబడతాయి. ఈ విధానం వివిధ దేశాల మధ్య వివాదాలు మరియు ఉద్రిక్తతలకు దారితీస్తుంది. ఈ ఉద్రిక్తల పరిష్కారంలో 'నైతికదృక్కోణం' ఎలా సహాయపడుతుంది? నిర్దిష్ట ఉదాహరణలతో చర్చించండి. (UPSC - 2015)
5. 'నూతన ప్రపంచ క్రమంలో అభివృద్ధి చెందిన దేశాల జాబితాలో కొత్తగా చోటు సంపాదిస్తున్న భారతదేశం..సుదీర్ఘ కాలంగా వెనుకబడిన మరియు అట్టడుగు దేశాల నాయకుడిగా తాను పోషించిన పాత్ర నుంచి నెమ్మదిగా అదృశ్యమైంది' విశదీకరించండి. (UPSC - 2019)
6. ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేయడంలో మరియు నిర్దిష్ట రాష్ట్రంలో విచారణ నిర్వహించడం వంటి అంశాలపై సెంట్రల్ బ్యూరో ఆఫ్ ఇన్వెస్టిగేషన్ (సిబిఐ) అధికార పరిధిని వివిధ రాష్ట్రాలు ప్రశ్నిస్తున్నాయి. అయితే, సీబీఐకి అనుమతి నిరాకరణ వంటి విషయాల్లో రాష్ట్రాలకు ఉన్న అధికారం సంపూర్ణమైనది కాదు. భారత సమాఖ్య వ్యవస్థ దృక్కోణంలో వివరించండి. (UPSC 2021)
7. నీతి ఆయోగ్ అనుసరించే నియమాలు గతంలో ఉన్న భారత ప్రణాళికా సంఘం అనుసరించే నియమాలకు ఏ విధంగా భిన్నంగా ఉన్నాయి? (UPSC 2018)
8. సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాలు (SDGలు) సాధించడానికి చవకైన, నమ్మదగిన, సుస్థిరమైన మరియు ఆధునిక శక్తి లభ్యత ఎంతో ఆవశ్యకమైనది. ఈ విషయంలో భారతదేశంలో సాధించిన పురోగతిపై వ్యాఖ్యానించండి. (UPSC 2018)
9. ప్రపంచ విత్త మరియు ఆర్థిక వ్యవస్థకు రెండు ప్రభుత్వేతర మూల స్తంభాలుగా ఉన్న ప్రపంచ బ్యాంకు మరియు IMFలను కలిపి బ్రెట్టన్ వుడ్ సంస్థలు అని పిలుస్తారు. ఈ రెండు సంస్థల లక్షణాలు బయటకు ఒకేలా కనిపిస్తున్నా వీటి విధులు, పాత్ర మరియు వాటి నియమ నిబంధనలు పూర్తీ భిన్నంగా ఉంటాయి. వివరించండి (UPSC 2013)
10. కాలం మరియు ప్రాంతాలకు అతీతంగా భారతదేశంలోని మహిళలు ఎదుర్కొంటూ వస్తున్న సవాళ్లు ఏమిటి? (UPSC -2019)